

การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2552

นางสาวปวีณัฐ หาญชนะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

POLITICAL COMMUNICATION OF THAKSIN SHINAWATRA
DURING 2006-2009

Miss Paveenooch Harnchana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสื่อสารทางการเมือง ของ ทักษิณ ชินวัตร

ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2552

โดย

นางสาวปวีณัฐ หาญชนะ

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาณุสิทธิ์ วัฒนวงศ์บ้านดู่)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลทิพย์ ศาสตร์ระรุจิ)

ปวีณูช หาญชนะ : การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2552.

(POLITICAL COMMUNICATION OF THAKSIN SHINAWATRA DURING 2006 – 2009)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร. กาญจนา แก้วเทพ, 352 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลยุทธของการสื่อสารทางการเมือง ของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 และเพื่ออ่านตัวบทของวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองดังกล่าวโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำการวิจัยเอกสารที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวม คือ หนังสือ VCD บันทึกการโฟนินวิดีโอลิงค์ของทักษิณ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแฟ้มข้อมูลที่ปรากฏในช่วงที่มีการปลุกเร้าเพื่อให้เกิดเหตุการณ์สงกรานต์เลือด (13 เม.ย. 52) โดยนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler (1977) แนวคิดเรื่องการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นกับการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสะดวกดี หลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล และ แนวคิดเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า หลังการสูญเสียอำนาจ และต้องหลบหนีไปอยู่ต่างประเทศทำให้ไม่สะดวกในการสื่อสารการเมือง แต่ทักษิณก็ได้ปรับปรุงการใช้แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler ขึ้นมาใหม่ทำให้การสื่อสารการเมืองเป็นไปได้

หลังจากสูญเสียอำนาจ ทักษิณได้ปรับปรุงเนื้อหาการสื่อสารการเมืองโดยเคลื่อนไหวความหมายของวาทกรรมชุดอภิมนุษย์และชุดใฝ่อำนาจเดิมผ่านกรรัฐประหาร ด้วยการตั้งคำถามและการเปรียบเทียบเพื่อเคลื่อนไหวความหมายมาเป็นวาทกรรมในการสื่อสารการเมืองในครั้งใหม่ก็คือ วาทกรรมชุดอภิมนุษย์ วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ ภายใต้ความเชื่อโลกาภิวัตน์และระบบอุปถัมภ์เดิม ทั้งยังเปลี่ยนกระบวนการก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) จากวาทกรรมของอำนาจมาเป็นอำนาจของวาทกรรม

หลังจากเริ่มถูกต่อต้านจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ทักษิณได้ปรับกลยุทธ์จากการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสะดวกดีเป็นการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น และมีการใช้แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมเข้าประกอบเพื่อให้ฝ่ายตรงกันข้ามเกิดความยับยั้งชั่งใจในการต่อต้านด้วยการคุกคาม

ทักษิณได้ใช้หลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล โดยเพิกเฉยและบิดข้อกล่าวของฝั่งตรงกันข้ามทิ้งแล้วกล่าวหากลับไปเป็นหลัก จากนั้นก็สร้างความหมายคู่ตรงกันข้ามอย่างเป็นระบบจนเกิด "กลุ่มคนเลือดแดง" ขึ้น และในที่สุดความหมาย และวาทกรรมทั้งหมดที่สร้างขึ้นถูกนำไปใช้ปฏิบัติหน้าที่ของอุดมการณ์อย่างสม่ำเสมอ และกลยุทธ์ทั้งหมดถูกใช้อย่างสอดคล้องกัน

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน.....

ลายมือชื่อนิติ ....

สาขาวิชาการศึกษา.....

ลายมือชื่ออ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

ปีการศึกษา 2555.....

5284689928 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORDS: POLITICAL COMMUNICATION / THAKSIN / DISCOURSE

PAVEENOOCH HARNCHANA : POLITICAL COMMUNICATION OF THAKSIN SHINAWATRA DURING 2006-2009. ADVISOR : ASSOC. PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph. D., 352 pp.

The objective of this research is to analyse the political communication strategy of Thaksin Shinawatra during the year 2006-2009. It is also to read about the text of this political communication discourse. This research uses qualitative research methodology as documentary research, including books, Phone-in or VDO-link VCD, Electronic Medias and other concerned information. These evidences are about events, occurred in stimulation phase which provoked Thailand's Political Crisis on April 13, 2009. The research is under the conceptual framework of Semiology, Discourse, Model of Political Communication by Gurevitch and Blumler (1977), Propaganda of Integration and Propaganda of Integration, Goebbels's Principles of Propaganda and The Function of Ideology.

Results of this research consist of

1. After Thaksin lost his political power and fled to abroad. His political communication was not stable. So he had constructed the possible political communication, adjusted Model of Political Communication of Gurevitch and Blumler.

2. This political communication's substances had been adjusted. Also, They were shifted from former Discourse of Superman and former Discourse of The Will to Power through the coup d'état on September 19, 2006 by setting questions and comparison usage to this political communication's discourses. They were 1) Discourse of Superman 2) Discourse of Democrat 3) Discourse of Legitimacy to Defense 4) Discourse of Sacrificial Citizen for Democracy 5) Discourse of The Will to Power. These 5 discourses were under the belief of Globalisation and Patronage System. Furthermore, the Discursive Formation were changed from the Discourse of Power to the Power of Discourse

3. After People's Alliance for Democracy (PAD) antagonised Thaksin, he changed the strategy of Propaganda of Integration to Propaganda of Agitation. In addition, The Utilitarianism was also used for restraint on all antagonists with threats.

4. Thaksin fully exploited Goebbels's Principles of Propaganda which were to ignore or refute accusations and accused them. Then he systematically constructed meaning of Binary Opposition; finally, it created "The Red Shirts" or "United Front for Democracy Against Dictatorship" (UDD).

In summary, all constructed Meanings and Discourses were always applied in The Function of Ideology. And all strategies conformed to his political communication.

Department: MASS COMMUNICATION ..... Student's signature .....

Field of Study: MASS COMMUNICATION ..... Advisor's signature .....

Academic Year: 2012 .....

กิตติกรรมประกาศ

ช่วงปีพุทธศักราช 2547 ถึง 2552 ได้เกิดปรากฏการณ์จำนวนมากแสดงให้เห็นถึงพลวัตทางการเมืองของประเทศไทยในหลากหลายด้าน อาทิ เช่น ด้านเศรษฐกิจการเมือง ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสื่อสารมวลชน ปรากฏการณ์ทั้งหลายดังกล่าวได้จุดประกายให้ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาในด้านการสื่อสารทางการเมือง และเมื่อได้รับโอกาสที่ดีในการเข้าศึกษาในภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจอย่างแข็งขันที่จะทำงานวิจัยฉบับนี้ จนในที่สุดผลของงานวิจัยฉบับนี้ก็สำเร็จลงได้ก็ด้วยความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.กิตติ กันภัย และคณาจารย์ภาควิชาการสื่อสารมวลชนทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ คำชี้แนะ แนวทาง แนวคิด วิธีคิดที่หลากหลาย ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างดีเยี่ยม และขอบพระคุณอาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว ที่เมตตาให้คำชี้แนะในช่วงแรกของการทำวิจัยครั้งนี้ เห็นือสิ่งอื่นใดกราบขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ. ดร. กาญจนา แก้วเทพ ที่เมตตาลูกศิษย์คนนี้อย่างดีมา ตั้งแต่ในชั้นเรียนจนจบจนถึงการทำวิจัยครั้งนี้ การให้คำชี้แนะ แนวทางการวิจัย แนวทางในการปรับแก้งานจากเรื่องที่เกิดความสามารถและยากที่จะทำความเข้าใจให้กลายเป็นเรื่องที่ทำได้จริงและเข้าใจได้ง่ายขึ้น อีกทั้งท่านได้ให้กำลังใจที่ทำให้ผู้วิจัยมีแรงฝ่าฟันอุปสรรคของการทำวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ ขอบพระคุณ ผศ. ภาณุภรณ์ วัณ วรงค์บ้านดู่ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และรศ. ดร. กุลทิพย์ ศาสตราวุฒิ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาในการสอบโครงร่างและการสอบปิดเล่มวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการให้คำชี้แนะ ข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงให้งานวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณ คุณคมกริช หารไชย นักกฎหมาย นักคิด ผู้ใหญ่ใจดี ที่กรุณาให้ความรู้เชิงปรัชญา การเมือง ความรู้ด้านต่างๆ คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และเป็นแรงผลักดันให้ทำงานวิจัยนี้จนลุล่วง และขอฝากคำขอบคุณไปยัง คุณทักษิณ ชินวัตร บรรดาผู้สนับสนุนทั้งหลาย และกลุ่มนปช. ผู้สร้างปรากฏการณ์การสื่อสารทางการเมืองที่มีพลังมากครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย ซึ่งเป็นแหล่งที่มาให้ผู้วิจัยได้เข้าไปทางการศึกษา หากไม่มีพวกท่านก็คงไม่มีงานวิจัยฉบับนี้ และขอบพระคุณ อาจารย์ช่วงประทีป มูลเมฆ อาจารย์ที่ปรึกษา สมัยมัธยมศึกษาที่โรงเรียนบางปะก๊อ ที่อบรมบ่มเพาะให้ผู้วิจัยมีวันนี้และในความเมตตาตามอกกำลังใจให้การทำงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ MC 19 ทุกคนสำหรับมิตรภาพ ความทรงจำที่ดีและกำลังใจ ตั้งแต่เข้าศึกษาและตลอดช่วงเวลาของการทำวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะดวงพร พันธวิศ และ ธีรติ ที่อยู่เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนถึงโค้งสุดท้าย ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ สมัยมัธยม ป.ตรี สจล. ที่น่ารัก สำหรับกำลังใจ และคอยชวนไปเล่นกีฬาไปเที่ยวให้ได้ผ่อนคลายบ้าง

สุดท้ายนี้ กราบขอบพระคุณ คุณแม่ปราณี คุณพ่อนาวี ในพระคุณอนเนกอนันต์ ให้กำลังใจทรัพย์และเป็นกำลังใจสำคัญให้ผู้วิจัยได้ทำตามฝันและส่งให้ถึงฝั่งอย่างปลอดภัย คุณปู่ประสาน รศ. วณิดา บำรุงไทย คุณป้าผู้ใจดีคอยถามข่าวคราวอยู่เสมอ และ อ.ดร. พนิดา กุลสิริสวัสดิ์ พี่สาวที่น่ารัก ที่ให้กำลังใจเสมอมา ตลอดจนญาติสนิทมิตรสหายทุกท่านที่สนับสนุนด้วยความปรารถนาดีหวังดี ผู้วิจัยจะระลึกถึงพระคุณของทุกท่านตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาคำวิจัย.....	15
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	16
ขอบเขตของการวิจัย	16
นิยามศัพท์	17
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	18
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
แนวคิด และทฤษฎี	19
<u>กลุ่มที่ 1: ประกอบการวิเคราะห์การสร้างความหมายวาทกรรม</u>	19
1. แนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา	19
2. แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม	25
<u>กลุ่มที่ 2: ประกอบการวิเคราะห์ การปฏิบัติการทางวาทกรรม</u> ในการสื่อสารทางการเมือง	30
3. แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler	30
4. แนวคิดเรื่องกลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับการชี้ชวนให้เชื่อ เพื่อความสามัคคี.....	34

5. หลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล	36
6. แนวคิดเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
แหล่งข้อมูล	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
การนำเสนอข้อมูล	59
บทที่ 4	
กระบวนการและเนื้อหาของการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร	
ในช่วงปี พ.ศ.2549-2552	60
1. ความเป็นมา	60
2. การวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองด้วยแบบจำลอง ของ	
Gurevitch & Blumler (1977)	69
(ก) การสื่อสารทางการเมืองในช่วงก่อนการรัฐประหาร	70
(ข) การสื่อสารทางการเมืองในช่วงหลังการรัฐประหาร	71
3. วาทกรรมที่เกิดขึ้นในการการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร	
ในช่วงปี พ.ศ.2549 - 2552	82
1) <u>ขั้นที่หนึ่ง</u> : การอ่านโดยการร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็น	
ส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้าง	
ความหมายของตัวบท	84
- วาทกรรมหลัก 5 ชุด.....	84
(1) วาทกรรมชุดอภิมนุษย์	84
(2) วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย	107
(3) วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน	128

(4) วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย	155
(5) วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ	165
2) <u>ขั้นที่สอง</u> : การเปรียบเทียบวาทกรรมทั้งห้า กับวาทกรรมของทักษิณก่อนการรัฐประหาร 19 ก.ย. 49	172
3) <u>ขั้นที่สาม</u> : การประกอบสร้างชุดความคิดต่างๆ จากความหมายย่อยๆ ที่ได้จากการร้อยสลายเอกภาพ ของตัวบทที่ทำไว้ในขั้นที่หนึ่ง	177
(1) วาทกรรมชุดอภิมนุษย์	178
(2) วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย	178
(3) วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน	180
(4) วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย	181
(5) วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ	181
บทที่ 5 กลยุทธ์ของการสื่อสารการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ.2549-2552	183
1. การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้	183
(1) ช่วงเวลาที่ทักษิณ ชินวัตร มีอำนาจโดยยังไม่มีการต่อต้าน	187
(2) ช่วงเวลาที่ถูกต่อต้านโดยพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ทำการชุมนุมประท้วง	190
(3) ช่วงเวลาแรกหลังรัฐประหาร	200
(4) ช่วงเวลารัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช ตลอดจนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์	212
(5) ช่วงรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนถึงช่วงเกิดความไม่สงบ	216
2. การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล	218
3. การใช้กลยุทธ์เชิงปฏิบัติการของวาทกรรม	280

บทที่ 6	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	296
	สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล.....	298
	สรุปผลการวิจัยทั้งหมด	310
	ข้อเสนอแนะ.....	310
	รายการอ้างอิง	316
	ภาคผนวก.....	320
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	340

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 : แสดงการเปรียบเทียบวาทกรรมเมื่อครั้งยังอยู่ในอำนาจ และเมื่อหมดอำนาจของ ทักษิณ ชินวัตร	174
ตารางที่ 2 : แสดงช่วงเวลาและกลยุทธ์ในการที่ชวนให้เชื่อในการสื่อสารทางการเมือง ของฝ่ายทักษิณ และฝ่ายต่อต้านทักษิณ	186

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 : การสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler (1977)	31
ภาพที่ 2 : การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552	33
ภาพที่ 2 : การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552	74
ภาพที่ 3 : การสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler (1977) (ปรับปรุงจากต้นแบบ เพื่อแสดงการสื่อสารทางการเมือง ของ ทักษิณ ชินวัตร ก่อนถูกรัฐประหาร)	70

บทที่ 1

บทนำ

“The victor will never be asked if he told the truth ....”

Adolf Hitler (20th April, 1889 – 30th April, 1945)

ที่มา และความสำคัญของปัญหา

ทักษิณ ชินวัตร ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ภายใต้สภาวะที่ตนเองต้องเผชิญหน้ากับคดีจี้ใจเย็นบัญญัติแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน และร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “คดีชุกหูน”

ต่อมาเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2543 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ด้วยมติ 8 ต่อ 7 พิพากษาให้ยกคำร้องทำให้ทักษิณหลุดพ้นจากความผิดในคดีดังกล่าว และหลังจากหลุดพ้นจากความผิดในคดีดังกล่าว ทักษิณได้ให้สัมภาษณ์จนเกิดวาทกรรม “ความบกพร่องโดยสุจริต” ขึ้น คดีดังกล่าวได้ก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงหลักที่ศาลนำมาใช้ในการพิจารณาคดี ว่าศาลควรใช้หลักนิติศาสตร์หรือหลักรัฐศาสตร์เป็นหลักในการพิจารณาคดี ทั้งนี้เนื่องจากหากใช้หลักนิติศาสตร์เป็นหลักในการพิจารณาคดี ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายจะถูกนำมาใช้อย่างเคร่งครัด จะทำให้มีความเป็นไปได้มากกว่าที่ทักษิณจะถูกตัดสิทธิทางการเมือง และต้องพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่หากใช้หลักรัฐศาสตร์เป็นหลักในการพิจารณาคดี การประนีประนอม การมองปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และผลประโยชน์ของชาติ จะเป็นหลักสำคัญในการพิจารณา ซึ่งหากสังคมเห็นว่า ทักษิณเป็นบุคคลคนเดียวที่จะสามารถนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นวิกฤตได้ ทักษิณก็มีโอกาสที่จะหลุดพ้นจากคดีได้ การที่ต่อมาศาลได้พิพากษาให้ยกคำร้องทำให้ทักษิณหลุดพ้นจากความผิดในคดีดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการใช้หลักรัฐศาสตร์ของศาลในการพิจารณาคดี

สุกัญญา ตรีทิเพนทร์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วาทกรรมเชิงรัฐศาสตร์กับนิติศาสตร์ของหนังสือพิมพ์ในคดีปกปิดทรัพย์สินของ ทักษิณ ชินวัตร” โดยทำการศึกษาการรายงานข่าวและบทความของหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ คือ ประชาชาติธุรกิจ มติชน ไทยรัฐ และไทยโพสต์

แล้วเห็นว่า “สรุปโดยรวมแล้ว ลักษณะประเด็นข่าวที่ถูกนำเสนอของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ นั้น มีการนำเสนอด้วยวาทกรรมรัฐศาสตร์มากกว่าวาทกรรมนิติศาสตร์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อผลการตัดสินของ ป.ช. และการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากภาคการเมือง (ทั้งฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน และฝ่ายพลังสนับสนุน) อย่างรุนแรง ทำให้เกิดกระแสข่าว และวาระสาธารณะเกิดขึ้นหลังผลการตัดสิน ซึ่งเน้นหนักไปที่แง่มุมการเมืองจนทำให้หนังสือพิมพ์ต่างเน้นวาทกรรมรัฐศาสตร์มากกว่านิติศาสตร์ ทำให้ความเข้าใจในแง่มุมของกฎหมายน้อยลง”¹

ความเห็นดังกล่าวพิจารณาได้ว่าเมื่อประชาชนมีความเข้าใจในแง่มุมกฎหมายน้อยลงจากประเด็นข่าวที่ถูกนำเสนอของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ และศาลได้ใช้หลักรัฐศาสตร์ในการตัดสินคดี แสดงให้เห็นได้ว่าหากใช้หลักรัฐศาสตร์ในการพิจารณาคดีที่ศึกษาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนจะเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างยิ่งต่อการพิจารณาพิพากษาของศาล หรือในอีกนัยหนึ่งคือวาทกรรมของสื่อมวลชนมีอำนาจเหนือศาลหากใช้หลักรัฐศาสตร์พิจารณาพิพากษาคดี

ความเห็นดังกล่าวชวนให้ตั้งคำถามว่า อำนาจของวาทกรรมของสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลเหนือสถาบันอื่น เช่น องค์การอิสระ ศาลยุติธรรม เป็นต้น อีกหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นอิสระในการใช้ดุลยพินิจของศาลได้รับการคุ้มครองเหนือกว่าสถาบันอื่นใด และน่าสนใจต่อไปอีกว่าหากผู้ใดสามารถแทรกแซงควบคุมชี้้นำสื่อมวลชนได้เขาจะมีอำนาจเพียงใด

หลังจากทักซิณพินิจจากข้อกล่าวหา และได้ดำเนินการบริหารประเทศต่อมาในฐานะนายกรัฐมนตรีก็ปรากฏข้อครหาเกี่ยวกับการแทรกแซงควบคุมชี้นำสื่อมวลชน ดังปรากฏในงานวิจัยหลายชิ้น สิริลักษณ์ พัฒนลีลาวศ์ (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเอาไว้โดยอธิบายไว้ว่า “สำหรับสาเหตุสำคัญที่รัฐบาลปัจจุบัน (ขณะนั้นเป็นรัฐบาลทักษิณ) เข้ามาแทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชน เนื่องจากพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะที่ยังมีคดีปกปิดทรัพย์สิน และรอคำตัดสินของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบกับพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มีสถานภาพเป็นนักธุรกิจที่ติดอันดับรวยที่สุดของประเทศ ประกอบกับการได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงมากที่สุดในประวัติศาสตร์ ทำให้พันตำรวจโท ทักษิณ มักจะออกมากล่าวตำหนิสื่อมวลชน และนักวิชาการที่กล่าวแสดงความคิดเห็นในเชิงวิจารณ์การทำงานของรัฐบาลในทุก

¹ สุกัญญา ตริทิเพนทร์, “วาทกรรมการสร้างความจริงเชิงรัฐศาสตร์กับนิติศาสตร์ของหนังสือพิมพ์ในคดีปกปิดทรัพย์สิน ของ ทักษิณ ชินวัตร,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 98.

ครั้ง นอกจากนี้พรรคไทยรักไทยยังได้จัดตั้งศูนย์วิเคราะห์ข่าว เพื่อติดตามทิศทางการรายงานข่าวของสื่อมวลชนเพื่อรายงานต่อนายกรัฐมนตรีในทุกสัปดาห์ เป็นที่มาของกระบวนการแทรกแซงการทำงานของสื่อเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเกิดขึ้น”² การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการใช้กลยุทธิในเชิงรุก นอกจากนั้นสิริลักษณ์ยังได้สรุปไว้ว่า “จากการศึกษาพบว่า การแทรกแซงสื่อมวลชนในรัฐบาลของทักษิณ มีการนำรูปแบบและวิธีการในอดีตมาใช้ควบคู่กับกลยุทธ์แบบใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. **วิธีการแบบเก่า** ได้แก่ การใช้อำนาจรัฐควบคุมองค์กรสื่อ ช่มชู้คุกคามการใช้อำนาจในการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ที่ไม่สนองนโยบายของรัฐบาล การใช้กฎหมายควบคุมสื่อ เช่น การที่เจ้าหน้าที่สันติบาลส่งหนังสือตักเตือนไปยังหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและกรุงเทพธุรกิจ หรือ การช่มชู้คุกคามโดยใช้กำลังกรณีผู้สื่อข่าวไทยโพสต์

2. **วิธีการแบบใหม่** สืบเนื่องจากรัฐบาลปัจจุบันสามารถคุมอำนาจรัฐนิยม และอำนาจทุนนิยม วิธีการต่างๆ จึงสลับซับซ้อนมากขึ้น และพัฒนาไปถึงขั้นการวางเครือข่ายสื่อมวลชนครอบคลุมทั้งระบบวิทยุโทรทัศน์ และสื่อหนังสือพิมพ์ในบางส่วนโดยผ่านอำนาจต่อรองทางธุรกิจ โดยใช้วิธีการแจกจ่ายงบประมาณการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีมูลค่ารวมกว่า 8,000 ล้านบาท ให้แก่องค์กรสื่อในการต่อรอง การยกเว้นการนำเสนอบริการด้านลบและการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของการโฆษณาชวนเชื่อ การเข้าซื้อหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชนอย่างสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

ส่วนในระดับที่มีความสัมพันธ์ลึกไปกว่าขั้นดังกล่าว ทำได้โดยมีการจ่ายผลตอบแทนให้แก่สื่อมวลชนเป็นรายบุคคล การให้เงินอุดหนุนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของธุรกิจสื่อ ในส่วนของอำนาจรัฐเป็นรูปแบบของการใช้กฎระเบียบข้าราชการในการควบคุม และครอบงำให้สื่อปฏิบัติตามคำสั่งและรุนแรง จนถึงขั้นใช้อำนาจรัฐในการสั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ป.ป.ง. ตรวจสอบทรัพย์สินของสื่อมวลชนกลุ่มที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล”³ และ “จากผลการศึกษาอาจกล่าวได้ว่า การแทรกแซงสื่อมวลชนในรัฐบาลของพันตำรวจโททักษิณ

² สิริลักษณ์ พัฒนลีลาวงค์, “การควบคุมของรัฐและการแทรกแซงสื่อมวลชนในรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544-2545),” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 52.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 177-178.

ชินวัตร มีความรุนแรงไม่ต่างจากในยุคเผด็จการทหารที่มีการใช้กำลังข่มขู่ คุกคาม มีการทำลายแท่นพิมพ์ หรือใช้กฎหมายจับกุมสื่อมวลชนในข้อหาที่มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ในรัฐบาลปัจจุบันเปลี่ยนจากการใช้อำนาจเผด็จการทางทหารมาเป็นเผด็จการทุนนิยมทางการเมือง ที่มีกลยุทธ์ในการควบคุมและแทรกแซงสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ด้วยวิธีการที่แนบเนียนและซับซ้อนที่สุดในประวัติศาสตร์”⁴

ดวงกมล ปาลวัฒน์วิชัย (2549) ให้ความเห็นว่า “รัฐบาลชุด พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการปฏิบัติที่ขัดกับหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ โดยจะเห็นได้จากมีการแทรกแซงสื่อทั้งทางตรงและทางอ้อม และทั้งเป็นการแทรกแซงสื่อทั้งจากฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้แทรกแซง และฝ่ายบุคคลทั้งในนามของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เองหรือแม้กระทั่งบริษัทชินคอร์ปอเรชั่นเป็นผู้เข้าไปแทรกแซง ซึ่งสาเหตุในการเข้าแทรกแซงสื่อมวลชน มี 3 สาเหตุหลักคือ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับรัฐบาล ทศนคติของรัฐบาลที่มีต่อสื่อมองว่าเป็นความเสี่ยงที่ต้องจัดการ รวมทั้งรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มี MEGA นโยบายที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนร่วม จึงต้องเข้าควบคุมสื่อมวลชนทุกแขนงเพื่อให้เสนอข่าวเป็นไปในทางที่ต้องการมากขึ้น

สื่อมวลชน มีหน้าที่สำคัญในการเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการตรวจสอบจากภายนอกของรัฐบาล ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่ากลไกดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากโครงสร้างในความเป็นเจ้าของสื่อมวลชนทุกแขนง คือ สื่อมวลชนแขนงโทรทัศน์ที่รัฐบาลได้เข้าไปเป็นเจ้าของในทุกๆ สถานี สื่อแขนงวิทยุที่ภาครัฐได้เข้าเป็นเจ้าของคลื่นวิทยุในประเทศไทยถึง 525 คลื่น และสื่อแขนงหนังสือพิมพ์ที่รัฐบาลได้มีความพยายามในการแทรกแซงอยู่ตลอดผ่านช่องทางการให้บิโชนาจากภาครัฐและผ่านการกดดันบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนได้ถูกคุกคาม และแทรกแซงกลไกการทำงานไม่ให้ทำงานได้อย่างอิสระอยู่ตลอดระยะเวลาที่รัฐบาลชุด พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้เข้าบริหารประเทศเมื่อปี 2544 – 2549”⁵ ซึ่งนิธินาฏ ราชนิยม (2547) ก็มีความเห็นไปในทางเดียวกัน⁶

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 154.

⁵ ดวงกมล ปาลวัฒน์วิชัย, “การแทรกแซงสื่อมวลชนของรัฐบาลทักษิณ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า ๙.

⁶ นิธินาฏ ราชนิยม, “การแทรกแซงสื่อมวลชนของรัฐบาลทักษิณ การปฏิบัติที่สวนทางกับหลักธรรมาภิบาล,” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547)

เพ็ญรฤติ ธีรพรสกุล (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ธุรกิจการเมือง” กับการควบคุมสื่อมวลชน: ศึกษากรณีโทรทัศน์ไอทีวี” โดยใช้ทฤษฎีทุนผูกขาดครองอำนาจรัฐ (state monopoly capitalism) ทฤษฎีสื่อสารมวลชนแนวเศรษฐศาสตร์การเมือง (political economy of media) และแนวคิดเรื่องอำนาจและอิทธิพล (power and influence) เป็นกรอบในการวิเคราะห์

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาถึงการพัฒนาการของธุรกิจการเมืองในประเทศไทย แล้วพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทุนธุรกิจกับผู้มีอำนาจทางการปกครองในช่วงที่ผ่านมา มักจะเป็นไปในลักษณะการอุปถัมภ์หรือเป็นหุ้นส่วนกัน แต่หลังจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจปี 2540 กลุ่มทุนธุรกิจหลายกลุ่มประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่กลุ่มทุนธุรกิจการสื่อสารก็ได้พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสโดยเสนอตัวเข้ามาทำหน้าที่ด้านการเมืองโดยตรง

การเข้ามาเล่นการเมืองของกลุ่มทุนธุรกิจกลุ่มดังกล่าวได้ทำให้ธุรกิจกับการเมือง มีความใกล้ชิดกันมากขึ้นหรืออาจจะเรียกว่าเป็นคนๆ เดียวกันเลยก็ได้ เพราะกลุ่มทุนธุรกิจบริษัทชินคอร์ป เป็นของครอบครัว พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทยและนายกรัฐมนตรี กลุ่มทุนธุรกิจกลุ่มนี้ยังมีการโยงใยเครือข่ายกับกลุ่มทุนธุรกิจพันธมิตรอีกหลายๆ กลุ่ม เช่น กลุ่มทุนธุรกิจการเกษตร กลุ่มทุนธุรกิจสื่อมวลชน-บันเทิง กลุ่มทุนธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งแน่นอนอยู่แล้วว่าขึ้นชื่อว่าการเกษตร กลุ่มทุนธุรกิจสื่อมวลชน-บันเทิง กลุ่มทุนธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งแน่นอนอยู่แล้วว่าขึ้นชื่อว่า กลุ่มทุนธุรกิจย่อมต้องมุ่งแสวงหาประโยชน์และกำไรเป็นสำคัญ ดังนั้นการรวมตัวของทุนธุรกิจกับรัฐนี้ รัฐจึงไม่ได้อยู่ในฐานะที่อิสระ แต่ต้องดำเนินนโยบายเพื่อตอบสนองชนชั้นนายทุน เช่น การลดค่าสัมปทานสถานีโทรทัศน์เหลือเพียงปีละ 150 ล้านบาท กลุ่มทุนธุรกิจที่ได้รับประโยชน์นี้ คือ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี ซึ่งเป็นธุรกิจหนึ่งในเครือบริษัทชินคอร์ป⁷

ฐิตารีย์ บุญธรรมสามิส (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินสถานการณ์ และการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ ในช่วงรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544 – 2547)” พบว่า “ส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มผู้ทำงานสื่อโทรทัศน์โดยตรง ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการ สถานีโทรทัศน์ และกลุ่มผู้ดำเนินรายการต่างเห็นพ้องไปในแนวทางเดียวกันกับนักวิชาการว่า มีการแทรกแซงเกิดขึ้นจริง โดยแต่ละกลุ่มได้ให้เหตุผลถึง ปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง อาทิ อำนาจ

⁷ เพ็ญรฤติ ธีรพรสกุล, “ธุรกิจการเมือง” กับการควบคุมสื่อมวลชน: ศึกษากรณีสถานีโทรทัศน์ไอทีวี,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 138-139.

จากรัฐบาล อำนาจจากกลุ่มนายทุนขนาดใหญ่ และวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรสื่อโทรทัศน์”⁸ นอกจากนี้ในการศึกษาด้านผู้รับสาร ยังพบอีกว่า “สื่อโทรทัศน์ไม่สามารถทำหน้าที่ทางการเมืองได้ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ทั้งการแจ้งข่าวสาร การให้ความรู้และความเข้าใจ การเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน การสร้างสาธารณสมบัติ และการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล”⁹

งานวิจัยทั้งหลายที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นในทางเดียวกันว่า ในสมัยรัฐบาลของทักษิณ มีการแทรกแซง ควบคุม และชี้นำสื่อสารมวลชน การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการมีอำนาจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของ ทักษิณ และพรรคไทยรักไทย ดังปรากฏตามความเห็นของ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์ (2550) ที่เห็นว่ารัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นรัฐบาลในช่วง “รัฐสภาเสียงข้างมากแบบเบ็ดเสร็จ” และ “นอกจากรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ได้อ้างความชอบธรรมจากฐานคะแนนเสียงแล้ว นโยบายของพรรคก็ยังได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อนำมาอ้างความชอบธรรมในการบริหารงานภายใต้รัฐบาลไทยรักไทยอีกด้วย ปัจจัยด้านนโยบายพรรคของไทยรักไทย ก็นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งที่ส่งผลต่อการเกิดรัฐบาลพรรคเดียวขึ้นได้ เพราะพรรคไทยรักไทยของเขาก็ยังสามารถนำนโยบายของพรรคมาแปลงเพื่อเข้าสู่การเป็นนโยบายแห่งชาติ (national agenda) ตามแนวคิดของการก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวที่ว่า “ต้องครอบงำจนพรรคเข้าเป็นเนื้อเดียวกับรัฐบาล (dominant governmentally) นโยบายของพรรคผลัดแปรเป็นนโยบายสาธารณะสู่การกลายเป็นวาระนโยบายการเมืองแห่งชาติ (national political agenda) กระทั่งครอบงำผู้เลือกตั้ง พรรคการเมืองอื่นๆ การก่อรูปส่วนต่างๆ ของรัฐบาลและนโยบายสาธารณะ” และ “การเป็นรัฐบาลพรรคเดียวต้องมีฐานสนับสนุนพรรคจากหลายชนชั้นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มธุรกิจ เกษตรกร หรือแรงงาน โดยมีการผันแปรความต้องการของกลุ่มต่างๆ เป็นนโยบายของพรรคเพื่อคนทุกกลุ่ม”¹⁰

นพรัตน์ยังมีความเห็นต่อไปอีกว่า “เมื่อกลับมามองถึงการก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวไทยรักไทยแล้ว จะเห็นว่าพรรคการเมืองคู่แข่งกับทวีความอ่อนแอลงไปอีกมากกว่าในอดีตที่มีระบบ

⁸ จูฑารีย์ บุญธรรมสามิตร, “การประเมินสถานภาพและหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ในช่วงรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544 – 2547),” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), หน้า 251.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 262.

¹⁰ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์, “การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวในการเมืองไทย: ศึกษากรณีพรรคไทยรักไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), หน้า 223.

รัฐสภาพสมหลายพรรค เพราะรัฐบาลไทยรักไทยครอบงำทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการครอบงำทางนิติบัญญัติ การครอบงำทางการบริหาร การครอบงำข้าราชการ รวมไปถึงจนกระทั่ง การครอบงำนักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรเอกชน อันเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการทำงานของประชาชนที่มีความเป็นอิสระ นอกจากนี้ยังกระทำการควมรวมพรรคทั้งพรรคเข้าสู่พรรคไทยรักไทย ซึ่งการกระทำนี้ไม่เคยปรากฏมีในการเมืองไทย เพราะมิใช่เป็นเพียงการควมรวมสมาชิกพรรคการเมืองคู่แข่งตั้งแต่ก่อน¹¹ และ “ความอ่อนแอของพรรคการเมืองคู่แข่งเช่นนี้ได้ส่งผลให้นักวิชาการจากหลายสำนักได้กล่าวว่า ความอ่อนแอของพรรคการเมืองคู่แข่งได้ส่งผลทำลายระบอบประชาธิปไตยโดยตรง อันเนื่องมาจากผ่านด้านมิสามารถกระทำหน้าที่ในการอภิปรายการไม่ไว้วางใจได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่พรรคฝ่ายค้านพึงมีที่จะสามารถตรวจสอบรัฐบาล และความอ่อนแอของพรรคการเมืองคู่แข่งที่เกิดการยุบรวมพรรคเข้ากับพรรคไทยรักไทย ยังเป็นการทำลายโครงสร้างของพรรคการเมือง ที่พรรคเติบโตจากภายนอกมากกว่าที่จะเติบโตจากภายในพรรคการเมืองเอง อันส่งผลให้พรรคการเมืองไร้อุดมการณ์ทางการเมือง ขาดความเป็นสถาบัน นอกจากนั้นความอ่อนแอของพรรคการเมืองคู่แข่งได้เพิ่มอำนาจการต่อรองให้กับพรรคไทยรักไทยมากกว่าที่ควรจะเป็น ด้วยเหตุนี้ทำให้พรรคการเมืองหนึ่งมีเสถียรภาพมากขึ้นไปจนถึงขั้นเบ็ดเสร็จ จนเกิดสภาวะของ “uncommon democracies” เพราะอำนาจตกอยู่กับพรรคการเมืองเดียวมากขึ้นจนเกิดพรรคการเมืองอื่นๆ มีอาจต่อรองอำนาจกับพรรคไทยรักไทยได้เลย”¹² งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นได้ว่าทักษิณมีอำนาจอย่างมาก¹³

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 229-230.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 227.

¹³ อย่างไรก็ตามมีคำถามที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยไม่เพิกเฉยหรือปิดบัง และผู้วิจัยเห็นว่าต้องนำมาคิดแบบองค์รวมคือ “เมื่อทักษิณมีอำนาจเบ็ดเสร็จในลักษณะนี้แล้วทำไมทักษิณต้องหลุดจากอำนาจ มีอำนาจอะไรอยู่เหนือทักษิณ?” ในเบื้องต้นผู้วิจัยมีสมมติฐานว่า อำนาจที่ทำให้ทักษิณหลุดจากอำนาจนั้นประกอบด้วยการรวมตัวของอำนาจที่มีขนาดย่อมกว่าหลายอำนาจ เช่น ฝ่ายค้าน พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มนักธุรกิจ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ทหารและข้าราชการ มวลชนและสถาบันต่างๆ เป็นต้น ที่น่าสนใจคือกลุ่มนักวิชาการที่มีนายไจลส์ อิงภากร นายนิธิ เอียวศรีวงศ์เป็นส่วนประกอบก็ได้ร่วมกันมีความเห็นในทางต่อต้านทักษิณด้วย กลุ่มพลังมวลชนทั้งหลายเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้เกิดปรากฏการณ์ชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นจนเกิดการรัฐประหารในที่สุด อย่างไรก็ตามกลุ่มพลังมวลชนเหล่านี้ได้แตกตัวออกจากกันหลังเกิดการรัฐประหาร และน่าสนใจที่สุดคือกลุ่มนักวิชาการที่มีนายไจลส์ อิงภากร นายนิธิ เอียวศรีวงศ์เป็นส่วนประกอบได้หันมาเคลื่อนไหวต่อต้านการรัฐประหารควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวของฝ่ายทักษิณและคนเสื้อแดง จึงน่าสนใจที่จะตั้งคำถามว่า “กลุ่มนักวิชาการกลุ่มนี้เป็นอำนาจย่อยที่เป็นตัวแปรสำคัญในการเคลื่อนพลวัตของอำนาจทำให้อำนาจหลุดจากทั้งทักษิณและคณะรัฐประหารหรือไม่?” และเป็นที่น่าสนใจที่จะตั้งคำถามอีกว่า “กลุ่มนักวิชาการกลุ่มดังกล่าวมีวัตถุประสงค์อะไร?” และ “หากในที่สุดอำนาจกลับไปอยู่ในมือพรรคการเมืองหนึ่งจะมี

แม้งานวิจัยทั้งหลายจะชี้ไปในทางเดียวกันว่า ในช่วงที่ทักษิณเป็นนายกรัฐมนตรีจะมีการแทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อสารมวลชนอย่างต่อเนื่องคู่ขนานกันไปกับการมีอำนาจที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลาในการดำรงตำแหน่ง แต่ทักษิณยังกล่าวในรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชนอีกว่า

“รัฐบาลไม่ได้เคยคิดที่จะไป แทรกแซงสื่อ รัฐบาลคิดว่าวันนี้พี่น้องประชาชนก็รู้ว่าบ้านเมืองเป็นอย่างไร รู้ว่าโลกเป็นอย่างไร และรู้ว่าสื่อที่ดีเป็นอย่างไร เขารู้วิธีบริโภคสื่อ เพราะฉะนั้นผมไม่คิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่รัฐบาลได้เข้าไปแทรกแซงอะไร แต่ต้องเป็นคนบางคน คือ คำว่าวิชาชีพนั้นต้องมีจรรยาบรรณแนบไปด้วย แต่บางครั้งความประพฤติของคนบางคนไม่ดีเอง รัฐบาลไม่ได้ไปยุ่งอะไร อันนี้ผมก็ต้องขอเรียนกัน โดยเฉพาะผมได้สั่งรัฐมนตรีตลอดว่า อย่าได้ไปแทรกแซงอย่าได้ไปยุ่งกับสื่อ แต่การที่ใครเสนอสื่อ สื่อเสนอข่าว ข่าวที่ผิดความเป็นจริงนั้น ต่อว่าต่อขานกันบ้างเป็นเรื่องธรรมดา แต่เราอย่าไปรังแกเขา แทรกแซงเขา นั่นคือสิ่งที่พูดตลอดเวลา จึงขอเรียนสื่อมวลชน พี่น้องประชาชนว่าถ้าท่านรู้จักผมดี ท่านจะรู้ว่าผมไม่เคยไปยุ่งอะไร”¹⁴

วาทกรรมดังกล่าว แม้จะแสดงให้เห็นภาพลักษณ์ของนักประชาธิปไตยเปิดกว้างให้สื่อทำหน้าที่ตรวจสอบอย่างเต็มที่ แต่ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ (2547) ได้ศึกษารายการดังกล่าวแล้วเห็นว่า “กระบวนการสร้างความหมายรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน ในส่วนของกระบวนการผลิต หรือที่มานั้นเป็นกลุ่มผู้ปกครองที่มีอำนาจในสังคม ที่มีอำนาจการพูด การให้ความหมาย ที่มีการใช้สื่อวิทยุในมือเนื่องจากสื่ออยู่ภายใต้อำนาจรัฐอย่างผูกขาด มีสิทธิอันเต็มที่ในการนำมาใช้เลือกช่วงเวลาได้อย่างชอบธรรม โดยมีโครงสร้างกระบวนการผลิตเป็นมาตรฐาน มีลำดับชั้นแบบราชการ ถูกควบคุมโดยนโยบายรัฐทุกขั้นตอนการผลิต ฉะนั้นเนื้อหา ความหมาย และอุดมการณ์ที่นำเสนอต่อประชาชนผู้ฟังจึงย่อมเป็นแบบถูกคัดเลือกผ่านการตัดสินใจมาแล้ว เป็น

เสถียรภาพมากขึ้นจนถึงขั้นเบ็ดเสร็จ จนเกิดสภาวะของ “uncommon democracies” ยิ่งกว่าที่ปรากฏในรายงานวิจัยของนพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์ กลุ่มนักวิชาการกลุ่มดังกล่าวจะมีความสามารถรับผิดชอบหรือไม่อย่างไร? คำถามเหล่านี้หากถูกนำมาคิดโดยองค์รวมซึ่งไม่แยกศาสตร์ต่างๆ ออกจากกันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามงานวิจัยชิ้นนี้เป็นเพียงงานชิ้นเล็กๆ และเป็นงานที่ถูกแบ่งแยกศึกษาในสาขาการสื่อสารมวลชน สังเกตคณะนิเทศศาสตร์ จึงทำได้เพียงตั้งข้อสังเกตไว้ในเบื้องต้นเท่านั้นหวังเพียงว่าจะมีผู้นำไปศึกษาโดยละเอียดต่อไป

¹⁴ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์, “กระบวนการสร้างความหมาย และบทบาทวาทกรรม “รายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 90.

การสื่อสารในลักษณะแบบบนลงล่าง ผู้รับวาทกรรมจึงตกอยู่ในลักษณะที่ถูกกระทำ ถูกทำให้มีแนวความคิด ทักษะคติ ไปตามแนวทางที่รัฐบาลต้องการ เป็นลักษณะอำนาจของวาทกรรม¹⁵

นอกจากนี้ยังเห็นต่อไปอีกว่า “จากการกระทำของรายการนายกฯ ทักษิณพบประชาชน ให้เห็นว่าเมื่อผู้ปกครอง (นายกฯ และรัฐบาล) เป็นเจ้าของครอบครองสื่อมีอำนาจในการพูดก็ย่อมสามารถควบคุมความคิด จากการถ่ายทอดเนื้อหาภายใต้บริบทนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นสื่อรายการดังกล่าวจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือเผยแพร่ ค่านิยม คุณ徳การณ์ของผู้ปกครองไปยัง ประชาชนผู้ฟังในสังคมให้เห็นตรงกัน รวมทั้งปฏิเสธความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป เป็นการสร้างความชอบธรรมแก่ตัวผู้ปกครองเอง”¹⁶

และ “เห็นได้จากรายการที่ใช้ชื่อ รายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน เป็นการแสดงให้เห็นถึงอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครอง แสดงให้เห็นความโปร่งใส การแสดงความจริงใจ ในการออกมายังรายการบอกเล่าการทำงานของรัฐบาลต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์บทบาทวาทกรรมจากการวิจัยครั้งนี้ ได้ชี้ให้เห็นอีกแง่มุมที่วาทกรรมหน้าที่ของรายการ 3 ด้าน ทั้งการสร้างอัตลักษณ์ ความสัมพันธ์ และคุณ徳การณ์ เป็นการใช้กลยุทธ์ในการมุ่งเพื่อสร้างความชอบธรรมต่ออำนาจการปกครอง การมุ่งที่จะได้รับการยอมรับต่อประชาชน โดยการดำเนินการสื่อสารทางเดียว ไม่มีการเปิดโอกาสให้กับประชาชนหรือเปิดช่องทางใดๆ เพื่อรองรับความคิดเห็นของประชาชน ไม่แสดงความเป็นเวทีสาธารณะเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

การศึกษานี้ ชี้ชวนให้เห็นลักษณะการใช้พื้นที่สื่อเพื่อวัตถุประสงค์ในอีกแง่มุมหนึ่งที่ถูกปกปิด คือ การใช้เพื่อแสดงออกซึ่งอำนาจของวาทกรรม และจากการใช้จุดร่วมของบริบททางวัฒนธรรม กระแสสังคม ยิ่งทำให้อำนาจที่เกิดขึ้นนั้นแฝงมาในรูปแบบของความรู้ในสังคมอย่างแยบยล การวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ มีส่วนช่วยในการนำเสนอความรู้ในอีกด้านหนึ่ง ที่อาจทำให้เข้าใจมายาคติ หรือมายาภาพที่ได้สถาปนาขึ้นจากรูปแบบรายการที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขกฎการปกครองประชาธิปไตย

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 193 – 194.

กล่าวโดยสรุป ประเด็นเรื่องการใช้พื้นที่ต่อสังคมไทย คือรายการนี้เป็นสัญลักษณ์ที่รัฐแสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีอำนาจในการรับรู้การดำเนินการของรัฐ ในขณะที่เดียวกันรายการนี้ก็ เป็นเครื่องมือที่รัฐนำมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมในอำนาจปกครอง เพื่ออำนวยความสะดวกให้ตนเอง”¹⁷

งานวิจัยดังกล่าวของญาณิศภาค แสดงให้เห็นว่า รายการดังกล่าวมีการใช้วาทกรรม สร้างชุดความคิด อุดมการณ์อันเป็นประโยชน์สาธารณะขึ้นชุดหนึ่ง แต่การกระทำดังกล่าวกลับเป็นการกระทำเพื่อสร้างความชอบธรรมในอำนาจการปกครองเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง จึงมีลักษณะเป็นมายาคติ ที่เผยแพร่อุดมการณ์หนึ่งเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่กลับซ่อนอุดมการณ์อันเป็นประโยชน์ส่วนตัวเอาไว้

นอกจากมายาคติที่พบใน “รายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” แล้ว การสื่อสารทางการเมืองของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ก็พบเช่นกัน อัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “มายาคติ และอุดมการณ์ในโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 : การวิเคราะห์ด้วยวิธีสัญวิทยา” แล้วมีความเห็นมีนัยว่า ผลการอ่านโฆษณาทั้งหมด นำไปสู่ข้อสรุปดังนี้

1. มายาคติแห่งอุดมการณ์ชาตินิยมใหม่ของพรรคไทยรักไทย

พบว่า ภาพยนตร์โฆษณาชุด โอกาสคืออนาคต ทั้งสามเรื่อง มีโครงสร้างความหมายที่เหมือนกัน โดยมีจุดศูนย์กลางความหมายที่สัญลักษณ์สำคัญ คือ “ธงชาติ” เพื่อสร้างภาพของพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ชาตินิยมที่ปกป้องคุ้มครองคนไทยทุกคนอย่างเท่าเทียมทั่วถึง โดยเฉพาะชนชั้นล่าง ชาวไร่ชาวนา คนยากจน ขณะเดียวกันอุดมการณ์ชาตินิยมใหม่ของพรรคไทยรักไทย ยังสนับสนุนเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมอย่างแข็งขัน อย่างไรก็ตามการอ่านความหมายแบบต่อต้านอุดมการณ์หลัก กลับทำให้พบว่า มีความหมายอื่นที่ซ่อนอยู่ภายใน ได้แก่ ชาตินิยมที่มีความยิ่งใหญ่อำนาจบารมี ขณะเดียวกันก็แฝงไว้ด้วยความเมตตากรุณา นอกจากนี้ ยังมีความหมายที่แบ่งแยกชนชั้น ตลอดจนการสร้างภาพเหมารวมของระบบทุนนิยมว่าเป็นระบบที่ดีสำหรับทุกคน

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 196 – 197.

นอกจากจะมีหลักฐานทางสัญวิทยาแล้ว ทศนคติส่วนบุคคล ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ยังยืนยันอีกด้วยว่า พรรคไทยรักไทยพยายามที่จะใช้อุดมการณ์ชาตินิยมใหม่ เป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ และความชอบธรรมทางการเมือง¹⁸

2. มายาคติแห่งอุดมการณ์การเมืองอุปถัมภ์

การโฆษณาหาเสียงของพรรคไทยรักไทย ได้ใช้ระบบสัญลักษณ์ต่างๆ ทั้งประเภทภาพ และภาษาในการสร้างความหมายที่ดูเป็นธรรมชาติที่จริงแท้แน่นอนว่า นโยบายของพรรคได้สร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน โดยเฉพาะชนชั้นล่าง ทั้งในมิติเศรษฐกิจและการเมือง

ทว่าการค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ กลับเป็นไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม ก็คือ ความหมายที่ปรากฏว่าพรรคไทยรักไทยพยายามจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนนั้น เป็นเพียงมายาคติที่เกิดจากการประกอบสร้างของสัญลักษณ์ต่างๆ มีหน้าที่ข่มขู่ความหมายของการอุปถัมภ์ที่ตั้งอยู่บนฐานความคิดของบุญกรรมวาสนาแบบไทยๆ เข้าไปอีก ความหมายในเรื่องของการอุปถัมภ์แบบบุญกรรม กลับถูกบิดเบือนให้เห็นว่าประชาชนมีความสุข และประสบความสำเร็จ ด้วยนโยบายของพรรคไทยรักไทย¹⁹

3. มายาคติแห่งอุดมการณ์ความเป็นคนอื่น

นอกจากโฆษณาหาเสียงของพรรคไทยรักไทย จะซ่อนความหมายระดับลึกถึงการอุปถัมภ์ชนชั้นล่างด้วยฐานคิดของบุญกรรมวาสนาบารมีแล้ว ยังถูกสร้างความหมายให้เป็น “คนอื่น” ที่ถูกกีดกันออกไปให้อยู่ชายขอบนอกวงสนทนาของ “พวกเรา” คือชนชั้นนายทุนและชนชั้นกลาง แต่ในโฆษณา ชนชั้นล่างคือคนสำคัญ หรือ Hero ของพรรคไทยรักไทย ที่ได้รับการยกย่องเชิดชู จึงมีแนวโน้มจะแปลกอันใดที่พรรคไทยรักไทยได้รับความนิยมชมชอบจากชนชั้นล่าง ว่าเป็นพรรคเพื่อประชาชนผู้ยากไร้²⁰

¹⁸ อัจฉรา บัณฑิตานนท์, “มายาคติและอุดมการณ์ในโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548: การวิเคราะห์ด้วยวิธีสัญวิทยา,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 232.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 233 – 234.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 234.

4. มายาคติแห่งอุดมการณ์ชนชั้นกลาง

พบว่า โฆษณาได้สร้างความหมายของอุดมการณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของชนชั้นกลาง ได้แก่ การยึดมั่นในคุณค่าของการศึกษาในฐานะเครื่องมือที่จะทำให้ได้เข้าสู่สถานภาพที่สูงขึ้น สำนึกในความเป็นปัจเจกชนที่เชื่อในความสามารถของตน ความชื่นชมในความเป็นโลกาภิวัตน์ และการให้คุณค่ากับสถาบันครอบครัว อย่างไรก็ตามความหมายเหล่านั้น เป็นผลผลิตของการสร้างความหมายสัญลักษณ์ในภาพยนตร์โฆษณา และแฝงไว้ด้วยความหมายที่ค้ำจุนผลประโยชน์ของชนชั้นนายทุนไว้ นอกจากนี้ยังซ่อนความหมายที่เน้นการพัฒนาของปัจเจกเฉพาะในมิติทางรายได้หรือเศรษฐกิจเป็นสำคัญ²¹

อัจฉรา ยังให้ความเห็นอีกว่า “แม้ภาพอนาคตจะดูเลือนลางสำหรับการต่อสู้ทางชนชั้น แต่สิ่งหนึ่งที่จะกระทำได้ ก็คือ การเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชน โดยเฉพาะชนชั้นที่ด้อยโอกาสและถูกกดขี่ในสังคม ให้มีความรู้เท่าทันการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะการสื่อสารประเภทการโฆษณาที่มีประสิทธิภาพในการสร้างภาพความจริงได้อย่างเข้าถึงอารมณ์ และความรู้สึกอย่างยิ่ง ประชาชนควรที่จะได้เข้าใจพลังอำนาจของการสื่อสารทั้งที่เป็นการสื่อสารแบบภาษา หรือไม่ใช่ภาษา และสามารถแยกแยะภาพที่ถูก “สร้างขึ้น” ออกจากความเป็นจริงได้ เพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันว่า ความหมายที่อ่านได้จากสื่อที่พบเห็นในชีวิตประจำวันนั้น แท้จริงแล้วเป็นเพียงผลผลิตของการสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ ภายใต้กฎเกณฑ์หนึ่งๆ และความหมายเหล่านั้นมิได้บริสุทธิ์ไร้เดียงสาหรือเป็นความจริงแท้เสมอไป ประชาชนต้องมองลึกลงไปเพื่อให้เห็นความจริงที่ซ่อนและถูกบิดเบือนเปลี่ยนแปลงไป และรู้เท่าทันว่าความจริงนั้นถูกบิดเบือน เพื่อค้ำจุนผลประโยชน์ของใคร”²²

กล่าวได้ว่าการใช้สื่อสารมวลชน เป็นไปเพื่อสร้างมายาคติ ปลุกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมที่มีความยิ่งใหญ่บารมีมุ่งสู่การแข่งขันในโลกาภิวัตน์ แสดงให้เห็นถึงเจตจำนงใฝ่อำนาจ และการเน้นภาพลักษณ์ของผู้นำ โดยชี้ชวนให้เชื่อว่า เป็นผู้นำที่ฉลาดหลักแหลมจนไม่มีใครเทียบได้

ต่อมาจึงเกิดการรัฐประหารขึ้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 การรัฐประหารครั้งนี้ได้พลิกฐานะทางการเมือง (Political Position) ของ ทักษิณ จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีผู้นำรัฐบาลซึ่งมีอำนาจในการแทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อของรัฐ มาเป็นนักการเมืองที่ไร้อำนาจรัฐ และผลจาก

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 234 – 235.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 240 – 241.

คำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ซึ่งมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีบริษัทชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ปรับผังรายการให้เป็นไปตามกฎหมาย และต้องจ่ายค่าปรับกรณีทำผิดสัญญาปรับผังรายการอีก 97,760 ล้านบาท ภายในวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2550 มิฉะนั้นสัญญาสัมปทานที่บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถือครองอยู่จะเป็นอันสิ้นสุด ในที่สุดเมื่อเวลาเที่ยงคืนของการก้าวเข้าสู่ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2550 จึงมีการยุติการแพร่ภาพของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี²³ ด้วยเหตุนี้ ทักษิณซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในบริษัทชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จึงไม่มีสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ให้ครอบงำอีกต่อไป ในที่สุด ทักษิณ จึงไม่สามารถใช้อำนาจทุนและอำนาจทางการเมืองแทรกแซง ควบคุม ชี้นำ สื่อสารมวลชนได้เช่นเคย

การสูญเสียอำนาจในการครอบงำสื่อสารมวลชนดังกล่าว ก่อให้เกิดความจำเป็นที่ ทักษิณ จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง จากการครอบงำสื่อสารมวลชนด้วยอำนาจต่างๆ เพื่อการสร้างวาทกรรมครอบงำสังคมไปเป็นอย่างอื่น โดยจะต้องพยายามหากกลยุทธ์ในการรักษาพื้นที่ทางความคิดของประชาชนที่เขาครอบครองอยู่เดิมไว้เป็นของตน เพื่อเป็นช่องทางในการดำรงรักษาอำนาจของวาทกรรมของตนให้ยังคงบทบาทครอบงำสังคมต่อไปในเชิงตั้งรับ ส่วนในเชิงรุกนอกจากจะต้องหากกลยุทธ์ในการช่วงชิงพื้นที่ของการสื่อสารมวลชนแล้ว ยังต้องพยายามหากกลยุทธ์ในการสร้างเนื้อหาอันจะเป็นวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองที่จะใช้ช่วงชิงอำนาจกลับคืนมา

และในที่สุดทักษิณก็ได้ใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการช่วงชิงอำนาจจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 ที่เรียกทั่วไปว่า “สงกรานต์เลือด” ซึ่งเป็นเหตุการณ์หนึ่งที่ควรจารึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ของชาติไทย

อย่างไรก็ตามรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการสื่อสารทางการเมืองดังกล่าว นั้น ยังไม่มีการศึกษาอย่างชัดเจนเพียงพอที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดแจ้งว่า กลยุทธ์ต่างๆ ในการช่วงชิงอำนาจนั้นถูกใช้ให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องอย่างไร จึงมีผลให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552

²³ รัตตภูมิ นิลศิริ, “การบริหารจัดการองค์กรข่าวในสภาวะวิกฤต กรณีศึกษา: การเปลี่ยนผ่านสถานีโทรทัศน์ไอทีวีสู่สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), หน้า 3-4.

เหตุผลสำคัญในการเลือกช่วงเวลาดังกล่าวนั้น เป็นเหตุเนื่องมาจาก

1. ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ทัศนคติถูกพลิกฐานะทางการเมือง จนต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อช่วงชิงอำนาจกลับมา ภาวะที่ถูกพลิกฐานะทางการเมืองนี้ถือได้ว่าเป็นภาวะวิกฤตทางการเมืองของทัศนคติ ภาวะวิกฤตทางการเมืองเช่นนี้ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้บ่อยๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นก็ได้ การศึกษาปรากฏการณ์ในภาวะวิกฤตเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับการแก้ปัญหาเชิงกลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองต่อไปในภายภาคหน้า

2. ช่วงเวลาดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงภาวะวิกฤตของทัศนคติเพียงผู้เดียว แต่เป็นภาวะวิกฤตของชาติด้วย การทำความเข้าใจกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อช่วงชิงอำนาจในภาวะวิกฤตของชาติเช่นนี้ก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน

การทำความเข้าใจดังกล่าวมีความน่าสนใจที่จะทำความเข้าใจการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองของทัศนคติ เพื่อทราบกระบวนการการดำเนินกลยุทธ์ดังกล่าว ซึ่งมีการดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์ต่างๆ ในมุมมองดังต่อไปนี้

1. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับการใช้แบบจำลองการสื่อสารของ Gurevitch & Blumler (1977) มาใช้หรือมีการปรับปรุงแบบจำลองนี้มาใช้หรือไม่อย่างไร

2. เนื้อหาของวาทกรรม โดยจะพิจารณาวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้ ว่ามีเนื้อหาอย่างไร

3. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับแนวคิดเรื่องการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นกับการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration) ของ Jacques Ellul หรือไม่อย่างไร

4. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda) หรือไม่อย่างไร

5. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับการใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์ ของ กาญจนา แก้วเทพ หรือไม่อย่างไร

การทำความเข้าใจดังที่กล่าวในย่อหน้าก่อนนั้น จะทำเพียงในขอบเขตเท่าที่การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณมีผลให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552

สรุป นับตั้งแต่ ทักษิณ ชินวัตร ก้าวเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและถูกรัฐประหารในเวลาต่อมา จนกระทั่งการต่อสู้ของ ทักษิณ หลังการรัฐประหารและการก่อให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 นั้น ทักษิณได้นำกลยุทธ์ต่างๆ หลายอย่างมาใช้ในการสื่อสารทางการเมือง แม้กลยุทธ์ต่างๆ ที่ทักษิณเอามาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองเมื่อครั้งที่ตนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจะมีความน่าสนใจอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากผลของการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณในครั้งนั้น แสดงถึงประสิทธิภาพของกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของเขาได้เป็นอย่างดี โดยเห็นได้จากการมีอำนาจเพิ่มขึ้นตลอดเวลาที่ใช้กลยุทธ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามการสื่อสารทางการเมืองดังกล่าวก็ดำเนินไปภายใต้ความได้เปรียบของเขา ทั้งทางด้านอำนาจทางการเมือง และอำนาจทางเศรษฐกิจ แต่สิ่งที่น่าสนใจว่าการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณในช่วงที่มีอำนาจดังกล่าวก็คือ การสื่อสารทางการเมืองของเขาหลังจากการถูกรัฐประหารและสูญเสียอำนาจการควบคุมสถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวคือ หลังจากที่เขาลงจากอำนาจ อำนาจในการควบคุมช่องทางการสื่อสารก็หมดไปด้วย ทำให้เขาต้องดิ้นรนหากกลยุทธ์ต่างๆ มาใช้เพื่อการช่วงชิงอำนาจคืน ไม่ว่าจะด้วยการหากกลยุทธ์มาช่วงชิงพื้นที่สื่อ การใช้สื่อทางเลือก สื่อบุคคล ตลอดจนกลยุทธ์ในการสร้างเนื้อหาของวาทกรรมต่างๆ หรือการธำรงรักษาอำนาจของวาทกรรมของตนไว้ในช่วงเวลาวิกฤตดังกล่าว ดังนั้นการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ไม่ว่าจะเป็นการช่วงชิงพื้นที่สื่อ การใช้สื่อทางเลือก การใช้สื่อบุคคล การธำรงรักษาอำนาจของวาทกรรม และการสร้างวาทกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาหลังสูญเสียอำนาจจนถึงวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 เพื่อช่วงชิงอำนาจกลับคืนมา จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง การศึกษานี้จะก่อให้เกิดคุณูปการต่อความรู้ด้านการสื่อสารทางการเมืองสืบไป

ปัญหานำวิจัย

1. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับการใช้แบบจำลองการสื่อสารของ Gurevitch & Blumler (1977) มาใช้หรือมีการปรับปรุงแบบจำลองนี้มาใช้หรือไม่อย่างไร
2. เนื้อหาของวาทกรรม โดยจะพิจารณาวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้ว่ามีเนื้อหาอย่างไร

3. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับแนวคิดเรื่องการชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นกับการชักชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration) ของ Jacques Ellul หรือไม่อย่างไร

4. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับหลักการชักชวนให้เชื่อของเกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda) หรือไม่อย่างไร

5. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับการใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์ ของ กาญจนา แก้วเทพ หรือไม่อย่างไร

6. ทักษิณได้ปรับกลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองหลังจากถูกต่อต้านจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและการรัฐประหารหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2552 เท่าที่มีผลให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552

2. เพื่ออ่านตัวบทของวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองดังกล่าว

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาไปในประเด็นการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ เท่าที่การสื่อสารทางการเมือง ของ ทักษิณ มีผลให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 (กล่าวคือ ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ถึง 12 เมษายน พ.ศ. 2552)

การศึกษาและวิจัย จะกระทำโดยการวิเคราะห์วาทกรรมที่ปรากฏในสื่อต่างๆ ได้แก่ Phone-in ของ ทักษิณ เนื้อหาการปลุกระดมของแกนนำ และหนังสือที่เขียนโดยนักเขียนของฝ่ายทักษิณ

นิยามศัพท์

1. **การสื่อสารทางการเมือง** หมายถึง การใช้สื่อสารเพื่อกำหนดพลวัตของอำนาจ และใช้อำนาจมาจัดการกับสถานะที่เป็นอยู่ให้เป็นไปตามเจตจำนงของแหล่งข่าว โดยมีเป้าหมายเพื่อการครอบงำผู้รับสารและช่วงชิงผลประโยชน์ทางการเมือง ทั้งนี้รวมถึง การช่วงชิงพื้นที่สื่อ การใช้สื่อทางเลือก (ได้แก่ วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี เว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต) การใช้สื่อบุคคล

แหล่งข่าว ประกอบไปด้วย ทักษิณ (หลังจากลงจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) โดยมีกลุ่มบุคคลและปัจจัยที่มีส่วนในการสนับสนุน หรือ เป็นตัวแทนของการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ หรือ กลุ่มแนวร่วมต่างๆ เช่น กลุ่มการเมืองที่รวมตัวกันเป็นพรรคไทยรักไทยไม่ว่าภายหลังการยุบพรรคจะดำเนินการทางการเมืองร่วมกันในนามพรรคใด กลุ่มแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และนักเขียนที่ประพันธ์หนังสือเพื่อประกอบการสนับสนุนการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ²⁴

2. **วาทกรรม (discourse)** หมายถึง ชุดของความหมายที่ให้และถูกประกอบสร้างขึ้นให้เป็นเนื้อหาโดยผู้สร้างวาทกรรม ภายใต้พลวัตของการโต้ตอบโต้กันของกริยาและปฏิกริยาของอำนาจ ซึ่งการเชื่อมโยงความหมายที่ให้และการประกอบสร้างนี้กระทำโดยความสัมพันธ์ที่มีกระบวนการทางตรรกะเป็นรูปแบบเฉพาะของตนเอง และสามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยตัวเองว่ามีอัตลักษณ์ของระบอบความจริง ก่อให้เกิดระบบของคุณค่าและวิถีปฏิบัติที่มีลักษณะบังคับ ทั้งนี้โดยสภาพเป็นการใช้ตรรกะของภาษาการช่วงชิงการนำ (Hegemony) เป็นผลให้เกิดการ ปิดกั้นครอบงำ จำกัดขอบเขตความรู้ไว้ภายใต้ระบอบความจริงของวาทกรรมนั่นเอง มุ่งหมายให้เกิดอำนาจบังคับ ซึ่งในเบื้องต้นได้แยกสลายวาทกรรมออกเป็น 5 ส่วนหลัก ตามระบบพรรณนาของผู้วิจัย ดังนี้

1. วาทกรรมชุดอภิมนุษย์
2. วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย
3. วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน
4. วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย
5. วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ

หลังจากนั้นจะแยกย่อยวาทกรรมทั้ง 5 ชุด ลงไปอีกจนพบความหมายย่อยที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง

²⁴ รายละเอียดปรากฏตามแหล่งข้อมูลในบทที่ 3

3. กลยุทธ์ (strategy) หมายถึง ข้อความคิดของแผนการณ (conceptual of plan) ในการสื่อสารทางการเมือง ในที่นี้ประกอบด้วย กลยุทธ์ในการสร้างเนื้อหาของวาทกรรม หรือ การใช้แบบจำลอง หรือการใช้กลยุทธ์ตามแนวคิดต่างๆ คือ

1. กลยุทธ์ในการใช้แบบจำลองการสื่อสารของ Gurevitch & Blumler (1977)
2. กลยุทธ์ในการกำหนดเนื้อหาของวาทกรรม
3. กลยุทธ์ตามแนวคิดเรื่องการชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชักชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration) ของ Jacques Ellul
4. กลยุทธ์ตามหลักการชักชวนให้เชื่อของเกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda)
5. กลยุทธ์ในตามแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์ ของ กาญจนา แก้วเทพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

เพื่อทราบรายละเอียดเชิงกลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ชินวัตร ตามกรอบการวิจัยฉบับนี้ และทราบเนื้อหาของวาทกรรมดังกล่าว เพื่อนำไปวางแผนทางการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองที่ดีต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด และทฤษฎี

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ นี้ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์โดยนำเอาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

กลุ่มที่ 1: ประกอบการวิเคราะห์การสร้างความหมายวาทกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา
2. แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม

กลุ่มที่ 2 : ประกอบการวิเคราะห์ การปฏิบัติการทางวาทกรรมในการสื่อสารทางการเมือง

3. แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler (1977)
4. แนวคิดเรื่องการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นกับการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration)
5. หลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda)
6. แนวคิดเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์

กลุ่มที่ 1 : ประกอบการวิเคราะห์การสร้างความหมายวาทกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา

ข้อถกเถียงในเรื่องเกี่ยวกับภาษาเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏชัดเจน แต่เท่าที่ปรากฏในโลกฝั่งตะวันตก มีข้อถกเถียงที่น่าสนใจปรากฏในยุคกรีก ในครั้งนั้น เปลโต้ (427-347 ก่อนคริสตกาล) ได้เขียนหนังสือ *Cratylas* เป็นบทถกเถียงระหว่างเครติลัสและโสเครติสเป็นฝ่ายหนึ่ง ซึ่งฝ่ายนี้เชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของธรรมชาติ กล่าวคือ ถ้อยคำ เสียงในภาษา เป็นความพยายามลอกเลียนแบบอุดมคติหรือภาวะอุดมคติที่มีอยู่จริงในธรรมชาติ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งคือ Hermogenes เชื่อว่าภาษาเป็นบทบัญญัติของสังคม (convention) ไม่เกี่ยวข้องกับความจริงแท้ใดๆ¹

---

¹ ธีรยุทธ บุญมี, การปฏิบัติศาสตร์ของไซซอร์เส้นทางสู่โพสโตโมเดิร์นนิสึม (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษานา, 2551), หน้า 38.

ข้อถกเถียงของคู่ขัดแย้งนี้   เดินทางเรื่อยมาในยุคกรีกในนามข้อถกเถียงระหว่าง
 อำมาตยาธิปไตย (Aristocrat) กับ ปริพาชก (Sophist) จวบจนถึงยุคของเฮเกิล เขาเชื่อว่า
 กฎเกณฑ์ หรือตรรกะแห่งความคิดนั้น ต่างไปจากกฎเกณฑ์หรือไวยากรณ์แห่งภาษา ปัญหาของ
 เฮเกิลจึงมีอยู่ว่า   ความคิดของคนเราที่จะเข้าถึงความจริงดำเนินไปตามตรรกะของความคิด
 (dialectic) หรือดำเนินไปตามตรรกะของภาษา (ไวยากรณ์) เพราะแม้เราจะใช้ตรรกะขบคิดหา
 ความจริง แต่ทุกคนต้องใช้ภาษา (ในการคิด) ภาษาจึงมาก่อนความคิด เพราะฉะนั้นถ้าหากความ
 พยายามของมนุษย์ในการค้นหาตรรกะความคิด (คือวิชาวิธีสำหรับเฮเกิล) เป็นเสมือนหนึ่งการ
 เข้าใจความคิดของพระเจ้าในการสร้างโลก การจะเข้าใจตรรกะแห่งภาษา ก็เป็นเสมือนการเข้าใจ
 ความคิดของพระเจ้ายกก่อนที่ท่านจะสร้างโลกและมนุษย์ขึ้นมา   การเข้าใจภาษาจึงเป็นการเข้าใจ
 พระเจ้า²

เส้นทางของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับตรรกะในภาษาเดินทางเรื่อยมาพบกับ เฟอร์ดินาน
 เดอ โซซูร์ นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส ผู้ปฏิวัติความคิดทางภาษาศาสตร์ โซซูร์เริ่มต้นจากการแยกสิ่ง
 ที่รับรู้โดยผัสสะไม่ว่าจะเป็นภาพหรือเสียง (sound-image) ซึ่งเขาเรียกว่า “ตัวหมาย” (signifier)
 ออกจากความคิดหรือมโนทัศน์ (concept) ซึ่งเขาเรียกว่า “ตัวถูกหมาย” (signified) การจำแนกนี้
 เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญมากของโซซูร์ เขาเห็นว่าเมื่อมีการใช้สัญลักษณ์ตัวใดตัวหนึ่งมันจะกระตุ้นสอง
 สิ่งนั้น (signifier & signified) ซึ่งล้วนเป็นสิ่งทางจิตวิทยา (psychological entity) ซึ่งไม่มีตัวตนให้
 เกิดขึ้นในสมองหรือจิตใจเรา³ นอกจากนั้นเขายังเสนอว่าสัญลักษณ์ไม่มีเนื้อสารหรือตัวตนเป็นแต่รูป
 นัยซึ่งเกิดจากการเปรียบเทียบความต่างกับสัญลักษณ์อื่นในระบบ⁴

โซซูร์มองว่าความหมายของสัญลักษณ์   เกิดจากความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบกับตัวหมาย
 และสิ่งที่ถูกหมายในทั้งหมดของระบบของภาษา ซึ่งเป็นต้นแบบให้เกิดภาษาศาสตร์แบบโครงสร้าง
 (Structural Linguistics) ขึ้นมา อาทิ ภาษาศาสตร์โครงสร้างสายอเมริกา (E. Sapir, D.L. Whorf,
 L. Bloomfield) สำนักลอนดอน สำนักโคเปนเฮเกน สำนักปราก (Roman Jakobson, Nikolay
 Trubetzkoy) เป็นต้น แต่ละคนเสนอแนวทางการศึกษาความสัมพันธ์หรือโครงสร้างที่ต่างๆ กันไป
 แต่มีส่วนที่พัฒนาเพิ่มเติมที่สำคัญต่อจากโซซูร์จุดหนึ่ง คือ การมองว่าพื้นฐานสำคัญที่สุดของ
 โครงสร้างก็คือคู่ขัดแย้ง (opposition) การคิดแบบคู่ขัดแย้งเป็นลักษณะเด่นของมนุษย์มาตั้งแต่

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 10-11.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 64-65.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 73.

โบราณ เช่น การแบ่งเป็น ฟ้ำ/ดิน สวรรค์/นรก ดี/เลว ชาว/ดำ ในหนังสือ Metaphysics อริสโตเติลก็แบ่งคู่ขัดแย้งเป็น form/matter natural/unnatural whole/part active/passive ฯลฯ นักมานุษยวิทยาบางคนมองว่าการแบ่งเป็น ตัวเรา/ตัวเขา พวกเขา/พวกอื่น กินได้/กินไม่ได้ มนุษย์อาจมีร่วมกับสัตว์อื่น แต่การแบ่งเป็น มนุษย์/เทวดา ธรรมชาติ/เหนือธรรมชาติ เป็น คุณสมบัติเฉพาะของมนุษย์⁵

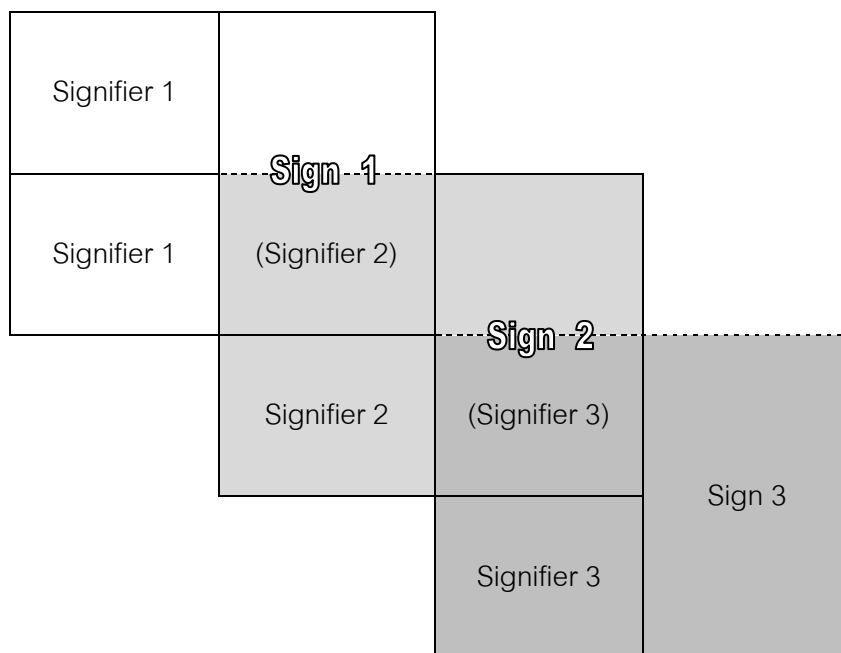
มีอีกประโยคหนึ่งของไซซูร์ซึ่งถือว่ามีความหมายมาก ทำให้เกิดการจำแนกระหว่าง กระบวนการเกิดความหมาย (signification) กับกระบวนการคุณค่า (value) ของสัญลักษณ์ต่างๆ คือ ประโยคที่ว่า ภาษาก็คือ “a system of pure value which are determined by nothing except the momentary arrangement of its terms” ไซซูร์มองว่าการจำแนกเช่นนี้มีความสำคัญ ความหมายเกิดจากกระบวนการเปรียบเทียบความต่างระหว่างตัวหมายตัวต่างๆ ในระบบทั้งหมด ดังได้กล่าวมาแล้ว เมื่อเกิดความชัดเจนว่าเป็นเสียงใด จึงเกิดการจับคู่กับความคิดที่ถูกหมาย กลายเป็นสัญลักษณ์ตัวหนึ่งๆ ขึ้น นี่เป็นการมองความสัมพันธ์ในเชิงเป็นระบบในขั้นที่ 1 แต่ไซซูร์ยังบอกว่ายังมีกระบวนการเปรียบเทียบความสัมพันธ์กับระบบในขั้นที่ 2 อีก นั่นคือการเข้าใจถึง ตำแหน่งของสัญลักษณ์นั้นๆ ในระบบ (ซึ่งก็คือการพิจารณาความหมายในระดับถ้อยคำหรือประโยค) ว่ามันสัมพันธ์กับสัญลักษณ์อื่นในตำแหน่งอื่นอย่างไร ไซซูร์กล่าวว่ากระบวนการในขั้นที่ 2 นี้จะให้ความหมายของสัญลักษณ์หนึ่งๆ มีค่าหรือคุณค่าต่างๆ กันไป การตระหนักว่าความหมายของสัญลักษณ์หนึ่งๆ สามารถมีค่าต่างๆ กันไปได้ตามตำแหน่งของมันในระบบ มีความสำคัญมากในการศึกษา ภาษาและเห็นได้ชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม กวีนิพนธ์ งานโฆษณา โฆษณาทางการเมือง ฯลฯ⁶

การวิเคราะห์สัญลักษณ์วิทยาแบบพื้นฐานที่สุดคืออาศัยการจำแนกสัญลักษณ์เป็นสองส่วน คือตัวหมายและสิ่งที่ถูกหมาย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์แบบพื้นฐานที่ง่ายที่สุดอย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์แนวนี้ควรจะเข้าใจการทำงานของสัญลักษณ์ในการเกิดความหมายตรง (Denotation) และความหมายอ้อมหรือความหมายแฝง (Connotation) เพิ่มด้วย ดังนั้นในสัญลักษณ์ที่ 1 จะแยกเป็นตัวหมายตัวที่ 1 และสิ่งที่ถูกหมายหรือความหมายที่ 1 อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดความเป็นสัญลักษณ์แล้ว สัญลักษณ์ตัวที่ 1 จะทำหน้าที่เป็นตัวหมายที่ 2 ทำให้เกิดความหมายหรือสิ่งหมายที่ 2 และเกิด

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 107.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 78-79.

เป็นสัญลักษณ์ที่ 2 ซึ่งเราเรียกความหมายที่ 2 นี้ว่า ความหมายแฝงหรือความหมายอ้อม ซึ่งสามารถเกิดต่อไปได้เรื่อยๆ เป็นสัญลักษณ์ที่ 3 ที่ 4 ที่ 5 ได้ดังแผนภาพ⁷

การที่ไซซูร์แบ่งความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์เป็นตามแนวการเรียงประโยค (syntagmatic) กับแนวทดแทน (paradigmatic) ถือเป็นการมองเชิงโครงสร้างที่เห็นชัดเจนของภาษาเท่านั้น เพราะภาษายังมีความมหัศจรรย์ของมัน ที่เกิดจากการเรียงรูปสัญลักษณ์ในลักษณะที่เหมาะสมบางอย่าง ก็เกิดผลที่ลึกซึ้งในทางอารมณ์ความรู้สึก ความรัก ความโกรธแค้น ความชิงชัง ความดื้อมด้า ได้ อย่างไม่น่าเชื่อ ความรุนแรง การฆ่าฟัน สงคราม การสร้างสรรค์อารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ เป็นผลมาจากการใช้ภาษาเหล่านี้ด้วยส่วนหนึ่ง เราเรียกกระบวนการเรียงรูปหรือรูปเรียงของภาษานี้ว่า trope ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ชนิดใหญ่ๆ คือ Metaphor, Metonymy, Synecdoche และ Irony ซึ่งบางครั้งเรียก “The four master tropes” การใช้รูปเรียงชนิดต่างๆ นี้เป็นหัวใจของศาสตร์ที่มีมาแต่โบราณกาล คือ การใช้โวหาร (rhetoric) และเป็นหัวใจของวรรณกรรม กวีนิพนธ์ และนวนิยาย

1.1 ภาษาแบบข้ามรูป (Metaphor)

Metaphor (meta แปลได้ว่า การเปลี่ยน ส่งผ่าน phora หมายความว่า การทำให้เกิด) ในภาษาไทยแปลกันหลากหลาย เช่น อุปลักษณ์ อุปมาอุปมัย ฯลฯ ธีรยุทธ บุญมี เลือกใช้

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 111-112

การแปลความเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น เป็นศัพท์ใหม่ว่าเป็นภาษาแบบข้ามรูป เพราะการใช้ภาษาหรือการเรียงรูปแบบนี้ คือการใช้ประโยคหรือวลีที่ทำให้เกิดการก้าวกระโดดจากความหมายหนึ่งไปสู่อีกความหมายหนึ่ง หรือจากภาพหนึ่งไปสู่อีกภาพหนึ่ง

ภาษาแบบข้ามรูปมีความสำคัญในทางปรัชญาสูงมาก จนกล่าวได้ว่าไม่มีนักคิดสำคัญคนใดที่จะไม่หวนกลับมาขบคิดเรื่องความสำคัญของการข้ามรูป โดยเฉพาะในงานทางศาสนาหรือปรัชญา จนบางคนได้ข้อสรุปว่า ปรัชญาทุกสำนักหรือทุกระบบคิด ล้วนต้องอาศัยภาษาแบบข้ามรูปบางอย่างเป็นที่พักพิงอาศัยสุดท้ายของตน เช่น นีทเชอได้ข้อสรุปว่า ความจริงก็คือ “a marching army of metaphor” นักคิดคนอื่นเช่น Max Black (1909-1988) Paul de Man (1919-1983) แดร์ริดา (1930-2004) ก็ได้ข้อสรุปเช่นนี้ จนแดร์ริดาเองก็ตั้งใจที่จะให้คำ “ความหลากหลาย เหลื่อมเหลือน” (differance) ของตนพ้นไปจากการเป็นภาษาแบบข้ามรูป หรือพ้นไปจากการเกิดความเข้าใจแบบเกิดภาพงายๆ ที่ชัดเจนเกินไปแต่ถึงที่สุดที่ฟังสุดท้ายของนักคิดทุกคนก็จะส่งผลให้เกิดการก้าวกระโดดหรือการข้ามรูป ข้ามความหมายทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น “ตถตา” ของนาคารทูน “clearing” ของไฮเด็กเกอร์ และ “difference” ของแดร์ริดา ลากอफกับจอห์นสันอ้างว่าในแต่ละวัฒนธรรมจะมีภาษาข้ามรูปที่เป็นหลัก (dominant) อยู่บางชุด ที่สะท้อนและส่งอิทธิพลต่อปริมณฑลย่อยๆ หรือวัฒนธรรมย่อยในวัฒนธรรมใหญ่นั้น เช่น ประโยคว่า “ความรู้คืออำนาจ” หรือ “science subdues nature” เป็นอุดมการณ์ใหญ่ของโลกตะวันตกที่มีอิทธิพลและส่งผลสะท้อนอย่างใหญ่หลวง จึงถือได้ว่าภาษาแบบข้ามรูปมีความสำคัญมาก

1.2 ภาษาแบบเคียงรูป (Metonymy)

Metonymy (Meto หมายถึง การเปลี่ยน nymy คือ ชื่อนาม) เป็นการเรียงรูปภาษาที่ใช้กันมากอีกแบบหนึ่ง ปกติหมายถึงการใช้ภาษาแบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ โดยการเกี่ยวเนื่องของรูปทรง หน้าที่ ตำแหน่ง องค์กร สถาบัน ฯลฯ

1.3 ภาษาแบบลดรูป-เพิ่มรูป (Synecdoche)

คำ Synecdoche มาจากศัพท์ Syn ซึ่งหมายถึง ร่วมกัน กับคำ ekdekhethai ซึ่งหมายถึง ความเข้าใจอันเนื่องมาจากสิ่งหนึ่ง จึงถูกนำมาใช้เรียกการเรียงรูปแบบเชื่อมโยง ซึ่งมีลักษณะเป็นลำดับ เช่น จากส่วนหนึ่งไปสู่ส่วนทั้งหมด จากสกุล (genus) ไปหาเผ่าพันธุ์ (species) หรือในทางกลับกัน

1.4 ภาษาแบบบิตรี (Irony)

คำ Irony มาจากภาษาละติน ironia และภาษากรีก eiron ซึ่งหมายถึงผู้ที่พูดน้อยกว่าที่เขาตั้งใจ คำนี้ถูกนำมาใช้เรียกการเรียงรูปที่จัดได้ว่ามีพลังมากที่สุดในกรณียุขแบบต่างๆ คือการใช้คำที่เมื่อนำมาเชื่อมโยงเทียบเคียงกัน ไม่ว่าจะโดยรูป รส กลิ่น ผัสสะ หรือความหมายต่างๆ แล้ว จะสื่อความหมายตรงกันข้ามกับที่คำแรกได้สร้างความคิดหวังไว้

อย่างไรก็ตามนักภาษาศาสตร์เช่นจาคอบสันมองว่า Irony ก็เป็นภาษาแบบเดียวกับการข้ามรูปเขาจึงจัดรวมไว้ในกลุ่มเดียวกับภาษาข้ามรูป

“ถ้าเราคล้อยตามนีทเชอ Black และแดร์ริดาว่า ความจริงของปรัชญาทั้งหลายก็คือกองทัพของภาษาแบบข้ามรูปเท่านั้น เราก็อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่าในแวดวงปรัชญาจะมีแนวโน้มหนึ่งที่จะยกย่องนักปรัชญาที่ใช้วิธีคิดแบบ Irony ว่าเป็นปรัชญาที่มีความลึกซึ้งมากกว่าปรัชญาแนวอื่นๆ เช่นสำนวน “God is dead” หรือ “The Eternal return” ของนีทเชอ “Supplement” “Copula” ของแดร์ริดา เป็นต้น มีนักทฤษฎีจำนวนหนึ่งที่น่าเอาแนวคิดแบบนีทเชอไปขยายต่อในการวิเคราะห์ศาสตร์ที่ตัวเองเกี่ยวข้องเช่น Peter Ramus (1515-1572) Vico (1668-1744) ได้วางรากฐานทางความคิดไว้ก่อนหน้านีทเชอในงานทางภาษาศาสตร์ของพวกเขา Kenneth Burke (1969 : 503-517) Hayden White ในหนังสือ Metehistory เป็นผู้ทำให้ “master tropes” 4 แบบเป็นที่แพร่หลายด้วยข้อเสนอว่า การเรียงรูป 4 แบบดังกล่าวทำหน้าที่เป็นเสมือนโครงสร้างเชิงลึกให้กับการเขียนประวัติศาสตร์ของนักประวัติศาสตร์

นอกจากกลยุทธ์ทางสัญวิทยาดังกล่าวยังมีกลยุทธ์เชิงสัญลักษณ์ที่น่าสนใจอีก เช่น

1.5 ภาพแสดงแทนแบบแบบแผนหรือกึ่งอัตลักษณ์ (Stereotype)

มีการทำงานของอุดมการณ์และอำนาจที่น่าสนใจมากที่สุดแถมหนึ่งในวัฒนธรรมศึกษา คือ การสร้างภาพแสดงแทนแบบแบบแผนตายตัว หรือการกึ่งอัตลักษณ์ ซึ่งเป็นการสื่อแทนที่กว้างขวางมากในโลกปัจจุบัน

การสร้างภาพแบบแบบนี้สามารถทำงาน ด้วยท วาทกรรม สัญลักษณ์ เครื่องมือสื่อสารแบบต่างๆ โดยผ่านรหัสต่างๆ ได้ทุกรหัส ทั้งนี้โดยมีกลยุทธ์ที่น่าสนใจดังนี้ คือ

1.5.1 การลดทอน (reductionism) : ดังที่เลวี-สตโรสส์ได้ให้แง่คิดไว้ใน การศึกษาเรื่องสัญลักษณ์เผ่าชน ว่าทั้งมนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งของต่างๆ ล้วนมีคุณลักษณะนับไม่ ถ้วนจนเป็นอนันต์ มนุษย์มีแนวโน้มจะเลือกเฉพาะบางแง่มุมที่น่าสนใจมาใช้เท่านั้น ในการสร้าง ภาพแบบแผนก็มักจะใช้กลยุทธ์เช่นเดียวกัน คือการลดทอนคุณลักษณะที่มีนับไม่ถ้วนให้เหลือ เพียงอย่างเดียวหรือไม่ก็อย่าง เช่น คนจนเป็นคนที่มึนหน้าตาเช่อกซ่า มีร่างกายที่ทรุดโทรม เต็มไปด้วยเส้นเลือดเส้นเอ็นที่ปูดโปน

1.5.2 การตอกย้ำและการขยาย (exaggeration) : ลักษณะที่ถูกลดทอน ลงมา นอกจากการลดทอนความเป็นมนุษย์ที่ซับซ้อนให้เหลือเพียงลักษณะง่ายๆ ไม่ก็อย่างแล้ว ในการสื่อสารทางวัฒนธรรมมักจะให้ตัวละครดังกล่าวย้าคิดย้าทำให้ลักษณะดังกล่าวของตน

1.5.3 การยึดตรึง (fixity) หรือการทำให้เป็นแก่นแท้ (essentiality) : ใน การสร้างภาพตัวแทนแบบแผนแบบแผน มักต้องพยายามทำให้ลักษณะที่ต้องการให้เป็นภาพตัวแทน ถูกยึดตรึง กลายเป็นแก่นแท้ของคนจน ผู้หญิง คนผิวดำ คนในอาณานิคม ซึ่งเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ผันแปรไม่ได้ อีกนัยหนึ่งคือการต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจ การครอบงำ (hegemony) ของจักรวรรดิ นิยมตะวันตกตลอดไป แม้ตัวละครของกลุ่มดังกล่าวแม้จะมีคุณสมบัติต่างๆ ที่หลากหลายเหมือน มนุษย์ทั่วไปได้ แต่ในท้ายที่สุดตัวละครเหล่านั้นก็ต้องแสดงออกซึ่งความเป็นแก่นแท้ของตัวเอง ออกมา

1.5.4 การทำให้เป็นธรรมชาติ (naturalizing) : หัวใจสำคัญที่ทำให้ภาพ ตัวแทนแบบแผนทำงานได้อย่างราบรื่น คือต้องทำให้มันมีความเป็นธรรมชาติมากที่สุด โดยผู้ชม ผู้ฟัง ผู้อ่าน จับไม่ออกกว่าเป็นการปรุงสร้างขึ้นหรือยึดเยียดให้เกิดขึ้น⁸

2. แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม

Michael Foucault นักคิดชาวฝรั่งเศส มีแนวคิดที่สำคัญเรื่อง "อำนาจ" และ "ความรู้" รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างที่ทำงานอยู่ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า การก่อรูปวาทกรรม (Discursive Formation) ฟูโกต์บอกว่หน้าที่ของอำนาจคือการสร้างความจริง (Truth production) สิ่งที่คุณมี

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 252-254.

อำนาจพูดคือภาษาวาทกรรม วาทกรรมจึงถูกใช้เป็นวิธีการในการดำรงรักษา อำนาจของสถาบันต่างๆ โดยเสนอานิยามของตัวเองก็ดักกันการให้นิยามของคนอื่น วาทกรรมจึงเป็นงานสร้างความรู้ ซึ่งเป็นอาวุธของอำนาจ คนเราสามารถควบคุมตัวเองและผู้อื่นๆ ได้ด้วยการสร้างความรู้ขึ้นมา ฟูโกต์มองว่าอำนาจเป็นเวทีของกลยุทธ์โดยสนใจส่วนของการกระทำและการกระทำและผลที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์วาทกรรมของฟูโกต์ คือ การพยายามศึกษาและสืบค้นกระบวนการในการสร้างอัตลักษณ์และความหมายให้กับสิ่งที่ห่อหุ้มเราอยู่ในรูปของวาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรมว่ามีความเป็นมาอย่างไรมีการต่อสู้ช่วงชิงการนำ (Hegemony) ในการกำหนดกฎเกณฑ์ว่าด้วยเรื่องนั้นๆ อย่างไรก็ตาม มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับ บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ อะไรบ้าง ผลกระทบที่เกิดขึ้น สร้าง เก็บกด ปิดกั้น อะไรบ้าง สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้มีลักษณะอย่างไร มีอำนาจอะไรเกี่ยวข้องกับบ้าง⁹

สำหรับคำว่าวาทกรรมนั้นมิใช่ให้ความหมายไว้ที่น่าสนใจมีดังนี้

“วาทกรรม” (Discourse) คือ การสื่อสารที่ใช้ภาษาเป็นตัวกลาง (medium) ซึ่งภาษาในที่นี้หมายถึง ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษากาย รวมไปถึงสื่อต่างๆ ที่ใช้ภาษาดังกล่าวในการสื่อสาร เช่น ดนตรี ภาพถ่าย การแต่งกาย ท่าทาง การเดินร่ำ ฯลฯ และสื่อต่างๆ เหล่านี้เป็นวาทกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับทั้งภาษาและระบบสัญลักษณ์ (semiotic systems)¹⁰

“วาทกรรม” เป็นชุดของความคิดหรือชุดของวิธีการคิดที่ผลิตขึ้นมาจากคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยอาจบรรจุอยู่ในตัวบทที่สร้างมาโดยปัจเจกคนใดคนหนึ่ง เพื่อเป็นตัวแทนของชุดความคิดหรือวิถีคิดของคนกลุ่มส่วนใหญ่ในกลุ่มนั้นๆ¹¹

⁹ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์, “กระบวนการสร้างความหมาย และบทบาทวาทกรรม “รายการนายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 14.

¹⁰ Barbara Johnstone, *Discourse Analysis* (Malden, Massachusetts: Blackwell Publishers, 2002), pp. 2-3.

¹¹ กาญจนา แก้วเทพ, *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา* (กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์, 2549), หน้า 295.

“วาทกรรม” คือระบบการพูดการเขียนในสังคมหนึ่งๆ ที่เป็นไปได้ เพราะวาทกรรมจะเป็นตัวกำหนด กฎเกณฑ์เงื่อนไข และกลไกต่างๆ ในการพูด การเขียน และกระบวนการนี้ทำหน้าที่สร้างเอกลักษณ์ ความหมายให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็ความรู้อความจริง หรือตัวตนของเราเองดังนั้นเพื่อที่จะให้เข้าใจวาทกรรมซึ่งถูกถ่ายทอดผ่านภาษานั้น จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่มีส่วนในการก่อรูปวาทกรรมนั้นด้วย¹²

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท ได้สรุปประมวลความคิดของ มิเชลล์ ฟูโกต์ นอร์แมน แฟคคู และ เติน แวน เด็ค ไว้ว่าการศึกษาวาทกรรมของฟูโกต์เป็นการพิจารณาหากรอบการวิเคราะห์วาทกรรมที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อุดมการณ์ความเป็นใหญ่ มีการกดทับ ปิดบัง ซ่อนเร้น ทำให้บางสิ่งกลายเป็นสิ่งที่พูดไม่ได้ แฟคคู เสนอเพิ่มเติมว่า วาทกรรมเป็นทั้งการถูกประกอบสร้างและการประกอบสร้าง คือ ผลิตสถาปนาตัวตน อัตลักษณ์ ประธาน และถูกสังคมผลิตวาทกรรมในเวลาเดียวกัน ซึ่ง เติน แวน เด็ค ช่วยตอกย้ำว่า วาทกรรมเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมทั้งบทและบริบทล้วนมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งจากกรอบแนวคิดทั้งสามนี้ประมวลเป็นหลักการในการเป็นกรอบวิเคราะห์กรณีศึกษาวาทกรรมได้ตัวแปรดังนี้ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อุดมการณ์ ภาวะเป็นใหญ่ อัตลักษณ์ บริบท สหบท ตัวบท ภาคปฏิบัติการวาทกรรม ภาคปฏิบัติการเชิงสังคม¹³

ในส่วนของผู้วิจัยเองเห็นว่า “วาทกรรม” หมายถึง ชุดของความหมายที่ให้และถูกประกอบสร้างขึ้นให้เป็นเนื้อหาโดยผู้สร้างวาทกรรมภายใต้พลวัตของการโต้ตอบโต้กันของกริยาและปฏิกริยาของอำนาจ ซึ่งการเชื่อมโยงความหมายที่ให้และการประกอบสร้างนี้กระทำโดยความสัมพันธ์ที่มีกระบวนการทางตรรกะเป็นรูปแบบเฉพาะของตนเอง และสามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยตัวเองว่ามีอัตลักษณ์ของระบอบความจริง ก่อให้เกิดระบบของคุณค่าและวิถีปฏิบัติที่มีลักษณะบังคับ ทั้งนี้โดยสภาพเป็นการใช้ตรรกะของภาษาการช่วงชิงการนำ (Hegemony) เป็นผลให้เกิดการ ปิดกั้นครอบงำ จำกัดขอบเขตความรู้ไว้ภายใต้ระบอบความจริงของวาทกรรมนั่นเอง มุ่งหมายให้เกิดอำนาจบังคับ

¹² ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร, วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และความ เป็นอื่น (กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรามหาวิทยาลัยเกริก, 2543), หน้า 18.

¹³ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์, “กระบวนการสร้างความหมาย และบทบาทวาทกรรม “รายการนายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน”,” หน้า 16.

จากความหมายของวาทกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ในการอ่านเพื่อพิจารณาให้เห็นถึงกระบวนการสร้างความหมาย ผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการควรมีสาระดังต่อไปนี้ประกอบอยู่ด้วย

1. การให้ความหมาย จะพิจารณาการใช้กลยุทธ์ในการวางระบบคุณค่า เช่น
  - การใช้การเปรียบเทียบคู่ขัดแย้ง (Opposition)
  - การใช้ความหมายตรง (Denotation) และความหมายอ้อมหรือความหมายแฝง (Connotation)
    - การใช้ภาษาแบบข้ามรูป (Metaphor) ภาษาแบบเคียงรูป (Metonymy) ภาษาแบบลดรูป-เพิ่มรูป (Synecdoche) และภาษาแบบบิดรูป (Irony)
    - การใช้การข้าม (Aporia)
    - การกักขังอัตลักษณ์ (Stereotype)
      - การลดทอน (Reduction)
      - การตอกย้ำ (Exaggeration) ลักษณะที่ถูกลดทอน
      - การยึดตรึง (Fixity)
      - การทำให้เป็นธรรมชาติ (Naturalizing)
2. กระบวนการก่อรูปวาทกรรม จะพิจารณากระบวนการก่อรูปวาทกรรม (Discursive Formation) ที่ผู้สร้างวาทกรรมได้นำเอาอำนาจของวาทกรรม (Power of Discourse) ต่างๆ ที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม และมีอำนาจครอบงำสังคมอยู่มาให้ความหมายบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจนเกิดวาทกรรมใหม่ของตนที่มีอำนาจอย่างไร
3. การปิดกั้น จะพิจารณาขอบเขตของการครอบงำของวาทกรรมนั้นว่าก่อให้เกิดการปิดกั้นอะไรบ้าง

นอกจากนั้น ในการอ่านตัวบท (Text) ของการสื่อสารทางการเมืองตามกรอบงานวิจัยนี้ เป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจแทนผู้ฟังว่าผู้ฟังจะมีความเข้าใจการสื่อสารทางการเมืองนี้อย่างไร และเพื่อที่จะพิจารณาว่าวาทกรรมนั้นมีอำนาจเหนือผู้ฟังอย่างไร แต่โดยข้อจำกัดที่ว่าผู้ฟังแต่ละท่านมีระบบคุณค่าที่อาจแตกต่างกันจึงอาจมีความเข้าใจการสื่อสารทางการเมืองนี้ต่างกันไปด้วย

จึงเกิดปัญหาว่าจะอ่านตัวบทของการสื่อสารทางการเมืองนี้อย่างไร เพื่อแก้ปัญหานี้ผู้วิจัยจึงจะนำเอาแนวคิดในการอ่านต่างๆ มาพิจารณาปรับใช้ดังนี้

การอ่านแบบเปิดกว้าง (Writerly text หรือ Scriptible text) ของบาร์ตส์ โดยบาร์ตส์เห็นว่าตัวบทมาถึงเราพร้อมโครงสร้างที่สำเร็จสมบูรณ์ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกภาพ เป็นเนื้อเดียว จึงเป็นตัวบทที่ปิดสนิท การอ่านตัวบทแบบนี้จำเป็นต้องอ่านเพื่อเปิดหรือมองหาความหมายใหม่ ด้วยการระเบิดตัวบทที่อ่านออกเป็นเสียงๆ หรือเป็นส่วนเลี้ยว (Fragment) เพื่อดูกระบวนการสร้างชุดรหัสต่างที่ดำรงอยู่ในตัวบทนั้น เป็นการอ่านเพื่อดูกระบวนการสร้างความหมายของตัวบทที่กระทำผ่านกลวิธีการเขียน (Textual Meaning/Significance) ผ่านกระบวนการสร้างโครงสร้าง (Structuration) มากกว่าการอ่านความหมายที่คนเขียนต้องการจะสื่อ (Verbal Meaning)¹⁴

การอ่านแบบรื้อสร้าง (Deconstruction) ของ แดริวิตา เป็นการอ่านเพื่อสลายเอกภาพของตัวบทอันจะนำไปสู่ความเข้าใจกระบวนการสร้างความหมายของตัวบทนั้นด้วยการสลัดที่สลัดทางกลับหัวกลับหางการจัดลำดับสูงต่ำที่ดำรงอยู่ที่ให้ความสำคัญกับเอกภาพ ศูนย์กลาง สิ่งที่น่าประหลาดเสียง เพื่อเปิดพื้นที่ให้กับข้างที่ถูกปิดกั้นแล้วแทนด้วยสิ่งอื่นเพื่อสร้างความเป็นไปได้ให้กับความหมายอื่น ขณะเดียวกันยังคงร่องรอยเดิมไว้¹⁵

จากการพิจารณาแนวคิดทั้งสองแล้วผู้วิจัยเห็นว่า การอ่านเนื้อหาการสื่อสารทางการเมืองตามกรอบงานวิจัยฉบับนี้ จะทำโดยการรื้อสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ ที่มีลักษณะเฉพาะ แล้วนำส่วนย่อยๆ ดังกล่าวมาอ่านเพื่อพิจารณาดูกระบวนการสร้างความหมาย โดยในการพิจารณาดูกระบวนการสร้างความหมายจะพิจารณาว่าความหมายที่ถูกสร้างขึ้นนั้น ให้ความหมายย่อยๆ ว่าอย่างไร มีกระบวนการก่อรูปวาทกรรม (Discursive Formation) ที่ผู้สร้างวาทกรรมได้นำเอาอำนาจของวาทกรรม (Power of Discourse) ต่างๆ ที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมและมีอำนาจครอบงำสังคมอยู่มาให้ความหมายบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจนเกิดวาทกรรมที่มีอำนาจอย่างไร มีการปิดกั้นอะไร และด้วยเหตุที่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงการจัดองค์กรของสถาบันที่ทำการสื่อสารทางการเมืองนี้ และไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลการเกี่ยวกับ

¹⁴ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์, สัณนิเวทยา, โครงสร้างนิยม, หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2545), หน้า 178.

¹⁵ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์, ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2551), หน้า 152.

การแบ่งหรือเรียกชื่อวาทกรรมในการเตรียมวาทกรรมขององค์กรดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงจะอ่านแต่ตัวบทที่ปรากฏเท่านั้น ส่วนในการพรรณนา การอ่านตัวบทจะทำโดยนำเอาความหมายทั้งหมดที่อ่านได้มาประกอบสร้างและเรียบเรียงขึ้นใหม่ แล้วจึงพรรณนาไปตามระบบการพรรณนาและแบ่งส่วนวาทกรรมและการเรียกชื่อวาทกรรมของผู้วิจัย

กลุ่มที่ 2 : ประกอบการวิเคราะห์ การปฏิบัติการทางวาทกรรมในการสื่อสารทางการเมือง

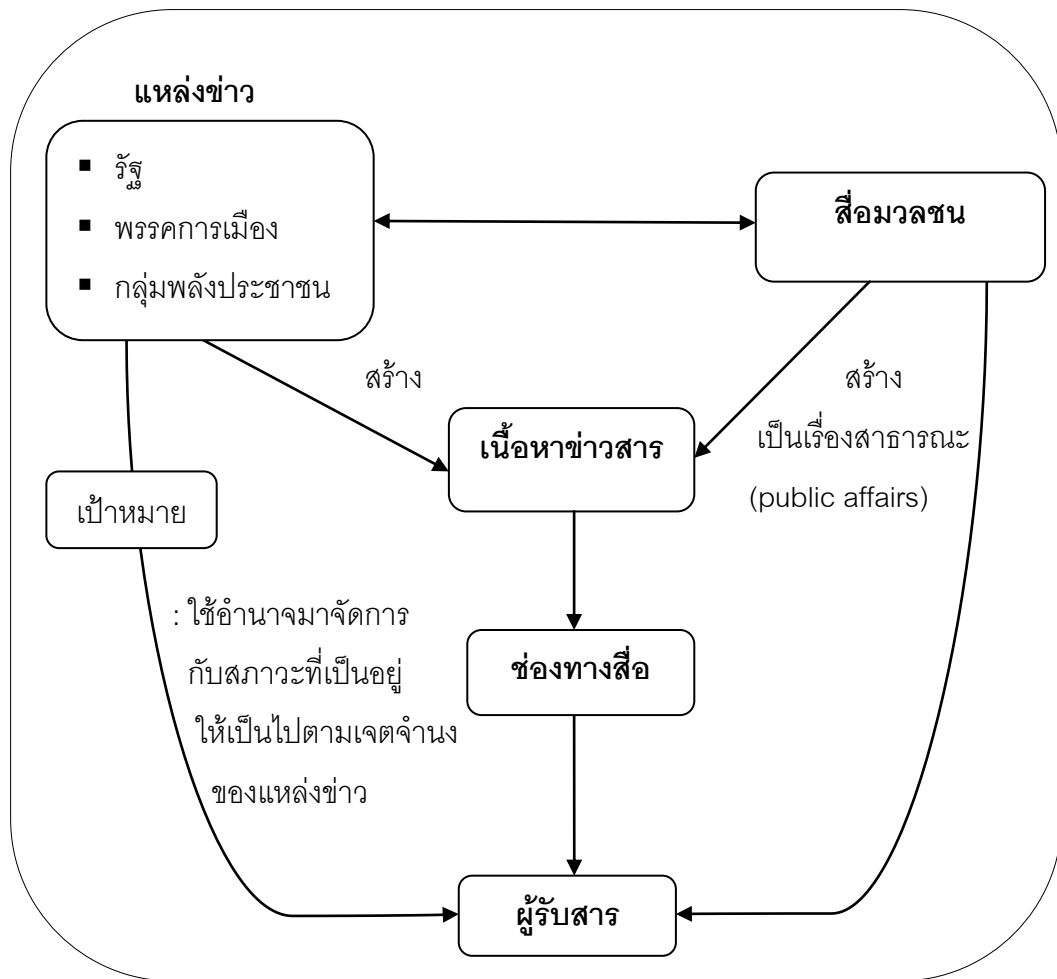
3. แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler (1977)

Gurevitch & Blumler ได้ทำการศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการเมืองเอาไว้ โดยพวกเขาได้ทำการออกแบบจำลอง เพื่อทำให้เกิดความสะดวกรวดในการศึกษาและให้ความหมาย

ในการให้คำนิยามของคำว่า “การสื่อสารทางการเมือง” คืออะไรนั้น ในที่นี้จะใช้ทัศนะของ Gurevitch & Blumler (1977) พวกเขาเขียนแบบจำลองขององค์ประกอบการสื่อสารไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเอามาใช้อธิบายการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร¹⁶ ดังนี้

---

¹⁶ ทักษิณ ชินวัตร อยู่ในฐานะทั้งเป็นแหล่งข่าว และเป็นผู้ใช้แหล่งข่าว ตามแบบจำลองนี้ เป็นสื่อบุคคล / โปรดดูแผนภาพในหน้าถัดไป

ภาพที่ 1 : การสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler (1977)

คำอธิบายแผนผัง : จากแผนผังที่แสดงไว้มีคำอธิบายดังนี้

1. ในระดับผู้ส่งสาร จะประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่มใหญ่ๆ กลุ่มแรกคือ แหล่งข่าว ซึ่งอาจจะเป็นรัฐบาล เจ้าหน้าที่รัฐ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดันฝ่ายประชาชน ฯลฯ และอีกกลุ่มคือ สื่อมวลชนเอง ในบางกรณีสื่อมวลชนอาจจะทำหน้าที่เป็นเพียงช่องทางนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่แหล่งข่าวส่งมาให้ แต่ในหลายกรณี สื่อมวลชนเองก็สามารถจะแสดงบทบาทเป็นผู้ส่งข่าวสารทางการเมืองได้ เช่น ในรูปแบบของบทวิเคราะห์ทางการเมือง การตั้งฉายานาม เป็นต้น

2. สำหรับเนื้อหาของข่าวสารนั้น จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ในความหมายของการจัดสรร การต่อสู้ การแย่งชิงปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของเนื้อหาทางการเมือง ก็คือ เป็นเรื่องราวที่อยู่ในปริมณฑลของสาธารณะ (public affairs) เช่น เรื่องการเลือกตั้ง การแก้ไขกฎหมาย การทำงานของ

หน่วยงานของรัฐ ฯลฯ ตัวบุคคลที่อยู่ในข่าวสารจึงเป็นบุคคลสาธารณะ (public figures) และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม (public interest)

3. **ช่องทางสำหรับการได้มาซึ่งข่าวสารและการเผยแพร่ข่าวสารนั้น** เป็นไปตามหลักการของสื่อมวลชนโดยทั่วไป กล่าวคือ มีทั้งรูปแบบที่เป็นแบบฉบับทางการ เช่น พรรคการเมืองเปิดแถลงข่าว นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ ฯลฯ รวมทั้งรูปแบบที่ไม่เป็นทางการซึ่งสื่อมวลชนสามารถควบคุมช่องทางได้มากขึ้น เช่น การเจาะข่าวด้วยการค้นคว้าเอกสาร หรือเลือกสัมภาษณ์ข้าราชการชั้นผู้น้อยที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับเหตุการณ์ เป็นต้น

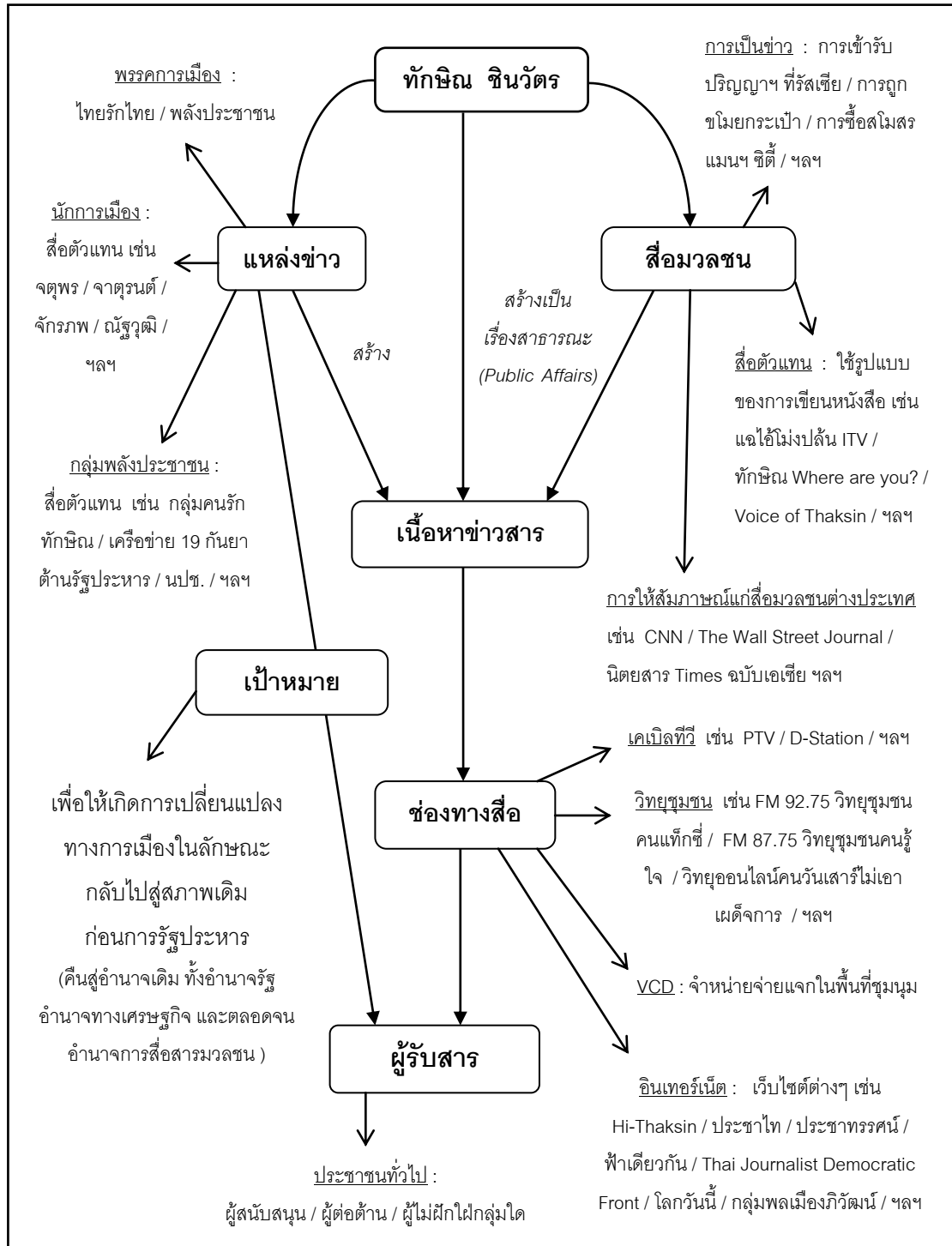
4. คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการสื่อสารทางการเมือง ก็คือ **เป้าหมายของการส่งข่าวสาร** ดังที่กล่าวมาแล้วว่า “การเมือง” เป็นเรื่องของการใช้อำนาจมาจัดการกับสภาวะที่เป็นอยู่ให้เป็นที่ไปตามเจตจำนงของผู้กระทำ การดำเนินการสื่อสารทางการเมืองย่อมเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้อำนาจเช่นนั้น ลักษณะของการสื่อสารทางการเมืองจึงต้องเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ” (Persuasive Communication)

5. ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว ทำให้**ภาพลักษณ์ของการสื่อสารทางการเมือง** ในสายตาของประชาชนทั่วไปมักมีลักษณะเป็น “การสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อการครอบงำ” (manipulative purpose) ซึ่งดูติดลบไปยิ่งกว่าการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวเสียอีก และอาจจะมีเนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวนี้เอง ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งมีปฏิกิริยาตอบโต้กับการสื่อสารทางการเมืองอยู่ 2 แบบ คือ แบบแรกคือกลัวและหลีกเลี่ยงที่จะสื่อสาร (เช่น กลุ่มผู้หญิงที่ไม่อยากยุ่งกับการเมืองเพราะเป็นเรื่องโหดร้าย สกปรก) อีกแบบหนึ่งคือทำให้คนเบื่อกับและเลิกติดตามข่าวสารทางการเมือง ปฏิกิริยาทั้งสองแบบนี้ล้วนเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีเงื่อนไขเบื้องต้น คือ ประชาชนต้องตัดสินใจเองและปกครองตัวเองด้วยการติดตามข้อมูลข่าวสารการเมืองอย่างเพียงพอ¹⁷

แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler ที่ได้หยิบยกขึ้นมาใช้เป็นแนวคิดและทฤษฎีในงานวิจัยฉบับนี้ที่ยกมาข้างต้น เป็นแบบจำลองที่ใช้งานได้เป็นอย่างดีในภาวะที่เป็นปกติ แต่ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้ทำการสื่อสารทางการเมืองไม่ได้ทำการสื่อสารทางการเมืองภายใต้ภาวะปกติ แต่

¹⁷ กาญจนา แก้วเทพ, การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์, 2552), หน้า 185-187.

เขาสื่อสารทางการเมืองทั้งที่หลบหนืออยู่ต่างประเทศ และถูกปิดกั้นการสื่อสารจากคณะรัฐประหาร ดังนั้นเขาต้องพยายามทำการสื่อสารด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ใช้สื่อตัวแทน ใช้การสื่อสารยุคใหม่ ใช้สื่อต่างประเทศ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงแบบจำลองดังกล่าวดังนี้

ภาพที่ 2 : การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 (หลังถูกรัฐประหาร 19 ก.ย. 49 ถึง วันที่ 13 เม.ย. 52 สงครามต่อเนื่อง)

จากแบบจำลองที่ประยุกต์ขึ้นนี้จะเห็นว่า ผู้สื่อสารทางการเมืองสามารถใช้ทั้งสื่อตัวแทนสร้างเนื้อหาข่าวสารทางสื่อยุคใหม่ และใช้สื่อต่างประเทศได้ ดังจะอธิบายในรายละเอียดต่อไป

4. แนวคิดเรื่องการชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชักชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration)

Jacques Ellul ได้เคยทำการศึกษากการชักชวนให้เชื่อ (Propaganda) ไว้ โดยเขาพิจารณาการชักชวนให้เชื่อในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (Sociological Phenomenon) อย่างหนึ่ง¹⁸ เขาจึงได้ตั้งข้อสังเกตการปรากฏการณ์การชักชวนให้เชื่อในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เคยปรากฏขึ้นมาในอดีต แล้วเขาจึงได้แบ่งการชักชวนให้เชื่อออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

4.1 การชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation)

การชักชวนให้เชื่อในลักษณะนี้ เป็นการชักชวนให้เชื่อโดยการสร้างความสับสนวุ่นวาย ด้วยการกระตุ้นให้ผู้รับสารวิตกกังวล ตื่นกลัว เพื่อทำให้กลุ่มพลังมวลชนเคลื่อนไหวโดยรู้สึกว่าการตนเสียเปรียบจากการถูกรังแกโดยผู้ที่มีอำนาจไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ผู้ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ต่างชาติ หรือผู้ที่มีอำนาจในลักษณะอื่น อย่างไม่ชอบธรรม ลูกขึ้นเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่างๆ โดยความรู้สึกวิตกกังวล ตื่นกลัวที่ถูกกระตุ้นขึ้นนั้น

พลังมวลชนที่สับสนวุ่นวายจะพุ่งพล่าน และจะทำให้ผู้ที่มีอำนาจไม่อยู่ในฐานะที่จะใช้อำนาจดำเนินการปกครอง ดำเนินนโยบายใดๆ หรือกระทำการใดๆ ได้ การชักชวนให้เชื่อในลักษณะนี้ Ellul ได้ยกตัวอย่างว่ามีปรากฏใน กรณี Spartacus สงคราม Crusades การปฏิวัติของฝรั่งเศส การปฏิวัติในรัสเซีย การขึ้นสู่อำนาจของฮิตเลอร์ การปฏิวัติในจีน เป็นต้น การชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นนี้ มักจะถูกใช้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจหรือเพื่อเข้าสู่อำนาจ

Ellul ยังตั้งข้อสังเกตอีกว่าการชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นนอกจากจะใช้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจหรือเพื่อเข้าสู่อำนาจแล้ว ยังเคยถูกใช้ในขณะมีอำนาจด้วย เช่น กรณีฮิตเลอร์นอกจากจะใช้การชักชวนให้เชื่อแบบนี้เพื่อเข้าสู่อำนาจแล้วยังใช้ขณะ

¹⁸ Jacques Ellul, *Propaganda: the formation of men's attitudes*, trans. Konrad Kellen and Jean Lerner (New York: Vintage Books, 1973), p. i.

มีอำนาจอีกด้วย โดยการปลุกปล้ำทฤษฎีชาตินิยมเพื่อให้ชาวเยอรมันวิตกกังวลว่าตนถูกเอารัดเปรียบจากชาติอื่นจนต้องลุกขึ้นสู้

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า การปลุกปล้ำทฤษฎีชาตินิยมของฮิตเลอร์อาจพิจารณาได้ว่ามีเป้าหมายเป็นการพยายามแปลงระบอบอำนาจของโลก ดังนั้นฮิตเลอร์จึงยังคงทำการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นแม้ในขณะที่เขามีอำนาจก็ได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นอาจถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้ผู้ปกครองในขณะมีอำนาจโดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจหรือเพื่อเข้าสู่อำนาจก็ได้เช่น กรณีมีปัญหาเศรษฐกิจชะงักงันผู้ปกครองอาจกระตุ้นให้มวลชนตื่นกลัวกับภัยพิบัติไม่ว่าจะเป็นภัยน้ำท่วมหรือภัยอื่นใดที่เกิดขึ้นเองหรือผู้ปกครองสร้างขึ้น แล้วจึงใช้ความรู้สึกที่ตื่นกลัวนั้นสร้างวาระ (Setting agenda) แห่งชาติขึ้นเพื่อระดมทรัพยากรไม่ว่าจะโดยการกู่ยืมหรือประการอื่นเพื่อนำมาใช้กระตุ้นเศรษฐกิจได้

4.2 การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Integration)

การชี้ชวนให้เชื่อในลักษณะนี้เป็นการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อให้เกิดความสงบ สันติสามัคคี ด้วยการทำให้ผู้รับสารรู้สึกไว้วางใจที่จะมีชีวิตรอยู่ในสังคม ไม่รู้สึกว่าตนถูกเอารัดเอาเปรียบ รู้สึกว่าสังคมมีความเชื่อมั่นร่วมกัน โอบอ้อมอารี ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีความสุข ไม่ก่อความขัดแย้งต่อผู้กัน อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ประองดอง

ภาวะดังที่กล่าวเป็นภาวะที่ง่ายต่อการปกครองและการรักษาเสถียรภาพของอำนาจ อาจทำโดยสร้างความเชื่อร่วมกันและสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การชี้ชวนให้เชื่อแบบนี้พบได้ทั่วไปในสังคมที่มีเสถียรภาพ¹⁹ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง เช่น การส่งนักกีฬาไปแข่งขันระดับนานาชาติพลเมืองจะรวมใจไว้ที่การแข่งขันนั้นเพื่อเชียร์นักกีฬาของตนก็เป็นการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคีอย่างหนึ่ง

¹⁹ Ibid., pp. 70-84.

5. หลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda)²⁰

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดลง เจ้าหน้าที่รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาได้ยึดครองชุดเอกสารที่เขียนด้วยลายมือของรัฐมนตรี Goebbels²¹ ในช่วงวันที่ 21 มกราคม ค.ศ. 1942 ถึง 9 ธันวาคม ค.ศ. 1943 ไว้ ชุดเอกสารดังกล่าวประกอบไปด้วยไดอารี่และเอกสารอื่นๆ ซึ่งรัฐมนตรี Goebbels เขียนไว้และมีเนื้อความเกี่ยวข้องกับการชี้ชวนให้เชื่อของรัฐบาลนาซี ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ชุดเอกสารนี้ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Louis P. Lochner ปัจจุบันถูกเก็บไว้ที่ห้องสมุดสถาบันฮูเวอร์ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Hoover Institute, Stanford University)

เอกสารที่ถูกแปลดังกล่าวนำมาศึกษาโดย Leonard W. Doob โดย Doob ได้สรุปหลักการชี้ชวนให้เชื่อของรัฐมนตรี Goebbels ไว้ มีความสรุปโดยดังนี้

หลักการที่ 1 : นักชี้ชวนให้เชื่อจะต้องเข้าถึงข่าวกรองเกี่ยวกับเหตุการณ์ และความเห็นของสาธารณะ (Public Opinion) ของเป้าหมายของการชี้ชวนให้เชื่อ ในครั้งนั้นนาซีได้จัดตั้งหน่วยข่าวที่ชื่อว่า *Sicherheits-Dienst (SD)* ซึ่งเป็นหน่วยข่าวของตำรวจลับ หน่วยข่าวนี้มีการรวบรวมข่าวกรองและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และมีการใช้การทำการวิจัยโดยหลักสถิติตรวจสอบ (Statistical Investigation) หากความเห็นสาธารณะ แต่อย่างไรก็ตามรัฐมนตรี Goebbels ก็รับฟังความเห็นจากแม่ของเขาเป็นสำคัญ เขาเคยพูดไว้ว่า “เธอ (แม่ของเขา) รู้ถึงความรู้สึกของผู้คนดีกว่าผู้เชี่ยวชาญที่ตัดสินใจอะไรบนหอคอยงาช้างแห่งวิทยาศาสตร์ สำหรับเธอเสียงของประชาชนพูดได้ด้วยตัวเอง” ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐมนตรี Goebbels สามารถใช้วิทยาศาสตร์และศิลปะ เข้าถึงข้อเท็จจริงและความรู้สึกได้อย่างสมบูรณ์

หลักการที่ 2 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูกวางแผน และถูกกระทำโดยผู้มีอำนาจเพียงคนเดียว หลักการนี้เป็นหลักการรวมศูนย์อำนาจของการชี้ชวนให้เชื่อไว้ที่คนๆ เดียว ซึ่งผู้มีอำนาจแต่ผู้เดียวในคราวนั้น ได้แก่ รัฐมนตรี Goebbels โดยตัวเขาเองได้ใช้อำนาจใน 3 ลักษณะ คือ

อันดับแรก จะต้องเป็นผู้กำหนดประเด็นอันเป็นทิศทางของการชี้ชวนให้เชื่อ

²⁰ Leonard W. Doob, *Propaganda: its psychology and technique* (New York: Henry Holt, c1935), pp. 509 -522.

²¹ Goebbels เป็นรัฐมนตรีกระทรวงโฆษณาการและแสงสว่างแห่งปัญญา (Ministry of Propaganda and Enlightenment) ของรัฐบาลนาซี ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

อันดับที่สอง ต้องเป็นผู้อธิบายทิศทางของการชี้ชวนให้เชื่อให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงที่เกี่ยวข้อง และให้ค่าทางศีลธรรมของการชี้ชวนให้เชื่อนั้นแก่พวกเขา

อันดับที่สาม จะต้องเป็นผู้คอยสอดส่องดูแลเจ้าหน้าที่ที่จะเป็นผู้ปฏิบัติชี้ชวนให้เชื่อต่อไป

หลักการที่ 3 : การชี้ชวนให้เชื่อที่จะกระทำต้องถูกพิจารณาในการวางแผนปฏิบัติการ
ตามหลักการข้อนี้การชี้ชวนให้เชื่อที่จะทำขึ้นต้องถูกวางแผนก่อน ผู้ปฏิบัติจะปฏิบัติการขึ้นมาเอง
ลอยๆ ไม่ได้

หลักการที่ 4 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องส่งผลกระทบต่อนโยบายและการกระทำของศัตรู
หลักการข้อนี้เป็นหลักการที่ทำให้ฝ่ายตรงกันข้ามมีนโยบายหรือการกระทำที่ผิดพลาดในลักษณะ
ต่างๆ เช่น

ประการแรก ปกปิดสิ่งที่พึงพอใจไว้ หากการเปิดเผยความพึงพอใจนั้น จะเป็น
ข่าวกรองที่ฝ่ายตรงกันข้ามใช้ประโยชน์ได้ เช่น Goebbels เคยปล่อยให้อังกฤษคิดว่าตนเอง
ประสบความสำเร็จในการโจมตีเกินจริงทั้งที่เยอรมันได้รับความเสียหายน้อยมากซึ่งเป็นผลดีและ
พึงพอใจแก่เยอรมัน เพื่อให้ฝ่ายอังกฤษประเมินสถานการณ์ผิดพลาดและตัดสินใจผิดพลาดใน
ที่สุด

ประการที่สอง เปิดเผยให้แพร่สะพัดถึงการชี้ชวนให้เชื่อที่เนื้อหาหรือน้ำหนัก
ของการชี้ชวนให้เชื่อนั้น จะเป็นเหตุให้ฝ่ายตรงกันข้ามถอนจากความเชื่อในข้อยุติที่ตนพอใจ

ประการที่สาม แหย่ให้ฝ่ายตรงกันข้ามเปิดเผยข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับตนเอง

ประการที่สี่ ทำให้กิจกรรมที่พึงประสงค์ของฝ่ายตรงกันข้ามอ้างอิงไม่ได้ ถ้า
การอ้างอิงไม่ได้นั้น จะทำให้ฝ่ายตรงกันข้ามเสียความน่าเชื่อถือ

หลักการที่ 5 : ข้อมูลข่าวสารจะต้องได้รับการเปิดเผย เพื่อเป็นข้อมูลปฏิบัติการอันจะ
นำมาใช้ในการรณรงค์ชี้ชวนให้เชื่อ กล่าวคือ ความลับทั้งหลายของสถาบันที่ชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูก
เปิดเผยแก่ผู้ชี้ชวนให้เชื่อ เพื่อนำมาใช้ในการรณรงค์ชี้ชวนให้เชื่อ

หลักการที่ 6 : เพื่อทำให้เกิดการรับรู้การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องกระตุ้นผู้ฟังสนใจ และ
จะต้องส่งข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่ผู้รับสามารถรับรู้ได้ ครั้งนั้นรัฐมนตรี Goebbels พยายามใช้
วิทยุและภาพยนตร์ ซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่มีสมจริงในสมัยนั้น เป็นสื่อเพื่อให้เกิดการรับรู้

หลักการที่ 7 : จะต้องทำให้เกิดการเชื่อถือฝ่ายตนแต่ฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะถูกหรือผิด กล่าวคือ ฝ่ายตนเองจะต้องได้รับความเชื่อถือว่าพูดความจริงเสมอ และฝ่ายตรงกันข้ามจะต้องถูกทำให้ผู้ฟังเชื่อว่าโกหกเสมอไม่ว่าใครจะเป็นฝ่ายถูกหรือผิดก็ตาม

หลักการที่ 8 : วัตถุประสงค์ เนื้อหา และประสิทธิผล ของการชี้ชวนให้เชื่อของฝ่ายตรงกันข้าม ความแตกต่าง ผลที่ปรากฏออกมา และธรรมชาติ ของการรณรงค์ชี้ชวนให้เชื่อของฝ่ายตรงกันข้ามจะถูกเพิกเฉยหรือปิดบังเสีย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ปิดประเด็นของฝ่ายตรงกันข้ามทิ้งเสียนั่นเอง

หลักการที่ 9 : ความเชื่อถือได้ ขาวกรอง และผลที่เป็นไปได้ ของการสื่อสารที่อาจเป็นวัตถุประสงค์ของการชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูกตรวจพิจารณา (Censored) รัฐมนตรี Goebbels ถือว่านโยบายด้านข่าวเป็นอาวุธของสงคราม

หลักการที่ 10 : วัตถุประสงค์ของการชี้ชวนให้เชื่อของฝ่ายตรงกันข้าม อาจจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ในกรณีปฏิบัติการลดทอนเกียรติศักดิ์ของฝ่ายตรงกันข้าม หรือยืมมาสนับสนุนเป้าประสงค์ของนักชี้ชวนให้เชื่อ หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นการนำเอาสิ่งที่ฝ่ายตรงกันข้ามอ้างนั้นเอง มาให้ความหมายเพื่อลดความน่าเชื่อถือเกียรติศักดิ์ของเขาเอง

หลักการที่ 11 : เมื่อเลื่อมความเชื่อถือหรือมีสภาพไม่พึงประสงค์ หรือการชี้ชวนให้เชื่อดำ (black propaganda) เหมาะกว่าการชี้ชวนให้เชื่อขาว การชี้ชวนให้เชื่อดำ หมายถึง การชี้ชวนให้เชื่อที่มีการปกปิดแหล่งข่าวไม่ให้ผู้ฟังทราบ

หลักการที่ 12 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องอำนวยความสะดวกให้ผู้ผู้นำได้รับการเชิดชู ทั้งนี้เนื่องจากอุดมการณ์ของนาซีนั้น เน้นความสำคัญของผู้นำ ผู้นำมีฐานะเป็นอภิมนุษย์ การสื่อสารของผู้นำจะต้องถูกรับฟังด้วยความศรัทธา

หลักการที่ 13 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องให้ความสำคัญกับจังหวะเวลา รัฐมนตรี Goebbels ให้ความสำคัญกับจังหวะเวลาในหลายมิติ คือ

อันดับแรก การสื่อสารจะต้องถึงผู้ฟังก่อนการชี้ชวนให้เชื่อของคู่แข่ง รัฐมนตรี Goebbels เชื่อว่าใครก็ตามที่พูดก่อนคำพูดนั้นจะต้องถูกผู้ฟังจะได้รับความรู้ไปบรรจุอยู่ก่อน หากเชื่อผู้ฟังจะมีกลไกในการปกป้องตนเองว่าตัวเองมีความรู้ และปิดรับอีกฝ่ายในที่สุด

อันดับที่สอง การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องเริ่มในเวลาที่เหมาะสมที่สุด
 อันดับที่สาม การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูกกล่าวซ้ำๆ แต่ไม่มากจนถึงจุดที่เกิด
 การลดน้อยถอยลงของประสิทธิผล

หลักการที่ 14 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องแสดงสัญลักษณ์เหตุการณ์หรือบุคคลด้วยวลีหรือสโลแกนที่เด่น กล่าวคือ ผู้ชี้ชวนให้เชื่อจะต้องให้สัญลักษณ์แก่เหตุการณ์หรือบุคคลให้เด่นพอที่จะใช้เป็นเครื่องหมายทางศีลธรรมผูกมัดผู้ฟัง เช่น ลุงนวมทอง ไพรวัลย์ นักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย โดย

อันดับแรก จะต้องปลุกกระตือรือร้นความต้องการตอบสนองของผู้ฟังโดยเข้าถึงอย่างรวดเร็ว

อันดับที่สอง จะต้องสามารถเข้าใจได้ง่าย

อันดับที่สาม จะต้องสามารถใช้ได้ซ้ำแล้วซ้ำอีกในเหตุการณ์ที่เหมาะสม

อันดับที่สี่ จะต้องพิสูจน์แล้วว่าไม่มีผลย้อนกลับ

หลักการที่ 15 : การชี้ชวนให้เชื่อแก่ฝ่ายตนเอง จะต้องป้องกันไม่ให้เกิดความสิ้นหวังที่อาจเกิดขึ้นได้จากเหตุการณ์ในอนาคต กล่าวคือ ต้องระวังการชี้ชวนให้เชื่อไม่ทำให้เกิดความสิ้นหวังหากเกิดเหตุการณ์ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

หลักการที่ 16 : การชี้ชวนให้เชื่อแก่ฝ่ายตนเอง จะต้องสร้างความกังวลอย่างเหมาะสม ความกังวลเป็นดาบสองคม หากมีมากเกินไปจะเกิดความตื่นกลัว หากมีน้อยไปก็จะไม่ตื่นตัว กลยุทธ์ที่จะทำให้เกิดความกังวลอย่างสมดุล รัฐมนตรี Goebbels เห็นว่า

ประการแรก การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องปลุกความกังวลในการพ่ายแพ้หากเกิดในอนาคต เช่น รัฐมนตรี Goebbels เคยพูดว่า “ประชาชนเยอรมันยังคงเชื่อโดยความจริงที่รับประกันได้ว่าสงครามนี้กระทบต่อทุกๆ ชีวิต และความเป็นไปได้ในการพัฒนาชาติบ้านเมืองของเรา เราจะสู้ด้วยกำลังทั้งหมดที่มี”

ประการที่สอง การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องลดทอนความกังวลอื่นนอกจากความกังวลที่จะพ่ายแพ้ที่มีสูงเกินกว่าประชาชนจะสามารถลดทอนได้ด้วยตนเอง

หลักการที่ 17 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องลดทอนผลกระทบของการภัยพิบัติ รัฐมนตรี Goebbels ค้นหาวีธีลดผลกระทบจากการทำลายล้างไว้ 2 หลัก คือ

ประการแรก ประชาชนจะต้องคาดการณ์ได้ถึงภัยพิบัติ ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐมนตรี Goebbels เห็นว่า ภัยพิบัติจะไม่เป็นผลกระทบใหญ่โต หากองค์ประกอบด้านความตระหนักตกใจถูกกำจัดไป

ประการที่สอง ภัยพิบัติหลีกเลี่ยงไม่ได้จะต้องถูกเฝ้ามองอย่างระมัดระวัง

หลักการที่ 18 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องอำนวยความสะดวกด้วยความก้าวร้าวด้วยเป้าหมายที่แน่นอนเพื่อความเกลียดชัง ซึ่งเป้าหมายของรัฐมนตรี Goebbels ในขณะนั้น คือ บอลเชวิคส์ (Bolsheviks) และยิว (Jews)

หลักการที่ 19 : การชี้ชวนให้เชื่อไม่สามารถมีผลอย่างจริงจังในทันที แต่จะต้องมีการกระทำที่ให้เกิดควบคู่กันไปด้วย รัฐมนตรี Goebbels นำข้อแตกต่าง 2 อย่างซึ่งเรียกว่า *Haltung* ซึ่งหมายถึง สิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงที่สามารถสังเกตเห็นได้ มีลักษณะเป็นวัตถุวิสัย กับ *Stimmung* ซึ่งหมายถึง อารมณ์ความรู้สึกจิตวิญญาณอันมีลักษณะเป็นอัตวิสัย *Stimmung* นั้นง่ายต่อการชี้ชวนให้เชื่อเพราะสามารถสร้างขึ้นได้จากความบันเทิงและความผ่อนคลาย หอวัฒนธรรม (Culture Chamber) ต่างๆ ของเยอรมันนี้ในขณะนั้นมีความสามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้ได้อยู่แล้ว ส่วน *Haltung* นั้นจะต้องลงทุนด้วยทุกอย่างที่จะกระทำให้เกิดข้อเท็จจริง เช่น เมื่อมีการรบจะชี้ชวนให้เชื่อให้อีกheimในการรบอย่างเชื่อมั่น โดย *Stimmung* นั้นพอทำได้ แต่การรบนั้นจะแพ้หรือชนะเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง เรื่อง *Haltung* ซึ่งจะชี้ชวนให้เชื่ออย่างไรข้อเท็จจริงก็ไม่เปลี่ยนแปลง

ในหลักการทั้ง 19 นั้นมีหลายข้ออยู่นอกเหนือขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจะใช้แนวคิดนี้เพียงบางข้อที่อยู่ในขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้เท่านั้น

6. แนวคิดเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์

ในการสื่อสารทางการเมื่อนั้น ผู้ส่งสารจะต้องมีวาทกรรมที่มีระบบตรรกะของความจริงที่สามารถกำหนดคุณค่าของสิ่งต่างๆ ในสังคมและสามารถวางกรอบความคิดและอุดมการณ์ให้แก่สังคมนั้นได้ การปฏิบัติการของวาทกรรมจึงเป็นการผลักดันให้อุดมการณ์ทำหน้าที่ของมัน สำหรับกลยุทธ์ในการผลักดันให้วาทกรรมทำหน้าที่นั้น กาญจนา แก้วเทพ ซึ่งสรุปไว้ดังนี้

- 1) สร้างความชอบธรรมให้แก่สังคม หรือกลุ่มที่ยึดถืออุดมการณ์ หน้าที่นี้มองเห็นได้ง่าย การสร้างความชอบธรรมด้วยการอ้างอิงว่า สังคมกลุ่มนั้นยังอยู่กับหลักการ คุณค่าต่างๆ ที่ยอมรับกัน
- 2) ตอกย้ำเรื่องหลัก เรื่องกฎของสังคม หรือ กฎของกลุ่มเพื่อไม่ให้เกิดข้อกังขา ตั้งคำถามโต้แย้งได้มากนัก เช่น เรื่องการพัฒนา เสรีภาพ ความเป็นธรรม ความมั่นคงของชาติ
- 3) เป็นวาทกรรมที่มีระบบระเบียบ มีการตอกย้ำหลักการบางอย่าง แน่นอน เด็ดขาด ตายตัว มีผลต่อการชักนำความคิด ความรู้สึก และการประพฤติตัวของคน ในบางครั้งจะมีแบบจำลองเอาไว้ตอบคำถามทั้งหลาย
- 4) เป็นวาทกรรมที่มีลักษณะทางศีลธรรม ใช้หลัก “ควร” เป็นเครื่องชี้ว่า เราควรจะทำอะไร และไม่ควรจะทำอะไร
- 5) มีลักษณะวิวาทะ (Polemic) กับฝ่ายตรงข้าม และ
- 6) เป็นตัวให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น²² มาทำการวิเคราะห์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงกมล ปาลวัฒน์วิไชย (2549) ศึกษาเรื่อง “การแทรกแซงสื่อมวลชนของรัฐบาลทักษิณ” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการทำงานของรัฐบาลทักษิณตั้งแต่ต้นปี 2544 ถึง 2549 ที่ใช้ทั้งกลยุทธ์เชิงโครงสร้าง และเชิงปฏิบัติการ เพื่อเข้าควบคุมแทรกแซง และชักนำสื่อ ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบข่าวที่เป็นข้อเท็จจริงซึ่งเป็นข่าวเชิงลบของรัฐบาลทักษิณ กับข่าวที่รัฐบาลทักษิณสร้างขึ้น เช่น กรณีเข้าถือหุ้นไอทีวี การเป็นเจ้าของธุรกิจดิจิทัลอินเทอร์เน็ตครบวงจร หรือกรณีฟ้องร้อง นายสนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ดำเนินรายการการเมืองไทยรายสัปดาห์ เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานของรัฐบาลทักษิณขัดกับหลักธรรมาภิบาล มีการแทรกแซงสื่อโดยใช้อำนาจรัฐที่ตนถืออยู่ และโดยฝ่ายบุคคลทั้งในนาม ของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เองหรือ เครือชินคอร์ปอเรชั่น ซึ่งการเข้าไปแทรกแซงสื่อมวลชนมี 3 สาเหตุด้วยกัน คือ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับรัฐบาลทัศนคติของรัฐบาลว่าสื่อคือความเสี่ยงที่ต้องจัดการ รวมทั้งการปกปิดการทำ MEGA นโยบาย

²² กาญจนา แก้วเทพ, การศึกษาสื่อสารมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory): แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย, (กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2541), หน้า 65.

ทั้งหลายของรัฐบาลทักษิณ จากการที่สื่อมวลชนหลายแขนงถูกเข้าแทรกแซง ถูกห้ามมิให้เสนอข่าวที่เป็นภาพลบของรัฐบาลและพรรคไทยรักไทย เสนอแต่นโยบายและยุทธศาสตร์การเมืองของรัฐบาลทักษิณเอง สื่อที่ถูกควบคุมและแทรกแซงมีตั้งแต่ สื่อโทรทัศน์ทุกสถานี สื่อวิทยุจำนวน 525 คลื่น สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อโฆษณา เป็นต้น อีกทั้งการเข้าไปมีส่วนในการดำเนินงาน การให้งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ การกดดันบรรณาธิการฝ่ายข่าว ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะหรือส่วนรวม ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นการใช้การสื่อสารทางเมืองที่ขาดความชอบธรรม เท่ากับว่าเป็นการทำลายสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนด้านการเสนอข้อมูลข่าวสารอันเอื้อประโยชน์แก่สังคม และประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

ญาติสภาพ ภาณุจนวิศิษฐ์ (2546) ศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างความหมาย และ บทบาทวาทกรรมรายการนายกทักษิณคุยกับประชาชน” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยพบข้อสรุป 3 ประเด็นคือ 1) วิธีการพูดของวาทกรรมจากรายการนายก ทักษิณคุยกับประชาชน มี 5 ประเภท คือ การให้ข้อมูลอธิบายการสร้างความพัฒนาต่อประเทศ การชี้แจง แก่ต่าง การเล่าปัญหา การอบรมแนะนำ และการวิวาทะฝ่ายตรงข้าม อยู่ภายใต้การกำกับมาตรฐาน ความหมายของวาทกรรม 3 ชุด ได้แก่ วาทกรรมธุรกิจการเมือง วาทกรรมชุดพ่อขุน (เข้าอกเข้าใจ ห่วงใยประชาชน) และวาทกรรมชุดนักข้อมูลข่าวสาร โดยพบว่าทำให้ความหมายที่เกิดขึ้นได้ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์เชิงบวกของนายกทักษิณ รวมทั้งส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างวาทกรรมต่อประชาชนและฝ่ายตรงข้ามผู้ถูกอ้างอิงเพื่อนำไปสู่ความชอบธรรมต่ออำนาจการปกครอง

2) กระบวนการสร้างความหมายรายการนายก ทักษิณคุยกับประชาชน แสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่าง ปฏิบัติการทางวาทกรรมและปฏิบัติการสังคมวัฒนธรรม โดยปฏิบัติการทางวาทกรรมประกอบด้วย “กระบวนการผลิต” ได้แก่ 1. ผู้นำเสนอตัวบทที่ใช้ตัวนายกพูดด้วยตนเอง 2. การคัดเลือกประเด็นที่มาจาก เกณฑ์ด้านเนื้อหา เกณฑ์จากตัวบุคคล และเกณฑ์ด้านบริบท 3. รูปแบบการสื่อสารที่เลือกใช้วิธีการนำเสนอสดเล่าคนเดียว 4. กลุ่มเป้าหมายที่มุ่งเน้นการเข้าถึงประชาชนเป็นจำนวนมากคือเป็นกลุ่มประชาชน ประชาชนระดับกลางไปจนถึงระดับรากหญ้า ประชาชนในภูมิภาค “กระบวนการบริโภค” ได้แก่ 1. การแพร่กระจายของวาทกรรม โดยเลือกใช้ช่องทางวิทยุในช่วงเวลาที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และลักษณะการนำเสนอที่ไม่เป็นทางการ มีการอ้างหลักฐานและแบ่งการนำเสนอเป็นประเด็นสั้นๆ 2. ระบบความคิดของผู้รับสารในสังคมไทยที่สนใจผู้มีอำนาจพูดและชอบการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ จาก

การศึกษายังพบว่า ในกระบวนการสร้างวาทกรรมมีลักษณะสอดคล้องกับวาทกรรมในกระแส ได้แก่ วาทกรรมในระบบสังคมแบบ Globalization วาทกรรมในระบบเศรษฐกิจการเมือง ยุคIMF และกระบวนการสร้างวาทกรรมมีลักษณะสอดคล้องกับวาทกรรมในระบบสังคมไทย ได้แก่ วาทกรรมผู้นำในระบบวัฒนธรรมไทย และวาทกรรมผู้นำในระบบกฎหมาย

3) จากการศึกษา พบว่า การปฏิบัติการทางวาทกรรมในรายการนายกฯ ทักษิณพบประชาชนได้แสดงบทบาทหน้าที่เชิงวาทกรรม 3 ประการ คือ 1. บทบาทในการสร้างอัตลักษณ์ภาพลักษณ์ อันนำมาซึ่งการยอมรับไว้วางใจ การได้รับความเชื่อถือจากประชาชนผู้ฟัง 2. บทบาทในการโน้มน้าวใจสร้างความสัมพันธ์แบบเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมือง 3. บทบาทในการสร้างอุดมการณ์ ซึ่งที่ปรากฏ ได้แก่ อุดมการณ์ทุนนิยม อุดมการณ์ปฏิรูประบบการบริหารจัดการ อุดมการณ์ประชานิยม และอุดมการณ์บริหารประเทศแบบนักธุรกิจรุ่นใหม่ให้เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับเห็นด้วย คล้อยตามกับแนวความคิดและการกระทำของรัฐบาล

นิธินาฏ ราชนิยม (2547) ศึกษาเรื่อง “การแทรกแซงสื่อมวลชนของรัฐบาลทักษิณ การปฏิบัติที่สวนทางกับหลักธรรมาภิบาล” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ภาครัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยทำการศึกษา การปฏิบัติของรัฐบาล ของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ที่กระทำต่อสื่อมวลชน โดยมุ่งไปยังประเด็นที่สื่อมวลชนถูกปิดกั้น ไม่ให้มีโอกาสในการตรวจสอบ นโยบาย การบริหารและการทำงานของรัฐบาลทักษิณฯ เพื่อศึกษาว่าการปฏิบัติเช่นนี้ของรัฐบาลทักษิณ สวนทางกับหลักธรรมาภิบาลในสังคมประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร ผู้วิจัยทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ ค้นคว้าเอกสารหลักฐาน และสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลากรที่อยู่ในวงการสื่อมวลชนและแวดวงการเมืองการบริหารที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพมาอย่างยาวนานหลายรัฐบาล ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึก และพบว่า การแทรกแซงสื่อของรัฐบาลทักษิณ ทำการแทรกแซงมากกว่ารัฐบาลที่ผ่านๆ มา ด้วยการเข้าแทรกแซงสถาบันสื่อโดยการเป็นเจ้าของสื่อเอง และชี้นำสื่อที่อยู่ในการควบคุมของรัฐบาล ซึ่งเป็นการกระทำที่สวนทางกับหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักจริยธรรมที่จำเป็นต้องมีในการปกครองบ้านเมือง คือ การมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเคารพสิทธิมนุษยชน และการมีรัฐบาลที่ทำงานด้วยความสุจริตโปร่งใส ซึ่งจากการที่รัฐบาลทักษิณไม่ได้แสดงความโปร่งใส และ ปิดกั้นการตรวจสอบจากประชาชน และองค์กรต่างๆ ที่มีผลประโยชน์อื่นแฝงเร้น หรือผลประโยชน์ทับซ้อน หรือวาระซ่อนเร้น โดยอ้างเหตุผลว่าเพื่อไม่ให้มีปัญหา หรืออุปสรรคในการบริหารงานและนโยบายด้าน

ต่างๆ ของรัฐบาล ทำให้รัฐบาลทักษิณ ถูกมองและถูกสังคมนั่งคำถามถึงความโปร่งใสในการบริหาร จนกระทั่งมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่ารัฐบาลทักษิณบริหารประเทศอย่างไม่เป็นธรรม จากผลการศึกษาและวิจัยของผู้วิจัยท่านนี้พบว่า รัฐบาลชุดนี้ได้ละเมิดสิทธิและเสรีภาพแห่งสื่อมวลชนและประชาชนอย่างมาก และแรงที่สุดเป็นประวัติการณ์ และบริหารบ้านเมืองไม่ถูกต้องตามหลักธรรมมาภิบาลอย่างแท้จริง จึงไม่ใช่การบริหารงานที่ถูกต้องตามหลักการบริหารบ้านเมืองในสังคมประชาธิปไตย

นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์ (2550) ศึกษาเรื่อง “การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวในการเมืองไทย: ศึกษากรณีพรรคไทยรักไทย” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่า การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวภายใต้พรรคไทยรักไทยสามารถที่จะศึกษาในเชิงของความหมายรัฐบาลพรรคเดียวได้ถึง 2 ความหมาย ใน 2 ช่วงเวลาดังนี้ รัฐบาลพรรคเดียวในความหมายแรกคือ รัฐบาลพรรคเดียวแบบชั้นนำ ซึ่งเกิดในช่วงเวลาภายหลังจากเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544 ที่พรรคไทยรักไทยสามารถเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลผสมหลายพรรคการเมืองและดำเนินการบริหารงานจนครบวาระ 4 ปี ตั้งแต่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ถึง 8 มีนาคม พ.ศ. 2548 และรัฐบาลพรรคเดียวในความหมายที่สอง คือ รัฐบาลพรรคเดียวแบบพรรคเด่นพรรคเดียว ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงหลังจากเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2548 ที่พรรคไทยรักไทยสามารถเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้โดยพรรคการเมืองเดียวและดำเนินการบริหารงานมาได้เพียง 11 เดือน ตั้งแต่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548 ถึง 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 อันเนื่องมาจากการที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549

ทั้งนี้การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวแบบชั้นนำของพรรคไทยรักไทยในปี พ.ศ. 2544 มีเหตุปัจจัยการก่อเกิดด้วยกัน 4 ปัจจัย อันได้แก่ 1. สภาวะเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและกระแสปฏิรูปการเมือง พ.ศ. 2540 2. ผู้นำพรรคการเมือง อันได้แก่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมต่อการบริหารประเทศประกอบกับเป็นผู้มีอำนาจทุนทางเศรษฐกิจ และยังมีการดึงสมอำนาจไปยังกับกลุ่มการเมืองอื่นๆ ในขณะนั้นด้วย 3. นโยบายพรรคการเมืองที่เป็นรูปธรรม และ 4. ความอ่อนแอของพรรคการเมืองคู่แข่งก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 ทั้งที่เกิดจากความอ่อนแอโดยตัวของพรรคการเมืองคู่แข่ง และความอ่อนแอโดยการถูกรวบรวมนสมาชิกพรรคการเมืองคู่แข่งเข้ากับพรรคไทยรักไทย ไม่ว่าจะเป็นพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติพัฒนา

ต่อมาการก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวแบบพรรคเด่นพรรคเดียวของพรรคไทยรักไทย ในปี พ.ศ. 2548 ก็ล้วนเกิดจากปัจจัยต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2544 แทบทั้งสิ้น อันได้แก่ 1. ผู้นำพรรคการเมือง ที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร กลายเป็นนายกรัฐมนตรีที่เข้มแข็งที่สามารถลดทอนบทบาทรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชน อีกทั้งเขายังสามารถใช้สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงประชาชนอีกด้วย 2. นโยบายพรรคการเมือง โดยการเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรคการเมือง เข้าสู่การเป็นนโยบายแห่งชาติที่ครอบคลุมความต้องการของประชาชนทุกกลุ่ม และ 3. ความอ่อนแอของพรรคการเมืองคู่แข่งก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2548 ทั้งที่เกิดจากความอ่อนแอโดยพรรคการเมืองคู่แข่งเอง ไม่ว่าจะพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย พรรคมหาชน และความอ่อนแอโดยการถูกควมพรรคการเมืองคู่แข่งทั้งพรรคเข้าสู่พรรคไทยรักไทยไม่ว่าจะจะเป็น พรรคเสรีธรรม พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติพัฒนา และเมื่อมองการก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียว โดยพรรคไทยรักไทยแล้ว จะเห็นว่ายิ่งทวีความอ่อนแอให้เกิดแก่พรรคคู่แข่งลงไปอีก ซึ่งมากกว่าในอดีตที่มีระบบรัฐสภาผสมหลายพรรค เพราะรัฐบาลไทยรักไทยครอบงำทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการครอบงำทางนิติบัญญัติ การครอบงำทางการบริหาร การครอบงำข้าราชการ รวมไปถึงจนถึงครอบงำนักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรเอกชน อันเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการทำงานของประชาชนที่มีความเป็นอิสระ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ไม่เคยปรากฏในเมืองไทยมาก่อน มิใช่เพียงการควมพรรคการเมืองคู่แข่งแต่ก่อน และพรรคไทยรักไทยยังเป็นพรรคชนชั้นนำ (cadre party) ที่มีลักษณะเป็นพรรคที่รวมกลุ่มผู้มีเกียรติชื่อเสียงเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อมุ่งประโยชน์ในการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น อีกทั้งมีการใช้หลักการรณรงค์ทางการเมืองผสมผสานกับแนวคิดทางการตลาด กล่าวคือ มีลูกค้าคือประชาชน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นซีอีโอพรรค นโยบายเป็นตัวสินค้า และมีระบบอุปถัมภ์เป็นบริการหลังการขาย จึงมีภาพลักษณ์ของพรรคที่ดี และได้รับฐานเสียงสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากประชาชนทุกชนชั้น และพรรคไทยรักไทยใช้เครื่องมือทั้งหลายนี้ เพื่อสร้างความชอบธรรมและฐานอำนาจ ผลจากการครอบงำแบบเบ็ดเสร็จนี้ จึงปูหนทางไปสู่การคอร์รัปชันและการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยจนนำไปสู่การเกิดระบอบประชาธิปไตยที่ไม่ปกติ

เพียรฤดี อธิพรสกุล (2547) ศึกษาเรื่อง “ธุรกิจการเมือง กับการควบคุมสื่อมวลชน : ศึกษากรณี สถานีโทรทัศน์ไอทีวี” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยทำการศึกษา ธุรกิจการเมืองที่เข้ามาควบคุมสื่อมวลชน กรณีสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2544 ซึ่ง บริษัทชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ทำการเข้าซื้อหุ้นของ สถานีโทรทัศน์ไอทีวีในสัดส่วนที่สูง และมีการเลิกจ้างพนักงานฝ่ายข่าวของไอทีวีจำนวนหนึ่ง ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้อำนาจและอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจ สื่อโทรทัศน์ช่องอื่นๆ อยู่ในการ ควบคุมของรัฐบาลอยู่แล้ว การเข้าไปบริหารไอทีวี เพื่อเข้าควบคุมและเปลี่ยนแปลงการทำงานของ สื่อมวลชนในสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ที่ทำให้เนื้อหาข่าวสาร และการนำเสนอข่าวสารที่ไม่เป็นไปตาม ข้อเท็จจริง มีการจงใจปิดกั้นการรับรู้ข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาของประชาชน โดยเฉพาะข่าวสาร ที่จะเป็นภาพลบของ พรรคไทยรักไทย และ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เช่น กรณีของสนาม กอล์ฟอัลไพน์ หมายความว่าเนื้อหาข่าวสารทั้งหมดเป็นไปตามที่กลุ่มทุนธุรกิจที่ถือครองหุ้นอยู่ใน ไอทีวีต้องการ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เข้าตนและพวกเป็นสำคัญ จึงเปรียบเสมือนเป็นการ ผูกขาดสื่อทั้งหมดเพื่อให้อยู่ในการควบคุมของกลุ่มทุนธุรกิจของตนเอง เป็นการทำลายปณิธานใน การทำงานของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีที่มุ่งมั่นเพื่อประโยชน์ของประชาชน ทำลายวิจรรย์ญาณและ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงของประชาชน

สิริลักษณ์ พัฒนลีลาวงค์ (2546) ศึกษาเรื่อง “การควบคุมของรัฐ และการ แทรกแซงสื่อมวลชนในรัฐบาลทักษิณ” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการ สื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบ และ วิธีการในการควบคุมและการแทรกแซงการทำงานของ สื่อมวลชนในรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในช่วง พ.ศ. 2544-2545 จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นรัฐบาลที่มีการรวมศูนย์ด้วยอำนาจทุนและอำนาจการเมือง ที่แข็งแกร่ง กล่าวคือ นายทุนเข้ามาเป็นรัฐบาลเอง และมีการใช้ทั้งอำนาจทุนและอำนาจรัฐที่ถือ ครองเข้าทำการควบคุมและแทรกแซงสื่อทั้งของรัฐและเอกชนในหลายรูปแบบ เช่น การข่มขู่ คุกคามอย่างเปิดเผยไม่ซบซ้อ การออกกฎหมายบังคับ (พระราชบัญญัติการพิมพ์) การถ่ายทอด อุดมการณ์ของรัฐผ่านสื่อโฆษณา การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการควบคุมเนื้อหาของสื่อมวลชน การ จุกกุ่มคุมขังมิให้แสดงความคิดเห็น การสั่งปิดหนังสือพิมพ์ และ การสั่งงดรายการต่างๆ การ โยกย้ายเจ้าหน้าที่ การใช้อำนาจรัฐ (ปปง.) ตรวจสอบสถานะการเงินของสื่อที่วิพากษ์วิจารณ์การ ทำงานของรัฐบาล การใช้ช่องทางสื่อสารมวลชนของรัฐเพื่อตอบโต้สื่อที่วิพากษ์วิจารณ์การ ทำงานของรัฐบาล เป็นต้น

การกระทำเหล่านี้อาศัยเครือข่ายทางธุรกิจของบุคคลในรัฐบาล การให้รางวัลตอบแทน การใช้ระบบอุปถัมภ์ และใช้อำนาจแฝงเร้น เช่น กรณีการเข้าซื้อหุ้นสถานีโทรทัศน์ไอทีวี การให้

เงินสนับสนุนองค์กรสื่อเอกชนที่ประสบภาวะวิกฤตด้านการเงิน และการออกคำสั่งหรือนโยบายที่หากต่อต้านจะโยกย้าย ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการนำเสนอข่าวสารที่กระทบต่อภาพลักษณ์ของรัฐบาล เพื่อนำเสนอข่าวที่สร้างสรรค์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อรัฐบาล และมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของโฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น

จากการแทรกแซงสื่อมวลชนในทุกรูปแบบประกอบภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ สื่อจำเป็นต้องยินยอมต่อการเข้ามาของอำนาจทุนหรือเงินอุดหนุนเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ สื่อจึงไม่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง และไม่สามารถรักษาอุดมการณ์รวมไปถึงจรรยาบรรณที่ดีของวิชาชีพสื่อเอาไว้ได้ ทำให้ทั้งองค์กรสื่อและสื่อมวลชนในสมัยรัฐบาลนี้ โดยภาพรวมนั้นขาดความน่าเชื่อถือ ส่วนกลุ่มของสื่อที่ยืนหยัดเพื่ออุดมการณ์และจรรยาบรรณ จึงต้องต่อสู้กับกลุ่มอำนาจทุนและอำนาจรัฐอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้การทำงานของสื่อที่นั่นยากลำบากมากขึ้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการดำเนินงานการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี 2549–2552” เท่าที่มีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวว่ามีกลยุทธ์อย่างไร และมีบทบาทอย่างไร ผู้วิจัยได้ใช้วิธีรวบรวมข้อมูล เอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแฟ้มข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความเพื่อหาข้อสรุป จากนั้นจึงจะนำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ดังมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่จะนำมาใช้สำหรับการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล 2 ประการ ประกอบด้วย ข้อมูลประเภทเอกสาร – ข้อมูลประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแฟ้มข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร (Documentary Research)

1.1 หนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเขียนโดยสื่อบุคคลของ ทักษิณ และจำหน่ายทั่วไปในบริเวณที่ชุมนุม คือ

1) อุเชนทร์ เชียงเสน และชัยวัช ตุลาธน (2554) “19-19 ภาพ ชีวิต และการต่อสู้ของคนเสื้อแดง จาก 19 กันยายน 49 ถึง 19 พฤษภาคม 53” โดยสำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน (เลือกใช้ข้อมูลช่วง 19 ก.ย. 49 – 12 เม.ย. 52)

1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยงานวิจัยหลักที่ใช้เพื่อเปรียบเทียบพลวัตของการสื่อสารทางการเมืองตามเป้าประสงค์ของงานวิจัยนี้ได้แก่

- 1) ฎานิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ (2547) เรื่อง กระบวนการสร้าง
ความหมาย และบทบาทวาทกรรม “รายการนายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน”
- 2) อัจฉรา ปัทมธรรณวงศ์ (2551) เรื่อง มายาคติและอุดมการณ์ใน
โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548:
การวิเคราะห์ด้วยวิธีสัญวิทยา

2. แหล่งข้อมูลประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูล

2.1 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูลประเภทที่เป็นวาทกรรม ได้แก่ VCD บันทึก
วาทกรรมผ่านการโฟนอิน ของ ทักซิณ ชินวัตร และ VCD บันทึกการแสดงวาทกรรมของกลุ่มแกน
นำ ที่ดำเนินกระบวนการสื่อสารทางการเมืองให้กับ ทักซิณ ชินวัตร ได้แก่

2.1.1 VCD “การโฟนอิน ของ ทักซิณ ชินวัตร” ก่อนเกิดเหตุการณ์
วันที่ 13 เมษายน 2552 (สงกรานต์เลือด)

- 1) VCD การโฟนอิน วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552
- 2) VCD การโฟนอิน วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552
- 3) VCD การโฟนอิน วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2552
- 4) VCD การโฟนอิน วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552
- 5) VCD การโฟนอิน วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552
- 6) VCD การโฟนอิน วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2552
- 7) VCD การโฟนอิน วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2552
- 8) VCD การโฟนอิน วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2552
- 9) VCD การโฟนอิน วันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2552
- 10) VCD การโฟนอิน วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2552
- 11) VCD การโฟนอิน วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

2.1.2 VCD “การพูดหน้าทำเนียบ โดย นายจักรภพ เพ็ญแข” เมื่อวันที่ 11
และ 12 เมษายน พ.ศ. 2552

2.1.3 VCD ตอน “เปิดใจทักซิณ”. ใน รายการทันข่าว ทันคน: ทุกคำถามมี
คำตอบ ที่นี้ที่เดียว ทางเคเบิลทีวี ช่อง MV TV news, 2551
(ผู้ดำเนินรายการ คือ อนุสรณ์ เขียมสะอาด และ ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ
ทักซิณ ชินวัตร)

2.1.4 VCD ชุดพิเศษ รายการความจริงวันนี้สัปดาห์ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2551

2.1.5 VCD ชุดพิเศษ รายการความจริงวันนี้สัปดาห์ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การเก็บข้อมูลประเภทเอกสาร

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเขียนโดยสื่อบุคคลของทักษิณ และจำหน่ายทั่วไปในการชุมนุมตามที่ปรากฏในหัวข้อแหล่งข้อมูลแล้ว

2. การเก็บข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูลที่ปรากฏในช่วงที่มีการปลุกเร้าเพื่อให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 เท่านั้น ได้แก่ VCD บันทึกการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ของทักษิณ VCD บันทึกการปราศรัยหรือวาทกรรมต่างๆ โดยทักษิณ ชินวัตร เอง ตลอดจนกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ตามที่ปรากฏในหัวข้อแหล่งข้อมูลแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยจะวิเคราะห์เป็นส่วนๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร จะทำโดยใช้แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler ในการวิเคราะห์

จะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะนำเอาข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณที่เก็บรวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler และแบบจำลองดังกล่าวที่ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงขึ้นดังปรากฏในแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้แสดงไว้แล้วในบทที่ 2 โดยจะวิเคราะห์ว่ากระบวนการสื่อสารทางการเมืองทั้งหมดของทักษิณ เป็นอยู่อย่างไรเมื่อพิจารณาโดยแบบจำลองนี้

2. วิเคราะห์กลยุทธ์ในการกำหนดเนื้อหา

จะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในเนื้อหาของวาทกรรมที่ปรากฏตามสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เก็บรวบรวมได้ ว่ามีการธำรงรักษาอำนาจของวาทกรรมเดิม และมีการสร้างวาทกรรมใหม่ๆ อย่างไร โดยผู้วิจัยจะนำเอาวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อครั้ง ทักษิณมีอำนาจ ที่ปรากฏในงานวิจัย ของ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ (2546) ศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างความหมาย และ บทบาทวาทกรรมรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” มาเปรียบเทียบกับวาทกรรมที่ได้จากการอ่านการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ หลังวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ถึง วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 ซึ่งปรากฏตามสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เก็บรวบรวมได้

ในการอ่านวาทกรรมที่ปรากฏในตามสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เก็บรวบรวมได้นั้น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการอ่านวาทกรรมดังนี้

ขั้นแรก ผู้วิจัยจะทำการอ่านโดยร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบท โดยจากการถอดสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เก็บรวบรวมได้ ซึ่งในเบื้องต้นได้แยกสลายวาทกรรมออกเป็น 5 ส่วนหลัก ตามระบบพรรณนาของผู้วิจัย ดังนี้

1. วาทกรรมชุดอภิชนมนุษย์
2. วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย
3. วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน
4. วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย
5. วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ

หลังจากนั้นจะแยกย่อยวาทกรรมทั้ง 5 ชุดลงไปอีกจนพบความหมายย่อยที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ในการอ่านตัวบทย่อยๆ ที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองเหล่านั้นผู้วิจัยจะแยกแยะสาระของตัวบทเป็นส่วนๆ ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง **การให้ความหมาย** จะพิจารณาการใช้กลยุทธ์เชิงสัญลักษณ์ในการวางระบบคุณค่า เช่น

1. การใช้การเปรียบเทียบคู่ขัดแย้ง (Opposition)
2. การใช้ความหมายตรง (Denotation) และความหมายอ้อมหรือความหมายแฝง (Connotation)
3. การใช้ภาษาแบบข้ามรูป (Metaphor) ภาษาแบบเคื่องรูป (Metonymy) ภาษาแบบลดรูป-เพิ่มรูป (Synecdoche) และ ภาษาแบบบิดรูป (Irony)
4. การใช้การข้าม (Aporia)
5. การกักขังอัตลักษณ์ (Stereotype)
  - 5.1 การลดทอน (Reduction)
  - 5.2 การตอกย้ำ (Exaggeration) ลักษณะที่ถูกลดทอน
  - 5.3 การยึดตรึง (Fixity)
  - 5.4 การทำให้เป็นธรรมชาติ (Naturalizing)

ส่วนที่สอง **กระบวนการก่อรูปวาทกรรม** จะพิจารณากระบวนการก่อรูปวาทกรรม(Discursive Formation) ที่ผู้สร้างวาทกรรมได้นำเอาอำนาจของวาทกรรม (Power of Discourse) ต่างๆ ที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมและมีอำนาจครอบงำสังคมอยู่มาให้ความหมายบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจนเกิดวาทกรรมใหม่ของตนที่มีอำนาจอย่างไร

ส่วนที่สาม **การปิดกั้น** จะพิจารณาขอบเขตของการครอบงำของวาทกรรมว่าก่อให้เกิดการปิดกั้นอะไรบ้าง

ขั้นที่สอง ผู้วิจัยจะทำการประกอบสร้างชุดความคิดต่างๆ ขึ้นจากความหมายย่อยๆ ที่ได้จากการร้อยสลายเอกภาพของตัวบทที่ทำไว้ในขั้นที่หนึ่ง แล้วจึงพรรณนาการอ่านไปตามระบบพรรณนาและการแบ่งส่วนวาทกรรมและการเรียกชื่อวาทกรรมของผู้วิจัย

ขั้นที่สาม ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบวาทกรรมทั้งห้ากับวาทกรรมของทักษิณก่อนการรัฐประหาร

3. วิเคราะห์กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อ

3.1 วิเคราะห์การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration)

จะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะทำการวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์ชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration) โดยนำเอาแนวคิดของ Jacques Ellul มาทำการวิเคราะห์ว่าทักษิณได้ใช้กลยุทธ์ในทั้งสองลักษณะหรือไม่ และหากมีการนำมาใช้ได้ใช้ในสถานการณ์ใดบ้าง มีผลเป็นอย่างไร

3.2 วิเคราะห์การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของ เกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda)

จะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะนำเอาข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ว่ามีการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิลหรือไม่

ในการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยจะนำหลักการเพียงบางข้อเท่าที่มีความเกี่ยวข้อง และอยู่ในขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้เท่านั้น สำหรับเหตุผลที่ไม่นำหลักการบางข้อมาทำการวิเคราะห์มีดังนี้

ประการแรก สถานะของทักษิณขณะทำการสื่อสารทางการเมืองนี้เป็นฐานะที่เขาไม่มีอำนาจ ดังนั้นหลักการที่ใช้ได้ในขณะมีอำนาจจึงไม่อาจนำมาวิเคราะห์ได้คือ

หลักการที่ 1 ตามหลักการนี้รัฐบาลเยอรมันในขณะนั้นมีการใช้หน่วย *Sicherheits-Dienst (SD)* ในการทำ Statistical Investigation / การหาความเห็นสาธารณะ (Public Opinion) การกระทำดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับแล้วในปัจจุบันเนื่องจากการใช้อำนาจรัฐละเมิดความเป็นส่วนตัวของพลเมืองเพื่อผลทางการเมืองของกลุ่มการเมืองฝ่ายรัฐบาล แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเชื่อว่ายังมีการกระทำนี้อยู่โดยใช้ทุนส่วนตัวของผู้สื่อสารการเมืองเองแทนการใช้

อำนาจรัฐอย่างในอดีต เหตุผลที่สำคัญที่ไม่อาจทำการวิเคราะห์การใช้หลักการนี้โดยทฤษฎีส่วนตัวได้ เนื่องจากผู้วิจัยไม่อาจเข้าถึงข้อมูลการใช้ทฤษฎีส่วนตัวกระทำดังกล่าวได้

หลักการที่ 9 เป็นหลักการเกี่ยวกับนโยบายข่าว แม้บางส่วนตามหลักการนี้เช่นการถูกตรวจพิจารณา (Censored) ข่าวจะไม่เป็นที่ยอมรับแล้วในปัจจุบัน แต่ก็อาจมีการกระทำทางอ้อมแทรกแซง ควบคุม ชี้นำ เช่นการกระทำของทักษิณตามที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 1 อย่างไรก็ตามในขณะที่สื่อสารการเมืองนี้ทักษิณอยู่ในฐานะที่ไม่มีอำนาจทำการดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงจะไม่นำหลักการนี้มาทำการวิเคราะห์ นอกจากนั้นแม้การแทรกแซง ควบคุม ชี้นำ สื่อสารมวลชนในสมัยปัจจุบันจะไม่จำเป็นต้องทำโดยอำนาจรัฐ แต่อาจทำได้ในทางลับโดยอำนาจทุน เช่น การจ่ายเงินให้แก่หนังสือพิมพ์บางฉบับ ส่งตัวแทนเข้าไปอำพรางถือหุ้นในสื่อสารมวลชนบางส่วน แต่ผู้วิจัยก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลการใช้ทุนในทางลับดังกล่าวได้ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะไม่นำหลักการนี้มาวิเคราะห์เช่นกัน

แต่ด้วยเหตุที่งานวิจัยฉบับนี้ มีขอบเขตไปถึงการเปรียบเทียบกลยุทธ์ต่างๆ ของ ทักษิณ ที่ทำขึ้นในฐานะที่มีอำนาจกับฐานะที่ไม่มีอำนาจผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์ตามหลักการข้อ 9 นี้เพียงในฐานะที่ทักษิณมีอำนาจโดยจะย้อนไปศึกษางานวิจัยที่ผู้อื่นทำไว้แล้วเท่านั้น

ประการที่สอง หลักการที่ 5 เป็นหลักการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์กรภายในของสถาบันที่ทำการสื่อสารซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ผู้วิจัยจึงจะไม่นำเอาหลักการนี้มาวิเคราะห์

ประการที่สาม หลักการข้อที่ 4 15 17 19 เป็นหลักการชี้ชวนให้เชื่อที่ใช้กับกิจการสงคราม ผู้วิจัยจึงจะไม่นำเอาหลักการนี้มาวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 12 ชั้นด้วยประเด็นวิเคราะห์หลัก 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก จะวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายโดยจะวิเคราะห์เป็น 4 ชั้นใน 4 หลักการ ดังนี้

ขั้นที่ 1. จะทำการวิเคราะห์การเริ่มสร้างความหมาย โดยใช้คำถามเปิด มุมมองและการรักษาจุดยืนด้วยการปิดมุมมองของฝ่ายตรงกันข้ามทิ้ง ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ใน ลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 8 : วัตถุประสงค์ เนื้อหา และประสิทธิผล ของการชี้ชวนให้เชื่อของ ฝ่ายตรงกันข้าม ; ความแตกต่าง ผลที่ปรากฏออกมา และธรรมชาติ ของการรณรงค์ชี้ชวนให้เชื่อ ของฝ่ายตรงกันข้ามจะถูกเพิกเฉยหรือปิดทิ้งเสีย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ปิดประเด็นของฝ่าย ตรงกันข้ามทิ้งเสียนั่นเอง และตั้งคำถามตามอุดมการณ์ของผู้สื่อสารกลับไป

ขั้นที่ 2. จะทำการวิเคราะห์การนำมุมมองที่เปิดไว้ในขั้นที่ 1 มาสร้างความหมายโดยเริ่มต้นสร้างความหมายเชิงคู่ตรงกันข้าม (Binary Opposition) โดยให้คุณค่าใน ด้านลบแก่ฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 18 : การชี้ชวนให้ เชื่อจะต้องเอื้ออำนวยให้เกิดความชิงชังก้าวร้าวด้วยเป้าหมายที่แน่นอนเพื่อความเกลียดชัง ซึ่ง เป้าหมายของรัฐมนตรี Goebbels ในขณะนั้น คือ บอลเชวิคส์ (Bolsheviks) และยิว (Jews)

ขั้นที่ 3. จะทำการวิเคราะห์ การนำความหมายเชิงคู่ตรงกันข้ามมาให้ความหมายด้านบวกเชิดชูผู้นำของตน ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 12 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องอำนวยให้ผู้ผู้นำได้รับการเชิดชูด้วยเกียรติศักดิ์ ทั้งนี้เนื่องจากอุดมการณ์ของ นาซีนั้น เน้นความสำคัญของผู้นำ ผู้นำมีฐานะเป็นอภิมนุษย์ การสื่อสารของผู้นำจะต้องถูกรับฟัง ด้วยความศรัทธา

ขั้นที่ 4. จะทำการวิเคราะห์ การนำความหมายที่สร้างขึ้นตามขั้นที่ 1- 3 มาให้สัญลักษณ์เพื่อใช้ในการตอกย้ำ ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 14 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องแสดงสัญลักษณ์เหตุการณ์ หรือบุคคลด้วยวลี หรือสโลแกนที่เด่น กล่าวคือ ผู้ชี้ชวนให้เชื่อจะต้องให้สัญลักษณ์แก่เหตุการณ์หรือบุคคลให้เด่นพอ ที่จะใช้เป็นเครื่องหมายทาง ศีลธรรมผูกมัดผู้ฟัง

อันดับแรก จะต้องปลุกระดมความต้องการตอบสนองของผู้ฟังโดย เข้าถึงอย่างรวดเร็ว

อันดับที่สอง จะต้องสามารถเข้าใจได้ง่าย

อันดับที่สาม จะต้องสามารถใช้ได้ซ้ำแล้วซ้ำอีกในเหตุการณ์ที่เหมาะสม

อันดับที่สี่ จะต้องพิสูจน์แล้วว่าไม่มีผลย้อนกลับ

ประเด็นที่สอง จะวิเคราะห์การจัดระเบียบการเผยแพร่ความหมาย โดยจะวิเคราะห์เป็น 2 ชั้นใน 2 หลักการ ดังนี้

ขั้นที่ 5. จะทำการวิเคราะห์ การสร้างความเป็นระเบียบของการเผยแพร่ ด้วยการรวมศูนย์การสร้างความหมาย ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 2 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูกวางแผน และถูกกระทำโดยผู้มีอำนาจเพียงคนเดียว หลักการนี้เป็นหลักการรวมศูนย์อำนาจของการชี้ชวนให้เชื่อไว้ที่คนๆ เดียว ซึ่งผู้มีอำนาจแต่ผู้เดียวในคราวนั้น ได้แก่ รัฐมนตรี Goebbels โดยตัวเขาเองได้ใช้อำนาจใน 3 ลักษณะ คือ

อันดับแรก จะต้องเป็นผู้กำหนดประเด็นอันเป็นทิศทางของการชี้ชวนให้เชื่อ

อันดับที่สอง จะต้องเป็นผู้อธิบายทิศทางของการชี้ชวนให้เชื่อ ให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงที่เกี่ยวข้อง และให้ค่าทางศีลธรรม ของการชี้ชวนให้เชื่อแก่นักข่าว

อันดับที่สาม จะต้องเป็นผู้คอยสอดส่องดูแลเจ้าหน้าที่ ที่จะเป็นผู้ปฏิบัติชี้ชวนให้เชื่อต่อไป

ขั้นที่ 6. จะทำการวิเคราะห์ การสร้างความเป็นระเบียบของการเผยแพร่ ด้วยการกำหนดแผนการปฏิบัติที่แน่นอนแก่ผู้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 3 : การชี้ชวนให้เชื่อที่จะกระทำต้องถูกพิจารณาในการวางแผนปฏิบัติการ ตามหลักการข้อนี้การชี้ชวนให้เชื่อที่จะทำขึ้นต้องถูกวางแผนก่อน ผู้ปฏิบัติจะปฏิบัติการขึ้นมาเองลอยๆ ไม่ได้

ประเด็นที่สาม จะวิเคราะห์การนำความหมายต่างๆ ที่สร้างขึ้นไปใช้ โดยจะวิเคราะห์เป็น 6 ชั้นใน 6 หลักการ ดังนี้

ขั้นที่ 7. จะทำการวิเคราะห์ จังหวะเวลาในการนำความหมายที่สร้างขึ้นไปใช้ ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 13 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องให้ความสำคัญกับจังหวะเวลา รัฐมนตรี Goebbels ให้ความสำคัญกับจังหวะเวลาในหลายมิติ คือ

อันดับแรก การสื่อสารจะต้องถึงผู้ฟังก่อนการชี้ชวนให้เชื่อของคู่แข่ง รัฐมนตรี Goebbels เชื่อว่าใครก็ตามที่พูดก่อนคำพูดนั้นจะถูกผู้ฟังรับเอาไว้เป็นความรู้ไปบรรจุอยู่ก่อน หากผู้ฟังรับเอาความรู้นั้นไว้แล้วก็จะปิดกั้นการรับความรู้จากอีกฝ่ายหนึ่งในที่สุด

อันดับที่สอง การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องเริ่มในเวลาที่เหมาะสมที่สุด

อันดับที่สาม การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูกกล่าวซ้ำๆ แต่ไม่มากจนถึงจุดที่เกิดการลดน้อยถอยลงของประสิทธิผล

ขั้นที่ 8. จะทำการวิเคราะห์ การนำความหมายที่สร้างขึ้นไปใช้ปิดกั้นความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 7 : จะต้องทำให้เกิดการเชื่อถือฝ่ายตนแต่ฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะถูกหรือผิด กล่าวคือ ฝ่ายตนเองจะต้องได้รับความเชื่อถือว่าพูดความจริงเสมอ และฝ่ายตรงกันข้ามจะต้องถูกทำให้ผู้ฟังเชื่อว่าโกหกเสมอไม่ว่าใครจะเป็นฝ่ายถูกหรือผิดก็ตาม

ขั้นที่ 9. จะทำการวิเคราะห์ การนำเอาความหมายที่สร้างขึ้นไปใช้กับวัตถุประสงค์ของการชี้ชวนให้เชื่อของฝ่ายตรงกันข้าม ที่ฝ่ายผู้สร้างความหมายย่อมมาสนับสนุนเป้าประสงค์ของผู้สื่อสาร ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 10 : วัตถุประสงค์ของการชี้ชวนให้เชื่อของฝ่ายตรงกันข้าม อาจจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ในการปฏิบัติการณ์ลดทอนเกียรติศักดิ์ของฝ่ายตรงกันข้าม หรือยืมมาสนับสนุนเป้าประสงค์ของนักชี้ชวนให้เชื่อ หรืออีกนัยหนึ่งคือ เป็นการนำเอาสิ่งที่ฝ่ายตรงกันข้ามอ้างนั้นเองมาให้ความหมายเพื่อลดความน่าเชื่อถือเกียรติศักดิ์ของเขาเอง

ขั้นที่ 10. จะทำการวิเคราะห์ การนำความหมายที่สร้างขึ้นมาใช้ให้ความหมายแก่ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สื่อสารมี และผู้สื่อสารเห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะอ้างแหล่งข่าวไม่ว่าจะเพราะเป็นเรื่องที่ก๊วขึ้นมาเองหรือเมื่ออ้างแล้วแหล่งข่าวจะไม่ยอมยืนยัน ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 11 : เมื่อเสื่อมความเชื่อถือหรือมีสภาพไม่พึงประสงค์ การชี้ชวนให้เชื่อดำ (black propaganda) เหมาะกว่าการใช้การชี้ชวนให้เชื่อขาว การชี้ชวนให้เชื่อดำ หมายถึงการชี้ชวนให้เชื่อที่มีการปกปิดแหล่งข่าวไม่ให้ผู้ฟังทราบ

ขั้นที่ 11. จะทำการวิเคราะห์ การนำความหมายที่ถูกสร้างขึ้นมาเผยแพร่สู่ผู้ฟังด้วยการกระตุ้นความสนใจ ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับ หลักการที่ 6 : เพื่อทำให้เกิดการรับรู้การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องกระตุ้นผู้ฟังสนใจและจะต้องส่งข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่ผู้รับสามารถรับรู้ได้ ครั้งนั้นรัฐมนตรี Goebbels พยายามใช้วิทยุและภาพยนตร์ ซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่สมจริงในสมัยนั้น เป็นสื่อเพื่อให้เกิดการรับรู้

ขั้นที่ 12. จะทำการวิเคราะห์ การนำความหมายที่สร้างขึ้นมาใช้กำหนดทิศทางและขนาดของความตื่นกลัวหรือวิตกกังวล ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับหลักการที่ 16 : การชี้ชวนให้เชื่อแก่ฝ่ายตนเองจะต้องสร้างความกังวลอย่างเหมาะสม ความกังวลเป็นดาบสองคม หากมีมากเกินไปจะเกิดความตื่นกลัว หากมีน้อยไปก็จะไม่ตื่นตัว กลยุทธ์ที่จะทำให้เกิดความกังวลอย่างสมดุล รัฐมนตรี Goebbels เห็นว่า

ประการแรก การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องปลุกความกังวลในการพ่ายแพ้หากเกิดในอนาคต เช่น รัฐมนตรี Goebbels เคยพูดว่า “ประชาชนเยอรมันยังคงเชื่อโดยความจริงที่รับประกันได้ว่าสงครามนี้จะกระทบต่อทุกๆ ชีวิต และความเป็นไปได้ในการพัฒนาชาติบ้านเมืองของเรา เราจะสู้ด้วยกำลังทั้งหมดที่มี”

ประการที่สอง การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องลดทอนความกังวลอื่นนอกจากความกังวลที่จะพ่ายแพ้ที่มีสูงเกินกว่าประชาชนจะสามารถลดทอนได้ด้วยตนเอง

4. กลยุทธ์เชิงปฏิบัติการของวาทกรรม

จะทำการศึกษาวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะนำเอาข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณที่เก็บรวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์การกระทำเชิงปฏิบัติการของวาทกรรม โดยจะพิจารณาการทำหน้าที่ต่างๆ ของอุดมการณ์ ได้ทำหน้าที่ปฏิบัติการณ์เป็นอย่างไร หน้าที่ของอุดมการณ์ตามวาทกรรมนั้น โดยจะใช้แนวคิดเรื่องอุดมการณ์และการใช้สื่อสารมวลชนของนักการเมือง โดย กาญจนา แก้วเทพ สรุปไว้ว่า อุดมการณ์มีความสำคัญในการครอบงำ การพิจารณาถึงหน้าที่จะทำให้เราเข้าใจมากขึ้นซึ่งหน้าที่โดยทั่วไปของอุดมการณ์มีดังนี้

4.1 สร้างความชอบธรรมให้แก่สังคม หรือกลุ่มที่ยึดถืออุดมการณ์ หน้าที่นี้มองเห็นได้ง่าย การสร้างความชอบธรรมด้วยการอ้างอิงว่า สังคมกลุ่มนั้นยังอยู่กับหลักการ คุณค่าต่างๆ ที่ยอมรับกัน

4.2 ตอกย้ำเรื่องหลัก เรื่องกฎของสังคม หรือ กฎของกลุ่มเพื่อไม่ให้เกิดข้อกังขา ตั้งคำถามโต้แย้งได้มากนัก เช่น เรื่องการพัฒนา เสรีภาพ ความเป็นธรรม ความมั่นคงของชาติ

4.3 เป็นวาทกรรมที่มีระบบระเบียบ มีการตอกย้ำหลักการบางอย่าง แน่นอนเด็ดขาด ตายตัว มีผลต่อการชักนำความคิด ความรู้สึก และการประพฤติตัวของคน ในบางครั้งจะมีแบบจำลองเอาไว้ตอบคำถามทั้งหลาย

4.4 เป็นวาทกรรมที่มีลักษณะทางศีลธรรม ใช้หลัก “ควร” เป็นเครื่องชี้ว่า เราควรจะทำอะไร และไม่ควรจะทำอะไร

- 4.5 มีลักษณะวิวาทะ (Polemic) กับฝ่ายตรงข้าม และ
- 4.6 เป็นตัวให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น¹ มาทำการวิเคราะห์

การนำเสนอข้อมูล

ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยยกเอาข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์และเพิ่มข้อมูล มาประกอบการพรรณนาให้เห็นจริง เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ โดยจะนำเสนอเค้าโครงดังต่อไปนี้

บทที่ 4 กระบวนการและเนื้อหาของการสื่อสารทางการเมือง

- 4.1 ความเป็นมา
- 4.2 การวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองด้วยแบบจำลอง ของ
Gurevitch & Blumler (1977)
- 4.3 วาทกรรมของ ทักษิณ หลังรัฐประหารจนถึง วันที่ 13 เมษายน 2552

บทที่ 5 กลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมือง

- 5.1 กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นกับการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี
- 5.2 กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล
- 5.3 กลยุทธ์เชิงปฏิบัติการของวาทกรรม

และ บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

---

¹ กาญจนา แก้วเทพ, การศึกษาสื่อสารมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory): แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย, (กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2541), หน้า 65.

บทที่ 4

กระบวนการและเนื้อหาของการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ.2549-2552

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 โดยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ในส่วนแรกจะเป็นการนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นมาของการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ ในส่วนที่สองจะเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ โดยจะนำแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler (1977) มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นกระบวนการในการสื่อสารทางการเมืองนี้อย่างชัดเจน ส่วนที่สาม ผู้วิจัยจะแสดงผลการอ่านวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ และจะนำไปเปรียบเทียบกับผลการวิจัยวาทกรรมเดิมของทักษิณก่อนถูกรัฐประหารของ ญาติศภาค กาญจนวิศิษฐ์ (2546)

1. ความเป็นมา

การเสนอความเป็นมาจะเป็นการสรุปเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นผลทำให้ทักษิณต้องทำการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสภาพของปัญหาอันจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการทำความเข้าใจการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอพอสังเขปดังต่อไปนี้

ผลการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทยได้รับชัยชนะด้วยคะแนนเสียงอันท่วมท้น โดยได้คะแนนเสียงเฉพาะจากบัญชีรายชื่อ 11 ล้านคะแนน ขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ที่ก่อตั้งมากกว่า 50 ปี กลับได้คะแนนเสียงเพียง 7 ล้านกว่าคะแนน¹ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะที่เป็นหัวหน้าพรรคไทยรักไทย จึงได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี

---

¹ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์, “การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวในการเมืองไทย: ศึกษากรณีพรรคไทยรักไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), หน้า 2-3.

ส่วนหนึ่งของความสำเร็จของการเลือกตั้งครั้งนี้ เกิดจากการที่พรรคไทยรักไทยสามารถรวบรวมอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเคยได้รับเลือกตั้งในปี 2539 จากพรรคการเมืองต่างๆ ซึ่งกำลังอ่อนแอเพราะพรรคเหล่านั้นมีปัญหาในตัวเอง โดยสามารถดึงเอาอดีตส.ส.จาก (1) พรรคประชาธิปัตย์ได้ 8 คน (2) พรรคชาติไทย 8 คน โดยเฉพาะกลุ่มของนายปองพล อดิเรกสาร (3) พรรคความหวังใหม่ 37 คน โดยเฉพาะกลุ่มของนายเสนาะ เทียนทอง และกลุ่มของนายจาตุรนต์ ฉายแสง (4) พรรคชาติพัฒนา 16 คน โดยเฉพาะกลุ่มของนายอดิศักดิ์ โพธารามิก และกลุ่มของนายประชา มาลินันท์ (5) พรรคกิจสังคม 9 คน (6) พรรคเอกภาพ 4 คน (7) พรรคประชากรไทย 2 คน รวมทั้งสิ้น 87 คน²

ปัจจัยเรื่องความสามารถในการรวบรวมอดีตส.ส.เข้ามาร่วมงาน อาจไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนอดีตส.ส. ที่รวบรวมได้มีเพียง 87 คน จากชัยชนะที่พรรคไทยรักไทยได้รับเนื่องจากการมี ส.ส. ทั้งสิ้นที่ได้รับเลือกตั้ง 247 คน³ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งน่าจะ ได้แก่ การที่พรรคไทยรักไทยใช้กลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยใช้รูปแบบการตลาดนำหน้าการเมืองมาใช้ เท่าที่มีการเผยแพร่ข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคม พ.ศ. 2543 พรรคไทยรักไทยได้ใช้ทีมประชาสัมพันธ์ ที่มีนายทรงศักดิ์ เปรมสุข กรรมการผู้จัดการบริษัท เอสซี แมทซ์ บ็อกซ์ จำกัด⁴ พร้อมด้วยทีมงานของบริษัท เอสซี แมทซ์ บ็อกซ์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือชินคอร์ปอเรชั่น ทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์พรรค ผ่านสื่อประเภทต่างๆ ด้วยมูลค่ากว่า 50 ล้านบาท สูงสุดในบรรดาพรรคการเมืองด้วยกัน⁵

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 109-114.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 119.

⁴ บริษัทเอสซี แมทซ์ บ็อกซ์ จำกัด เป็นบริษัทที่เคยทำโฆษณาสุรายี่ห้อ Johnnie Walker Red Label งานโฆษณาของสุรายี่ห้อดังกล่าวเคยถูกทำเป็นชุดภาพยนตร์หลายชุด แต่ละชุดแสดงถึงผู้ที่ฉลาด มีวิสัยทัศน์ และมีอำนาจทางเศรษฐกิจที่ใช้อำนาจด้วยความดีงาม ชวนให้ฝึกฝนที่จะมีอำนาจที่จะทำความดีงามบ้าง โฆษณาดังกล่าวน่าจะมีสัมพันธ์กับทักษิณผู้ฉลาด มีวิสัยทัศน์ และมีอำนาจทางเศรษฐกิจ และใช้อำนาจเพื่อความเจริญของบ้านเมือง โฆษณานี้สวยงามติดตา ตรึงใจผู้คนได้อย่างดีเยี่ยมในชวงนั้น งานโฆษณานี้เหล่านี้ น่าจะเป็นผลดีต่อการสร้างภาพลักษณ์ของทักษิณ

⁵ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพณิชย์, “การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวในการเมืองไทย: ศึกษากรณีพรรคไทยรักไทย,” หน้า 128.

หลังจากได้รับโปรดเกล้าแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี ทักษิณได้รวบรวมเสียงสนับสนุนจากพรรคการเมืองต่างๆ จัดตั้งรัฐบาลผสม อันมีเสียงสนับสนุนจากพรรคต่างๆ ได้แก่ พรรคชาติไทย 40 คน พรรคความหวังใหม่ 36 คน พรรคเสรีธรรม 14 คน ทำให้รัฐบาลชุดนี้มีเสียงสนับสนุนทั้งสิ้น 337 คน⁶

เมื่อรัฐบาลทักษิณได้บริหารประเทศไปได้ระยะหนึ่ง ก็ได้มีความพยายามสร้างความเป็นปึกแผ่นของพรรคร่วมรัฐบาล โดยมีการควมรวมพรรคการเมืองต่างๆ ที่ร่วมรัฐบาลอยู่ในขณะนั้นให้เป็นพรรคเดียวโดย

1. พรรคไทยรักไทยได้รับพรรคเสรีธรรมเข้าร่วมพรรคอย่างเป็นทางการในการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 ของพรรคเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2544 ซึ่งที่ประชุมใหญ่มีมติให้รับสมาชิกพรรคเสรีธรรมทั้ง 14 คน เข้าร่วมพรรคไทยรักไทยอย่างเป็นทางการ

2. ศาลรัฐธรรมนูญได้ลงมติ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2545 ให้ยุบพรรคความหวังใหม่เข้ากับพรรคไทยรักไทย ทำให้ส.ส.พรรคความหวังใหม่จำนวน 33 คน ย้ายเข้าไปสังกัดพรรคไทยรักไทย⁷

3. ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติ เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2547 ให้ยุบพรรคชาติพัฒนาเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ทำให้ส.ส.ของพรรคชาติพัฒนา 31 คน ย้ายไปสังกัดพรรคไทยรักไทย⁸

การควมรวมครั้งนี้ ทำให้พรรคไทยรักไทย มีจำนวนส.ส.ถึง 325 คน

หลังจากรัฐบาลที่ได้จากเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 หมดยุคไป พรรคไทยรักไทยได้เตรียมการเลือกตั้งโดยมีความพยายามที่จะรวบรวมเสียงให้ได้มากขึ้น เพื่อการนี้ได้มีการเปิดรับอดีตส.ส.จากพรรคอื่นเข้าร่วมงานของพรรค จนในที่สุดมีอดีตส.ส.จากพรรคอื่นเข้ามาร่วมงานจำนวนมาก และอดีตส.ส.ที่เข้าร่วมงานจนได้รับเลือกตั้งทั่วไปใน วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ทั้งระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และระบบบัญชีรายชื่อ แบ่งตามพรรคในอดีตได้ดังนี้ (1) อดีตส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ที่ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้ง 6 คน (2) อดีตส.ส.พรรคชาติไทย

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 136.

⁷ ในจำนวนนี้มีได้รวม นายชิงชัย มงคลธรรม ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง และ พ.ท.(หญิง) จุฑิยา รังสิตพล ที่ไม่สมัครใจเข้าร่วมกับพรรคไทยรักไทย

⁸ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพณิชย์, "การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวในการเมืองไทย: ศึกษากรณีพรรคไทยรักไทย," หน้า 179-182.

ที่ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้ง 15 คน (3) อดีตส.ส.พรรคความหวังใหม่ที่ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้ง 21 คน (4) อดีตส.ส.พรรคชาติพัฒนาที่ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้ง 22 คน (5) อดีตส.ส.พรรคเสรีธรรมที่ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้ง 12 คน (6) อดีตส.ส.พรรคราษฎรที่ย้ายมาอยู่พรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้ง 2 คน

ในที่สุดผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 พรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้งในระบบแบ่งเขต และระบบบัญชีรายชื่อทั้งสิ้น 377 คน และจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวในที่สุด

เช่นเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทยประสบความสำเร็จในบางส่วนหนึ่งด้วยความสามารถรวบรวมอดีตส.ส. แต่ที่สำคัญกว่าก็เช่นเดียวกับการเลือกตั้งคราวก่อน คือการใช้กลยุทธ์การตลาด และในคราวนี้ศักยภาพการใช้สื่อสารมวลชนในการรณรงค์แข็งแกร่งขึ้นกว่าครั้งก่อนเพราะมีสื่อของรัฐอยู่ในมือ

ด้วยเหตุที่เป็นรัฐบาล การใช้สื่อของรัฐในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อลดระยะห่างระหว่างรัฐกับประชาชน จึงเป็นสิ่งที่ง่ายแก่การที่จะหยิบยกเหตุผลดังกล่าวขึ้นกล่าวอ้างเพื่อให้ได้รับความชอบธรรมในการจัดรายการ “นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน” ดังนั้นจึงมีการริเริ่มจากตัวทักษิณเองในการจัดรายการขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคุณวิสุทธิ นิรัตติวงศ์ศกร ผู้อำนวยการสำนักโฆษก ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2547) ที่กล่าวว่า

“แนวคิดเริ่มแรกมาจากตัวท่านนายกฯ ครับ อันนี้มาจากท่านโดยตรงแล้วก็ทีมงานของเรามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพราะท่านนายกฯ ท่านนี้มียุทธศาสตร์ในการทำงาน เราจะสังเกตเห็นได้ว่า ท่านคิดอะไรออกมาในรูปแบบใหม่ๆ เสมอ ดังนั้นจำได้ว่าช่วงที่ท่านขึ้นมาเป็นรัฐบาลใหม่ๆ ได้เพียง 3 เดือน จากกุมภา มาเมษา ท่านก็เกิดความคิดตรงนี้ขึ้นมา ที่อยากให้ประชาชนได้รับรู้ว่าสิ่งที่รัฐบาลทำคืออะไร สิ่งที่กำลังคิดอยู่คืออะไร สิ่งที่ต้องการจะให้เป็นที่คืออะไร คือท่านมองว่ามันขาดการสื่อสารทุกวันนี้การสื่อสารระหว่างรัฐ กับประชาชน ผ่านสื่ออื่น ทีวี หนังสือพิมพ์ บางครั้งต้องยอมรับว่าไม่ครบถ้วนกระบวนความ ทำให้เกิดความเข้าใจผิด ตรงนี้ในการสื่อเป็นปัญหาระหว่างภาครัฐ กับประชาชน การทำรายการนี้ทำออกมาให้เห็นตรงกัน และนับเป็นยุทธศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จ หลายๆ รัฐบาลอาจมองข้ามตรงนี้ไป แต่ว่าท่านไม่มองข้าม ท่านหยิบมาเลยแค่ 3 เดือนเห็นว่าเป็นสิ่งที่เราจะเข้าถึงได้ ไม่ใช่ว่าจะฟังสื่อคนอื่น อย่างเดียว ท่านต้องเดินเข้าไปหาสื่อด้วย ทั้งเวลา และ

คลื่นของรัฐมีอยู่แล้ว ท่านใช้ได้อยู่แล้ว สื่อของรัฐมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ส่วนของรัฐตรงนี้เป็นสิทธิอันชอบธรรมในการใช้ช่องทางของรัฐนะครับ”⁹

ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ (2547) ได้ศึกษารายการดังกล่าวแล้วเห็นว่า “กระบวนการสร้างความหมายรายการนายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน ในส่วนของกระบวนการผลิต หรือที่มานั้นเป็นกลุ่มผู้ปกครองที่มีอำนาจในสังคม ที่มีอำนาจการพูด การให้ความหมาย ที่มีการใช้สื่อวิทยุในมือ เนื่องจากสื่ออยู่ภายใต้อำนาจรัฐอย่างผูกขาด มีสิทธิอันเต็มที่ในการนำมาใช้เลือกช่วงเวลาได้อย่างชอบธรรม โดยมีโครงสร้างกระบวนการผลิตเป็นมาตรฐาน มีลำดับชั้นแบบราชการ ถูกควบคุมโดยนโยบายรัฐทุกขั้นตอนการผลิต ฉะนั้นเนื้อหา ความหมาย และอุดมการณ์ที่นำเสนอต่อประชาชนผู้ฟังจึงย่อมเป็นแบบถูกคัดเลือกว่าผ่านการตัดสินใจมาแล้ว เป็นการสื่อสารในลักษณะแบบบนลงล่าง ผู้รับวาทกรรมจึงตกอยู่ในลักษณะที่ถูกกระทำ ถูกทำให้มีแนวความคิด ทศนคติ ไปตามแนวทางที่รัฐบาลต้องการ เป็นลักษณะอำนาจของวาทกรรม”¹⁰

อำนาจของวาทกรรมเช่นว่า น่าจะมีส่วนสร้างความนิยม ในตัวรัฐบาลได้มากขึ้นและจะส่งผลดีต่อการรณรงค์เลือกตั้งในครั้งต่อไป¹¹ สิ่งนี้สนับสนุนแนวคิดเรื่องวาทกรรมของ Foucault ที่กล่าวว่า วาทกรรมเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ ในการศึกษาการใช้อำนาจในการสร้างความหมายของสื่อมวลชนโดยวาทกรรม เป็นการศึกษาที่มากกว่าเรื่องของภาษา¹²

ไม่เพียงเท่านั้นแต่ยังปรากฏหลักฐานหลายชิ้นจากงานวิจัยต่างๆ ดังที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 1 ว่ามีการแทรกแซง ควบคุม ซึ่งนำสื่อมวลชนต่างๆ เป็นจำนวนมาก การกระทำดังกล่าวไม่เพียงทำให้สามารถเสนอวาทกรรมแต่โดยทางตรง แต่ยังอาจสอดแทรกวาทกรรมต่างๆ โดยสัมพันธ์ผ่านสื่อศิลปวัฒนธรรม โฆษณาสินค้า หรือแม้แต่รายการวิชาการ สิ่งเหล่านี้ ก่อให้เกิดความสับสนเสี่ยงต่อการถูกครอบงำโดยสิ้นเชิง และชวนให้รำลึกถึงเมื่อครั้งก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ฮิตเลอร์ได้รับการ

⁹ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์, “กระบวนการสร้างความหมาย และบทบาทวาทกรรม “รายการนายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 47.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192.

¹¹ รายการนายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2544

¹² ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์, “กระบวนการสร้างความหมาย และบทบาทวาทกรรม รายการนายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน”, หน้า 193.

แต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรก เมื่อวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1933 โดยได้รับเสียงไม่ถึงกึ่งหนึ่ง จัดตั้งรัฐบาลผสม หลังจากได้อำนาจได้รื้อทางการเมืองโดยคุกคามคู่แข่ง และเข้าครอบงำ สื่อสารมวลชนเพื่อสร้าง “เสียงส่วนมาก” ให้กับตนเอง แม้สมัยหลังๆ เสียงส่วนมากที่เขาได้รับจะมี ถึงกว่าร้อยละ 99 แต่ก็ถูกมองว่าเสียงส่วนมากที่ได้มาไม่ใช่เสียงที่มาจากเจตจำนงของประชาชน¹³

จึงกล่าวได้ว่า พรรคไทยรักไทยได้เสียงข้างมากเด็ดขาดจำนวน 377 เสียง จากการรื้อทางการเมือง โดยรวบรวมส.ส.จากพรรคการเมืองอื่น และการใช้กลยุทธ์ทางการเมืองตลาด สร้างวาทกรรม ผ่านสื่อสารมวลชนเป็นหลัก

แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏมีข้อเคลือบแคลงสงสัยในลักษณะเดียวกับการพบหลักฐานของงานวิจัยหลายชิ้นดังที่กล่าวข้างต้นถึงการแทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อสารมวลชน และข้อเคลือบแคลงเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จึงเกิดปฏิกิริยาของมวลชนขึ้น สัญญาณแรกๆ ที่ประสบได้แก่ ข้อเสนอของนายสนธิ ลิ้มทองกุล และนางสาวสโรชา พรอุดมศักดิ์ ในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 ซึ่งข้อเสนอกล่าวว่า มีลักษณะโจมตีรัฐบาล และต่อมารายการดังกล่าวถูกถอดออกจากผังรายการของสถานี ช่อง 9 อสมท. ด้วยข้อกล่าวหาว่า นำบทความที่กระทบกระเทือนต่อสถาบันเบื้องสูงไปสนทนากับคู่สนทนาในรายการหลายครั้ง

นายสนธิ ลิ้มทองกุล และนางสาวสโรชา พรอุดมศักดิ์ คู่สนทนาปฏิเสธข้อกล่าวหา และนำรายการเมืองไทยสัปดาห์ ไปทำเป็นรายการเมืองไทยสัญจร โดยไปสนทนากันที่สวนลุมพินีในทุกตอนเย็นของวันศุกร์ รายการที่สนทนาของแต่ละวาระในทุกเย็นวันศุกร์มีเรื่องราวและเนื้อหาที่สำคัญ คือ การกล่าวหารัฐบาลอย่างรุนแรงว่าคณะบริหารประเทศคอร์รัปชันในทุกรูปแบบภายใต้ความเพิกเฉยของหัวหน้ารัฐบาลที่เคยกล่าวเมื่อครั้งจะเข้ามาเป็นผู้นำว่า จะจัดการกับนักคอร์รัปชันของบุคคลในคณะรัฐบาลในทุกรูปแบบ โดยไม่ต้องรอขอใบเสร็จเป็นหลักฐาน

นับวันรัฐบาลจะถูกกล่าวหาและสาวเบื่องลึกลงไปทุกที เพราะผู้นำรัฐบาลไม่ปฏิบัติตามคำที่เคยให้เป็นสัญญาไว้กับประชาชนก่อนจะเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นักข่าวหนังสือพิมพ์ได้นำออกมาเผยแพร่ต่อ ให้ประชาชนรับรู้

¹³ ฮูแบร์ตัส ชู เลอเวนสไตน์, ประวัติศาสตร์เยอรมัน, แปลโดย นิธิ เอียวศรีวงศ์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย, 2511), หน้า 306-308.

จากคนฟังกลุ่มเล็กๆ จากพันเป็นหมื่น และจากหมื่นเป็นแสน กลายเป็นว่าทุกกรณีที่รัฐบาลถูกกล่าวหา การตอบโต้ แก้อัปเดตกล่าวหาของรัฐบาลกลายเป็นว่ารัฐบาลจุดไฟเผาตัวเอง

ในกลุ่มของผู้คว่ำรัฐบาลปรากฏว่า นายทองก้อน วงศ์สมุทร ลูกศิษย์คนสำคัญของหลวงตาบัว ที่เคยพามือออกไปขยี้พรรคประชาธิปัตย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อครั้งก่อนที่พรรคไทยรักไทยจะเข้าเป็นรัฐบาล เนื่องจากต้องการดันพรรคไทยรักไทยขึ้นมาบริหารประเทศก็ไปร่วมสมทบกับนายสนธิ ลิ้มทองกุล ด้วย ทำให้นักสังเกตการณ์ที่เฝ้ามองดูความเคลื่อนไหวของนายสนธิ ลิ้มทองกุล และรัฐบาล ด้วยความสงสัยว่าเกิดอะไรขึ้น เมื่อทั้งสามคนคือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายสนธิ ลิ้มทองกุล และนายทองก้อน วงศ์สมุทร ต่างก็เป็นศิษย์เอกของหลวงตาบัว และยิ่งสงสัยมากยิ่งขึ้น เมื่อมีอบสนธิ และสโรชา กลายเป็นขบวนการประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ต่อมา ทองก้อน วงศ์สมุทร หายไป แต่ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ปรากฏเข้ามาพร้อมด้วยขบวนการธรรมยาตรามาแทนที่

จากเรื่องที่ถูกสาวลึกถึงเรื่องการคอร์ปชั่น กลายเป็นการสร้างมือปราบประกาศคว่ำรัฐบาล¹⁴

ปัญหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาโจมตีในครั้งนั้นมีหลายปัญหา เช่น การฟอกเงินบนหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน การขายหุ้นชินคอร์ปให้แก่เทมาเส็กโดยไม่ชำระภาษี การแก้กฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่บริษัทของตนเองซึ่งเป็นผู้รับสัมปทาน การปล่อยเงินกู้ให้ประเทศพม่า การซื้อที่ดินรัชดา การครอบงำองค์กรอิสระ การแทรกแซงควบคุมครอบงำสื่อสารมวลชน ฯลฯ¹⁵

ทักษิณมิได้ตอบโต้ตรงๆ แต่ปรากฏว่ามีนายสุวรรณ วลัยเสถียร ที่ปรึกษากฎหมายออกมาแถลงข่าว เรื่องการเสียภาษีการขายหุ้นชินคอร์ปให้แก่กองทุนเทมาเส็กแทนก่อน ต่อมาเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 ทักษิณจึงตัดสินใจมาคุยกับประชาชนทางวิทยุกรรมประชาสัมพันธ์ด้วยตัวเอง¹⁶

¹⁴ อนันต์ อมรรตัย และกীরติ เกียรติยากร, 2543-2549 ทักษิณ ชินวัตร ทำชาติวิฤต, (ปฐมธานี: สำนักพิมพ์จดหมายเหตุ, 2550), หน้า 186-187.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 185-291.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 199-195.

นอกจากนั้นยังมีรายการเช้าวันนี้ที่เมืองไทย ซึ่งเป็นรายการสนทนาข่าวของนายสมัคร สุนทรเวช กับนายดุสิต ศิริวรรณ รายการดังกล่าวได้กล่าวพาดพิงถึง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในประเด็นที่อาจเกี่ยวข้องกับการเมืองในเวลานั้น จนมีกลุ่มนายทหาร และประชาชนชาวสงขลา จำนวนหนึ่งเรียกร้องให้ถอดรายการดังกล่าวออกจากผังรายการและนี่เป็นอีกรายการหนึ่งที่กระทบ ต่อฐานะของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ซึ่งกำลังย่าแย่¹⁷

ต่อมาพรรคประชาธิปัตย์ประกาศขอเปิดอภิปรายทั่วไป แต่มีเสียงไม่พอจึงขอเสียงจาก ฝ่ายรัฐบาลเพิ่มเติมแต่ไม่ได้ จึงไม่มีการเปิดอภิปรายดังกล่าว แต่ในที่สุดทักษิณก็ได้สนองพระบรม ราชโองการยุบสภาเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549¹⁸

การยุบสภาดังกล่าวเป็นผลให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 เมษายน 2549 แต่ในการ เลือกตั้งครั้งดังกล่าว ฝ่ายค้านไม่ยอมส่งสมาชิกลงเลือกตั้ง ทำให้เขตที่พรรคไทยรักไทยไม่มีคู่แข่ง ต้องถูกบังคับตามรัฐธรรมนูญให้ได้เสียงเกิน 20 เปอร์เซ็นต์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต่อมาจึงเกิด ปัญหาว่าในบางเขตพรรคไทยรักไทยน่าจะได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ดังกล่าว และเกิดปัญหาว่ามีการ จ้างพรรคเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้พรรคไทยรักไทยมีคู่แข่ง และไม่ต้องถูกบังคับให้ได้คะแนน เสียงถึงเกณฑ์ดังกล่าว ในที่สุดจึงต้องมีการเลือกตั้งซ่อมในเขตที่พรรคไทยรักไทยคะแนนไม่ถึง เกณฑ์ และมีการดำเนินคดีในศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีจ้างพรรคเล็กลงสมัคร¹⁹

ในด้านของ กกต. เองก็เกิดปัญหาว่า กกต. ได้จัดคูหาเลือกตั้งแบบใหม่โดยจัดคูหาให้ผู้ใช้ สิทธิหันหลังออกสู่ด้านที่มีผู้คนเดินผ่านไปมาได้ จึงเกิดข้อร้องเรียนว่า การกระทำดังกล่าวจะทำให้ การลงคะแนน จะกลายเป็นการลงคะแนนที่ไม่ลับ เพราะผู้คนเดินผ่านไปมาด้านหลัง อาจมองเห็น ว่าผู้ลงคะแนน ลงคะแนนให้ผู้ใด ซึ่งการลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญนั้น ต้องทำการลับ ทำให้มี การฟ้องคดีอาญา กกต. ทั้ง 3 คนว่าปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และมีการขอให้ศาลสั่งให้การเลือกตั้ง เป็นโมฆะ ในที่สุดศาลก็มีคำพิพากษาในวันที่ 25 กรกฎาคม 2549 ให้จำคุก กกต. ทั้ง 3 คน รวมทั้ง สั่งให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ²⁰

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 202.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 216.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 224.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 232.

การเลือกตั้งเป็นโมฆะและ กกต.ถูกจำคุกทั้ง 3 คน ทำให้ไม่มี กกต. ปฏิบัติหน้าที่จัดการเลือกตั้ง จึงเกิดปัญหาว่า ไม่มีทางที่จะทำให้เกิดการได้มาซึ่งส.ส.ตามรัฐธรรมนูญ การดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่มีทางที่จะดำเนินต่อไปได้ แต่อย่างไรก็ตาม นายกรัฐมนตรีรักษาการ ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารยังคงปฏิบัติหน้าที่ได้

ในระหว่างนั้นเองพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งเป็นฝ่ายต่อต้านรัฐบาลได้นำชุมนุมใหญ่ในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 และมีข่าวว่าฝ่ายผู้สนับสนุนรัฐบาลได้รวมตัวกันจัดชุมนุมใหญ่เช่นกันซึ่งมีแนวโน้มว่าทั้งสองกลุ่มจะปะทะกัน

ก่อนจะถึงวันดังกล่าว เมื่อเวลา 22.15 น.ของวันที่ 19 กันยายน 2549 ทักษิณได้อ่านประกาศภาวะฉุกเฉิน 3 ฉบับ จากสหรัฐอเมริกา ปลด พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก แล้วแต่งตั้งให้พลเอกเรืองโรจน์ มหาศรานนท์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้ควบคุมสถานการณ์ เวลาล่วงไปเพียงไม่ถึง 15 นาที สัญญาณจากสหรัฐอเมริกาถูกตัด และหลังจากนั้น พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกพร้อมด้วยผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการทหารเรือ นำกำลังทหารพร้อมด้วยยุทโธปกรณ์ ออกมายึดอำนาจรัฐบาลทักษิณ²¹ และออกแถลงการณ์ฉบับแรกในเวลา 23.50 น. ของวันเดียวกันมีความว่า

“ด้วยเป็นที่ปรากฏความแน่ชัดว่า การบริหารราชการแผ่นดินโดยรัฐบาลรักษาการปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝ่าย สลายความรู้สึกสามัคคีของชนในชาติ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ต่างฝ่ายต่างมุ่งหวังเอาชนะ ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ และมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยประชาชนส่วนใหญ่ เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการแผ่นดิน อันส่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง หน่วยงาน องค์กร อีกระถูกครอบงำทางการเมือง ไม่สามารถสนองตอบเจตนารมณ์ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ตลอดจนหมิ่นเหม่ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนของปวงชนชาวไทยอยู่บ่อยครั้ง แม้หลายภาคส่วนของสังคม จะได้พยายามประนีประนอม คลี่คลายสถานการณ์มาโดยต่อเนื่อง

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 265.

แล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งยุติลงได้
 ดังนั้น คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี
 พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วยผู้บัญชาการเหล่าทัพ
 และผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องยึด
 อำนาจอการปกครองแผ่นดิน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป โดยคณะปฏิรูปการ
 ปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ขอ
 ยืนยันว่า ไม่มีเจตนาเข้ามาเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดินเสียเอง แต่จะได้
 คืบอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง
 เป็นประมุขกลับคืนสู่ปวงชนชาวไทยโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อธำรงรักษาไว้
 ซึ่งความสงบสุข และความมั่นคงของชาติ รวมทั้งเกิดทุนไว้ ซึ่งสถาบัน
 พระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพยิ่งของปวงชนชาวไทยทุกคน”

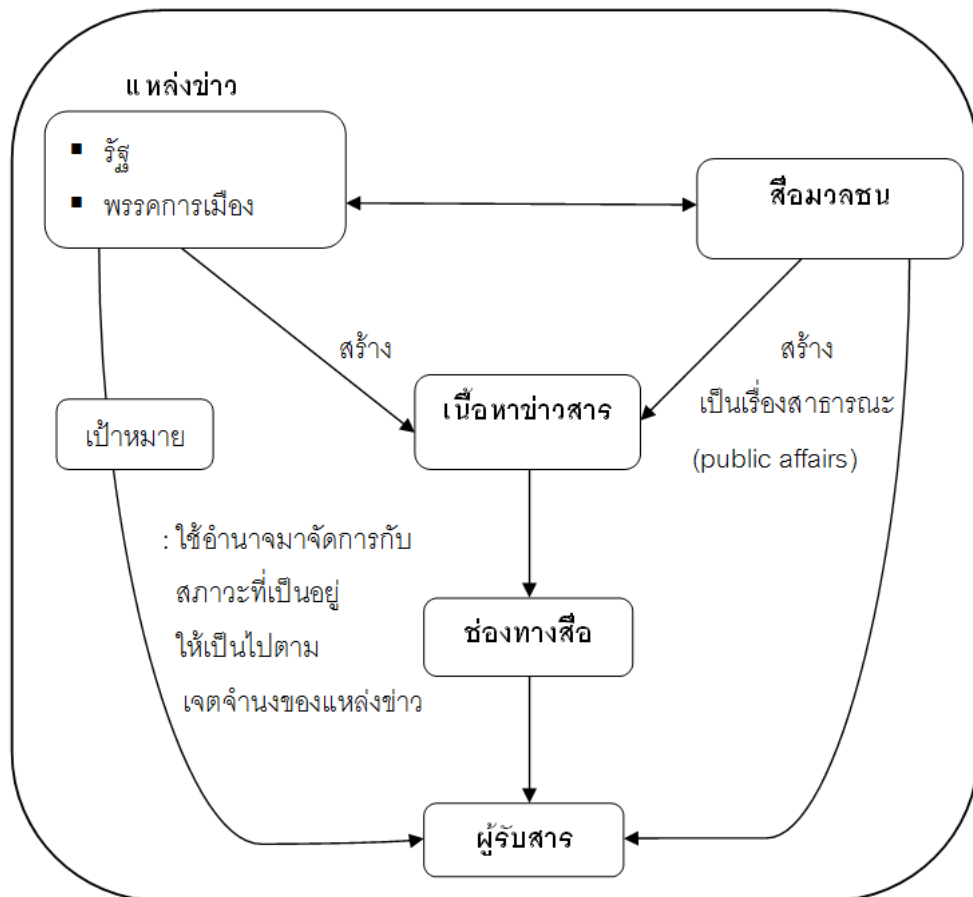
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 95 ก หน้า 14)

2. การวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองด้วยแบบจำลองของ Gurevitch & Blumler (1977)

หลังจากถูกรัฐประหาร ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งอยู่ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ในการเข้าร่วมประชุม
 สหประชาชาติที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็หยุดการปฏิบัติหน้าที่ และยังไม่เดินทางกลับประเทศไทย
 อย่างไรก็ตามเขาก็ได้ยุติบทบาททางการเมืองลงชั่วคราว โดยเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2549 เขาได้
 ออกแถลงการณ์มาจากประเทศอังกฤษ ขอให้ทุกฝ่ายสร้างความสมานฉันท์และจัดการเลือกตั้ง
 โดยเร็ว อย่างไรก็ตามเขาได้ดำเนินการสื่อสารทางการเมืองเพื่อตอบโต้ในเวลาต่อมา

เพื่อให้เห็นกระบวนการในการสื่อสารทางการเมืองที่ชัดเจน ผู้วิจัยจะแสดงโดยวิเคราะห์
 ด้วยแบบจำลองดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเอาแบบจำลองของ Gurevitch & Blumler (1977)
 ซึ่งเป็นแบบจำลองที่เป็นที่ยอมรับกันอยู่ทั่วไปมาใช้เป็นแบบจำลองในการวิเคราะห์ โดย
 แบบจำลองดังกล่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 : การสื่อสารทางการเมือง ของ Gurevitch & Blumler (1977)
(ปรับปรุงจากต้นแบบ เพื่อแสดงการสื่อสารทางการเมือง ของ ทักษิณ ก่อนรัฐประหาร)

แบบจำลองใช้ได้ดีในการสื่อสารทางการเมืองทั่วไป รวมทั้งการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณในช่วงก่อนรัฐประหาร โดยอธิบายได้ดังนี้

(ก) การสื่อสารทางการเมืองในช่วงก่อนการรัฐประหาร

1. แหล่งข่าว ซึ่งได้แก่ รัฐ พรรคการเมือง หรือกลุ่มพลังทางการเมือง ในครั้งก่อนรัฐประหารทักษิณอยู่ในฐานะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นประมุขของฝ่ายบริหาร ย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานต่างๆ ของรัฐ ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยตำแหน่งหน้าที่ซึ่งเป็นภารกิจของรัฐ ย่อมเป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้คน ด้วยเหตุเพราะการปฏิบัติภารกิจของรัฐ เป็นเรื่องที่จะต้องกระทบต่อชีวิตของบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ทักษิณยังมีฐานะเป็นหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่มีผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก และความนิยมของพรรคไทยรักไทย ในขณะนั้นมีลักษณะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้การกระทำใดๆ ของทักษิณเป็นที่น่าสนใจ หรือ

กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทักษิณเป็นแหล่งข่าวที่มีความน่าสนใจ อีกทั้งขณะนั้นยังไม่มีความจำเป็นที่ต้องใช้กลุ่มพลังประชาชนในการเคลื่อนไหวเรียกร้อง

2. สื่อมวลชน ครั้งที่ทักษิณดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เขามีอำนาจรัฐและอำนาจทางเศรษฐกิจ โอกาสที่เขาจะแทรกแซงครอบงำ ควบคุมสื่อมวลชนนั้น ย่อมทำได้โดยไม่ยากนัก ดังปรากฏหลักฐานในงานวิจัยชิ้นต่างๆ ดังได้อธิบายแล้วในบทที่ 1

3. เนื้อหาข่าวสาร ครั้งที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น หัวหน้าพรรคไทยรักไทยนั้น ทักษิณมีโอกาสที่จะใช้ทั้งบุคลากรของรัฐ และของพรรค สร้างสารเนื้อหาต่างๆ ตามนโยบายของเขา โดยอาจใช้ทั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของพรรคหรือกิจการของเอกชนที่เขาว่าจ้างให้กระทำการต่างๆ เช่น การจ้างทีมงานของบริษัท เอสซี แมทซ์บ็อกซ์ จำกัด และ บริษัท ฮาวคัมเอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

4. ช่องทางสื่อ ครั้งที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น ทักษิณมีอำนาจหน้าที่โดยทางราชการ ในการควบคุมช่องทางการสื่อสารของรัฐจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นวิทยุหรือโทรทัศน์

5. เป้าหมาย ในครั้งที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น เป้าหมายส่วนใหญ่และการสื่อสารทางการเมืองก็คือ จัดการกับสภาพที่เป็นอยู่ให้เป็นไปตามเจตจำนงในการบริหารกิจการของรัฐของทักษิณ

6. ผู้รับสาร ได้แก่ประชาชนทั่วไป ที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจการของรัฐ ในฐานะนายกรัฐมนตรีของเขา

(ข) การสื่อสารทางการเมืองในช่วงหลังการรัฐประหาร

หลังจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ฐานะของทักษิณได้เปลี่ยนไป ทำให้สถานการณ์ของเขาปรับตัวไปเป็นดังต่อไปนี้

1. ขณะที่มีการทำรัฐประหารนั้น ทักษิณกำลังพักค้างอยู่ในสหรัฐอเมริกา การสื่อสารของเขาในฐานะนายกรัฐมนตรี ปรากฏเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อเวลา 22.15 น. ของวันที่ 19 กันยายน

พ.ศ. 2549 ด้วยการประกาศภาวะฉุกเฉินจำนวน 3 ฉบับ แต่อ่านยังไม่จบสัญญาฉบับสุดท้ายไป จากนั้นทักษิณก็มีโอกาสกลับประเทศไทยน้อยมาก การกลับเข้ามาของทักษิณในครั้งที่มารายงาน ตัวต่อศาลในคดีการซื้อที่ดินรัชดา ก็เป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ การไม่ได้อยู่ในประเทศไทย ทำให้เขามีโอกาสสื่อสารทางการเมืองค่อนข้างยาก อย่างไรก็ตามเขายังสามารถใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และ สื่อมวลชนต่างชาติได้อยู่

2. หลังการรัฐประหารคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ใช้เหตุผลด้านความมั่นคง ทำการปิดกั้นข่าวสารโดยได้ออก ประกาศ ค.ป.ค. ฉบับที่ 10 ลงวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 มีความดังนี้

“ตามที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ยึดอำนาจการปกครองไว้เรียบร้อยแล้วนั้น เพื่อให้เกิดความสามัคคีภายในชาติ อันจะเป็นรากฐานในการแก้ไข วิกฤตและฟื้นฟูประเทศไทยให้ลุล่วงไปโดยเร็ว คณะปฏิรูปการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงขอความร่วมมือ ร่วมใจ มาয়ังสื่อมวลชนทุกสำนัก ทุกประเภท ทุกแขนง ตลอดจน ผู้ประกอบการสื่อมวลชนทุกราย และสื่อมวลชนทุกคน ได้โปรดร่วมกันเสนอ ข่าวสารตามความเป็นจริง และเป็นไปในทางสร้างสรรค์ เพื่อฟื้นฟูความ สามัคคีภายในชาติ และทำให้ประเทศชาติกลับสู่ความสงบสุขโดยเร็วที่สุด ประเทศชาติของเราได้บอบช้ำเพราะความแตกแยก แตกสามัคคี มากพอแล้ว จึงจำเป็นที่พี่น้องประชาชนชาวไทยทุกคนจะได้ร่วมแรงร่วมใจกัน ฟื้นฟูชาติบ้านเมือง ฟื้นฟูความสามัคคี นำความสงบสุขกลับคืนประเทศไทย ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยเร็วที่สุด

คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความหวังอย่างแรงกล้าที่จะได้รับความ ร่วมมือจากทุกท่านอย่างพร้อมเพรียงกัน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้”

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 95 ก หน้า 12)

และค.ป.ค.ยังได้ออกคำสั่งฉบับที่ 5 ลงวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 มีความดังนี้

“ตามที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ทำการยึดอำนาจการปกครองแล้วนั้น จึงให้ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดำเนินการควบคุม ยับยั้ง และ ทำลาย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในระบบสารสนเทศผ่านระบบเครือข่ายการ

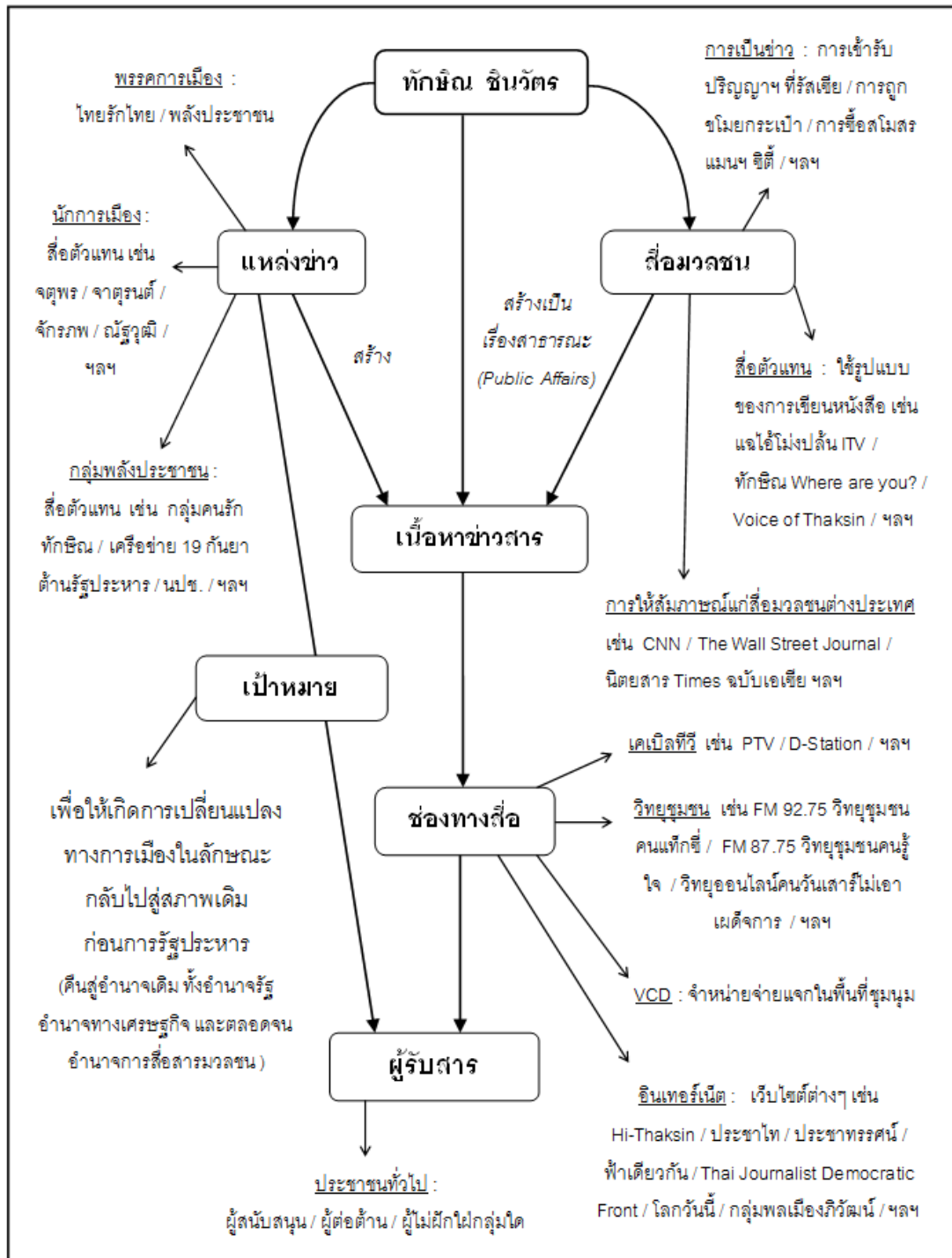
สื่อสารทั้งปวง ที่มีบทความ ข้อความ คำพูด หรืออื่นใด อันอาจจะส่งผล
กระทบต่อการปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข ตามที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้มีประกาศในเบื้องต้นแล้ว”

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 95 ก หน้า 19)

นอกจากนั้นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ ยังกระทำการอื่นในการปิดกั้นการ
สื่อสารทางการเมืองของทักษิณ เช่น จ้างทีมงานวิเคราะห์ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เชิงลึกตาม
หนังสือด่วนมาก ที่คมช. 0003.6/18 ลงวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2550 โดยจ้างทีมมีตร.เชียรช่วง
กัลยาณมิตรเป็นหัวหน้าทีม เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังมีการใช้พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 พ.ร.บ.
กฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 พ.ร.บ. ควบคุมการใช้คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ด้วย

3. หลังการรัฐประหาร ทักษิณได้สูญเสียอำนาจทางการเมืองไป ทำให้เขาไม่สามารถ
แทรกแซง ครอบงำ ควบคุม สื่อสารมวลชน ตามหลักฐานที่ปรากฏในงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วใน
บทที่ 1 อีกต่อไป

ด้วยเหตุผลทั้งสามประการข้างต้นทำให้ทักษิณต้องปรับกลยุทธ์ในการสื่อสารใหม่ ซึ่งการ
อธิบายการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณตามกลยุทธ์ใหม่นี้ ไม่สะดวกที่จะกระทำด้วย
แบบจำลองดั้งเดิมของ Gurevitch & Blumler (1977) อีกต่อไป ผู้วิจัยจึงพยายามปรับปรุง
แบบจำลองดังกล่าวขึ้นมาใหม่เพื่อใช้ในการอธิบายดังนี้ (โปรดดูหน้าถัดไป และ/หรือ ดูในบทที่ 2
หน้า 33)

ภาพที่ 2 : การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552

ผู้วิจัยขออธิบายการวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณตามแบบจำลองที่ประยุกต์ขึ้นใหม่ดังนี้

1. ทักษิณ ชินวัตร หลังการรัฐประหารทักษิณได้พักพิงในต่างประเทศ ในหลายฐานะ ตั้งแต่ ผู้นำที่ถูกขับไล่ ผู้ต้องหาตามหมายจับหลบหนี ผู้ต้องคำพิพากษาหลบหนี ทำให้ต้องย้ายที่พักพิงบ่อยๆ โดยเฉพาะหลังจากอยู่ในฐานะผู้ต้องหาตามหมายจับหลบหนี มีการกดดันจากรัฐบาลไทย ให้ประเทศต่างๆ จับกุม เพื่อส่งผู้ร้ายข้ามแดน ด้วยเหตุนี้ประเทศต่างๆ จึงหลีกเลี่ยงที่จะอนุญาตให้ทักษิณเข้าประเทศ การต้องหลบหนีอยู่ในต่างประเทศและย้ายที่พักพิงบ่อยๆ ทำให้ทักษิณต้องปรับกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง โดยพยายามใช้ตัวแทน การสร้างกลุ่มมวลชน การใช้สื่อมวลชนต่างประเทศ การใช้สื่อยุคใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น รายละเอียดจะกล่าวต่อไป

2. แหล่งข่าว การที่ทักษิณต้องหลบหนีในต่างประเทศและย้ายที่พักพิงบ่อยๆ ทำให้ต้องปรับกลยุทธ์ไปใช้สื่อตัวแทนในการเป็นแหล่งข่าว ซึ่งทักษิณได้ใช้ในลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 พรรคการเมือง แม้จะมีการรัฐประหาร แต่คณะรัฐประหารก็ไม่ได้ใช้อำนาจของตนในการยุบพรรคไทยรักไทย กลุ่มการเมืองในพรรคไทยรักไทยก็ยังคงอยู่ และดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะที่สอดคล้องกับแนวทางของทักษิณ ดังนั้นจึงเป็นการสะดวกที่ทักษิณจะสื่อสารทางการเมืองโดยผ่านกลุ่มการเมืองที่อยู่ในพรรคไทยรักไทย แม้ภายหลังจะมีการยุบพรรคไทยรักไทย กลุ่มการเมืองดังกล่าวก็ยังคงรวมตัวกันใหม่ โดยจัดตั้งเป็นพรรคพลังประชาชน ซึ่งก็ยังคงสะดวกที่ทักษิณจะใช้เป็นสื่อตัวแทน ในการสื่อสารทางการเมือง

2.2 การใช้นักการเมืองเป็นสื่อตัวแทน ตัวแทนหลักที่ทักษิณใช้เป็นสื่อตัวแทน ได้แก่ นายนพดล ปัทมะ ที่ปรึกษากฎหมายประจำตัวของทักษิณ โดยหลังจากการรัฐประหาร 1 เดือน ทักษิณได้ติดต่อมายังนายนพดล ปัทมะ เพื่อมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายประจำตัว และคอยแก้ข้อกล่าวหาทางคดีความ ที่คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ (คตส.) ตามคำสั่งของคณะรัฐประหาร ตรวจสอบตามเหตุผลการรัฐประหาร 4 ข้อ ตลอดจน มอบหมายให้นายนพดล ปัทมะ ทำหน้าที่โฆษกประจำตัวให้ทักษิณ ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร ในฐานะแหล่งข่าวแก่ผู้สื่อข่าวในทุกกรณีที่เกี่ยวข้องกับทักษิณ หากการตรวจสอบใดๆ ของคตส. ไม่ให้ความเป็นธรรม หรือทำให้เสียชื่อเสียง หรือความน่าเชื่อถือต่อสังคม นอกจากนี้ทักษิณยังใช้นักการเมืองอื่น เช่น นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา

นายวีระ มุสิกพงษ์ นายจตุพร พรหมพันธุ์ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ นายจักรภพ เพ็ญแข เป็นสื่อตัวแทนในบางครั้งคราว²²

2.3 การใช้กลุ่มพลังประชาชนเป็นสื่อตัวแทน หลังการรัฐประหารได้ระยะหนึ่ง ปรากฏมีกลุ่มพลังประชาชนจำนวนมากเกิดขึ้น เพื่อต่อต้านการรัฐประหารในครั้งนี้ โดยกลุ่มพลังมวลชนทั้งหมดเคลื่อนไหวสอดคล้องกับแนวทางทางการเมืองของทักษิณ และมีปรากฏว่าทักษิณใช้กลุ่มพลังประชาชนเหล่านี้เป็นสื่อตัวแทน มีหลายกลุ่ม เช่น

2.3.1 กลุ่มคนวันเสาร์ไม่เอาเผด็จการ ซึ่งได้แก่กลุ่มประชาชนที่รวมตัวต่อต้านรัฐประหารทางอินเทอร์เน็ต จัดชุมนุมครั้งแรกที่ท้องสนามหลวงเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549²³

2.3.2 เครือข่าย 19 กันยา ด้านรัฐประหาร ซึ่งเป็นเครือข่ายนักศึกษาและนักกิจกรรมทางสังคม จัดชุมนุมครั้งแรกที่บริเวณหน้าศูนย์การค้าสยามพารากอน เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2549²⁴

2.3.3 กลุ่มอิสระโคมแดง วารสาร Question Mark และสำนักพิมพ์ใต้ฟ้าเดียวกัน ร่วมการชุมนุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2549²⁵

2.3.4 กลุ่มพลเมืองภิวัฒน์ โดยนายสมบัติ บุญงามวงศ์ จัดชุมนุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2550 และเป็นครั้งแรกที่ใช้สัญลักษณ์สีแดงในการเคลื่อนไหว²⁶

2.3.5 กลุ่มพีทีวี รวมตัวกันตั้ง “แนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ” เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2550²⁷ ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ”

²² สุจิตรา วรุณโณ, “การใช้พื้นที่ของแหล่งข่าวและการปิดกั้นการแทรกแซงทางการเมืองหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552), หน้า 74-77.

²³ อุเชนทร์ เชียงเสน และชัยธวัช ตูลารณ, บรรณาธิการ. 19-19 ภาพ ชีวิต และการต่อสู้ของคนเสื้อแดง จาก 19 กันยา 49 ถึง 19 พฤษภาคม 53 (กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน, 2554), หน้า 30.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 37.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47.

2.3.6 กลุ่มคนรักทักษิณ ไม่เอาเผด็จการ จัดตั้งโดยอดีตส.ส.พรรคไทยรักไทย มีนายนิสิต สิ้นสุไพพร เป็นแกนนำ²⁸

2.3.7 กลุ่มสภานามหลวงต้านเผด็จการนำโดยนายสุรัชย์ ด้านวัฒนานุสรณ์²⁹

2.3.8 กลุ่มคนพิทักษ์ประชาธิปไตย ชุมนุมที่ท้องสนามหลวงเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2551³⁰ เป็นต้น

กลุ่มพลังมวลชนเหล่านี้ภายหลังได้รวมตัวกันเคลื่อนไหวในแนวทางที่ใกล้เคียงกันอย่างยิ่ง ภายใต้ชื่อ “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” หรือ “น.ป.ช.” และกลุ่มพลังประชาชนทั้งหลายเหล่านี้ เรียกได้ว่าเป็นสื่อตัวแทนของทักษิณ

3. เนื้อหาข่าวสาร เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันผู้วิจัยเห็นว่าจะต้องมีการรวมศูนย์จัดเนื้อหาข่าวสารอย่างมีทิศทางที่ค่อนข้างแน่นอน³¹ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่กระจายแพร่หลายในกลุ่มพลังประชาชนต่างๆ มาทำการวิเคราะห์หาวาทกรรม ดังจะได้บรรยายต่อไปในส่วนท้ายของบทนี้

4. สื่อมวลชน ด้วยเหตุที่ทักษิณต้องพักพิงอยู่ในต่างประเทศ การที่สื่อมวลชนไทยจะสามารถได้รับข่าวจากทักษิณโดยตรงนั้นยากมาก แต่มีปรากฏ เช่น การเขียนจดหมายด้วยลายมือถึงประชาชนให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (3 ตุลาคม พ.ศ. 2549) การเขียนจดหมายชี้แจงดังกล่าวเป็นการเขียนขึ้นเพื่อชี้แจงข้อกล่าวหาว่าเขาอยู่เบื้องหลังการลอบวางระเบิดหลายจุดในกรุงเทพมหานคร ในคืนวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 (2 มกราคม พ.ศ. 2550) การปรากฏตัวในที่สาธารณะ ระวังไปพักผ่อนและท่องเที่ยวกับครอบครัวหรือการออกตีอล์ฟกับนักธุรกิจ นักการเมืองต่างประเทศ (พฤศจิกายน พ.ศ. 2549)³² เป็นต้น ดังนั้นทักษิณจึงใช้สื่อมวลชน

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 48.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 70.

³¹ อ่านเพิ่มเติมได้ในบทที่ 5 ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ หลักการที่ 2 ของ Goebbels ไว้แล้ว

³² สุจิตรา วรุณโณ, “การใช้พื้นที่ของแหล่งข่าวและการปิดกั้นการแทรกแซงทางการเมืองหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552), หน้า 75.

ในต่างประเทศค่อนข้างมากในรูปแบบต่างๆ และสื่อมวลชนในลักษณะสื่อตัวแทนที่ไม่ได้ทำหน้าที่แหล่งข่าว ดังนี้

4.1 ในรูปแบบของการให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนต่างประเทศ เช่น

4.1.1 ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ดิ เจียนวอลส์สตรีท เจอร์นัล ที่ประเทศสิงคโปร์³³ เมื่อเดือน มกราคม พ.ศ. 2550

4.1.2 ให้สัมภาษณ์สถานีโทรทัศน์ CNN หนังสือพิมพ์นิจิปอน หนังสือพิมพ์อาซาฮี วิมบุ เป็น 3 วาระ ในวันเดียวกันที่ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2550³⁴

4.1.3 ให้สัมภาษณ์นิตยสารไทม์ ฉบับเอเชีย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550³⁵

4.1.4 ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ดิ เจียนวอลส์สตรีท เจอร์นัล ฉบับวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2550³⁶ เป็นต้น

4.2 ในรูปแบบของการเป็นข่าว เช่น

4.2.1 ทักษิณได้ขึ้นกล่าวสุนทรพจน์ที่ International Institute For Strategic Studies ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในหัวข้อประชาธิปไตยบนทางแยก (Democracy at a crossroad) เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2550³⁷

4.2.2 ทักษิณได้เข้าร่วมประชุมโดฮาฟอรัม ว่าด้วยประชาธิปไตย การพัฒนาการค้าเสรี ประเทศกาตาร์ และร่วมเปิดสนามกอล์ฟไฟน์ วิลเลจ กอล์ฟคลับ ปักกิ่ง ประเทศจีน เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2550³⁸

4.2.3 ทักษิณรับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ด้านวิทยาศาสตร์ จากสถาบันเศรษฐศาสตร์แห่งรัสเซีย (Plekhanov Russian Academy of Economics) เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550³⁹

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 59.

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 60.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 61.

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 71.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 62.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 63.

4.2.4 ทักษิณซื้อสโมสรรแมนเชสเตอร์ซิตี และไปทำข่าวเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2550⁴⁰ เป็นต้น

4.3 ในรูปแบบของสื่อตัวแทนที่ไม่ได้ทำหน้าที่แหล่งข่าว หากแต่ทำหน้าที่สื่อมวลชนด้วย โดยมักจะทำออกมาในรูปแบบของหนังสือ เช่น

4.3.1 สุณิสา เลิศภควัต เขียนหนังสือ ทักษิณ Where are you?

4.3.2 รัตนาพร นามมนตรี เขียนหนังสือ แฉไอ้โม่งปลิ้น ITV

4.3.3 ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการ เรียบเรียงหนังสือ ร้อยความคมความคิด ดร.ทักษิณ ชินวัตร

4.3.4 Voice of Taksin ทำหนังสือเรื่อง การเมืองแดงพลิกแผ่นดิน

4.3.5 ณัฐวุฒิ ไสยเกื้อ เขียนหนังสือ รบข้ามรุ่น เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าทักษิณสามารถปรับกลยุทธ์ ทำให้สื่อมวลชนหันมาทำข่าวของตน ทั้งโดยใช้การเรียกความสนใจ จากสื่อต่างประเทศให้ทำข่าวตน จนสื่อมวลชนภายในประเทศต้องสนใจและนำมาผลิตซ้ำ เผยแพร่ภายในประเทศ และสามารถซื้อสื่อตัวแทนเป็นสื่อมวลชนเสียเอง ผลิตหนังสือออกมาจำนวนมากได้ ทั้งนี้เป็นที่น่าสนใจศึกษาว่าการกระทำเหล่านี้ น่าจะใช้งบประมาณมากเพียงใด อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่พรรคพลังประชาชนขึ้นมาเป็นรัฐบาลก็เป็นช่วงหนึ่งที่สามารถใช้อำนาจรัฐ ทำให้เกิดสื่อมวลชนในลักษณะของสื่อตัวแทน โดยจัดให้มีรายการความจริงวันนี้ ซึ่งมีผลต่อการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ มากทีเดียว นอกจากนี้ ยังมีการใช้สถานี D-Station ในลักษณะของกระบอกเสียง (Speaker) อีกด้วย

5. ช่องทางสื่อ หลังการรัฐประหาร ทักษิณสูญเสียอำนาจทางการเมืองไป ทำให้ช่องทางสื่อที่เคยมีอยู่ต้องหดหายไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ ก็ไม่สามารถแทรกแซง ควบคุม ครอบงำได้อีกต่อไป สถานีโทรทัศน์ ITV ก็ถูกยึดไปเป็นสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ช่องทางสื่อจึงดูจะตีบตันสำหรับทักษิณ แต่ทักษิณก็ได้ปรับกลยุทธ์สู้ เพื่อสร้างช่องทางสื่อขึ้นหลายทาง โดยสื่อที่ใช้มักเป็นสื่อทางเลือก / สื่อเล็กๆ / สื่อใหม่ ที่มีลักษณะการกระจายตัวไปถึงการรวมศูนย์ เช่น สื่อสารมวลชน และรัฐไม่สามารถควบคุมได้

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 64.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

5.1 มีความพยายามจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวี ชื่อ “พีทีวี” แต่ก็ถูกขัดขวางอย่างหนักจากคมช. จนในที่สุดเมื่อรัฐบาลพรรคพลังประชาชนขึ้นมาเป็นรัฐบาล ความพยายามในการตั้งสถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวีจึงประสบความสำเร็จ โดยใช้ชื่อสถานีว่า D-Station

5.2 มีการใช้สถานีวิทยุชุมชนต่างๆ เป็นช่องทางสื่อ เช่น วิทยุชุมชนคนแท็กซี่ 92.75 เมกะเฮิรตซ์ วิทยุชุมชนคนจริงใจ FM 94.75 เมกะเฮิรตซ์ ชุมชนคนรู้ใจ FM 87.75 เมกะเฮิรตซ์ และวิทยุออนไลน์ของกลุ่มคนวันเสาร์ไม่เอาเผด็จการ เป็นต้น⁴¹

5.3 มีการใช้ VCD เป็นช่องทางสื่อในการเผยแพร่ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บตัวอย่างมาวิเคราะห์ ดังจะปรากฏรายงานตอนท้ายของบทนี้

5.4 มีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางสื่อ โดยปรากฏเป็นเว็บไซต์ต่างๆ เช่น

- Hi-Thaksin – เว็บไซต์สนับสนุนทักษิณเว็บแรกๆ คอลัมน์นิสต์สำคัญคือ “ประดาบ” มีบทบาทในการเผยแพร่เอกสารลับของ คมช. และแย่งชิงพื้นที่ข่าวบนสื่อกระแสหลักได้มาก ประกาศปิดตัวเมื่อ 29 เม.ย. 51 ด้วยเหตุผลว่าไม่ต้องการให้ฝ่ายตรงข้ามนำชื่อทักษิณมาโจมตี

- ประชาไท – วางตัวเป็นหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เน้นข่าวการเมืองและ NGO ส่วนของเว็บบอร์ดนั้นเป็นที่จับตา เนื่องจากว่าเป็นที่ชุมนุมของผู้สนับสนุนพรรคพลังประชาชน

- ประชาทรรศน์

- ฟ้าเดียวกัน – เว็บไซต์ของวารสารฟ้าเดียวกัน ส่วนของเว็บบอร์ดเน้นคุยเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์ นักวิชาการคนสำคัญที่ประจำบอร์ดนี้ คือ สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล

- บางกอกทูเดย์ – วางตัวเป็นหนังสือพิมพ์หัวสื่อออนไลน์ คอลัมน์นิสต์ด้านการเมืองที่สำคัญคือ พญาไม้ทูเดย์

- Thai Center News – ส่วนที่น่าสนใจที่สุดของเว็บไซต์นี้ คือ ภาพถ่ายระดับคุณภาพ และรายงานพิเศษ (ที่ถือเป็นสื่อบุป) ที่เจาะชีวิตผู้คนและสถานการณ์จริงๆ

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

ในชื่อ “มหาวิทยาลัยชีวิต” มีส่วนอื่น เช่น เว็บไซต์ข่าวสาร แต่ไม่โดดเด่นเท่ากับส่วนรายงานพิเศษ

- Thai Free News – ใช้สโลแกนว่าเป็นสื่อประชาชน มีสื่อวิดีโอออนไลน์ (โดยมากเป็นเทปสัมภาษณ์จากรายการทีวีปกติ) มีข่าวอื่นๆ นอกเหนือจากข่าวการเมืองที่มงานสำคัญ คือลูกชานาไทย ซึ่งแยกตัวออกมาจากห้องราชดำเนินในพันทิพย์
- Thai Journalist Democratic Front – เว็บไซต์ ของ ทวีวุฒิ จุลวัจนะ เน้นบทความของทวีวุฒิเอง และรวมลิงก์ที่เขาเห็นว่าน่าสนใจ
- ประชาชนไทย – ข่าว + เว็บไซต์
- Thai E-News – เป็น aggregator สำหรับแหล่งข่าวนอกกระแสอื่นๆ โดยคัดบทความที่น่าสนใจมาลง ใช้เงินจิ้นของ BlogSpot
- โลกวันนี้ – เว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ธุรกิจ “โลกวันนี้” (ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ปกติ)
- ชมรมฟ้าใหม่ – เป็นที่รวมกลุ่มของคนวันเสาร์ในอดีต
- ศูนย์เฝ้าระวังการรัฐประหารแห่งชาติ ของ สมบัติ บุญงามอนงค์
- เว็บไซต์ของกลุ่มพลเมืองภิวัฒน์
- เว็บไซต์ประชาชนไทย
- Thai-grassroot - เป็นเว็บไซต์ที่สืบทอดจาก Hi-Thaksin.co
- เว็บไซต์กลุ่มคนวันเสาร์ไม่เอาเผด็จการ
- เว็บไซต์ของดารณี ชาญเชิงศิลป์กุล (เจ็ดตาตอปีโต)
- เว็บไทยเสรี (ของ อ. เคทอง)
- เสียงประชาชนเพื่อประชาธิปไตย
- คลับทักษิณ⁴²

6. เป้าหมาย เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในลักษณะกลับไปสู่สภาพเดิมก่อนการรัฐประหาร⁴³

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 220-221.

⁴³ เพื่อคืนสู่อำนาจเดิม ทั้งอำนาจรัฐ อำนาจทางเศรษฐกิจ และตลอดจนอำนาจการสื่อสารมวลชน และเพื่อเอื้อให้เกิดประสิทธิผลในการชี้ชวนให้เชื่อดังเช่นครั้งยังอยู่ในอำนาจ

7. ผู้รับสาร ประชาชนทั่วไป⁴⁴

3. วาทกรรมที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทางการเมือง ของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549–2552

ก่อนจะตอบปัญหาว่ากลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2552 เท่าที่มีผลให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 เป็นอย่างไร มีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องอ่านวาทกรรมที่ ทักษิณ ชินวัตร ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับวาทกรรมเดิมครั้งมีอำนาจ เพื่อจะพิจารณาว่ามีการธำรงรักษาอำนาจของวาทกรรมหรือไม่ อย่างไร มีการสร้างวาทกรรมขึ้นเพิ่มเติมหรือไม่ มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ไปจากที่เคยใช้เมื่อครั้งมีอำนาจหรือไม่อย่างไร

ในการอ่านวาทกรรมในครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการอ่านด้วยวิธีการต่างๆ เป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่หนึ่ง การอ่านโดยร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบท

ในเบื้องต้นจะแยกสลายวาทกรรมออกเป็น 5 ส่วน ตามระบบพรรณนาของผู้วิจัย ดังนี้

1. วาทกรรมชุดอภิมนุษย์
2. วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย
3. วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน
4. วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย
5. วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ

หลังจากนั้นจะแยกย่อยวาทกรรมทั้ง 5 ชุดลงไปอีกจนพบความหมายย่อยที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองซึ่งประกอบเป็นวาทกรรมย่อยๆ ดังนั้นชุดวาทกรรมหลักแต่ละชุดจะมี

---

⁴⁴ ประชาชนทั่วไป อาจหมายรวมถึง ผู้ที่สนับสนุน ผู้ที่คัดค้าน และตลอดจนผู้ที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และมีผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มชนชั้นล่าง

วาทกรรมย่อยๆ ที่ส่วนนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของความหมายที่ปรากฏ แล้วจะอ่านตัวบทของวาทกรรมย่อยๆ เหล่านั้น โดยในแต่ละวาทกรรมย่อยๆ จะแบ่งส่วนการอ่านใน 3 ด้านดังนี้

1. ส่วนที่หนึ่ง การให้ความหมาย จะพิจารณาการใช้กลยุทธ์ทางภาษาในการวางระบบคุณค่า เช่น

- 1.1 การใช้การเปรียบเทียบคู่ขัดแย้ง (Opposition)
- 1.2 การใช้ความหมายตรง (Denotation) และความหมายอ้อมหรือความหมายแฝง (connotation)
- 1.3 การใช้ภาษาแบบข้ามรูป (Metaphor) ภาษาแบบเคียงรูป (Metonymy) ภาษาแบบลดรูป-เพิ่มรูป (Synecdoche) และ ภาษาแบบบิดรูป (Irony)
- 1.4 การใช้การข้าม (Aporia)
- 1.5 การกักขังอัตลักษณ์ (Stereotype)
  - 1.5.1 การลดทอน (Reduction)
  - 1.5.2 การตอกย้ำ (Exaggeration) ลักษณะที่ถูกลดทอน
  - 1.5.3 การยึดตรึง (Fixity)
  - 1.5.4 การทำให้เป็นธรรมชาติ (Naturalizing)

2. ส่วนที่สอง กระบวนการก่อรูปวาทกรรม จะพิจารณากระบวนการก่อรูปวาทกรรม (Discursive Formation) ที่ผู้สร้างวาทกรรมได้นำเอาอำนาจของวาทกรรม (Power of Discourse) ต่างๆ ที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมและมีอำนาจครอบงำสังคมอยู่มาให้ความหมายบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจนเกิดวาทกรรมใหม่ของตนที่มีอำนาจอย่างไร

3. ส่วนที่สาม การปิดกั้น จะพิจารณาขอบเขตของการครอบงำของวาทกรรมว่าก่อให้เกิดการปิดกั้นอะไรบ้าง

ขั้นที่สอง ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบวาทกรรมทั้งห้ากับวาทกรรมของทักษิณก่อนการรัฐประหาร

ขั้นที่สาม ผู้วิจัยจะทำการประกอบสร้างชุดความคิดต่างๆ ขึ้นจากความหมายย่อยๆ ที่ได้จากการรื้อสลายเอกภาพของตัวบทที่ทำไว้ในขั้นที่หนึ่ง แล้วจึงพรรณนาการอ่านไปตามระบบพรรณนาของผู้วิจัย

ขั้นที่หนึ่ง : การอ่านโดยร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบท

วาทกรรมหลัก 5 ชุด

1. วาทกรรมชุดอภิมนุษย์

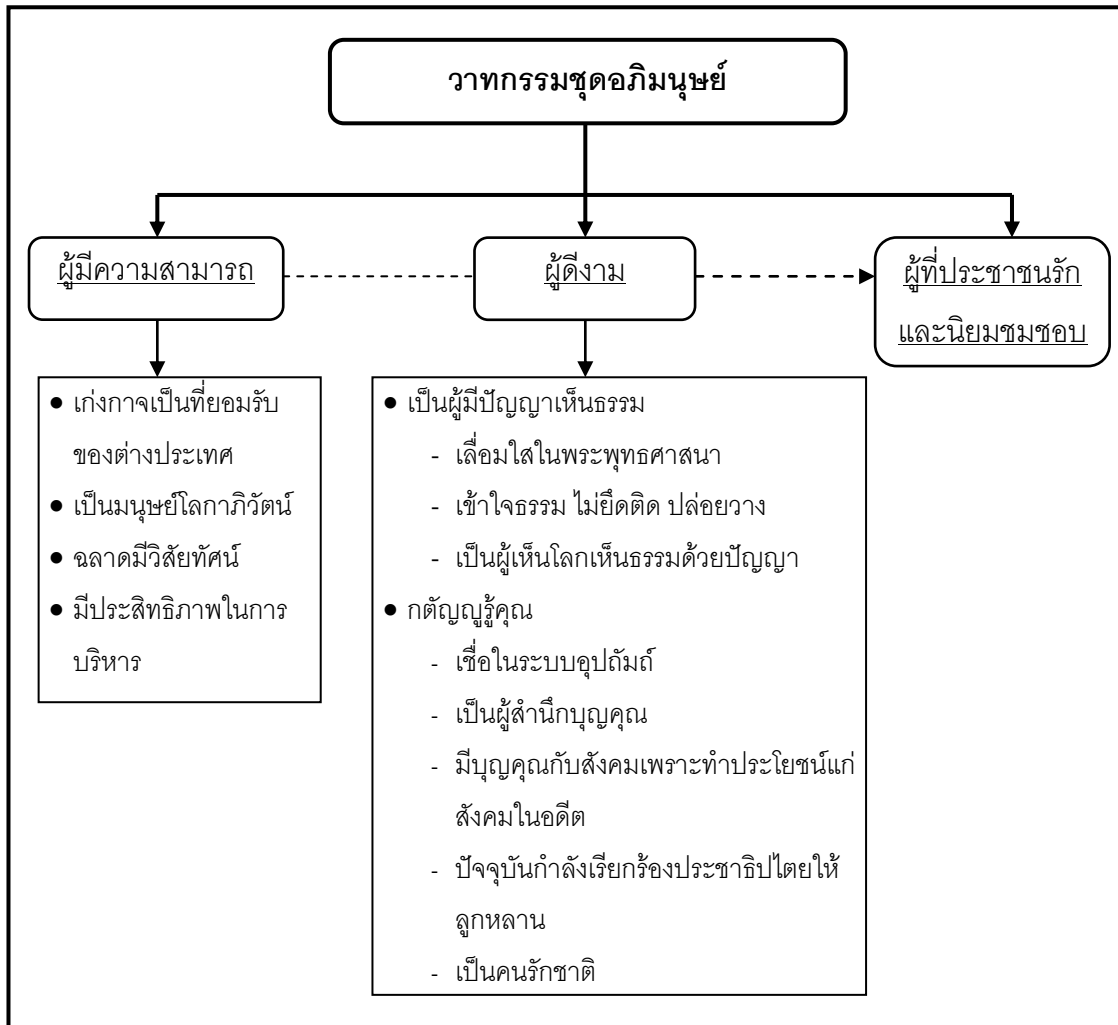
ผู้วิจัยจะทำการอ่านวาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมชุดแรกสุด เนื่องจากวาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมชุดที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้ทำการสื่อสารทางการเมืองคือใคร มีระบบตรรกะในการให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับตัวเองอย่างไร และใช้ความหมายที่ให้ไว้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ตนเองอย่างไร ซึ่งวาทกรรมชุดนี้มีลักษณะเป็นประธานของชุดวาทกรรมทั้งหมด ก่อนที่จะอ่านส่วนที่สองคือวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยซึ่งในชุดนักประชาธิปไตยนี้ จะแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ต่อไป

การเพื่อการอ่านวาทกรรมชุดนี้โดยการร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบท ผู้วิจัยได้แบ่งวาทกรรมนี้ออกเป็นวาทกรรมย่อยอีก 3 ส่วนคือ

1. ผู้มีความสามารถ ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องความสามารถอย่างไร และใช้ความหมายที่ให้ไว้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ตนเองอย่างไร
2. ผู้ดีงาม ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องศีลธรรมอย่างไร และใช้ความหมายที่ให้ไว้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ตนเองอย่างไร
3. ผู้ได้รับความนิยม ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องการได้รับความยอมรับอย่างไร และใช้ความหมายที่ให้ไว้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ตนเองอย่างไร

ในเบื้องต้นผู้วิจัยขอเสนอวาทกรรมชุดนี้เป็นแผนภาพดังนี้

ผู้วิจัยจะได้อธิบายรายละเอียดเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1.1 ผู้มีความสามารถ วาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่ ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายเชิงคุณค่าในเรื่องความสามารถของตนเอง เพื่อให้เป็นภาพลักษณ์ด้านความสามารถ ศักยภาพ ประสิทธิภาพ โดยเขาได้ใช้วาทกรรมสร้างความหมายให้ตนเองในลักษณะดังนี้

1.1.1 เก่งกาจเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁴⁵

⁴⁵ เนื้อความตอนหนึ่งจากรายการความจริงวันนี้สัปดาห์ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ณ สนามราชมิ่งคลากีฟ้าสถาน (โปรดดูต่อหน้าถัดไป)

ก๊อแก้ว : “คิดถึงก็ใจเย็นๆ นะครับพี่น้อง สักพักคงได้เจอตัวจริง เสียงจริงครับพี่น้อง! (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) ที่พูดถึงคุณทักษิณ ผมไม่ได้มีเจตนามายกย่องคุณทักษิณหรือครับ เพียงแต่ว่าคุณทักษิณทำให้เห็นมาแล้ว ทุกคนประจักษ์กันดีใช่ไหมครับ? นานาประเทศเขาก็ต่างยกย่อง ประเทศในเอเชีย ต่างก็เอารูปแบบของคุณทักษิณนั้นไปใช้ในประเทศเขาค่ะพี่น้อง ในยุคคุณทักษิณ นานาประเทศเขามองว่าประเทศไทยนั้นกำลังจะแซงหน้าสิงคโปร์ครับพี่น้อง⁴⁶ (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน) มันเป็นความภาคภูมิใจลึกๆ ที่คุณนั้นคนไทยมีผู้นำที่เก่งกาจ แต่นั่นละครับพี่น้อง คนไหนที่เก่งมาก คนไหนที่พี่น้องรักมาก ก็จะมีคนอิจฉา ใช่ไหมครับพี่น้อง? (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน) ประเทศไทยนั้นมันไม่ไปไหนเพราะพวกขี้จ้อจนะครับพี่น้อง (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน) ประเทศไทยนี้กำลังล่มจมเพราะไอ้พวกขี้จ้อจที่เห็นอยู่ที่นี่แหละครับพี่น้อง นะครับ” (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน)

1) การให้ความหมาย

การกล่าวว่า “เพียงแต่ที่คุณทักษิณทำให้เห็นมาแล้ว ทุกคน**ประจักษ์กันดีใช่ไหมครับ?** นานาประเทศเขาก็ต่างยกย่อง ประเทศในเอเชียต่างก็เอารูปแบบของคุณทักษิณนั้นไปใช้ในประเทศเขาค่ะพี่น้อง” นั้นเป็นการให้ความหมายว่าทักษิณเป็นผู้มีความสามารถ

นอกจากนั้นการกล่าวว่า “คนไหนที่เก่งมาก คนไหนที่พี่น้องรักมาก ก็จะมีคนอิจฉา” เป็นการให้ความหมายว่าฝ่ายคู่ตรงกันข้ามของทักษิณว่าเป็นคนขี้จ้อจ

⁴⁶ ก๊อแก้ว พิภูลทอง ได้หยิบยกเอาความเก่งกาจของ ทักษิณ ชินวัตร ในการนำประเทศไทย โดยกล่าวให้เห็นว่า การนำนั้นทำให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าราวกับว่าจะแซงหน้าสิงคโปร์ การกล่าวลักษณะนี้เป็นการหยิบยกเอาความเจริญก้าวหน้าของสิงคโปร์มาข้ามรูป (Metaphor) หรืออีกนัยหนึ่งคือเอาสัญลักษณ์ของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์มาข้ามรูปให้ความหมายความเก่งกาจของ ทักษิณ ชินวัตร การข้ามรูปเช่นนี้ย่อมมีความหมายในทางที่แฝงการยอมรับระบบเศรษฐกิจของสิงคโปร์อยู่ในตัวด้วย ซึ่งของความก้าวหน้าของสิงคโปร์ถูกแฝงไว้ด้วยระบอบประชาธิปไตยทุนผูกขาดและมีลักษณะบรรษัทนิยมอีกชั้นหนึ่ง (ตระกูลดี เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในเทมาเส็กบรรษัทขนาดใหญ่ที่สุดสิงคโปร์มีความเชื่อมโยง (connection) กับรัฐคล้ายรัฐวิสาหกิจ และมีอำนาจทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะกำหนดทิศทางเศรษฐกิจของประเทศ) และสัญลักษณ์นี้มีลักษณะเป็นคู่ตรงกันข้ามกับสัญลักษณ์ของระบอบเผด็จการทหารของพม่าซึ่งล้ำหลัง ผู้วิจัยเห็นว่าจะเกิดความหมายแฝง (connotation) จากการข้ามรูปและเปรียบเทียบคู่ตรงกันข้ามกล่าวคือเทียบทักษิณ ชินวัตร กับสิงคโปร์ฝ่ายหนึ่งกับอำมาตย์ (ฝ่ายตรงกันข้ามกับทักษิณ) กับรัฐบาลทหารพม่าอีกฝ่ายหนึ่งได้

และยังกล่าวว่า “ประเทศไทยนี้มันไม่ไปไหนเพราะพวกซี้้อัจฉาณะครับ ฟีน้อง (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเรื่องยาวนาน) ประเทศไทยนี้กำลังล่มจมเพราะไอ้พวกซี้้อัจฉาที่เห็นอยู่ที่นี่แหละครับ” เป็นการให้ความหมายว่าการิจฉาเป็นสิ่งไม่ดีและทำให้ประเทศล่มจม

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ระบบคุณค่าที่เชื่อในความสามารถของตัวบุคคลว่า ผู้นำที่มีความสามารถเก่งกาจจะเข้าไปตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ของประเทศและแก้ปัญหาต่างๆ ได้จนนำประเทศไปสู่ความเจริญได้ และเชื่อว่าคนซี้้อัจฉาเป็นคนที่ทำให้ประเทศไม่เจริญ

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นที่สำคัญ เกิดขึ้นจากการเกิดความหมายในด้านคู่ตรงกันข้ามกล่าวคือเมื่อ ทักษิณ ถูกให้ความหมายว่า มีความสามารถเก่งกาจเป็นที่ยอมรับของต่างชาติเป็นที่ภาคภูมิใจของคนในชาติ ผู้ที่รับเอาความหมายนี้ไปก็ย่อมจะให้ความหมายอำมาตย์ซึ่งเป็นคู่ตรงกันข้ามว่า โง่เขลาไร้หลังแข่งกับใครก็แพ้ต่างชาติดูถูกไม่ยอมรับ และผู้ที่รับเอาความหมายไปจะปิดกั้นไม่เปิดรับอำมาตย์

นอกจากนั้น ยังมีการปิดกั้นที่เกิดจากการให้ความหมายว่าคู่ตรงกันข้ามซี้้อัจฉา โดยผู้รับเอาความหมายนี้ไปจะไม่เปิดรับฟังฝ่ายตรงกันข้ามโดยจะให้คุณค่าการพูดของฝ่ายตรงกันข้ามว่าทำไปด้วยความอิจฉา

1.1.2 เป็นมนุษย์โลกาภิวัตน์ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁴⁷

“ขอบคุณครับคุณวีระ ครับ สวัสดิ์ฟีน้องที่เคารพรักทุกท่านครับ บางท่าน อาจจะได้ฟังผมที่เชียงใหม่แล้ว บางท่านอาจจะยังไม่ได้ฟัง ก็วันนี้โทรมากกว่าตอนเชียงใหม่ครับ เพราะว่าเพิ่งได้เดินทางไปเมื่อคืนนี้ เดินทางวันเดียวอยู่ 3 ประเทศ ก็เหนื่อยนิดหน่อยครับ แต่ก็ได้ผลดีครับ ได้ผลเพื่อความสัมพันธระยะยาวกับประเทศไทยต่อประเทศต่างๆ ที่ผมได้ไปพูดคุยด้วย”

⁴⁷ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร อธิบายความเหนื่อยล้าของตนเองว่า “เป็นเพราะคืนนี้เดินทางวันเดียวอยู่ 3 ประเทศ” คำอธิบายนี้แสดงให้เห็นว่าสำหรับเขาแล้วการเดินทางไปประเทศต่างๆ นั้นเป็นสิ่งที่ทำได้หลายประเทศในวันเดียว ผู้ฟังของเขาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อยตลอดชีวิตอาจไม่เคยเดินทางไปต่างประเทศเลย หรืออาจไม่เคยขึ้นเครื่องบินเลยก็อาจจะสนใจอยากรู้ อยากเห็นความรู้ที่ ทักษิณ ชินวัตร จะมอบให้ ลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการให้ความหมายโดยนัยว่า เขาคือ มนุษย์โลกาภิวัตน์ผู้รู้⁴⁸

นอกจากนั้น การกล่าวว่ “ก็เหนื่อยนิดหน่อยครับ แต่ก็ได้ผลดีครับ ได้ผลเพื่อความสัมพันธ์ระยะยาวกับประเทศไทยต่อประเทศต่างๆ” แสดงให้เห็นว่าที่เดินทางไป 3 ประเทศนั้น เขาทำเพื่อประโยชน์ของชาติ เท่ากับเป็นการให้ความหมายว่าเขาเป็นผู้เสียสละแก่ประเทศชาติ

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ ที่เชื่อว่าโลกทุนนิยมเสรีที่ถูกการสื่อสารเชื่อมโยงจนโลกทั้งใบเปิดถึงกันหมด ข้อมูลข่าวสาร เงินทุน สินค้า บริการ แรงงาน ถ่ายเทไหลเวียนไปทั่วโลก

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ ทักษิณ ชินวัตร คือมนุษย์โลกาภิวัตน์ ผู้รู้ ผู้เสียสละ ฝ่ายตรงกันข้ามล้าหลังปิดตัวอยู่แต่ในประเทศ เป็นผู้ไม่รู้และเห็นแก่ตัว ผู้ที่รับเอาวาทกรรมนี้จะให้คุณค่าแก่ ทักษิณ ว่าก้าวหน้าทันโลกและจะให้คุณค่าแก่วาทกรรมของคู่ตรงกันข้ามว่าล้าหลังเห็นแก่ตัวและถูกปิดกั้นในที่สุด

⁴⁸ ในช่วงเวลาก่อน ทักษิณ ชินวัตร จะเป็นนายกรัฐมนตรีมีผู้นำเอาหนังสือซึ่งเขียนโดย อัลวิน ทอฟเลอร์ หลายเล่มมาแปลเป็นภาษาไทย หนังสือชุดดังกล่าวนำเสนอวาทกรรมในชุดความคิดเรื่อง “โลกาภิวัตน์” ซึ่งหนังสือดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโลกกำลังเดินทางไปสู่ยุคของข้อมูลข่าวสาร ผู้ที่มีโอกาสในการติดต่อสื่อสารเข้าถึงข้อมูลข่าวสารย่อมได้เปรียบ นักรบยุคใหม่จึงเป็นนักรบสื่อสารและอาจเรียกได้ว่าเขา คือ “อัศวินคลื่นลูกที่สาม” และตัว ทักษิณ ชินวัตร เองก็ร่ำรวยมาจากสัมปทานโทรศัพท์ สัมปทานดาวเทียม สัมปทานวิทยุติดตามตัว มีทุนมากพอที่จะเดินทางติดต่อสื่อสารไปทั่วโลก เขาจึงมีภาพลักษณ์ของอัศวินคลื่นลูกที่สามผู้เป็นศูนย์กลางแห่งความรู้อยู่แล้ว การกล่าวดังกล่าวจึงเป็นการตอกย้ำเพื่อให้ความหมายดังกล่าวแก่ตนเอง

1.1.3 ฉลาดมีวิสัยทัศน์ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁴⁹

“พี่น้องเชื่อไหมว่าต่อไปข้างหน้าเนี่ยะ มันจะถูกเปลี่ยนจากคำว่า Financial Crisis หรือว่าวิกฤตทางการเงินเนี่ยะ เป็น Job Crisis คือเป็นวิกฤตทางการจ้างงานเพราะคนจะตกงานมากขึ้น ILO หรือว่าองค์กรแรงงานโลกเนี่ยะ เขาบอกว่าภายในปี 2011 เนี่ยะ คนจะตกงานทั้งโลกรวมกัน 30 ล้านคน วันก่อนผมได้ข่าวมาว่า วงการอุตสาหกรรมรถยนต์ เมื่อเดือนมกราคมปลดคนงานไป 7 พันคน พอเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ลดกำลังการผลิต แทนที่จะให้ OT ก็ไม่ให้ OT ทำให้คนที่มาจากบ้านนอก มีรายได้ไม่พอที่จะอยู่ในกรุงเทพฯ ต่อไป เพราะค่าเช่า ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ลดเวลาการทำงานอีกต่างหาก ปรากฏว่าเขาปลดคนงานไป 7 พัน แต่คนงานลาออกเองอีกหมื่นห้าพันคน แต่วันนี้รัฐบาลกำลังจะมีโครงการฝึกอบรมคนตกงาน ค่าใช้จ่ายสูงมาก เพราะว่าหัวหนึ่งตกหมื่นกว่า เขาจะให้เงินเดือน 4,800 บาท เงินเดือนนิดเดียววะวะ แต่ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์สัก 180 กว่าล้าน ไม่รู้มันประชาสัมพันธ์อะไรหนักหนา 180 กว่าล้าน ภาคเอกชนเขาขอว่า เขาขอจ้างงานคนที่ทำงานไม่เต็มวัน เพื่อเป็นการสอนให้เขาทำงานให้เก่งขึ้นเนี่ยะ เขาใช้น้อยกว่าก็ไม่เอา วันนี้การกู้เงินไม่จะเป็นหรือ เงินทั้งหมดถ้าจะกู้ หรือเงินที่ที่จะต้องใช้ ต้องใช้เพื่อการลงทุน ในการจ้างงานเพื่อให้เกิดการจ้างงาน ไม่ใช่กูไปใช้ กูไปแจก เพื่อมาหาเสียง หาเสียงก็ไม่ได้เสียงจริงไหมครับ เพราะว่ามันทำไม่ได้ “ประชาชนมาก่อน”⁵⁰ แต่ต้องนั่งรอ”

1) การให้ความหมาย

ข้อความนี้เป็นการแสดงวิสัยทัศน์ว่า ตนรู้ข้อมูลขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศแล้วจึงมีความสามารถมองไปเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยการให้ความหมายแก่ตนเองว่าเป็นผู้มีวิสัยทัศน์

นอกจากนั้นยังมีการให้ความหมายรัฐบาลว่าไม่มีวิสัยทัศน์ ดังปรากฏในข้อความว่า “แต่วันนี้รัฐบาลกำลังจะมีโครงการฝึกอบรมคนตกงาน ค่าใช้จ่ายสูงมาก เพราะว่าหัวหนึ่งตกหมื่นกว่า เขาจะให้เงินเดือน 4,800 บาท เงินเดือนนิดเดียววะวะ แต่ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์สัก 180 กว่าล้าน ไม่รู้มันประชาสัมพันธ์อะไรหนักหนา 180 กว่าล้าน ภาคเอกชน

⁴⁹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

⁵⁰ สไลด์แกนพรรคประชาธิปัตย์

เขาขอว่า เขาขอจ้างงานคนที่ทำงานไม่เต็มวัน เพื่อเป็นการสอนให้เขาทำงานให้เก่งขึ้นเนี่ยะ เขาใช้น้อยกว่าก็ไม่เอา" กล่าวคือค่าใช้จ่ายในการอบรมคนตงงานแพงกว่าเงินเดือนที่จะได้รับเมื่อฝึกสำเร็จมาก ผู้ให้ทำงานในภาคเอกชนโดยรับค่าจ้างไม่เต็มวันแล้วให้คนตงงานเรียนรู้จากงานที่ทำจะดีกว่าไม่เสี่ยงประมาณ

และเขาเห็นว่าการกู้เงินควรรู้ไปลงทุนให้เกิดการจ้างงาน การกล่าวเช่นนี้เป็น การแสดงการมองไปในอนาคตอย่างมีวิสัยทัศน์ เขาเห็นว่าไม่ควรกู้ไปแจก การกล่าวเช่นนี้เป็น การแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไม่มองไปในอนาคตอย่างมีวิสัยทัศน์

ในที่สุดเขาได้ให้ความหมายแก่การกู้เงินไปแจกว่าเป็นการหาเสียง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม คือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ที่อิศวินคลื่นลูกที่สามนอกจากจะต้องเป็นผู้รู้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารติดตามข่าวที่ทันสมัยและเชื่อถือได้แล้ว ยังต้องฉลาดมีวิสัยทัศน์มีปัญญาหาทางแก้ไขปัญหาได้

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ ทักษิณ ชินวัตรคือมีวิสัยทัศน์ ฝ่ายตรงกันข้ามเป็นผู้ไม่มีวิสัยทัศน์ ผู้ที่รับเอาวาทกรรมนี้จะให้คุณค่าแก่วาทกรรมของ ทักษิณ ชินวัตร ว่าฉลาดมีวิสัยทัศน์และจะให้คุณค่าแก่วาทกรรมของคู่ตรงกันข้ามว่าล้าหลังและถูกปิดกั้นในที่สุด

1.1.4 มีประสิทธิภาพในการบริหาร ตัวอย่างข้อความดังนี้⁵¹

ทักษิณ : "นี่...ผมจะเล่าให้ฟังอันหนึ่งนะ ถ้าเล่าอย่างนี้เนี่ย เราเห็นวิกฤตการณ์ปี '40 ไหมอะ เมื่อวิกฤตปี '40 เนี่ย เราฟังเพราะระบบการเงินนะครับ มันหลอมละลายตั้งแต่เศรษฐกิจฐานบนไหลลงมาจนถึงข้างล่างนะครับ ไหลลงมาจนถึงฐานล่าง

⁵¹ เนื้อความตอนหนึ่งคัดมาจากรายการทันคนทันข่าว ตอน "เปิดใจทักษิณ" ทางช่องเคเบิลทีวี MV TV ดำเนินรายการ โดย นายอนุสรณ์ เตียมสะอาด

แต่วันนี้เนี่ยมันมีความคล้ายและความต่าง วันนี้เนี่ยความที่เขาเนี่ย อ่า ...ต้องการจะล้างนโยบายผม จะล้างความทรงจำที่ประชาชนมีต่อผม จนถึงวันนี้ ธนาคารเริ่มมีหนี้เสียเยอะ อันนี้มันเป็นวิกฤตเศรษฐกิจที่ไล่จากล่างขึ้นบน ตอน '40 มาจากบนลงล่าง อันนี้คือความที่เกิดขึ้นเพราะว่าความที่ไม่เข้าใจตรงนี้ และ ยิ่งไปทำเท่าไรมันก็ถึงเสียหาย เพราะว่าสิ่งที่ผมทำมันถูก

คือสิ่งที่ผมทำมามันถูก จะไปทำสิ่งที่มันถูกบอกว่าไม่ถูก มันก็ต้องออกมาผิด เมื่อมันผิดมันจึงเป็นสิ่งที่วันนี้คนถึงคิดถึงผม เพราะตรงนี้ไม่ใช่ เพราะว่าผมเป็นคนวิเศษหรืออะไร ไม่ใช่! แต่เป็นเพราะว่าสิ่งที่เราทำไปแล้วเนี่ย มันถูกต่อระบบเศรษฐกิจไทย นี่มันก็เป็นสิ่งที่เราทำถูกแล้ว แต่เขาบอกว่า เอ้ย! ไม่ถูก! ไม่ถูกเขาก็จัดการสิ่งที่เราทำถูก มันเลยกลายเป็นผิดๆ เพราะฉะนั้นวันนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือว่า เศรษฐกิจแย่ง คนที่คิดถึงผมก็เพราะว่าเศรษฐกิจ ตอนผม อยู่นั้นเศรษฐกิจดีขึ้น แต่ตอนนี้เศรษฐกิจแย่ง ถ้าเข้าใจเศรษฐกิจในภาพอย่างนี้ แล้วจะเห็นชัดว่าวันนี้เศรษฐกิจเงินซึ่งอยู่ในระบบมันหดหายไป”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร กล่าวถึงการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของเขาว่า ได้มาแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากวิกฤตการณ์ปี '40 และปัญหาอื่นๆ จนสำเร็จด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เป็นการให้ความหมายตนเองว่าเป็นผู้มีประสิทธิภาพ และเป็นฝ่ายถูก

และกล่าวถึงคู่ขัดแย้งว่า ไม่มีประสิทธิภาพทำให้ผิดคนเลยคิดถึงเขา “สิ่งที่ผมทำมามันถูก จะไปทำสิ่งที่มันถูกบอกว่าไม่ถูก มันก็ต้องออกมาผิด เมื่อมันผิดมันจึงเป็นสิ่งที่วันนี้คนถึงคิดถึงผม” เป็นการให้ความหมายคู่ตรงกันข้ามว่าไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นฝ่ายผิด นอกจากนั้น เขายังให้ความหมายเศรษฐกิจในเวลานั้นว่าไม่ดี ดังที่เขาสรุปว่า “ถ้าเข้าใจเศรษฐกิจในภาพอย่างนี้ แล้วจะเห็นชัดว่าวันนี้เศรษฐกิจเงินซึ่งอยู่ในระบบมันหดหายไป”

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ ที่อัศวินคลื่นลูกที่สามนอกจากจะต้องเป็นผู้รู้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และมีวิสัยทัศน์ฉลาดมีปัญญาหาทางแก้ไขปัญหาได้แล้ว แก้ปัญหายังต้องแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย โดย ทักษิณ ได้หยิบยกความเชื่อเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในอดีตที่ว่าเขาเป็นผู้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ ทักษิณ ชินวัตรเป็นผู้มีประสิทธิภาพ และเป็นฝ่ายถูก ฝ่ายคู่ตรงกันข้ามไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นฝ่ายผิด ผู้ที่รับเอาวาทกรรมนี้จะให้คุณค่าแก่วาทกรรมของ ทักษิณ ชินวัตร ว่าถูกต้องและมีประสิทธิภาพและจะให้คุณค่าแก่วาทกรรมของคู่ตรงกันข้ามว่าผิดและไม่มีประสิทธิภาพและถูกปิดกั้นในที่สุด

1.2 ผู้ตั้งวาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่ ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายเชิงคุณค่าในเรื่องศีลธรรมของตนเองเพื่อให้เป็นภาพลักษณ์ด้านศีลธรรมจรรยาโดยเขาได้ใช้วาทกรรมสร้างความหมายให้ตนเองว่า

1.2.1 เป็นผู้ที่มีปัญญาเห็นธรรม

1.2.1.1 เป็นผู้ que เลื่อมใสในพุทธศาสนา มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁵²

“ภาคเหนือโดยเฉพาะเชียงใหม่ เป็นดินแดนแห่งพุทธศาสนา ดินแดนแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดินแดนแห่งความร่มเย็นเป็นสุข วันนี้เราพูดกันที่นี่ เราพบกันที่นี่ ถึงแม้ผมจะพูดชัดขึ้น แต่เป้าหมายปลายทางของผม คืออยากเห็นความสันติสุข ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกลับสู่ประเทศไทย เราขอพึ่งบารมีของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในภาคเหนือนี้แหละ พี่น้องผ่านไปช่วยกราบแทนผมด้วยนะครับ ผมขอฝากด้วยเพราะผมไม่มีโอกาสได้กราบเอง แต่ผมพร้อมถ้าพี่น้องเขาผมกลับเมื่อไหร่ ผมจะขอทำงานชดเชย กำล้างใจที่พี่น้องทรมานให้ผม พี่น้องมีหัวใจรักประชาธิปไตย รักความเป็นธรรม ผมมันเป็นเพียงอานิสงส์ที่ประชาชนไม่พอใจความไม่เป็นธรรม ประชาชนไม่พอใจที่ประชาธิปไตยถูกปล้น แม้กระทั่งคนจนอย่างลุงนวมทอง ยังยอมเสียสละชีวิตเพื่อสะท้อนให้คนไทยทั่วประเทศได้เห็น ว่า ประชาธิปไตยมันมีค่ามากกว่าชีวิตลุงนวมทองเสียอีก”

⁵² เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร เริ่มต้นด้วยการให้ความหมายว่าผู้ฟังเป็นคนเหนือ และตนเป็นคนเหนือ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่จังหวัดสำคัญในภาคเหนือเป็นดินแดนแห่งพุทธศาสนา และดินแดนแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แล้วจึงให้ความหมายตนเองว่ารักความสันติสุข เคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่ไปกราบเองไม่ได้โดยแฝงนัยยะว่าถูกรังแกอยู่เลยไปกราบไม่ได้ ต้องฝากผู้ฟังไปกราบแทน (การกราบแทนจะช่วยผูกมัดผู้ฟังไว้กับความเชื่อในตัวเขา)

การพูดถึง “ภาคเหนือโดยเฉพาะเชียงใหม่เป็นดินแดนแห่งพุทธศาสนา ดินแดนแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์” ซึ่งเป็นลักษณะร่วมกันของ ทักษิณ ชินวัตร และผู้ฟังเป้าหมาย เป็นการให้ความหมายว่า ทักษิณ ชินวัตร และผู้ฟังเป้าหมาย เป็นพวกเดียวกัน และยังเสริมความหมายเข้าไปอีกว่าเป็นพวกมีธรรมะรักความเป็นธรรม

เขายังให้ความหมายอีกว่า ลุณวมทองก็พวกเดียวกันเพราะรักความเป็นธรรม ยอมสละชีวิตเพื่อเอาประชาธิปไตยที่ถูกปล้นไปคืนมา ในที่สุดเขาก็ให้ความหมายว่า” ประชาธิปไตยมันมีค่ามากกว่าชีวิตลูณวมทองเสียอีก”

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมในความเชื่อหลายวาทกรรม วาทกรรมนี้จึงมีลักษณะผสมระหว่างวาทกรรมต่างๆ คือ

วาทกรรมของศาสนาพุทธที่เชื่อในความเป็นธรรม แต่อย่างไรก็ตาม วาทกรรมของศาสนาพุทธ ไม่มีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์

วาทกรรมท้องถิ่นที่มีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เจ้า ผี หรืออาจได้รับอิทธิพลเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์จากศาสนาพราหมณ์

วาทกรรมประชาธิปไตยที่เชื่อในเรื่อง เสรีภาพ ความเสมอภาค ภารดรภาพ ซึ่งมีลักษณะก่อให้เกิดความเป็นธรรมอยู่ในตัว

วาทกรรมตามข้อความที่ยกตัวอย่างมานี้ มีความเชื่อมโยงความคิดระหว่าง ความเป็นธรรมในระบอบประชาธิปไตยเข้ากับธรรมะในศาสนาพุทธ และเชื่อมความเชื่อเรื่องบุญกรรมในศาสนาพุทธเข้ากับความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยกฎแห่งกรรมนั้นต้องมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์บังคับการ

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ ทักษิณ เป็นฝ่ายธรรมะเลื่อมใสในพุทธศาสนาเช่นเดียวกับผู้ฟังแต่ถูกรังแก รัฐบาลคุณ คู่ตรงกันข้าม จึงเป็นฝ่ายอธรรม เป็นเผด็จการมาปล้นประชาธิปไตย รังแกคนดี พวกคนดีอย่างคุณงามทงจะสู้สุดชีวิต และฝ่ายตรงกันข้ามจะต้องถูกปิดกั้นในที่สุด

1.2.1.2 เป็นผู้เข้าใจธรรมไม่ยึดติดปล่อยวาง มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁵³

“ก็บางครั้งมันก็ทุกขนะครับ บางครั้งก็สุข บางครั้งก็เบื่อ บางครั้งก็บอกว่าสบายดีมันก็ต้องบอกว่า ต้องยอมรับว่าสิ่งที่เราคิดว่าเราได้ที่ทุ่มเทให้กับบ้านเมือง แล้วก็สิ่งที่เราได้รับวันนี้ บางครั้งมันก็รู้สึกเสียใจและน้อยใจ แต่ว่าผมเป็นคนพุทธนะฮะ ต้องรู้จักคำว่าปล่อยวาง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นเรื่องของธรรมดา ก็ดีขึ้น แล้วพอบางครั้งก็เรามีความรู้สึกว่าเราคิดถึงครอบครัว คิดถึงลูก คิดถึงเมีย คิดถึงบ้านเมือง คิดถึงเมืองไทยก็เศร้า แล้วก็ตกระหกระเหินไปอยู่ตรงนั้นนิดตรงนี้น้อย บางครั้งเนี่ยที่ผมอยู่ มาอยู่โรงแรม อยู่โรงแรม 2-3 วัน มันพอไหว แต่พออยู่นานๆ เข้ามันมีความรู้สึก มันไม่ใช่บ้านนะ ในความรู้สึกที่เรามีอยู่ตรงนี้นั้นก็แยะ แต่ว่าถ้าบอกว่าไม่ต้องทำงานแล้ว ไม่ต้องเหนื่อยแล้ว อันนั้นก็มีความสุขและสบายดีครับ

บางครั้งก็ไปทำสิ่งที่ท้าทายใหม่ๆ อย่างเช่น ไปทำสโมสรฟุตบอล Manchester City ฟุตบอลคลับ ก็มีความสุขไปอีกแบบหนึ่ง เป็นเรื่องท้าทายใหม่ๆ แต่ก็พอไปเจออุปสรรคที่ทางรัฐบาลทหารเนี่ยเขา เขา...ว่าจั้นเถอะ...เขาคัดฉันผมทุกรูปแบบ ก็มีความรู้สึกว่ามันก็...มันความรู้สึกปนๆ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผมก็ถือว่าต้องปล่อยวาง และก็ต้องถือว่ามัน พระพุทธเจ้าบอกว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาเพื่อใช้กรรม บางที่บางช่วงเราก็ถือว่าเราใช้กรรม บางที่บางช่วงเราก็ถือว่าเราใช้บุญ นะครับก็ไม่ใช่ไร เป็นเรื่องที่เราที่ต้องทำใจ และก็ต้องทำให้ดีที่สุด เพราะว่าเรายังมีชีวิตครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ เราก็ยังมีชีวิตที่อาจจะต้องเป็นประโยชน์ให้กับสังคมบ้านเมืองได้อีกเยอะ ก็ปล่อยวาง ทำใจให้สบาย และก็ยิ้มให้มาก เดินเล่นให้มาก ออกกำลังกายให้มากจะดีขึ้น”

⁵³ เนื้อความตอนหนึ่งคัดมาจากรายการทันคนทันข่าว ตอน “เปิดใจทักษิณ” ทางช่องเคเบิลทีวี MV TV ดำเนินรายการโดยนายอนุสรณ์ เอี่ยมสะอาด

1) การให้ความหมาย

ทักษิณให้ความหมายตนเองว่า เป็นผู้มีความตั้งใจทุ่มเทให้บ้านเมือง แต่ถูกรังแกทำให้เดือดร้อน ต้องระหกระเหิน ร่อนเร่ มีนัยยะว่าเป็นผู้นำสงสาร

อย่างไรก็ตามการที่เขาไปทำสโมสรฟุตบอล Manchester City นั้นมีความหมายในทางที่ว่าร่ำรวย ซึ่งเป็นความหมายที่คนกลุ่มใหญ่ในสังคมไทยให้คุณค่า และการเป็นเจ้าของสโมสรฟุตบอลในอังกฤษก็เป็นความใฝ่ฝันของผู้ที่ชื่นชอบฟุตบอล

ท้ายสุดของข้อความ ทักษิณให้ความหมายตนเองว่าเป็นผู้ปล่อยวาง โดยถือหลักตามศาสนาพุทธ

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของพุทธ ในส่วนของคนดีต้องปล่อยวางปลง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ทุกสิ่งไม่เที่ยง การปล่อยวางเป็นทางลวงจากทุกข์ นอกจากนั้นยังมีวาทกรรมทุนนิยมผสมอยู่เล็กน้อยเพราะมีการให้คุณค่าแก่ความมีทุนแฝงอยู่

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้ามกล่าวคือ ทักษิณ ชินวัตร ผู้ร่ำรวยเป็นฝ่ายธรรมะเลื่อมใสในพุทธศาสนาแม้จะถูกรังแก มีจิตใจที่สูงพอจะปล่อยวาง คู่ตรงกันข้ามจึงเป็นฝ่ายอธรรม ไม่มีปัญญาทำมาหากินให้ร่ำรวย หมกมุ่น รังแกคนดีและผู้พึงควรปิดกั้นในที่สุด

1.2.1.3 เป็นผู้เห็นโลกเห็นธรรมด้วยปัญญา ตัวอย่างข้อความดังนี้⁵⁴

“ทักษิณ : “คุณวีระ เชื่อไหมว่า ผมนี่นะจะไปประเทศบาห์เรน นั่งคุยเรื่องธุรกิจ ไร่ประธานแบงค์มากคุยกับผมถึงเรื่องโครงการที่ซาอุดีอาระเบีย ประมาณ 2 แสนล้านบาท

พอประชุมเสร็จผมก็บินไปมาดากัสการ์ ไปเห็นคนจนขายมะนาวอยู่ 4 แยก ดูสิว่า ชีวิตมันแตกต่าง จากสิ่งที่ได้พบได้เห็น ในวันเดียว

⁵⁴ เนื้อความตอนหนึ่ง จากการโฟนอิน/วีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

แท้ๆ เลยเนี่ย มันเห็นโลกสองซีกในเวลาเดียวกันเหมือนกับเราเข้าใจใจทั้งเวลา
กลางวัน กลางคืน เราเข้าใจทั้งสองแบบ”

วีระ : “แต่ว่าคนนี้จะต้องดวงตาเห็นธรรมนะครับ ถึงเห็น
ภาพแบบนี้แล้วเอามาคิดได้ ใจมันมีมันบอดอยู่อย่างเดียว ใจพวกเขาเปรียบ
ตนอื่น ใจพวกอำมาตยาเนี่ย มันมองไม่เห็นสังขารธรรมะครับ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ใช้คำนำหน้านามกับประธานเบ็งค์ที่มาคุยกับเขาถึง
เรื่องโครงการที่ซาอุดีอาระเบีย ประมาณ 2 แสนล้านบาท ว่า “ไอ้” มีนัยยะที่ให้ความหมายแก่
ตนเองว่า เห็นอกว่าประธานเบ็งค์ที่กล่าวถึงและ การกล่าวถึงโครงการมูลค่า 2 แสนล้าน เป็นการ
ให้ความหมายถึงพลังทางเศรษฐกิจของทักษิณว่าเขาเห็นอกกว่านั้น

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ประธานเบ็งค์ กับ คนจนชาย
มะนาวอยู่ 4 แยกว่า “ชีวิตมันแตกต่าง” นั้น การที่เขาเห็นความแตกต่างแสดงว่าเขาให้ความหมาย
สิ่งต่างๆ ด้วยความแตกต่างของจำนวนทุน แม้เขาจะแสดงว่าเขาเข้าใจทั้งสองแบบ แต่ความเข้าใจ
นั้นก็ขึ้นอยู่กับจินตนาการแบบทุนนิยม ถ้าเขาไม่ติดกรอบทุนนิยมเขาจะไม่เห็นความแตกต่างและ
ไม่ต้องเข้าใจเป็นสองแบบ เพราะถ้าไม่ติดกรอบทุนนิยมแล้วทั้งประธานเบ็งค์และคนชายมะนาวก็
คือคนเหมือนกัน ไม่ต้องเข้าใจทั้งสองแบบ เข้าใจแบบเดียวคือชีวิตคน⁵⁵

การที่เขาเล่าว่าได้เดินทางผ่านหลายประเทศในหลายมุมโลก พบเห็น
ทั้งคนร่ำรวยและยากจน เป็นการให้ความหมายว่าเขาคือมนุษย์โลกาภิวัตน์ผู้ร่ำรวย เรื่องปัญญา
และเป็นอัศวินคลื่นลูกที่สามที่แท้จริง

⁵⁵ ตามแนวคิดของ Nietzsche เขาได้แบ่งมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีวัฒนธรรมในสองรูปแบบใหญ่ๆ คือ
วัฒนธรรมอย่างนายซึ่งเป็นวัฒนธรรมของอำนาจที่ให้คุณค่าแก่การสร้างกฎเกณฑ์บังคับผู้คนในสังคม กับ
วัฒนธรรมอย่างทาสซึ่งเป็นวัฒนธรรมของความอ่อนแอยอมตามเคารพเชื่อฟังกฎเกณฑ์ของสังคม และมนุษย์
ต่างก็ดิ้นรนที่จะมีอำนาจที่เข้มแข็ง อย่างไรก็ตามเขายังเห็นว่านอกจากมนุษย์ที่มีวัฒนธรรมทั้งสองแบบแล้วยังมี
ผู้ที่เหนือกว่ามนุษย์ทั้งสองแบบเป็นผู้ที่ผ่านและเข้าใจทั้งสองแบบทั้งยังอยู่เหนือกิเลสทั้งปวง Nietzsche เรียกสิ่ง
นั้นว่า “อภิมนุษย์” (Superman) การที่ทักษิณพูดถึง “นายเบ็งค์” กับ “คนชายมะนาว” เป็นการเปรียบเทียบ
ระหว่างนายเบ็งค์ผู้วางกฎเกณฑ์การไหลเวียนของเงินตราหรือถือครองอำนาจในการจัดสรรทรัพยากร กับ
คนชายมะนาวที่ซื้อขายสินค้าภายใต้การเคารพในระบบเงินตรา และเรียกนายเบ็งค์ว่า “ไอ้” แสดงให้เห็นความ
เห็นอกว่าแล้วยังแสดงความรู้ความเข้าใจทั้งมนุษย์ทั้งสองสถานะนั้น เป็นการพูดที่มีสัมพันธภาพกับแนวคิดของ
Nietzsche โดยนัยนี้ผู้ที่เคยผ่านการอ่านวรรณกรรมของ Nietzsche และเห็นสัมพันธภาพนี้จะเห็นว่าทักษิณได้ให้
ความหมายว่าตนคือ “อภิมนุษย์”

การที่ วีระ อธิบายว่า “แต่ว่าคนนี้จะต้องดวงตาเห็นธรรมนะครับ ถึงเห็นภาพแบบนี้แล้วเอามาคิดได้ ใจพินมีดมันบอดอยู่อย่างเดียว ใจพวกเขาเปรียบคนอื่น ใจพวกอำมาตยาเนี่ย มันมองไม่เห็นสังฆธรรมนะครับ” เป็นการข้ามรูป (Metaphor) ให้ความหมายว่า ทักษณ ชินวัตร ทรงปัญญาและเห็นธรรมเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า และให้ความหมายแก่คู่ตรงกันข้ามว่า มีดบอด เขาเปรียบตนอื่นมองไม่เห็นสังฆธรรม

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมหลายวาทกรรม วาทกรรมนี้จึงมีลักษณะผสมระหว่างวาทกรรมต่างๆ คือ

วาทกรรมของศาสนาพุทธ ที่เชื่อในปัญญาว่าจะเป็นเครื่องมือชิ้นที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้ดวงตามองเห็นธรรม

วาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ ที่อัศวินคลื่นลูกที่สามนอกจากจะต้องเป็นผู้รู้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีวิสัยทัศน์ฉลาดมีปัญญาหาทางแก้ไขปัญหาได้แล้ว ยังต้องแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

วาทกรรมของทุนนิยม วาทกรรมนี้เชื่อในเสรีภาพในการเคลื่อนที่แห่งทุน และเป็นรากความคิดของวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์

วาทกรรมตามข้อความที่ยกตัวอย่างนี้ เกิดจากการเชื่อมวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์กับวาทกรรมของศาสนาพุทธด้วยการเชื่อในคุณค่าของปัญญาเช่นเดียวกัน ส่วนวาทกรรมทุนนิมนั้นเป็นรากความคิดของวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์อยู่แล้ว

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้ามกล่าวคือ ทักษณ ชินวัตร คือมนุษย์โลกาภิวัตน์ผู้ร่ำรวย เรื่องปัญญา และเป็นอัศวินคลื่นลูกที่สามที่แท้จริงเหนือกว่า ประธานแบ็งค์ ประเทศบาห์เรน หรือประเทศซาอุดีอาระเบีย เขาเห็นโลกด้วยแว่นทุนนิยม และเขาทรงปัญญาและเห็นธรรมเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า ดังนั้น คู่ตรงกันข้ามจะเป็นผู้ไร้ปัญญา มองไม่เห็นสังฆธรรม และ วีระ ก็ได้ตอกย้ำความหมายว่า “ใจพินมีดมันบอดอยู่อย่างเดียว ใจพวกเขาเปรียบคนอื่น ใจพวกอำมาตยาเนี่ย มันมองไม่เห็นสังฆธรรมนะครับ” และคู่ตรงกันข้ามจะถูกปิดกั้นในที่สุด

1.2.2 กตัญญูรู้คุณ

1.2.2.1 เชื่อในระบบอุปถัมภ์ ตัวอย่างข้อความดังนี้⁵⁶

“กราบนมัสการท่านพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย ผู้นำศาสนาทุกศาสนา ครูทั้งหลาย ช่วยสอนพี่น้องประชาชน และก็ได้แก่ๆ ด้วย วัฒนธรรมที่ดียังอยู่ อย่าไปคิดว่า วัฒนธรรมมันเปลี่ยนไปแล้ว ถึงแม้เห็นตัวอย่างที่ไม่ดีอยู่ในวันนี้ พี่น้องครับวัฒนธรรมดั้งเดิมของเราก็คือว่า ให้เด็ก ให้คนไทย รู้จักสำนึกในบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ แต่วันนี้ท่านน่าจะเห็นคนเนรคุณได้ดี ก็อย่าคิดว่ามันเป็นสิ่งถูกต้อง”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้นำเอาสิ่งที่เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อคนไทยไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุสงฆ์ ผู้นำศาสนาทุกศาสนา ครู อันเป็นสัญลักษณ์ของ ปัญญา คุณงามความดี มาตอกย้ำเพื่อให้คุณค่าแก่วัฒนธรรมการสำนึกบุญคุณ หรือความเชื่อในระบบอุปถัมภ์ซึ่งเป็นความเชื่อที่ฝังตัวอยู่ในสังคมไทยมานานแล้ว ความเชื่อนี้เลื่อนไหลมาจากความเชื่อเรื่องบุญกรรมที่มีอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ และเขายังได้เอาความกตัญญูรู้คุณของเด็กต่อผู้ใหญ่มาข้ามรูป (Metaphor) เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบให้เกิดความรู้สึกกลัวต่อวัยชราขึ้นในส่วลึกของจิตใจผู้ฟัง สิ่งนี้จะทำให้ผู้ฟังที่อยู่ในวัยที่เป็นผู้ใหญ่มีลูกมีหลานแล้วรู้สึกอยากจะคงวัฒนธรรมนี้ไว้ต่อไป

การให้ความหมายดังกล่าว นอกจากจะให้คุณค่าแก่วัฒนธรรมการสำนึกบุญคุณหรือความเชื่อในระบบอุปถัมภ์แก่ผู้ฟังแล้ว ยังเป็นการให้ความหมายแก่ตนเองว่าเป็นผู้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมดังกล่าวอีกด้วย และการหยิบยก พระภิกษุสงฆ์ ผู้นำศาสนาทุกศาสนา ครู อันเป็นสัญลักษณ์ของ ปัญญา คุณงามความดี มาตอกย้ำให้คุณค่าดังกล่าวยังเป็นการให้ความหมายแก่ตนเองว่าเป็นฝ่ายธรรมะอันมีปัญญาและคุณงามความดีอีกด้วย

ท้ายสุด การให้ความหมายดังกล่าวก็เพื่อให้ความหมายด้านลบแก่คู่ตรงกันข้ามว่าเนรคุณ

⁵⁶ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของระบบอุปถัมภ์ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเชื่อเรื่องบุญกรรม หยิบยกมาข้ามรูป (Metaphor) ใช้เป็นวัฒนธรรมทางการเมือง ปัญหาเรื่องการใช้ระบบอุปถัมภ์ในการเมืองเป็นข้อถกเถียงในสังคมวิชาการไทยมาเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้วว่า ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยสามารถลงตัว (compatible) กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการเป็นหนี้บุญคุณกันในประโยชน์ส่วนตัวแต่การใช้หนี้กันทำลายวิจรรย์ญาณในประโยชน์สาธารณะ ประชาชนทั่วไปเขาไม่ได้เป็นหนี้ด้วย

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ ทักษิณ ชินวัตร เชื่อใน วัฒนธรรมการสำนึกบุญคุณหรือความเชื่อในระบบอุปถัมภ์ เขาตอกย้ำให้พระภิกษุสงฆ์ ผู้นำศาสนาทุกศาสนา ครูที่ยังคงคุณค่าแก่วัฒนธรรมดังกล่าว ดังนั้นฝ่ายคู่ตรงกันข้ามของเขาเนรคุณ และคู่ตรงกันข้ามจะถูกปิดกั้นในที่สุด

1.2.2.2 เป็นผู้สำนึกบุญคุณ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁵⁷

“อาไ้...คนอย่างผมเนี่ยะเหอครับ ผมเป็นคนบ้านานครับ เป็นคนชอบทำงาน ไม่มีความคิดอย่างอื่น แล้วเป็นคนที่จงรักภักดี เป็นคนที่เป็น...ผมโดยปกติเป็นคนที่สำนึกบุญคุณคนอยู่แล้ว และยังพระเจ้าอยู่หัวเหนือหัวยิ่งกว่านั้นอีก เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในใจผมเลย”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ตอกย้ำความหมายที่เขาให้ไว้ดังข้อ 1.2.1.1 ว่าตนเป็นคนสำนึกบุญคุณคน แล้วเชื่อมโยงไปให้ความหมายว่าตนจงรักภักดี โดยเขาได้ให้ความหมายว่าการจงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัว นั้นอยู่เหนือการสำนึกในบุญคุณคนอื่นอีกด้วย

⁵⁷ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

นอกจากนั้นเขายังได้ให้ความหมายตนเองว่าเป็นคนบ้านนอก ไม่ได้คิดที่จะไม่จงรักภักดี ความหมายนี้แฝงนัยว่า ตนไม่ได้มีค่าใหญ่โตเพียงแต่ต้องการทำงานให้บ้านเมือง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของระบบอุปถัมภ์ โดยนำมารวมกับความเชื่อในวาทกรรมของระบบการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ ทักษิณ ชินวัตร เป็นผู้รู้คุณคน จงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัว นั้นอยู่เหนือการสำนึกในบุญคุณคน ไม่ได้มีค่าใหญ่โตเพียงแต่ต้องการทำงานให้บ้านเมือง แสดงว่าฝ่ายตรงกันข้ามไม่ดี อัจฉาใส่ร้าย ควรถูกปิดกั้น

1.2.2.3 มีบุญคุณกับสังคมเพราะทำประโยชน์แก่สังคมในอดีต มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁵⁸

“พี่น้องครับ พี่น้องที่เคยได้รับอันสงส์จากประชาธิปไตยที่กินได้ ในยุคไทยรักไทยในยุคที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรี ท่านลองกลับไปคิดสักนิดหนึ่งเถอะ ประชาธิปไตยที่ประชาชนมอบหมายอำนาจให้อย่างแท้จริง มันเป็นประโยชน์ต่อพี่น้องแค่ไหน ท่านที่เคยได้รับประโยชน์จาก 30 บาทรักษาทุกโรคไม่ว่าผ่าหัวใจ ไม่ว่าลูกๆ 30 บาท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรทั้งสิ้น พี่น้องที่ได้ลูกคืนตอนที่ผมปราบยาเสพติด พี่น้องที่สามารถทำมาหากินได้โดยตอนที่ผมปราบมาเฟีย พี่น้องที่ลูกหลานเคยได้ทุนการศึกษาเอาหวยได้ดินขึ้นมาบนดิน พี่น้องที่เคยได้ประโยชน์จากธนาคารประชาชนเพื่อคนจน พี่น้องที่เคยได้ประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้าน พี่น้องที่เคยได้ประโยชน์จากโอท็อป พี่น้องที่เคยได้ประโยชน์จากการพักหนี้เกษตรกร พี่น้องครับลุกขึ้นมาให้พร้อมกันทั้ง

⁵⁸ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2552

ประเทศไทย มาร่วมกับเสื้อแดงประชาธิปไตยของเราคืนมา เราต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง ไม่ใช่หลอกหลวงว่าเป็นประชาธิปไตยแต่ความจริงไม่ใช่ เพราะเราต้องการประชาธิปไตยเพื่อประชาชน พี่น้องไม่ต้องห่วงผม ผมห่วงพี่น้องครับ พี่น้องครับผมพร้อมครับ ถ้าผมจะต้องเดินเข้าประเทศไทย แล้วเราเดินมาด้วยกัน แล้วเราบอกว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่เราต้องการ (ทักษิณ ทำท่าทาบโต๊ะ) ผมพร้อมครับ ขออย่าเห็นแก่ตัว ขอให้เสียสละ ขอให้ออกมาต่อสู้ พี่น้องครับ ขอให้หนักต่อสู้ทุกคนประสบความสำเร็จ เพื่อลูกหลานของเรา ขอขอบคุณมากครับ สวัสดีครับ”

1) การให้ความหมาย

ตามข้อความนี้ ทักษิณ ได้หยิบยกเอาผลงานในอดีตในครั้งที่เขาเป็นนายกรัฐมนตรีว่าการบริหารงานของเขาได้เคยให้ประโยชน์แก่พี่น้องประชาชนมากมายนั้น เป็นการให้ความหมายว่าเขาเคยทำคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองมากมาย แล้วให้ความหมายตนเองว่าเขาคือผู้นำประชาธิปไตย⁵⁹

การที่เขากล่าวว่า “ท่านลองกลับไปคิดถึงนัดหนึ่งเถอะ” การชวนให้ประชาชนระลึกถึงประโยชน์ที่เคยได้รับ บุญมีความหมายในทางที่เป็นประโยชน์ที่ได้รับ ส่วนกรรมมีความหมายในทางที่เป็นโทษที่ได้รับ บุญคุณจึงมีความหมายในทางคุณประโยชน์ที่เคยได้รับ การชวนให้ประชาชนระลึกถึงประโยชน์ที่เคยได้รับ ก็คือการให้ประชาชนระลึกถึงบุญคุณ ข้อความนี้จึงมีลักษณะเป็นการใช้วัฒนธรรมของระบบอุปถัมภ์เรียกร้องเอาบุญคุณนั่นเอง

เขาให้ความหมายต่อไปว่า คุณประโยชน์ที่เคยเกิดขึ้นแก่บ้านเมืองที่เกิดจากเขาและประชาธิปไตยนั้นได้ถูกเอาไป แล้วจึงให้ความหมายว่าการเอาคืนว่าจะ是你คุณประโยชน์แก่ตัวประชาชนเอง

นอกจากนั้นเขากล่าวว่า “พี่น้องไม่ต้องห่วงผม ผมห่วงพี่น้องครับ พี่น้องที่มีกำลังมาช่วยเหลือเสื้อแดง ข้าวหม้อแกงหม้อ เอามาช่วยกันให้พวกเราอยู่แล้วช่วยกัน พี่น้องครับเราต้องการประชาธิปไตยเพื่อประเทศไทย เพื่อคนไทย เพื่อลูกหลานของเรา” เป็นการให้

⁵⁹ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อความในพินอินทั้งหมด เห็นว่า เขามักกล่าวในลักษณะเป็นการข้ามรูป (metaphor) เปรียบตนเองกับประชาธิปไตยราวกับว่าเป็นหนึ่งเดียวกันจนเกิดสัญญะว่า เขาคือประชาธิปไตย แม้เขามักจะกล่าวว่า “ไม่ว่าใครเป็นรัฐบาล การเป็นประชาธิปไตยเท่านั้นที่พี่น้องจะมีความสุข” แต่ในที่สุดก็มักจะกล่าวว่า “พี่น้องครับผมพร้อมครับ ถ้าผมจะต้องเดินเข้าประเทศไทย แล้วเราเดินมาด้วยกัน แล้วเราบอกว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่เราต้องการ ผมพร้อมครับ” เสมอ ซึ่งหากการรณรงค์สำเร็จตัวเขาเองก็อยู่ในฐานะที่พร้อมและเดินไปกับประชาชนอยู่แล้วก็ต้องได้บทบาทที่สำคัญที่สุดอย่างแน่นอน

ความหมายว่า การเสียสละเพื่อประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นการกระทำเพื่อลูกหลานอันเป็นที่รัก และเขาได้กล่าวว่า “ขออย่าเห็นแก่ตัว” เป็นการให้ความหมายผู้ที่ไม่ออกมาต่อสู้ว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของระบบอุปถัมภ์ ร่วมอยู่กับ วาทกรรมของระบอบประชาธิปไตย คือควรสำนึกบุญคุณผู้ปกครองที่เคยอุปถัมภ์โดยควรร่วมต่อสู้ และมีวาทกรรมของแนวคิดสังคมนิยมปะปนอยู่เล็กน้อย ในเรื่องการเรียกร้องประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ ทักษิณ ชินวัตร เคยทำคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองมากมาย เขาคือผู้นำประชาธิปไตย ประชาชนควรสำนึกบุญคุณ ประชาธิปไตยนั้นได้ถูกเอาไป การเอาคืนจะเป็นคุณประโยชน์แก่ตัวประชาชนเอง การเสียสละเพื่อประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นการกระทำเพื่อลูกหลานอันเป็นที่รัก ผู้ที่ไม่ออกมาต่อสู้ว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว ดังนั้นคู่ตรงกันข้ามเป็นเผด็จการ เห็นแก่ตัวไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทำให้บ้านเมืองไม่เจริญ และถูกปิดกั้นในที่สุด

1.2.2.4 ปัจจุบันกำลังเรียกร้องประชาธิปไตยให้ชาติบ้านเมืองลูกหลาน มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁶⁰

“ถ้าเป็นอย่างเช่นนั้นเนี่ยะ พี่น้องครับ ถ้าพี่น้องเขา ประชาธิปไตยที่แท้จริงกลับคืนมาให้ผม...(พูดหลุด Freudian slip เสียงหลง ตกใจรีบแก้เป็นมาให้พี่น้อง) ...มาๆ ให้พี่น้อง แล้วใช้ผม ผมจะทำให้ดู (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) แต่ถ้ามีคนอื่นทำได้ไม่ต้องใช้ผมขอเป็นคนสุดท้ายขอให้คนอื่นทำไป ผมไม่ต้องการได้ขึ้นชื่อว่า ไปเรียกร้องให้พี่น้องทั้งหมดมาต่อสู้เพื่อผม ผมต้องการให้พี่น้องทั้งหมดต่อสู้เพื่ออนาคตของพี่น้องเอง ของลูกหลาน และของประเทศไทยเท่านั้น “ (ผู้ชุมนุมเฮลั่น)

⁶⁰ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายแก่ผลการเรียกร้องครั้งนี้ของเขาว่า จะเป็นผลดีกับตัวประชาชนเอง และให้ความหมายว่าตนเองเป็นผู้อาสารับใช้ ที่ใจกว้าง

การที่เขาเน้นว่า “แต่ถ้ามีคนอื่นทำได้ไม่ต้องใช้ผม” มีนัยยะไปในทำนองที่ว่างงานที่จะทำนั้นยากไม่แน่ใจว่าคนอื่นจะทำได้หรือไม่แต่เขาทำได้ ดังที่เขากล่าวไว้ว่า “ผมจะทำให้ดู”

และเขาให้ความหมายแก่การต่อสู้นี้ว่าเป็นการทำเพื่ออนาคตของประชาชนเอง ของลูกหลาน และของประเทศไทย

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม คือ ความเชื่อตามวาทกรรมของแนวคิดสังคมนิยมเกี่ยวกับการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยการรับใช้สังคมภายใต้เจตจำนงร่วมกัน

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้ามกล่าวคือ เขาให้ความหมายว่าผลการเรียกร้องครั้งนี้ว่าจะเป็นผลดีกับตัวประชาชนเอง เขาเป็นผู้อาสารับใช้ ที่ใจกว้าง งานที่จะทำนั้นยากไม่แน่ใจว่าคนอื่นจะทำได้หรือไม่แต่เขาทำงานนี้ได้ การต่อสู้เป็นการทำเพื่ออนาคตของประชาชนเอง ของลูกหลาน และของประเทศไทย ดังนั้นคู่ตรงกันข้ามจึงมีความหมายไปในทางที่ว่า กตขี้ คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่สนใจประโยชน์ของประชาชน ลูกหลาน และประเทศชาติ และถูกปิดกั้นในที่สุด

1.2.2.5 เป็นคนรักชาติ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁶¹

“พี่น้องครับ พี่น้องทหาร พี่น้องตำรวจ คนเหล่านี้ คือ เลือดเนื้อเชื้อไขไทยทั้งสิ้น เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขที่รักพระเจ้าอยู่หัวเช่นเดียวกับพวกท่าน ยามมีใครมาผูกขาดว่าจงรักภักดีพระเจ้าอยู่หัวโดยที่ไม่นับพวกเรา คนไทยทุกคนจงรักภักดีรักพระเจ้าอยู่หัวและรักสมเด็จฯ แต่มีบางคนพยายามผูกขาด”

⁶¹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ได้ให้ความหมาย ทหาร ตำรวจ ว่าเป็นเชื้อเผ่าชาติไทย รักและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และได้ให้ความหมายต่อไปว่าพวกเขาเหล่านั้นเป็นพวกเดียวกับเขาและผู้ชุมนุม ลักษณะเช่นนี้เป็นการทำลายการสร้าง ความหมายเชิงคู่ตรงกันข้ามของฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งเป็นการตอบโต้ข้อครหาของฝ่ายตรงกันข้ามในเรื่องความไม่จงรักภักดี

และเขายังให้ความหมายแก่ฝ่ายตรงกันข้ามว่า พยายามผูกขาดความจงรักภักดี ข้อความนี้เป็นการปิดการสร้าง ความหมายเชิงคู่ตรงกันข้ามของฝ่ายตรงกันข้ามทั้ง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อตามวาทกรรมของแนวคิดชาตินิยม และวาทกรรมของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

3) การปิดกั้น

วาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่ใช้ปิดข้อกล่าวหาของฝ่ายตรงกันข้ามว่าเขาไม่จงรักภักดีทั้ง เป็นกลยุทธ์การทำลายการสร้าง ความหมายเชิงคู่ตรงกันข้ามของฝ่ายตรงกันข้าม ผู้รับเหาวาทกรรมนี้จะปิดกั้นการกล่าวหาว่าไม่จงรักภักดีในที่สุด

1.2.2.6 เป็นผู้เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁶²

“พี่น้องครับ วันนี้ผมเลยต้องขออนุญาตอำลาศพพี่สาวออกทุกจังหวัดเน้อ เพราะแค่ใส่เสื้อแดงโดยกับพี่น้องสักวัน เพราะพี่น้องได้เห็นภาพผม ผมก็เลยอยากใส่เสื้อแดง ก็เลยลาทุกขี๊สาวอีกวันหนึ่ง เสียตายครับพี่สาวตายบ่ได้มีโอกาสไปกราบศพลา แต่บ่เป็นหยิ่งน้อ ถ้าบ่เมินมันก่ต้องโตยกันไปอยู่ละ เพราะชีวิตมันสั้น คนเฮาบ่มีชีวิตยาวแต่บ่ว่างอยู่นะ คิดว่าเฮาจะยะหยิ่งให้มีประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด เฮาก็จวยกันยะไป”

⁶² เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้กล่าวทักทายผู้ฟังด้วยภาษาเหนือซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่น และใส่เสื้อแดงเช่นเดียวกับผู้ฟังเป็นการให้ความหมายว่าเขาเป็นพวกเดียวกันกับชาวเสื้อแดง เขาให้ความหมายของการใส่เสื้อแดงของเขามากกว่าเป็นการลาทุกข์ การไว้ทุกข์ตามประเพณีไทยเป็นการแสดงความอาลัยอันเป็นการให้เกียรติให้ความสำคัญแก่ผู้ตายด้วยการแต่งชุดดำ ซึ่งการไว้ทุกข์แก่ญาติพี่น้องที่ใกล้ชิดตามประเพณีไทยนั้นเป็นการให้เกียรติ และให้ความสำคัญแก่ตนและครอบครัวด้วย การลาทุกข์ที่สวมใส่เสื้อแดงเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจึงเป็นการเสียสละ ดังนั้นการลาทุกข์ของเขาจึงเป็นการเสียสละเพื่อประชาธิปไตยของชาวเสื้อแดง

นอกจากนั้นเขายังแสดงออกว่า ชีวิตคนเราไม่ยืนยาวหรอกจะตายเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ระหว่างอยู่ต้องทำประโยชน์ให้ส่วนรวมให้มากที่สุด เป็นการให้ความหมายว่าชีวิตจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม และเป็นการแสดงออกว่าเขาเป็นชาวพุทธที่ดีเจริญมรณานุสติอยู่เสมอ

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อตามวาทกรรมท้องถิ่นของไทยเกี่ยวกับการไว้ทุกข์ ประกอบกับ วาทกรรมของพระพุทธานุสติในเรื่องมรณานุสติ และวาทกรรมตามแนวคิดสังคมนิยมในส่วนที่ว่าชีวิตจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อได้ใช้ชีวิตเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ เขาให้ความหมายว่าเขาเป็นพวกเดียวกันกับชาวเสื้อแดง การใส่เสื้อแดงของเขาเป็นการลาทุกข์ การลาทุกข์ซึ่งเป็นหน้าที่ตามประเพณีของเขา เป็นการเสียสละเพื่อประชาธิปไตยของชาวเสื้อแดง ชีวิตคนเราไม่ยืนยาวจะตายเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ ชีวิตจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อได้ใช้ชีวิตเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนั้นจะเกิดความหมายแก่คู่ตรงกันข้ามว่า ไม่ใช่พวกเดียวกัน เข้ามารังแกทักษิณ ชาวพุทธที่ดีผู้หมั่นเจริญมรณานุสติและเป็นพวกเดียวกันกับเสื้อแดงจนต้องเสียสละ ละจากการไว้ทุกข์ตามประเพณีไทย ผู้รับเอาวาทกรรมนี้จะปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามในที่สุด

1.3 ผู้ที่ประชาชนรักและนิยมชมชอบ เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องการได้รับความยอมรับอย่างไร มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁶³

“ขอบคุณพี่น้องที่ช่วยกันเสียสละนะครับ ท่านวีระครับน่ารักมากเลยเนี่ย บางคนโทรมาหาผม (วีระ – “ครับๆ”) แล้วให้ผมฟังพระให้พร (วีระ – “อ้อ...”) บอกว่าตอนนั้นมาถวายสังฆทานให้ผมบ้าง มาทำไม้ค้ำโพธิ์ให้ผมบ้าง โอ้...ผมไม่รู้จะตอบแทนบุญคุณพี่น้องประชาชนอย่างไร เพราะพี่น้องน่ารักจริงๆ “ (ผู้ชุมนุมเฮลั่น)

1) การให้ความหมาย

ทักษิณเริ่มต้นให้ความหมายผู้ชุมนุมว่าเป็นผู้เสียสละ น่ารัก น่าชื่นชม และยังกล่าวในลักษณะที่ว่า มีประชาชนให้กำลังใจตนอยู่ ด้วยการโทรมาหาตนแล้วให้ตนฟังพระให้พร ถวายสังฆทานให้ ทำไม้ค้ำโพธิ์ให้ตน

การให้ฟังพระให้พร ถวายสังฆทานให้ ทำไม้ค้ำโพธิ์ให้ นั้นตามความหมายของวัฒนธรรมไทยเป็นการแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใย เป็นอย่างสูงโดยทั่วไป จะเป็นการทำให้แก่คนดีที่ตนศรัทธา การกล่าวเช่นนี้เป็นการให้ความหมายว่าตนเป็นคนดี มีคนรัก ห่วงใย ศรัทธา เป็นอย่างสูง และเขายังให้คุณค่าแก่ผู้ที่รัก ห่วงใย ศรัทธาเขาว่าเป็นคนน่ารัก

นอกจากนั้นเขายังคิดจะตอบแทนบุญคุณแต่ไม่รู้จะทำอย่างไร แต่จากการอ่านวาทกรรมทั้งหมดแล้ว เขาน่าจะตอบแทนบุญคุณประชาชนได้ด้วยการกลับมาทำงานรับใช้สังคมในฐานะผู้นำซึ่งจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนดีรู้จักสำนึกบุญคุณคน

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม คือ ความเชื่อตามวาทกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำบุญ และวาทกรรมของระบบอุปถัมภ์ที่จะตอบแทนบุญคุณกันที่ถูกนำมาใช้ในทางการเมือง

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ การที่ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายว่า ผู้ชุมนุมเป็นผู้เสียสละ น่ารัก น่าชื่นชม และที่พวกเขาให้

⁶³ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2552

กำลังใจทักซิณเพราะทักซิณเป็นคนดี จึงมีคนรัก ห่วงใย ศรัทธา เป็นอย่างสูง และผู้ที่รัก ห่วงใย ศรัทธาทักซิณว่าเป็นคนน่ารัก ทักซิณสำนึกในบุญคุณของคนเหล่านั้น ทำให้เกิดความหมายแก่คู่ ตรงกันข้ามในลักษณะที่ว่า เป็นพวกขี้ฉ้อจกเห็นคนอื่นได้ดี เป็นที่นิยม ได้รับความรัก ความห่วงใย ความศรัทธา และมีสิ่งดีๆ เป็นบุญตอบแทนกัน เลยหมั่นได้ กลั่นแกล้ง และผู้รับเอาวาทกรรมนี้ก็จะ ปิดกั้นในที่สุด

2. วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย

ผู้วิจัยจะทำการอ่านวาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมชุดที่สอง เนื่องจากวาทกรรมชุดนี้เป็น วาทกรรมชุดที่ขยายความด้านภาพลักษณ์ของทักซิณ ชินวัตร เพิ่มเติมจากวาทกรรมชุดแรกใน ด้านความเป็นนักประชาธิปไตย ทั้งนี้จะปรากฏอุดมการณ์ประชาธิปไตยตามความเชื่อของทักซิณ ในวาทกรรมชุดนี้ เหตุที่ต้องแยกวาทกรรมชุดนี้ออกจากชุดแรก เพราะวาทกรรมชุดแรกเป็น วาทกรรมที่ธำรงรักษาอำนาจของความเชื่อเดิมเมื่อครั้งมีอำนาจ ส่วนวาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรม ที่ทักซิณสร้างขึ้นใหม่เพื่อต่อสู้ทางการเมืองครั้งนี้โดยเฉพาะ

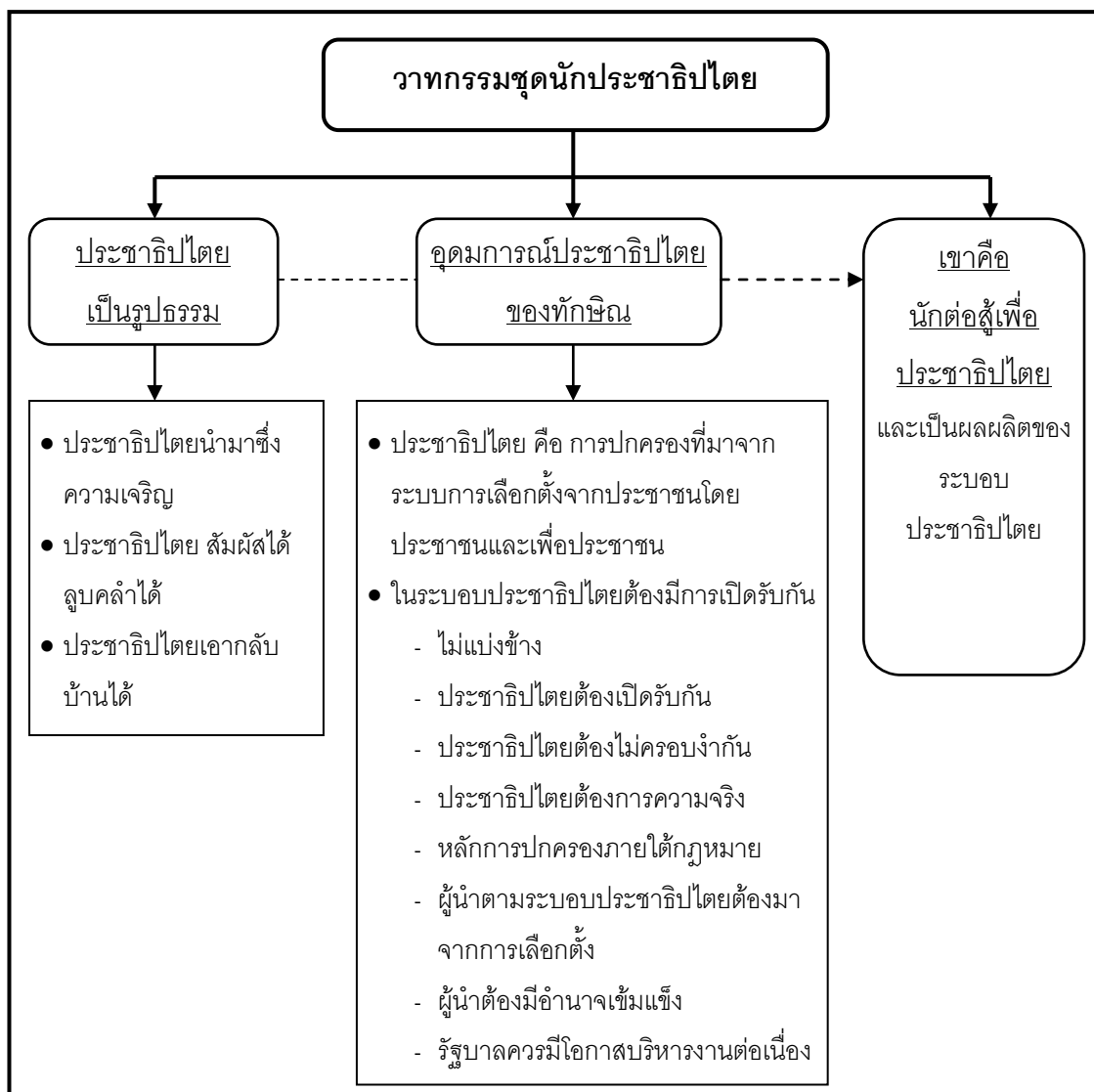
การเพื่อการอ่านวาทกรรมชุดนี้โดยการร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบท ผู้วิจัยได้แบ่งวาทกรรมนี้ ออกเป็นวาทกรรมย่อยอีก 3 ส่วนคือ

2.1 ประชาธิปไตยเป็นรูปธรรม ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมาย เชิงคุณค่าเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยว่า เป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความเจริญอย่างเป็น รูปธรรม

2.2 อุดมการณ์ประชาธิปไตยของทักซิณ ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ ความหมายเชิงคุณค่าแก่นวนคิดของเขา

2.3 เขาคือนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยและเป็นผลผลิตของประชาธิปไตย ซึ่งจะ กล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องการเป็นนักต่อสู้เพื่อ ประชาธิปไตย

ในเบื้องต้นผู้วิจัยขอนำเสนอวาทกรรมชุดนี้เป็นแผนภาพดังนี้

2.1 ประชาธิปไตยเป็นรูปธรรม เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยว่าเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความเจริญอย่างเห็นเป็นรูปธรรม

2.1.1 ประชาธิปไตยนำมาซึ่งความเจริญอย่างเห็นเป็นรูปธรรม มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁶⁴

⁶⁴ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2552 (โปรดดูหน้าถัดไป)

“พี่น้องครับ ผมขอย้ำผลการวิจัยของนักปราชญ์ที่ได้รับรางวัลโนเบลไพโรซอีกครึ่งหนึ่งนะครับ เป็นคนอินเดียชื่ออามาตี เช่น⁶⁵ เขาวิจัยออกมาว่าถ้าประเทศไหนไม่เป็นประชาธิปไตย โอกาสที่ประชาชนประเทศนั้นจะอดอยากมีสูง และพี่น้องจำได้ไหมครับว่า ประชาธิปไตยยุคที่เบงบานและพี่น้องมีความสุข จนมีความรู้สึกที่ประชาธิปไตยกินได้ ก็ตอนที่ไทยรักไทยเป็นรัฐบาลใช้ไหมครับ? เพราะไทยรักไทยเป็นรัฐบาลที่ได้รับฉันทานุมติจากประชาชนอย่างเต็มที่ จึงมีความรู้สึกจะต้องตอบแทนบุญคุณประชาชนอย่างเต็มที่”

1) การให้ความหมาย

การที่ทัศนคติของนักปราชญ์ที่ได้รับรางวัลโนเบลไพโรซที่ว่าถ้าประเทศไหนไม่เป็นประชาธิปไตยโอกาสที่ประชาชนประเทศนั้นจะอดอยากมีสูง มาข้ามรูป (Metaphor) โดยหยิบยกเอาการบริหารประเทศเมื่อครั้งที่เขาเป็นรัฐบาลมาเปรียบเทียบกับว่าในครั้งนั้นเป็นยุคที่ประชาธิปไตยยุคที่เบงบานและพี่น้องมีความสุขจนมีความรู้สึกที่ประชาธิปไตยกินได้ นั้น เป็นการยืนยันผลงานวิจัยดังกล่าวว่าตรงกับทางปฏิบัติ และเป็นการให้ความหมายว่ารัฐบาลของเขาเป็นรัฐบาลประชาธิปไตย และประชาธิปไตยกินได้ทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี

---

⁶⁵ Amartya Sen นักเศรษฐศาสตร์ทางเลือกแนวพุทธ เขาเคยกล่าวว่า “เหตุผลสาธารณะเป็นเครื่องมืออันดีที่จะช่วยสร้างโลกให้เป็นที่ยั่งยืนและยุติธรรมยิ่งขึ้น ในการพัฒนาสังคมที่ร่ำรวยชนบทแห่งการสื่อสารและเหตุผลสาธารณะอย่างมีปฏิสัมพันธ์ สำคัญยิ่งที่เราควรระลึกถึงในพุทธคุณและคุณูปการของคติทางพระพุทธศาสนา และผมเชื่อควรจะนำมาปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น” นอกจากนั้น “เสรีภาพ” ในแนวคิดของ Sen มีความหมายกว้างกว่า และครอบคลุมมากกว่าศัพท์ที่ใช้กันทั่วไป โดย Sen เสนอว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับเสรีภาพที่สำคัญห้าประการด้วยกันคือ: 1. เสรีภาพทางการเมือง 2. เสรีภาพทางเศรษฐกิจ 3. โอกาสทางสังคม 4. หลักประกันความโปร่งใส 5. การคุ้มครองความปลอดภัย ผู้วิจัยไม่พบประโยคที่กล่าวถึง “ประเทศไหนไม่เป็นประชาธิปไตย โอกาสที่ประชาชนประเทศนั้นจะอดอยากมีสูง” พบแต่ว่า Sen เห็นว่าหากขาดเสรีภาพทั้งห้าข้อข้างต้นโอกาสที่ประชาชนประเทศนั้นจะเกิดความเหลื่อมล้ำและมีช่องว่างระหว่างชนชั้นมาก พิจารณาจากแนวคิดเชิงพุทธ ของ Sen ซึ่งลักษณะของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธเป็นเศรษฐศาสตร์แบบพึ่งตนเองภายในหน่วยย่อยๆ แล้วเห็นว่า Sen อยู่คนละขั้วและไม่ได้เห็นพ้องกับเสรีนิยมสุดขั้วอย่างวาทกรรมทุนโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นเศรษฐศาสตร์แบบเชื่อมโยงพึ่งพาระหว่างหน่วยต่างๆเลย หากนำแนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบ Sen มาใช้ร่วมกับความเชื่อเรื่องโลกาภิวัตน์จะเกิดการย้อนแย้ง (paradox) และได้ผลออกมาเป็นวาทกรรมที่ไม่มีระบบ ดังนั้นหากนำแนวคิดของ Sen มาใช้กับวาทกรรมทัศนคติที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อโลกาภิวัตน์จะเกิดการย้อนแย้งความคิดของ Sen โน้มเอียงไปทางเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธแบบ E. F. Schumacher ซึ่งอยู่ในแนวเดียวกับเศรษฐกิจพอเพียงของไทย แม้จะมีรายละเอียดที่ต่างกันก็ตาม

เขายังได้ให้ความหมายต่อไปอีกว่า เหตุผลที่ประชาธิปไตยทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี นั้นเนื่องมาจาก “รัฐบาลที่ได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนอย่างเต็มที่ จึงมีความรู้สึกจะต้องตอบแทนบุญคุณประชาชนอย่างเต็มที่”⁶⁶

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม คือ ความเชื่อของชนชั้นล่างว่าประชาธิปไตยกินได้⁶⁷ และได้ถูกนำไปเชื่อมโยงกับวาทกรรมของระบบอุปถัมภ์ โดยผู้นำที่ได้รับเลือกตั้งต้องสำนึกบุญคุณของประชาชนโดยต้องทำงานให้ดีตอบแทน เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาธิปไตยจึงทำให้ประเทศเจริญ

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ การที่ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายว่า รัฐบาลของเขาเป็นรัฐบาลประชาธิปไตยและประชาธิปไตยทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า รัฐบาลที่ได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนอย่างเต็มที่ จะมีความรู้สึกจะต้องตอบแทนบุญคุณประชาชนอย่างเต็มที่ ดังนั้นจะเกิดความหมายในด้านคู่ตรงกันข้ามว่า เป็นเผด็จการไม่ต้องสำนึกบุญคุณของประชาชนทำให้ไม่เจริญประชาชนอดอยากและถูกปิดกั้นในที่สุด

⁶⁶ ความเชื่อนี้ต่างจากความเชื่อเรื่องประชาธิปไตยตามแนวคิดสัญญาประชาคมในโลกตะวันตก ซึ่งรุสโซเชื่อว่าสัญญาประชาคมคือสัญญาที่ประชาชนให้อำนาจแก่เจตจำนงร่วมกัน จอห์น ล็อก เชื่อว่า สัญญาประชาคมคือสัญญาที่ประชาชนมอบให้ผู้ปกครองเป็นเพียงผู้ทำการแทน โทมัส ฮอบส์ เชื่อว่า สัญญาประชาคมคือสัญญาที่ประชาชนมอบอำนาจทั้งปวงแก่ผู้ปกครองโดยไม่มีข้อผูกมัด ความเชื่อของทักษิณคล้ายความเชื่อของโทมัส ฮอบส์ ที่ประชาชนมอบอำนาจทั้งปวงแก่ผู้ปกครองแต่ต่างกันที่ความเชื่อของทักษิณนั้นผู้ปกครองผูกมัดที่จะต้องตอบแทนบุญคุณ และเมื่อผู้ปกครองสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนประชาชนก็ถูกผูกมัดโดยศีลธรรมต้องตอบแทนบุญคุณโดยเลือกตั้งให้ผู้ปกครองมีอำนาจอีก (โปรดดูข้อ 1.2.2.3 ประกอบ) จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดสัญญาประชาคมของทักษิณมีอัตลักษณ์ของตนเองต่างจากแนวคิดของโลกตะวันตก และเป็นสัญญาประชาคมในระบอบอุปถัมภ์หรือสัญญาประชาคมแบบไทยโบราณ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการปกครองดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่ยุคพ่อขุน

⁶⁷ ทักษิณรู้ว่าเขาพูดอยู่กับใคร โดยผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายหลักคือกลุ่มชนชั้นล่าง ที่อาจไม่สามารถเข้าถึงหรือพิจารณาถึงถ้วนได้ว่าเนื้อหาสาระที่ทักษิณกำลังพูดถึงอยู่นั้นมีข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

2.1.2 ประชาธิปไตยสัมผัสลูกคำได้ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁶⁸

“พี่น้องครับวันก่อนหมวดเจี๊ยบส่งหนังสือพร้อมกับ CD มาให้ผมดู ผมดูแล้วโดยเฉพาะหน้าที่ของคนเสื้อแดงพูดถึงผมครับ ผมดูแล้วน้ำตาซึมครับ มันเป็นเรื่องที่มันมีค่าที่สุด เพราะว่าใจพี่น้องมอบให้ผม คิดถึงผม คิดถึงในสิ่งที่ผมได้ทำไว้ให้กับพี่น้องโดยเฉพาะประชาชน ที่เราเรียกกันว่าประชาธิปไตย กินได้นี้ละครับ มันซึ่งใจจริงๆ ฮะ แต่มันเป็นประชาธิปไตยที่ทำให้พี่น้องสัมผัสได้จริงๆ ถ้าประชาธิปไตยไม่แท้จริง มันสัมผัสไม่เจอฮะ สัมผัสยังงี้ก็ไม่เจอ

เพราะฉะนั้นพี่น้องครับ วันนี้เรากำลังมาเจอกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเราบอกว่าเราจะรวมพลังกัน เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริง ให้กับประเทศไทยให้กับลูกหลานของเราในอนาคตครับ”

1) การให้ความหมาย

การใช้ระบบอุปถัมภ์ตามข้อที่แล้ว เป็นการใช้ในลักษณะที่รัฐบาลสำนักบุญคุณประชาชน ในข้อนี้ ทักษิณ ชินวัตร ใช้ตรรกะเดิมแต่กลับด้าน กล่าวคือ ในคราวนี้เขาให้ความหมายสิ่งที่คนเสื้อแดงพูดถึงเขาตามหนังสือที่หมวดเจี๊ยบส่งไปให้เขาดูว่าเป็น การคิดถึงในสิ่งที่รัฐบาลเขาได้ทำไว้ให้กับประชาชน ที่เรียกว่าประชาธิปไตยกินได้ หรือหากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าประชาชนมอบใจให้เขาและสำนักในบุญคุณของเขาก็ได้

และเขายังต่อย้ำความเป็นรูปธรรมของประชาธิปไตย อีกว่า ประชาธิปไตยที่แท้จริงสัมผัสได้ ถ้าประชาธิปไตยไม่แท้จริง สัมผัสไม่เจอ สัมผัสยังงี้ก็ไม่เจอ

ในที่สุดเขาก็ให้ความหมายว่า การมาชุมนุมในวันนี้ก็ครั้งหนึ่งเพื่อแสดงออกว่า จะรวมพลังกันเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริงให้กับประเทศไทยให้กับลูกหลานของเราในอนาคต

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อตามวาทกรรมประชาธิปไตย ที่ถูกนำไปเชื่อมโยงกับวาทกรรมของระบบอุปถัมภ์

⁶⁸ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2552

3) การปิดกั้น

การปิดกั้นในกรณีนี้เกิดจากความหมายในด้านคู่ตรงกันข้าม กล่าวคือ การที่ ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายว่า ชาวเสื้อแดงมอไบเจคิดถึงสำนึกในสิ่งที่เขาได้ทำไว้ให้กับประชาชนหรือที่เรียกว่าประชาธิปไตยกินได้ ประชาธิปไตยที่แท้จริงสัมผัสได้ การมาชุมนุมในวันนี้ อีกครั้งหนึ่งเพื่อแสดงออกว่าจะรวมพลังกันเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริงให้กับประเทศไทย ให้กับลูกหลานของเราในอนาคต ดังนั้นจะเกิดความหมายในด้านคู่ตรงกันข้ามว่า เป็นเผด็จการไม่มีคุณงามความดีให้คิดถึง แอบแฝงประชาธิปไตยจอมปลอมกินไม่ได้สัมผัสไม่ได้ จะต้องถูกต่อต้าน และถูกปิดกั้นในที่สุด

2.1.3 ประชาธิปไตยเอากลับบ้านได้ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁶⁹

“อย่ากลับบ้านมือเปล่า! เราต้องหอบเอาประชาธิปไตยไปสัมผัส ไปลูบๆ คลำๆ เพื่อให้เห็นว่า นี่คือนี่สิ่งที่ไปแสวงมาเพื่อลูกหลานเรา “

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ให้ความหมายว่าการกลับบ้านมือเปล่าเป็นสิ่งที่ไร้ค่า และตอกย้ำความเป็นรูปธรรมของประชาธิปไตยว่า กิน สัมผัส ลูบคลำได้⁷⁰ แล้วจึงตอกย้ำความหมายว่าทำไปเพื่อลูกหลาน

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในเรื่องประชาธิปไตยว่าจะนำความเจริญมาให้สังคม

⁶⁹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2552

⁷⁰ หากเปรียบเทียบรูปธรรมของประชาธิปไตย กับ รูปธรรมของพระเจ้าแล้ว ชวนให้นึกถึงข้อเขียนของ Friedrich Nietzsche ซึ่งเขาได้เขียนไว้ว่า "Have you heard of that madman who lit a lantern in the bright morning hours, ran to the market place, and cried incessantly, "I seek God! I seek God!" As many of those who do not believe in God were standing around just then, he provoked much laughter... "Whither is God," he cried. "I shall tell you. We have killed him - you and I. All of us are murderers... God is dead. God remains dead. And we have killed him..."The Gay Science, section 126, 1882.

3) การปิดกั้น

การให้ความหมายว่า การกลับบ้านมือเปล่าเป็นสิ่งที่ไร้ค่า ประชาธิปไตย กิน สัมผัส ครอบคลุมาได้ ต้องเอากลับไปเพื่อหลูกลานกิน สัมผัส ครอบคลุมา จะเป็นการปิดกั้นไม่ให้ผู้ชุมนุมกลับ

2.2 อุดมการณ์ประชาธิปไตยของทักษิณ เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าแก่นวนคิดของเขา

2.2.1 ประชาธิปไตยคือการปกครองที่มาจากระบบเลือกตั้ง มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁷¹

“พี่น้องครับ ประชาธิปไตยที่แท้จริงเราล้มรสมาแล้ว แต่ตลอดเกือบจะชีวิตเรานึกว่าประเทศเราเป็นประชาธิปไตย ที่แท้มันเป็นอำมาตยาธิปไตย

พี่น้องครับ ในช่วงที่ผมได้รับความไว้วางใจจากพี่น้องให้ทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีถึงเกือบ 6 ปี ช่วงนั้นผมมาด้วยรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ซึ่งมีเนื้อหาของความเป็นประชาธิปไตยสูงสุดของรัฐธรรมนูญสูงสุดเท่าที่มีมา แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีส่วนที่ยังเป็นอำมาตยาธิปไตยอยู่บ้าง แต่การที่พี่น้องมอบอำนาจให้ผม โดยการเลือก ส.ส. จำนวนมาก ทำให้ผมมีความเข้าใจอย่างบริสุทธิ์ว่าประเทศเราคือประชาธิปไตยที่แท้จริง เพราะสิ่งที่ผมไปเรียนมาจากตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นนักปราชญ์อย่าง มองเตสกีเออ รุสโซ โทมัส ฮอบส์ จอห์น ล็อก ทุกคนพูดถึงว่า ประชาธิปไตยเป็นของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน แต่พอมาทำงานเข้าจริงๆ ผมถึงรู้ว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงยังไม่เกิด วันนี้ผมเดินทางไปที่ไหนทั่วโลก เจอบรรดาผู้นำทางการเมืองหรือผู้นำทางธุรกิจ เขาบอกว่า Thailand needs change. เพราะฉะนั้นเราต้องการการเปลี่ยนแปลงให้เป็นประเทศไทยมีประชาธิปไตยที่แท้จริงซะใหม่ครับ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้หยิบยกนักปราชญ์ คือ มองเตสกีเออ / รุสโซ / โทมัส ฮอบส์ / จอห์น ล็อก ขึ้นมาขำรูป (Metaphor) โดยอ้างว่าพวกเขาเหล่านั้นพูดถึง

⁷¹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

ประชาธิปไตยว่า “ประชาธิปไตยเป็นของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน”⁷² การกระทำดังกล่าวเป็นการให้ความหมายของคำว่าประชาธิปไตย

⁷² นักปราชญ์ที่ ทักซิณ ชินวัตร กล่าวถึงมีวาทกรรมในบริบทดังนี้

มองเตสกีเออ (Montesquieu) เป็นนักกฎหมายชาวฝรั่งเศส ในช่วงก่อนการปฏิวัติในฝรั่งเศสไม่นาน เขาเกิดมีความขัดแย้งกับราชวงศ์ของฝรั่งเศสจนต้องไปพำนักอยู่ในอังกฤษ ระหว่างที่พำนักอยู่ในอังกฤษเขาได้ขบคิดเกี่ยวกับปัญหาของระบบกฎหมายฝรั่งเศส และได้ทำการสังเกตการณ์ระบบกฎหมายอังกฤษเพื่อทำการเปรียบเทียบ จนในที่สุดเขาได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ (De l'esprit des lois) วาทกรรมของหนังสือเล่มดังกล่าวถูกศึกษาอย่างจริงจังจากนักกฎหมาย ในประเด็นที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจในการออกกฎหมาย อำนาจในการปฏิบัติตามกฎหมาย อำนาจในการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาท หรือที่เรียกว่าหลักการแบ่งแยกอำนาจ

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) นักปรัชญาการเมือง ชาวอังกฤษ ผู้เขียนหนังสือชื่อ Leviathan เป็นงานที่ฮอบส์เขียนขึ้นในระหว่างความยากลำบากของสงครามกลางเมืองของอังกฤษ ที่เต็มไปด้วยความยุ่งเหยิงที่มีการเรียกร้องให้มีรัฐบาลกลางที่เข้มแข็ง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่ลงรอยที่นำไปสู่สงครามกลางเมือง มีการยอมให้ใช้อำนาจมากไปบ้างเพื่อรักษาสันติภาพ ด้วยสภาวะความยุ่งเหยิงทางการเมืองขณะนั้นทำให้ทฤษฎีทางการเมืองของฮอบส์ที่ว่า องค์อธิปัตย์ หรือ อำนาจอธิปไตยควรมีอำนาจในการควบคุมพลเรือน ทหาร ตุลาการ และศาสนาได้รับการยอมรับ หัวใจหลักของหนังสือเล่มดังกล่าวคือ สัญญาประชาคมคือสัญญาที่ประชาชนมอบอำนาจให้ผู้ปกครองโดยไม่ว่าจะโดยความสมัครใจ ถูกหลอกลวง หรือถูกกำลังบังคับ เมื่อมอบอำนาจให้แล้วผู้ปกครองย่อมมีอำนาจเด็ดขาดในฐานะองค์อธิปัตย์ หนังสือเล่มนี้มีลักษณะสนับสนุนอำนาจของราชสำนักในเวลานั้น และมีลักษณะเป็นเผด็จการหากมองในมุมมองของวาทกรรมของรูสโซ

ฌอง ฌาค รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) นักปราชญ์ชาวสวิส-ฝรั่งเศส และเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของการปฏิวัติฝรั่งเศส เขาเขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ The Social Contract วาทกรรมตามหนังสือดังกล่าวให้ความหมายแก่การให้อำนาจในการปกครองโดยเจตจำนงร่วมกัน (General will) ว่ามีคุณค่า ขณะที่เขาให้ความหมายการปกครองโดยให้อำนาจแก่ตัวบุคคลในลักษณะของแนวคิดของ โทมัส ฮอบส์ ว่าเป็นเผด็จการ วาทกรรมของรูสโซมีอิทธิพลต่อรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส

จอห์น ล็อก (John Locke) นักปราชญ์ชาวอังกฤษเขาเขียนหนังสือชื่อ Social Contract สัญญาประชาคมของเขา คือ สัญญาที่ประชาชนให้ผู้ปกครองเป็นตัวแทนในการใช้อำนาจและผู้ปกครองต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ความคิดของเขาที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการทางปรัชญาการเมือง แนวคิดของเขาเป็นพื้นฐานของกฎหมายและรัฐบาลอเมริกัน

นักปราชญ์ทั้งสี่ท่านไม่เคยพูดถึงสิ่งที่ทักซิณอ้างแต่ประการใด

คำกล่าวที่ว่า “ประชาธิปไตยเป็นของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน” นั้นไม่พบว่ามีใครพูด แต่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะหมายถึงคำกล่าวใกล้เคียงกันเกี่ยวกับ “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” ซึ่งเป็นคำกล่าวของอดีตนายกาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งกล่าวไว้เมื่อครั้งเขาได้ไปเยือนสมรภูมิ The Battle of Gettysburg เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1863 โดยเขาได้กล่าวไว้มีความว่า

นอกจากนั้นเขายังกล่าวว่า “แต่การที่พี่น้อง**มอบอำนาจให้ผม** โดยการเลือก ส.ส. จำนวนมาก” การกล่าวเช่นนี้เป็นการใช้ความหมายว่าผลจากที่ได้ส.ส.จำนวนมากนั้นคือการที่ประชาชนมอบอำนาจให้เขาซึ่งเป็นตัวบุคคล ทำให้ส.ส.ที่ได้รับเลือกตั้งมาโดยความนิยมของตัวเองถูกลดทอนความหมายหมด เหลือเพียงส.ส.ได้รับการเลือกตั้งเพราะเขาคนเดียว เขาจึงเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากประชาชนคนเดียว⁷³ ตามตรรกะนี้หาส.ส.ไม่ลงคะแนนเสียงให้เขาหรือย้ายพรรคก็จะมีผลความหมายว่าเนรคุณ และจะทำให้ส.ส.ไม่มีสิทธิใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจทางการเมืองหรือมีลักษณะเป็นเพียงสัญลักษณ์ เขาเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากประชาชนการตัดสินใจทั้งหลายจึงเป็นของเขาแต่เพียงผู้เดียว ระบบคุณค่าที่เขาให้ความหมายนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีการตั้งแต่ครั้งเขามีอำนาจแล้ว ดังปรากฏตามคำให้สัมภาษณ์ของลูกพรรคไทยรักไทยเดิมซึ่งนพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์ (2550) ได้ทำการศึกษาไว้ ระบบคุณค่านี้ภายหลังยังถูก

“that this nation, under God, shall have a new birth of freedom - and that **government of the people, by the people, for the people**, shall not perish from the earth.” (President Abraham Lincoln - November 19, 1863.)

การหยิบยกนักปราชญ์หลายท่านมากล่าวถึงพร้อมกัน อาจทำให้ได้รับความเชื่อถือมากขึ้นในฐานะที่เป็นผู้รู้ และจะทำให้การให้ความหมายของเขามีน้ำหนักมากขึ้นในหมู่ผู้ฟังที่ไม่เคยได้อ่านหนังสือดังกล่าว โดยผู้ฟังจะรู้สึกว่าคุณได้ความรู้จากทักษิณ แต่จะมีผลเสียบ้างกล่าวคือ สำหรับผู้ที่เคยผ่านการอ่านวาทกรรมเหล่านั้นเมื่อได้ยินคำกล่าวนี้ของเขาจะรู้สึกสงสัยว่าเขาเคยอ่านวาทกรรมเหล่านั้นหรือไม่ (คนกลุ่มนี้ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของทักษิณ) และอาจเห็นว่าเขาไม่ใช่ผู้รู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกล่าวถึงวาทกรรมของอดีตประธานาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกา แต่ไม่กล่าวถึงเจ้าของวาทกรรมกลับอ้างนักปราชญ์คนอื่นซึ่งไม่ได้พูดวาทกรรมนั้น ทั้งที่การอ้างถึงอดีตประธานาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกาก็น่าจะเรียกความน่าเชื่อถือว่าเป็นผู้รู้ คุณภาพลักษณะที่ฉลาดมีความรู้ได้เช่นกัน ผู้วิจัยเข้าใจว่ากลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของเขาคือผู้ที่ไม่เคยผ่านการอ่านวาทกรรมเหล่านั้นซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก และคนกลุ่มนี้จะเชื่อและรับเอาสิ่งที่เขาพูดได้เป็นความรู้ ในที่สุดผู้ฟังเป้าหมายก็จะอยู่ได้ความรู้และระบบคุณค่าของเขา และเชื่อว่าเขาคือผู้รู้ นอกจากนั้นการหยิบยกนักปราชญ์เช่นนี้มีลักษณะเป็นการลดทอนความหมาย (Reduction) ของประชาธิปไตยที่หลากหลายเพื่อสร้างความหมายใหม่ความหมายเดียว และอาจพิจารณาได้ว่าเป็นการทำให้ความหมายของประชาธิปไตยที่เขาถือนั้นกลายเป็นธรรมดา (common sense) หรือเป็นความจริงที่รู้กัน และยังอาจพิจารณาได้อีกว่าการที่เขาชอบอ้างนักปราชญ์ทั้งหลายรวมทั้ง Sen ทั้งที่เนื้อความของวาทกรรมของนักคิดเหล่านั้นไม่ได้มีระบบที่ลงรอยกับวาทกรรมของเขาเลยเป็นการพยายามให้ความหมายว่านักปราชญ์เหล่านั้นเป็นพวกเดียวกับเขาและเป็นพวกเดียวกับเสื้อแดงและเป็นฝ่ายประชาธิปไตยในความหมายคู่ตรงกันข้ามกับเผด็จการ

⁷³ เป็นการคิดภายใต้จินตนาการตามทฤษฎีสัญญาประชาคมของโทมัส ฮอบส์ ที่ให้ความหมายว่าสัญญาประชาคม คือ สัญญาที่มอบอำนาจให้บุคคลผู้ปกครองโดยผู้ปกครองไม่ผูกมัดกับกับเจตจำนงร่วมกัน

นำไปใช้ในการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้อีก เมื่อส.ส.ย้ายชั่วคราวโดยเขาให้ความหมายส.ส.ที่ย้ายชั่วคราวเป็นภูเขาดังจะกล่าวต่อไปในภายหลัง

เขายังกล่าวอีกว่า “แต่พอมาทำงานเข้าจริงๆ ผมถึงรู้ว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงยังไม่เกิด” เป็นการให้ความหมายว่าแม้จะมีการเลือกตั้งประเทศไทยก็ยังไม่เป็นประชาธิปไตยมีนัยยะว่าเขาถูกแทรกแซงการทำงาน ทั้งนี้เขาได้เรียกระบบการปกครองของไทยซึ่งยังไม่เป็นประชาธิปไตยนั้นว่า “อำมาตยาธิปไตย”

ในที่สุดเขาก็จึงกล่าวว่า “Thailand needs change” เพื่อให้คุณค่าแก่การชุมนุม

2) กระบวนการก่อรัฐประหาร

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตย ของอดีตประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกา ผสมกับความเชื่อในวาทกรรมชุดสัญญาประชาคมของโทมัส ฮอบส์ ที่เชื่อในการมอบอำนาจเด็ดขาดให้ตัวบุคคลหรือองค์อธิปัตย์

3) การปิดกั้น

การที่ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายว่า ตนคือผู้นำในระบบประชาธิปไตยที่รับมอบอำนาจจากประชาชนแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ จึงเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงนั้น จะทำให้เกิดความหมายในด้านคู่ตรงกันข้ามว่าเป็นเผด็จการ หรือที่เขาเรียกว่า “อำมาตยาธิปไตย” หรือที่ทักษิณเรียกคู่ตรงกันข้ามนี้ว่า “เผด็จการ” กับ “ประชาธิปไตย” นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดการปิดกั้นแก่ส.ส.ในกลุ่มของเขาที่แสดงการไม่เห็นด้วยกับเขา หรือมีการเปลี่ยนชั่วคราวทางการเมืองไม่ได้รับการยอมรับ ในที่สุดผู้รับเอาวาทกรรมของเขาจะปิดรับการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

2.2.2 ในระบอบประชาธิปไตยต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและความ
 คิดเห็นกันได้

2.2.2.1 ไม่แบ่งข้าง (ไม่เอา binary opposition) มีตัวอย่างข้อความ
 ดังนี้⁷⁴

“อนุสรณ์” : “คือก่อนหน้านั้นมันมีข่าว ไม่ว่าจะเกิดอะไรก็จะ
 ถูกเชื่อมโยงไป มีศัพท์ที่เกิดขึ้นที่เมืองไทย “กลุ่มอำนาจใหม่” “กลุ่มอำนาจ
 เก่า” อะไรที่เกิดขึ้นช่วงแรกๆ ที่มีปฏิวัติรัฐประหาร หลังจากวันที่ 19 กันยา
 เกิดไฟไหม้โรงเรียน ไฟฟ้าลัดวงจรที่แถวๆ โคราซ สุรินทร์ ศรีสะเกษ แถวนั้น ก็
 บอกว่ากลุ่มอำนาจเก่า เกิดระเบิดที่กรุงเทพฯ ช่วงที่ count down ปีใหม่ก็บอก
 ว่า กลุ่มอำนาจเก่า มีความรู้สึกยังไงบ้างครับ กลุ่มอำนาจเก่า กลุ่มอำนาจ
 ใหม่ กลุ่มอำนาจใหม่กว่า”

ทักษิณ : “ก็บางคนอาจจะกลับไปบ้าน ก็นอนละเมอ
 (หัวเราะอย่างพอใจ) นอนละเมอแล้วก็เห็นครอบครัวตัวเองเป็นอำนาจเก่า
 อำนาจใหม่ คือจริงๆ แล้ว มันก็มีเหตุมีผล แต่ที่นี้อย่าไปคิดอย่างนั้น ยังมี
 การให้คำ...ให้นิยามแต่ละคำเนี่ย มันยิ่งสร้างความแตกแยก โหนบบอกว่าจะ
 ไปสมานฉันท์ จะไปสร้างความปรองดอง ต้องไม่สร้างสิ่งเหล่านี้ เพราะฉะนั้น
 ผมคิดว่าไปสร้างสิ่งเหล่านี้ อำนาจเก่า-อำนาจใหม่ อะไรเนี่ยมันยิ่งทำให้สังคม
 แตก ตอกล้มบนความแตกแยกในสังคมอีก เพราะเช่นนั้นประเทศจะไม่มี
 ความสามัคคีเลยนะครับ ความแตกแยกจะไม่จบ อยากรู้ให้จบ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร และอนุสรณ์ เอี่ยมสะอาด ได้สนทนากันถึงศัพท์ที่
 เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงเวลานั้นคือคำว่า “กลุ่มอำนาจใหม่” / “กลุ่มอำนาจเก่า” ศัพท์สองคำนี้
 เป็นศัพท์ที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตรงกันข้ามของ ทักษิณ ชินวัตร ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อสร้าง
 ความหมายในเชิงคู่ตรงกันข้าม (Binary opposition) ในการต่อต้านการสื่อสารทางการเมืองของ
 ทักษิณ ชินวัตร โดย ให้ความหมาย ทักษิณ ชินวัตร ว่าเป็น “อำนาจเก่า” จากนั้นจึงสร้างระบบ

⁷⁴ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก รายการทันคนทันข่าว ตอน เปิดใจทักษิณ ทางช่องเคเบิล MV TV ดำเนิน
 รายการโดย นายอนุสรณ์ เอี่ยมสะอาด

คุณค่าแก่ความหมายนั้นตามที่ตนต้องการ ด้วยการให้ความหมายที่มีคุณค่าในทางไม่ดีแก่กลุ่มอำนาจเก่า ในการสนทนาครั้งนี้ ทักษิณ ชินวัตร ได้ตอบโต้การกระทำดังกล่าวโดยการปิดความหมายนั้นทิ้งด้วยการให้ความหมายว่า การสร้างความหมายในเชิงคู่ตรงข้ามดังกล่าวเป็นการสร้างความแตกแยกในสังคม

เขายังกล่าวในลักษณะที่ว่า อยากให้ความแตกแยกจบ ประชาธิปไตยจะได้เดินต่อไป

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตยแบบปรองดองสมานฉันท์กล่าวคือในระบบประชาธิปไตยประชาชนต้องเปิดรับกัน

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้จะปิดกั้น การสร้างระบบคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการสร้างความหมายในเชิงคู่ตรงกันข้าม (Binary opposition) ระหว่างคำว่า “กลุ่มอำนาจใหม่” และ “กลุ่มอำนาจเก่า”

2.2.2.2 ประชาธิปไตยต้องเปิดรับกัน มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁷⁵

“พี่น้องครับ วันนี้ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศเคลื่อนไหว เคลื่อนไปข้างหน้าได้ ปัญหาที่มีอยู่วันนี้ ถ้าเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง รับฟังซึ่งกันและกัน ร้องเพลงของดา เอ็นโดรฟินหน่อย “น้ำเต็มแก้ว” ถ้าน้ำเต็มแก้วมันก็ไม่ฟังกัน ถ้าน้ำไม่เต็มแก้วมันก็คือประชาธิปไตยที่ดีที่สุด เราต้องนั่งฟังกันคุยกัน และตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ เมื่อตัดสินใจแล้วถือว่าเราต้องปฏิบัติตามกติกา วันนี้ถ้าพรรคประชาธิปัตย์เข้าใจเหตุการณ์นี้ตั้งแต่เลือกตั้ง 2 เมษายน 2519 ก็ไม่สูญหายขนาดนี้หรอกครับ เรื่องบอยคอตการเลือกตั้งนี้แหละ เลยเป็นช่องทางให้คุณสุรยุทธ์มาบิบบ กกต.ออก”

⁷⁵ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายว่า ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่จะทำให้ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศเคลื่อนไปข้างหน้า

เขายังชักชวนให้ร้องเพลง “น้ำเต็มแก้ว” ของดาเวนโดรฟิน เพื่อเป็นการข้ามรูป (Metaphor) แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่ดีที่จะเกิดขึ้นจากการนั่งคุยกัน เปิดรับฟังกัน และได้ให้ความหมายว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงต้องคุยกัน เปิดรับฟังซึ่งกันและกัน

นอกจากประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องคุยกัน เปิดรับฟังกันแล้ว เขายังให้ความหมายต่อไปอีกว่า ประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ และต้องเคารพกติกา

ในที่สุด เขาได้กล่าวว่า “ถ้าพรรคประชาธิปัตย์เข้าใจเหตุการณ์นี้ตั้งแต่เลือกตั้ง 2 เมษายน 2519 ก็ไม่วุ่นวายขนาดนี้หรอกครับ เรื่องบอยคอตการเลือกตั้งนี้แหละ เลยเป็นช่องทางให้คุณส.มาบิบบ กกด.ออก”เป็นการให้ความหมายแก่ฝ่ายตรงกันข้ามว่าไม่เคารพกติกา

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตยแบบปรองดองสมานฉันท์ที่กล่าวคือในระบบประชาธิปไตยประชาชนต้องเปิดรับกัน

3) การปิดกั้น

การให้ความหมายว่าฝ่ายตรงกันข้ามว่าเป็นผู้ใจแคบไม่เปิดรับกันและไม่เคารพกติกา เมื่อฝ่ายตรงข้ามไม่เคารพกติกา ประชาชนจึงไม่จำเป็นต้องคุย หรือเปิดรับ นอกจากนั้นยังเป็นการเชิญชวนให้ประชาชนเปิดรับตนเองอีกด้วยเพราะตนเป็นผู้ปฏิบัติตามกติกา

2.2.3 ในระบอบประชาธิปไตยต้องไม่มีการครอบงำกัน มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁷⁶

“นี่เวลานี้ เห็นได้ข่าวว่าของบพันล้านไปให้ กอ.รมน. เพื่อจะให้ลงพื้นที่ใช้ 6 เดือน 1000 ล้าน เพื่อจะไปบอกกับ โดยอ้างเศรษฐกิจพอเพียง โดย

⁷⁶ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

อ้างๆ อีกแล้วนะ แต่จริงๆ แล้วก็คือว่าจะไปช่วยไปล้างสมองชาวบ้าน ระวังชาวบ้านไม่ให้ทหารเข้าบ้านนะ ระวังชาวบ้านไม่ให้ทหารเข้าหมู่บ้านนะ อย่าทำเลยเรื่องของการเมือง เรื่องของประชาชน เป็นเรื่องที่เขาคิดเป็น อย่าไปคิดว่าคนไทยพี่น้องที่อยู่ต่างจังหวัดพี่น้องที่ยากจนอยู่เขาโง่งนะ เขารู้เรื่องการเมืองดีกว่าหลายคนด้วย เพราะฉะนั้นปล่อยให้เขาคิดเองเขาทำเอง เขาถึงเรียกประชาธิปไตยไงเพื่อน ที่เขาเรียกประชาธิปไตย ก็คือเขาให้เสรีภาพทางความคิด และทางการพูด และทางการตัดสินใจ ไม่ต้องไปครอบงำเขา”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้กล่าวถึง การที่ กอ.รมน. ได้งบประมาณ 1000 ล้านบาท เพื่อจะให้ลงพื้นที่เป็นเวลา 6 เดือน โดยรัฐบาลอ้างว่าเป็นภารกิจในการประชาสัมพันธ์เศรษฐกิจพอเพียงนั้นไม่จริง เขาให้ความหมายภารกิจดังกล่าวว่า แท้ที่จริงเป็นภารกิจทางการเมืองในการล้างสมองประชาชน

เขายังให้ความหมายว่าประชาชนชาวต่างจังหวัดคิดเป็นโง่ง การกระทำดังกล่าวจะไม่สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย การให้ความหมายเช่นนี้เป็นการให้คุณค่าแก่ผู้ที่ปิดกั้น ภารกิจดังกล่าวว่าคิดเป็นโง่งและมีความหมายในทางคู่ตรงกันข้ามว่า ใครรับฟังโง่ง

ในที่สุด เขาได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวโดยได้ให้ความหมายแก่คำว่าประชาธิปไตยไว้ว่า “ที่เขาเรียกประชาธิปไตย ก็คือเขาให้เสรีภาพทางความคิด และทางการพูด และทางการตัดสินใจ ไม่ต้องไปครอบงำเขา”

2) กระบวนการก่อรัฐประหาร

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตยเสรีนิยม กล่าวคือในระบอบประชาธิปไตยประชาชนต้องไม่ถูกครอบงำ โดยพวกเขาจะตัดสินใจทางการเมืองด้วยตัวของเขาเองอย่างมีเจตจำนงเสรี (Free will)

3) การปิดกั้น

การให้ความหมายว่าการกระทำของ กอ.รมน. เป็นการล้างสมองจะเป็นการทำให้เกิดการปิดกั้นประชาชนไม่ได้รับฟังข้อมูลข่าวสารใดๆ จาก กอ.รมน. โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เขาเน้นว่า “อย่าไปคิดว่าคนไทยพี่น้องที่อยู่ต่างจังหวัดพี่น้องที่ยากจนอยู่เขาโง่งนะ” เป็นการให้ความหมายว่าผู้ได้รับฟังกอ.รมน. เป็นคนโง่ง ทำให้การปิดกั้นมีน้ำหนักมาก

2.2.4 ประชาธิปไตยต้องการความจริง มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁷⁷

“ครับพี่น้องครับ (เสียงแหว่ผู้ชุมนุมแทรกเข้ามา “ทักษิณ...กลับมา”)

ถ้าเราสามารถแสดงพลังครั้งนี้มันจะเป็นการเรียนรู้จากความล้มเหลวเป็นครั้งแรกเพราะคนไทยไม่ได้เรียนรู้ เราไม่พูดความจริงกันเราปิดบังกันตลอด พอผมโดนเที่ยวนี้ ผมขอให้ตัวเองเป็นเหยื่อเจ็บปวดคนเดียว แต่เอาความจริงให้พี่น้องได้รู้ ถ้าขึ้นปล่อยประชาธิปไตยเป็นอย่างนี้ พี่น้องก็ถูกลอก ชาวโลกก็ถูกลอก ประเทศไม่มีทางเจริญกว่านี้”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ให้ความหมายแก่การชุมนุมว่าเป็นการแสดงพลังเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยเป็นการเรียนรู้จากความล้มเหลวของการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงเป็นครั้งแรก และเขาได้ให้ความหมายต่อไปว่าประชาธิปไตยนั้นต้องการความจริง

นอกจากนั้น เขายังให้ความหมายอีกว่า ความจริงได้ถูกปิดบังมาตลอด เขาเป็นเหยื่อถูกลอก ประชาชนถูกลอก ชาวโลกถูกลอก และเขายังให้ความหมายตนเองอีกว่า เขาเป็นผู้นำความจริงมาเปิดเผยให้ประจักษ์

ในที่สุดเขาได้ให้คุณค่าแก่การถูกลอกว่า จะทำให้ประเทศชาติไม่เจริญ

2) กระบวนการก่อวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตยเสรีนิยม กล่าวคือในระบอบประชาธิปไตยประชาชนต้องการความจริงโดยไม่ถูกลอกหลวง พวกเขาจึงจะสามารถจะตัดสินใจทางการเมืองด้วยตัวของเขาเองอย่างมีเจตจำนงเสรี (Free will)

3) การปิดกั้น

ผู้รับเอาวาทกรรมนี้จะปิดกั้นข้อเท็จจริงอื่น ที่วาทกรรมนี้เห็นเป็นการปิดบัง เช่น ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ อำมาตย์ มือที่มองไม่เห็น หรือสิ่งอื่น ทักษิณ ชินวัตร เป็นผู้นำความจริงมาเปิดเผยให้ประจักษ์เรียกว่าเป็นสิ่งที่ลอกหลวง ผู้ที่ไม่เชื่อวาทกรรมนี้จะถูกให้คุณค่า

⁷⁷ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2552

ว่าเป็นผู้ถูกละเมิดและการถูกละเมิดจะทำให้ประเทศไทยไม่เจริญ คนที่กลัวว่าจะเป็นผู้ถูกละเมิด และกลัวประเทศไทยไม่เจริญก็จะรับเอาวาทกรรมนี้ไว้ด้วย

2.2.5 หลักการปกครองภายใต้กฎหมาย มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁷⁸

“...ผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้ ถ้าสังคมไทยใช้หลักการที่เราเรียกกันว่า ปฏิบัติตามหลักกฎหมาย หรือ Rule of Law เนี่ย และทุกคน Play by Rule หรือเล่นตามกติกาเนี่ย สิ่งเหล่านี้มันไม่เป็นอย่างหรอก แต่เพราะว่าความที่เราไม่เคารพกติกา ไม่ยอมให้ระบบยุติธรรมทำหน้าที่ของตัวเอง ต้องมีระบบพิเศษเพื่อมาจัดการพิเศษ อย่างนี้บ้านเมืองมันไม่มีทางที่จะสงบหรือว่าสามัคคีกันได้”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมาย ของระบอบประชาธิปไตยว่าต้อง ปฏิบัติตามหลักกฎหมาย (หลักนิติธรรม) หรือ Rule of Law และทุกคนต้อง Play by Rule หรือเล่นตามกติกา

และเขาได้ให้ความหมายต่อไปอีกว่า สังคมไทยไม่ปฏิบัติตามหลักดังกล่าวจึงทำให้บ้านเมืองไม่สงบ

2) กระบวนการก่อรัฐประหาร

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของหลักนิติธรรม (Rule of Law)

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ ก่อให้เกิดการปิดกั้นการกระทำที่ละเมิดต่อหลักนิติธรรม และการกระทำใดๆ ที่เป็นผลมาจากการละเมิดหลักนิติธรรมจะถูกปฏิเสธด้วยกล่าวคือ การรัฐประหาร หรือสิ่งใดก็ตามที่เป็นผลจากการรัฐประหารไม่ว่าจะเป็นการตั้ง คตส.ผลการสอบสวน

⁷⁸ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก รายการทันคนทันข่าว ตอน เปิดใจทักษิณ ทางช่องเคเบิล MV TV ดำเนินรายการโดย นายอนุสรณ์ เอี่ยมสะอาด

ของคตส. การฟ้องคดีของคตส. คำพิพากษาของศาลในคดีที่ คตส.เป็นผู้ดำเนินการสอบสวน ตลอดจนรัฐธรรมนูญที่เป็นผลมาจากการรัฐประหาร หรือ การอื่นใดที่เป็นผลจากการรัฐประหารก็ตาม ผู้รับเอาวาทกรรมจะปิดกั้นหมด

2.2.6 ทักษิณเป็นผู้นำตามระบอบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้ง มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁷⁹

“วันที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรี ผมจะทำอะไรในตอนท้ายๆ ตอนที่ อำมาตย์เริ่มแทรกแซงแล้วเนี่ย ผมถึงจะรู้ว่า ขนาดเป็นนายกรัฐมนตรีที่ ประชาชนเลือกมาด้วยคะแนนถล่มทลายเนี่ย ก็ยังไม่มีอำนาจที่จะทำงาน บางอย่างให้มันเป็นไปตามกฎหมาย แล้วอย่างนี้ประเทศมันจะอยู่อย่างไรครับ ขนาดจอร์จ บุช นี่ชนะอัลกอร์ นิดเดียว 2,000 กว่าแต้ม เขายอมรับกติกาให้ จอร์จ บุช ทำหน้าที่เต็มที่แล้ว แต่ของเราปรากฏได้มากมีปัญหา ได้น้อยไม่ เป็นไร เอามาจับจ่ายกันไป”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร นำเอาผลการเลือกตั้งซึ่งเป็นการแข่งขันกันระหว่าง จอร์จ บุช กับ อัลกอร์ ขึ้นมาซ้ำมรูป (Metaphor) เพื่อให้ความหมายว่ามาจากการเลือกตั้งและตน ชนะการเลือกตั้งมาด้วยคะแนนนิยมที่ต่างกับคู่แข่งมากกว่าที่ จอร์จ บุช ต่างกับ อัลกอร์ แต่ยังไม่ มีอำนาจที่จะทำงานบางอย่างให้มันเป็นไปตามกฎหมาย⁸⁰ เพราะถูกแทรกแซงจากอำมาตย์ ขณะที่ เมื่อจอร์จ บุช ชนะการเลือกตั้งแล้วทำงานได้เต็มที่เพราะเขาเคารพกติกา เป็นการให้ความหมายว่า การเมืองไทยไม่เคารพกติกา⁸¹

⁷⁹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

⁸⁰ เป็นการให้คุณค่าแก่ผู้นำที่มาจากเลือกตั้งที่ได้คะแนนเสียงมาก และแฝงไว้ด้วยวาทกรรมชุด สัญญาประชาคมของ โทมัส ฮอบส์ ที่ว่าสัญญาประชาคมเป็นสัญญาที่มอบอำนาจให้ตัวบุคคลที่เป็นผู้นำให้มี อำนาจเด็ดขาด

⁸¹ การซ้ำมรูปนี้แฝงการลดทอนความหมาย (Reduction) อยู่ในตัว กล่าวคือ ความหมายของ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา นั้น คือ เป็นประมุขของประเทศและได้รับการเลือกตั้งมาโดยตรง (แม้จะมีระบบผู้ เลือกตั้งแต่ผู้เลือกตั้งก็ไม่ได้เป็นสมาชิกรัฐสภา เป็นเพียงตัวแทนของพรรคที่ถูกส่งไปรับการเลือกตั้งเพื่อมาเลือก ประธานาธิบดีโดยเฉพาะ เมื่อเลือกประธานาธิบดีแล้วผู้เลือกตั้งก็หมดภารกิจนี้ไป ต่างกับสมาชิกรัฐสภาที่มี ภารกิจตลอดสมัยที่ดำรงตำแหน่ง) ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ไม่ต้องรับผิดชอบต่อสภา รัฐสภาสหรัฐฯ ไม่สามารถ

เขายังกล่าวด้วยว่า “ขนาดเป็นนายกรัฐมนตรีที่ประชาชนเลือกมาด้วยคะแนนถล่มทลายเนี่ย ก็ยังไม่มีอำนาจที่จะทำงานบางอย่างให้มันเป็นไปตามกฎหมาย แล้วอย่างนี้ประเทศมันจะอยู่อย่างไรครับ” เป็นการให้ความหมายต่อไปอีกว่า การไม่เคารพกติกาไม่เป็นผลดีต่อประเทศ

2) กระบวนการก่อรัฐประหาร

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมวาทกรรมชุดสัญญาประชาคมของ โทมัส ฮอบส์ ที่ว่าสัญญาประชาคมเป็นสัญญาที่มอบอำนาจให้ตัวบุคคลที่เป็นผู้นำให้มีอำนาจเด็ดขาด ผสมกับวาทกรรมของหลักนิติธรรม (Rule of Law) กล่าวคือการเมืองต้องเคารพกติกา และไม่ถูกแทรกแซงโดยอำมาตย์

3) การปิดกั้น

การที่เขาเป็นนายกรัฐมนตรีที่ประชาชนเลือกมา ด้วยคะแนนถล่มทลาย ทำให้เขามีความชอบธรรมในการปกครอง แต่เขาถูกแทรกแซงโดยอำมาตย์ จนกระทั่งถูกทำรัฐประหาร อำมาตย์และการรัฐประหารจึงไม่มีความชอบธรรม การกระทำใดของอำมาตย์และคณะรัฐประหารจึงถูกปิดกั้น

ยื่นญาติไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีได้ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ จะพึงพารัฐสภาเฉพาะในส่วนของกรอกกฎหมายเป็นสำคัญ ตามระบบประธานาธิบดีนี้แม้ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีจะชนะการเลือกตั้งเพียงเสียงเดียวหรือหลายเสียงก็มีความหมายไม่ต่างกันมากนัก ส่วนระบบรัฐสภาของไทยนั้นเป็นระบบเดียวกับอังกฤษซึ่งนายกรัฐมนตรีไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง แต่ได้รับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎรต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร และอาจถูกลงมติไม่ไว้วางใจจนต้องออกจากตำแหน่งได้ นายกรัฐมนตรีของไทยจึงต้องรักษาจำนวนคะแนนเสียงของตนในสภาไว้ การมีเสียงในสภามากหรือน้อยจึงมีผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลอย่างยิ่ง ดังนั้นการชนะการเลือกตั้งมากหรือน้อยในระบบประธานาธิบดีของสหรัฐฯ กับในระบบรัฐสภาของไทยจึงมีความหมายที่แตกต่างกันอย่างมาก จะเห็นได้ว่าเป็นการลดทอนความหมายที่เหลือความหมายที่ตรงกันเพียงด้านเดียว คือ เป็นการชนะการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยเช่นเดียวกันเท่านั้น การข้ามรูปและลดทอนความหมายนั้นนอกจากจะให้คุณค่าแก่ชัยชนะในการเลือกตั้งของตน แล้วยังเป็นการแฝงการให้คุณค่าแก่ระบบประธานาธิบดีอีกด้วยว่ามีอำนาจเด็ดขาดกว่า หากพิจารณาว่าวาทกรรมทั้งหมดของทักษิณแล้ว จะเห็นว่าเขาให้คุณค่าแก่ระบบการปกครองที่ผู้นำมีอำนาจมากเสมอ เป็นการให้คุณค่าแก่อำนาจในลักษณะเดียวกับผู้ที่เชื่อในอุดมการณ์อำนาจนิยม โดยจะเห็นระบบคุณค่าของอำนาจที่ชัดเจนที่สุดในวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจอันจะกล่าวต่อไป

2.2.7 ผู้นำต้องมีอำนาจเข้มแข็ง มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁸²

“ผมขอพูดเรื่องรัฐธรรมนูญ 40 50 อีกที พี่น้องครับรัฐธรรมนูญ 40 เนี่ยะ 50 รัฐธรรมนูญ เมื่อก่อนนี้เนี่ยะการเมืองเรา รัฐบาลเดี๋ยวล้ม เดี๋ยวล้ม เดี๋ยวล้ม แล้วก็มี ส.ส. 5 คน ช่มชู้นายกฯ เดินเข้ามานายกฯ ขาสั่นและ จะเอาตำแหน่งจะเอางบประมาณ เพราะว่ากลัวเสถียรภาพไม่มี เขาจึงร่างรัฐธรรมนูญปี 40 ขึ้นมาเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำของนายกรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีมีความเข้มแข็ง แต่เสร็จแล้วมาเขียนรัฐธรรมนูญใหม่ปี 50 ไปแก่งัดที่มันเป็นประโยชน์ของ 40 ทั้งหมด และในที่สุดก็จะได้รัฐบาลที่อ่อนแอ รัฐบาลที่ ส.ส. ไม่ต้องมีวินัย ไม่ต้องมีระบบพรรค ทำลายระบบพรรคการเมือง”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ทำความถึงช่วงก่อนการใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ว่าก่อนมีรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวรัฐบาลไม่มีเสถียรภาพจึงมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวขึ้นมาเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำของนายกรัฐมนตรี เป็นการให้ความหมายว่า รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ทำให้รัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีเสถียรภาพ เกิดภาวะผู้นำของนายกรัฐมนตรี เป็นประโยชน์ต่อการปกครองประเทศ

แต่ต่อมาได้มีการเขียนรัฐธรรมนูญใหม่ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ซึ่งเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้ทำให้ได้รัฐบาลที่อ่อนแอ รัฐบาลที่ ส.ส.ไม่ต้องมีวินัย ไม่ต้องมีระบบพรรค ทำลายระบบพรรคการเมือง เป็นการให้ความหมายว่ารัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ทำลายคุณประโยชน์ของรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของแนวคิดอำนาจนิยม กล่าวคือ ถ้าไม่มีอำนาจปัญหาต่างๆ ในสังคมจะแก้ไขไม่ได้ และสัญญาประชาคมแบบที่ให้อำนาจเด็ดขาดแก่ผู้นำ ของ โทมัส ฮอบส์

⁸² เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้คุณค่าแก่การให้อำนาจเด็ดขาดแก่ผู้นำ โดยเห็นว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อการปกครองประเทศ ดังนั้นรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 จะถูกปิดกั้นโดยจะถูก มองว่าทำให้ประเทศชาติไม่เจริญ

2.2.8 รัฐบาลควรมีโอกาสบริหารงานต่อเนื่อง มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁸³

“เพราะฉะนั้นถ้าการเมืองเป็นเทอมที่แน่นอน 4 ปีเลือกตั้งหนึ่งๆ ทำตามเทอม ประชาชนไม่ชอบก็ไม่เลือก ประชาชนชอบก็เลือกตั้ง ปล่อยให้ ระบบเป็นไปอย่างนี้ มันก็จะเจริญ ประเทศที่เจริญแล้วเกิดจากความต่อเนื่อง ทางการเมืองทั้งนั้น ท่านดูสิงคโปร์เจริญเพราะรัฐบาลอยู่ยาวต่อเนื่อง มาเลเซียเจริญเพราะรัฐบาลอยู่ต่อเนื่องต่อยาว อยู่ยาวต่อเนื่องเหมือนกันทั้งนั้น แต่ของเราอยู่นานไม่ได้มีปัญหา”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายว่าการเมืองไทยไม่มีเสถียรภาพรัฐบาล อยู่ได้ไม่นานก็มีปัญหา และความไม่มีเสถียรภาพทำให้ประเทศชาติไม่เจริญ โดยเขาได้ให้คุณค่า แก่ความหมายของเสถียรภาพทางการเมืองของมาเลเซียและสิงคโปร์ว่าทำให้เจริญ แล้วนำมา เปรียบเทียบโดยมีนัยว่าสู้เขาไม่ได้

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดย อาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของแนวคิดอำนาจ นิยม กล่าวคือ นอกจากถ้าไม่มีอำนาจปัญหาต่างๆ ในสังคมจะแก้ไขไม่ได้แล้ว การมีอำนาจ ยาวนานก็จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาด้วย

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้คุณค่าแก่ความมีเสถียรภาพของอำนาจของผู้นำอย่าง ยาวนานจึงปิดกั้นรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ที่ทำให้การเมืองไม่มีเสถียรภาพ

⁸³ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2552

2.3 เขาคือนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องการเป็นนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁸⁴

“พี่น้องครับ วันนี้พี่น้องไม่ต้องห่วงผม หลายคนเป็นห่วง ไม่ต้องห่วงครับผมเอาตัวรอด ผมห่วงพี่น้องครับ บอกพี่น้องผมบอกได้เลยนะครับ ถ้าเมื่อไหร่ เสียงปืนแตก ทหารยิงประชาชน ผมจะเข้าไปนำพี่น้องเดินเข้ากรุงเทพมหานครที่ ผมจะไม่ยอมอีกแล้วสำหรับเผด็จการแบบนี้”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายตนเองว่าเขาไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของตนเองไม่ต้องห่วงเขาเขาเอาตัวรอดได้ เขาทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนด้วยความเป็นห่วง

เขาให้ความหมายแก่สถานการณ์ขณะนั้นว่าอาจมีความรุนแรงเกิดขึ้น และให้ความหมายของความรุนแรงนั้นว่า “ทหารยิงประชาชน”

และการที่เขากล่าวว่า **“ผมจะเข้าไปนำพี่น้องเดินเข้ากรุงเทพมหานครที่ ผมจะไม่ยอมอีกแล้วสำหรับเผด็จการแบบนี้”** เป็นการให้ความหมายตนเองว่า **“เขาคือนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย”** ผู้ไม่ยอมก้มหัวให้เผด็จการอีกต่อไป

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย กล่าวคือผู้นำประชาธิปไตยจะต่อสู้เพื่อมวลชน

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ปิดกั้นผู้ฟัง ไม่ให้เข้าใจว่าทักษิณทำเพื่อประโยชน์ของตัวเอง ปิดกั้นการสลายการชุมนุมโดยให้คุณค่าของการสลายการชุมนุมว่าเป็นการกระทำอย่างเผด็จการและปิดกั้นการใช้ความรุนแรงของทหาร

⁸⁴ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

3. วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน

ผู้วิจัยจะทำการอ่านวาทกรรมชุดนี้ เป็นวาทกรรมชุดที่สามต่อเนื่องจากวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมชุดที่เชื่อมโยงความหมายของภาพลักษณ์ทัศนคติกับการถูกรังแก เมื่อเขาเป็นคนดี คนเก่ง ผู้รู้ นักประชาธิปไตย แต่ถูกรังแกทำให้เขาและประชาชนมีความชอบธรรมในการป้องกัน

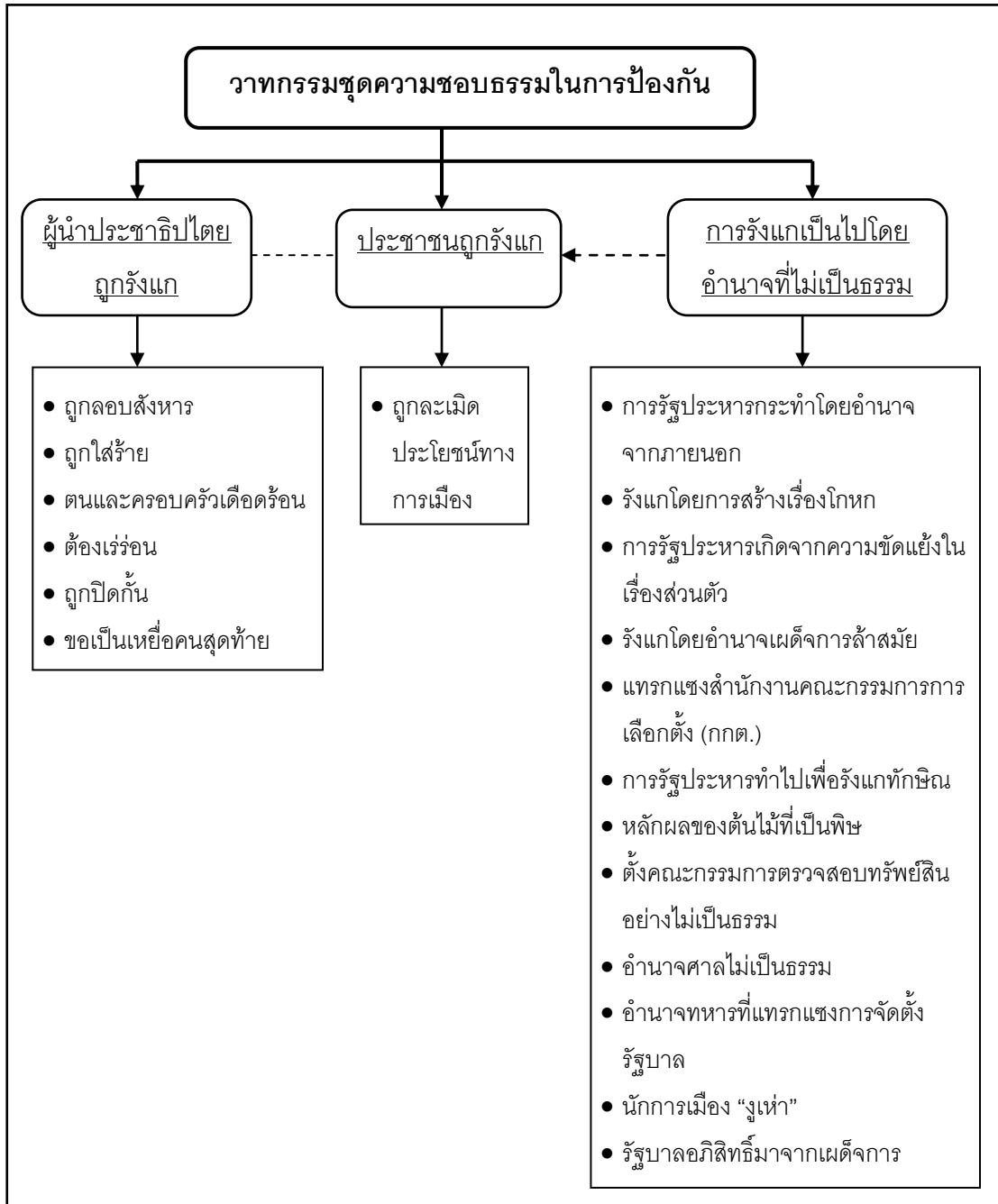
และเพื่อการอ่านวาทกรรมชุดนี้ จะทำโดยการร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบท ผู้วิจัยได้แบ่งวาทกรรมนี้ออกเป็นวาทกรรมย่อยอีก 3 ส่วนคือ

3.1 ผู้นำประชาธิปไตยถูกรังแก ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับทัศนคติว่าเป็นผู้ที่น่าเห็นใจเพราะถูกรังแกสมควรจะได้รับความช่วยเหลือจากคนไม่ดีที่มารังแกเขา

3.2 ประชาชนถูกรังแก ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการรัฐประหารว่าน่ารังเกียจและเป็นการทำร้ายรังแกประชาชนควรได้รับการต่อต้าน

3.3 การรังแกเป็นไปโดยอำนาจที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการรัฐประหาร

ในเบื้องต้นผู้วิจัยขอเสนอวาทกรรมชุดนี้เป็นแผนภาพดังนี้ (โปรดดูหน้าถัดไป)

ผู้วิจัยจะได้อธิบายรายละเอียดเป็นลำดับดังต่อไปนี้

3.1 ผู้นำประชาธิปไตยถูกรังแก เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับทักษิณว่าเป็นผู้ที่น่าเห็นใจเพราะถูกรังแกสมควรจะได้รับความช่วยเหลือจากคนไม่ดีที่มา รังแกเขา

3.1.1 ถูกลอบสังหาร มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁸⁵

“ที่นี้ก็มีผลพวงแห่งการแทรกแซง ในการประชุมที่บ้านคุณปีย์ ที่ถนน สุขุมวิทนี่แหละ ก็เกิดกระบวนการหลายอย่างนะครับ ผมก็ถูกลอบสังหารนะ ครับ อันนี้คนก็คงไม่กล้าพูดเพราะมันเป็นคดีอาญา ผมถูกลอบสังหาร ผมถูกลอบสังหารด้วยปืนในเปอร์สองครั้ง แต่บังเอิญโชคดี ครั้งแรกผมเปลี่ยนทิศ เปลี่ยนที่ไปจากเชียงใหม่เข้าเชียงใหม่ แต่ไม่ไปลำปางแต่เข้าตั้งปืนไว้ที่ลำปาง ครั้งที่สองที่สนามหลวง เขาเตรียมตั้งปืนไว้ที่ตึกรัฐศาสตร์ของธรรมศาสตร์ นี่ก็ว่าผมจะปราศรัยตอนดึกตอนกลางคืนสองทุ่ม แต่ปรากฏว่าผมปราศรัยเร็วขึ้น เขาตั้งปืนไม่ทัน นักศึกษายังไม่ออกจากตึก นั่นคือจุดที่ผมเคยเล่าไปแล้ว ครั้งที่สามคือเรื่องของคาร์บอนัมป์ ไปดักที่สนามบินสองครั้ง และในที่สุดก็มาดักที่หน้าบ้าน ตรงที่สี่แยกตรงซังฮิ้นะฮะ ตรงจรัญฯ ก็ในที่สุดก็จับผู้ต้องหาได้ นะครับ หลักฐานมันคงแน่น คนที่เท่าที่ผมถามมา คนที่อยู่เบื้องหลังในการสัง การทั้งหมด แล้วก็ได้ตามเรื่องบ่อยๆ เนี่ยสองครั้งสามครั้งเนี่ยชื่อ นายบังฮะ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายของการประชุมที่บ้านคุณปีย์ว่าทำ ให้เกิดผลพวงเป็นการรังแกเขาโดยการลอบสังหารหลายครั้ง

และการกล่าวว่า “ในที่สุดก็จับผู้ต้องหาได้ นะครับ หลักฐานมันคงแน่น คนที่เท่าที่ผมถามมา คนที่อยู่เบื้องหลังในการสังการทั้งหมด แล้วก็ได้ตามเรื่องบ่อยๆ เนี่ยสองครั้ง สามครั้งเนี่ยชื่อ นายบังฮะ” เป็นการให้ความหมายสิ่งที่เขาพูดว่าเชื่อถือได้ และได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับผู้กระทำว่าชื่อ นายบัง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดย อาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของศาสนาพุทธ และ ประมวลกฎหมายอาญาซึ่งให้คุณค่าแก่การฆ่าว่าเป็นบาปและเป็นความผิด

⁸⁵ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายแก่การประชุมที่บ้านคุณปีย์ ว่าเป็นกระบวนการรังแก ทักษิณ ชินวัตร ส่วนหนึ่งของการรังแกได้แก่การลอบสังหารเขา ซึ่งเป็นทั้งบาปและผิดกฎหมาย ดังนั้นคู่ตรงกันข้ามกับเขาจึงเป็นคนชั่วตามความเชื่อแบบพุทธ และกระทำผิดกฎหมาย กระบวนการที่เป็นผลพวงจากการประชุมที่บ้านคุณปีย์ที่เขากล่าวถึงทั้งหมด ตั้งแต่การแทรกแซงการทำหน้าที่นายกรัฐมนตรี การลอบสังหาร การรัฐประหาร การดำเนินการของคตส.จึงถูกปิดกั้น

3.1.2 ถูกใส่ร้าย มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁸⁶

“และผมมันขวยผีซ้ำด้ามพลอย คนเราเวลากรรมมันมานี้มันมาออนไลน์จริงๆ ตามมาถี่ยิบเลย แต่กรรมผมไม่เหมือนกรรมที่คุณสุรยุทธ์พูดนะ ที่คุณสุรยุทธ์บอกเรื่องเป็นกรรมเป็นเวรนั้นนะ ก็ไม่รู้ว่าใครกรรมเวร ก็กรรมเวรนี้มันผมรู้ คนส่วนใหญ่ก็เข้าใจดี ผมก็เป็นคนพุทธนะครับ ผมก็เคยบวชเรียนเหมือนกัน ดังนั้นผมก็เข้าใจเรื่องของกรรมของบุญนะฮะ ก็ผมเนี่ยะโดนผีซ้ำด้ามพลอยหลายเรื่อง ตั้งแต่ตอนที่เป็นตอนนั้นเนี่ยะ ถูกปฎิวัติเสร็จ ลูกน้องเก่าก็ไปเพ็ดทูลฮะ ว่าผมนี่คิดจะล้มล้าง โอ้โฮ คนอย่างผมนี่ไม่เคยทะเลาะทะเลาะกัน แต่ชอบทำงานเท่านั้นนะ นิสัยผมคือบ้างาน ถ้ามอบหมายอะไรก็ทำเต็มที่ ไม่งั้นพี่น้องประชาชนคงไม่มานั่งสนับสนุนผมขนาดนี้ ก็เพราะผมทำงาน ผมรักประชาชน รักประเทศ และรักสถาบันพระมหากษัตริย์ ผมก็ทำงานถวาย ทำงานรับใช้ประชาชน รับใช้ประเทศชาติ นำศักดิ์ศรีประเทศไทยขึ้นสู่เวทีโลกให้ได้ นั่นคือสิ่งที่ผมพยายามทำมาโดยตลอด ไม่มีเวลาแก้ตัวแต่โดนใส่ความตลอดเวลา แหมคนที่อยู่ใกล้ชิดผมแท้ๆ กลับมาเพ็ดทูลผมเพื่อหวังจะเป็นนายกหลังปฎิวัติ แต่ปรากฏเขาจงกฐินไว้แล้ว คุณสุรยุทธ์ของไว้เรียบร้อยแล้ว ก็เลยทำให้เสียทั้งผมเสียทั้งตัวเอง”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณกล่าวถึงความเข้าใจเรื่องเวรกรรมของเขา และเขาเคยบวชเรียน เป็นการให้ความหมายตนเองว่าเป็นผู้รู้ในศาสนาพุทธ และได้ให้ความหมายต่อไปว่าเขาไม่

⁸⁶ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

เคยทะเลาะเย้ยกันแต่ชอบทำงาน รักประชาชน รักประเทศ และรักสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่เคยคิดล้มล้าง

เขาได้ให้ความหมายต่อไปว่า เหตุที่เขาถูกปฏิวัติเกิดจากการที่เขาถูกใส่ความโดยคนใกล้ชิดเพื่อหวังจะเป็นนายกฯ และเขาได้ให้ความหมายเรื่องเกิดขึ้นนี้ว่าเป็นเรื่องของกรรมจึงถูกใส่ร้าย

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของศาสนาพุทธ เรื่องบุญกรรม และศาสนาคริสต์ในเรื่องการมีภรรยารักษาเพื่อนบ้าน

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่าเขาถูกใส่ร้าย และเขาอธิบายเหตุที่ถูกใส่ร้ายว่าเป็นเพราะกรรมเก่า และมีคนหวังอยากเป็นนายกฯ ดังนั้นเขาไม่ได้ทำอะไรผิด ผู้รับเอาวาทกรรมนี้ไปจะปิดกั้นไม่รับฟังการกล่าวหาใดๆ ต่อเขาเพราะเชื่อว่าเขาถูกใส่ร้าย

3.1.3 ตนและครอบครัวเดือดร้อน มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁸⁷

“สิ่งที่ได้รับวันนี้เนี่ย เราตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากินเราด้วยความสุจริต มาตลอดชีวิต กลายเป็นอาชญากรซะ เพราะมาเป็นนักการเมือง มันคือถ้าผมไม่ได้เข้ามาในการเมือง ผมไม่ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ผมก็อาจจะเป็นผู้ที่นักธุรกิจที่มีชื่อเสียงประสบความสำเร็จมาก เป็นชื่อเสียงเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอะไรต่ออะไรทำนองนี้ แต่พอมาเป็นนักการเมืองนี่บ๊อง การเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จมา มีเงินมีทองแล้วค่อยเข้าการเมือง เป็นอาชญากรแล้วก็ต้องอาจจะต้องเอาเงินทรัพย์สิน มาประกันกันกันการทำหน้าที่นายกรัฐมนตรีตัวเองด้วยนะครับ

ถ้าเป็นนายกรัฐมนตรีทำไม่ได้ส่วนแบ่ง ทำเสียต้องอาศัยทรัพย์สินไว้ก่อน ซึ่งมันเป็นสิ่งที่ผมมองว่าตกลงมาตรฐานอะไร? ถ้ามาตรฐานอะไรต้องย้อนกลับไปประมาณปี 40 วิกฤตเศรษฐกิจตอนนั้นเนี่ย นายกรัฐมนตรีทุกคน

⁸⁷ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก รายการทันคนทันข่าว ตอน เปิดใจทักษิณ ทางช่องเคเบิล MV TV ดำเนินรายการโดย นายอนุสรณ์ เอี่ยมสะอาด

ต้องเอาทรัพย์สินมาประกันไหมนะครับ มันเป็นเรื่องที่ทุกคนได้รับได้ทำงานทำหน้าที่ของตัวเองอย่างดีที่สุด ทำเต็มที่ที่สุด มันก็มีทั้งส่วนที่ถูกและส่วนที่ผิดเป็นเรื่องธรรมดา แต่ว่าบางทีมันก็ไม่ได้ผิด เพราะไปคิดเอาเองว่าผิด แต่พออธิบายแล้วก็ได้ไม่ผิดหรอก แต่ว่าต้องอาศัยทรัพย์สินต้องอะไรพวกเนี่ย”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายแก่ตนเองว่า ก่อนจะมาทำงานการเมือง เขาทำมาหากินโดยสุจริตจนประสบความสำเร็จอย่างมาก ทำให้มีชื่อเสียงเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และเขาได้ให้ความหมายกับการทำงานการเมืองของเขาว่า ได้ทำไปด้วยความทุ่มเท

เขาได้ให้ความหมายของธรรมชาติของการทำงานว่าเป็นเรื่อง ที่ทุกคนจะต้องทำงานทำหน้าที่ของตัวเองอย่างดีที่สุด ทำเต็มที่ที่สุด มันก็มีทั้งส่วนที่ถูกและส่วนที่ผิดเป็นเรื่องธรรมดา และเขาได้ให้ความหมายกับผลสุดท้ายว่า หากทำดีที่สุดเมื่อมีแล้วปัญหาเกิดขึ้นไม่ควรจะต้องรับผิดชอบถึงขนาดถูกอายัดทรัพย์สิน หรือต้องหลบหนีออกนอกประเทศได้รับความเดือดร้อน

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมเกี่ยวกับหลักสุจริต ซึ่งเป็นหลักกฎหมายปรากฏอยู่ในกฎหมายทั่วไป กล่าวคือผู้ที่กระทำการอย่างสุจริตไม่มีเจตนาทุจริต จะไม่มีความผิดใดๆ หลักสุจริตนี้เขาเคยใช้ประกอบสร้างความหมายของวาทกรรม “ความบกพร่องโดยสุจริต” เมื่อครั้งศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องที่ขอให้เขาพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “คดีชุกหูน”

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่าเขาไม่ได้รับความยุติธรรม เพราะในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเขาได้ทุ่มเทปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว แต่ต้องถูกอายัดทรัพย์สินและต้องหลบหนีออกนอกประเทศได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นผู้ที่รับเอาความหมายนี้จะปิดกั้นการกระทำใดๆ ที่ทำลงไปโดยอ้างว่า ทักษิณ ปฏิบัติหน้าที่จนก่อให้เกิดความเสียหายไม่ว่าจะเป็นการอายัดทรัพย์สินหรือการดำเนินคดีอื่นใด

3.1.4 ต้องเร่ร่อน มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁸⁸

“ผมต้องมาตระหนกระเหินอยู่เมืองนอกไกลบ้าน ไกลลูก ไกลเมีย และต้องถูกภาวะกดดันทุกอย่าง บรรดาทูตทุกประเทศ ซึ่งเคยเป็นผู้ได้บังคับบัญชาเก่าในฐานะอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศเก่า เขายังต้องวิงวอนผม เพราะว่าถ้ามาใกล้ผมเมื่อไหร่ก็ถูกย้าย เพราะฉะนั้นทุกคนวิงวอน นอกจากวิงวอนยังไม่พอ...บางประเทศก็ยังกลั่นแกล้งผมด้วยนะครับ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนเลย ว่าอดีตผู้นำประเทศถูกกลั่นแกล้งโดยสำนักงานทูต ซึ่งผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้ไม่เคยเชื่อเลยว่ามันจะเกิดขึ้นนะครับ เพราะฉะนั้นผมก็ทุกข์ พี่น้องก็ทุกข์แต่ผมเชื่อว่าสักวันหนึ่งเมื่อมีมืดก็มีสว่าง มีฝนตกก็มีแดดออก ตราบใดที่เรายึดมั่นในสิ่งที่เราทำ เป็นคุณความดีของเรา เราก็ทำต่อไป ทำให้ดีนะครับ เพราะฉะนั้นพี่น้องก็จะได้พบความสว่างเช่นกัน”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายถึงสภาพชีวิตของเขาในปัจจุบันว่าต้องมาตระหนกระเหินอยู่เมืองนอกไกลบ้าน ไกลลูก ไกลเมีย และต้องถูกภาวะกดดันทุกอย่าง และให้ความหมายสำนักงานทูตไทยในต่างประเทศว่ากลั่นแกล้งเขา แล้วเขาได้ให้ความหมายแก่ตนเองว่าเขายึดมั่นในสิ่งที่เขาทำว่าเป็นคุณความดีของเขา

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของศาสนาพุทธ กล่าวคือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งต้องยึดมั่นในคุณความดี

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่า เขาจะยึดมั่นในสิ่งที่เขาทำว่าเป็นคุณความดีทั้งที่ถูกกลั่นแกล้ง จนต้องระหกระเหินเร่ร่อน ผู้รับเอาวาทกรรมนี้ไปจะปิดกั้นการกลั่นแกล้งทั้งหลายที่กระทำต่อเขา

⁸⁸ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก รายการทันคนทันข่าว ตอน เปิดใจทักษิณ ทางช่องเคเบิล MV TV ดำเนินรายการโดย นายอนุสรณ์ เอี่ยมสะอาด

3.1.5 ถูกปิดกั้น มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁸⁹

“ตอนนั้นผมทำสถานี IBC ปรากฏว่ามีนายทหารผู้ใหญ่คนหนึ่ง โทรมาบอกผมว่า ชาวในเมืองไทยปิดหมดแล้วอย่าเปิด CNN เพราะ CNN ทำข่าวให้คนไทยดู เพราะฉะนั้นให้ปิด IBC ด้วย ผมตอนนั้นก็ปอด้า แหมนี่ นายพลผู้ใหญ่สั่งมาต้องรีบปิด พอปิดวันเดียวครับ วันรุ่งขึ้นโทรทัศน์เข้า IBC 3-4 พันสาย ค่าใหญ่เลยครับผมเลยต้องโทรกลับไปหานายพลผู้ใหญ่คนนั้นว่า “ท่านครับเดียวประชาชนเล่นงานสถานีโทรทัศน์ โทรทัศน์ผมอะ ผมขออนุญาตเปิดอย่างเดิมแล้วกันนะครับ” เขาก็เลย “เออๆ” ผมก็เลยเปิด ความจริงแล้วผมอยากเปิด เพราะผมถือว่าโลกนี้เป็นโลกที่ต้องรู้ความจริงครับ

นอกจากนั้นยังกล่าว เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2552 ในการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ อีกว่า

“ผมบอก “ยิงปิดคนไทยก็ยิงอยากรู้ ถ้ายิงปิดข่าว ประชาชนจะมาดูด้วยตัวเอง””

1) การให้ความหมาย

ทักษิณได้ให้ความหมายของการปิดสถานีโทรทัศน์ว่า เป็นการปิดข่าวหรือการปิดกั้น โดยนำเอาการปิดข่าวในสมัยพุทธภพมาข้ามรูป (Metaphor) แล้วให้ความหมายการปิดข่าวว่าเป็นการกระทำที่จะทำให้ประชาชนมาดูด้วยตนเองในที่ชุมนุมอันจะเป็นผลให้มีจำนวนผู้ชุมนุมมากขึ้นนั่นเอง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของการเรียกร้องประชาธิปไตยของไทยในเหตุการณ์พุทธภพ ซึ่งเชื่อว่าการปิดข่าวหรือการปิดกั้นเป็นการละเมิดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนซึ่งมีสิทธิขาดในการอยากรู้จะใช้สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้วยการไปดูด้วยตนเอง

⁸⁹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2552

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่า การปิดสถานีโทรทัศน์เป็นการปิดข่าวหรือการปิดกั้นและการปิดข่าวว่าเป็นการกระทำที่จะทำให้ประชาชนมาดูด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้รับเอวาทกรรมนี้จะทลายการปิดข่าวหรือการปิดกั้น เพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้วยตนเอง (ไปดูด้วยตนเอง) และปิดกั้นการสนทนาของฝ่ายคู่ตรงกันข้ามไม่ว่าจะเป็น ASTV หรือ ข่าวของทางการ โดยจะเห็นว่าบิดเบือน

3.1.6 ขอเป็นเหยื่อคนสุดท้าย มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁹⁰

“ฉะนั้นหันหน้าเข้าหากันดีกว่า ที่จะทำให้ทุกคนเนี่ย วันนี้อย่างถ้าเรากำลังจะสร้างวัฒนธรรมใหม่ สร้างวัฒนธรรมๆ ไม่ผิด ถ้าทำเป็นผิด อย่างนี้ประเทศมันจะเดินได้ไง นะครับ และก็สร้างวัฒนธรรมว่า อย่าทำเด่นมากนะเด่นแล้วอันตรายนะ ใต้ตรงนี้อันตรายมากเลย ความจริงแล้วเราต้องส่งเสริมให้คนเก่งไปเรื่อยๆ ประเทศจะได้ไปได้นะครับ ถ้าเราไม่มีนิสัยพวกนี้มันจะเป็นประโยชน์อะไรเลย ก็ขอให้ผมเป็นตัวอย่างเกิดครับ ให้ผมเป็นเหยื่อคนสุดท้ายเหยื่อตัวสุดท้าย ของสิ่งเหล่านี้เถอะนะครับ อย่าให้เหยื่ออย่างนี้เกิดขึ้นอีกเลย ให้เหยื่อตัวสุดท้ายรับกรรมคนเดียวพอจะครับ วันนี้ก็...ก็ทำกับผมและครอบครัวผมทุกอย่างนะครับ เพราะฉะนั้นก็ขอให้ครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย อย่าให้ประเทศทั้งประเทศต้องเสียหาย เพราะเหตุการณ์อย่างนี้อีกเลยนะครับ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายตนเองว่าเป็นคนเก่งและเด่น และให้ความหมายภัยที่เกิดขึ้นแก่เขาว่าเกิดจากวัฒนธรรมการอิจฉาเกาๆ โดยการที่เขาเก่งและเด่นเกินไปจึงมีคนอิจฉา

นอกจากนั้นเขายังให้ความหมายของการชุมนุมว่า การชุมนุมครั้งนี้เป็นไปเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ให้ส่งเสริมคนเก่งประเทศชาติถึงจะพัฒนา ในที่สุดเขาได้ให้ความหมายตนเองว่าเป็นเหยื่อ และขอเป็นเหยื่อรายสุดท้าย นั้นหมายความว่าเขาให้ความหมายว่าการชุมนุมครั้งนี้จะสำเร็จ และเขาต้องได้รับการให้คุณค่า

⁹⁰ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก รายการทันคนทันข่าว ตอน เปิดใจทักษิณ ทางช่องเคเบิล MV TV ดำเนินรายการโดย นายอนุสรณ์ เอี่ยมสะอาด

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม คือ ความเชื่อในวาทกรรมตามแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม กล่าวคือจะต้องให้คุณค่าแก่สิ่งที่เป็นประโยชน์ ในที่นี้ความเก่งของ

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่า ทักษิณ เป็นคนเก่งและเด่น ภัยที่เกิดแก่เขาว่าเกิดจากวัฒนธรรมการอิจฉาต่างๆ โดยการที่เขาเก่งและเด่นเกินไปจึงมีคนอิจฉา ดังนั้น คู่ตรงกันข้ามเขาจึงเป็น คนขี้แพ้ที่อิจฉา หรือจะใช้คำพังเพยว่า ขี้แพ้ชนตีก็ไม่ได้ และผู้รับเหาวาทกรรมของเขาจะปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามเขา

3.2 ประชาชนถูกรังแก ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการรัฐประหารว่าน่ารังเกียจ และเป็นการทำร้ายรังแกประชาชนควรได้รับการต่อต้าน

3.2.1 ถูกละเมิดประโยชน์ทางการเมือง มีตัวอย่างดังนี้⁹¹

“รัฐธรรมนูญคืออะไรละ คือกติกาที่คนไทยจะอยู่ร่วมกัน แบ่งสรรการจัดการอำนาจในการบริหารและดูแลพี่น้องประชาชน แต่ปรากฏว่าเราเปลี่ยนกติกาทุก 5 ปี นักการเมืองก็ไม่สามารถพัฒนาตัวเองได้ เพราะเดี๋ยวก็เปลี่ยน เดียวก็เปลี่ยน เพราะตั้งแต่ปี 2490 มาณะะวะ เรามีปฏิวัติทางทหารเป็นครั้งแรก และตั้งแต่นั้นมาก็เกิดวงจรอุบาทว์ของการปฏิวัติของทหารเราตั้งแต่ปี 2490 มาณะะวะ เรามีปฏิวัติไปแล้ว 17 ครั้งนะวะ พลพวงก็คือว่า มองย้อนหลังนะครั้บ ประมาณ 50 กว่าปีแล้ว เราจะแข่งกับญี่ปุ่น เวลานี้ไม่ต้องพูดนะเขาไปไหนแล้ว ประมาณ 40 กว่าปีที่แล้วเราจะแข่งกับไต้หวัน ประมาณ 30-40 ปีที่แล้วเราแข่งกับสิงคโปร์ 20 ปีที่แล้วแข่งกับมาเลเซีย นี่เราแข่งแล้วลดระดับมาเรื่อยนะวะ ปัจจุบันเราแข่งใครรู้ไหมครั้บ แข่งกับเวียดนาม เพิ่งยุติสงครามไปเมื่อไม่กี่ปีนี่เองและเราสู้เขาไม่ได้มาทีละชั้น ตกชั้นมาเรื่อย เพราะการเมืองของเรามันไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงครั้บพี่น้องครั้บ”

⁹¹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายรัฐธรรมนูญว่าคือกติกาที่คนไทยจะอยู่ร่วมกัน แบ่งสรรกรจัดการอำนาจในการบริหารและดูแลพี่น้องประชาชน และเขาได้ให้ความหมายของเสถียรภาพของรัฐธรรมนูญว่า เป็นสิ่งที่ไม่มีเสถียรภาพเนื่องจากการรัฐประหารบ่อย

และการที่เขา กล่าวว่า “มองย้อนหลังนะครับ ประมาณ 50 กว่าปีแล้วเราจะแข่งกับญี่ปุ่น เวลานี้ไม่ต้องพูดอะเขาไปไหนแล้ว ประมาณ 40 กว่าปีที่แล้วเราจะแข่งกับไต้หวัน ประมาณ 30-40 ปีที่แล้วเราแข่งกับสิงคโปร์ 20 ปีที่แล้วแข่งกับมาเลเซีย นี่เราแข่งแล้วลดระดับมาเรื่อยนะสะ ปัจจุบันเราแข่งใครรู้ไหมครับ...แข่งกับเวียดนาม” คู่ขนานไปกับการกล่าวถึงการไม่มีเสถียรภาพของรัฐธรรมนูญ เป็นการให้ความหมายว่า ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐธรรมนูญทำลายความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ ซึ่งเป็นการละเมิดประโยชน์ทางการเมืองของประชาชน

2) กระบวนการก่อรัฐประหาร

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม กล่าวคือประเทศใดไม่มีรัฐธรรมนูญที่ไม่มีเสถียรภาพ กิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือกิจกรรมใดๆ ในสังคมของประเทศนั้น ย่อมขาดเสถียรภาพไปด้วย

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่า รัฐธรรมนูญว่าคือกติกาที่คนไทยจะอยู่ร่วมกัน แบ่งสรรกรจัดการอำนาจในการบริหารและดูแลพี่น้องประชาชน แต่รัฐธรรมนูญของไทยไม่มีเสถียรภาพเนื่องจากการรัฐประหารบ่อย ในที่สุดความไม่มีเสถียรภาพของรัฐธรรมนูญได้ทำลายความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ ซึ่งเป็นการละเมิดประโยชน์ทางการเมืองของประชาชน ดังนั้นผู้รับเอาวาทกรรมนี้จะปิดกั้นการรัฐประหารและการกระทำใดๆ ที่เกิดจากการรัฐประหาร

3.3 การรังแกเป็นไปโดยอำนาจที่ไม่เป็นธรรม ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการรัฐประหาร

3.3.1 การรัฐประหารกระทำโดยอำนาจจากภายนอก มีตัวอย่างดังนี้⁹²

“พี่น้องครับ ผมขอเล่าที่มาของความยุ่งเหยิงของประเทศไทย ในฐานะที่ผมเผชิญด้วยตัวเองตอนเป็นนายกรัฐมนตรี ใครที่ทำอะไรไว้ก็เกาะเก้าอี้เอาไว้ดี ๆ นะผมขอเล่า พี่น้องครับ จำได้ไหมครับเมื่อปี พ.ศ. 2548 การเลือกตั้งครั้งนั้นเราชนะถล่มทลาย มีส.ส. 377 คนในสภา อยู่มาวันหนึ่งก็มีรัฐมนตรีกลาโหมของผมเนี่ยละของรัฐบาลนั้น มาบอกผมว่า “ท่านครับ สงสัยเราจะเหนื่อยละ ผมได้ฟังจากน้องๆ สื่อมวลชนว่า ประชาธิปไตยฝ่ายค้านอ่อนแอไม่มีกำลัง เพราะคะแนนเสียงน้อย สื่อมวลชนจะรวมกันทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน” ซึ่งผมก็งงๆ ว่าเอ๊ะ! ทำไมต้องสื่อมวลชนต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน สื่อมวลชนมีหน้าที่เสนอความจริง ผิดเป็นผิดถูกเป็นถูก เสรีแล้ว ต่อมาผมก็ทราบว่าได้ทราบจากลูกชายเจ้าของหนังสือพิมพ์คนหนึ่ง ผมบอกว่า “เอ้! นี่หนุ่ม ทำไม ทำไม่เอาถึงหนังสือพ่อถึงตีอ่าจ้จเลย ตีรัฐบาลจ้จเลย โดยไม่มีเหตุผล” เขาก็มาบอกผมว่า “คุณอาครับ ช่วยเหลืออะไรไม่ได้จริงๆ เพราะว่ามือกรรมการท่านหนึ่ง ไปกินข้าวกับพ่อ” เดียวผมจะบอกชื่ออะนะ ไปกินข้าวกับพ่อแล้วบอกว่า อ้างว่านะอะแอบอ้างว่า “ทางวังไม่เอาผมแล้ว ต้องการให้ผมพ้นจากตำแหน่งไป” ผมก็งงมาก ตอนนั้นผมยังเป็นนายกฯ อยู่ นะครับ แล้วต่อมาผมก็ยังไม่ทราบว่าอะไรเกิดขึ้น มีข่าวเรื่องการลอบสังหารผม แล้วจนในที่สุดมีเรื่องคาร์บอมบ์เมื่อเดือนสิงหาคม แล้วผมเชื่อว่าเป็นการแอบอ้าง”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายผลการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ.2548 ว่า พรรคของเขาได้รับชัยชนะอย่างถล่มทลาย โดยมีส.ส. ของพรรคได้รับเลือกตั้ง 377 คน เป็นรัฐบาลที่เข้มแข็งมากฝ่ายค้านอ่อนกำลังเพราะมีเสียงน้อย สื่อมวลชนจึงจะรวมตัวกันทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน

จากนั้นเขาได้ให้ความหมายว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่เสนอความจริง ไม่ได้มีหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน

ในที่สุดเขาได้ให้ความหมายของการที่สื่อมวลชนจะรวมตัวกันเป็นฝ่ายค้านว่า เกิดจากอำนาจจากภายนอก

⁹² เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมตามแนวคิดหน้าที่นิยม

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่า เหตุผลที่แท้จริงของการที่สื่อมวลชนจะรวมตัวกันเป็นฝ่ายค้านนั้นเกิดจากอำนาจจากภายนอก วาทกรรมนี้จึงปิดกั้นสิ่งใดๆ ที่เกิดจากการแทรกแซงสื่อจากอำนาจภายนอก

3.3.2 รังแกโดยการสร้างเรื่องโกหก มีตัวอย่างดังนี้⁹³

“นี่ล่าสุดผมได้รับรายงานมาว่า ศาสตราจารย์ นายปรมาโมทย์ นาครทรรพ จำเลยที่ 1 นะครับแล้วอีกเอ่อ ผู้จัดการจำเลยที่ 4 นายขุนทอง รอดเสวีวิช จำเลยที่ 4 นะคะ ให้จำคุกคนละ 1 ปี ปรับ 1 แสนบาท โทษจำคุกให้รอลงอาญา คือไปแต่งนิยายเรื่องปฏิญาพิณแลนด์ อย่างงี้เดี่ยวนะครับไอ้พวกแต่งนิยายเรื่องแผนตากสินบ้าง บอๆ เนี่ยะ นี่คือนี่ที่ไม่ควรเกิดขึ้นในสังคมไทยเลยนะครับ เลยทำให้มีปัญหาขึ้น นี่คือนี่ที่เกิดขึ้น ทำให้มีการเดินหน้าจัดการผมอย่างชัดเจนนะครับ แล้วก็ทำให้กระบวนการทั้งหมดผิดเพี้ยนหมด เพราะทุกคนเชื่อว่า เป็นเรื่องของที่พระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริอย่างงั้น ซึ่งพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงทราบนะครับ สมเด็จพระนางเจ้าไม่ทรงทราบ แต่เป็นเรื่องที่มีการไปแอบอ้างกัน ทำให้กระบวนการทำงานทั้งหมด บิดเบี้ยวผิดเพี้ยนไปหมด เป็นสิ่งที่ทำให้เราวุ่นวายกันจนถึงทุกวันนี้”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร นำคำพิพากษาลงโทษ นายป. จำเลยที่ 1 นายข. จำเลยที่ 4 ให้จำคุกคนละ 1 ปี ปรับ 1 แสนบาท โทษจำคุกให้รอลงอาญา มากล่าวเพื่อให้ความหมายว่า เขาเหล่านั้นโกหก และเขายังกล่าวอีกว่าเรื่องแผนตากสินก็เป็นเรื่องโกหกรวมความได้ว่า เขาถูกใส่ร้ายด้วยเรื่องโกหก

⁹³ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

เขายังให้ความหมายการพบกันของประธานศาลหลายท่านว่า เป็นไปเพื่อจัดการเขา และเขายังให้ความหมายของขบวนการโกหกและจัดการกับเขาว่าเป็นการแอบอ้าง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตย กล่าวคือ การคุกคามผู้นำประชาธิปไตยเป็นการคุกคามอำนาจของประชาชน

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่า มีขบวนการที่เกี่ยวข้องกับศาลแอบอ้างโกหกและคุกคามเพื่อจัดการกับผู้นำประชาธิปไตย ดังนั้นผู้รับเอาวาทกรรมจะปิดกั้นไม่รับฟังอำนาจศาลหรือการกล่าวหาใดๆ ที่มีต่อเขา

3.3.3 การรัฐประหารเกิดจากความขัดแย้งในเรื่องส่วนตัว ไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁹⁴

“ท่านก็ต้องทำใจว่าวันนี้ท่านโดนการเมืองเล่นแล้วละ อันนี้ก็...ก็ พลเอกสุรยุทธ์นี่ยะผมขอเล่าให้ฟังนิดหนึ่งว่า ท่านอาจจะไม่พอใจผมที่ผมเคยเล่าที่เชียงใหม่เรื่องย้ายท่าน ผมโทรหาท่านตอนประมาณตีหนึ่งครึ่ง โทไปปลุกเลยนะสะ ตอนนั้นผมจำได้ว่าผมไปสนามบินไปส่งลูกไปอังกฤษหรือไงเนี่ยะ หรือไปไหนก็ไม่รู้จำไม่ได้ ตีหนึ่งลูกเครื่องบินกำลังจะออก ผมโทรหาเลยว่า ท่าน ผบ. ผบ.ทบ. นี่ละสะ “เฮ้! ทำไมเคลื่อนย้ายกำลังทหาร” “อ้อไม่มีครับ มันเป็นการผลัดเปลี่ยนเวรกันธรรมดา” เสร็จแล้วหลังจากนั้นไม่นาน ใ้อโห บุกไปยิงพม่าตายไป 300 กว่าคน เขาปืนใหญ่ใส่ไป ผมก็เลยใ้อโห ไม่รู้จะพูดยังไง เพราะปกติการเคลื่อนย้ายกำลังเกิน 1 กองพล ต้องขออนุมัติรัฐมนตรีกลาโหมนะสะ ซึ่งผมถามบักจิว ก็ไม่ได้อนุมัติ และต่อมาหลังจากนั้นสักพักทำเรื่องของบประมาณครับ เพราะว่าที่ย้ายนั้นนะเขาน้ำมันสำรองของกองทัพไปใช้ 300 กว่าล้าน ผมไม่ให้สะผมไม่ให้ ตอนหลังพี่จิวมาอ้อนวอน “เออ ให้เขาไปเหอะ เพราะว่ากองทัพมันไม่มีเงินใช้แล้ว เพราะว่าเขาไปใช้หมด เขาไปใช้สำหรับทำน้ำมันหมด” ผมเลยต้องให้ แล้วในที่สุดผมก็เริ่มย้ายท่านขึ้นเป็น

⁹⁴ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผบ.สูงสุด ซึ่งท่านอาจจะโกรธผมก็ไม่รู้นั่นก็แล้วแต่ เพราะผมจะเป็นต้องทำงาน หน้าที่เป็นหน้าที่ ผมไม่ได้มีอะไรเป็นส่วนตัว ผมที่ไม่ค่อยอาสาแค้นคนนะฮะ จบเป็นจบอันนั้นเป็นสไตล์ผม ผมก็เป็นอย่างงี้ จบก็จบแล้วก็แล้วไป ที่นี้เมื่อเหตุการณ์มาขนาดนี้ เกิดขึ้นอย่างนี้ ผมก็ไม่รู้ว่ามันเพราะอะไร ทำไมท่านถึงเข้ามายุ่งการเมืองขนาดนี้ ก็ถ้าท่านจะยุ่งการเมืองท่านเข้ามาเล่นการเมืองเลยดีกว่า ไม่มีปัญหาเลยนะครับ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ให้ความหมายว่า พลเอกสุรยุทธ์เคยเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของเขา แต่ปฏิบัติหน้าที่เกินขอบเขตโดยไม่มีอำนาจ เคลื่อนกำลังเข้าโจมตีพม่าตายไป 300 กว่าคน เขาก็ย้ายท่านขึ้นไปเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด

เขายังกล่าวอีกว่า “ท่านอาจจะโกรธผมก็ไม่รู้นั่นก็แล้วแต่ เพราะผมจะเป็นต้องทำงาน หน้าที่เป็นหน้าที่ ผมไม่ได้มีอะไรเป็นส่วนตัว” เป็นการให้ความหมายว่าเรื่องการถูกย้ายนั้นเป็นเรื่องโกรธเคืองส่วนตัว และข้อความดังกล่าวยังมีความหมายอีกว่า เขาเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หน้าที่เป็นหน้าที่

ในที่สุด เขายังกล่าวอีกว่า “ผมที่ไม่ค่อยอาสาแค้นคนนะฮะ จบเป็นจบอันนั้นเป็นสไตล์ผม ผมก็เป็นอย่างงี้ จบก็จบแล้วก็แล้วไป ที่นี้เมื่อเหตุการณ์มาขนาดนี้ เกิดขึ้นอย่างนี้ ผมก็ไม่รู้ว่ามันเพราะอะไร ทำไมท่านถึงเข้ามายุ่งการเมืองขนาดนี้” ซึ่งเป็นการให้ความหมายว่า พลเอกสุรยุทธ์ยุ่งเรื่องการเมืองเพราะความโกรธเคืองส่วนตัว

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมสังคมนิยม กล่าวคือเรื่องการบริหารประเทศเป็นเรื่องประโยชน์สาธารณะ ต้องไม่นำเอาประโยชน์ส่วนตัวมาแอบแฝง

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายว่า พลเอกสุรยุทธ์เข้ามายุ่งเรื่องการเมืองเพราะความโกรธเคืองส่วนตัว ดังนั้นผู้รับเอาวาทกรรมนี้จะปิดกั้นบทบาททางการเมืองของพลเอกส.

3.3.4 รังแกโดยอำนาจเผด็จการล้าสมัย มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁹⁵

“ผมแนะนำนะครับ โลกยุคใหม่ ผมพูดตั้งแต่เป็นนายกฯ ใหม่ ๆ หรือ ก่อนเป็นนายกฯ ด้วยซ้ำ โลกยุคใหม่นี้แหละ ถ้ายังปิดเขายังอยากรู้ ยิ่งใจแคบ ยิ่งแยะลง ยิ่งใจกว้างยิ่งดีขึ้น นี่โลกยุคใหม่เป็นอย่างนี้จริงๆ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นวันนี้เนี่ย อย่างที่ว่าทำไมผมถึงมีข่าวตลอดเวลา ก็เพราะเขาพยายามปิดผมนะ ถ้าเขาไม่พยายามปิดข่าว ผมอาจจะไม่ได้รับความสนใจแล้ว พอเขาพยายามปิด ข่าวมันปิด ผมได้รับความสนใจ...อย่างที่จะพยายามทำอยู่นี้ เป็นวิธีการที่ทำตอนสมัยโน้นนะสะ สมัยปี 2500 และเอามาทำเนี่ยมันไม่ได้ผลหรอกนะครับ วันนี้อยากจะทำอะไรให้มันจบตามวาระของคสช. เกิด สิ่งที่เขาพยายามจะนำเอาสิ่งเก่าๆ สิ่งที่มีสร้างสร้างความแตกแยก สิ่งล้าสมัย สิ่งที่ไม่ดี กาคคนนั้นดีกาคคนนี้เป็นอย่างงั้นเนี่ย เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2500 เพราะฉะนั้นให้มันเลิกไป ให้มันหมดอายุตามคสช. ไปซะ และเมื่อเป็นประชาธิปไตยแล้วเนี่ย ขอให้โลกก้าวสู่การก้าวทันโลกเถอะ ไม่เช่นนั้นเนี่ย เยาวชนของเราลูกหลานของเราเนี่ย จะเป็นผู้รับกรรม เพราะเนื่องจากว่า ประเทศเราตามโลกไม่ทัน ถ้าจะตามโลกให้ทันเนี่ยต้องเข้าใจชีวิตของโลกเขา

อย่าไปคิดแต่ว่าตัวเราอย่างไรนะครับ ไปคิดอยู่ในวงของเราเอง ไม่ได้ไม่พอหรอกครับ คือเราไม่ได้อยู่คนเดียวในโลกนี้แล้วนะ อย่าลืมนะว่าเราไม่ได้อยู่คนเดียวนะครับ ทุกอย่างถูกเปรียบเทียบหมด ทุกอย่างเวลาเงินจะมาลงทุน เขาก็เปรียบเทียบ ออ..ลงที่นั่นเป็นยังไง กฎเกณฑ์กติกาที่น่าเชื่อถือใหม่ ศักยภาพในการลงทุนเป็นยังไง ประชาชนเป็นยังไง แรงงานเป็นยังไง...เขาพิจารณาไปหมด แล้วก็ความมั่นคงทางการเมืองเป็นยังไงเพราะฉะนั้นก็ขอให้มองอะไรกว้างๆ อย่ามองอะไรแคบๆ นะครับ บ้านเมืองจะดีขึ้น”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายของโลกยุคใหม่ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ประชาชนกระหายความรู้ ยิ่งปิดกั้นข้อมูลข่าวสารคนยิ่งอยากรู้ และได้ให้ความหมายแก่คู่ตรงกันข้ามของเขาว่า เป็นพวกยุคเก่าใช้วิธีการแบบเก่าๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในสมัย พ.ศ.2500

เขาได้ให้ความหมายว่า การกระทำของ คสช. เป็นการปิดกั้นสื่อ ทำให้เขามีข่าวออกตลอดเวลาเพราะยิ่งปิดคนยิ่งอยากรู้ และเขายังให้ความหมายแก่ผู้รับฟังว่าเป็นคน

⁹⁵ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก รายการทันคนทันข่าว ตอน เปิดใจทักษิณ ทางช่องเคเบิล MV TV ดำเนินรายการโดย นายอนุสรณ์ เอี่ยมสะอาด

ยุคใหม่ทันโลกสนใจข้อมูลข่าวสาร ไม่เชื่อ คมช. ง่ายๆ ใครที่เชื่อตามการกระทำของ คมช. โดยไม่
 สอนให้ลูกหลานรู้ทันการกระทำของคมช.จะเป็นผู้ที่ทำให้ลูกหลานรับกรรมเพราะก้าวไม่ทันโลก

นอกจากนั้นเขายังให้ความหมายนักลงทุนต่างชาติว่าเขารู้ทันข้อมูล
 ข่าวสาร รู้จักเปรียบเทียบศักยภาพก่อนที่จะลงทุน การกระทำของ คมช. จะทำให้ต่างชาติไม่มา
 ลงทุน ประเทศชาติจะไม่เจริญ ผู้ฟังที่กลัวไม่เจริญก้าวไม่ทันโลกจะรับเอาความหมายไป

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดย
 อาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ ที่เชื่อ
 ว่าโลกยุคใหม่เป็นโลกยุคข้อมูลข่าวสาร ผู้ที่มีข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอจึงจะได้เปรียบ คนยุค
 ใหม่จึงต้องดิ้นรนแข่งขันกันหาข้อมูลข่าวสารให้เพียงพอจึงจะทันโลกไม่ล้าหลัง หากคนเชื่อว่าตน
 ถูกปิดกั้นข้อมูลข่าวสารเขายังดิ้นรนค้นหาข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่ามั่นจะมีความหมายสำหรับเขา
 หรือไม่ หรือแม้มั่นอาจจะสร้างความหมายใหม่ให้พวกเขากระทำตามเสียเอง

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายหลักว่า คมช. ใช้วิธีที่ล้าสมัยปิดกั้นข้อมูล
 ข่าวสาร จะทำให้คนไทยไม่ทันโลก และนักลงทุนจะไม่มาลงทุน ดังนั้นผู้ที่รับเอาวาทกรรมนี้ไปจะ
 ปิดกั้นการกระทำที่ ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายว่าเป็นการกระทำที่ล้าสมัยของคมช. โดยไม่รับ
 ฟังข้อมูลข่าวสารของ คมช. และดิ้นรนที่จะค้นหาข้อมูลข่าวสารของทักษิณ ไม่ว่ามั่นจะมี
 ความหมายสำหรับเขาหรือไม่ หรือแม้มั่นอาจจะสร้างความหมายใหม่ให้พวกเขากระทำตามเสีย
 เองก็ตาม

3.3.5 แทรกแซงสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีตัวอย่าง
 ข้อความดังนี้⁹⁶

“พี่น้องจำเรื่องการเลือกตั้ง 2 เมษายน พ.ศ. 2549 ได้ไหมครับ มี
 การกดดันให้ กกต. ลาออกแล้ว กกต. คนหนึ่งลาออกไปอีกสามคนไม่ลาออก
 ปรากฏว่า กกต. คนที่ลาออกเขาก็เกรงใจผมมาบอกผมว่ามีคนมากดดันให้
 เขาออก คนหนึ่งชื่อ จำลอง ศรีเมือง อีกคนหนึ่งชื่อ สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผมยัง

⁹⁶ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

เป็นนายกอยู่ผมก็บุกไปหาพลเอกสุรยุทธ์ถึงทำเนียบของคมนตรี ผมถามท่านว่ามันเกิดอะไรขึ้น ท่านบอกท่าน “ไม่เกี่ยว ท่านเป็นพลร่ม ท่านไม่ฆ่าน้องไม่ฟ้องนายไม่ฆ่ายุเพื่อน” ผมบอกผมก็พลร่มพูดอะไรตรงไปตรงมากันดีกว่า ท่านก็บอก “ไม่มี” และในที่สุดคนที่ลาออกไปก็บอกกับผมว่าเขาจะเอา กต. ติดคุก แล้ววันนี้กำลังรอคำพิพากษาศาลฎีกาอยู่ ติดคุกไปแล้วรอบหนึ่ง พี่น้องครับถ้าขึ้นทำอย่างนี้ประเทศมันจะอยู่ยังไง”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายว่าการลาออกของ กต.หนึ่งคน ในช่วงการเลือกตั้ง 2 เมษายน พ.ศ. 2549 ว่าเป็นการลาออกเนื่องจากถูกกดดัน และให้ความหมายแก่การกดดันว่าเป็นการกดดันโดยจะเอา กต. ติดคุก

เขาได้ให้ความหมายแก่สิ่งที่เขากล่าวว่า เป็นความจริงที่ได้จาก กต. ที่ลาออกไปและ กต. สามคนที่ไม่ได้ลาออกไปกำลังถูกดำเนินคดีอาญาในชั้นฎีกา เท่ากับเป็นการให้ความหมายแก่คำกล่าวของพลเอกสุรยุทธ์ ที่ว่าไม่มีการกดดันนั้นเป็นการพูดไม่จริง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของหลักนิติธรรม (The Rule of Law)

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายหลักว่า กต. ถูกกดดันโดยอำนาจจากภายนอกให้ลาออกซึ่งขัดกับหลักนิติธรรม ดังนั้นผู้รับเอาวาทกรรมนี้ จะปิดกั้นผลของการกดดันรวมทั้งเปิดรับความจริงจาก ทักษิณ ชินวัตร ว่าถูกรังแก

3.3.6 การรัฐประหารทำไปเพื่อรังแกทักษิณ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁹⁷

“ผมเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีครับ มาด้วยรัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งผมไม่ได้ร่าง คนที่ร่างชื่อนายอานันท์ ปันยารชุน แล้วคนที่เสนอคอนเซ็ปหรือ

⁹⁷ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

แนวคิดของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ชื่อหอประเวศ หอมประเวศบอกว่า “การเมืองที่ผ่านมา รัฐบาลอ่อนแอ นายกฯ ขาดภาวะผู้นำ เพราะต้องถูกร้องตลอดเวลา ทำให้นายกฯ ไม่สามารถตัดสินใจในปัญหาสำคัญๆ ของประเทศได้ จึงเป็นที่มาของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540” แต่เสร็จแล้วทั้งหอประเวศทั้งนายอานันท์ ก็มาค้านรัฐบาลผม ซึ่งมาจากผลผลิตจากปี 40 ที่ร่างขึ้นเอง แล้วหาว่าผมแข็งแรงไป มีอำนาจมากไป

พี่น้องครับอำนาจผมไม่ได้ขอมมา พี่น้องเป็นคนมอบให้ใช้ไหมครับ แล้ววันนี้เป็นไงครับ หลังจากเผด็จการเสร็จ ร่างรัฐธรรมนูญใหม่เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ถอยหลังเขาคดงฮะ ก่อให้เกิดระบบสองมาตรฐานอย่างนี้ประเทศไปไม่รอดหรอกครับ

ผมโดนเล่นงาน ก็ตอนแรกผมโดนปฏิวัติ ผมนึกว่าเฮอ...ก็ไม่ใช่ไร ปฏิวัติเสร็จผมก็คงกลับไปเป็นคนไทยคนหนึ่ง ไม่ต้องทำการเมืองก็ไม่ใช่ไร แต่ปรากฏว่าหาเรื่องยึดเรื่องนั้นใส่หาเรื่องนี้ใส่ ตอนนั้นนะผมเดินทางรอบโลกครับ พี่น้องครับเขาบอกว่าไม่รู้ไหม?...เขาพูดภาษาอังกฤษว่า Thailand is a joke. บอกประเทศไทยวันนี้ตลกมาก ตลกไปเสียทุกเรื่อง ก็อยู่ๆ นายกฯ ทำกับข้าวออกทีวี รับผิดชอบค่าทำกับข้าวไม่กี่ดั่งค์ ปลดออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่เขาไม่ได้ร่าง แต่นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นผู้ร่างและคนที่เสนอแนวคิดของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือนายแพทย์ประเวศ วะสี โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีแนวคิดที่ “การเมืองที่ผ่านมา รัฐบาลอ่อนแอ นายกฯ ขาดภาวะผู้นำ เพราะต้องถูกร้องตลอดเวลา ทำให้นายกฯ ไม่สามารถตัดสินใจในปัญหาสำคัญๆ ของประเทศได้ จึงเป็นที่มาของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540”

เขายังให้ความหมายต่อไปว่า เขาเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจจากประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว

และยังให้ความหมายรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2550 ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เกิดจากเผด็จการและเป็นการถอยหลังเข้าคลอง และให้ความหมายแก่ผู้กระทำว่าเป็นอำนาจนอกกระบวน

นอกจากนั้น เขายังให้ความหมายแก่การกระทำรัฐประหารว่าเป็นการรังแกตน และเป็นสิ่งที่ต่างชาติเห็นเป็นเรื่องตลก

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมของรัฐธรรมนุญนิยม (Constitutionalism) กล่าวคือรัฐจะต้องมีรัฐธรรมนูญเพื่อรับรองการกระทำใดๆ ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐนั้นๆ การรัฐประหารไม่ได้ถูกรับรองโดยรัฐธรรมนูญจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่เป็นที่ยอมรับ

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายหลักว่า การรัฐประหารถูกกระทำขึ้นเพื่อ รังแก ทักซิณ ชินวัตร แต่ทำให้ประเทศชาติเสียหาย ขัดต่อแนวคิดรัฐธรรมนุญนิยม ถูกต่างชาติมองเป็นตัวตลก ดังนั้นผู้รับเอาวาทกรรมนี้ จะปิดกั้นการรับฟังใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวหาว่า ทักซิณ ชินวัตร กระทำความผิดอาญาใดๆ หรือการกระทำอื่นใดที่เป็นผลพวงของการรัฐประหาร

3.3.7 หลักผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ มีตัวอย่างข้อความดังนี้⁹⁸

“ถ้าประชาธิปไตยเพื่ออำมาตย์ เขาจะต้องไปรอรับความเห็นชอบจากอำมาตย์ เช่นบอกว่า คุณอภิสิทธิ์เป็นนายกฯ ที่ดีที่สุดของประเทศไทย เป็นโชคดีของประเทศไทย (ผู้ชุมนุมใหม่) ความจริงคุณอภิสิทธิ์เนี่ยะเปรียบเสมือนว่าเป็นผลไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษ (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) เมื่อต้นไม้มันเป็นพิษ ผลไม้ที่ออกมาก็ต้องเป็นพิษด้วย (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) ก็คุณใช้กระบวนการทุกอย่างปล้นอำนาจประชาชน ผืนเจตนากรรมของประชาชน (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) แล้วก็มีพวกอำมาตย์พวกอภิสิทธิ์ชนในกรุงเทพฯ คอยบอกว่า อย่ามายุ่งนำดีแล้ว...ต่อเวลาให้เขาแก้ปัญหาก่อน (ผู้ชุมนุมใหม่) คุณอภิสิทธิ์อายุยังน้อย ถ้าวันนี้มีสติบิริตของนักประชาธิปไตยที่แท้จริง ยุบสภาซะเลือกตั้งใหม่ ประชาชนอาจจะเลือกเขามาแล้ว หล่อกว่าเยอะ (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) แต่ถ้าวันนี้ตั้งอยู่อย่างงี้ เสียตายอนาคตซะ เวลายังเหลืออีกเยอะ”

⁹⁸ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักซิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายว่าประชาธิปไตยในเวลานั้นว่าเป็นประชาธิปไตยเพื่ออำมาตย์ จะต้องรอรับความเห็นชอบจากอำมาตย์ และเป็นการข้ามรูป (Metaphor) เพื่อให้ความหมายอีกว่าการรัฐประหารของอำมาตย์เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องผลของการกระทำย่อมไม่ถูกต้องไปด้วยโดยได้ข้ามรูป เปรียบเทียบกับหลักต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of poisonate tree) ที่ว่าเมื่อต้นไม้มันเป็นพิษ ผลไม้ที่ออกมาก็ต้องเป็นพิษด้วย

เขาได้นำการข้ามรูปดังกล่าวมาให้ความหมายว่า อภิสัทธี เวชชาชีวะ เป็นผลของต้นไม้ที่เป็นพิษด้วย และได้ให้ความหมายต่อไปว่า การยุบสภาจะเป็นการแสดงสปิริตของนักประชาธิปไตยที่แท้จริง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมตามภาษิตที่ว่า Fruit of poisonate tree กล่าวคือหากการกระทำใดที่ไม่ถูกต้องผลของการกระทำนั้นย่อมไม่ถูกต้องไปด้วย

3) การปิดกั้น

วาทกรรมนี้ให้ความหมายหลักว่า การกระทำที่ไม่ถูกต้องผลของการกระทำย่อมไม่ถูกต้องไปด้วย อภิสัทธี เวชชาชีวะ เป็นผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ การยุบสภาจะเป็นการแสดงสปิริตของนักประชาธิปไตยที่แท้จริง ดังนั้นผู้รับเอาวาทกรรมจะปิดกั้นการบริหารประเทศของรัฐบาลอภิสัทธี เวชชาชีวะ และเรียกร้องให้ยุบสภา

3.3.8 ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอย่างไม่เป็นธรรม มีตัวอย่าง
ข้อความดังนี้⁹⁹

“พี่น้องครับ หลังจากนั้นกระบวนการทุกอย่างก็หันมาที่ผมจนมีการปฏิวัติ แล้วก็ตั้ง คตส. พี่น้องจำได้ไหมว่า ตอนนั้นตั้งมาคนหนึ่ง เอ้อ...เข้าใจว่าชื่ออะไร เป็นประธานศาลฎีกาเก่า เสร็จแล้วเนี่ยะท่านเป็นคนตรงไปตรงมา ปลดท่านซะ เลยมาตั้งนายนาม ยิ้มแย้ม ขึ้นซึ่งเป็นคนอยู่ตรงข้ามกับผม

⁹⁹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

พี่น้องครับ เาคนที่เป็นศัตรูทางการเมืองผมทั้งนั้นมาสอบสวนผม พี่น้องครับศาลที่นั้พิจารณาดีนี่นะครับ ถ้าเรามองว่าเขาจะไม่ยุติธรรมยังมีสิทธิ์ขอเปลี่ยน ใ้เน้เป็นพนักงานสอบสวนซะ แต่งเรื่องเท็จทั้งนั้น พี่น้องครับ ตราบใดที่ใ้กระบวนการขององค์กรอิสระมากลันแกลั้ ว่าจะย้ายข้างการเมืองละ ใครอยู่ฝากนี้ละไรก็ถูกหมด ใครอยู่อีกฝากก็ผิดหมด มันไม่ใช่เรื่องของการเมืองนะครับ มันเป็นเรื่องของจิตใจของประชาชนทั้งประเทศ ไม่อย่างนั้นพี่น้องเลือดแดงคงไม่มากขึ้นทุกๆ วัน อย่างนี้ใช่ไหมครับ และพี่น้องเลือดแดงจะมากกว่านี้อีก แล้วบอกใ้รู้ว่าผมเองจะพูดใ้ชัดขึ้นเรื่อยๆ ผมเน้อดทนมานานแล้วครับ วันนี้ไม่ได้โกรธนะฮะ วันนี้คิดว่าสงสารพี่น้องมานั่งงกกันอยู่ นี้มันเกิดอะไรขึ้น ผมเน้ออยู่ในศูนย์กลางของความลับทั้งหมด ผมเลยต้องพูด”

1) การใ้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ใ้ความหมายการตั้งคตส.ขึ้นมาสสอบสวนความผิดของตนว่าเป็นการตั้งศัตรูทางการเมืองของตนมาทำการสอบสวนความผิดของตน¹⁰⁰ และใ้ใ้ความหมายต่อไปอีกว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกลันแกลั้ใ้ร้ายตน และเป็นการเลือกปฏิบัติ

¹⁰⁰ โดยระบบของกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบกฎหมาย Common law ซึ่ง ถือหลัก Adversary Principle ซึ่งเป็นหลักที่ถูกเชิดชูว่าเป็นหลักชัยของศาลในระบบเสรีนิยม (Anglo-america) และเป็นพื้นฐานที่สาคัญที่สุดของการปกครองในระบบประชาธิปไตย หลักดังกล่าวมีหลักที่สาคัญว่าศาลจะต้องพิจารณาดีโดยถือว่าใจทกและจำเลยเป็นปฏิปักษ์กัน คตส.เป็นเพียงพนักงานสอบสวนที่คอยรวบรวมพยานหลักฐานใ้ัยการซึ่งเป็นใจทกและจะต้องถูกศาลมองว่าเป็นปฏิปักษ์กับจำเลยอยู่แล้ว จึงต้องเตรียมพยานหลักฐานใ้เพียงพอ ลองจินตนาการว่า พนักงานสอบสวนกับผู้ต้องหาเป็นคนที่ผูกพันต้องช่วยเหลือกัน ผลการสอบสวนจะเป็นอย่างไร จะหาคนเป็นกลางมาทำการสอบสวนจะทำได้อย่างไรเพราะตรรกะของฝ่ายทักษิณเองก็ใ้มีการเลือกข้างสมกับหลักนี้้อยู่แล้ว คำพิพากษาในคดีที่คตส.สอบสวน จึงไม่ถูกปฏิเสธจากต่างประเทศในการดำเนินการเกี่ยวกับผู้ร้ายข้ามแดนด้วยเหตุที่กระบวนการยุติธรรมไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ได้รับการยอมรับเลย นอกจากนี้ กระบวนการยุติธรรมในคดีนี้ ไม่เคยถูกท้วงติงจากองค์กรสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศใดๆ ว่าไม่ได้มาตรฐานสากลอีกด้วย โดยปกติหากกระบวนการยุติธรรมมีปัญหาว่าไม่ได้มาตรฐานสากลมักจะถูกท้วงติงหรือมีการแสดงปฏิกริยาจากต่างประเทศเช่น กรณีฆ่าตัดตอนที่เกิดขึ้นในสมัยที่ ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีที่ถูกท้วงติงจาก Human Right Watch ว่ากระบวนการยุติธรรมในกรณีดังกล่าวไม่ได้มาตรฐานสากลและมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน สำหรับพื้นฐานของ Adversary Principle อ่านเพิ่มเติมได้จาก THE RISE OF THE CONTENTIOUS SPIRIT: ADVERSARY PROCEDURE IN EIGHTEENTH CENTURY ENGLAND. Cornell law journal; vol.75 (1990) pp. 497-609.

เขายังให้ความหมายอีกว่า การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ชุมนุมเสื้อแดง
มากขึ้นทุกวัน

ในที่สุดเขาจึงให้ความหมายตนเองว่า คือ ศูนย์กลางของความลับ
ทั้งหมด หรือเป็น “ผู้รู้” การให้ความหมายเช่นนี้เป็นการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้ฟัง

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดย
อาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมในเรื่องหลักนิติธรรม
กล่าวคือ การตั้งคตส.เป็นการเลือกปฏิบัติเพื่อกลั่นแกล้งทักษิณ

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ การตั้งคตส.ขึ้นมาสอบสวน
ทักษิณ ชินวัตร เป็นการแต่งตั้งศัตรูทางการเมืองขึ้นมากลั่นแกล้งใส่ร้ายเขา ดังนั้นจึงจะเกิดการปิด
กั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับฟังการกระทำใดๆ ของคตส.

3.3.9 อำนาจศาลไม่เป็นธรรม มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹⁰¹

“ครับก็ระบบศาลเดียวนะครับ แผนกคดีอาญานักการเมืองเนี่ยะ
เป็นระบบศาลที่ UN เขาไม่รับนะครับ ที่ไหนเขาก็ไม่รับนะครับระบบศาลเดียว
เพราะเขาไม่เชื่อว่าคนกลุ่มหนึ่งตัดสินแล้วจะให้ความเป็นธรรมเลย เขาไม่เชื่อ
ระบบศาลเดียว แล้วใช้ระบบศาลเดียวของเราเนี่ยยังไม่พอนะครับ เป็นระบบที่
เรียกว่าระบบไต่สวน ระบบไต่สวนก็คืออะไร ก็คือภาระการนำสืบเป็นของฝ่าย
จำเลย ฉันทกล่าวหาแก แกต้องไปนำสืบว่าแกไม่ผิด อย่างนี้แกล้งกันทั้งชาติฮะ
เพราะโลกยุคใหม่นี้ เขาไม่ใช้กันแล้วระบบนี้ เขาให้หน้าที่การนำสืบเป็นของ
ฝ่ายโจทก์ ก็คุณกล่าวหาเขา คุณพิสูจน์ก่อนดีกว่าเขาไม่ดี คุณต้องเป็นคนพิสูจน์
ก่อน แต่ทำไมต้องมาทำให้เขาเป็นคนพิสูจน์ คุณต้องเป็นคนพิสูจน์ นี่เออบังเอิญ
ผมเรียนกระบวนการทางด้านยุติธรรมทางอาญามา แล้วก็ก็เป็นคนที่จบ
ปริญญาเอกทางนี้ แล้วก็โดนความไม่ยุติธรรมตรงนี้ ไม่เป็นไรเรื่องผมเรื่องเด็ก
เรื่องของชาติสิครับว่าเราจะทำยังไง”

¹⁰¹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายตนเองว่า เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นอย่างดี โดยได้รับการศึกษาในด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาจนถึงขั้นปริญญาเอก¹⁰²

เขายังให้ความหมายศาลแผนกคดีอาญานักการเมืองว่า เป็นระบบศาลเดี่ยว ซึ่งสหประชาชาติไม่ให้การรับรอง เพราะสหประชาชาติไม่เชื่อว่าคนกลุ่มหนึ่งตัดสินแล้วจะให้ความเป็นธรรมเลย¹⁰³

เขาได้ให้ความหมายระบบวิธีพิจารณาความของศาลแผนกคดีอาญานักการเมืองว่าเป็นระบบไต่สวนกล่าวคือ ภาระการนำสืบเป็นของฝ่ายจำเลย¹⁰⁴

ในที่สุดเขาได้ให้ความหมายว่า หากเป็นระบบศาลเดี่ยวอย่างนี้สามารถแก้งกันได้และเป็นปัญหาระดับชาติ

¹⁰² เป็นที่น่าแปลกใจว่าเขาสำเร็จการศึกษาถึงขั้นปริญญาเอกเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่ยังคงคิดว่าประเทศไทยใช้ระบบไต่สวนซึ่งเป็นระบบที่ใช้ในยุคดั้งเดิมก่อนใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้จารีตนครบาลโดยไม่รู้ว่ประเทศไทยใช้หลัก “ผู้ใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดผู้นั้นมีภาระที่ต้องพิสูจน์” มาตั้งแต่เริ่มใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นเวลาเกือบร้อยปีแล้ว

¹⁰³ ศาลแผนกคดีอาญานักการเมืองเป็นศาลและคณะผู้พิพากษาที่มีอยู่แล้วตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นฉบับที่ทักษิณยอมรับโดยลงสมัครรับเลือกตั้งจนได้อำนาจ และระหว่างที่เขาใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวก็ไม่เคยปฏิเสธความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวและระบบศาลนี้เลย ทั้งที่นายรักเกียรติ สุขธนะ อดีตรัฐมนตรีในรัฐบาลของเขาก็เคยถูกดำเนินคดีภายใต้อำนาจของศาลนี้ ในทางตรงกันข้าม ในการสื่อสารทางการเมืองตามขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้เขาเองเป็นผู้เรียกร้องให้มีการนำรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมาใช้ นอกจากนั้น ศาลแผนกคดีอาญานักการเมืองเป็นศาลที่มีสองชั้น คือมีการเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์ได้ภายในสามสิบวันหากปรากฏข้อเท็จจริงใหม่ และไม่ปรากฏว่าสหประชาชาติปฏิเสธศาลดังกล่าว

¹⁰⁴ การดำเนินคดีในระบบไต่สวน (Inquisitorial System) เป็นการดำเนินคดีในระบบที่มองว่าผู้ถูกไต่สวนเป็นเพียงวัตถุแห่งคดี (object) ไม่มีสิทธิในการต่อสู้หรือได้รับความช่วยเหลือในการค้นหาพยานหลักฐาน จึงมักมีการทรมานร่างกายให้รับสารภาพ แต่ต่อมาได้มีการนำเอาการดำเนินคดีในระบบกล่าวหา (Accusatorial System) ซึ่งถือหลักในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่า “ผู้ใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดผู้นั้นมีภาระที่ต้องพิสูจน์” ตั้งแต่ประเทศไทยมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ถือหลักนี้มาตลอด ดังนั้นการที่โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิด ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยได้กระทำการใดเป็นความผิดบ้าง ในคดีที่ต้นรัชดาของ ทักษิณ อัยการได้พิสูจน์พยานหลักฐานหมดสิ้นแล้ว แต่ทักษิณหลบหนีไม่มาต่อสู้คดี

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมในเรื่องหลักนิติธรรม กล่าวคือ ทักษิณ ไม่ได้รับการพิจารณาโดยชอบ

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ ทักษิณ ไม่ได้รับการพิจารณาโดยชอบ ดังนั้นจึงจะเกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับฟังคำพิพากษาของศาล

3.3.10 อำนาจทหารที่แทรกแซงการจัดตั้งรัฐบาล มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹⁰⁵

“วันนี้ภารกิจของเพื่อนยังมีเยอะ ที่ภาคใต้ยังไม่จบ มีทหาร มีข่าวทหารถูกตัดคอบ้าง เขายังตายไปตัดคอบ้าง บางทีตัดของลับไปทำมนต์ดำบ้าง เพื่อนไปดูแลตรงนั้นเถอะ เพื่อนไม่ต้องมายุ่งการเมือง ไม่ต้องมาช่วยเขาตั้งรัฐบาล คราวที่แล้วผมบอก ร.11 อันที่จริง ร.1 รอ. ผมพูดผิดไป ตรงปี่มน้ำมันนะ நடเปลี่ยนรถกันตรงนั้นแหละ นะครับก็เลิกเถอะ นี่เลิกเถอะอย่าเชื่อน้ำมนต์คนที่เขาเคยออกจากผมไปเลย น้ำมนต์แกดีผมก็เชื่อมาแล้ว ถ้าเพื่อนอยากเล่นการเมืองเพื่อนออกมา ถ้าเพื่อนไม่เล่นการเมือง เพื่อนอย่าเอาสถาบันของเพื่อนไปเล่นด้วย เพราะฉะนั้นปล่อยให้เขาคิดเองเขาทำเอง! ประเทศอย่างน้อยถอยหลังไป 15 ปี ลากไปทำไมอะ?”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายแก่ทหารว่าเป็นทหารที่ไม่ทำหน้าที่ภารกิจที่ภาคใต้มีมากมายแต่ไม่ทำ

เขายังให้ความหมายอีกว่า ทหารเข้ามาแทรกแซงการเมือง โดยทำการปฏิวัติ ใช้งบประมาณแผ่นดินไปล้างสมองชาวบ้าน แทรกแซงการจัดตั้งรัฐบาล

ในที่สุดเขาให้ความหมายการกระทำของทหารว่าไม่เป็นประชาธิปไตยทำประเทศถอยหลังไป 15 ปี

¹⁰⁵ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

2) กระบวนการก่อรัฐประหาร

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม คือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตย กล่าวคือทหารเผด็จการไม่ปล่อยให้ประชาชนปกครองตนเอง

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ ทหารเผด็จการไม่ปล่อยให้ประชาชนปกครองตนเอง ดังนั้นจึงจะเกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของทหารที่ผู้รับเอาวาทกรรมเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการเมือง

3.3.11 นักการเมือง “งูเห่า” มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹⁰⁶

“ท่านทั้งหลายมาร่วมกับกระบวนการเสียดแทงเราดีกว่า ขอให้แดงทั้งแผ่นดิน เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริงกลับคืนสู่ประเทศไทย อย่าเที่ยวไป หลอกใครว่าเราเป็นประชาธิปไตย อย่าไปเที่ยวบอกใครว่าเรามาจากเลือกตั้ง อันนี้มันความจริงครึ่งเดียว ไม่ไปบอกเหอว่าเรางูเห่าเขามา เราใช้ทหารไปข่มขู่เขามา เราใช้ตั้งค้ไปซื้อ ส.ส.เขี้ยวไขกามา มันเลวร้ายยิ่งกว่าซื้อเสียงซะอีก บรรดาท่านองค์กรอิสระทั้งหลาย โดยเฉพาะ กกด. ผู้ใหม่ครับว่า เขามีการประชุมกันภายในพรรคประชาธิปัตย์ เรื่องกรณีที่คุณเฉลิมอภิปรายไม่ให้วางใจ ปรากฏว่านักกฎหมายชั้นนำบอกว่าเลี้ยงยาก ข้อกฎหมายนี้ต้องยุบอย่างเดียว ถ้าท่านใช้สองมาตรฐานละก็ ก็เป็นโอกาสสุดท้ายที่ท่านจะพิสูจน์ตัวเอง ว่าท่านเป็นคนมีจริยธรรม มีคุณธรรมหรือไม่ เพราะฉะนั้นท่านต้องกล้าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง เพราะท่านก็อายุมากแล้ว อย่าฟังคำสั่งใครทั้งสิ้น วันนี้ถ้าทุกฝ่ายใครไม่ฟังคำสั่งใครโดยใช้หลักที่ถูกต้องของกฎหมาย บ้านเมืองไม่วุ่นวายขนาดนี้หรอกครับ แต่เพราะมีการแทรกแซงกันทุกระบบ มันถึงได้วุ่นวายขนาดนี้ ซึ่งประชาชนรับไม่ได้ ซึ่งวันนี้มันไม่เหลือแล้วความเป็นธรรมในสังคมไทย”

¹⁰⁶ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายนักการเมืองที่มีอำนาจอยู่ในเวลานั้นว่า ไม่มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจเนื่องจากได้อำนาจมาโดย “งูเห่าเขามา เราใช้ทหารไปข่มขู่เขามา เราใช้ตั้งค้ไปซื้อ ส.ส. เขียวไข่กา มา มันเลวร้ายยิ่งกว่าซื้อเสียงซะอีก” ซึ่งไม่เป็นประชาธิปไตย

เขาได้ให้ความหมายของความวุ่นวายที่เกิดขึ้นว่า ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นเกิดจากการไม่ใช้หลักที่ถูกต้องของกฎหมาย นักการเมืองต้องกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องไม่ใช่สองมาตรฐาน

ในที่สุดเขาให้ความหมายแก่คนเสื้อแดงว่า เป็นผู้ที่มาเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริงกลับคืนสู่ประเทศไทย ซึ่งประชาธิปไตยที่กล่าวนี้มีนัย คือ ฟังเสียงประชาชน และเคารพกฎหมาย

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตย กล่าวคืออำนาจในการปกครองประเทศต้องมาจากเสียงประชาชน และในเรื่องหลักนิติธรรม กล่าวคือประเทศต้องปกครองด้วยกฎหมาย

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้คือ อำนาจต้องมาจากเสียงประชาชน และประเทศต้องปกครองด้วยกฎหมาย คนเสื้อแดงมาเรียกร้องประชาธิปไตย ดังนั้นจึงเกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของ นักการเมืองที่มีอำนาจในเวลานั้น หรือผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการกระทำของคนเสื้อแดง

3.3.12 รัฐบาลอภิสิทธิ์มาจากเผด็จการ มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹⁰⁷

“พี่น้องครับเราต่อสู้กันต่อไป จนกว่าเราจะได้ประชาธิปไตยของเราคืนมาใช้ใหม่ครับ วันนี้รัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติเงียบ ไม่ใช่รัฐบาลมาจากประชาธิปไตย ปฏิวัติโดยปฏิวัติโดยศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิวัติโดยทหาร ปฏิวัติโดยประธานองคมนตรี พี่น้องเราไม่ยอม เราต้องการ

¹⁰⁷ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

ประชาธิปไตยที่แท้จริงใช้ไหมครับ พี่น้องอดทนอีกนิดเดียว เสียสละเวลายอม
เหน็ดเหนื่อย ยอมร้อน ยอมเมื่อย เสียตั้งค้ำบ้างเล็กน้อย เสียทุนทรัพย์ตามกำลัง ข้าว
หม้อแกงหม้อตามกำลัง ไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ไหน รวมพลังกันเพื่อให้รู้ว่าเรารักใน
หลวง เราต้องการประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข"

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายรัฐบาลที่มีอำนาจอยู่ในเวลานั้นว่าเป็น
รัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติเงียบไม่ใช่รัฐบาลมาจากประชาธิปไตย

เขาให้ความหมายต่อไปอีกว่า คนเสื้อแดงไม่ยอมจึงมาเพราะต้องการ
ประชาธิปไตยที่แท้จริง

นอกจากนั้นเขายังเพิ่มเติมความหมายอีกว่า คนเสื้อแดงรักในหลวง
ต้องการประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดย
อาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตย โดยมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความเชื่อในเรื่องสิทธิที่จะป้องกัน กล่าวคือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิไม่
จำเป็นต้องหนีแต่มีความชอบธรรมที่จะป้องกันสิทธิเสรีภาพของตน

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้คือ รัฐบาลที่มีอำนาจอยู่ในเวลานั้น
ว่าเป็นรัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติเงียบ แต่คนเสื้อแดงไม่ยอมจึงมาเพราะต้องการประชาธิปไตยที่
แท้จริง คนเสื้อแดงรักในหลวง ต้องการประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข ดังนั้น
จะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของ รัฐบาลที่มีอำนาจ
ในเวลานั้นหรือผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการกระทำของคนเสื้อแดง

4. วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย

ผู้วิจัยจะทำการอ่านวาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมชุดที่ดี ต่อเนื่องจากวาทกรรมชุด
ความชอบธรรมในการป้องกัน วาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่กำหนดอัตลักษณ์ให้แก่การชุมนุมโดย

เมื่อประชาชนถูกปล้นประชาธิปไตยไปเขาจึงมีสิทธิที่จะทวงคืน โดยอัตลักษณ์ของการทวงคืนปรากฏอยู่ในวาทกรรมชุดนี้

การเพื่อการอ่านวาทกรรมชุดนี้โดยการร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบท ผู้วิจัยได้แบ่งวาทกรรมนี้ออกเป็นวาทกรรมย่อยอีก 6 ส่วนคือ

4.1 ประชาธิปไตยเป็นของประชาชน ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชนโดยเชื่อว่าความรู้สึกของประชาชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่พวกเขาจะได้ปกครองตนเองตามความรู้สึกที่ตนต้องการ

4.2 ประชาชนต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับระบอบการปกครองที่เป็นอยู่ว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายเพราะเป็นของปลอม และประชาชนต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง

4.3 การชุมนุมเป็นการชุมนุมที่เสียสละ ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการชุมนุมว่าเป็นการชุมนุมที่มีค่าเพราะมาจากการเสียสละของประชาชน

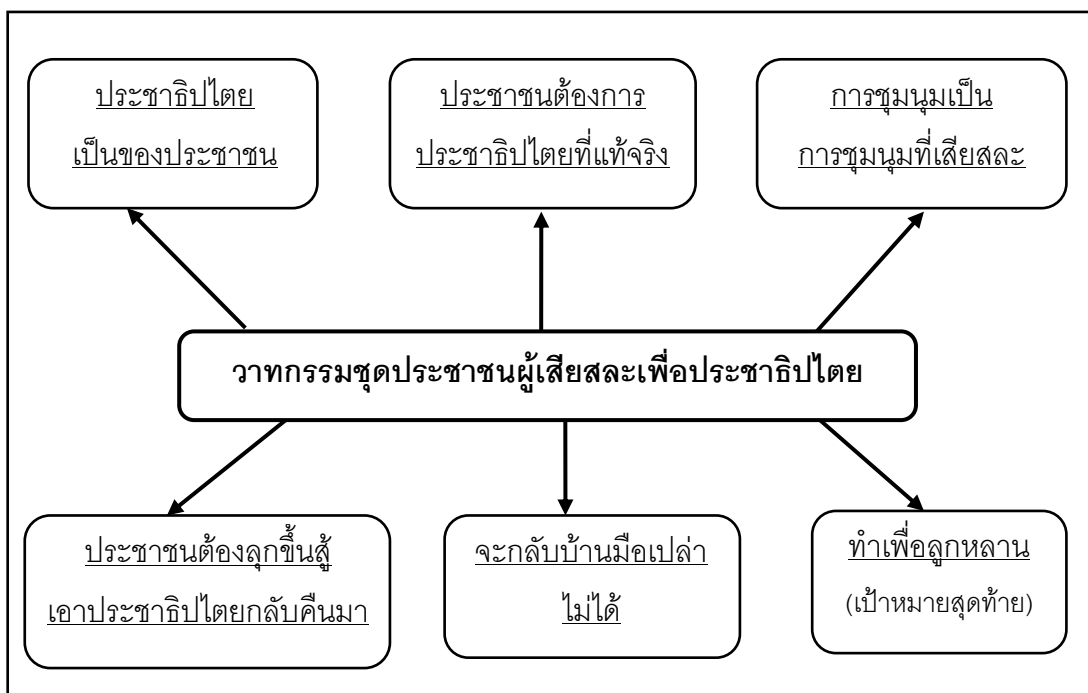
4.4 ประชาชนต้องลุกขึ้นสู้เอาประชาธิปไตยกลับคืนมา ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการต่อสู้ของประชาชนว่าเป็นสิ่งที่มีค่า

4.5 ทำเพื่อลูกหลาน (เป้าหมายสุดท้าย) ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการชุมนุมว่าเป็นการทำที่มีค่าเพราะเป็นการกระทำไปเพื่อลูกหลานเพื่ออนาคตของชาติ

4.6 จะกลับบ้านมือเปล่าไม่ได้ (ต้องยืนหยัดจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย) ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการชุมนุมว่าการชุมนุมจะไร้ค่าหากไม่ได้ประชาธิปไตยกลับบ้านไปด้วย

ในเบื้องต้นผู้วิจัยขอเสนอวาทกรรมชุดนี้เป็นแผนภาพดังนี้ (โปรดดูหน้าถัดไป)

ผู้วิจัยจะได้อธิบายรายละเอียดเป็นลำดับดังต่อไปนี้

4.1 ประชาธิปไตยเป็นของประชาชน เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชนโดยที่ความรู้สึกของประชาชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่พวกเขาจะได้ปกครองตนเองตามความรู้สึกที่ตนต้องการ มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹⁰⁸

“พี่น้องครับถึงบอกว่า ผมถึงบอกว่าข้อเสนอของผมเมื่อวานเนี่ยะ เป็นข้อเสนอที่มีเหตุผลที่สุด ก่อนที่เราจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เงื่อนไขก็คือความไม่มั่นคงทางการเมือง ถ้าการเมืองเป็นอย่างนี้ยังมีความพยายามที่จะให้เป็นอำมาตยาธิปไตยอยู่เนี่ยะ มันไปไม่รอดหรอก เพราะเสียงส่วนใหญ่ต้องการประชาธิปไตยใช่ไหมครับ เมื่อเสียงส่วนใหญ่ต้องการประชาธิปไตยแต่อำมาตยาธิปไตยต้องการกุมอำนาจ แล้วก็จะยึดโดยที่ฝืนความรู้สึกประชาชน มันเป็นไปไม่ได้ ต้องคืนประชาธิปไตยให้ประชาชนเท่านั้นถึงจะเป็นไปได้ ไม่เช่นนั้นจะไม่มีทางที่จะแก้ปัญหามันได้”

¹⁰⁸ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ให้ความหมายว่า การเมืองไทยตกอยู่ใต้การปกครองในระบอบอำมาตยาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองที่ฝืนความรู้สึกของประชาชน

และให้ความหมายแก่การฝืนความรู้สึกของประชาชน ว่าเป็นการทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางการเมือง เพราะเมื่อเสียงส่วนใหญ่ต้องการประชาธิปไตยก็ต้องคืนประชาธิปไตยให้ประชาชน ไม่เช่นนั้นจะทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางการเมือง

ในที่สุดจึงให้ความหมายว่า เงื่อนไขของการแก้ปัญหาเศรษฐกิจคือ ต้องแก้ความไม่มั่นคงทางการเมืองเสียก่อน¹⁰⁹

2) กระบวนการก่อรัฐประหาร

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตย โดยเห็นว่าประชาธิปไตยจะทำให้การเมืองมั่นคงแล้วจึงจะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้คือ ประชาธิปไตยจะทำให้การเมืองมั่นคงแล้วจึงจะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของ ผู้ที่ถูกเรียกว่าเป็นอำมาตย์ซึ่งทักษิณเห็นว่าเป็นผู้ที่กุมอำนาจในเวลานั้นหรือผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการกระทำของคนเสื้อแดง

4.2 ประชาชนต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับระบอบการปกครองที่เป็นอยู่ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีเพราะเป็นของปลอม และประชาชนต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹¹⁰

---

¹⁰⁹ น่าสังเกตว่า ทักษิณมักจะผูกความเรื่องประชาธิปไตยไว้กับปัญหาเศรษฐกิจ จนคิดไปได้ว่าเมื่อประเทศเป็นประชาธิปไตยแล้วเศรษฐกิจจะดี จนทำให้น่าคิดต่อไปว่าสิ่งที่เรียกร่องอยู่คือการเป็นประชาธิปไตยหรือการมีเศรษฐกิจที่ดี การผูกความหมายไว้ในลักษณะนี้จะทำให้ผู้รับเอาวาทกรรมเห็นการมีเศรษฐกิจที่ดีกับการเป็นประชาธิปไตยเป็นสิ่งเดียวกัน

¹¹⁰ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

“เพราะฉะนั้นผมขอเชิญชวนพี่น้องมาช่วยกันนะครับ พี่น้องสีแดง วันนี้ที่พี่น้องมารวมกันวันนี้เพราะอะไร เพราะพี่น้องรักประชาธิปไตยใช่ไหม พี่น้องมองว่า ประชาธิปไตยถูกเขาขโมยไปแล้วก็แอบอ้างว่าเป็นประชาธิปไตย ปลอมๆ ใช่ไหม เราต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริงกลับคืนมาถูกไหม

พี่น้องครับพี่น้องอยากเห็นความเป็นธรรมใช่ไหมครับ พี่น้องอยากเห็นการเลิกระบบสองมาตรฐานสักทีใช่ไหมครับ

เพราะฉะนั้นพี่น้องครับสีแดงจะฉีกกำลังกันไม่มีการเลิกลา ถ้าความเป็นธรรมไม่กลับคืนในสังคมไทย ถ้าประชาธิปไตยไม่กลับคืนมา สีแดงไม่มีทางที่จะหายไป แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งองคมนตรีต้องหยุดการเมือง เลิกเล่นการเมืองได้ละอย่างการเมือง แล้วทหารก็อย่างการเมือง พี่น้องเพื่อนทหารเพื่อนตำรวจส่วนใหญ่เขาไม่สบายใจที่เห็นลูกที่มาเล่นการเมือง แต่ลูกที่บางที่มันก็ต้องเอาตัวรอด แต่บางที่มันก็ไม่ใช่ มันมัน! นะครับ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ให้ความหมายแก่การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยว่า เป็นประชาธิปไตยปลอมๆ ที่ประชาธิปไตยของจริงถูกขโมยไป

และให้ความหมายต่อไปว่า การมารวมกันของคนเสื้อแดงเป็นการมาเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริง

และให้ความหมายว่า การฉีกกำลังกันของคนเสื้อแดง จะไม่มีวันเลิกลาหากไม่ได้ประชาธิปไตยที่แท้จริงคืนมา

ในที่สุดได้ให้ความหมายว่า ทหารตำรวจส่วนใหญ่ไม่สบายใจที่ทหาร ลูกพี่กับอ.ค.ม.ต.มายุ่งกับการเมือง เป็นการตอกล้มความขัดแย้งระหว่างทหารตำรวจผู้น้อยกับ ผู้ใหญ่ด้วยการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมประชาธิปไตย โดยเห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยว่าเป็นประชาธิปไตยปลอมๆ ที่ของจริงถูกอำมาตย์ขโมยไป คนเสื้อแดงจึงมาตามเอาคืน

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยว่าเป็นประชาธิปไตยปลอมๆ ที่ของจริงถูกอำมาตย์ขโมยไป คนเสื้อแดงจึงมาตามเอาคืน ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของผู้ที่ถูกเรียกว่าเป็นอำมาตย์ ซึ่งทักษิณเห็นว่าเป็นผู้ที่ขโมยประชาธิปไตยไป หรือผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการกระทำของคนเสื้อแดง

4.3 การชุมนุมเป็นการชุมนุมที่เสียสละ เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการชุมนุมว่าเป็นการชุมนุมที่มีค่าเพราะมาจากการเสียสละของประชาชน มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹¹¹

“พี่น้องครับเราไม่ได้มาชุมนุมกันเล่นๆ มันเป็นเรื่องของอนาคตประเทศ เป็นเรื่องของอนาคตลูกหลานเรา เรายอมไม่ได้ เราเสียเวลา เราต้องเหนื่อย บางคนเสียทุนทรัพย์ส่วนตัว บางคนบริจาค อย่างป่าสายทิพย์คนเราก็วิ่งมา 100 กก. มาเลี้ยงพวกเรากัน เพราะอะไร เพราะเขาอยากเห็นอนาคตประเทศ ปี 40 ล่มสลายไปรอบหนึ่ง ยังไม่ทันไรเอาอีกแล้ว ก็เพราะมันไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง มันขาดอำนาจประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองมา ประชาชนอุตสาหกรรมเลือกพรรคพลังประชาชนมา เสร็จแล้วก็หาเรื่องจับยุบพรรคพลังประชาชน ก่อนยุบพรรคพลังประชาชนนายกรัฐมนตรีสมัยนั้นคือคุณสมัคร ไปทำกับข้าวออกทีวีก็ถูกปลด อยากจะปลดคุณสมชายก็เลยยุบพรรค สิ่งเหล่านี้เขาเห็นเป็นตัวอย่างทั่วโลก เพราะอะไร เพราะต้องการยกความเป็นรัฐบาลให้คุณอภิสิทธิ์ ทั้งๆ ที่ประชาชนเขาไม่ได้ยกให้ แล้วอย่างนี้ความน่าเชื่อถือมันอยู่ไหน ออกไปเซ็ดหน้าชูตาในต่างประเทศเขารู้ว่า มันไม่ใช่เป็นประชาธิปไตย มันใช้ศาลรัฐธรรมนูญ ใช้ทหาร ใช้องคมนตรีช่วยตั้งรัฐบาลให้แบบปฏิวัติเงียบ เขาไม่ได้เรียกเป็นประชาธิปไตย แล้วมาเป็นรัฐบาลแล้ว หาเงินไม่เป็นยังไม่ว่า แจกเงินยังแจกไม่เป็นอีก วนวายไปหมด”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความหมายว่าประเทศไทยเป็นตัวอย่างในสายตาชาวโลก เพราะไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ขาดอำนาจประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง

¹¹¹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

ประชาชนอุทิศสำหรับเลือกพรรคพลังประชาชนมา เสร็จแล้วก็หาเรื่องจนยุบพรรคพลังประชาชน ก่อนยุบพรรคพลังประชาชนนายกรัฐมนตรีสมัยนั้น คือ คุณสมัคร สุนทรเวช ไปทำกับข้าวออกทีวีก็ถูกปลด อยากจะปลดคุณสมชายก็เลยยุบพรรค

และให้ความหมายแก่การชุมนุมว่าไม่ใช่การชุมนุมเล่นๆ แต่ทำไปเพื่อเป็นเรื่องของอนาคตประเทศ เป็นเรื่องของอนาคตลูกหลานเรา

และให้ความหมายแก่ผู้ชุมนุมว่าเป็นผู้เสียสละผู้ชุมนุมเสียเวลา ต้องเหนื่อย บางคนเสียทุนทรัพย์ส่วนตัว บางคนบริจาค อย่างป่าสายทิพย์คนแจกก็วยมา 100 กก. มาเลี้ยงพวกเรากัน

และเขาให้ความหมายแก่ฝ่ายตรงกันข้ามว่า ทำเพื่อต้องการยกความเป็นรัฐบาลให้นายอภิสิทธิ์ ไม่เป็นประชาธิปไตย ไม่น่าเชื่อถือ ไม่น่าไปเชิดหน้าชูตาในต่างประเทศ เป็นการช่วยตั้งรัฐบาลให้แบบปฏิวัติเงียบ

ในที่สุดเขาได้ให้ความหมายรัฐบาลอภิสิทธิ์ว่า เป็นรัฐบาลที่ทำงานไม่เป็น หาเงินไม่เป็น แจกเงินไม่เป็น

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมสังคมนิยมประชาธิปไตย โดยเห็นว่าประชาชนเลื้อยแดงเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคม

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ ประชาชนเลื้อยแดงเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคม ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของ ผู้ที่ไม่เสียสละหรือผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการกระทำของคนเลื้อยแดง

4.4 ประชาชนต้องลุกขึ้นสู้เอาประชาธิปไตยกลับคืนมา ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการต่อสู้ของประชาชนว่าเป็นสิ่งที่มีค่า มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹¹²

¹¹² เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2552

“พี่น้องครับลุกขึ้นมาให้พร้อมกันทั้งประเทศไทย มาร่วมกับเสื้อแดง เอาประชาธิปไตยของเราคืนมา พี่น้องไม่ต้องมาที่กรุงเทพก็ได้ พี่น้องชุมนุมกัน ทั่วประเทศอย่างสันติ เพื่อบอกให้รู้ว่าเราหงเหวนประชาธิปไตย เอาคืนมาซะ แล้วความเป็นอยู่พี่น้องจะดีขึ้น ไม่ว่าใครเป็นรัฐบาล การเป็นประชาธิปไตย เท่านั้นที่พี่น้องจะมีความสุข บรรดานักการเมืองร่วมอุดมการณ์กับผมทั้งหลาย อย่าเหนียม เราต้องการมีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่อยู่คู่กับประชาธิปไตย โดย ไม่มีพวกมาเกาะกะวุ่นวายกับการเมือง ให้การเมืองเป็นเรื่องของประชาชน ใช้ใหม่ครับ!

ผมขอเรียกร้องคนไทยทั้งชาติ ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์เป็น ประโยชน์ ทำให้เรามีสิทธิเสรีภาพ ก็ขอร้องให้พี่น้องว่า การต่อสู้ครั้งนี้ไม่ใช่เพื่อ ใครคนใดคนหนึ่ง แต่เพื่อประเทศไทยที่เป็นที่รักของเรา ขออย่าเห็นแก่ตัว ขอให้เสียสละ ขอให้ออกมาต่อสู้ พี่น้องครับขอให้หนักต่อสู้ทุกคนประสบความสำเร็จ เพื่อลูกหลานของเรา ขอขอบคุณมากครับ สวัสดีครับ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายแก่การต่อสู้ที่จะเกิดขึ้นว่าจะเป็นการลุก ขึ้นพร้อมกันทั้งประเทศไทย

และได้ให้ความหมายการลุกขึ้นพร้อมกันนี้ว่าจะเป็นการลุกขึ้นพร้อม กันของประชาชนและนักการเมือง

และได้ให้ความหมายการลุกขึ้นพร้อมกันว่าจะเป็นไปได้โดยสันติ และทำ เพื่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เขายังให้ความหมายแก่ผู้ที่ลุกขึ้นพร้อมกันทั้งหมดว่าเป็นนักต่อสู้เป็น ผู้เสียสละ ส่วนการขอให้เห็นแก่ตัวนั้นมียะว่าผู้ที่ไม่ลุกขึ้นพร้อมกันเป็นคนเห็นแก่ตัว

2) กระบวนการก่อวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดย อาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม คือ ความเชื่อในวาทกรรมสังคมนิยม ประชาธิปไตย โดยเห็นว่าประชาชนเสื้อแดงเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคม ผู้ที่ ไม่ลุกขึ้นพร้อมกันเป็นคนเห็นแก่ตัว

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ ประชาชนและนักการเมืองที่ลุก ขึ้นพร้อมกันเป็นผู้เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคม ผู้ที่ไม่ลุกขึ้นพร้อมกันเป็นคน

เห็นแก่ตัว ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของผู้ที่ไม่ลุกขึ้นพร้อมกันหรือขัดขวางการลุกขึ้นพร้อมกัน

4.5 ทำเพื่อลูกหลาน เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการชุมนุมว่าเป็นการทำที่มีค่าเพราะเป็นการกระทำไปเพื่อลูกหลานเพื่ออนาคตของชาติ มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹¹³

“พี่น้องครับผมแพ้ไม่ได้ เพราะว่าผมแพ้เนี่ยะ ตัวพี่น้องประชาชนแพ้ อนาคตลูกหลานแพ้ ประเทศไทยแพ้ มันไม่ใช่เพื่อผม บังเอิญว่าผมเป็นคนซึ่ง นำการต่อสู้”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายการต่อสู้ครั้งนี้ว่าไม่ใช้การต่อสู้เพื่อเขา แต่เป็นการต่อสู้เพื่อประเทศชาติ แพ้ไม่ได้เพราะหากพ่ายแพ้คนเสื้อแดงจะเป็นผู้แพ้ อนาคตลูกหลานและประเทศไทยแพ้ และเขาได้ให้ความหมายตนเองอีกว่าเป็นผู้นำการต่อสู้

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมสังคมนิยมประชาธิปไตย โดยเห็นว่าประชาชนเสื้อแดงเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยปรากฏอุดมการณ์ชาตินิยมในการทำเพื่อประเทศชาติอยู่ และยังปรากฏอุดมการณ์ชาติวงศ์เผ่าพันธุ์ในการทำเพื่อลูกหลาน นอกจากนี้ยังแฝงด้วยเจตจำนงใฝ่อำนาจด้วยการกระตุ้นความกลัวความพ่ายแพ้

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ ประชาชนเสื้อแดงเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคม ทำเพื่อประเทศชาติอยู่ ทำเพื่อลูกหลาน ดังนั้นจะทำให้

¹¹³ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของผู้ที่ไม่ร่วมต่อสู้หรือขัดขวางการลุกขึ้นต่อสู้ โดยจะเห็นเป็นคนเห็นแก่ตัวไม่ทำเพื่อชาติขวางความเจริญของลูกหลาน

4.6 จะกลับบ้านมือเปล่าไม่ได้ ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการชุมนุมว่าการชุมนุมจะไร้ค่าหากไม่ได้ประชาธิปไตยกลับบ้านไปด้วย มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹¹⁴

“วันนี้ผมอยากให้พี่น้องคนไทยทั้งหลาย โดยเฉพาะผู้ที่ได้มีส่วนในประวัติศาสตร์ในวันนี้ และหลายวันที่ผ่านมา รวมทั้งอีกสองสามวันข้างหน้า ได้ยึดอก สูดหายใจ เขากลับมาประชาธิปไตยที่แท้จริงเข้าไปเต็มปอด (เสียงผู้ชุมนุมเฮลั่น) แล้วอีกไม่นานหัวใจสีแดงเราจะพองโต เพราะเรามีสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) ที่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ และเป็นสังคมที่...อยากกลับบ้านมือเปล่า (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) เราต้องหอบเอาประชาธิปไตยไปสัมผัส ไปลูบๆ คลำๆ เพื่อให้เห็นว่า นี่คือนี่สิ่งที่ไปแสวงมาเพื่อลูกหลานเรา” (ผู้ชุมนุมเฮลั่น)

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมาย แก่ผู้ร่วมชุมนุมว่าเป็นผู้มีส่วนในประวัติศาสตร์และให้ความหมายการต่อสู้ว่าจะเป็นชัยชนะของผู้ชุมนุมจะเข้าไปซึ่งประชาธิปไตยที่แท้จริงและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

และได้ให้ความหมายแก่ประชาธิปไตยว่ามีกลิ่นสูดดมหายใจเข้าไปในปอดได้ เขากลับไปลูบๆ คลำๆ เอาไปฝากลูกหลานก็ได้

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม คือ ความเชื่อในวาทกรรมของอุดมการณ์ประชาธิปไตยแฝงด้วยวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ที่ต้องการความยอมรับจากนานาชาติ

¹¹⁴ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2552

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้คือ ประชาธิปไตยเป็นรูปธรรมและผู้ร่วมในการเรียกร้องจะได้เป็นบุคคลที่มีส่วนในประวัติศาสตร์ ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของ ผู้ที่ไม่ร่วมต่อสู้หรือขัดขวางการลุกขึ้นต่อสู้โดยจะเห็นว่าผู้ที่ไม่ร่วมต่อสู้หรือขัดขวางการต่อสู้เป็นผู้ขัดขวางการเป็นบุคคลที่มีส่วนในประวัติศาสตร์ของผู้ร่วมต่อสู้

5. วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ

ผู้วิจัยจะทำการอ่านวาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมชุดที่ห้า ต่อเนื่องจากวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย วาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่จะกำหนดระบบคุณค่าแก่ผู้ฟัง โดยให้คุณค่าแก่ชัยชนะกล่าวคือผู้ชนะเท่านั้นที่เป็นผู้มีคุณค่า ดังนั้นผู้ฟังจึงต้องดิ้นรนเพื่อให้ได้ชัยชนะมา¹¹⁵

การเพื่อการอ่านวาทกรรมชุดนี้โดยการร้อยสลายเอกภาพของตัวบทออกให้เป็นส่วนย่อยๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบท ผู้วิจัยได้แบ่งวาทกรรมนี้ออกเป็นวาทกรรมย่อยอีก 4 ส่วนคือ

(โปรดดูหน้าถัดไป)

¹¹⁵ ชื่อของวาทกรรมชุดนี้ ผู้วิจัยเรียกโดยพิจารณาเอาชื่อรูปแบบทางความคิดที่ปรากฏในงานเขียนที่แพร่หลายในระดับสากลมาใช้เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ซึ่งรูปแบบความคิดที่เข้าได้กับวาทกรรมชุดนี้มีสองรูปแบบความคิดคือ ทฤษฎีวิวัฒนาการของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน ซึ่งเห็นว่าระบบนิเวศเป็นระบบที่คัดเลือกพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต โดยสิ่งมีชีวิตที่เหมาะสมและดิ้นรนจนชนะการคัดเลือกพันธุ์เท่านั้นที่จะอยู่รอดรักษาและเผ่าพันธุ์เอาไว้ได้ กับแนวคิดเรื่อง The Will to Power หรือเจตจำนงใฝ่อำนาจของ Nietzsche ที่เชื่อว่ามนุษย์ที่ยังไม่ใช่อภิมนุษย์จะมีเจตจำนงใฝ่อำนาจเสมอ แนวคิดนี้เป็นระบบคุณค่าที่ให้คุณค่าแก่ชัยชนะและความเหนือกว่า ในที่สุดผู้วิจัยได้เลือกเอาชื่อของ Nietzsche มาใช้เนื่องจากทฤษฎีวิวัฒนาการของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน เป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ไม่ใช่ระบบคุณค่า แต่แนวคิดเรื่องเจตจำนงใฝ่อำนาจของ Nietzsche เป็นระบบคุณค่าซึ่งตรงกับวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจที่สร้างความหมายให้ผู้ฟังให้คุณค่าแก่ชัยชนะ ความเหนือกว่า ความเจริญ

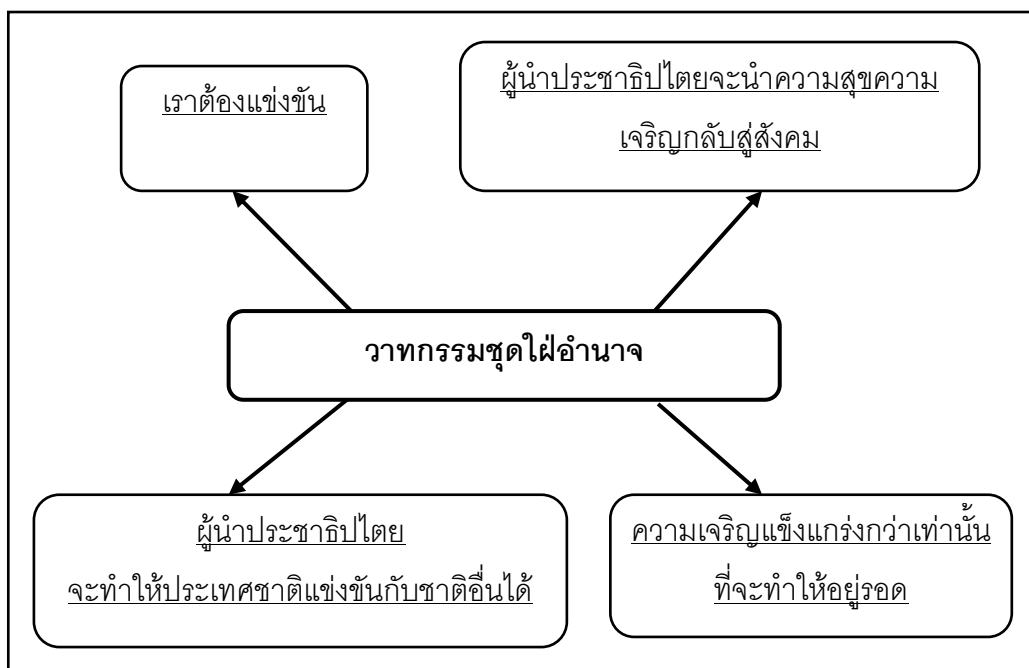
5.1 เราต้องแข่งขัน ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการแข่งขันว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำ

5.2 ผู้นำประชาธิปไตยจะนำความสุขความเจริญกลับสู่สังคม ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าว่าหากมีผู้นำประชาธิปไตยแล้วประเทศชาติจะเจริญ

5.3 ผู้นำประชาธิปไตยจะทำให้ประเทศชาติแข่งขันกับชาติอื่นได้ ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าว่าหากมีผู้นำประชาธิปไตยแล้วประเทศชาติจะแข่งขันกับชาติอื่นได้

5.4 ความเจริญแข็งแกร่งกว่าเท่านั้นจะทำให้อยู่รอด ซึ่งจะกล่าวถึง ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับชัยชนะการแข่งขันว่าเป็นสิ่งมีค่าหากพ่ายแพ้จะไร้ค่า

ในเบื้องต้นผู้วิจัยขอนำเสนอวาทกรรมชุดนี้เป็นแผนภาพดังนี้

ผู้วิจัยจะได้อธิบายรายละเอียดเป็นลำดับดังต่อไปนี้

5.1 เราต้องแข่งขัน ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับการแข่งขันว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำ มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹¹⁶

“พี่น้องครับว่าคนที่เคยทำงานร่วมกับผมคนหนึ่ง ได้รับเชิญไปญี่ปุ่น ไปคุยกับบรรดานักธุรกิจญี่ปุ่นทั้งหลาย เขาบอกว่าไม่รู้ไหมครับ เขาบอกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งนี้ มันเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเห็นจากที่เกิดขึ้นในอดีตมาก่อน เพราะฉะนั้นเขาจะไม่เพิ่มน้ำหนักการลงทุนในประเทศไทยเด็ดขาด แล้วเขาก็เล่าให้ฟังต่อไปว่า ใต้เครื่องบินของญี่ปุ่นเนี่ยะ เดิมทีเดี่ยอเมริกาไม่ยอมให้ผลิตแข่ง เขาก็เลยหยุดผลิต แต่ตอนนี้เขาเริ่มผลิตแล้ว เขาแอบศึกษาแอบอะไรไป ผลสุดท้ายวันนี้เนี่ยะ เขาไปตั้งโรงงานประกอบเครื่องยนต์ทางด้านบินที่เวียดนามครับ เพราะที่เวียดนามเนี่ยะมีเด็กนักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์จบมาใหม่ๆ เยอะ เขาก็เลยเอาไปไว้ที่เวียดนาม ทำไมเขาไม่มาเมืองไทย นี่คือนตัวอย่างของการสูญเสียโอกาสดีๆ ทั้งหมด ทั้งที่ญี่ปุ่นกับไทยนี้ใกล้ชิดกันมาก แต่ก็เพราะว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับเราตอนเนี่ยะ”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องบินของญี่ปุ่นว่ากำลังเติบโตและให้ความหมายประเทศเวียดนามว่าเป็นประเทศที่กำลังได้รับการลงทุนในอุตสาหกรรมประกอบเครื่องยนต์ทางการบินจากญี่ปุ่น

และให้ความหมายประเทศไทยว่า จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งนี้ทำให้ญี่ปุ่นมีความวิตกกังวลในปัญหาด้านการเมือง จึงไม่ได้รับการในอุตสาหกรรมดังกล่าวจากญี่ปุ่น ทำให้ประเทศไทยเสียโอกาส

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดใ้อำนาจ¹¹⁷ กล่าวคือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ประเทศไทยอ่อนแอพ่ายแพ้ความน่าลงทุนแก่เวียดนาม

¹¹⁶ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

¹¹⁷ What is good? All that heightens the feeling of power in man, the will to power, power itself. What is bad? All that is born of weakness. What is happiness? The feeling that power is growing that resistance is overcome. The Antichrist (1888). Sec. 2 Nietzsche

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ประเทศไทยอ่อนแอพ่ายแพ้ความนำลงทุนแก่เวียดนาม ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำรัฐประหารของ คมช. และผู้ก่อเหตุการณ์ดังกล่าว

5.2 ผู้นำประชาธิปไตยจะนำความสุขความเจริญกลับสู่สังคม เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าว่าหากมีผู้นำประชาธิปไตยแล้วประเทศชาติจะเจริญ มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹¹⁸

ทักษิณ : “พี่วีระเชื่อใหม่ วันนี้เนี่ยนะ ผมเนี่ยมันเดินทางมากเห็นอะไรเยอะ เห็นเขาเนรมิตอะไรต่อมิอะไร แหมเนี่ยอยากจะทำเนรมิตให้ประเทศไทยจั่งเลย (ผู้ชุมนุมเฮ) ผมว่ามันง่ายนะ นี่เนรมิตรถไฟฟ้า 10 สาย เป็ยง! เรียบร้อยเนรมิตรถไฟเชื่อมจากกรุงเทพฯ ไปหัวเมืองใหญ่ เป็ยง! จบ เนรมิตน้ำเพื่อการเกษตร เป็ยง! จบ เนรมิตการศึกษาเพื่ออนาคตของลูกหลาน เป็ยง! จบ มันใช้เงินมาก แต่มันถ้าหาเงินเป็น มันไม่ยากเลยนะครับ เพราะเงินมันนี่ มันเอาอนาคตมาใช้ได้ ไม่ต้องไปเอาของปู่ย่าตายายมาใช้ นี่เอาอนาคตมาใช้

คุณวีระฮะ ผมเนี่ยนะครับ เมื่อก่อนตอนเป็นนายกรัฐมนตรีเนี่ย ก็ยังสัมผัสโลก ผมว่าผมเป็นคนทีอื่นเตอร์ไปต่างประเทศเยอะแล้วนะ มันยังไม่มากเท่าตอนนี้ ตอนนีเนี่ยมันทั้งภาวะจำเป็น หรือมันมีเวลาด้วยก็ได้เนี่ย มันเห็นหมด ได้พูดได้คุยกับผู้นำประเทศ ได้คุยกับนักธุรกิจใหญ่ๆ แหมที่ตะวันออกกลางเวลานั้นะ ไร่บริษัทใหญ่ๆ ของตะวันตกไปไม่รอดก็หนีมาซุกแถวนี้หมด และถ้าเราสู้วีระเจรจาเขาทำยังไงอะ...โธ่สนุกมาก เสียตาย! ถ้ามีเวลาแล้วก็จะทำให้มันเลยนะ”

วีระ : “ไม่เป็นไรหรอกครับ นี่อีกไม่กี่วันหรอกครับ ไม่กี่วันก็ได้กลับมาทำครับ คนพวกนี้ (ชี้ไปที่พวกชุมนุม) นี่แหละครับ ที่พวกเขาจะเรียกท่านกลับมาให้ทำครับ”

¹¹⁸ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายตนเองว่า เป็นผู้เดินทางมามากเห็นอะไรเยอะ เห็นคนเนรมิตสิ่งต่างๆ มากมาย มีนัยว่าเป็นผู้มีความรู้ถึงวิธีการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ

และยังให้ความหมายการเนรมิตสร้างสรรค์นั้นว่าเป็นเรื่องง่าย

และให้ความหมายตนเองต่อไปว่า เขาคือผู้ที่อยากเนรมิตสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้ประเทศไทย ไม่ว่าจะ เป็น รถไฟฟ้า 10 สาย รถไฟเชื่อมกรุงเทพฯ กับเมืองใหญ่ๆ การศึกษาของเด็กและเยาวชน

และเขาได้ให้ความหมายว่า เงินเป็นสิ่งที่หาไม่ยากหากมีความรู้ความสามารถ โดยหาได้ด้วยการกู้ยืม (เอาเงินอนาคตมาใช้)

และเขาได้ให้ความหมายของการกู้ยืมว่า ดีกว่าการไปเอาของปู่ย่าตายายมาใช้¹¹⁹

เขาให้ความหมายต่อไปอีกว่า เป็นเรื่องน่าเสียดายที่ความสามารถของเขาที่กล่าวมาข้างต้นไม่มีโอกาสถูกนำมาใช้เพราะเวลาในการบริหารประเทศของเขาไม่มีแล้ว

วีระ มุสิกพงษ์ ให้ความหมาย กลุ่มผู้ชุมนุมว่าจะเป็นผู้ให้โอกาสแก่ทักษิณกลับมาเนรมิตสิ่งที่กล่าวข้างต้นในอีกไม่กี่วันข้างหน้า

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดอภิมนุษย์ โดยเชื่อว่าทักษิณเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเนรมิตสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพื่อความเจริญของประเทศชาติและความเชื่อในวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ โดยจะเนรมิตให้ประเทศชาติเจริญพ้นจากการด้อยค่าด้อยอำนาจ และยังแฝงด้วยอุดมการณ์ที่ต่อต้านการสืบทอดรับเอาความมั่งคั่งโดยเปล่าจากบรรพบุรุษ อย่างไรก็ตามอุดมการณ์ในเอาประโยชน์โดยการสร้างภาวะลูกหลานก็ปรากฏอยู่

¹¹⁹ การกู้ยืมเงินของประเทศย่อมเป็นการสร้างหนี้สาธารณะให้ประเทศ ซึ่งหนี้สาธารณะสามารถผูกพันประเทศไปได้ชั่วลูกหลานหากชำระไม่หมด นั้นหมายความว่าเขาให้คุณค่าเอาเงินลูกหลานมาใช้ดีกว่าเอาเงินปู่ย่าตายายมาใช้

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ ทักษิณเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเนรมิตสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพื่อความเจริญของประเทศชาติ และจะเนรมิตให้ประเทศชาติเจริญพ้นจากการด้อยค่าด้อยอำนาจ ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการชุมนุม

5.3 ผู้นำประชาธิปไตยจะทำให้ประเทศชาติแข่งขันกับชาติอื่นได้ ระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าว่าหากมีผู้นำประชาธิปไตยแล้วประเทศชาติจะแข่งขันกับชาติอื่นได้ มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹²⁰

ทักษิณ : “มีแสงหลายแต่ ครับ ฟีน้องก็ครบ ผมถือน้ำน้ำใจครั้งนี้ หรือว่าการผนีกกำลัง การต่อสู้ครั้งนี้ กำลังจะเปลี่ยนให้ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีอนาคต ผมมั่นใจครับว่า ประเทศทั้งหลายที่เขาแข่งเราไปวันนี้ ให้มันเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง จริงๆ สิ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเนี่ยแหละ เราจะแข่งประเทศที่นำไปแล้วไม่เกิน 10 ปีเนี่ยแข่งเรียบ!”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมายแก่การชุมนุมครั้งนี้ว่าเป็นน้ำใจในการผนีกกำลังในการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย

และให้ความหมายการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นว่าจะทำให้ประเทศไทยแข่งประเทศที่นำไป 10 ปีได้ทั้งหมด

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ก่อเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ กล่าวคือจะต้องพาให้ประเทศพ้นจากความอ่อนแอแพ้อยู่ข้างหลัง

¹²⁰ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอินวีดีโอลิงค์ ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้คือ จะต้องพาให้ประเทศพ้นจากความอ่อนแอแพ้อยู่ข้างหลัง ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของ ผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการชุมนุม โดยผู้รับเอาวาทกรรมจะเห็นว่าผู้ที่ขัดขวางการชุมนุม คือพวกกล้าหลังทำให้ประเทศชาติไม่ก้าวหน้า

5.4 ความเจริญแข็งแกร่งกว่าเท่านั้นที่จะทำให้อยู่รอด เป็นระบบวาทกรรมที่จะให้ความหมายเชิงคุณค่าเกี่ยวกับชัยชนะการแข่งขันว่าเป็นสิ่งมีค่าหากพ่ายแพ้จะไร้ค่า มีตัวอย่างข้อความดังนี้¹²¹

“พี่น้องครับมันมีวิจัย บอกว่าโลกข้างหน้า บอกว่า “ผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง หรือนาทางด้านธุรกิจ หรือผู้นำองค์กรทั้งหลาย คือคนรุ่นใหม่ ที่ท่อง Net ได้ ท่อง Internet ได้ ว่างั้นเถอะ แต่ว่าในขณะที่เดียวกันก็มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับมนุษย์ ไม่ใช่จำอยู่กับหน้าจอ Computer ทั้งวัน หรือไม่รู้จักใช้ Computer นี้โลกยุคใหม่” ผมก็เลยบอกว่า “อนาคตประเทศไทย ต้องมีอนาคตที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้อง มีการใช้ระบบการบริหารการเงินที่ถูกต้อง มีการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง แล้วพร้อมกันนั้นก็นำประเทศไทยให้พร้อมเท่าทันกับนานาชาติประเทศ” ไม่ใช่ถูกเขาเชือดเอาเชื่อนเอา...ไม่เอา!”

1) การให้ความหมาย

ทักษิณ ชินวัตร ให้ความหมาย ว่าผู้นำในอนาคตต้องเล่น net ได้ และสร้างความสัมพันธ์กับมนุษย์ได้ ในเวลาเดียวกัน

และให้ความหมายอนาคตประเทศไทยว่า ต้องเป็นประเทศที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้อง มีการใช้ระบบการบริหารการเงินที่ถูกต้อง มีการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ในที่สุดเขาได้ให้ความหมายแก่การกระทำที่กล่าวข้างต้นทั้งหมดว่าเป็นการกระทำเพื่อให้เท่าทันกับนานาชาติประเทศไม่เช่นนั้นจะถูกเขาเชือดเอาเชื่อนเอา

¹²¹ เนื้อความตอนหนึ่งจากการโฟนอิน/วีดีโอลิงค์ ของทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2552

2) กระบวนการก่อรูปวาทกรรม

ชุดของความหมายที่กล่าวข้างต้น ถือเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจได้โดยอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมคือ ความเชื่อในวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ ต้องท่องอินเทอร์เน็ต ทันโลก และวาทกรรมชุดอำมาตยาธิปไตย กล่าวคือความรู้แจ้ง (Enlightenment) ของผู้ปกครองจะนำมาซึ่งความถูกต้องทั้งด้านเทคโนโลยีและการเงิน และวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ กล่าวคือผู้ที่อ่อนแอจะถูกเชือดเฉือนและไร้ความสุขอยู่ไม่รอด

3) การปิดกั้น

ความหมายหลักของวาทกรรมนี้ คือ จะต้องพาให้ประเทศพ้นจากความอ่อนแอเพื่ออยู่ข้างหลัง ด้วยความถูกต้องรู้แจ้งและทันสมัย ดังนั้นจะทำให้เกิดการปิดกั้นไม่ให้ผู้รับเอาวาทกรรมของเขาเปิดรับการกระทำใดๆ ของ ผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการชุมนุม โดยผู้รับเอาวาทกรรมจะเห็นว่าผู้ที่ขัดขวางการชุมนุมคือพวกล้ำหลังทำให้ประเทศชาติไม่ก้าวหน้า

ขั้นที่สอง : ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบวาทกรรมทั้งห้ากับวาทกรรมของทักษิณก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

การอ่านวาทกรรมของงานวิจัยฉบับนี้เป็นการอ่านวาทกรรมจากตัวบท (text) ที่ปรากฏออกมาจากการพูดของการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณเท่านั้น ผู้วิจัยไม่ได้เข้าถึงข้อมูลการจัดองค์กรของสถาบันที่ทำการสื่อสารทางการเมืองนี้ และไม่ได้เข้าถึงการแบ่งหรือเรียกชื่อวาทกรรมในการเตรียมวาทกรรมขององค์กรดังกล่าว รวมทั้งไม่ได้เข้าถึงข้อมูลของความคิดที่อยู่ในจิตใจของทักษิณแต่อย่างใด นอกจากนั้นการแบ่งวาทกรรมออกเป็น 5 ส่วนก็เป็นเพียงระบบการพรรณนาที่ผู้วิจัยเรียบเรียงขึ้นเพื่อนำเสนอผลการอ่าน และเพื่อความสะดวกในการนำผลการอ่านที่ผู้วิจัยเรียบเรียงขึ้นมาทำการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นการแบ่งวาทกรรมออกเป็น 5 ส่วนดังกล่าวของผู้วิจัยดังจึงไม่ใช้ระบบการพรรณนาที่ตายตัวและอาจไม่ใช่ระบบเรียบเรียงของทักษิณหรือสถาบันที่ทำการสื่อสารเลย และผลการอ่านก็เป็นเพียงผลการอ่านตัวบทที่การสื่อสารทางการเมืองนี้เผยแพร่ออกมาเท่านั้น

ด้วยเหตุที่ระบบการพรรณนาไม่ใช่ระบบที่ตายตัว เมื่อนำผลการอ่านตามระบบพรรณนาของผู้วิจัย ไปเปรียบเทียบกับผลการอ่านวาทกรรมตามระบบพรรณนาของผู้วิจัยท่านอื่น ซึ่งแต่ละท่านก็มีระบบพรรณนาของตนเอง ก็จะทำให้เกิดปัญหาว่างานวิจัยแต่ละงานมีระบบการ

พรรณนาหรือมีการแบ่งส่วนวาทกรรม หรือมีการเรียกชื่อวาทกรรมที่แตกต่างกันออกไปทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้

เพื่อแก้ปัญหานี้ เมื่อจะทำการเปรียบเทียบผู้วิจัยจะทำการร้อยสลายเอกภาพของตัวบทที่จะนำมาเปรียบเทียบออกให้เป็นส่วนย่อยๆที่มีลักษณะเฉพาะก่อน แล้วประกอบสร้างขึ้นมาใหม่โดยใช้ระบบการพรรณนา การแบ่งส่วนวาทกรรมและการเรียกชื่อวาทกรรมในระบบการพรรณนาของงานวิจัยฉบับนี้

ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบวาทกรรมทั้ง 5 ส่วนที่ผู้วิจัยอ่านได้จากการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณตามงานวิจัยฉบับนี้ กับวาทกรรมของทักษิณก่อนการรัฐประหาร โดยผู้วิจัยจะนำเอาผลการอ่านวาทกรรมที่ปรากฏงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างความหมายและบทบาทวาทกรรม รายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” ของ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ ซึ่งได้ทำการอ่านสื่อสารการเมืองของทักษิณก่อนรัฐประหารไว้มาเปรียบเทียบ เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นตารางโดยในตารางจะมีส่วนประกอบหลักสามส่วนดังนี้

หัวตารางด้านบนจะเป็นชื่อชุดของวาทกรรมที่ปรากฏงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างความหมายและบทบาทวาทกรรม รายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” ของ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ สามชุดคือ วาทกรรมชุดธุรกิจการเมือง วาทกรรมชุดพ่อเมือง (พ่อขุน-ลูกขุน) วาทกรรมชุดนักข้อมูลข่าวสาร และจะปรากฏเนื้อหาของวาทกรรมเรียงลงมาตามช่องของตารางในแนวดิ่ง

ขอบตารางด้านซ้ายจะเป็นชื่อชุดของวาทกรรมตามระบบพรรณนาของผู้วิจัยสองชุด คือ วาทกรรมชุดอภิมนุษย์ กับ วาทกรรมชุดไฟอำนาจ และจะปรากฏเนื้อหาของวาทกรรมเรียงตามช่องของตารางจากซ้ายไปขวา

ขอบตารางด้านขวาจะเป็นชื่อชุดของวาทกรรม ที่ให้อำนาจแก่วาทกรรมที่ทักษิณสร้างสองชุด คือ วาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ กับ วาทกรรมชุดการเมืองในระบบอุปถัมภ์ และจะปรากฏเนื้อหาของวาทกรรมเรียงตามช่องของตารางจากขวาไปซ้าย (โปรดดูหน้าถัดไป)

ตารางที่ 1 : แสดงการเปรียบเทียบวาทกรรมครั้งยังอยู่ในอำนาจ และเมื่อหมดอำนาจ
ของ ทักษิณ ชินวัตร ตามงานวิจัยฉบับนี้

วาทกรรม ตามระบบ พรรณนา ของผู้วิจัย	วาทกรรมเดิมที่เกิดจากรายการนายกฯ ทักษิณ คุยกับประชาชน			
	วาทกรรม ชุดธุรกิจการเมือง	วาทกรรม ชุดพ่อเมือง (พ่อขุน-ลูกขุน)	วาทกรรมชุด นักข้อมูลข่าวสาร	(งานวิจัย ของ ญาณิศภาค)
วาทกรรม ชุด อภิมนุษย์	-ทักษิณเป็นนักธุรกิจที่ ประสบความสำเร็จก่อน การเข้ามาทำงานด้าน การเมือง -การนำเสนอวาทกรรม อยู่ภายใต้แนวคิดแบบ นักธุรกิจที่มี ประสิทธิภาพ มีการวางแผนงานอย่าง เป็นระบบ มีความ เบ็ดเสร็จจับไว้ในกา รบริหารจัดการ -ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็น ถึงความชอบธรรมใน อำนาจปกครอง -มักพบวาทกรรมชุดนัก ธุรกิจหรือธุรกิจการเมือง แทรกในวาทกรรม ประเภทต่างๆ		ทักษิณเป็นผู้มีประวัติ เชี่ยวชาญ เรื่องของธุรกิจสื่อสาร ทำให้มีการใช้จุดเด่นใน เรื่องของความเป็นผู้ที่มี ความรอบรู้ และ มีวิสัยทัศน์	วาทกรรมชุด โลกาภิวัตน์
		ทักษิณมีภาพลักษณ์ เดิมของผู้ที่ร่ำรวย ประสบความสำเร็จใน ธุรกิจระดับมหาเศรษฐี ของประเทศ จึงไม่มี ความจำเป็นต้องมาเล่น การเมือง ฉะนั้นการนำเสนอ ныยะ		วาทกรรม ชุด การเมือง ในระบบ อุปถัมภ์

วาทกรรม ตามระบบ พรรณนา ของผู้วิจัย	วาทกรรมเดิมที่เกิดจากรายการนายกฯ ทักษิณ คู่กับประชาชน			
	วาทกรรม ชุดธุรกิจการเมือง	วาทกรรม ชุดพ่อแม่เมือง (พ่อขุน-ลูกขุน)	วาทกรรมชุด นักข้อมูลข่าวสาร	(งานวิจัย ของ ญาณิศภาค)
วาทกรรม ชุด อภิมนุษย์ (ต่อ)		สำคัญของวาทกรรมชุด พ่อแม่เมือง ถูกนำมาใช้ โดย เป็นการเสนอในเรื่องของ การเป็นผู้เข้ามามีจัดการ ดูแลช่วยเหลือ สะสาง ปัญหา แสดงความเป็น ห่วงเป็นใย ห่วงดีต่อ ประชาชน การแสดง ความเข้าใจ เข้าใจ เป็น ตัวแทน เป็นพวกเดียวกัน -วาทกรรมชุดนี้ปรากฏ เด่นชัดใน ประเภทของ การอบรมแนะนำ อีกทั้ง พบแทรกอยู่ในการเล่า ปัญหา และการชี้แจงแก้ ต่าง		วาทกรรม ชุด การเมือง ในระบบ อุปถัมภ์ (ต่อ)
วาทกรรม ชุดไฟ อำนาจ	-ความเชื่อใน อุดมการณ์ทุนนิยมซึ่ง ต้องมีการแข่งขันใน ระดับนานาชาติเพื่อให้ มีความเจริญ ไม่อ่อนด้อยกว่านานา อารยะประเทศ -การต้องการผู้นำที่มี ภาพลักษณ์ที่เป็นนัก ข้อมูลข่าวสารเป็นผู้มี ประสิทธิภาพ มีความ รอบรู้ มีวิสัยทัศน์ และมี ความเป็นสากล			วาทกรรม ชุด โลกาภิวัตน์

จากตารางจะเห็นได้ว่าวาทกรรมชุดอภิมนุษย์และวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจนั้นได้ถูกสร้างขึ้นตั้งแต่ก่อนการรัฐประหารดังปรากฏในงานวิจัยของ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ ตามระบบพรรณนาของผู้วิจัยแล้ว และเป็นวาทกรรมที่มีอำนาจอยู่ก่อนที่ทักษิณจะทำการสื่อสารทางการเมืองตอบโต้การรัฐประหาร

ส่วนวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย ชุดความชอบธรรมในการป้องกัน และชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตยนั้น เป็นวาทกรรมชุดที่ถูกสร้างขึ้นภายหลังเกิดการรัฐประหารขึ้น

ความแตกต่างที่สำคัญประการหนึ่งคือขณะที่ทักษิณอยู่ในอำนาจ วาทกรรมของทักษิณมีลักษณะที่แสดงว่าประเทศไทยมีระบอบประชาธิปไตยแล้วแต่หลังทักษิณหมดอำนาจวาทกรรมของเขาได้แสดงว่าประเทศไทยไม่มีประชาธิปไตย ดังนั้นส่วนของวาทกรรมที่ทักษิณสร้างขึ้นเมื่อครั้งมีอำนาจที่หายไปและไม่ปรากฏในวาทกรรมหลังเขาหมดอำนาจคือ ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังที่เขาได้กล่าวไว้ว่า“ประชาธิปไตยถูกขโมยไป” (มีความหมายว่าทักษิณ = ประชาธิปไตย)

การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณหลังการรัฐประหาร จึงเป็นการอ้างรักษาอำนาจของวาทกรรมชุดอภิมนุษย์และวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ (ตามระบบพรรณนาของผู้วิจัย) ที่ปรากฏอยู่ก่อนรัฐประหาร แล้วจึงใช้วาทกรรมทั้งสองเป็นพื้นฐานในการสร้างวาทกรรมสามชุดที่เกิดขึ้นหลังการรัฐประหาร โดยปรับกลยุทธ์เป็นการใช้ภาพลักษณ์ของคนเก่ง คนดี ผู้อุปถัมภ์ ผู้ที่จะนำประเทศไปแข่งกับโลก ของวาทกรรมสองชุดแรกมาเป็นพื้นฐานแสดงถึงการเป็นคนเก่งคนดีที่ถูกรังแก แล้วอธิบายว่าการรังแกนั้นทำให้ประเทศชาติไม่เจริญ ประเทศชาติจะไม่มีวันเจริญถ้าคนเก่งคนดี นักประชาธิปไตยที่ประชาชนเลือกมาเป็นผู้นำประเทศไม่สามารถปกครองประเทศได้ดังนั้นประชาชนมีความชอบธรรมที่จะลุกขึ้นสู้เพื่อความเจริญ การกระทำลักษณะนี้เป็นกลยุทธ์ในการใช้วาทกรรมสองชุดก่อนการรัฐประหารประกอบสร้างวาทกรรมสามชุดหลังการรัฐประหาร

นอกจากนั้นการสร้างวาทกรรมสามชุดหลังก็ได้นำเอาวาทกรรมโลกาภิวัตน์ และวาทกรรมของการเมืองแบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นวาทกรรมที่สำคัญที่ให้อำนาจแก่วาทกรรมชุดอภิมนุษย์และวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ (ตามระบบพรรณนาของผู้วิจัย) ที่เป็นวาทกรรมก่อนรัฐประหารมาเป็นวาทกรรมหลักในการประกอบสร้างวาทกรรมสามชุดหลังอีกด้วยดังจะเห็นได้จากแนวคิดต่างๆ ที่ปรากฏในเนื้อความเช่น 1. แนวคิดเรื่องประชาธิปไตยที่เห็นว่าความเป็นประชาธิปไตยนั้นเป็นไปเพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจที่ก้าวทันโลกโลกาภิวัตน์ทัดเทียมกับนานาอารยะประเทศ 2. ในโลก

โลกาภิวัตน์ประชาชนต้องการรู้ทันข้อมูลข่าวสารทำให้การปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร จะยิ่งทำให้คน
 อยากู้และดิ้นรนที่จะรู้เพื่อใช้ความรู้นั้นในการตัดสินใจปกครองตนเอง 3. ประชาธิปไตยในแบบ
 ของทักษิณนั้นเป็นประชาธิปไตยภายใต้สัญญาประชาคมแบบอุปถัมภ์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หากพิจารณาว่าทศวรรษทั้ง 5 ร่วมกันจะเห็นได้ว่าว่าทศวรรษทั้ง 5 ได้รับ
 อำนาจจากว่าทศวรรษโลกาภิวัตน์และว่าทศวรรษการเมืองแบบอุปถัมภ์เป็นหลัก

ว่าทศวรรษทุนโลกาภิวัตน์นั้นได้อ่อนอำนาจลงทุกขณะ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาผู้สร้าง
 ว่าทศวรรษนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชนชั้นนายทุนของตน ได้ประสบปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง
 จนรัฐบาลสหรัฐอเมริกาต้องเข้าซื้อหุ้นในธุรกิจเอกชนทำให้ธุรกิจใหญ่ๆ ในสหรัฐอเมริกากลายเป็น
 ของรัฐ เมื่อความได้เปรียบของนายทุนชาติสหรัฐอเมริกาหมดไปบทบาทของว่าทศวรรษนี้จึงอ่อนลง
 ด้วย ผู้ที่ถูกครอบงำอยู่ภายใต้อำนาจของว่าทศวรรษนี้เพื่อเอาประโยชน์โดยไม่รู้ตัวก็มีแนวโน้มที่จะ
 ลดลง การจะใช้อำนาจของว่าทศวรรษนี้ในการสื่อสารทางการเมืองคงทำได้เพียงชั่วคราว

ว่าทศวรรษการเมืองแบบอุปถัมภ์แม้จะเป็นว่าทศวรรษแบบไทยๆ โบราณที่มีมาตั้งแต่ยุคพ่อ
 ขุนผ่านยุคเจ้าขุนมูลนาย แต่ในยุคปัจจุบันระบบเศรษฐกิจได้ปรับตัวไปจากยุคดั้งเดิมมากแล้ว
 หากใช้ความคิดนี้ต่อไปจะเป็นการล้าหลัง อีกทั้งยังมีข้อวิจรรณกันอยู่มากว่าการใช้ว่าทศวรรษ
 การเมืองแบบอุปถัมภ์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ไม่ลงตัว และจะทำให้ว่าท
 ศวรรษประชาธิปไตยไม่เป็นระบบและเกิดการยื้อแย่งจนเกิดความเสียหายได้

**ขั้นที่สาม : ผู้วิจัยจะทำการประกอบสร้างชุดความคิดต่างๆขึ้นจากความหมายย่อยๆที่ได้
 จากการรื้อสลายเอกภาพของตัวบทที่ทำไว้ในขั้นที่หนึ่ง แล้วจึงพรรณนาการอ่านไปตาม
 ระบบพรรณนาของผู้วิจัย**

หลังจากการรื้อว่าทศวรรษทั้งหมดออกเป็นส่วนย่อยๆ ดังที่ปรากฏในขั้นที่หนึ่งและได้ทำการ
 เปรียบเทียบว่าทศวรรษทั้งห้าชุดกับว่าทศวรรษเดิมก่อนรัฐประหารให้เห็นความแตกต่างในขั้นที่สอง
 แล้ว ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะทำการประกอบความหมายย่อยๆ ต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เห็นภาพรวมของ
 ว่าทศวรรษหลักทั้ง 5 ว่าทศวรรษ โดยผู้วิจัยจะแยกแยะและแสดงภาพรวมของแต่ละว่าทศวรรษหลักใน 2
 ด้าน คือ

1. ความหมายของวาทกรรม จะแสดงให้เห็นว่าเมื่อนำชุดของความหมายย่อยๆมาประกอบเข้าด้วยกันแล้วจะมีความหมายว่าอะไร
2. การปิดกั้นของวาทกรรม จะแสดงให้เห็นว่าความหมายทั้งหลายที่ทัศนคติให้ซึ่งประกอบขึ้นเป็นวาทกรรมนั้นก่อให้เกิดการปิดกั้นอย่างไร

วาทกรรมชุดอภิมนุษย์

ความหมายของวาทกรรมชุดอภิมนุษย์ วาทกรรมชุดนี้เป็นชุดที่เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของทัศนคติภาพรวมของวาทกรรมชุดนี้ให้ความหมายทัศนคติไว้มีนัยว่า ทัศนคติเป็นผู้มีความสามารถเก่งกาจเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ เป็นมนุษย์โลกาภิวัตน์ ฉลาดมีวิสัยทัศน์ มีประสิทธิภาพในการบริหาร ดึงงาม มีปัญญาเห็นธรรม เลื่อมใสในพุทธศาสนา เข้าใจธรรมะไม่ยึดติดปล่อยวางมีเป็นผู้เห็นโลกเห็นธรรมด้วยปัญญา เขาเชื่อในระบบอุปถัมภ์ ใช้ระบบอุปถัมภ์ เขาเป็นผู้มีความสำนึกบุญในบุญคุณ และมีบุญคุณกับสังคมเพราะทำประโยชน์แก่สังคมในประชาชนผู้ก้มดที่ จะต้องสำนึกในบุญคุณของเขา ปัจจุบันกำลังเรียกร้องประชาธิปไตยให้ชาติบ้านเมืองลูกหลานเป็นคนรักชาติ เป็นผู้เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นคนที่ประชาชนรักและนิยมชมชอบ

การปิดกั้นของวาทกรรมชุดอภิมนุษย์ เมื่อวาทกรรมได้ให้คุณค่าแก่ความหมายแล้วก็จะมีผลปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามไปในตัว โดยวาทกรรมชุดนี้มีการปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามโดยฝ่ายตรงข้ามจะมีความหมายว่า ไม่มีความสามารถโง่เขลาล้าหลัง แข่งกับใครก็แพ้ ต่างชาติดูถูกไม่ยอมรับ เห็นแก่ตัว ไม่มีวิสัยทัศน์ เป็นฝ่ายผิด ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นฝ่ายอธรรม ไม่มีปัญหาทำมาหากิน หมกมุ่นเป็นเผด็จการมาปล้นประชาธิปไตย รังแกคนดีพวกคนดีอย่างลงนามทองจะสู้สุดชีวิต มีดบอด เอาเปรียบคนอื่น มองไม่เห็นสังขารธรรม เนรคุณ ใส่ร้าย กดขี่ คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่สนใจประโยชน์ของประชาชนลูกหลานและประเทศชาติ ทำให้บ้านเมืองไม่เจริญ แอบอ้างว่าทัศนคติไม่จงรักภักดี จิตใจหยาบจนทัศนคติต้องใส่เสื้อแดงลาทุกข์พี่สาว เป็นพวกขี้ฉ้อฉลเห็นคนอื่นได้ดีเป็นที่นิยมได้รับความรักความห่วงใยความศรัทธาและมีสิ่งดีๆ เป็นบุญตอบแทนกันเลยหมั่นได้กลิ่นแก๊ส

วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย

ความหมายของวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดนี้เป็นชุดที่อธิบายภาพลักษณ์ของทัศนคติเพิ่มเติมในมุมมองของความเป็นนักประชาธิปไตย โดยวาทกรรมชุดนี้จะแสดงให้เห็น

อุดมการณ์ประชาธิปไตยของทักษิณ ภาพรวมของวาทกรรมชุดนี้ให้ความหมายต่างๆ ว่า ประชาธิปไตยเป็นรูปธรรม ประชาธิปไตยนำมาซึ่งความเจริญ ประชาธิปไตยสัมผัสลูกหลานได้ ประชาธิปไตยเอากลับบ้านได้ ประชาธิปไตยกินได้ ประชาธิปไตยคือการปกครองที่มาจากรประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยต้องมีการเปิดรับกัน ไม่แบ่งข้าง (ต้องไม่มี Binary opposition) ประชาธิปไตยต้องไม่มีการครอบงำกัน ประชาธิปไตยต้องการความจริง ประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ต้องยึดหลักการปกครองภายใต้กฎหมาย (The Rule of Law) ผู้นำตามระบอบประชาธิปไตยต้องมาจากการเลือกตั้ง ผู้นำประเทศต้องมีอำนาจเข้มแข็ง รัฐบาลควรมีโอกาสบริหารงานต่อเนื่อง ทักษิณคือนักประชาธิปไตย

การปิดกั้นของวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย เมื่อวาทกรรมได้ให้คุณค่าแก่ความหมายแล้วก็จะมีผลปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามในตัว โดยวาทกรรมชุดนี้มีการปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามโดยฝ่ายตรงข้ามจะมีความหมายว่า เป็นเผด็จการไม่ต้องสำนึกบุญคุณของประชาชนทำให้ไม่เจริญประชาชนอดอยาก เป็นเผด็จการไม่มีคุณงามความดีให้คิดถึง แอบแฝงประชาธิปไตยจอมปลอมกินไม่ได้ สัมผัสไม่ได้จะต้องถูกต่อต้าน เป็นเผด็จการหรือที่เขาเรียกว่าอำมาตยาธิปไตย ไม่เคารพกติกาประชาชนจึงไม่จำเป็นต้องคุยหรือเปิดรับ การกระทำของ กอ.รมน. เป็นการล้างสมองประชาชนอย่ารับฟังข้อมูลข่าวสารใดๆ จาก กอ.รมน. ทักษิณเน้นว่า “อย่าไปคิดว่าคนไทยพี่น้องที่อยู่ต่างจังหวัดพี่น้องที่ยากจนอยู่เขาโง่งนะ” (เป็นการให้ความหมายว่าผู้ได้รับฟังกอ.รมน. เป็นคนโง่ ทำให้การปิดกั้นมีน้ำหนักมาก)

นอกจากนั้นยังปิดกั้น

(1) ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ / อำมาตย์ / มือที่มองไม่เห็น หรือสิ่งอื่นที่ทักษิณผู้นำความจริงมาเปิดเผยให้ประจักษ์เรียกว่าเป็นสิ่งหลอกลวง

(2) รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ถูกปิดกั้นโดยจะถูกมองว่าทำให้การเมืองไม่มีเสถียรภาพประเทศชาติไม่เจริญ

(3) การกระทำที่ละเมิดต่อหลักนิติธรรมและการกระทำใดๆ ที่เป็นผลมาจากการละเมิดหลักนิติธรรมจะถูกปฏิเสธด้วยกล่าวคือการรัฐประหารหรือสิ่งใดก็ตามที่เป็นผลจากการรัฐประหารไม่ว่าจะเป็นการตั้ง คตส.ผลการสอบสวนของคตส. การฟ้องคดีของคตส. คำพิพากษาของศาลในคดีที่คตส.เป็นผู้ดำเนินการสอบสวน ตลอดจนรัฐธรรมนูญที่เป็นผลมาจากการรัฐประหาร

(4) ปิดกั้นไม่ให้ผู้ชุมนุมกลับบ้านโดยเห็นว่าการกลับบ้านมือเปล่าเป็นสิ่งที่ไร้ค่า ประชาธิปไตย กิน สัมผัส ลูกหลานได้ ต้องเอากลับไปเพื่อลูกหลานกิน สัมผัส ลูกหลาน

(5) ปิดกั้นการสร้างระบบคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการสร้างความหมายในเชิงคู่ตรงกันข้าม (Binary opposition) ระหว่างคำว่า “กลุ่มอำนาจใหม่” และ “กลุ่มอำนาจเก่า” ของฝ่ายตรงกันข้าม

(6) ปิดกั้นการสลายการชุมนุมโดยให้คุณค่าของการสลายการชุมนุมว่าเป็นการกระทำอย่างเผด็จการและปิดกั้นการใช้ความรุนแรงของทหาร

วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน

ความหมายของวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน วาทกรรมชุดนี้เป็นชุดที่จะสร้างความชอบธรรมให้แก่การสื่อสารทางการเมืองนี้ โดยทักษิณได้ให้ความหมายต่างๆไว้ดังนี้ ผู้นำประชาธิปไตยถูกรังแก ถูกลอบสังหาร ถูกใส่ร้าย ตนและครอบครัวเดือดร้อน ต้องเร่ร่อน ถูกปิดกั้น ขอเป็นเหยื่อคนสุดท้าย ประชาชนก็ถูกรังแก ถูกละเมิดประโยชน์ทางการเมือง ถูกกดขี่โดยอำมาตย์ การรังแกเป็นไปโดยอำนาจที่ไม่เป็นธรรม เป็นอำนาจจากภายนอกระบบ การรังแกกระทำโดยการสร้างเรื่องโกหก แทรกแซงกต.ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอย่างไม่เป็นธรรม ศาลที่พิจารณาคดีของตนตั้งโดยไม่ถูกหลักสากล ผู้กระทำเป็นอำนาจเผด็จการล้าสมัย การรัฐประหารเกิดจากความขัดแย้งในเรื่องส่วนตัวไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผลของการปฏิวัติต้องใช้หลักผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ มีการใช้อำนาจทหารที่แทรกแซงการจัดตั้งรัฐบาล มีนักการเมือง “งูเห่า” เนรคุณไปเข้าข้างฝ่ายตรงกันข้าม รัฐบาลอภิสิทธิ์มาจากเผด็จการ ประชาชนจึงมีสิทธิที่จะต่อสู้กับความไม่ดีขึ้น

การปิดกั้นของวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย เมื่อวาทกรรมได้ให้คุณค่าแก่ความหมายแล้วก็จะมีผลปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามไปในตัว โดยวาทกรรมชุดนี้มีการปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามโดยฝ่ายตรงข้ามจะมีความหมายว่า เป็นคนขี้แพ้ที่อิจฉา เป็นคนชั่วตามความเชื่อแบบพุทธ และกระทำผิดกฎหมาย เป็นคนใส่ร้ายรังแกทักษิณจนต้องระหกระเหินร่อนเร่ถูกสำนักข่าวต่างๆบิดเบือนข่าว แอบอ้างโกหกและคุกคามเพื่อจัดการกับผู้นำประชาธิปไตย การรัฐประหารและการกระทำใดๆ ที่เกิดจากการรัฐประหารเป็นการรังแกทักษิณ อำมาตยาธิปไตยบิดเบือนความจริงแทรกแซงระบบสร้างสองมาตรฐานข่มขู่ผู้ที่ทำมาหากิน ทำให้กลัวไปหมดข้าราชการก็กลัวพวกคร่ำครึยังต้องการแบบนั้นอยู่ ทหารบางคนเข้ามายุ่งเรื่องการเมืองเพราะความโกรธเคืองส่วนตัว กต.ถูกกดดันโดยอำนาจจากภายนอกให้ลาออกซึ่งขัดกับหลักนิติธรรม การรัฐประหารถูกกระทำขึ้นเพื่อรังแกทักษิณ แต่ทำให้ประเทศชาติเสียหาย การกระทำที่ไม่ถูกต้องผลของการกระทำย่อมไม่ถูกต้องไปด้วยดังนั้น รัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จึงเป็นเป็นผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ การตั้งคตส.ขึ้นมาสอบสวนทักษิณ ชิน

วัตร เป็นการแต่งตั้งศัตรูทางการเมืองขึ้นมากลั่นแกล้งใส่ร้ายเขา ทักษิณไม่ได้รับการพิจารณาคดีโดยชอบ ทหารเผด็จการไม่ปล่อยให้ประชาชนปกครองตนเอง รัฐบาลที่มีอำนาจอยู่ในเวลานั้นว่าเป็นรัฐบาลที่มาจากกาปฏิวัติเงียบ

วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย

ความหมายของวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย วาทกรรมชุดนี้เป็นชุดที่แสดงถึงความหมายของการชุมนุม โดยได้ให้ความหมายต่างๆไว้ดังนี้ ประชาธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง การชุมนุมเป็นการชุมนุมที่เสียสละ ประชาชนต้องลุกขึ้นสู้เอาประชาธิปไตยกลับคืนมา ทำเพื่อลูกหลาน จะกลับบ้านมือเปล่าไม่ได้

การปิดกั้นของวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย เมื่อวาทกรรมได้ให้คุณค่าแก่ความหมายแล้ว ก็จะมีผลปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามไปในตัว โดยวาทกรรมชุดนี้มีการปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามโดยฝ่ายตรงข้ามจะมีความหมายว่า เป็นอำมาตย์ซึ่งและเป็นผู้ที่ขโมยประชาธิปไตยไป นอกจากนั้นยังปิดกั้นการกระทำใดๆ ของ ผู้ที่ไม่เสียสละหรือผู้ที่ไม่ออกมาชุมนุม โดยจะเห็นเป็นคนเห็นแก่ตัวไม่ทำเพื่อชาติขวางความเจริญของลูกหลาน และยังปิดกั้นผู้ใดก็ตามที่ขัดขวางการกระทำของคนเสื้อแดง โดยถือว่าเป็นผู้ที่ขัดขวางการเป็นบุคคลที่มีส่วนในประวัติศาสตร์ของผู้ร่วมต่อสู้

วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ

ความหมายของวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ วาทกรรมชุดนี้เป็นชุดที่ให้คุณค่าแก่ผลสำเร็จของชัยชนะโดยให้ความหมายต่างๆไว้ว่า เราต้องแข่งขัน ผู้นำประชาธิปไตยจะนำความสุขความเจริญกลับสู่สังคม แข่งขันกับชาติอื่นได้ ความเจริญแข็งแกร่งกว่าเท่านั้นที่จะทำให้อยู่รอดหาไม่แล้วจะเป็นผู้พ่ายแพ้ไร้คุณค่า

การปิดกั้นของวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ เมื่อวาทกรรมได้ให้คุณค่าแก่ความหมายแล้วก็จะมีผลปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามไปในตัว โดยวาทกรรมชุดนี้มีการปิดกั้นคู่ตรงกันข้ามโดยฝ่ายตรงข้ามจะมีความหมายว่า คมช.ทำรัฐประหารขึ้นทำให้ประเทศไทยอ่อนแอพ่ายแพ้ความนำลงทุนแก่ต่างประเทศ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขัดขวางทักษิณเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเนรมิตสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพื่อความเจริญของประเทศชาติพ้นจากการด้อยค่าด้อยอำนาจ นอกจากนั้นยังปิดกั้นผู้ที่

ไม่ร่วมชุมนุม หรือขัดขวางการชุมนุมโดยเห็นเป็นพวกถ่วงความเจริญเป็นพวกล่าหลังทำให้ประเทศชาติไม่ก้าวหน้า

จากทั้งห้าชุดวาทกรรมที่ปรากฏในการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ผู้วิจััยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับชุดวาทกรรม คือ

1. ตอนที่ทักษิณยังอยู่ในอำนาจ มี 2 ชุดวาทกรรม ได้แก่ วาทกรรมชุดอภิชนุชนุชย์ และ วาทกรรมชุดไฝอำนาจ ก็เพียงพอต่อการทำให้การสื่อสารทางการเมืองของเขานั้นเป็นไปได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

2. แต่เมื่อหมดอำนาจ ชุดวาทกรรมเก่านั้นไม่เพียงพอต่อการรักษาอำนาจ และ ไม่เพียงพอต่อการให้การสื่อสารทางการเมืองของเขานั้นเป็นไปได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นจึงต้องสร้างวาทกรรมขึ้นมาใหม่ โดยที่ชุดวาทกรรมที่สร้างขึ้นมานั้นต้องมีการประสานหรือสอดรับกันไปกับชุดวาทกรรมเก่า โดย 3 ชุดวาทกรรมใหม่ ได้แก่ วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน และวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย

บทที่ 5

กลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 โดยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ในส่วนแรกจะเป็นการนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ ในส่วนที่สองจะเป็นการนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อ ตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล ส่วนที่สามจะเป็นการนำเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์เชิงปฏิบัติการของวาทกรรม ดังนี้

1. การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้

ความหมายของการสื่อสารทางการเมืองที่งานวิจัยฉบับนี้ ได้ให้คำจำกัดความไว้เพื่อจำกัดขอบเขตของงานวิจัยให้ชัดเจนนั้น มีความว่าการสื่อสารทางการเมืองหมายถึง “การใช้สื่อสารเพื่อกำหนดพลวัตของอำนาจ และ ใช้อำนาจมาจัดการกับสถานะที่เป็นอยู่ให้เป็นไปตามเจตจำนงของแหล่งข่าว โดยมีเป้าหมายเพื่อการครอบงำผู้รับสารและช่วงชิงผลประโยชน์ทางการเมือง” การสื่อสารทางการเมืองตามความหมายนี้อาจแบ่งแยกตามสถานะของผู้สื่อสารได้ใน 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1) สถานะที่ผู้สื่อสารมีอำนาจอยู่แล้ว การสื่อสารทางการเมืองของผู้สื่อสารในสถานะนี้มักจะเป็นไปในลักษณะที่กระทำเพื่อกำหนดพลวัตของอำนาจ เพื่อให้การมีอำนาจนั้นมีเสถียรภาพหรือเพิ่มพูนขึ้นและเพื่อที่จะครอบงำผู้รับสารอย่างมั่นคง และใช้ประโยชน์จากการครอบงำนั้น

2) สถานะที่ผู้สื่อสารปราศจากอำนาจ การสื่อสารทางการเมืองของผู้สื่อสารในสถานะนี้มักจะเป็นไปในลักษณะที่กระทำเพื่อกำหนดพลวัตของอำนาจให้ตนได้เข้าสู่อำนาจ หรือเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจ แล้วจึงจัดการอำนาจนั้นไปตามเจตจำนงของตน ทั้งนี้โดยครอบงำผู้รับสารอย่างมั่นคงและใช้ประโยชน์จากการครอบงำนั้น

Jacques Ellul ได้เคยทำการศึกษาศาสตร์สื่อสารทางการเมืองหรือชี้ชวนให้เชื่อไว้ในทั้งสองสถานะ โดยเขาได้พิจารณาการชี้ชวนให้เชื่อว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (Sociological Phenomenon) อย่างหนึ่ง และเขาได้ตั้งข้อสังเกตการปรากฏการณ์การชี้ชวนให้เชื่อในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เคยปรากฏขึ้นมาในอดีต แล้วเขาจึงได้แบ่งการชี้ชวนให้เชื่อออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ตามสถานะของผู้สื่อสาร ดังนี้

1) การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี (Propaganda of Integration)

การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคีนี้ มักจะถูกใช้ในสถานะที่ผู้สื่อสารมีอำนาจอยู่และต้องการคงอำนาจหรือเพิ่มพูนอำนาจ โดยผู้รับสารจะถูกครอบงำด้วยการที่ผู้สื่อสารบ่อนแวนวคิดให้ดูดกลืนอย่างซ้ำๆ

การชี้ชวนให้เชื่อในลักษณะนี้เป็นการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อให้เกิดความสงบ สันติสามัคคี ด้วยการทำให้ผู้รับสารรู้สึกไว้วางใจที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคม ไม่รู้สึกว่าตนถูกเอารัดเอาเปรียบ รู้สึกว่าสังคมมีความเชื่อมั่นร่วมกัน โอบอ้อมอารี ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีความสุข ไม่ก่อความขัดแย้งต่อกัน อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ประองตอง

ภาวะดังที่กล่าวมานั้นเป็นภาวะที่ง่ายต่อการปกครอง และการรักษาเสถียรภาพของอำนาจ อาจทำโดยสร้างความเชื่อร่วมกันและสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การชี้ชวนให้เชื่อแบบนี้พบได้ทั่วไปในสังคมที่มีเสถียรภาพ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง เช่น การส่งนักกีฬาไปแข่งขันระดับนานาชาติพลเมืองจะรวมใจไว้ที่การแข่งขันนั้นเพื่อเชียร์นักกีฬาของตน กรณีของไทยที่เห็นได้ชัด คือกรณีเขาทรายกาแล็กซี่ ครั้งนั้นชาวไทยรวมใจกันให้เขาทรายเมื่อเขาทรายชนะชาวไทยจะเกิดความรู้สึกภูมิใจและไว้ใจที่จะอยู่ในสังคมไทย และทุกครั้งพลเอกเปรมก็จะโทรไปแสดงความรักและห่วงใย ภูมิใจในการเสียสละพิชิตยอมเพื่อชาติบ้านเมือง ครั้งรัฐบาลทักษิณก็ปรากฏข่าวนักกีฬาเทนนิส ภราดร ศรีชาพันธุ์และข่าวการได้เหรียญรางวัลในกีฬาโอลิมปิกของนักกีฬาไทย และรัฐบาลก็ให้ความสำคัญกับข่าวและการได้รับเหรียญรางวัลดังกล่าว ข่าวดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารทางการเมืองหรือไม่ก็ตาม แต่เป็นผลดีต่อผู้ปกครอง

2) การชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation)

การชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นนี้ มักจะถูกใช้ในสถานะที่ผู้สื่อสารปราศจากอำนาจ และต้องการเข้าสู่อำนาจหรือเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจ

การชักชวนให้เชื่อในลักษณะนี้ เป็นการชักชวนให้เชื่อโดยการสร้างความสับสนวุ่นวาย ด้วยการกระตุ้นให้ผู้รับสารวิตกกังวล ตื่นกลัว เพื่อทำให้กลุ่มพลังมวลชนเคลื่อนไหวโดยรู้สึกว่าคุณเสียเปรียบจากการถูกรังแกโดยผู้ที่มีอำนาจไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ผู้ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ต่างชาติ หรือผู้ที่มีอำนาจในลักษณะอื่น อย่างไม่ชอบธรรม ลูกขึ้นเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่างๆ โดยความรู้สึกวิตกกังวล ตื่นกลัวที่ถูกกระตุ้นขึ้นนั้น

พลังมวลชนที่สับสนวุ่นวายจะพุ่งพล่าน และจะทำให้ผู้ที่มีอำนาจไม่อยู่ในฐานะที่จะใช้อำนาจดำเนินการปกครอง ดำเนินนโยบายใดๆ หรือกระทำการใดๆ ได้ การชักชวนให้เชื่อในลักษณะนี้ Jacques Ellul ได้ยกตัวอย่างว่ามีปรากฏใน กรณี Spartacus สงคราม Crusades การปฏิวัติของฝรั่งเศส การปฏิวัติในรัสเซีย การขึ้นสู่อำนาจของฮิตเลอร์ การปฏิวัติในจีน เป็นต้น การชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นนี้ มักจะถูกใช้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจหรือเพื่อเข้าสู่อำนาจ

Ellul ยังตั้งข้อสังเกตอีกว่า การชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นนอกจากจะใช้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจหรือเพื่อเข้าสู่อำนาจแล้ว ยังเคยถูกใช้ในขณะมีอำนาจด้วย เช่น กรณีฮิตเลอร์ นอกจากจะใช้การชักชวนให้เชื่อแบบนี้เพื่อเข้าสู่อำนาจแล้ว ยังใช้ขณะมีอำนาจ โดยการปลุกลัทธิชาตินิยม เพื่อให้ชาวเยอรมันวิตกกังวลว่าตนถูกเอารัดเปรียบจากชาติอื่นจนต้องลุกขึ้นสู้

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า การปลุกลัทธิชาตินิยมของฮิตเลอร์อาจพิจารณาได้ว่าเป็นการพยายามเปลี่ยนแปลงระบอบอำนาจของโลก แม้จะทำในขณะที่มีอำนาจรัฐก็คือเป็นการปลุกปั่นเพื่อเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจของโลก ผู้วิจัยยังเห็นเพิ่มเติมว่าการชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นอาจถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้ผู้ปกครองในขณะมีอำนาจ โดยไม่ต้องมีวัตถุประสงค์ในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจ หรือเพื่อเข้าสู่อำนาจก็ได้ เช่น กรณีมีปัญหาเศรษฐกิจชะงักงัน ผู้ปกครองอาจกระตุ้นให้มวลชนตื่นกลัวกับภัยพิบัติไม่ว่าจะเป็นภัยน้ำท่วมหรือภัยอื่นใด ที่เกิดขึ้นเองหรือผู้ปกครองสร้างขึ้น แล้วจึงใช้ความรู้สึกตื่นกลัวนั้นสร้าง

วาระ (Setting agenda) แห่งชาติขึ้นเพื่อระดมทรัพยากรไม่ว่าจะโดยการกู้ยืมหรือประการอื่นเพื่อนำมาใช้กระตุ้นเศรษฐกิจได้

ในหัวข้อ “การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้” นี้ผู้วิจัยจะนำเอาแนวคิดของ Ellul มาใช้ในการวิเคราะห์ว่ามีการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยขึ้นนี้อย่างไร โดยจะทำการวิเคราะห์จากสถานะการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามลำดับช่วงเวลา

เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมของสื่อสารทางการเมืองทั้งหมดด้วยตารางโดยจะแบ่งแยกให้เห็นถึงการสื่อสารทางการเมืองที่ทั้งสองฝ่ายได้กระทำในแต่ละช่วงเวลาแล้วจะอธิบายประกอบพอสังเขปดังนี้

ตารางที่ 2 : แสดงช่วงเวลาและกลยุทธ์ในการชี้ชวนให้เชื่อในการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายทักษิณ และฝ่ายต่อต้านทักษิณ

ช่วงเวลา	การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายทักษิณ	การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายต่อต้านทักษิณ
1. ช่วงเวลาที่ ทักษิณ มีอำนาจ โดยยังไม่มี การต่อต้าน	การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสะดวกสามัคคี	ไม่มี
2. ช่วงเวลาที่ ถูกต่อต้านโดย พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ทำการชุมนุมประท้วง	การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น	การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น
3. ช่วงเวลาแรกหลังรัฐประหาร	ระยะแรกหลังการรัฐประหาร เป็นการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี ต่อมาหลังมีการยุบพรรคไทยรักไทยเป็นการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น	การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสะดวกสามัคคี
4. ช่วงเวลารัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช ตลอดจนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์	การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น	การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น
5. ช่วงเวลารัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนถึงช่วงเกิดความไม่สงบ	การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น	การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสะดวกสามัคคี

จากตารางจะเห็นว่า เมื่อครั้งที่ทักษิณมีอำนาจโดยยังไม่ถูกต่อต้าน เขาได้ใช้กลยุทธ์การซื้อชนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี ต่อมาเมื่อถูกต่อต้านจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เขาก็ได้ปรับกลยุทธ์การซื้อชนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี มาเป็นการซื้อชนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นจนกระทั่งถูกรัฐประหาร อย่างไรก็ตามหลังการรัฐประหารในระยะแรก เขาก็ได้กลับไปทำการซื้อชนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคีอีกครั้งแต่ต่อมาภายหลังการมีการยุบพรรคไทยรักไทย เขาก็ได้ปรับกลยุทธ์ไปเป็นการซื้อชนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นอีกและใช้กลยุทธ์นี้จนเกิดเหตุการณ์ในวันที่ 13 เมษายน 2552

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในช่วงเวลาทั้งหมดที่งานวิจัยนี้ทำการศึกษาฝ่ายทักษิณได้ใช้กลยุทธ์การซื้อชนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นในขณะที่มีอำนาจ 2 ช่วงคือ ช่วงที่ทักษิณมีฐานะนายกรัฐมนตรีและกำลังถูกต่อต้านจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กับช่วงรัฐบาลรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช ตลอดจนนาย มชาย วงศ์สวัสดิ์ ซึ่งดูจะไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Ellul ในกรณีนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้กลยุทธ์การซื้อชนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นในช่วงเวลาดังกล่าวไม่ได้เป็นการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเข้าสู่อำนาจ แต่เป็นการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจ และมีการใช้แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมที่ใช้การคุกคามทำให้ฝ่ายต่อต้านยับยั้งชั่งใจในการต่อสู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นอีกว่าความต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจเกิดจากการที่มีมวลชนบางกลุ่มมีเป้าไกลกว่าการมีอำนาจของทักษิณ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือมีกลุ่มการเมืองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจซ่อนอยู่หลังความขัดแย้งทั้งหมด

การซื้อชนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นนั้นเป็นกลยุทธ์ที่ถูกใช้มากที่สุด และถูกใช้กับการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มที่หลุดออกจากอำนาจ

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้การซื้อชนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การซื้อชนให้เชื่อเพื่อความสามัคคีในการสื่อสารทางการเมืองของงานวิจัยฉบับนี้มี ดังนี้

(1) ช่วงเวลาที่ ทักษิณ มีอำนาจโดยยังไม่มี การต่อต้าน

ผลการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทยได้รับชัยชนะ ทักษิณในฐานะที่เป็นหัวหน้าพรรคไทยรักไทย จึงได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งน่าจะได้แก่ การที่พรรคไทยรักไทย ใช้กลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยใช้รูปแบบการตลาดนำหน้าการเมืองมาใช้ เท่าที่มีการเผยแพร่ข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคม พ.ศ. 2543 พรรคไทยรักไทยได้ใช้งบประมาณเป็นจำนวนกว่า 50 ล้านบาท สูงสุดในบรรดาพรรคการเมืองด้วยกัน¹

ต่อมาในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 พรรคไทยรักไทยใช้งบประมาณไปทั้งสิ้น 51 ล้านบาท ซึ่งในครั้งหลังพรรคไทยรักไทย ได้มอบหมายให้บริษัทตัวแทนโฆษณา 2 แห่งเป็นผู้สร้างสรรค์และออกแบบโฆษณา คือ บริษัท เอสซี แมทซ์บ็อกซ์ จำกัด และ บริษัท ฮาวคัม เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ทั้งนี้ รูปแบบของการรณรงค์โฆษณาคือ โฆษณาหาเสียงในการเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 ที่เป็นสื่อมวลชนนั้น ประกอบไปด้วย ภาพยนตร์หรือ สปอตโฆษณาทางโทรทัศน์จำนวน 2 ชุด โดยชุดแรก ได้นำออกเผยแพร่ทางโทรทัศน์ในช่วงเวลาก่อนการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง และต่อมาได้เผยแพร่ทาง www.thairakthai.or.th คือชุด “ใครว่าชีวิตเปลี่ยนไม่ได้” ประกอบด้วยภาพยนตร์ 3 เรื่อง คือ เรื่อง “ศักดิ์ชัย กิ่งทอง อดีตข้าราชการที่ถูกติดยาเสพติด” เรื่อง “สังข์คลี ผาดี อดีตคนพิการที่เดินไม่ได้กว่า 10 ปี” และเรื่อง “ประหยัด วรเวท ช่างทำปืนเถื่อน” ส่วนชุดที่สองได้แก่ชุด “โอกาส” เผยแพร่ทางโรงภาพยนตร์และเว็บไซต์ www.thairakthai.or.th ประกอบด้วย ภาพยนตร์ 3 เรื่องคือ “โอกาสคืออนาคต ชุดที่ 1” คือ “โอกาสคืออนาคต ชุดที่ 2” และคือ “โอกาสคืออนาคต ชุดที่ 3” ในส่วนของหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วยโฆษณา 5 ชุด ได้แก่ ชุด “หนึ่งเสียงของท่านจะเป็นพลังให้ผมทำงานอย่างต่อเนื่อง” ชุด “พึงวิสัยทัศน์ทักษิณ อนาคตประเทศไทย” ชุด “รัฐบาลที่มีเสถียรภาพคือหัวใจสำคัญ” ชุด “โอกาสคืออนาคต” ชุด “ขอบคุณทุกๆ หนึ่งเสียงที่มอบให้ไทยรักไทย”² โฆษณาทั้งหลายที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า มีลักษณะให้ความหวังถึงโอกาสที่จะมีอนาคตที่สดใส ครอบครัวยั่งยืน สังคมที่สงบสุข หากมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ ทั้งนี้สิ่งที่กล่าวจะมีได้หากให้โอกาสพรรคไทยรักไทยที่มีหัวหน้าพรรคที่มีวิสัยทัศน์ นอกจากนั้นยังแฝงแนวคิดชาตินิยมไว้ด้วย ลักษณะเช่นนี้เป็น

¹ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์, “การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวในการเมืองไทย: ศึกษากรณีพรรคไทยรักไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), หน้า 128.

² อัจฉรา ปัดมทรานวงศ์, “มายาคติและอุดมการณ์ในโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548: การวิเคราะห์ด้วยวิธีสัญวิทยา,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 3-4.

ลักษณะของการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสวัสดิเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจ และเพิ่มพูนอำนาจของพรรคไทยรักไทย

นอกจากการสื่อสารทางการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งแล้ว ทักษิณ ชินวัตร ยังใช้โอกาสในการเป็นรัฐบาลทำการสื่อสารทางการเมืองกับประชาชน ผ่านทางรายการ “นายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” ฎานิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ (2547) ได้ศึกษารายการดังกล่าวแล้วเห็นว่า “กระบวนการสร้างความหมายรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน ในส่วนของกระบวนการผลิต หรือที่นั่นเป็นกลุ่มผู้ปกครองที่มีอำนาจในสังคม ที่มีอำนาจการพูด การให้ความหมาย ที่มีการใช้สื่อวิทยุในมือ เนื่องจากสื่ออยู่ภายใต้อำนาจรัฐอย่างผูกขาด มีสิทธิอันเต็มที่ในการนำมาใช้เลือกช่วงเวลาได้อย่างชอบธรรม โดยมีโครงสร้างกระบวนการผลิตเป็นมาตรฐาน มีลำดับขั้นแบบราชการ ถูกควบคุมโดยนโยบายรัฐทุกขั้นตอนการผลิต ฉะนั้นเนื้อหา ความหมาย และอุดมการณ์ที่นำเสนอต่อประชาชนผู้ฟังจึงย่อมเป็นแบบถูกคัดเลือกผ่านการตัดสินใจมาแล้ว เป็นการสื่อสารในลักษณะแบบบนลงล่าง ผู้รับวาทกรรมจึงตกอยู่ในลักษณะที่ถูกกระทำ ถูกทำให้มีแนวความคิดทัศนคติ ไปตามแนวทางที่รัฐบาลต้องการ เป็นลักษณะอำนาจของวาทกรรม”³ ฎานิศภาค อธิบายอีกว่า “ลักษณะการใช้ภาษาสื่อสารของรายการดังกล่าว เป็นวิธีการสื่อสารที่ผู้ฟังไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกชวนเชื่อ หรือบังคับให้เชื่อ แต่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามด้วยความสมัครใจสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง หลักการโน้มน้าวใจชวนเชื่อที่ Ellul กล่าวว่า การโน้มน้าวชวนเชื่อที่สัมฤทธิ์ผล คือ การชวนเชื่อแบบอ่อนไม่ทำแบบตรงไปตรงมา นั้นจะนำมาซึ่งการยอมรับของผู้รับสารได้เป็นอย่างดี นับว่าเป็นรูปแบบการสื่อสารที่น่าจับตามองในการใช้จัดการกับความยอมรับของผู้รับสารอย่างได้ผล”⁴

จากความเห็นของฎานิศภาค พิจารณาได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองในรายการ “นายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” มีลักษณะเป็นการชี้ชวนให้เชื่อแบบอ่อนค่อยๆ ดูดซึมอย่างช้าๆ ด้วยความสงบเรียบร้อย เพื่อวางแนวคิดระบบคุณค่าให้สังคม จึงเห็นได้ว่าเป็นการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสวัสดิ

จึงพอสรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงเวลาที่ ทักษิณ ชินวัตร มีอำนาจโดยยังไม่มีถูกต่อต้านเป็นการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสวัสดิ

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 194.

(2) ช่วงเวลาที่ถูกต้องด้านโดยพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยทำการชุมนุมประท้วง

ในช่วงเวลานี้มีการสื่อสารทางการเมืองตอบโต้กันทั้งสองฝ่าย ดังนั้นผู้วิจัยจะแบ่งแยกการบรรยายเป็นสองส่วน โดยจะบรรยายถึงการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายต่อต้านทักษิณส่วนหนึ่ง และการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลทักษิณอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายต่อต้าน

การต่อต้าน ทักษิณ ชินวัตร ที่ปรากฏขึ้นทางสื่อสารมวลชนอย่างชัดเจนครั้งแรกเริ่มต้นขึ้นโดย นายสนธิ ลิ้มทองกุล และนางสาวสโรชา พรอุดมศักดิ์ ได้เริ่มวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลทักษิณ โดยเฉพาะตัวทักษิณเองอย่างรุนแรง ในการจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ จนกระทั่งรายการดังกล่าวถูกถอดออกจากรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.ในเดือนกันยายน พ.ศ.2548 ด้วยข้อกล่าวหาว่า นำบทความที่กระทบกระเทือนต่อเบื้องสูงไปสนทนากับคู่สนทนาในรายการ

นายสนธิ ลิ้มทองกุล และนางสาวสโรชา พรอุดมศักดิ์ คู่สนทนาปฏิเสธข้อกล่าวหา และนำรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ เป็นเมืองไทยสัญจร ไปสนทนากันที่สวนลุมพินีในเย็นของวันศุกร์ จากคนฟังกลุ่มเล็กๆ จากพื้นเป็นหมื่น และจากหมื่นเป็นแสน ในกลุ่มของผู้คว่ำรัฐบาลปรากฏว่า นายทองก้อน วงศ์สมุทร ลูกศิษย์คนสำคัญของหลวงตาบัวที่เคยพามือไปประท้วงพรรคประชาธิปัตย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อก่อนที่พรรคไทยรักไทยจะเข้ามาเป็นรัฐบาล เนื่องจากต้องการดันพรรคไทยรักไทยขึ้นมาบริหารประเทศก็ไปร่วมกับนายสนธิ ลิ้มทองกุล ด้วย ทำให้นักสังเกตการณ์ที่เฝ้ามองดูความเคลื่อนไหวของนายสนธิ ลิ้มทองกุล และรัฐบาล ด้วยความสงสัยว่าเกิดอะไรขึ้นเมื่อทั้งสามคน คือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายสนธิ ลิ้มทองกุล และนายทองก้อน วงศ์สมุทร ต่างก็เป็นศิษย์เอกของหลวงตาบัว และยิ่งสงสัยมากยิ่งขึ้น เมื่อมีอบสนธิ และสโรชา กลายเป็นขบวนการประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ต่อมา นายทองก้อน วงศ์สมุทร หายไป แต่ พล.ต. จำลอง ศรีเมือง ปรากฏเข้ามาพร้อมด้วยขบวนการมรดกจากเรื่องที่ถูกสาวลึกถึงเรื่องการคอร์รัปชันกลายเป็นการสร้างมือบประกาศคว่ำรัฐบาล⁵

⁵ อนันต์ อมรรตัย และกิริติ เกียรติยากร, 2543-2549 ทักษิณ ชินวัตร ทำชาติวิกฤต, (ปทุมธานี: สำนักพิมพ์จดหมายเหตุ, 2550), หน้า 186-187.

ในการชุมนุมประท้วงของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้ปรากฏมีการแสดงข้อกล่าวหาเป็นประเด็นสำคัญๆ พอยกตัวอย่างได้ดังนี้

1) การไร้ความสามารถในการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกล่าวหาว่า ทักษิณ ชินวัตร ไม่เข้าใจปัญหาแล้วเข้าไปดูหมิ่นคู่ขัดแย้งว่า เป็น “โจรกระจอก” ทั้งที่ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนทั้งในด้านเชื้อชาติและศาสนา การดูหมิ่นดังกล่าวมีแต่จะสร้างความขัดแย้งรุนแรงยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังเข้าไปแก้ปัญหาดัวยวิธีที่รุนแรงโดยมีการใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมอย่างรุนแรงทั้งในกรณีตากใบซึ่งใช้กำลังสลายการชุมนุมถูกกระทำอย่างไม่มีมนุษยธรรม มีการลำเลียงผู้ถูกจับกุมซึ่งมีจำนวนมากโดยมัดมือแล้วให้นอนทับกันไปหลายชั้นบนรถทหาร ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งจากการกดทับและขาดอากาศหายใจเป็นจำนวนนับร้อยคน นอกจากนั้นในกรณีกรือเซะ มีการใช้กำลังและอาวุธสงครามยิงเข้าไปในมัสยิดเพื่อสลายการชุมนุมจนมีผู้เสียชีวิตจำนวนหนึ่ง การกระทำในลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงการลุแก่อำนาจ ไร้ความสามารถในการเข้าใจและแก้ปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีพื้นฐานมาจากความแตกต่างด้านความเชื่อในทางศาสนา การใช้อาวุธสงครามยิงเข้าไปในมัสยิดซึ่งเป็นศาสนสถานที่ชาวมุสลิมให้ความเคารพบูชา การกระทำเช่นนี้เป็นการขยายความขัดแย้งให้บานปลายในที่สุด

2) การลุแก่อำนาจในการปราบปรามยาเสพติด จนเกิดกรณีฆ่าตัดตอนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยกล่าวหาว่า ทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายทำสงครามกับยาเสพติดจึงกำหนดให้สถานีตำรวจต่างๆ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดให้โทษขึ้นเพื่อความชัดเจนว่าห้องที่ใดมีผู้ที่อยู่ในข่ายต้องสงสัยเป็นใครบ้างมีจำนวนเท่าใด จากนั้นก็กำหนดเป้าหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการต่างๆ เพื่อลดจำนวนผู้ที่ต้องสงสัยดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติการหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีนั้นจะทำให้การลดจำนวนผู้ที่อยู่ในบัญชีได้ช้า และเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งผู้บังคับบัญชาและตำรวจชั้นผู้น้อยก็ช่วยกันแข่งขันเพื่อจะเอาผลงาน ทำให้มีการละเลยการมีวินัยในการดำเนินคดีไปตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยเมื่อตำรวจผู้น้อยไม่มีวินัยในการดำเนินคดีไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ผู้บังคับบัญชาก็เพิกเฉยไม่ดำเนินการกับตำรวจผู้น้อยที่ไม่มีวินัยนั้น ทั้งนี้เพื่อที่จะเอาผลงานที่ได้จากการลดจำนวนผู้ต้องสงสัยในบัญชีในเขตท้องที่ของตน จึงเกิดกรณีฆ่าตัดตอนขึ้นเป็นจำนวนมาก

3) การคอร์รัปชัน โดยข้อกล่าวหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ เช่น ข้อกล่าวหาเรื่องการทุจริตในการจัดซื้อเครื่องตรวจวัตถุระเบิด (CTX)

และข้อกล่าวหาเรื่องการก่อสร้างสนามบินไม่เป็นไปตามแบบแผนที่กำหนด จนเป็นเหตุให้รันเวย์ของสนามบินมีรอยร้าว เป็นต้น

4) การบริหารประเทศโดยมีผลประโยชน์ทับซ้อน โดยกล่าวหาว่า ทักษิณ ชินวัตร เป็นนักธุรกิจที่เข้ามาเล่นการเมืองและใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ต่อธุรกิจต่างๆ ของเขาในหลายกรณี เช่น กรณีการที่ธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออกปล่อยเงินกู้ให้แก่ประเทศพม่า โดยกล่าวหาว่ามีการเพิ่มวงเงินและลดดอกเบี้ยให้แก่ประเทศพม่า แต่ประเทศพม่าจะนำเงินดังกล่าวไปพัฒนาประเทศโดยซื้อหรือว่าจ้างบริษัทที่เกี่ยวข้องกับเขา กรณีการให้สิทธิของต่างชาติในการถือหุ้นในธุรกิจสัมปทานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ ดาวเทียม สายการบิน เพิ่มขึ้นทั้งนี้โดยกล่าวหาว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของธุรกิจของผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดซึ่งจะขายหุ้นให้แก่ต่างชาติ กรณีการเปลี่ยนระบบผลตอบแทน จากการเก็บผลตอบแทนของสัมปทานไปเป็นการเก็บภาษีสรรพสามิตซึ่งจะทำให้ธุรกิจเหล่านั้นได้เปรียบ และจะทำให้หุ้นมีราคาดีขึ้นเมื่อขายออกไป นอกจากนี้ยังมีกรณีย่อยๆ อีกมากเช่น กรณีการแปรรูปการปิโตเลียมแห่งประเทศไทย กรณีบริษัท ทีพีไอ จำกัด ของนายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ เป็นต้น

5) การอำพรางธุรกรรมต่างๆ โดยกล่าวหาว่า มีการจัดตั้ง บริษัท แอมเฟิล ริช จำกัด ขึ้นที่เกาะบริติช เวอร์จิน เพื่อเป็นที่โยกย้ายเงินและหุ้นต่างๆ ไปอำพราง ทั้งนี้เนื่องจากที่เกาะดังกล่าวมีการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารของผู้ลงทุนทำให้บุคคลทั่วไปหรือรัฐอื่นๆ ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบด้านการเงินหรือการทำธุรกรรมต่างๆ ได้ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการตรวจสอบการฟอกเงินหรือการตรวจสอบรายได้เพื่อเก็บภาษี ในข้อกล่าวหาเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบหรือปกปิดการกระทำผิด

6) การหลีกเลี่ยงภาษี โดยกล่าวหาว่า การกระทำตามข้อ 5) ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบการทำธุรกรรมซื้อขายหรือโอนย้ายหุ้นได้ จึงยากที่จะตรวจสอบว่าบุคคลใดมีเงินได้เป็นกำไรจากการซื้อขายหุ้นบ้าง ถือเป็นกรณีย่อยของการเสียภาษีเงินได้

7) การแทรกแซงสื่อสารมวลชน โดยกล่าวหาว่า ได้ทำการแทรกแซงสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อของรัฐ ไอทีวี ทั้งยังมีการคุกคามสื่อสารมวลชนเพื่อให้เสนอข่าวไปตามแนวทางที่รัฐบาลต้องการ ทำให้ประชาชนไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้

8) การแทรกแซงระบบตรวจสอบทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ โดยกล่าวหาว่า ได้ทำการแทรกแซงวุฒิสภาซึ่งมีอำนาจในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ แห่งชาติ และผู้ตรวจการแผ่นดิน จนองค์กรเหล่านั้นไม่สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบรัฐบาลตามที่ กฎหมายกำหนดได้

9) การทำปฏิญญาฟินแลนด์ โดยกล่าวหาว่า ได้มีการทำปฏิญญาฟินแลนด์ โดย มุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศในชั้นอุดมการณ์

10) การทำบุญในวัดพระแก้ว โดยกล่าวหาว่า ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการเข้าไปทำบุญ ในวัดพระแก้ว ซึ่งเป็นการไม่สมควรที่ราษฎรที่ไม่ใช่บุคคลที่เป็นสัญลักษณ์ของชาติ จะเข้าไป ทำบุญในสถานที่ๆ เป็นสัญลักษณ์ของชาติ

11) การย้ายเมืองหลวง โดยกล่าวหาว่า จะมีการย้ายเมืองหลวงซึ่งจะเป็นการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประเทศ

เนื้อหาของข้อกล่าวหาดังกล่าวมีลักษณะเป็นการให้ความหมายแก่การกระทำ ของ ทักษิณ ชินวัตร ว่า

1. เป็นการทุจริตและมีผลประโยชน์ทับซ้อน
2. เป็นการใช้อำนาจในทางมิชอบ
3. เป็นการละเมิดจริยธรรมและคุณธรรมของผู้นำประเทศ
4. เป็นการแทรกแซงระบบตรวจสอบทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ
5. เป็นการการกระทำที่ผิดพลาดเชิงนโยบายที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิและเสรีภาพ
6. เป็นการบ่อนทำลายความสามัคคีของคนในชาติและก่อให้เกิดการเผชิญหน้า ที่เสี่ยงต่อการใช้ความรุนแรง⁶

กล่าวโดยสรุป คือ เห็นได้ว่าเนื้อหาของข้อกล่าวหา มีลักษณะเป็นการสร้างความวิตกกังวล ตื่นกลัวในหมู่ประชาชนว่าจะถูกเผด็จอำนาจ เพื่อเรียกร้องให้ประชาชนลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลง ระบอบของอำนาจ ทั้งนี้ฝ่ายต่อต้าน ทักษิณ ได้พยายามทำให้ความหมายระบอบอำนาจที่กำลัง

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 186-229.

ต่อต้านให้ชัดเจน โดยเรียกว่าระบอบอำนาจนั้นว่า “ระบอบทักษิณ” และให้ความหมายว่าระบอบนี้เป็นระบอบเผด็จการซึ่งมี ทักษิณ ชินวัตรเป็นผู้นำ

นอกจากนี้อาจจะมีการสร้างความวิตกกังวลตื่นกลัวในหมู่ประชาชนเพื่อเรียกร้องให้มีการลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจแล้ว การดำเนินการเรียกร้องยังเป็นไปในลักษณะจัดให้มีการชุมนุม โดยมีการระดมผู้ชุมนุมให้มากขึ้นเรื่อยๆ และมีการเคลื่อนตัวย้ายการชุมนุมไปมาจนยากแก่การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องใช้พื้นที่ไม่ว่าจะเป็นท้องถนน ทำเนียบรัฐบาล ท้องสนามหลวง เป็นต้น การกระทำของฝ่ายต่อต้านทักษิณในลักษณะนี้เรียกได้ว่าเป็นการ “ชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น” (Propaganda of Agitation)

การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลทักษิณ

เมื่อรัฐบาลทักษิณ ถูกคุกคามด้วยการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ของฝ่ายต่อต้านหนักเข้าก็ปรากฏกระแสต่อต้านฝ่ายต่อต้านขึ้นมา โดยปรากฏการกระทำต่างๆ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารทางการเมืองของรัฐบาลทักษิณที่สำคัญพอยกตัวอย่างได้ดังนี้

1) มีการกระทำการปิดล้อมอาคารเนชั่นทาวเวอร์ เนื่องจากตีพิมพ์ข่าวที่ไม่เป็นผลดีต่อรัฐบาล ซึ่งปรากฏตามคำฟ้องของพนักงานอัยการที่ได้ทำการยื่นฟ้องเมื่อวันที่ 16 มี.ค.2550 และศาลชั้นต้นได้พิพากษาลงโทษจำเลย⁷ มีความสรุปว่า เมื่อวันที่ 30 มี.ค.2549 เวลากลางวัน จำเลยทั้ง 6 กับพวก ซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัด เรียกตัวเองว่า “คาราวานคนจน” เป็นผู้นำกลุ่มมวลชนร่วมกันใช้ไมโครโฟนพร้อมลำโพงหลายตัว ประกาศให้ประชาชนประมาณ 1,000-3,000 คน มาพร้อมกับจำเลยทั้ง 6 กับพวก ทำการปิดล้อมอาคารเนชั่นทาวเวอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต และร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป นำประชาชนมาทำการปิดล้อมทางเข้า-ออกของอาคาร ด้วยการร่วมกันใช้ไมโครโฟน โฆษณาประกาศบนหลังคารถบรรทุกขนาดเล็ก ให้ประชาชนดังกล่าวปิดล้อมอาคารดังกล่าวข้างต้น เพื่อเรียกร้องให้ นายประเสริฐ ศรีสืบ นายจักรกฤษ เพิ่มพูล และ นายภาคภูมิ เตมะสิริ ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ส่งตัวผู้สื่อข่าวที่รายงานข่าว ซึ่งกลุ่มของจำเลยทั้งหกกับพวกอ้างว่า หมิ่นเบื้องสูงออกมาพบ เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงที่ได้มีการตีพิมพ์ใน นสพ. คม ชัด ลึก ฉบับลงวันที่ 24 มี.ค. 2549 หากไม่ยินยอมตามข้อเรียกร้องดังกล่าว จำเลยกับพวกจะ

⁷ คำพิพากษาศาลอาญากรุงเทพฯ ได้ คดีหมายเลขดำที่ ด.1877/2550

ทำการปิดล้อมอาคารดังกล่าวข้างต้น เพื่อไม่ให้บุคคลซึ่งทำงานในอาคาร เข้า-ออก อีกทั้งพวกจำเลย ยังร่วมกันข่มขืนใจและขู่เข็ญ นายจักรกฤษ เพิ่มพูล ผู้เสียหายที่ 1 และ นายสุรชัย มุสาหมัด ผู้เสียหายที่ 2 กับพวกอีกประมาณ 211 คน ไม่สามารถเข้า-ออกอาคาร อันเป็นการหน่วงเหนี่ยวกักขังให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ทำให้เกิดความกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งสองกับพวก และสำนักพิมพ์คม ชัด ลึก ตลอดจนผู้บริหารหนังสือพิมพ์ดังกล่าว จำต้องยอมกระทำตามข้อเรียกร้องของจำเลยทั้ง 6 กับพวก⁸

2) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2549 ทักษิณ ชินวัตร ได้เขียนจดหมายถึงประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่ง สหรัฐอเมริกา มีใจความตอนหนึ่งว่า “นับตั้งแต่ต้นปีนี้เป็นต้นมาได้เกิดมีภัยคุกคามต่อประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทย สถาบันหลักของประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง และธรรมเนียมปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยข้อจำกัดของรัฐบาล ได้ถูกทำลายลงซ้ำแล้วซ้ำเล่าโดยกลุ่มผลประโยชน์ที่ต้องพึ่งพาการสร้างความปลอดภัย และการชุมนุมประท้วงตามท้องถนนในกรุงเทพฯ เป็นวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองที่กลุ่มเหล่านี้ ไม่อาจได้รับด้วยการได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง เนื่องจากล้มเหลวในอันที่จะกระพือให้เกิดความรุนแรงและความปั่นป่วนขึ้นมาได้ ฝ่ายตรงกันข้ามของข้าพเจ้าในเวลานี้ ก็กำลังพยายามหันมาใช้ยุทธวิธีนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญหลายรูปแบบ เพื่อบิดเบือนเจตนารมณ์ของประชาชน หากสถาบันประชาธิปไตยของเรามีความเข้มแข็งจริงในช่วงอีกหลายเดือนต่อไปนี้แล้ว ความพยายามดังกล่าวเหล่านี้ก็คงล้มเหลวไปด้วยเช่นเดียวกัน” และได้รับการตอบจากประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่ง สหรัฐอเมริกา มีใจความตอนหนึ่งว่า “ระบอบการเมืองที่เปิดกว้างและมีเสรีภาพกลายเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดการณ์ขึ้นไปได้ แต่ประชาชนชาวไทยมีความสามารถในการปรับตัวที่ดี และประชาธิปไตยในไทยก็เข้มแข็ง และข้าพเจ้ารู้ว่าประเทศของท่าน จะผ่านพ้นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ไปได้ โดยที่มีความมุ่งมั่นใหม่อีกครั้ง ในอันที่จะทำให้ประเทศไทยยิ่งใหญ่ต่อไป”⁹ ข้อความของจดหมายตอบโต้กันนี้ ได้ถูกตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับในประเทศไทย¹⁰

⁸ ทีมข่าวอาชญากรรม. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. คุก 2 ปี! แกนนาคาราวานคนจน-ลี้ล่อแม่ เก็บถาวร 30 พฤศจิกายน 2552. แหล่งที่มา:

<http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9520000145332> [2012, May 7].

⁹ มติชนรายวัน. เปิด จ.ม.โต้ตอบ ทักษิณ-บุช [ออนไลน์]. ปีที่ 29 ฉบับที่ 10350 ประจำวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2549. แหล่งที่มา: <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q3/2006july12p7.htm> [2012, Mar 10].

¹⁰ ในจดหมาย ทักษิณ ชินวัตร ได้แสดงความคาดการณ์เกี่ยวกับชัยชนะในการเลือกตั้งว่า “เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองที่กลุ่มเหล่านี้ ไม่อาจได้รับด้วยการได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง” ดังนั้น “ฝ่ายตรงกันข้ามของ

3) ทักษิณ ชินวัตร ได้กล่าวหาว่ามีบุคคลที่มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ เข้ามาทำให้บ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย โดยได้ทำการกล่าวหาดังกล่าวในการเป็นประธานการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน ในช่วงรัฐบาลรักษาการ โดยมีรัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการระดับปลัดกระทรวง อธิบดี และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 เพื่อกำชับให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดยมีความตอนหนึ่งว่า “ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นวันนี้ เพราะเกิดขึ้นจากหลายอย่าง เมื่อใดที่องค์กรปกติ ฎกองค์กรนอกระบบครอบงำ หรือมีอิทธิพลมากกว่าปกติบ้านเมืองจะวุ่นวาย หรือแปลชัดๆ คือ องค์กรนอกรัฐธรรมนูญหรือบุคคลที่มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ เข้ามาวุ่นวายในรัฐธรรมนูญมากเกินไป ไม่ทำหน้าที่ของตัวเอง ไม่เคารพกติกากฎหมาย หลายฝ่ายหลายองค์กร ไม่ทำหน้าที่ของตัวเองตามหน้าที่ บางคนไม่พอใจกติกา จะขอให้แก้กติกานอกระบบประชาธิปไตย นอกระบบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ผู้เสียผลประโยชน์ใช้กฎหมายแต่ไม่มีคนบังคับใช้กฎหมาย ในที่สุด ก็กลายเป็นเรื่องการสร้างวุ่นวาย”¹¹ การกล่าวหาดังกล่าวได้รับการเผยแพร่ในสื่อเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์มีการออกอากาศทุกช่อง

4) มีการจัดตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อสนับสนุนรัฐบาล และมีเหตุการณ์มวลชนของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านรัฐบาลได้มีการปะทะกันหลายครั้ง ในลักษณะ “มือบอนมือบอน” บางช่วงมีความถี่สูงถึง 2 ครั้ง ในรอบ 3 วัน ดังมีตัวอย่างเหตุการณ์ดังนี้ เมื่อวันที่ 22 ส.ค.49 หลังจาก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รักษาการนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิด “อุทยานเรียนรู้เสมือน” หรือ “Digital TK park” เมื่อเวลา 15.00-16.00 น. ของวันที่ 21 ส.ค. ณ ส่วนบริการ ชั้น 8 โซน D อาคารเซ็นทรัลเวิลด์ แล้วก็ได้หลบลกลุ่มผู้ชุมนุมต่อต้านที่รออยู่บริเวณทางลงโดยใช้ทางออกด้านหลัง และให้เจ้าหน้าที่กันไม่ให้รถของสื่อมวลชนติดตาม อย่างไรก็ตาม ระหว่างที่สื่อมวลชนวิ่งออกมาขึ้นรถบริเวณด้านหลังติดกับวัดปทุมวนาราม กลุ่มต่อต้านพ.ต.ท.ทักษิณ ได้วิ่งตามมาและตะโกนขับไล่ พ.ต.ท.ทักษิณ โดยที่กลุ่มสนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ก็วิ่งตามออกมาเช่นกัน และเข้าล้อมกลุ่มต่อต้านซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าไว้ ทำให้ทั้งสองฝ่ายทะเลาะและมีการปะทะกันขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้บาดเจ็บจนต้องถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลตำรวจ 3 ราย นอกจากนี้

ข้าพเจ้าในเวลา นี้ ก็กำลังพยายามหันมาใช้ยุทธวิธีนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญหลายรูปแบบ เพื่อเปิดเบื่อนเจตนาของประชาชน” เมื่อพิจารณาเทียบกับคำตอบของประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่งสหรัฐอเมริกาที่ว่า “ระบอบการเมืองที่เปิดกว้างและมีเสรีอาจกลายเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดการณ์ขึ้นมาได้” นำสังเกตว่าการคาดการณ์ว่า “กลุ่มเหล่านี้ ไม่อาจได้รับด้วยการได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง” โดยนัยยะแล้วเป็นการคาดการณ์ที่มองข้ามความเป็นระบอบการเมืองที่เปิดกว้างและมีเสรีหรือไม่

¹¹ กรุงเทพธุรกิจ. ทักษิณซัด คนมีบารมี ทำบ้านเมืองวุ่น [ออนไลน์]. วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549. แหล่งที่มา : <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q2/2006june30p7.htm> [2012, Mar 25].

เจ้าหน้าที่ตรวจชั้นผู้ใหญ่สั่งการทางวิทยุสื่อสารว่า ถ้าพบเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มต้านและ
 หนุน ให้จับตัวส่งสถานีตำรวจทุกคนเพื่อสอบสวน ผู้บาดเจ็บ 3 คน ถูกส่งตัวมาที่โรงพยาบาล
 ตำรวจ ประกอบด้วย น.ส. วศุพร บุญมี นายอิทธิพล ศรีวิเศษกุล และนายขวัญชัย จัยมณี โดย
 น.ส.วศุพร กล่าวว่า ได้ถูกชายฉกรรจ์ตรงเข้ามาชกต่อยบริเวณโหนกแก้มด้านขวา ขณะกำลังจะเข้า
 ไปช่วยนายอิทธิพล อายุ 70 ปี ซึ่งถูกรุมทำร้ายบาดเจ็บสาหัส จนเสียหลักล้มหัวกระแทกพื้น แพทย์
 ได้ทำการเย็บแผลให้ 2 เข็ม¹²

5) มีข่าวการวางระเบิดที่บริเวณสะพานข้ามแยกชั่งอี หลังมีข่าวดังกล่าวปรากฏขึ้น
 นพ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ทำการแถลงข่าวเกี่ยวกับ
 เหตุการณ์ดังกล่าวว่า “โดยปกตินายกรัฐมนตรีจะออกจากบ้านพักเวลา 09.00 น.เศษ แต่วันนี้
 นายกรัฐมนตรีเดินทางจากบ้านพักก่อนเวลา คือ 08.05 น. ระหว่างที่เดินทางมานั้น เจ้าหน้าที่
 รักษาความปลอดภัยสังเกตเห็นรถคันดังกล่าวจอดอยู่ใต้สะพานข้ามแยกจรัญสนิทวงศ์ จึงแจ้ง
 กลับไปยังเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยชุดที่เหลือให้สังเกตการณ์สำรวจเจ้าของรถ จากนั้นไม่
 นานนักผู้ต้องหาเดินเข้ามาที่รถและเปิดประตูขยับรถออกไป 10 เมตรเศษ เจ้าหน้าที่รักษาความ
 ปลอดภัยจึงขอตรวจค้นรถ จึงพบวัตถุระเบิด เชื้อปะทุไฟฟ้า ฝักแคที่ต่อวงจรรีโมทพร้อมทำงาน
 กระสอบทราย 7 กระสอบเพื่อบังคับทิศทางให้ระเบิดไปยังทิศทางที่ขบวนรถของรักษาการ
 นายกรัฐมนตรีผ่านไป ทั้งนี้ ผู้ต้องหาได้แต่งกายผิดสังเกตในช่วงเวลาเช้าวันนี้ คือใส่หมวก และ
 แว่นดำดำด้วย” นพ.สุรพงษ์ กล่าวว่า “เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคได้ประเมินอำนาจการทำลายล้างของ
 ระเบิดชุดนี้แล้วยืนยันว่ารัศมีการทำลายล้างของระเบิดมีอาณาเขต 1 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม
 ชุมชนประชาชน และโรงเรียนพิมลวิทย์ ซึ่งให้เหินว่ามีความพยายามที่จะทำร้ายรักษาการ
 นายกรัฐมนตรีโดยไม่คำนึงถึงชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์ในบริเวณใกล้เคียง และ
 ไม่คำนึงเลยว่าประเทศจะเป็นอย่างไร จะเกิดผลกระทบอย่างไรในผลที่จะตามมา และภาพลักษณ์
 โดยรวมของประเทศ”¹³

6) เกิดข่าวลือเกี่ยวกับการรัฐประหาร หลังจากมีข่าวการวางระเบิดที่บริเวณสะพาน
 ข้ามแยกชั่งอีก็มีการจับกุมตัว “จ่ายักษ์” ซึ่ง ต่อมาเขาได้ให้การว่านอกจากมีแผนลอบสังหารแล้ว

¹² ประชาไท. ม็อบชนม็อบ ครั้งที่ 2 ในรอบ 3 วัน เจ็บจนต้องส่งโรงพยาบาล [ออนไลน์]. 22 ส.ค.
 2549. แหล่งที่มา : <http://prachatai.com/journal/2006/08/9387> [2012, May 10].

¹³ ASTV ผู้จัดการออนไลน์. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. “หมอลើบ” ยันชั่ววี! แผนสังหาร “ทันผู้นำ”
 [ออนไลน์]. 24 สิงหาคม 2549. แหล่งที่มา :
<http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9490000108183> [2012, May 7].

ยังมีการวางแผนที่จะทำรัฐประหารอีกด้วย เมื่อชาวดังกล่าวได้กระจายออกไปก็ได้ก่อให้เกิดข่าวลือต่อไปอีกต่างๆ นานาอย่างต่อเนื่อง นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้เขียนบทความไว้มีข้อความบางส่วนว่า “ผมเห็นใจคุณประชัย เลี้ยวไพฑูริย์นะครับ ที่ถูก “ข่าว” (ซึ่งตำรวจไม่ยอมรับว่าเป็นทางการ) ลือว่า อาจถูกขัดทอต่อว่าเกี่ยวข้องกับคดี “คาร์บอนัม” เพราะทุกคนในเมืองไทย (หรืออาจรวมมหาอำนาจต่างชาติด้วย) ก็อาจถูกขัดทอได้ทั้งนั้น ชะตาชีวิตของทุกคน แขนงไว้กับคำสารภาพของจำเลยคนเดียว” และยังเขียนอีกว่า “ยักขนั้นเป็นจำก็จริง แต่ก็ยังเป็นยักขด้วย มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ผิดแผกจากจำอื่นๆ ในกองทัพไทย อย่างน้อยก็เป็นยักขในคดี “คาร์บอนัม” ของตำรวจเวลานี้ เพราะอะไรต่อมิอะไรที่ตำรวจรู้ ก็ล้วนมาจากยักขตนนี้ทั้งนั้น หลักฐานอะไรที่ตะแกรงงานไว้ ก็ยังหาไม่ได้สักชิ้น ไม่ว่าจะอภิสิทธิ์ไชยวณิช หรือจรวดอาร์พีจี แดงการณณ์ฉบับหนึ่งของคณะปฏิวัติ หรือหลักฐานอื่นใดซึ่งควรจะค้นได้ในเคหสถานของคนที่ถูกขัดทอถึง แม้แต่เป้าหมายของ “คาร์บอนัม” คืออะไรแน่ ก็เพิ่งรู้จากแกนี่เอง...อย่างไรก็ตาม คำว่า “ปฏิวัติ” ซึ่งหลุดจากปากของยักขตนนี้ ให้ประโยชน์ทางการเมืองแก่รัฐบาลรักษาการไม่น้อยเลย”¹⁴

จากข้อเท็จจริงที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยขออภิปรายดังนี้ การที่กลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาลตอบโต้ด้วยการ ร่วมกันนำกลุ่มเข้าปิดล้อมอาคารเนชั่นทาวเวอร์ หรือเคลื่อนไหวจนมีเหตุการณ์มวลชนของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านรัฐบาลได้มีการปะทะกันหลายครั้ง ในลักษณะ “มีอบชนมีอบ” บางช่วงมีความถี่สูงถึง 2 ครั้ง ในรอบ 3 วัน การตอบโต้กันด้วยความรุนแรงในลักษณะนี้ เช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดการ ปะทะ ต่อกู้ ชัดแย้ง กับฝ่ายต่อต้านรัฐบาลและเกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น เท่ากับเป็นการกระพือการปลุกปั่นของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลให้ปั่นป่วนยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดความวิตกกังวลในหมู่ประชาชนในด้านความมั่นคงทางการเมือง จะเรียกว่าเป็นการรุกรกลับโดยการให้ความรุนแรงสยบการเคลื่อนไหวของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลก็ได้

เมื่อปรากฏข่าวการวางระเบิดลอบสังหารทักษิณ ชินวัตร นพ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ก็ได้ทำการแถลงข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวในลักษณะที่จะเกิดความวุ่นวายในประเทศ เช่น การกล่าวว่า “เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคได้ประเมินอำนาจการทำลายล้างของระเบิดชุดนี้แล้วยืนยันว่ารัศมีการทำลายล้างของระเบิดมีอาณาเขต 1 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมชุมชนประชาชน และโรงเรียนพิมลวิทย์” การกล่าวถึงรัศมี “การทำลายล้าง”

¹⁴ นิธิ เอียวศรีวงศ์. มติชนรายวัน. เพราะ “มนุษย์ไม่ได้กินเกลบ” [ออนไลน์]. ปีที่ 29 ฉบับที่ 10418 วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2549 . แหล่งที่มา :

ของระเบิดกว้างถึง 1 ตารางกิโลเมตร คือ กว้าง 1 กิโลเมตร ยาว 1 กิโลเมตร เป็นรัศมีที่กว้างมาก การกล่าวเช่นนี้มีลักษณะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตกใจกลัวในหมู่ประชาชน นอกจากนั้นการที่ นพ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี ชี้ให้เห็นว่า “มีความพยายามที่จะทำร้ายรักษาการนายกรัฐมนตรียุติโดยไม่คำนึงถึงชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์ในบริเวณใกล้เคียง และไม่คำนึงเลยว่าประเทศจะเป็นอย่างไร จะเกิดผลกระทบอย่างไรในผลที่จะตามมา และภาพลักษณ์โดยรวมของประเทศ” นั้นก็มีลักษณะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวลของประชาชนเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ที่ยิ่งไปกว่านั้นคือการรำลือเกี่ยวกับคำให้การของจำเลยที่ 7 ที่ว่าหากการลอบสังหารครั้งนี้ไม่สำเร็จจะมีการลอบสังหารอีกครั้งด้วยการยิงด้วยจรวดอาร์พีจี และหากไม่สำเร็จอีกจะมีการรัฐประหารตามมา การกระทำเช่นนี้มีลักษณะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวลของประชาชนเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง

นอกจากนั้น ทักษิณ ชินวัตร ยังได้ทำการสื่อสารทางการเมืองด้วยตนเองในหลายลักษณะ เช่น เขียนจดหมายถึงประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่ง สหรัฐอเมริกา การกระทำเช่นนี้ย่อมเรียกร้องความสนใจจากประชาชนให้ตระหนักถึงปัญหาว่าเป็นปัญหาระดับนานาชาติ และตนเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญในการติดต่อกับผู้นำอันดับหนึ่งของโลก แม้จะได้รับคำตอบที่เย็นชาแต่ก็เรียกร้องความสนใจได้ไปแล้ว ในส่วนของข้อความตอนหนึ่งของจดหมายดังกล่าวที่ว่า “ฝ่ายตรงกันข้ามของข้าพเจ้าในเวลานี้ ก็กำลังพยายามหันมาใช้ยุทธวิธีนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญหลายรูปแบบ เพื่อบิดเบือนเจตนารมณ์ของประชาชน” นั้นก็เป็นการแสดงความชอบธรรมให้แก่ตนเอง และสร้างความวิตกกังวลในความไม่มั่นคงของชาติที่ก่อโดยฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ให้แก่ประชาชนที่รับทราบได้เป็นอย่างดี หลังจากนั้น เขายังได้กล่าวในลักษณะเดียวกันในการเป็นประธานการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 เพื่อกำชับให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดยได้กล่าวหาว่ามี “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” เข้ามาก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ การกล่าวเช่นนี้ก็มีลักษณะ เป็นการแสดงความชอบธรรมให้แก่ตนเอง และสร้างความวิตกกังวลในความไม่มั่นคงของชาติ ที่ก่อโดยฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ให้แก่ประชาชนที่รับทราบได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้รับสารวิตกกังวล ตื่นกลัว เพื่อทำให้กลุ่มพลังมวลชนเคลื่อนไหวโดยรู้สึกว่าการเสียเปรียบจากการถูกรังแกโดยผู้มีอำนาจนอกระบบกฎหมาย อย่างไม่ชอบธรรม ลูกขึ้นเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่างๆ โดยความรู้สึกวิตกกังวล ตื่นกลัวที่ถูกกระตุ้นขึ้นนั้น หรือเรียกว่าการทำการสื่อสารทางการเมืองด้วยการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) นั่นเอง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองจากการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี (Propaganda of Integration) ซึ่งเดิมใช้อยู่ก่อนมีการต่อต้านรัฐบาลมาเป็นการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) การปรับกลยุทธ์ในลักษณะนี้ย่อมเป็นการกระตุ้นให้เกิดความปั่นป่วนรุนแรงขึ้น จนมีข่าวลือว่าจะมีการนำมวลชนเข้าปะทะกันในวันที่ 20 กันยายน 2549 ในที่สุดก็เกิดการรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549 ฝ่ายรัฐประหารเองก็ได้หยิบยกประเด็นเรื่องความแตกแยกในประเทศ มาเป็นเหตุผลหนึ่งในการรัฐประหาร แม้การปรับกลยุทธ์เช่นนี้น่าจะทำให้การรัฐประหารเกิดได้สะดวกจนทำให้ทักษิณสูญเสียอำนาจไปได้ง่ายดาย แต่ก็เป็นผลในทางบวกต่อการสื่อสารทางการเมืองภายหลังการรัฐประหาร โดยเขาได้ใช้เรื่องเล่าจากข่าวลือการรัฐประหาร สร้างความรู้แก่ประชาชนไว้ก่อนในขณะที่เขาอยู่ในฐานะที่มีอำนาจสร้างวาทกรรม แล้วจึงนำอำนาจของวาทกรรมที่สร้างไว้ขึ้นไปสร้างวาทกรรมใหม่ในโฟนอินเมื่อเขาหมดอำนาจและต้องการใช้อำนาจของวาทกรรมในการชิงอำนาจ

(3) ช่วงเวลาแรกหลังรัฐประหาร

ในช่วงเวลานี้มีการสื่อสารทางการเมืองตอบโต้กันทั้งสองฝ่าย ดังนั้นผู้วิจัยจะแบ่งแยกการบรรยายเป็นสองส่วน โดยจะบรรยายถึงการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติส่วนหนึ่ง และการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายสนับสนุนทักษิณอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติและรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์

ในการทำการรัฐประหาร คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.)¹⁵ ได้ทำการสื่อสารทางการเมืองทั้งในเชิงรุก ซึ่งได้แก่การส่งข้อมูลข่าวสารออกไปสู่มวลชน ในลักษณะสร้างความชอบธรรมและรักษาเสถียรภาพของอำนาจของตน และในเชิงรับ ซึ่งได้แก่ การกระทำการปิดกั้นการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายตรงกันข้ามเพื่อป้องกันการสื่อสารทางการเมือง โดยการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ของฝ่ายตรงกันข้ามที่อาจมีขึ้นดังจะแยกอธิบายได้ ดังนี้

¹⁵ ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.)

1. การสื่อสารทางการเมืองในเชิงรุก ในลักษณะสร้างความชอบธรรมและรักษาเสถียรภาพของอำนาจของตน โดยได้ทำตั้งแต่ทำการสื่อสารทางการเมืองเป็นครั้งแรกโดยการออกแถลงการณ์ฉบับแรกในเวลา 23.50 น. ของวันที่ 19 กันยายน 2549 มีความว่า

“ด้วยเป็นที่ปรากฏความแน่ชัดว่า การบริหารราชการแผ่นดิน โดยรัฐบาลรักษาการปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝ่าย สลายความรู้รักสามัคคีของชนในชาติ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ต่างฝ่ายต่างมุ่งหวังเอาชนะ ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ และมีแนวโน้มวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยประชาชนส่วนใหญ่ เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการแผ่นดิน อันสื่อไปในทางทุจริตประพฤตินิยมชอบอย่างกว้างขวาง หน่วยงาน องค์กรอิสระถูกครอบงำทางการเมือง ไม่สามารถสนองตอบเจตนารมณ์ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหา และอุปสรรคหลายประการ ตลอดจนหมิ่นเหม่ ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนของปวงชนชาวไทยอยู่บ่อยครั้ง แม้หลายภาคส่วนของสังคม จะได้พยายามประนีประนอม คลี่คลายสถานการณ์มาโดยต่อเนื่องแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งยุติลงได้ ดังนั้น คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วยผู้บัญชาการเหล่าทัพ และผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ขอยืนยันว่า ไม่มีเจตนาเข้ามาเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดินเสียเอง แต่จะได้คืนอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขกลับคืนสู่ปวงชนชาวไทยโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อธำรงรักษาไว้ ซึ่งความสงบสุข และความมั่นคงของชาติ รวมทั้งเทิดทูนไว้ ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพยิ่งของปวงชนชาวไทยทุกคน”

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 95 ก หน้า 14)

จากแถลงการณ์ดังกล่าวพอจะสรุปเหตุผลของการรัฐประหารได้ดังนี้

- 1) รัฐบาลรักษาการปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝ่าย สลายความรู้รักสามัคคีของชนในชาติ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย
- 2) ประชาชนส่วนใหญ่ เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการแผ่นดิน อันสื่อไปในทางทุจริตประพฤตินิยมชอบอย่างกว้างขวาง

3) หน่วยงาน องค์การอิสระถูกครอบงำทางการเมือง ไม่สามารถสนองตอบเจตนา مردم ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ

4) หมิ่นเหม่ ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนของปวงชนชาวไทยอยู่บ่อยครั้ง

แถลงการณ์ดังกล่าว เป็นการอธิบายเหตุผลของการกระทำรัฐประหารเพื่อสร้างความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจ ซึ่งจะทำให้เกิดความสะดวกรในการรักษาความสงบเรียบร้อยอันเป็นพื้นฐานของการใช้อำนาจ ทั้งนี้เป็นไปเพื่อรักษาเสถียรภาพของอำนาจนั่นเอง

หลังจากได้ออกแถลงการณ์ฉบับแรกแล้ว คปค.ยังได้กระทำการสื่อสารทางการเมืองอีกจำนวนมาก การสื่อสารทางการเมืองทั้งหลายที่ได้กระทำตามมานั้น อยู่ภายใต้พื้นฐานหลักการใหญ่ที่เป็นเหตุผลของการกระทำรัฐประหารตามแถลงการณ์ฉบับแรก ซึ่งพอจะยกตัวอย่างการทำการสื่อสารทางการเมืองของ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) และรัฐบาลสุรยุทธ์ซึ่งเป็นรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐประหารดังกล่าวที่สำคัญๆ ได้ดังนี้

- 26 กันยายน 2549 ผู้นำรัฐประหารให้สัมภาษณ์ครั้งแรกหลังรัฐประหารครบ 7 วัน ขอให้ประชาชนตรวจสอบข่าวจากหน่วยงานราชการเพื่อป้องกันข่าวลือและกำชับให้ทุกจังหวัดทำความเข้าใจกับประชาชน

- 12 ตุลาคม 2549 นายกรัฐมนตรีชี้แจงแนวทางการทำงานแก่ทูตต่างประเทศที่ประจำอยู่ในประเทศไทย

- 13 ตุลาคม 2549 นายกรัฐมนตรีพบปะผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย 11 จังหวัด

- 25 ตุลาคม 2549 นายกรัฐมนตรีเชิญตัวแทน 43 พรรคการเมืองหารือถึงสถานการณ์ทางการเมือง

- 6 พฤศจิกายน 2549 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมชี้แจงนโยบายแก่ผู้ช่วยทูตทหารต่างประเทศ 22 ประเทศที่ประจำในประเทศไทย

- 13 พฤศจิกายน 2549 นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์รายการ “นายกฯ พบสื่อที่ทำเนียบรัฐบาล”

- 23 พฤศจิกายน 2549 ประธาน คมช. ให้สัมภาษณ์สถานีโทรทัศน์ CNN ถึงการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549
- 30 พฤศจิกายน 2549 ประธาน คมช. มอบนโยบายปลูกฝังความรักชาติ พร้อมระบุ “อยากร้องไห้” เมื่อ คตส.พิจารณาและพบโครงการทุจริตของรัฐบาลชุดก่อน
- ธันวาคม 2549 รัฐบาลจัดรายการ “สายตรงทำเนียบ” ออกอากาศ สัปดาห์แรกแพร่ภาพทางช่อง 11
- 5 ธันวาคม 2549 คมช. กำชับทหารตรวจพื้นที่ที่ความเข้าใจประชาชนที่ อาจตกเป็นเครื่องมือทางการเมือง
- 10 ธันวาคม 2549 ประธาน คมช. จัดสัมมนาพลังไทยก้าวสู่โลกาภิวัตน์ อย่างพอเพียง
- 13 ธันวาคม 2549 นายกรัฐมนตรีเชิญผู้บริหาร บรรณาธิการ สื่อสารมวลชนขอความร่วมมือเสนอข่าวในเชิงสร้างสรรค์
- 16 ธันวาคม 2549 ประธาน คมช. ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “อนาคตประเทศไทย อนาคต คมช.” ปลูกฝังความรักชาติ
- 23 ธันวาคม 2549 ประธาน คมช.เปิดงาน “รวมพลังไทยร้อยใจเป็นหนึ่งเดียว” ที่จังหวัดเชียงใหม่
- 27 ธันวาคม 2549 คมช.แจกสมุดปกขาวแก่สื่อมวลชน หน่วยงานราชการ องค์กรและสื่อต่างประเทศ
- 26 มกราคม 2550 ประธาน คมช.ให้สัมภาษณ์ CNN ในประเด็นร่าง รัฐธรรมนูญ
- 30 มกราคม 2550 รัฐบาลตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต เชียงรุก ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารที่ก่อให้เกิด คลาดเคลื่อน เกิดความเข้าใจผิด กระตุ้นการ ประชาสัมพันธ์ผลงาน
- 1 กุมภาพันธ์ 2550 ประธาน คมช. ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์ ถึงสถานการณ์ภายในประเทศ
- 9 กุมภาพันธ์ 2550 ประธาน คมช. ปาฐกถา “จิตสำนึกแห่งการรักแผ่นดินที่ กระทบวงยุติธรรม
- 11 กุมภาพันธ์ 2550 ประธาน คมช.พบผู้ว่าราชการจังหวัด บุริรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ขอความร่วมมือสร้างความสงบ
- 15 กุมภาพันธ์ 2550 ประธาน คมช.เปิดงาน “2550 ปีแห่งการ ส่งเสริมอุดมการณ์รักชาติ” กระตุ้นเตือนกำลังพลของกองทัพให้ยึดมั่นปฏิบัติไปในทางเดียวกัน

และงาน “รวมพลังไทย รู้รักสามัคคี ทำความดีถวายในหลวง” ที่จังหวัดลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อ่างทอง และอยุธยา

- มีนาคม 2550 ประธานคมช.สถาปนาวันไทยอาสาป้องกันชาติและรวมพลังไทยรู้รักสามัคคี ที่จังหวัดนครราชสีมา
- 6 มีนาคม 2550 ประธานคมช.เปิดโครงการคุณธรรมนำไทย เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความสามัคคีของคนในชาติ
- 9 มีนาคม 2550 ประธานคมช.เปิดงานมหกรรมเฉลิมพระเกียรติรักในหลวง 80 พรรษา รวมใจพิทักษ์เมือง
- 8 เมษายน 2550 ประธานคมช. เปิดคอนเสิร์ตปลุกกระแสรักชาติ โดยเพลงปลุกใจเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 15 เมษายน 2550 รัฐบาลตั้งวอร์รูมทำความเข้าใจกับประเทศ เยอรมันนี อังกฤษ ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย
- 8 พฤษภาคม 2550 นายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุมร่วมหัวหน้าพรรคและตัวแทน 44 พรรคการเมือง
- 9 พฤษภาคม 2550 รัฐบาลจัดพิธีถวายปฏิญาณเพื่อ “ล้างทุจริตให้สิ้นเทิดไท้องค์ราชัน” ให้ทุกคนตั้งมั่นในความดี สามัคคีและดำเนินชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง
- 1 กรกฎาคม 2550 คมช. อบรมข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ให้ความรู้ร่างรัฐธรรมนูญก่อนรณรงค์ประชาชน
- 14 กรกฎาคม 2550 คมช.จัดคอนเสิร์ตรักชาติ ปลุกกระแสรักชาติ สามัคคี
- 15 กรกฎาคม 2550 ประธาน คมช. พบปะประชาชนในเขตดอนเมืองในโครงการ “รู้รักสามัคคีเพื่อแผ่นดิน”
- สิงหาคม 2550 สำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทยจัดมหกรรมประชาธิปไตย ปฏิญญาพัฒนาการเมืองไทย 2550 เพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนในการประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ
- 13 สิงหาคม 2550 นายกรัฐมนตรีเปิดงาน “มหกรรมรวมพลังประชาธิปไตย พร้อมใจลงประชามติ”¹⁶

¹⁶ สุจิตรา วรุณโณ, “การใช้พื้นที่ของแหล่งข่าวและการปิดกั้นการแทรกแซงทางการเมืองหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์สารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552), หน้า 55-71.

กล่าวโดยสรุปคือ การสื่อสารเมืองของฝ่ายคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติและรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ในช่วงนี้มีลักษณะค่อยๆ ทำความเข้าใจกับประชาชน กลุ่มทางการเมืองต่างๆ และต่างชาติ โดยมีการเดินทางไปพบปะกับกลุ่มพลังทางการเมืองต่างๆ และทูตต่างประเทศ เกี่ยวกับเรื่อง ความรักชาติ ความสามัคคี การรักษาความสงบ การต่อต้านคอร์รัปชัน ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เศรษฐกิจพอเพียง และร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการรักษาระบบของอำนาจที่ตนได้มาจากการทำรัฐประหาร โดยเนื้อหาทั้งหมดของการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้อยู่ภายใต้วาทกรรมของ แดงการณ์ฉบับแรกของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ในเวลา 23.50 น. ของวันที่ 19 กันยายน 2549

2. การสื่อสารทางการเมืองในเชิงรับ นอกจาก คปค. จะใช้แดงการณ์ฉบับแรกในการสร้างความชอบธรรมและรักษาเสถียรภาพของอำนาจแล้ว คปค. ยังได้กระทำการในลักษณะปิดกั้นสื่อของฝ่ายตรงกันข้ามอีกหลายอย่าง เพื่อป้องกันการสื่อสารทางการเมืองโดยการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ของฝ่ายตรงกันข้ามที่อาจมีขึ้น โดย คปค. ใช้เหตุผลด้านความมั่นคงเป็นข้ออ้างในการออกประกาศต่างๆ เริ่มตั้งแต่ออกประกาศ คปค. ฉบับที่ 10 ลงวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 มีความดังนี้

“ตามที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ยึดอำนาจการปกครองไว้เรียบร้อยแล้วนั้น

เพื่อให้เกิดความสามัคคีภายในชาติ อันจะเป็นรากฐานในการแก้ไขวิกฤตและฟื้นฟูประเทศไทยให้ลุล่วงไปโดยเร็ว คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงขอความร่วมมือ ร่วมใจ มายังสื่อมวลชนทุกสำนัก ทุกประเภท ทุกแขนง ตลอดจนผู้ประกอบการสื่อมวลชนทุกราย และสื่อมวลชนทุกคน ได้โปรดร่วมกันเสนอข่าวสารตามความเป็นจริง และเป็นไปในทางสร้างสรรค์ เพื่อฟื้นฟูความสามัคคีภายในชาติ และทำให้ประเทศไทยกลับสู่ความสงบสุขโดยเร็วที่สุด

ประเทศไทยของเราได้บอบช้ำเพราะความแตกแยก แดงสามัคคีมากพอแล้ว จึงจำเป็นที่พี่น้องประชาชนชาวไทยทุกคนจะได้ร่วมแรงร่วมใจกันฟื้นฟูชาติบ้านเมือง ฟื้นฟูความสามัคคี นำความสงบสุขกลับคืนประเทศไทย ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยเร็วที่สุด

คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความหวังอย่างแรงกล้าที่จะได้รับความ
ร่วมมือจากทุกท่านอย่างพร้อมเพรียงกัน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้”
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 95 ก หน้า 12)

และคปค.ยังได้ออกคำสั่งฉบับที่ 5 ลงวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 มีความดังนี้

“ตามที่ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองแล้วนั้น จึง
ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการควบคุม ยับยั้ง
และทำลาย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในระบบสารสนเทศ ผ่านระบบ
เครือข่ายการสื่อสารทั้งปวง ที่มีบทความ ข้อความ คำพูด หรืออื่นใด อัน
อาจจะส่งผลกระทบต่อการปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้มีประกาศในเบื้องต้น
แล้ว”

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 95 ก หน้า 19)

นอกจากนั้นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ ยังกระทำการอื่นในการปิดกั้นการสื่อสารทาง
การเมืองของฝ่ายทักษิณ เช่น จ้างทีมงานวิเคราะห์ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เชิงลึกตามหนังสือ
ด่วนมาก ที่คมช. 0003.6/18 ลงวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2550 โดยจ้างทีมมีดร.เชียรช่วง
กัลยาณมิตรเป็นหัวหน้าทีม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีการใช้พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 พ.ร.บ.
กฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 พ.ร.บ. ควบคุมการใช้คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ด้วย

กล่าวโดยสรุปคือ การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ และ
รัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ในช่วงนี้มีทั้งการสื่อสารทางการเมืองในเชิงรุกและเชิงรับ โดยรุกเข้าไปทำ
ความเข้าใจกับกลุ่มพลังทางการเมืองต่างๆ และนานาชาติประเทศ และรับโดยปิดกั้นการสื่อสาร
ทางการเมืองของฝ่ายทักษิณไม่ให้เข้ามาทำการสื่อสารทางการเมืองโดยการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการ
ปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) และเนื้อหาของการสื่อสารทางการเมืองทั้งหมดอยู่ภายใต้
วาทกรรมของแถลงการณ์ของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ฉบับแรก อย่างไรก็ตามยังมีลักษณะเป็นการทำเพื่อสร้าง
ความชอบธรรมในระบอบอำนาจของตนและการกระทำที่เป็นไปอย่างซ้ำๆ ค่อยๆ ให้ดูกลมกลืนที่ละ

น้อยด้วยความสงบ สันติ สามัคคี จึงเรียกได้ว่าเป็นการทำการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี (Propaganda of Integration)

การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายสนับสนุนทักษิณ

หลังจากถูกรัฐประหาร ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งอยู่ระหว่างปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรีโดยรอบที่ จะเข้าประชุมสหประชาชาติก็คงพักอยู่ในต่างประเทศและยังไม่เดินทางกลับ ปฏิกริยาต่างๆ ของ ทักษิณในระยะแรกหลังวันรัฐประหารสำเร็จ พอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

- 20 กันยายน 2549 เขาได้ออกแถลงการณ์มาจากประเทศอังกฤษ ขอให้ทุก ฝ่ายสร้างความสมานฉันท์และจัดการเลือกตั้งโดยเร็ว
- 3 ตุลาคม 2549 ได้ลาออกจากหัวหน้าพรรคไทยรักไทย
- 22 ตุลาคม 2549 นายนพดล ปัทมะ ยืนยันทักษิณยุติบทบาททางการเมือง ไม่เกี่ยวข้องกับกรณีเคลื่อนไหวของพรรคไทยรักไทยและยังไม่กลับประเทศไทย
- 26 ตุลาคม 2549 คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ภริยาทักษิณ ได้เดินทางเข้า พบ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ
- 15 มกราคม 2550 ทักษิณให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ดิเอียนวอลล์สตรีท เจอนัล ที่ประเทศสิงคโปร์ ยืนยันไม่คิดจะหวนคืนตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีก จะเร่งช่วยเหลือทาง สังคมแทน
- 21 มกราคม 2550 นพดล ปัทมะ ยืนยัน ทักษิณ เดินทางไปประเทศจีนเพื่อ พบกับ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน และสถานีโทรทัศน์ CNN เผยแพร่ว่าถือเป็นจุดเริ่มต้นของความ สมานฉันท์¹⁷

เป็นต้น จะเห็นว่าในระยะแรก ทักษิณให้ความร่วมมือกับคณะรัฐประหารเป็นอย่างดี แต่ อย่างไรก็ดีตามสัญญาณของความขัดแย้งรอบใหม่ปรากฏเมื่อ

- มีนาคม 2550 ทักษิณกล่าวสุนทรพจน์ที่ International Institute for Strategic Studies กรุงลอนดอนประเทศอังกฤษ ในหัวข้อ Democracy at a crossroad ยืนยัน

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 55-71.

วางมือทางการเมือง แต่เริ่มตั้งข้อสังเกตโจมตีภาพลักษณ์ของคณะรัฐประหารว่ารัฐบาลที่มาจากการยึดอำนาจมักหลงระเห็จในอำนาจและพยายามสืบทอดอำนาจ

- 11 มีนาคม 2550 พรรคไทยรักไทยทวงถามหลังทำหนังสือถึงคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติเพื่อขออนุญาตในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง
- 13 พฤษภาคม 2550 www.hi-thaksin.com เผยแพร่คลิปวีดีโอคำสัมภาษณ์ 9 เดือนกับความในใจทักษิณ ในคลิปดังกล่าวเขาระบุว่าเขาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการกล่าวหาในคดีต่างๆ
- มิถุนายน 2550 นายจาตุรนต์ ฉายแสง แถลงข่าวว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้รับความเป็นธรรมในคดียุบพรรคฯ สั่งพิมพ์คำวินิจฉัยเป็นภาษาอังกฤษ ส่งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายโลก
- 14 มิถุนายน 2550 นายนพดล ปัทมะ ระบุ ทักษิณ ยังไม่อาจกลับไทยได้เร็วเพื่อต่อสู้คดีที่ถูกอายัดบัญชีเงินฝากที่ไม่เป็นธรรมตามที่ต้องการเนื่องจาก คมช.ไม่รับประกันความปลอดภัย
- 15 มิถุนายน 2550 เวทีพีทีวีและนปก. เปิดวีซีดีคำปราศรัยของ ทักษิณ ความยาว 30 นาทีให้กลุ่มผู้ชมฟัง¹⁸

จะเห็นได้ว่าจุดเปลี่ยนที่สำคัญของท่าทีของฝ่ายทักษิณ คือ ช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2550 โดยมีปัจจัยหลักสองประการคือ ความไม่เป็นธรรมกรณีอายัดบัญชีเงินฝากของทักษิณ กับการยุบพรรคไทยรักไทย จนมีการเริ่มนำเอาวีซีดีคำปราศรัยของ ทักษิณไปเปิดให้กลุ่มพลังมวลชนที่จัดตั้งอยู่ก่อนแล้วฟัง

ในส่วนของการจัดตั้งพลังมวลชนนั้นได้มีการจัดตั้งอยู่ก่อนแล้ว ตั้งแต่ก่อนการทำรัฐประหารและหลังการทำรัฐประหารสำเร็จใหม่ๆ โดยกลุ่มที่จัดตั้งอยู่ก่อนรัฐประหารพอจะยกตัวอย่างได้ ดังนี้

- สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (สกอ.) ที่มี นายคำตา แคนบุญจันทร์ เป็นแกนนำกลุ่ม
- คาราวานคนจน ที่มี นายอรรถฤทธิ์ สิงห์ลล เป็นเลขาธิการ และมี นายชูพงษ์ ถี่ถ้วน นายธนวิษณุ ปาละกะวงค์ ณ อัญญา เป็นแกนนำร่วม

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 55-71.

- สมาคมพิทักษ์ผลประโยชน์ผู้ขับรถแท็กซี่ที่กรุงเทพฯ ที่มี นายชินวัฒน์ หาบุญพาด เป็นนายกสมาคม ฯลฯ เป็นต้น

แต่หลังจากการรัฐประหารได้มีการจัดตั้งกลุ่มพลังมวลชนเพิ่มเติมพยกตัวอย่างได้ดังนี้

- กลุ่มคนวันเสาร์ไม่เอาเผด็จการ ซึ่งได้แก่กลุ่มประชาชนที่รวมตัวต่อต้านรัฐประหารทางอินเทอร์เน็ต จัดชุมนุมครั้งแรกที่ท้องสนามหลวงเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549¹⁹

- เครือข่าย 19 กันยา ต้านรัฐประหาร ซึ่งเป็นเครือข่ายนักศึกษาและนักกิจกรรมทางสังคม จัดชุมนุมครั้งแรกที่บริเวณหน้าศูนย์การค้าสยามพารากอน เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2549²⁰

- กลุ่มอิสระโคมแดง วารสาร Question Mark และสำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน ร่วมการประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2549²¹

- กลุ่มพลเมืองภิวัฒน์ โดยนายสมบัติ บุญงามอนงค์ จัดชุมนุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2550 และเป็นครั้งแรกที่ใช้สัญลักษณ์สีแดงในการเคลื่อนไหว²²

- กลุ่มพีทีวี รวมตัวกันตั้ง “แนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ” เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2550²³ ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ”

- กลุ่มคนรักทักษิณ ไม่เอาเผด็จการ จัดตั้งโดยอดีตส.ส.พรรคไทยรักไทย มีนาย นิสิต สิ้นธุไพร เป็นแกนนำ²⁴

- กลุ่มสภาสนามหลวงต้านเผด็จการนำโดยนายสุรชัย ตำนานวัฒนานุสรณ์²⁵

¹⁹ อุเชนทร์ เชียงเสน และชัยวัช ตุลาธน, บรรณาธิการ. 19-19 ภาพ ชีวิต และการต่อสู้ของคนเสื้อแดง จาก 19 กันยา 49 ถึง 19 พฤษภาคม 53 (กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน, 2554), หน้า 30.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 37.

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 48.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

- กลุ่มคนพิทักษ์ประชาธิปไตย ชุมนุมที่ท้องสนามหลวงเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2551²⁶

หลังจากการเปลี่ยนท่าทีของฝ่ายทักษิณ ตามที่กล่าวในข้างต้น คือ ในช่วงระหว่างเดือน พฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2550 ทักษิณและกลุ่มพลังมวลชนเหล่านี้ได้เคลื่อนไหวในความคิดที่สูงขึ้นอย่างมาก โดยเคลื่อนไหวในลักษณะที่พอยกตัวอย่างได้ดังนี้

- 23 มิถุนายน 2550 นปก.ได้เคลื่อนตัวไปชุมนุมหน้ากองบัญชาการ กองทัพบกเพื่อขับไล่ คมช.

- 25 มิถุนายน 2550 นปก.ได้เคลื่อนตัวแบบดาวกระจายปราศัยโจมตีคมช. ตามสถานที่ต่างๆ

- 27 มิถุนายน 2550 นปก.ที่ชุมนุมอยู่ที่บริเวณท้องสนามหลวงได้นำเอาวีซีดี บันทึกลีลาเสียงซึ่งเป็นเสียงอ้างถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในทางที่ไม่เหมาะสม และเชื่อมโยงพล เอกเปรม ตินสุลานนท์ ที่พยายามใช้พระราชดำรัสไปในทางที่ตนวางแผนไว้

- 30 มิถุนายน 2550 นปก.ใช้แผนดาวกระจายปราศัยในที่ต่างๆ ย่านสยาม สแควร์โจมตี คมช.

- 1 กรกฎาคม 2550 กลุ่ม 19 กันยายน ออกแถลงการณ์ไม่รับร่าง รัฐธรรมนูญและเคลื่อนตัวไปชุมนุมที่หน้าบ้านสี่เสาเทเวศร์พร้อมปราศัยโจมตีการรัฐประหาร

- 11 กรกฎาคม 2550 ทักษิณยืนยันกับสำนักข่าวอัลจาซีราว่าตนไม่ได้รับความ เป็นธรรมในคดีทุจริต

- 22 กรกฎาคม 2550 นปก.นำผู้ชุมนุมไปปราศัยที่หน้าบ้านสี่เสาเทเวศร์ และ เกิดการปะทะจากการฝ่าแผงกั้น นปก.ขว้างปาสิ่งของใส่เจ้าหน้าที่ที่พยายามสกัดกั้น ขณะที่ เจ้าหน้าที่ใช้สเปรย์พริกไทยและแก๊สน้ำตากับผู้ชุมนุมก่อนสลายตัวไป สโมสรกองทัพได้รับความเสียหายและมีผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย

- 15 สิงหาคม 2550 กลุ่มไทยรักไทย นำโดยนายจาตุรนต์ ฉายแสง คุณหญิง สุดารัตน์ เกตุราพันธ์ นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี นายเนวิน ชิดชอบ จัดปราศัยใหญ่เพื่อรณรงค์ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญที่สนามหลวง โดยสวมใส่เสื้อแดงที่มีคำว่า "We Vote No" เป็นสัญลักษณ์

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 70.

- 17 สิงหาคม 2550 นายพดล ปัทมะ นำแถลงการณ์ของทักษิณแจกจ่าย แก่สื่อมวลชนไทยและต่างประเทศ โดยในแถลงการณ์มีข้อความว่า คมช.มีแผนดำเนินการทำลายความน่าเชื่อถือของตนเอง และพร้อมจะต่อสู้หากรัฐบาลไทยจะขอให้ส่งตัวกลับในฐานะผู้ร้ายข้ามแดนโดยว่าจ้างทนายทั้งไทยและต่างประเทศไว้แล้ว

- 19 สิงหาคม 2550 กลุ่มไทยรักไทยยืนยัน การลงประชามติครั้งนี้ไม่ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย เนื่องจากผู้นำพยายามชี้้นำให้ประชาชนรับร่างรัฐธรรมนูญ และสร้างความเข้าใจผิดว่าหากผ่านร่างจะมีการเลือกตั้งเร็วขึ้น รวมทั้งปิดกั้นข่าวสารของผู้ที่ไม่เห็นชอบด้วย²⁷

กล่าวโดยสรุป คือ การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายทักษิณหลังรัฐประหารจนถึงรัฐบาลสมัครแบ่งได้เป็นสองช่วงใหญ่ๆ คือ

ระยะแรกเขาได้ให้ความร่วมมือกับคมช.เป็นอย่างดีโดยทำการสื่อสารทางการเมืองไม่มากนักและเนื้อหาของการสื่อสารก็มีลักษณะที่พยายามทำให้เกิดความสมานฉันท์

แต่ต่อมาในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2550 ได้ปรากฏข่าวเกี่ยวกับการไม่ได้รับความเป็นธรรม จากการกล่าวหาในคดีต่างๆ ของทักษิณและพรรคไทยรักไทยไม่ได้รับความเป็นธรรมกรณียุบพรรค จึงเกิดการเคลื่อนไหวของมวลชนด้วยความถี่สูงขึ้น มีการเกิดความวุ่นวายเนื่องจากการเคลื่อนไหวของมวลชน ในลักษณะ “ดาวกระจาย” เกิดการปะทะกันระหว่างมวลชนกันเจ้าหน้าที่หลายครั้ง และเนื้อหาของการสื่อสารทางการเมืองก็เปลี่ยนไปจากการพยายามทำให้เกิดความสมานฉันท์มาเป็นการสร้างความวิตกกังวลว่าประเทศจะก้าวถอยหลังจากประชาธิปไตย ซึ่งต่อมาเนื้อหาเหล่านี้ก็ได้พัฒนาไปจนเป็นวาทกรรมในโฟนอินดังที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 4 อาจกล่าวได้ว่าเงื่อนไขของความขัดแย้งในรอบนี้ คือ การยุบพรรคไทยรักไทย และการที่ทักษิณเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม

ลักษณะของการสื่อสารทางการเมืองในระยะหลัง ที่มีการปลุกปั่นให้เกิดความวุ่นวายเกิดการปะทะกันก่อให้เกิดवादกล้ววิตกกังวลในความมั่นคงในสิทธิเสรีภาพ ทำให้ผู้ปกครองมีความไม่สะดวกในการทำการปกครอง และเป็นการสร้างโอกาสที่ฝ่ายตนจะเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจ

²⁷ สุจิตรา วุฒโน, “การใช้พื้นที่ของแหล่งข่าวและการปิดกั้นการแทรกแซงทางการเมืองหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549,” หน้า 67-70.

เพื่อเข้าสู่อำนาจ การสื่อสารทางการเมืองลักษณะนี้เรียกได้ว่าเป็นการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation)

กล่าวได้ว่าภาพรวมของการสื่อสารทางการเมืองหลังการรัฐประหาร จนถึงรัฐบาลสมัคร นั้น ฝ่ายคมช. ได้ทำการสื่อสารทางการเมืองแบบชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี (Propaganda of Integration) เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจและคงอำนาจไว้ ส่วนฝ่ายทักษิณแม้ระยะแรกจะให้ความร่วมมือกับคมช. เป็นอย่างดี แต่ต่อมาเมื่อรู้สึกว่ามันไม่ได้รับความเป็นธรรมในคดีต่างๆ ของตนตลอดจนความรู้สึกไม่เป็นธรรมในกรณียุบพรรคไทยรักไทย จึงเป็นเงื่อนไขที่จะเริ่มทำการปลุกปั่นให้เกิดความวุ่นวายเกิดการปะทะกันก่อให้เกิดความกลัววิตกกังวลในความมั่นคงในสิทธิเสรีภาพ ทำให้ผู้ประกอบการมีความไม่สะดวกในการทำกรปกครอง และเป็นการสร้างโอกาสที่ฝ่ายตนจะเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจเพื่อเข้าสู่อำนาจหรือทำการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ตอบโต้ฝ่ายคมช. นั่นเอง ปรัชญาการณในลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Ellul ได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามหลังจากมีการยุบพรรคไทยรักไทยกลุ่มไทยรักไทย ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองที่สังกัดพรรคไทยรักไทยเดิม ก็ได้มารวมตัวกันใหม่โดยทำการจัดตั้งพรรคพลังประชาชนเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 และได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างเด็ดขาด จนได้ทำการจัดตั้งรัฐบาลโดยมีนายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคพลังประชาชนในขณะนั้นเป็นนายกรัฐมนตรี

(4) ช่วงเวลา รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช ตลอดจนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

ในช่วงเวลานี้มีการสื่อสารทางการเมืองตอบโต้กันทั้งสองฝ่าย ดังนั้นผู้วิจัยจะแบ่งแยกการบรรยายเป็นสองส่วน โดยจะบรรยายถึงการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลส่วนหนึ่ง และการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายต่อต้านอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายต่อต้านรัฐบาล

หลังจาก นายสมัคร สุนทรเวช เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2551 ในระยะแรกฝ่ายต่อต้านรัฐบาลยังไม่ได้ทำการเคลื่อนไหว แต่ต่อมาเมื่อรัฐบาลมีท่าทีที่จะสนับสนุนการแก้รัฐธรรมนูญ ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลจึงได้เริ่มทำการเคลื่อนไหวโดยมีลักษณะของการเคลื่อนไหวที่พอสรุปได้ดังนี้

- 25 พฤษภาคม 2551 พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้เริ่มต้นจัดชุมนุมใหญ่ ณ บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ในชื่อเรียกว่า "การชุมนุมใหญ่ต่อต้านการล้มล้างรัฐธรรมนูญปี 2550" เพื่อต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญและโค่นล้มรัฐบาล ต่อมาเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2551 ได้ทำการเคลื่อนตัวเข้าสู่ทำเนียบรัฐบาล และได้ชุมนุมอยู่ในทำเนียบรัฐบาลเป็นเวลา 193 วัน
- 26 สิงหาคม 2551 พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยบุกยึดสถานีโทรทัศน์ NBT
- 7 ตุลาคม 2551 พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยปิดล้อมรัฐสภาชั่วคราวจนเกิดการแถลงนโยบายของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ จนมีการปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจปราบจลาจล มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก
- 24-25 ตุลาคม 2551 พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เคลื่อนตัวเข้าไปชุมนุมในสนามบินสุวรรณภูมิ และการทำอากาศยานแห่งประเทศไทยได้สั่งปิดสนามบินเป็นการชั่วคราว²⁸

การชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในช่วงนี้ มีลักษณะเป็นการปักหลักชุมนุมในทำเนียบรัฐบาลแต่ก็มีการเคลื่อนตัวเข้าไปก่อความวุ่นวายในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นที่สถานีโทรทัศน์ NBT หรือการปิดล้อมรัฐสภา และในที่สุดก็เคลื่อนตัวเข้าไปชุมนุมในสนามบินดอนเมืองและสุวรรณภูมิ

จะเห็นได้ว่าเงื่อนไขในความขัดแย้งคราวนี้ เริ่มต้นจากการต่อต้านความพยายามในการแก้ไขรัฐธรรมนูญของฝ่ายรัฐบาล และได้ขยายตัวออกไปมีลักษณะเป็นสร้างความวิตกกังวล ความกลัว และเป็นการก่อความวุ่นวายให้ผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจปกครองได้สะดวก นอกจากนั้นเนื้อหาของ การเคลื่อนไหวยังเป็นความพยายามโค่นล้มรัฐบาล ซึ่งกล่าวโดยรวมได้ว่าเป็นการพยายามเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจ จึงกล่าวได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางการเมืองแบบการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation)

²⁸ อูเชนทร์ เขียงเสน และชัยวิชิต ตูลาธน, บรรณาธิการ. 19-19 ภาพ ชีวิต และการต่อสู้ของคนเลือดแดง จาก 19 กันยายน 49 ถึง 19 พฤษภาคม 53, หน้า 81.

การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาล

นอกจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้จัดการชุมนุมดังที่กล่าวมาแล้ว ก็เกิดมีพลังมวลชนฝ่ายหน้ารัฐบาลออกมาเคลื่อนไหวด้วยเช่นกันโดยมีการเคลื่อนไหวในลักษณะดังนี้

- 25 พฤษภาคม 2551 ประชาชนที่สนับสนุนรัฐบาล ได้รวมตัวกันต่อต้านพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่ชุมนุมใหญ่อยู่ ณ บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย โดยเดินขบวนไปชุมนุมที่สะพานมัฆวาน ระหว่างเดินขบวนมีการปะทะกันมีผู้บาดเจ็บหลายคน
- 14 มิถุนายน 2551 กลุ่ม “สนามหลวงต้านเผด็จการ” นำโดยนายสุรชัย ด่านวัฒนานุสรณ์ จัดประชุมสมัชชาวิสามัญและชุมนุมต่อต้านพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่ท้องสนามหลวง
- 12 กรกฎาคม 2551 กลุ่ม “คนไทยพิทักษ์ประชาธิปไตย” เผาสินค้าที่พวกเขาเห็นว่าสนับสนุนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ระหว่างการชุมนุมที่สนามหลวง
- 26 สิงหาคม 2551 นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในขณะนั้นได้แถลงการณ์ให้เลิกข้าง
- 1 กันยายน 2551 กลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาลนายสมัคร เคลื่อนตัวออกจากสนามหลวงไปปิดล้อมกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย แล้วเกิดการปะทะกันที่บริเวณแยกจปร. และหน้ากองบัญชาการกองทัพบก จนเป็นเหตุให้นายณรงค์ศักดิ์ กรอบโธสง ถูกตีถึงแก่ความตาย
- 11 ตุลาคม 2551 ครอบครัวยุติธรรมวันนี้ได้จัดงาน “ความจริงวันนี้สัญญาครั้งที่ 1” ที่อาคารรัตนเดอริโดม เมืองทองธานีเพื่อรำลึกวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2540 เป็นการจัดชุมนุมครั้งแรกที่มีการใช้ “สีแดง” เป็นสัญลักษณ์อย่างเป็นทางการในการเคลื่อนไหว ในการชุมนุมครั้งนี้แกนนำและผู้ชุมนุมทั้งหมดใส่เสื้อแดง
- 28 ธันวาคม 2551 ครอบครัวยุติธรรมวันนี้ได้จัดงาน “ความจริงวันนี้สัญญาครั้งที่ 4” ที่สนามหลวง แล้วเคลื่อนไปปิดล้อมรัฐสภาในตอนดึก เพื่อขัดขวางการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนในวันที่ 30 ธันวาคม 2551 จึงมีการเปลี่ยนสถานที่แถลงไปเป็นที่กระทรวงต่างประเทศแทน²⁹

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 65-80.

จะเห็นได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลสมัครในช่วงเวลานี้มีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) มีการใช้พลังมวลชนเคลื่อนเข้าปิดล้อมกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและมีการเข้าปะทะกับฝ่ายกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยซึ่งเป็นวิธีการที่เคยใช้ปฏิบัติมาแล้วตั้งแต่ครั้งทักษิณเป็นนายกรัฐมนตรี
- 2) มีการเริ่มใช้สื่อเป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้อย่างเป็นทางการ
- 3) เริ่มมีการแบ่งแยกข้างไม่ให้อยู่ตรงกลางโดยได้ให้ความหมายว่าฝ่ายตรงกันข้ามเป็นฝ่ายที่ทำให้บ้านเมืองเสียหาย

การกระทำลักษณะเช่นนี้มีลักษณะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวล โดยการปะทะกันย่อมก่อให้เกิดความกลัวในหมู่ประชาชนว่าจะมีความวุ่นวายเกิดขึ้น นอกการใช้สื่อร่วมกับการแบ่งแยกให้เลื่อมล้ำกันนั้นก็มีลักษณะทำให้เกิดความชัดเจนของอัตลักษณ์คู่ขัดแย้งก็จริง แต่หากคู่ขัดแย้งมีความเชื่อที่ต่างกันรุนแรงเกินไปจะเกิดการต่อสู้กันได้ง่ายขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองในช่วงนี้ของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลสมัคร เป็นการทำการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation)

การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลสมัครเพื่อตอบโต้ การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยนั้นเป็นลักษณะเฉพาะของฝ่ายสนับสนุนทักษิณที่ได้กระทำอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแตกต่างจากแนวการปฏิบัติทั่วไปตามแนวคิดของ Eilul ที่ฝ่ายจะรักษาอำนาจมักจะทำการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี (Propaganda of Integration) ให้เกิดความสงบเรียบร้อยและสะดวกในการที่จะใช้อำนาจปกครอง ผู้วิจัยเห็นว่าการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นตอบโต้ในลักษณะเช่นนี้ จะมีผลในทางทำให้เกิดความยับยั้งชั่งใจในหมู่มวลชนของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย³⁰ และผู้วิจัยยังเห็นอีกว่าการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นที่ทำในขณะมีอำนาจนี้เป็นการต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจโดยฝ่ายที่ซ่อนอยู่ด้านหลังความขัดแย้ง

³⁰ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ที่ตัดสินใจที่จะใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ของฝ่ายสนับสนุนทักษิณเพื่อตอบโต้ การชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น ของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อยู่เสมอนี้ มีแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม กล่าวคือเชื่อว่าบุคคลใดๆ ย่อมตัดสินใจภายใต้การประเมินเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่จะได้รับและความเสียหายที่จะเกิดแก่ตน หากประโยชน์ที่จะได้รับไม่คุ้มกับความเสียหาย บุคคลนั้นๆ ก็จะยับยั้งชั่งใจไม่ในการลงมือกระทำดังกล่าว ในกรณีนี้ การปิดล้อมหรือปะทะจะยับยั้งชั่งใจมวลชนที่สนับสนุนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยให้หวาดกลัวความเสียหายที่ตนจะได้รับ

(5) ช่วงรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนถึงช่วงเกิดความไม่สงบ

ในช่วงเวลานี้มีการสื่อสารทางการเมืองตอบโต้กันทั้งสองฝ่าย ดังนั้นผู้วิจัยจะแบ่งแยกการบรรยายเป็นสองส่วน โดยจะบรรยายถึงการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลส่วนหนึ่ง และการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายต่อต้านอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลอภิสิทธิ์

ในช่วงนี้พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยไม่มีการเคลื่อนไหวมวลชน นอกจากนั้นการสื่อสารทางการเมืองของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ก็มีลักษณะเป็นการพยายามสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติเพื่อให้เกิดความสงบ สันติ สามัคคี และไม่มีการจัดตั้งมวลชนใดๆ ขึ้นมาเคลื่อนไหวสนับสนุนรัฐบาล แต่ก็ยังมีการจัดรายการในลักษณะรายการนายกฯ พบประชาชนอยู่ การสื่อสารทางการเมืองของรัฐบาลอภิสิทธิ์จึงเป็นไปในลักษณะของการรักษาเสถียรภาพของอำนาจ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและสะดวกในการที่จะใช้อำนาจปกครอง กล่าวได้ว่า เป็นการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี (Propaganda of Integration)

การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายต่อต้าน

แม้ว่ารัฐบาลอภิสิทธิ์จะทำสื่อสารการเมืองโดยการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสงบสามัคคี แต่ยังมี การสื่อสารทางการเมืองจากทางฝ่ายที่สนับสนุนทักษิณ ซึ่งฝ่ายสนับสนุนทักษิณได้ทำการสื่อสารทางการเมืองโดยมีการเคลื่อนไหวมวลชนในลักษณะต่างๆ ที่สำคัญ มีดังนี้

- 31 มกราคม 2552   ครอบครัวยุติธรรมวันนี้ จัดการประชุมสมัชชาครั้งที่ 5 “แดงทั้งแผ่นดิน” ที่สนามหลวงและเคลื่อนขบวนไปทำเนียบรัฐบาล ยื่นข้อเรียกร้อง 4 ข้อ
1) ให้ดำเนินคดีกับพันธมิตร 2) ปลดนายกษิต ภิรมย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
3) นำรัฐธรรมนูญ 2540 มาใช้ 4) ยุบสภา

- 24-27 กุมภาพันธ์ 2552   ครอบครัวยุติธรรมวันนี้จัดการประชุมสมัชชาครั้งที่ 5 “แดงทั้งแผ่นดิน” ที่สนามหลวงและเคลื่อนขบวนไปตามถนนราชดำเนินเพื่อไปปักหลักชุมนุมรอบทำเนียบรัฐบาล เพื่อทวงคำตอบ 4 ข้อที่เคยยื่นไว้ ประกาศใช้เวลา 1 เดือนในการจัดตั้งเครือข่าย “แดงทั้งแผ่นดิน” ทั่วประเทศ และจะกลับมาชุมนุมที่ทำเนียบรัฐบาลแบบยืดเยื้อ ช่วงนี้มีการนำรถบด คอนเทนเนอร์ มาตั้งวางเพื่อเป็นเครื่องกีดขวางบริเวณทำเนียบรัฐบาล

- 8 เมษายน 2552   วันดีเดย์ ระดมพลครั้งใหญ่ “โค่นล้มระบอบอำมาตยาธิปไตย” หลังจากแกนนำประกาศมาตรการเคลื่อนไหวกดดัน มวลชนเคลื่อนไหวไปยังบ้านสี่เสาเทเวศร์ได้ปักหลักชุมนุมที่หน้าบ้านสี่เสาต่อเนื่องถึงทำเนียบรัฐบาลตลอดคืน
- 9 เมษายน 2552   ผู้ชุมนุมขยายพื้นที่การชุมนุมออกไปอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย หลังจากขอเรียกร้องให้ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ และนายชาญชัย ลิขิตจิตถะ องคมนตรีและนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ลาออกจากตำแหน่งไม่ได้รับการตอบสนอง ในวันที่มีการปิดล้อมอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และเคลื่อนขบวนจักรยานยนต์ไปยังกรมประชาสัมพันธ์เพื่อประท้วงการเสนอข่าวบิดเบือน
- 11 เมษายน 2552   คนเสื้อแดง นำโดยนายอริสมันต์ พงษ์เรืองรอง ได้เดินทางไปพัทยา เพื่อยื่นหนังสือต่อตัวแทนสำนักงานเลขาธิการสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการปะทะกับ “กลุ่มเสื้อสีน้ำเงิน” ที่ตั้งด่านสกัดเส้นทางเข้า โรงแรมรอยัล คลิฟ บีช รีสอร์ท ซึ่งเป็นสถานที่จัดการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน และต่อมาได้ทำการฝ่าแนวป้องกันของเจ้าหน้าที่สำเร็จ เข้าไปในโรงแรมจนเกิดความวุ่นวายจนผู้นำชาติต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุมต้องหลบหนีลงทะเล เหตุดังกล่าวทำให้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่เมืองพัทยาและจังหวัดชลบุรี
- 12 เมษายน 2552   คนเสื้อแดงปิดล้อมกระทรวงมหาดไทย มีการปะทะจน นายนิพนธ์ พร้อมพันธ์ และหน่วยรักษาความปลอดภัยของนายกรัฐมนตรีได้รับบาดเจ็บ อีกทั้งยังควบคุมตัวหน่วยรักษาความปลอดภัยของนายกรัฐมนตรีที่ได้รับบาดเจ็บ มีการฝ่าวงล้อมไว้ และปิดกั้นเส้นทางไม่ให้รถพยาบาลเข้ามารับตัวผู้บาดเจ็บ จนรัฐบาลต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในที่สุด
- 13 เมษายน 2552   ทหารเริ่มลงมือปฏิบัติการ ตั้งแต่เช้าตรู่ โดยนำกำลังเข้ากดดันสลายแนวป้องกันที่ผู้ชุมนุมตั้งขึ้น ค่อยๆ เคลื่อนกำลังเข้าปิดล้อมพื้นที่การชุมนุมจนถึงทำเนียบรัฐบาลในที่สุด³¹

การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณในช่วงนี้ มีการปลุกเร้าค่อนข้างรุนแรงเพื่อสั่นคลอนอำนาจรัฐ โดยเป้าหมายในการปลุกเร้าในครั้งนี้ได้แก่ องคมนตรี รัฐบาล และสภา มีการเรียกร้องให้บุคคลต่างๆ ลาออกหรือยุบสภาโดยกล่าวหาว่ากลุ่มผู้ปกครองได้อำนาจมาโดยไม่ชอบธรรม

³¹ อุเชนทร์ เชียงเสน และชัยวัช ตุลาธน, บรรณาธิการ. 19-19 ภาพ ชีวิต และการต่อสู้ของคนเสื้อแดง จาก 19 กันยายน 49 ถึง 19 พฤษภาคม 53, หน้า 85-111.

สิทธิเสรีภาพในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนถูกล่วงละเมิด ประชาชนผู้
บริสุทธิ์ถูกรังแก สิ่งเหล่านี้สร้างความวิตกกังวลให้แก่ประชาชน

นอกจากนั้นยังมีลักษณะเป็นการกระทำที่ทำให้อำนาจรัฐใช้การไม่ได้ เริ่มตั้งแต่มีการ
เคลื่อนมวลชนเดินไปปิดล้อมสถานที่ต่างๆ มีการฝ่าฝืนอำนาจรัฐเข้าไปทำให้เกิดความสับสน
วุ่นวายในการประชุมอาเซียน มีการปิดล้อมกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นสถานที่ประชุมเพื่อแก้ไข
สถานการณ์ฉุกเฉิน ตลอดจนมีการมุ่งทำร้ายบุคคลสำคัญ ตั้งแต่ นายกรัฐมนตรี คณะบุคคลที่ร่วม
แก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน จนถึงหน่วยรักษาความปลอดภัย

อาจสรุปการกระทำดังกล่าวข้างต้นได้ว่า มีลักษณะสร้างความวิตกกังวล สร้างความ
สับสนวุ่นวายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอำนาจ ลักษณะเช่นนี้หากพิจารณาตามแนวคิดของ
Ellul จะเรียกได้ว่า เป็นการทำการสื่อสารทางการเมืองแบบการชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น
(Propaganda of Agitation)

2. การใช้กลยุทธ์การชักชวนให้เชื่อตามหลักการชักชวนให้เชื่อของเกิบเบิล

เนื่องจากกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง ตามหลักการชักชวนให้เชื่อของเกิบเบิลนั้น
ค่อนข้างกว้าง ประกอบด้วยทั้งกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองในการทำสงครามและกลยุทธ์
การสื่อสารทางการเมืองภายในประเทศ นอกจากนี้กลยุทธ์บางส่วนยังอยู่นอกเหนือการเข้าถึง
แหล่งข้อมูลของผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองตามหลักการ
ชักชวนให้เชื่อของเกิบเบิล เพียงแต่ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองภายในประเทศเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจะไม่
ทำการวิเคราะห์หลักการที่ 4 15 17 19 ซึ่งเป็นหลักการชักชวนให้เชื่อที่ใช้กับกิจการสงคราม
นอกจากนั้นหลักการข้อที่ 5 เป็นหลักการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์กรภายในของสถาบันที่
ทำการสื่อสารซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ผู้วิจัยจึงจะไม่นำเอาหลักการนี้มา
วิเคราะห์ ส่วนหลักการที่ 1 ซึ่งตามหลักการนี้รัฐบาลเยอรมันในขณะนั้นมีการใช้หน่วย
Sicherheits-Dienst (SD) ในการทำ Statistical Investigation / การหาความเห็นสาธารณะ
(Public Opinion) นั้น การกระทำดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับแล้วในปัจจุบันเนื่องจากเป็นการใช้
อำนาจรัฐละเมิดความเป็นส่วนตัวของพลเมือง เพื่อผลทางการเมืองของกลุ่มการเมืองฝ่ายรัฐบาล
แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเชื่อว่ายังมีการกระทำนี้อยู่โดยให้ทุนส่วนตัวของผู้สื่อสารการเมืองเองแทน

การใช้อำนาจรัฐอย่างในอดีต เหตุผลที่สำคัญที่ไม่อาจทำการวิเคราะห์การใช้หลักการนี้โดยทวนส่วนตัวได้เนื่องจากผู้วิจัยไม่อาจเข้าถึงข้อมูลการใช้ทวนส่วนตัวกระทำการดังกล่าวได้

ในส่วนของการวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อ ตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิลนี้ ผู้วิจัยจะแบ่งแยกการวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วนโดยพิจารณาจากสถานะของอำนาจของทัศนชนบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับการสร้างความหมายคือ ส่วนแรกจะทำการวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิลในขณะที่ทัศนชนยังมีอำนาจ ส่วนที่สองจะทำการวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิลในขณะที่ทัศนชนสูญเสียอำนาจเนื่องจากการรัฐประหารดังนี้

2.1 วิเคราะห์การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิลในขณะที่ทัศนชนมีอำนาจ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะย้อนไปทำการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของทัศนชนก่อนเกิดการรัฐประหาร โดยผู้วิจัยจะนำเอาผลการวิจัยที่มีผู้อื่นทำไว้มาเป็นวัตถุดิบในการวิเคราะห์และแบ่งแยกการนำเสนอออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนแรกจะทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับการแทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อสารมวลชนซึ่งจะนำเอาหลักการที่ 9 ซึ่งเป็นเรื่องของนโยบายข่าวหรือการใช้อำนาจควบคุมสื่อสารมวลชนมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ส่วนที่สองจะทำการวิเคราะห์การสร้างความหมายซึ่งจะเกี่ยวข้องกับหลักการที่ 2 3 6 7 8 9 10 11 12 13 14 16 และ 18 อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจะไม่นำหลักทั้ง 12 ข้อดังกล่าวมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์โดยตรงเนื่องจากมีผู้ทำการวิเคราะห์การสร้างความหมายเอาไว้แล้ว จึงจะนำผลการวิเคราะห์การสร้างความหมายของ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ (2546) ซึ่งศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างความหมาย และ บทบาทวาทกรรมรายการนายกษัตริย์คุณคุยกับประชาชน” มาใช้แทน ดังนี้

ส่วนแรก จะทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับการแทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อสารมวลชน ในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับหลักการที่ 9 ซึ่งเป็นเรื่องนโยบายข่าวหรือการใช้อำนาจควบคุมสื่อสารมวลชนมีนัยว่า “ความเชื่อถือได้ ข่าวกรอง และผลที่เป็นไปได้ ของการสื่อสารที่อาจเป็นวัตถุดิบของการชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูกตรวจพิจารณา (Censored) รัฐมนตรี Goebbels ถือว่านโยบายด้านข่าวเป็นอาวุธของสงคราม” ตามหลักการนี้ผู้สื่อสารการเมืองจะต้องควบคุมการรับรู้ของผู้ฟังโดยปิดกั้นข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นผลดีแก่ตนและเผยแพร่เฉพาะข้อมูลข่าวสารที่เป็นผลดีแก่ตน การกระทำตามหลักการนี้ข้อมูลข่าวสารที่จะเผยแพร่จะต้องถูกตรวจพิจารณา (Censored) จากผู้สื่อสาร

การเมืองก่อนที่จะถูกเผยแพร่ อย่างไรก็ตามโดยข้อเท็จจริงรัฐบาลเยอรมันในขณะนั้นมีการกระทำตามหลักการนี้ ด้วยการควบคุมการรับรู้ของผู้ฟังที่ซับซ้อนกว่าการตรวจพิจารณาข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือ มีการตั้งหอวัฒนธรรม (Culture Chamber) ในสาขาต่างๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก หอวัฒนธรรมเหล่านี้ทำหน้าที่กำหนดเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่จะเผยแพร่ จึงมีความสามารถในการควบคุมการรับรู้และสร้างความรู้สึกร่างๆ ให้แก่มวลชน ทำให้รัฐบาลเยอรมันในขณะนั้นมีอำนาจในการกำหนดความจริงหรือสร้างวาทกรรมของอำนาจ (Discourse of power)

ในช่วงที่ทักษิณมีอำนาจได้ปรากฏหลักฐานจากงานวิจัยจำนวนมาก ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 1 ขอยกมาสรุปพอสังเขปได้ว่า

สิริลักษณ์ พัฒนลีลาวศ์ (2546) เห็นว่ามีการนำรูปแบบและวิธีการในอดีตมาใช้ควบคู่กับกลยุทธ์แบบใหม่ คือ

วิธีการแบบเก่า ได้แก่ การใช้อำนาจรัฐควบคุมองค์กรสื่อ ช่มชู้คุกคามการใช้ อำนาจในการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ที่ไม่สนองนโยบายของรัฐบาล การใช้กฎหมายควบคุมสื่อ

วิธีการแบบใหม่ สืบเนื่องจากรัฐบาลปัจจุบันสามารถคุมอำนาจรัฐนิยม และ อำนาจทุนนิยม วิธีการต่างๆ จึงสลับซับซ้อนมากขึ้น และพัฒนาไปถึงขั้นการวางเครือข่าย สื่อมวลชนครอบคลุมทั้งระบบวิทยุโทรทัศน์ และสื่อหนังสือพิมพ์ในบางส่วนโดยผ่านอำนาจต่อรอง ทางธุรกิจ โดยใช้วิธีการแจกจ่ายงบประมาณการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีมูลค่ารวมกว่า 8,000 ล้านบาท ให้แก่องค์กรสื่อในการต่อรอง การยกเว้นการนำเสนอด้านลบและการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของการโฆษณาชวนเชื่อ การเข้าซื้อหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชนอย่างสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ส่วนในระดับที่มีความสัมพันธ์ลึกไปกว่า ขึ้นดังกล่าว ทำได้โดยมีการจ่ายผลตอบแทนให้แก่สื่อมวลชนเป็นรายบุคคล การให้เงินอุดหนุนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของธุรกิจสื่อ ในส่วนของอำนาจรัฐเป็นรูปแบบของการใช้กฎระเบียบข้าราชการ ในการควบคุม และครอบงำให้สื่อปฏิบัติตามคำสั่ง และรุนแรงจนถึงขั้นใช้อำนาจรัฐในการสั่งการ ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ป.ป.ง. ตรวจสอบทรัพย์สินของ สื่อมวลชนกลุ่มที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล มีกลยุทธ์ในการควบคุมและแทรกแซงสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบด้วยวิธีการที่แนบเนียน และซับซ้อนที่สุดในประวัติศาสตร์

ดวงกมล ปาลวัฒน์วิชัย (2549) เห็นว่า “มีการแทรกแซงสื่อทั้งจากฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้ แทรกแซง และฝ่ายบุคคลทั้งในนาม พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรเอง หรือแม้กระทั่งบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่นเป็นผู้เข้าไปแทรกแซง ซึ่งสาเหตุในการเข้าแทรกแซงสื่อมวลชน มี 3 สาเหตุหลัก คือ เพื่อ

สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับรัฐบาล, ทศนคติของรัฐบาลที่มีต่อสื่อมองว่าเป็นความเสี่ยงที่ต้องจัดการ รวมทั้งรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มี MEGA นโยบายที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนร่วม จึงต้องเข้าควบคุมสื่อมวลชนทุกแขนงเพื่อให้เสนอข่าวเป็นไปในทางที่ต้องการมากขึ้น”

งานวิจัยทั้งหลายที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นในทางเดียวกันว่า ในสมัยรัฐบาลของทักษิณ มีการแทรกแซง ควบคุม และชี้นำสื่อมวลชน ทำให้ทักษิณมีอำนาจในการกำหนดความจริงหรือสร้างวาทกรรมของอำนาจ (Discourse of power) การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการมีอำนาจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของ ทักษิณ และพรรคไทยรักไทย

แม้การสร้างความจริงของรัฐบาลนาซี จะกระทำโดยใช้อำนาจตรวจพิจารณาข้อมูลข่าวสารที่จะเผยแพร่และใช้หอวัฒนธรรม (Culture Chamber) แต่ก็เป็นการศึกษาได้ว่าเป็นการกระทำโดยเปิดเผยกล่าวคือมีหอวัฒนธรรม (Culture Chamber) ปรากฏชัดแจ้งให้สาธารณชนเห็น การตรวจพิจารณาก็เป็นไปโดยอำนาจตามกฎหมาย แต่การแทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อมวลชนของทักษิณเป็นไปโดยการปิดบังอำพราง จนสิริลักษณ์ พัฒนลีลาวศ์ (2546) เขียนไว้ว่า “มีกลยุทธ์ในการควบคุมและแทรกแซงสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบด้วยวิธีการที่แนบเนียน และซับซ้อนที่สุดในประวัติศาสตร์” นั้นน่าสพรึงกลัวยิ่งกว่า

ส่วนที่สอง จะทำการวิเคราะห์การสร้างความหมายซึ่งจะนำผลการวิเคราะห์การสร้างความหมายของญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ (2546) ซึ่งศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างความหมายและ บทบาทวาทกรรมรายการนายกษทักษิณคุยกับประชาชน” มาใช้ ญาณิศภาคเขียนไว้ว่า “กระบวนการสร้างความหมายรายการนายกษ ทักษิณคุยกับประชาชน ในส่วนของกระบวนการผลิต หรือที่มานั้นเป็นกลุ่มผู้ปกครองที่มีอำนาจในสังคม ที่มีอำนาจการพูด การให้ความหมาย ที่มีการใช้สื่อวิทยุในมือเนื่องจากสื่ออยู่ภายใต้อำนาจรัฐอย่างผูกขาด มีสิทธิอันเต็มที่ในการนำมาใช้เลือกช่วงเวลาได้อย่างชอบธรรม โดยมีโครงสร้างกระบวนการผลิตเป็นมาตรฐาน มีลำดับขั้นแบบราชการ ถูกควบคุมโดยนโยบายรัฐทุกขั้นตอนการผลิต ฉะนั้นเนื้อหา ความหมาย และอุดมการณ์ที่นำเสนอต่อประชาชนผู้ฟังจึงย่อมเป็นแบบถูกคัดเลือกผ่านการตัดสินใจมาแล้ว เป็นการสื่อสารในลักษณะแบบบนลงล่าง ผู้รับวาทกรรมจึงตกอยู่ในลักษณะที่ถูกกระทำ ถูกทำให้มีแนวความคิด ทศนคติ ไปตามแนวทางที่รัฐบาลต้องการ เป็นลักษณะอำนาจของวาทกรรม”³² จะเห็นได้ว่าความหมายที่ถูกสร้างขึ้นเป็นอำนาจของวาทกรรม (Power of Discourse) กล่าวคือในที่สุดแล้ววาท

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 192.

กรรมชุดธุรกิจการเมือง วาทกรรมชุดพ่อเมือง (พ่อขุน-ลูกขุน) วาทกรรมชุดนักข้อมูลข่าวสาร ที่ญานิศภาคค้นพบจากงานวิจัยได้มีอำนาจครอบงำระบบคุณค่าของสังคม ซึ่งวาทกรรมดังกล่าวให้คุณค่าแก่ทัศนคติในลักษณะเป็นผู้รู้ คนเก่ง คนดี ผู้อุปถัมภ์

ในช่วงที่ทัศนคติยังมีอำนาจและกำลังถูกต่อต้านจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้ปรากฏข่าวการวางระเบิดลอบสังหารทัศนคติที่บริเวณสะพานซังฮี้ นพ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี โฆษกรัฐบาลในขณะนั้นได้ออกมาแถลงข่าวการผลประชุม ค.ร.ม. เกี่ยวกับเหตุการณ์ถึงอำนาจการทำลายล้างของระเบิดชุดนี้แล้วยืนยันว่าอาณาเขต 1 ตารางกิโลเมตรและครอบคลุมชุมชนประชาชน หลังจากนั้นมีการจับกุม “จ่ายักษ์” ตลอดจนมีข่าวลือเกี่ยวกับการรัฐประหาร การแถลงการณ์ของ นพ.สุรพงษ์ นั้นทำในฐานะโฆษกรัฐบาลซึ่งมีอำนาจในการกำหนดความจริง ความหมายของเหตุการณ์จึงถูกสร้างขึ้นเป็นอำนาจของวาทกรรมโดยฐานะของโฆษกรัฐบาลและมีนัยยะเป็นคำถามว่า “จะยอมรับความชอบธรรมของการรัฐประหารหรือ?”

สรุป จากงานวิจัยที่ปรากฏในบทที่ 1 ได้ความว่าช่วงที่ทัศนคติมีอำนาจได้ใช้อำนาจทำการแทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อสารมวลชนและใช้หลักการที่ 9 ของเกิบเบิลสร้างวาทกรรมของอำนาจ (Power of Discourse) เพื่อสร้างความหมายตามนัยยะของหลักการที่ 2 3 6 7 8 9 10 11 12 13 14 16 และ 18 จนได้วาทกรรมที่มีอำนาจและให้คุณค่าแก่ทัศนคติในลักษณะที่ว่าเป็นผู้รู้ คนเก่ง คนดี ผู้อุปถัมภ์ นอกจากนี้ยังได้ตั้งคำถามไว้มีนัยว่า “จะยอมรับความชอบธรรมของการรัฐประหารหรือ?”

2.2 วิเคราะห์การใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้เชื่อตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิลในขณะที่ทัศนคติสูญเสียอำนาจเนื่องจากการรัฐประหาร

หลังการรัฐประหารทัศนคติหมดอำนาจลง เขาจึงไม่อาจใช้อำนาจสร้างความจริงหรือสร้างวาทกรรมของอำนาจ (Discourse of Power) ในลักษณะของหลักการที่ 9 ของเกิบเบิลได้อีกต่อไป อย่างไรก็ตามอำนาจของวาทกรรม (Power of Discourse) ที่เขาสร้างไว้เมื่อครั้งมีอำนาจยังคงอยู่ เขาอาจอาศัยอำนาจของวาทกรรมที่เขาสร้างขึ้นเหล่านั้นสร้างวาทกรรมต่อเนื่องไปอีกได้ วาทกรรมที่มีอำนาจในลักษณะที่ให้คุณค่าแก่ทัศนคติในลักษณะที่ว่าเป็นผู้รู้ คนเก่ง คนดี ผู้อุปถัมภ์ และการตั้งคำถามไว้มีนัยว่า “จะยอมรับความชอบธรรมของการรัฐประหารหรือ?” นั้นทำให้เขามีอำนาจที่จะพูดในฐานะ ผู้รู้ คนเก่ง คนดี ผู้อุปถัมภ์ และใช้คำถาม “จะยอมรับความชอบธรรมของ

การรัฐประหารหรือ?” เป็นจุดเริ่มต้นในการเปิดมุมมองเพื่อสร้างความหมายให้แก่วาทกรรมใหม่ๆ
ต่อไป

การวิเคราะห์ในส่วนหลังการรัฐประหารนี้ จึงจะทำการวิเคราะห์เฉพาะส่วนของการสร้าง
ความหมายซึ่งได้แก่การวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์ตามหลักการที่ 2 3 6 7 8 9 10 11 12 13 14 16
และ 18 เท่านั้น และผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยจัดเรียงหลักการข้อต่างๆ ใหม่ ทั้งนี้เพื่อความ
สะดวกในการวิเคราะห์ในด้านการสร้างความหมายโดยผู้วิจัยจะได้ลำดับใหม่และทำการวิเคราะห์
ดังนี้

หลักการที่ 8 : วัตถุประสงค์ เนื้อหา และประสิทธิผล ของการชี้ชวนให้เชื่อของฝ่าย
ตรงกันข้าม : ความแตกต่าง ผลที่ปรากฏออกมา และธรรมชาติ ของการรณรงค์ชี้ชวนให้เชื่อของ
ฝ่ายตรงกันข้ามจะถูกเพิกเฉยหรือปิดบังเสีย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ปิดประเด็นของฝ่าย
ตรงกันข้ามทั้งเสียนั่นเอง และตั้งคำถามตามอุดมการณ์ของผู้สื่อสารกลับไป

การสื่อสารทางการเมืองที่จะเรียกร้องความร่วมมือจากผู้รับสารได้ดี จะต้องเป็น
การสื่อสารทางการเมืองที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความคิด และความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ ไป
ตามเนื้อหาของสารที่ผู้สื่อสารการเมืองมุ่งหมายด้วยตัวผู้รับสารเอง ความคิดและความเข้าใจด้วย
ตนเองนี้จะทำให้ผู้รับสารทำตามความมุ่งหมายของผู้สื่อสารการเมืองด้วยตัวของเขาเอง โดยเข้าใจ
ว่าเป็นความคิดของตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารต่อสู้อย่างที่สุดเพื่อปกป้องความคิดของตนเอง การ
จะทำให้เกิดความคิดความเข้าใจดังกล่าว ผู้สื่อสารการเมืองจะต้องตระหนักถึงกระบวนการในการ
เกิดความคิดความเข้าใจเหล่านั้น

มนุษย์เข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ และแลกเปลี่ยนความเข้าใจเหล่านั้นด้วยภาษา
การอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ จะทำได้ก็โดยการสร้างภาษาที่มีกระบวนการเชิงตรรกะเชื่อมโยง
ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่างๆ ขึ้นเป็นระบบความคิดหรือวาทกรรม

การพิจารณาถึงการเกิดขึ้นของกระบวนการเชิงตรรกะ หรือระบบความคิดหากทำ
โดยการพิจารณาตามลำดับเวลาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจะทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทั้งนี้จะ
เริ่มพิจารณาจากการรับรู้การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ จนกระทั่งเกิดความคิดความเข้าใจใน
ปรากฏการณ์

พื้นฐานของการรับรู้การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ จนกระทั่งเกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ตามลำดับเวลาอาจแบ่งเป็นสามขั้นกว้างๆคือ การรับรู้การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ การดำเนินไปของปรากฏการณ์ และการจบลงด้วยความเข้าใจ ผู้วิจัยขออธิบายเป็นขั้นๆ ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง การรับรู้การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ จุดเริ่มต้นของการรับรู้การมีขึ้นของปรากฏการณ์ของมนุษย์เริ่มที่การสังเกตและตั้งปัญหา

ขั้นที่สอง การดำเนินไปของปรากฏการณ์ เมื่อตั้งปัญหาแล้วผู้สังเกตก็จะสร้างคำอธิบายปรากฏการณ์นั้นว่ามีดำเนินไปอย่างไร การอธิบายจะทำได้ก็ด้วยภาษา ดังนั้นคำอธิบายจึงมักถูกจำกัดอยู่ภายใต้ความเชื่อ และวัฒนธรรมอันเป็นโครงสร้างของภาษาที่มีอยู่ อย่างไรก็ตามความเชื่อและวัฒนธรรมใหม่ๆ ก็อาจเกิดขึ้นได้โดยการเลื่อนออกไปของความหมาย

ขั้นที่สาม การจบลงด้วยความเข้าใจ หลังจากปรากฏการณ์ได้ดำเนินไปแล้วจนเกิดคำอธิบาย ปรากฏการณ์ก็จะมีความหมายไปตามคำอธิบายนั้นและผู้รับสารก็จะเข้าใจคำอธิบายนั้นด้วยการคิดด้วยตนเอง ในที่สุดคำอธิบายการดำเนินไปของปรากฏการณ์ตามข้อสองก็จะถูกสะสมไว้ในความเชื่อและถูกนำไปปฏิบัติ

สำหรับปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ภาษาที่จะอธิบายก็ต้องประกอบไปด้วยความหมายของความรู้สึกและทัศนคติต่างๆของมนุษย์ที่มีต่อกัน ภาษาที่ใช้สำหรับอธิบายจึงมักมีลักษณะเป็นภาษาเชิงอัตวิสัย และประกอบไปด้วยความหมายที่เป็นนามธรรมผูกพันอยู่ภายใต้ความเชื่อและวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ

ผู้ทำการสื่อสารทางการเมือง อาจนำเอาขั้นตอนการเกิดขึ้นของกระบวนการเชิงตรรกะ หรือระบบความคิดมาสร้างความหมายทำให้ผู้รับสารเกิดความคิดและความเข้าใจขึ้นเองก็ได้ ซึ่งอาจทำได้โดยการตั้งคำถามแล้วปล่อยให้ผู้รับสารใช้ความเชื่อและวัฒนธรรมที่ผูกมัดผู้รับสารอยู่มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจนได้รับคำตอบด้วยตนเองก็ได้

อย่างไรก็ตาม ในการสื่อสารทางการเมืองผู้สื่อสารการเมืองจะมีความมุ่งหมายที่จะจัดการภาวะที่เป็นอยู่ให้เป็นไปตามเจตจำนงของตน ดังนั้นผู้ทำการสื่อสารทางการเมืองย่อมจะต้องขับเคลือนความคิด และความเข้าใจของผู้รับสารไปในทิศทางหรือมุมมองที่ตนต้องการ การขับเคลือนความคิด และความเข้าใจของผู้รับสารไปในทิศทางหรือมุมมองที่ผู้ทำการสื่อสารทางการเมืองต้องการ อาจทำได้ด้วยวิธีการต่างๆ พอยกตัวอย่างได้สองประการดังนี้

ประการแรก **การตั้งคำถาม** การตั้งคำถามของผู้สื่อสารการเมืองจะเป็นการแทรกเข้าไปตั้งข้อสังเกตในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการรับรู้ คำถามจะเป็นกลไกที่สำคัญในการเปิดมุมมองของผู้รับสารให้เดินไปสู่คำตอบ ในการตั้งคำถามผู้สื่อสารการเมืองจะต้องเข้าใจความเชื่อและวัฒนธรรมที่เป็นระบบคุณค่าผู้กมัตผู้รับสารอยู่เสียก่อน หลังจากนั้นจึงเลือกตั้งคำถามที่เมื่อผู้รับสารใช้ความเชื่อและวัฒนธรรมซึ่งเป็นระบบคุณค่าผู้กมัตผู้รับสารอยู่ในการตอบคำถาม ผู้รับสารจะสร้างคำอธิบายปรากฏการณ์นั้นไปในทิศทางหรือมุมมองที่ผู้สื่อสารต้องการ จนผู้รับสารเกิดความคิดและความเข้าใจไปตามที่ผู้สื่อสารมุ่งหมายด้วยตัวผู้รับสารด้วยเอง และเมื่อผู้รับสารทำตามความคิดและความเข้าใจที่เขาเห็นว่า เป็นความคิดของตนเองเขาก็จะต่อสู้อย่างถึงที่สุดเพื่อปกป้องตนเอง

ประการที่สอง **การขัดเกลาคำอธิบาย** ในการที่ผู้รับสารใช้ภาษาที่อยู่ภายใต้ความเชื่อและวัฒนธรรมซึ่งเป็นระบบคุณค่าที่ผู้กมัตผู้รับสารอยู่ในการตอบคำถาม ผู้รับสารอาจมีคำที่ความหมายอยู่อย่างจำกัด และอาจไม่เพียงพอที่จะใช้อธิบายให้ได้ความหมายชัดเจนอย่างที่คุณสื่อสารมุ่งหมาย หรือคำที่ผู้รับสารมีอยู่อาจมีความหมายไม่เพียงพอต่อการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ในระบบตรรกะที่ผู้สื่อสารต้องการสื่อสารออกไป ในกรณีเช่นนี้ผู้สื่อสารการเมืองอาจสร้างความหมายโดยใช้การเปรียบเทียบเชื่อมโยงความหมายภายใต้ความเชื่อ และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นระบบคุณค่าที่ผู้กมัตผู้รับสารที่มีอยู่เดิมให้เคลื่อนไปสู่ความหมายที่ผู้สื่อสารการเมืองต้องการ

จะเห็นได้ว่าวิธีการทั้งสองประการเป็นการตั้งคำถาม และการเปรียบเทียบเพื่อสร้างความหมาย ผู้สื่อสารการเมืองทั้งสองฝ่ายอาจนำวิธีดังกล่าวมาใช้ในการต่อสู้กันทางการเมือง อาจเรียกการต่อสู้ทางการเมืองในลักษณะนี้ได้ว่าเป็นการต่อสู้ของ “คำถามและความหมาย”

เมื่อทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันด้วยคำถามและความหมาย การป้องกันตัวในการต่อสู้จากคำถามและความหมาย จึงอาจทำได้ด้วยการปิดคำถามและความหมายของคุณต่อสู้ทิ้งเพื่อปิดกั้นคำถามหรือความหมายของฝ่ายตรงกันข้าม แล้วตอบโต้ด้วยการสร้างความหมายด้วยคำถามและการเปรียบเทียบกลับไป การตั้งรับโดยการตอบคำถามของคุณต่อสู้อาจทำให้ต้องวนเวียนอยู่ในตรรกะของคุณต่อสู้จนพ่ายแพ้

ในการต่อสู้ทางการเมืองของนาซี Goebbels ผู้นำการสื่อสารเมืองของฮิตเลอร์ก็มีความคิดในลักษณะดังที่กล่าวข้างต้นดังปรากฏในหลักการที่ 8 ซึ่งมีนัยว่าให้เพิกเฉย หรือปิดกั้น

โดยไม่สื่อสารการเมืองด้วยการเปรียบเทียบเนื้อหา หรือความคิด หรือวัตถุประสงค์ หรือธรรมชาติของฝ่ายตนและฝ่ายตรงกันข้ามที่ปรากฏในการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายตรงกันข้ามว่ามีอยู่อย่างไรหรือแตกต่างกับฝ่ายตนอย่างไร และไม่ตอบข้อกล่าวหาของฝ่ายตรงกันข้าม แต่ให้ตอบได้ด้วยการสื่อสารทางการเมืองโดยตั้งคำถามกล่าวหาฝ่ายตรงกันข้ามกลับไปตามความคิดและเนื้อหาของตน

สำหรับการวิเคราะห์การใช้หลักการของ Goebbels ในข้อนี้ ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ภายใต้ขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยแบ่งเป็นสองช่วงดังนี้

ช่วงแรก ตั้งแต่เริ่มต้นความขัดแย้งจนถึงช่วงที่มีการประกาศยุบพรรคไทยรักไทย

การต่อต้าน ทักษิณ ชินวัตร ที่ปรากฏขึ้นทางสื่อมวลชนอย่างชัดเจนครั้งแรก เริ่มต้นขึ้นโดย นายสนธิ ลิ้มทองกุล และนางสาวสุวิภา พรอุดมศักดิ์ ในการจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ และได้พัฒนาไปจนเป็นการเคลื่อนไหวมวลชนของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในการชุมนุมประท้วงของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้ตั้งคำถามเป็นข้อกล่าวหาทักษิณในประเด็นสำคัญๆ พอยกตัวอย่างได้ดังนี้

- 1) การไร้ความสามารถในการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 2) การลุแก่อำนาจในการปราบปรามยาเสพติด จนเกิดกรณีฆ่าตัดตอนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก
- 3) การคอร์รัปชัน โดยข้อกล่าวหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ
- 4) การบริหารประเทศโดยมีผลประโยชน์ทับซ้อน
- 5) การอำพรางธุรกรรมต่างๆ
- 6) การหลีกเลียงภาษี
- 7) การแทรกแซงสื่อมวลชน
- 8) การแทรกแซงระบบตรวจสอบทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ
- 9) การทำปฏิญญาฟินแลนด์
- 10) การทำบุญในวัดพระแก้ว
- 11) การย้ายเมืองหลวง

หลังจากเกิดการตั้งคำถาม โดยการกล่าวหาของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยขึ้น ทักษิณจึงมีปฏิริยาตอบสนองในสองรูปแบบที่สำคัญคือ

รูปแบบที่หนึ่ง **ตอบข้อกล่าวหา** ทักษิณได้ตอบข้อกล่าวหาของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยครั้งสำคัญๆ สองครั้งคือ ครั้งแรกให้นายสุวรรณ วลัยเสถียร ที่ปรึกษากฎหมาย ออกมาชี้แจงทำความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาที่ทักษิณถูกกล่าวหาว่าหลีกเลี่ยงภาษีในการซื้อขายหุ้นชินคอร์ป ครั้งที่สองทักษิณได้ทำการชี้แจงทำความเข้าใจด้วยตนเองในรายการนายกฯ ทักษิณพบประชาชนเมื่อวันเสาร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 เกี่ยวกับปัญหาที่ทักษิณถูกกล่าวหาว่า อำพรางธุรกรรมต่างๆ และหลีกเลี่ยงภาษีในการซื้อขายหุ้นชินคอร์ป

รูปแบบที่สอง **ตอบโต้ข้อกล่าวหา** การตอบโต้ของทักษิณปรากฏในลักษณะปิดข้อกล่าวหาทิ้งซึ่งเป็นการปิดกั้นข้อกล่าวหา แล้วการตั้งคำถามกล่าวหากลับไปในสามลักษณะดังนี้

1) การตอบโต้ด้วยตนเอง ในการตอบโต้ด้วยตนเองทักษิณมักปิดข้อกล่าวหา และตอบโต้ด้วยการกล่าวหากลับไปพอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

“วันหนึ่งผ่านไปที่ถนนพระอาทิตย์ ผ่านสำนักงานของสนธิ ลิ้มทองกุล ไป จึงแวะเข้าไปหาในระหว่างที่กำลังกินข้าวกันอยู่ จึงเข้าไปร่วมวงกินข้าวกับสนธิ คุณสนธิขอให้ผมช่วยลดหนี้สินจาก 3,000 กว่าล้านเหลือ 500 กว่าล้าน คุณสนธิต้องการทีวี ซึ่งผมมารู้ว่าทำตรงไหน ผมคิดว่าโกลเบลท์ทีวีก็คือช่อง 5 ตอนหลังมาผมยังตกใจว่ามี 11/1 เกิดขึ้นแล้ว มีการกล่าวหาว่า มีนามสกุลชินวัตรเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ผมไม่รู้เรื่องเลย มาทราบทีหลังว่าเป็นของคุณสนธิ ทาง อ.ส.ม.ท บอกว่าไม่ผิด คุณสนธิมาบอกผมช่วยหน่อย ผมก็เลยบอกคุณวิษณุช่วยดูหน่อย อะไรที่มันไม่ผิดกฎหมายสนับสนุนเขาได้ก็สนับสนุน แต่คุณวิษณุพยายามหาทางออก แต่มันผิดกฎหมายมันทำไม่ได้ กรณีที่ผู้จัดการเบ็งก็ผมก็ต่ออายุให้ แต่เสร็จแล้วก็มีปัญหาผิดกติกาของธนาคารแห่งประเทศไทย ก็ต้องให้พ้นไป ผมเลยถูกกล่าวหาว่าไม่ปกป้อง ผมไม่ยอมเคลื่อนกำลังของคนสนับสนุนผมอย่างเด็ดขาด เพราะนั่นคือวิธีที่ไม่ถูกต้อง จะเกิดการปะทะกัน เกิดการนองเลือด ประเทศนี้ต้องการความสามัคคี พวกเราลดทิวี่เข้าหากัน เพื่อถวายพระพรพระเจ้าอยู่หัวไม่ดีกว่าหรือ หันหน้ามาคุยกันดีกว่า ผมพร้อมจะคุยกับทุกฝ่าย”³³

³³ อนันต์ อมรรตัย และกীরติ เกียรติยากร, 2543-2549 ทักษิณ ชินวัตร ทำชาติวิฤต, หน้า 191-192.

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ไม่มีข้อความที่ตอบข้อกล่าวหาของฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจึงมีลักษณะเป็นการปิดข้อกล่าวหาทั้ง นอกจากนี้ยังมีการกล่าวหานายสนธิ ลิ้มทองกุลกลับไปในลักษณะที่ว่าตนและนายสนธิ ลิ้มทองกุลมีความขัดแย้งส่วนตัวกันในเรื่องที่ว่านายสนธิ ลิ้มทองกุล มาขอความช่วยเหลือ ซึ่งตนไม่อาจช่วยได้เพราะหากช่วยเหลือจะเป็นการทำผิดกฎหมาย หรืออีกนัยหนึ่งคือนายสนธิ ลิ้มทองกุล สร้างการชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยขึ้นโดยแอบแฝงประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากโกรธเคืองที่ตนไม่ยอมละเมิดประโยชน์สาธารณะให้ การชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจึงเป็นการชุมนุมเพื่อประโยชน์ส่วนตัวไม่ใช่การชุมนุมสาธารณะ

2) การตอบโต้โดยมวลชนผู้สนับสนุนทักษิณ ในการเคลื่อนไหวของมวลชนผู้สนับสนุนทักษิณ ไม่พบว่ามีการตอบข้อกล่าวหาของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยแต่อย่างใด ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการปิดข้อกล่าวหาทั้งและปิดกั้นคำถามอยู่ในตัว นอกจากนี้ยังมีการตั้งคำถามกล่าวหากลับไป เช่น การปิดล้อมสำนักพิมพ์เนชั่น ผู้ปิดล้อมได้ให้เหตุผลในการปิดล้อมในลักษณะที่กล่าวหาว่าสำนักพิมพ์ดังกล่าวหมิ่นเบื้องสูง³⁴ การที่มีกลุ่มผู้ชุมนุมสนับสนุนทักษิณไล่ตีฝ่ายต่อต้าน³⁵ ก็มักจะมีการกล่าวหาฝ่ายต่อต้านทักษิณในลักษณะต่างๆ เช่น “พันธมิตรชุมนุมขวางถนนกะทำให้รถติด” “การชุมนุมทำให้บ้านเมืองวุ่นวายถ่วงความเจริญ” “การชุมนุมทำให้ประเทศไม่เจริญแข่งโลกไม่ทัน ล้าหลังโลกาภิวัตน์โลกเค้าไปถึงไหนกันแล้ว” “การชุมนุมโดยอ้างเบื้องสูงเป็นการหมิ่นเบื้องสูง” เป็นต้น

3) การตอบโต้โดยข่าว การตอบโต้ในลักษณะนี้กระทำโดยหยิบยกข่าวที่ปรากฏในสื่อสารมวลชนมาให้ความสำคัญ ซึ่งข่าวที่หยิบยกมาดังกล่าวจะต้องสามารถแสดงนัยยะของคำถามที่หากตอบคำถามดังกล่าวตามโครงสร้างความหมายทางวัฒนธรรมแล้ว จะเป็นข้อสังเกตให้ผู้รับสารมีความคิดไปในทางที่ผู้สื่อสารการเมืองต้องการ ในกรณีของการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณในช่วงนี้รัฐบาลทักษิณได้ให้ความสำคัญกับข่าวการลอบสังหารในกรณี “คาร์บอมบ์” เป็นอย่างมาก โดยมีการนำเรื่องดังกล่าวเข้าประชุมคณะรัฐมนตรีหลายครั้งและมอบหมายให้นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นทำการแถลงข่าว

³⁴ ทีมข่าวอาชญากรรม. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. คุก 2 ปี! แกนนาคาวรานคนจน-ลิวล้อแมว เก็บถาวรปิดล้อมเนชั่น [ออนไลน์]. 30 พฤศจิกายน 2552. แหล่งที่มา:

<http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9520000145332> [2012, May 7].

³⁵ กรุงเทพธุรกิจ. ทักษิณขัด คนมีบารมี ทำบ้านเมืองวุ่น [ออนไลน์]. วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549. แหล่งที่มา : <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q2/2006june30p7.htm> [2012, Mar 25].

เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหลายครั้งซึ่งการแถลงข่าวของนายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี มีนัยยะที่แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของการระเบิดมีความต่อนหนึ่งว่า

“เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคได้ประเมินอำนาจการทำลายล้างของระเบิดชุดนี้แล้วยืนยันว่า รัศมีการทำลายล้างของระเบิดมีอาณาเขต 1 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมชุมชนประชาชน และโรงเรียนพิมลวิทย์ ซึ่งให้เห็นว่า มีความพยายามที่จะทำร้ายรักษาการนายกรัฐมนตรีนครี โดยไม่คำนึงถึงชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์ในบริเวณใกล้เคียง และไม่คำนึงเลยว่าประเทศจะเป็นอย่างไร จะเกิดผลกระทบอย่างไรในผลที่จะตามมา และภาพลักษณ์โดยรวมของประเทศ”³⁶

นัยยะดังกล่าวนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงแล้ว ยังเป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวว่าเป็นการกระทำที่ “ไม่คำนึงถึงชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์ในบริเวณใกล้เคียง และไม่คำนึงเลยว่าประเทศจะเป็นอย่างไร จะเกิดผลกระทบอย่างไรในผลที่จะตามมา และภาพลักษณ์โดยรวมของประเทศ” หรือไม่ ? หลังจากนั้นก็มีกรจับกุมตัว “จ่ายักษ์” ซึ่ง ต่อมาเขาได้ให้การว่า นอกจากมีแผนลอบสังหารแล้วยังมีการวางแผนที่จะทำรัฐประหารอีกด้วย เรือเล่าตามข่าวดังกล่าว เดินทางไปสู่ขั้นตอนที่เป็นคำถามในลักษณะที่ว่าการใช้กำลังรุนแรงในการลอบสังหารโดยไม่คิดถึงชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์เพื่อแย่งชิงอำนาจของเผด็จการที่อาจทำการรัฐประหารยังจะเป็นที่ยอมรับของประชาชนอยู่อีกหรือ? ซึ่งการตอบคำถามดังกล่าว ด้วยความหมายทางวัฒนธรรมของประชาชนชาวไทย ที่ผ่านการรัฐประหารมาหลายครั้ง น่าจะมีแนวโน้มว่าการรัฐประหารไม่ดีและไม่ควรเกิดขึ้น การตอบโต้ด้วยข่าวในลักษณะนี้เป็น การข้ามคำถามของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย โดยการปิดกั้นทำให้เกิดการปิดกั้นข้อกล่าวหาดังกล่าว นอกจากนั้นยังเป็นการตั้งคำถามถึงความชอบธรรมของการรัฐประหารเพื่อปิดกั้นการรัฐประหารอยู่ในตัวเองอีกด้วย

ต่อมาจึงเกิดการรัฐประหารขึ้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยคณะรัฐประหารได้ให้เหตุผลของการกระทำรัฐประหารไว้ มีนัยยะเป็นการตั้งคำถามกล่าวหาทักษิณไว้โดยการออกแถลงการณ์ฉบับแรกในเวลา 23.50 น. ของวันที่ 19 กันยายน 2549 มีความโดยสรุปว่า

³⁶ ASTV ผู้จัดการออนไลน์. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. “หมอลีเย็บ” ยันซัวร์! แผนสังหาร “ทันผู้นำ” [ออนไลน์]. 24 สิงหาคม 2549. แหล่งที่มา :

<http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9490000108183> [2012, May 7].

- 1) รัฐบาลรักษาการปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝ่าย สลายความรู้สึกสามัคคีของชนในชาติ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย
- 2) ประชาชนส่วนใหญ่ เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการแผ่นดิน อันสื่อไปในทางทุจริตประพฤตินิยมชอบอย่างกว้างขวาง
- 3) หน่วยงาน องค์การอิสระถูกครอบงำทางการเมือง ไม่สามารถสนองตอบเจตนารมณ์ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ
- 4) หมิ่นเหม่ ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนของปวงชนชาวไทยอยู่บ่อยครั้ง

ช่วงที่สอง ตั้งแต่มีการประกาศยุบพรรคไทยรักไทยจนถึงการเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ

ช่วงแรกหลังจากการรัฐประหารทักษิณและผู้สนับสนุน ดำเนินการสื่อสารทางการเมืองตอบโต้ไม่มากนักโดยทักษิณมีท่าทียอมรับการรัฐประหารแต่โดยดี แต่ต่อมาในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีการยุบพรรคไทยรักไทย ประกอบกับเริ่มมีข่าวความไม่พอใจจากทักษิณเกี่ยวกับคดีความของตนจึงเริ่มปรากฏการสื่อสารทางการเมืองที่มาจากฝ่ายทักษิณมากขึ้น

การเริ่มสื่อสารการเมืองในครั้งนี้ ฝ่ายทักษิณไม่เน้นสื่อสารโดยการตอบข้อกล่าวหา ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวหาของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือข้อกล่าวหาของคณะรัฐประหารรวมทั้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน จะมีการตอบบ้างก็มีลักษณะปิดทึบทั้งยังสร้างการปิดกั้นข้อกล่าวหาเหล่านั้นแล้วยังตั้งคำถามกลับไปอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากได้เปลี่ยนสถานะจากนายกรัฐมนตรีที่ดูแลประโยชน์สาธารณะซึ่งต้องถูกตรวจสอบได้มาเป็นผู้ต่อสู้ทางการเมืองที่ไม่มีอำนาจนอกจากนั้นยังเป็นการสื่อสารทางการเมืองเชิงรุกซึ่งเป็นวิธีที่ทักษิณใช้เสมอ เช่น เมื่อถูกกล่าวหาในคดีที่ดินรัชดาภิเษกก็ปิดทึบและสร้างการปิดกั้นแล้วตั้งคำถามกลับไปในลักษณะที่ว่า “ศาลเอียง ตนถูกรังแกแค่เซ็นให้เมียซื้อที่ดินก็ผิด” จะเห็นได้ว่าตอบเพียงว่าเซ็นยอมให้เมียซื้อที่จริง แล้วปิดทึบตั้งคำถามกลับว่า แค่นี้ผิดด้วยหรือ? รัฐประหารรังแกตนหรือเปล่า? ศาลยุติธรรมหรือไม่? การสื่อสารทางการเมืองด้วยคำถามลักษณะนี้เป็นการตั้งคำถามข้ามคำถามที่กล่าวหาตน การข้ามเช่นนี้เป็นการปิดกั้นคำถามเดิมอยู่ในตัว อย่างไรก็ตามการสื่อสารการเมืองด้วยการปิดทึบปิดกั้นข้อกล่าวหาเดิมแล้วข้ามไปตั้งคำถามกลับไปของทักษิณมีอยู่เป็นจำนวนมาก และการตั้งคำถามในลักษณะนี้เป็นต้นทางเปิดมุมมองเข้าสู่วาทกรรมที่เกิดขึ้นในการ

การสื่อสารทางการเมือง ของ ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552³⁷ ผู้วิจัยจึงจะนำเสนอเพียงการตั้งคำถามหลักซึ่งมีจำนวนไม่มากเกินไป และเป็นต้นทางสู่คำถามย่อยๆ จำนวนมากตามมา

ผู้วิจัยได้แบ่งคำถามหลักเป็นสองลักษณะคือ การตั้งคำถามเรื่องความชอบธรรมทางสังคม กับการตั้งคำถามเรื่องความชอบธรรมของตัวบุคคล ดังจะแยกอธิบายดังนี้

1. การตั้งคำถามเรื่องความชอบธรรมทางสังคม การตั้งคำถามในลักษณะนี้เป็นการตั้งคำถามถึงการกระทำของฝ่ายตรงกันข้ามว่ามีความชอบธรรมทางสังคมหรือไม่ ซึ่งในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณในครั้งนี้นี้มีการตั้งคำถามในลักษณะนี้พอยกตัวอย่างได้ดังนี้

จะยอมรับความชอบธรรมของการรัฐประหารหรือ? คำถามนี้เป็นคำถามที่เป็นแกนในสุด หรือเป็นต้นทางที่ระบบตรรกะของวาทกรรมที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ.2549-2552 เริ่มออกเดินทาง การปฏิเสธการรัฐประหารจะเป็นต้นทางที่สะดวกที่ทักษิณจะเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจเพื่อช่วงชิงอำนาจกลับสู่ตน การตั้งคำถามในลักษณะนี้ ผู้สื่อสารการเมืองสามารถตั้งข้อสังเกตเริ่มต้นมุมมองเพื่อจัดการกับสภาพการณ์ที่ตนถูกรัฐประหารที่เป็นอยู่ให้เป็นไปตามเจตจำนงของตนได้ โดยคาดหวังคำตอบได้จากการพิจารณาถึงโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่เคลื่อนไปตามประวัติศาสตร์ เริ่มตั้งแต่การปฏิวัติเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 เคลื่อนผ่านการรัฐประหารหลายครั้ง และผ่านการเรียกร้องรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ 6 ตุลาฯ 14 ตุลาฯ หรือเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เหตุการณ์ทั้งหลายที่เคลื่อนผ่านมานั้น ล้วนแต่แผ้วถางเส้นทางของวาทกรรมชุดรัฐธรรมนูญนิยม และวาทกรรมชุดประชาธิปไตยให้อยู่ในหัวใจของคนไทย ดังนั้นผู้สื่อสารการเมืองจึงคาดหวังได้ว่าผู้ฟังจะปฏิเสธความชอบธรรมของการรัฐประหาร แล้วข้าม ตลอดจนปิดกั้นคำถามกล่าวหาของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และคำถามกล่าวหาของคณะรัฐประหารและหันไปตั้งคำถามกล่าวหาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และคณะรัฐประหารในที่สุดว่าเป็นเผด็จการทหาร

³⁷ ดังปรากฏในบทที่ 4 หัวข้อที่ 4 เรื่อง วาทกรรมที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ.2549-2552 ของงานวิจัยฉบับนี้

จะยอมรับผลพวงจากการรัฐประหารหรือ? คำถามนี้เป็นคำถามที่ต่อเนื่องจากคำถามแรกผู้สื่อข่าวสามารถคาดหวังคำตอบโดยพิจารณาจากแนวคิดเรื่อง “ผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ” ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีอยู่ทั่วไปซึ่งมีแนวคิดในลักษณะที่ว่าหากการกระทำใดได้รับการปฏิเสธผลของการกระทำนั้นย่อมต้องถูกปฏิเสธด้วย ในกรณีการรัฐประหารครั้งนี้มีผลพวงเกิดขึ้นมากมาย เช่น รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการตรวจข้อบทวิญญูณ องคค์ณะผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น เมื่อการรัฐประหารได้รับการปฏิเสธผลพวงต่างๆ ย่อมต้องได้รับการปฏิเสธด้วย ดังนั้นผู้สื่อข่าวการเมืองคาดหวังคำตอบได้ว่าผู้ฟังจะปฏิเสธผลพวงของการรัฐประหาร และปิดกันแล้วตั้งคำถามกล่าวหาในเรื่องความชอบธรรมของผลพวงทั้งหลายของการรัฐประหารกลับไป

จะปล่อยให้ประเทศล้าหลังเพราะการรัฐประหารหรือ? คำถามนี้เป็นคำถามที่ต่อเนื่องกับคำถามที่ว่า “จะยอมรับความชอบธรรมของการรัฐประหารหรือ?” เช่นเดียวกับคำถามที่ว่า “จะยอมรับผลพวงจากการรัฐประหารหรือ?” แต่ผู้สื่อข่าวคาดหวังแนวคิดที่ผู้ฟังใช้ตอบคำถามต่างออกไปกล่าวคือคำถามที่ว่า “จะยอมรับผลพวงจากการรัฐประหารหรือ?” ผู้สื่อข่าวคาดหวังว่าผู้ตอบจะใช้แนวคิดเรื่อง “หลักผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ” ในการตอบคำถาม แต่ในคำถามนี้ผู้สื่อข่าวอาจคาดหวังได้ว่า ผู้ฟังจะใช้ความเชื่อในเรื่องที่ว่าประชาธิปไตยแบบตะวันตกเป็นเหตุให้ประเทศเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการตอบคำถาม สำหรับนัยยะของคำถามผู้วิจัยขอหยิบยกเอาคำถามของทักษิณมายกตัวอย่างได้ดังนี้

“พี่น้องครับผมขอตัวเลขให้พี่น้องฟังนิดหน่อย พี่น้องฟังดีๆ นะครับ เรามีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 นับจากนั้นมาถึงปัจจุบันนะฮะ เรามีรัฐธรรมนูญทั้งหมด 18 ฉบับ บางฉบับเรียกว่าชั่วคราวแต่อยู่ยาวนานถึง 8 ปี นั่นคือ จอมพลสฤษดิ์ บางฉบับเรียกว่าถาวร แต่มีอายุเพียง 1 ปี คือ 2489 พี่น้องครับประเทศเดียวนั้นะครับมีรัฐธรรมนูญ 18 ฉบับ คำนวณได้ว่าทุก 5 ปี มีรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่ง รัฐธรรมนูญคืออะไรฮะ คือกติกาที่คนไทยจะอยู่ร่วมกัน แบ่งสรรกรจัดการอำนาจในการบริหารและดูแลพี่น้องประชาชน แต่ปรากฏว่าเราเปลี่ยนกติกาทุก 5 ปี นักการเมืองก็ไม่สามารถพัฒนาตัวเองได้ เพราะเดี๋ยวกก็เปลี่ยน เดี๋ยวกก็เปลี่ยน เพราะตั้งแต่ปี 2490 มานะฮะ เรามีปฏิวัติทางทหารเป็นครั้งแรก และตั้งแต่นั้นมาก็เกิดวงจรอุบาทว์ของการปฏิวัติของทหารเราตั้งแต่ปี 2490 มาในะฮะ เรามีปฏิวัติไปแล้ว 17 ครั้งนะฮะ สำเร็จ 10 จากการสำเร็จปฏิวัติสำเร็จ 10 ครั้งนั้นะฮะ มีการเลือกตั้ง 22 ครั้ง แสดงว่าเลือกตั้งทุก 2 ครั้ง ก็ปฏิวัติหนหนึ่ง แล้วประเทศจะอยู่อย่างไรฮะ เดียวเปลี่ยน เดียวเปลี่ยน เดียวเปลี่ยน

แต่น่าสนใจครับพี่น้องครับ มีสองครั้งในประวัติศาสตร์ คือ วันที่ 14 ตุลาคม 16 และ 17 พฤษภาคม 35 เป็นการปฏิวัติโดยประชาชนครับ ไม่รู้ว่า 8 เมษายน นี่จะใช้ด้วยหรือเปล่าครับ

พี่น้องครับการที่เรามีการเลือกตั้ง 2 ครั้ง ปฏิวัติ 1 ครั้ง สองครั้งปฏิวัติครั้งหนึ่ง เราจึงมีแต่มีการเมืองประเภทที่เอาการเมืองไว้ทำมาหากิน นักการเมืองที่มีอุดมการณ์พร้อมเสียสละ อยู่ไม่ค่อยได้ครับ เฉลี่ยว่าเลือกตั้งสองครั้งปฏิวัติทีๆ แล้วถามว่าประเทศมันจะไปไหนไหมครับ

พลพวงก็คือว่า มองย้อนหลังนะครับ ประมาณ 50 กว่าปีแล้ว เราจะแข่งกับญี่ปุ่น เวลานี้ไม่ต้องพูดเขาไปไหนแล้ว ประมาณ 40 กว่าปีที่แล้ว เราจะแข่งกับไต้หวัน ประมาณ 30-40 ปีที่แล้วเราแข่งกับสิงคโปร์ 20 ปีที่แล้วแข่งกับมาเลเซีย นี่เราแข่งแล้วลดระดับมาเรื่อยๆนะะ ปัจจุบันเราแข่งใครรู้ไหมครับ...แข่งกับเวียดนาม เพิ่งยุติสงครามไปเมื่อไม่กี่ปีนี่เองและเราสู้เขาไม่ได้มาทีละชั้น ตกชั้นมาเรื่อย เพราะการเมืองของเรามันไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงครับพี่น้องครับ เดี๋ยวปฏิวัติๆ ทำไมละครับ ไม่สบอารมณ์อำมาตย์ การเมืองจึงเป็นการเมืองเพื่ออำมาตย์ เพื่อชนชั้นในกรุงเทพฯ ไม่เป็นไม่ได้เป็นการเมืองเพื่อประชาชน”³⁸

จากคำถามนี้ผู้สื่อข่าวการเมือง ได้มีการประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาใช้เพื่อความชัดเจน สะดวกและเป็นเป็นสโลแกนในการตอกย้ำความหมาย โดยเรียกประชาธิปไตยที่พวกเขาเรียกร้องว่า “ประชาธิปไตยกินได้” ในที่สุดคำถามนี้ก็พาให้ผู้ฟังปิดบังและตัดข้ามคำถามที่เป็นข้อกล่าวหาของคณะรัฐประหารและปิดกันข้อกล่าวหาดังกล่าวโดยปริยาย

ศาลมีความสถิตยัตยธรรมหรือไม่? คำถามนี้เป็นคำถามที่มีความสัมพันธ์กับคำถามเรื่องความชอบธรรมของการรัฐประหารค่อนข้างมากเนื่องจากการตั้งข้อสังเกตว่ามีผู้พิพากษาบางท่านได้เข้าไปร่วมเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ทำให้ทักษิณหยิบยกเอาเรื่องนี้มาตั้งคำถาม โดยทักษิณได้เคยกล่าวว่า

“และที่ที่ผมเล่าให้ฟังนี่ก็มีเอ๋อ ดร. อักขราทร จุฬารัตน ประธานศาลปกครองไปร่วมด้วยนะครับ คุณเจริญ ภักดีธนากุล วันนี้ก็เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไปร่วมด้วย มีท่านชาญชัย ลิขิตจิตถะ ซึ่งในขณะนั้นเป็นประธานศาลฎีกาก็ไปร่วมประชุมด้วย นี่คือนี่ที่เกิดขึ้น ทำให้มีการเดินหน้า

³⁸ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2552

จัดการผมอย่างชัดเจนนะครับ แล้วก็ทำให้กระบวนการทั้งหมดผิดเพี้ยน
หมด”

คำกล่าวเช่นนี้มีนัยยะเป็นคำถามถึงบทบาทของศาลต่อการเมือง จนในที่สุด
การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายทักษิณ เริ่มใช้สร้างคำขึ้นมาให้ความหมายการรัฐประหารว่าเป็น
การกระทำที่เรียกว่า “ตุลาการภิวัตน์” การเชื่อมโยงข้อเท็จจริงที่ว่า มีผู้พิพากษาบางคนเริ่มมี
บทบาททางการเมืองกับเรื่องเล่าของทักษิณที่ยกมาข้างต้น อาจทำให้เกิดความเชื่อได้ว่าศาลเข้า
มามีบทบาททางการเมือง และในที่สุดทักษิณก็ได้เชื่อมโยงต่อไปอีกว่าศาลจะไม่ให้ความยุติธรรม
ในคดีของตน หากพิจารณาโดยรวมจะเห็นว่าทักษิณปิดอำนาจศาลทั้งปิดกั้นการรับฟังผลการ
พิจารณาคดีและตั้งคำถามเกี่ยวกับความยุติธรรมของศาล

มีการปิดกั้นสื่อหรือไม่?

คำถามนี้เป็นคำถามย่อยลงมาอีกชั้นหนึ่ง
สำหรับคำถามนี้ผู้สื่อสารสามารถคาดหวังคำตอบได้ โดยพิจารณาจากเบื้องหลังทางประวัติศาสตร์
ของสังคมไทยที่ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างทางวัฒนธรรมทางการเมืองไทย โดยเฉพาะวาทกรรมที่
เกิดขึ้นจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ซึ่งในครั้งนั้นเกิดวาทกรรมเผด็จการปิดกั้นสื่อขึ้น กล่าวคือ มี
ความเชื่อกันว่ารัฐบาลซึ่งมีอำนาจอยู่ในช่วงพฤษภาทมิฬใช้อำนาจรัฐควบคุมการสื่อสารมวลชนไว้
และใช้การสื่อสารมวลชนทั้งหมดที่ตนมี ครอบงำประชาชนไม่ให้เคลื่อนไหวทางการเมืองในทาง
ต่อต้านรัฐบาล ทั้งนี้อาจทำโดยปิดกั้นสื่อฝ่ายตรงกันข้ามแล้วใช้สื่อสารมวลชนให้สนับสนุนตนแต่
ฝ่ายเดียว แต่ในครั้งนั้นเชื่อกันว่าการสื่อสารกำลังจะก้าวสู่โลกโลกาภิวัตน์การปิดกั้นจึงไม่เป็นผล
เกิดมีมือมือนือมือ มีการใช้ แฟกซ์ เพจเจอร์ และอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ในการระดมคน จนเกิดสภาพ
ที่ว่ายิ่งปิดกั้นยิ่งอยากรู้ ยิ่งกั้นมือมือนือมือ ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณตามขอบเขตของ
งานวิจัยฉบับนี้ทักษิณก็ได้หยิบเอาความเชื่อดังกล่าวมาใช้โดยมีตัวอย่างข้อความดังนี้

“พี่น้องครับพฤษภาทมิฬ สาเหตุที่คนเต็มถนนราชดำเนินก็เพราะ
ปิดข่าว วันที่ 8 คนจะเต็มราชดำเนินอีกครั้งหนึ่งก็เพราะปิดข่าวอีกเช่นกัน
ครับ แล้วมีเรื่องสนุกกว่านี้อีก ตอนนั้นผมทำ Phonetlink โฟนลิงค์ยังไม่
มีภาษาไทย มีแต่ภาษาอังกฤษ แล้วก็ผมทำโทรศัพท์มือถือด้วย ปรากฏว่าตอน
นั้นที่เขาเรียกว่า “มือมือนือมือ” จำได้ไหมครับ ปรากฏพรรคพวกออกไปดู
เหตุการณ์ครับ ไปดูเสร็จก็โทรศัพท์ รายงานให้เพื่อนที่ไม่กล้าออกหรือไม่มี
เวลาออก บอกว่าตอนนี้อยู่ที่นั่นะ มีทหารออกมาอย่างไร ประชาชนออกมา
อย่างไร ก็เล่าให้ฟังหมด บางที่ได้ยินเสียงปืนเขามาเลยครับ เขาก็บอก “เดี๋ยว
ขอหลบลูกปืนก่อน” เขาเล่าให้ฟังใหม่ “คนไทยไม่ได้กลัวนะครับ” แล้วเสร็จ
แล้ว พอปรากฏว่ามีคนถูกยิงตาย คนก็แจ้งไปที่ Phonetlink ซึ่ง Phonetlink

เขาไม่มีระบบให้ Broadcast คือ หมายความว่า กดทีออกเป็นพันๆ คน แต่ มันมีเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง ผมไม่รู้มันเป็นใคร มันเป็นเด็กรุ่นใหม่ มีอุดมการณ์ ครับ มันก็เลยกดคำว่า Military Killing People แปลว่า ทหารกำลังฆ่าคน ใ้อ โห! ตอนนั้นนะครับคนออกมากันเต็มเลยครับ วันนี้แนวคิดของรัฐบาลของ ทหารยังเก่าอย่างเดิมเลยครับ สก๊ตพวกเราทุกอย่าง ปิดข่าวพวกเราทุกอย่าง ปิดเบื่อนทุกอย่าง”³⁹

การตั้งคำถามกล่าวหาว่ามีการปิดกั้นสื่อหรือไม่นั้น หากผู้สื่อสารสามารถ เปรียบเทียบเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้นกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬได้อย่างชัดเจน ผู้สื่อสารอาจคาดหวังได้ว่าผู้ฟังจะเชื่อและตอบว่ามีการปิดกั้นสื่อ หากผู้ฟังเชื่อว่าการปิดกั้นสื่อใน ลักษณะเดียวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬจริงและผู้ฟังมีความเชื่อว่ายังปิดยั้งอยู่ ความเชื่อทั้งสองอย่างดังกล่าวจะทำให้ผู้ฟังออกมาร่วมชุมนุมโดยไม่ว่าข้อเท็จจริงจะมีการปิดกั้นสื่อหรือไม่ จะ เห็นได้ว่า การตั้งคำถามนี้เป็นการบิดความหมายของสื่อฝ่ายรัฐบาลทั้งปิดกั้นไม่ได้รับฟังจากนั้น กล่าวหาว่ารัฐบาลเป็นเผด็จการปิดกั้นสื่อ

จะเลือกข้างฝ่ายที่จะส่งเสริมให้บ้านเมืองนี้มีความเสียหายหรือ?

คำถามนี้เป็นคำถามที่จะสร้างข้อผูกมัดผู้ฟังด้วยการสร้างความหมายเชิงคู่ตรงกันข้าม คำถามถูก ตั้งขึ้นหลังฝ่ายทักษิณมีการใช้สื่อแดงเป็นสัญลักษณ์เพียงเล็กน้อย โดยนายสมักร สุนทรเวช ซึ่ง ขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ตั้งคำถามกล่าวหาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่ กำลังทำการชุมนุมกล่าวหาว่ารัฐบาลในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิว่า เป็นฝ่ายที่ทำให้บ้านเมืองเสียหาย การตั้งคำถามในลักษณะนี้เท่ากับเป็นการปิดกั้นข้อกล่าวหาที่พันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตยกำลังชุมนุมเรียกร้องอยู่ ปิดกั้นแล้วข้ามไปกล่าวหาฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตยว่าปิดสนามบินทำให้การคมนาคมทางอากาศหยุดชะงัก การตั้งคำถามกล่าวหา เช่นนี้ผู้สื่อสารอาจคาดหวังว่า ผู้ฟังจะใช้ความเชื่อในเรื่องโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นความเชื่อที่สำคัญ อันหนึ่งของประชาชนจำนวนมากเวลานั้นในการตอบคำถาม ส่วนหนึ่งของความเชื่อในเรื่อง โลกาภิวัตน์นั้นเชื่อว่าโลกจะก้าวหน้าทันสมัยเป็นหนึ่งเดียวด้วยติดต่อการสื่อสารคมนาคมที่รวดเร็ว มั่นคง สังคมใดถูกตัดขาดหรือมีความไม่มั่นคงทางติดต่อการสื่อสารคมนาคมจะเป็นสังคมที่ล่า หลังอ่อนด้อยไร้คุณค่า ซึ่งหากผู้ฟังที่มีความเชื่อเรื่องโลกาภิวัตน์ตอบคำถามนี้ ผู้สื่อสารก็จะได้ผู้ฟัง เป็นจำนวนมาก และการถามให้เลือกข้างยังผูกมัดผู้ฟังไว้กับความหมายคู่ตรงกันข้ามได้อย่าง มั่นคง

³⁹ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 5 เม.ย. 2552

2. การตั้งคำถามเรื่องความชอบธรรมของตัวบุคคล การตั้งคำถามในลักษณะนี้เป็นการตั้งคำถามถึงตัวบุคคลที่มีบทบาทของฝ่ายตรงกันข้ามว่ามีความชอบธรรมที่จะใช้บทบาทหรือไม่ ซึ่งในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณในครั้งนี้มีการตั้งคำถามในลักษณะนี้พอยกตัวอย่างได้ดังนี้

ความชอบธรรมของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ทักษิณตั้งคำถามถึงความชอบธรรมของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ โดยนัยยะของคำกล่าวเป็นเรื่องความโกรธเคืองอันเป็นประโยชน์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นครั้งที่ตนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยเขากล่าวว่า

“ผมขอเล่านิดหนึ่งว่า ทำไม? พี่น้องจำได้ไหมว่าปี 2545 เดือนตุลาคม ผมได้ย้าย ตอนนั้นผมเป็นนายกรัฐมนตรี ผมได้ย้ายพลเอกสุรยุทธ์ มาเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด สาเหตุที่ผมย้ายเนี่ยะ ผมไม่ได้โกรธไม่ได้เกลียดไม่ได้อะไรกับพลเอกสุรยุทธ์เลย เพราะผมเป็นคนซึ่งทำงาน ซึ่งงานเป็นงาน แล้วก็ให้เกียรติเขาในฐานะเป็นนักเรียนเตรียมทหารรุ่นพี่ แต่สาเหตุที่ผมย้าย ผมไม่เคยพูด วันนี้ต้องพูด ไม่ใช่เพราะท่านไม่ดี แต่ว่ามีเบอร์สองของพม่าชื่อหม่องเอ๋ ไม่เคยมาประเทศไทยเลย มานานแล้ว เคยมาแต่ไม่เคยมานานแล้ว ผมไปเชิญมา แล้วผมพาเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2545

วันที่ 25 เมษายน ครับ ทหารเคลือบกำลังโดยไม่บอกผม ในฐานะนายกรัฐมนตรี ไปยิงปืนใส่พม่าตายไปสามร้อยกว่าคนฮะ ซึ่งผมกำลังเจรจา เพื่อให้เขาให้ความร่วมมือช่วยเหลือทางยาเสพติดติดอยู่ เขาก็ร่วมมืออย่างดีแล้ว เสร็จแล้วมันมีเรื่องนี่เกิดขึ้น ผมไม่ต้องการให้กระทบความสัมพันธ์ ผมไม่มีอะไรเลยที่เป็นความขัดแย้งกับพลเอกสุรยุทธ์ เลยทำให้ความวุ่นวาย ความแค้น ความอะไรก็ไม่ทราบ แล้วกลายเป็นเรื่องที่ต้องจัดการผมให้ได้ โดยอ้างว่าผมไม่จงรักภักดี ซึ่งผมขอกราบเรียนว่า...ผมเป็นคนจงรักภักดีเกินล้านเปอร์เซ็นต์ ผมขอย้ำอีกครั้งที่ ผมสมรสพระราชทาน ผมรับพระราชทานกระบี่จากพระหัตถ์ ผมเป็นพลร่ม ผมเป็นนักเรียนนายร้อย...เป็นนักเรียนเตรียมทหาร เป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจ ทำไมผมจะไม่จงรักภักดี”⁴⁰

การกล่าวอย่างมีนัยว่า พลเอกสุรยุทธ์ใช้บทบาททางการเมืองต่างๆ ของตนด้วยความโกรธเคืองอันเป็นประโยชน์ส่วนตัวจัดการกับทักษิณนั้น เป็นการตั้งคำถามถึงความชอบ

⁴⁰ เนื้อความตอนหนึ่ง จากบันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552 ชุมชุมปราศรัย ณ จังหวัดเชียงใหม่ และถ่ายทอดสดผ่านเว็บไซต์ www.dstation.tv

ธรรมของการมีบทบาททางการเมืองของพลเอกสุรยุทธ์ว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ผู้สื่อสารอาจคาดหวังได้ว่าผู้ฟังจะใช้ความเชื่อในทางพุทธศาสนา ที่เป็นศาสนาที่คนไทยแทบทั้งประเทศนับถือในการตอบคำถาม ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ชาวพุทธมีความเชื่อว่าการเคียดแค้นจองเวรเป็นการกระทำที่ไม่สมควรและเป็นบาป ดังนั้นหากผู้ฟังตอบคำถามด้วยความเชื่อนี้ก็ทำให้ผู้ฟังเชื่อว่าการใช้บทบาทของพลเอกสุรยุทธ์เป็นสิ่งที่ไม่มีความชอบธรรม นอกจากนี้ผู้สื่อสารยังอาจคาดหวังได้อีกว่าผู้ฟังอาจจะใช้ความเชื่อเกี่ยวกับจิตสาธาณณะ ที่เชื่อว่าบุคคลจะใช้บทบาทสาธาณณะได้ก็แต่เพื่อประโยชน์สาธาณณะการใช้บทบาทสาธาณณะเพื่อส่วนตัวเป็นเรื่องที่ไม่ชอบธรรมในการตอบคำถาม ดังนั้นหากผู้ฟังใช้ความเชื่อเรื่องจิตสาธาณณะในการตอบคำถามผู้ฟังจะเห็นว่า การกระทำของพลเอกสุรยุทธ์ไม่ชอบธรรม ในที่สุดไม่ว่าผู้ฟังใช้ความเชื่อแบบพุทธหรือความเชื่อเรื่องจิตสาธาณณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างในการตอบคำถาม ผู้ฟังก็จะตอบว่าพลเอกสุรยุทธ์ไม่มีความชอบธรรมที่จะใช้บทบาททางการเมือง การตั้งคำถามเช่นนี้จึงเป็นการปิดทึบบทบาททางการเมืองของพลเอกสุรยุทธ์ และปิดกั้นการยอมรับการกระทำใดๆ ทางการเมืองของเขา แล้วข้ามไปกล่าวหาว่าใช้บทบาททางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

ความชอบธรรมของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ทักษิณตั้งคำถามถึงความชอบธรรมของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ โดยนัยยะของคำถามว่าเป็นเรื่องความโกรธเคืองอันเป็นประโยชน์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นครั้งที่ตนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยเขากล่าวว่

“เสร็จแล้วก็ปรากฏว่าตอนที่สนธิลิ้มเนี่ยะ ไปพูดที่เวอรจิเนีย สนธิ ลิ้มก็พูดชัดเจนครับว่า ระหว่างที่กำลังไล่ผมอยู่เนี่ยะ สุรยุทธ์ก็โทรมาให้กำลังใจให้การสนับสนุนแล้วบอกว่า ถ้าเป็นนายกฯ จะให้ทีวีช่องหนึ่ง เพราะรู้ว่าสนธิโกรธผมเพราะไม่ได้ทีวี อันนี้แหละครับที่มันเป็นเรื่องที่เป็นเรื่องที่คุณเหมือนเป็นเรื่องอึดอัดอะ แต่เอาประเทศทั้งประเทศจมไปเลย นี่คือนี่สิ่งที่เกิดขึ้น แล้วเสร็จแล้วยังไม่พออะฮะ ผมขอเล่าให้ฟังอีกนิดหนึ่ง”⁴¹

การกล่าวอย่างมีนัยว่านายสนธิใช้บทบาททางการเมืองต่างๆ ของตนเพื่อประโยชน์ส่วนตัวนั้น เป็นการตั้งคำถามถึงความชอบธรรมของการมีบทบาททางการเมืองของนายสนธิว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ผู้สื่อสารอาจคาดหวังได้ว่าผู้ฟังจะใช้ความเชื่อในทางพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาที่คนไทยแทบทั้งประเทศนับถือในการตอบคำถาม ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ชาวพุทธมีความเชื่อว่าการโลภและความโกรธเป็นการกระทำที่ไม่สมควรและเป็นบาป ในกรณีเช่นนี้หาก

⁴¹ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ฟังตอบคำถามด้วยความเชื่อนี้ก็จะทำให้ผู้ฟังเชื่อว่า การใช้บทบาทของนายสนธิเป็นสิ่งที่ไม่มี ความชอบธรรม นอกจากนั้นผู้สื่อสารยังอาจคาดหวังได้อีกว่า ผู้ฟังอาจจะใช้ความเชื่อเกี่ยวกับจิต สาธารณะที่เชื่อว่า บุคคลจะใช้บทบาทสาธารณะได้ก็แต่เพื่อประโยชน์สาธารณะการใช้บทบาท สาธารณะเพื่อส่วนตัวเป็นเรื่องที่ไม่ชอบธรรมในการตอบคำถาม ซึ่งหากผู้ฟังใช้ความเชื่อเรื่องจิต สาธารณะในการตอบคำถามผู้ฟังจะเห็นว่ากรกระทำของนายสนธิไม่ชอบธรรม ในที่สุดไม่ว่าผู้ฟัง ใช้ความเชื่อแบบพุทธหรือความเชื่อเรื่องจิตสาธารณะอย่างไรอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ในการ ตอบคำถามผู้ฟังก็จะตอบว่านายสนธิไม่มีความชอบธรรมที่จะใช้บทบาททางการเมือง การตั้ง คำถามเช่นนี้จึงเป็นการปิดทึบบทบาททางการเมืองของนายสนธิ และปิดกั้นการยอมรับการกระทำ ใดๆ ทางการเมืองของเขาแล้วข้ามไปกล่าวหาว่าใช้บทบาททางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

หลักการที่ 18 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องเลือกอำนาจให้เกิดความชิงชังก้าวร้าวด้วย เป้าหมายที่แน่นอนเพื่อความเกลียดชัง ซึ่งเป้าหมายของรัฐมนตรี Goebbels ในขณะนั้น คือ บอลเชวิคส์ (Bolsheviks) และยิว (Jews)

หลักการข้อนี้อาจแยกพิจารณาได้เป็นสองส่วนคือ

1) การกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน เป็นสิ่งที่อาจกระทำได้โดยการการสร้าง ความหมายวางระบบคุณค่า โดยจุดที่สำคัญในการสร้างความหมายทำได้โดยการสร้าง ความหมายเชิงคู่ตรงกันข้าม (binary opposition) ตามแนวคิดของ โซซูร์ ที่มองว่าความหมาย ของสัญลักษณ์เกิดจากความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบกับตัวหมายและสิ่งที่ถูกหมายในทั้งหมดของ ระบบของภาษา เช่น ตัวเรา/ตัวเขา พวกเขา/พวกอื่น กินได้/กินไม่ได้ ในกรณีตามหลักข้อนี้ของ Goebbels เป็นการสร้างความหมาย พวกเขา/พวกอื่น กล่าวคือชนเผ่าเยอรมัน/ยิว Nazi/ Bolsheviks เป็นต้น ในสงครามอ่าวเปอร์เซียประธานาธิบดีจอร์จ บุช ก็เคยนำมาใช้ การสร้าง ความหมายลักษณะนี้เป็นการให้คุณค่าแก่ “พวกเรา” ว่าเป็นฝ่ายดี และ “พวกเขา” ว่าเป็นฝ่ายเลว หรือถ้าพวกเราดีมากๆ พวกเขาก็ต้องเลวมากๆ หรือพวกเราชั่วๆพวกเขาไม่รู้ไม่เข้าใจ หรือพวก เขาฉลาดพวกเขาโง่ เป็นต้น ในที่สุดความหมายที่ถูกสร้างจะผูกมัดครอบงำผู้ที่รับเอาความหมาย อยู่ไว้ในเองตัวกล่าวคือถ้าเมื่อไหร่เราไปเป็นพวกเขาเมื่อนั้นเราคือคนเลว ไม่รู้ โง่ ดังนั้นผู้รับเอา ความหมายไว้จึงถูกผูกมัดครอบงำไม่ให้เปลี่ยนพวกอยู่ในตัว

2) คุณค่าที่ถูกสร้างขึ้นจะเป็นตัวผลักดันให้ผู้รับเอาความหมาย มีทัศนคติต่อ บุคคลอื่นๆ และมีพฤติกรรมไปตามทัศนคติของตน เช่นพวกเราดี เราต้องดีตอบแต่พวกเขาเลว เราต้องเลวตอบ ดังนั้น จะเกิดความรักและสามัคคีในหมู่พวกเดียวกันและก้าวร้าวต่อฝ่ายตรงกัน

ข้ามหรือพวกอื่น นอกจากนั้นการเลือกอำนาจให้เกิดซึ่งซึ่งความก้าวร้าวด้วยการกระทำต่างๆ เช่น การสร้างความกลัวว่าจะเกิดความอยุติธรรม การถูกดูถูก การถูกรังแก จะเป็นการกระตุ้นความ ซึ่งซึ่งก้าวร้าวได้ดี แล้วจึงให้ผู้รับสารปลดปล่อยความรู้สึกออกมา

สำหรับการวิเคราะห์การใช้หลักการของ Goebbels ในข้อนี้ ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณภายใต้ขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตามข้อพิจารณาทั้งสอง ส่วนข้างต้นดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน ความหมายเชิงคุณค่าของความขัดแย้งในครั้ง นี้ได้ถูกกำหนดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย พวกเขาได้เริ่มนำ ความหมายของ “ระบอบทักษิณ” มาใช้ในครั้งที่ทักษิณยังเป็นนายกรัฐมนตรี เป้าหมายของ ความหมายของ “ระบอบทักษิณ” คือตัวทักษิณและระบอบอำนาจที่แวดล้อมตัวเขา โดยให้ ความหมายระบอบทักษิณว่าเป็นระบอบของการใช้อำนาจโดยมิชอบ และคู่ตรงกันข้ามของระบอบ ทักษิณคือพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยซึ่งมีเสียเหลือเป็นสัญลักษณ์

ต่อมาได้เริ่มมีการเคลื่อนไหวของมวลชนที่สนับสนุนทักษิณ ซึ่งส่วนใหญ่เรียก ตัวเองว่าเป็นคนจน เช่น สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (สกยอ.) กลุ่ม คาราวานคนจน สมาคมพิทักษ์ผลประโยชน์ผู้ขี้อายที่กรุงเทพฯ เป็นต้น มวลชนเหล่านี้มีเป้าหมายที่แน่นอน คือฝ่ายใดๆ ที่ต่อต้านทักษิณ โดยพวกเขาให้ความหมายพวกที่ต่อต้านทักษิณว่าเป็นผู้ทำให้ บ้านเมืองวุ่นวายประทุงะกะถนนทำให้รถติดถ่วงความเจริญ และให้ความหมายทักษิณในทาง คู่ตรงกันข้ามว่าเป็นคนดีคนเก่งนำความเจริญมาสู่บ้านเมือง

การใช้ความหมายคู่ตรงกันข้ามในลักษณะนี้ ของมวลชนที่สนับสนุนทักษิณ เดินมาจนกระทั่งหลังรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 จึงได้เคลื่อนปรับตัวไปเป็น คู่ต่างๆ ตามการ ให้ความหมายแก่เหตุการณ์รัฐประหารและผลพวงที่เกิดขึ้นตามมา เช่น ประชาธิปไตยกับเผด็จ การ ประชาธิปไตยกับอำมาตยาธิปไตย ก้าวหน้ากับล้าหลัง ไพ่กับอำมาตย์ เป็นต้น

เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2551 นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ แถลงข่าวมีความตอนหนึ่งว่า “...ท่านทั้งหลายเป็นสื่อสารมวลชนท่านต้องซึ่งน้ำหนักรัดด้วย ว่าท่าน

จะเลือกอยู่ข้างไหน งานนี้ท่านจะอยู่ตรงกลางไม่ได้หรอกครับ ท่านอยู่ตรงกลางไม่ได้เพราะได้ครั้งหนึ่งที่ท่านอยู่กับค่านันท่านส่งเสริมให้บ้านเมืองนี้มีความเสียหายด้วย”⁴²

และในที่สุด ได้เริ่มมีการนำเอา “สีแดง” เป็นสัญลักษณ์อย่างเป็นทางการในการเคลื่อนไหว เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2551 ในงาน “ความจริงวันนี้สัญญาครั้งที่ 1” ที่อาคารรัตนเดอริโดม เมืองทองธานี เพื่อรำลึกวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2540 เป็นการจัดชุมนุมครั้งแรกที่มีการใช้ในการชุมนุมครั้งนี้แกนนำ และผู้ชุมนุมทั้งหมดใส่เสื้อแดง

การนำเอาเสื้อแดงมาเป็นสัญลักษณ์ และการแถลงข่าวให้เลือกข้างในเวลาใกล้เคียงกันเป็นการตอกย้ำการสร้างความหมายเชิงคู่ขัดแย้งได้ชัดเจนเป็นอย่างยิ่ง และผู้ที่มีแนวโน้มที่จะไม่เห็นด้วยกับพันธมิตรเมื่อตอบคำถามว่าจะอยู่ข้างไหนก็จะถูกครอบงำผูกมัดอย่างมั่นคงขึ้น

ความหมายที่ชัดเจน การครอบงำผูกมัดที่มั่นคงจะทำให้เกิดความหมาย “พวกเรา” ในหมู่คนเสื้อแดงและผู้รับเอาความหมายไว้จะถูกผูกมัดครอบงำไม่ให้เปลี่ยนพวกอยู่ในตัว

2) ความหมายเชิงคุณค่าที่ถูกสร้างขึ้น จะเป็นตัวผลักดันให้ผู้รับเอาความหมายมีทัศนคติต่อบุคคลอื่นๆ และมีพฤติกรรมไปตามความรู้สึกที่เกิดจากทัศนคติของตน ในกรณีนี้ความหมายคู่ตรงกันข้ามบางคู่มีลักษณะเป็นปัญหาหว่านขุ่น เช่น อำมาตย์กับไพร่⁴³ คำว่าไพร่มีความหมายในทางตำราเมื่อเทียบกับอำมาตย์ที่มีความหมายเป็นผู้สูงศักดิ์ ทั้งๆ ที่ทั้งไพร่และอำมาตย์ก็เป็นคนเหมือนกัน ขณะที่อีกคู่หนึ่งเป็นอมตยาธิปไตยกับประชาธิปไตยซึ่งอมตยาธิปไตยคือการปกครองโดยชนชั้นปกครอง ส่วนประชาธิปไตยมีความหมายในลักษณะเชิดชูการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน และยังมีอีกคู่หนึ่งเป็นล้าหลังกับความเจริญก้าวหน้าซึ่งประชาธิปไตยคือสัญลักษณ์ความของความเจริญก้าวหน้า หากพิจารณาจากความเจริญก้าวหน้าของโลกตะวันตก หากเชื่อมโยงความหมายของทั้งสามคู่แล้วอ่านความรวมจากการเชื่อมโยง

⁴² คัดมาจากการแถลงข่าวของ นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อเวลา 15.00 น. วันที่ 26 สิงหาคม 2551 โดยการถ่ายทอดสดจากกองบัญชาการกองทัพไทยทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

⁴³ การที่การสื่อสารทางการเมืองนี้ให้ความหมายคนเสื้อแดงว่าเป็นไพร่เห็นได้ชัดว่ากลุ่มเป้าหมายของการสื่อสารทางการเมืองนี้คือกลุ่มชนชั้นล่าง และการให้ความหมายในลักษณะนี้เป็นการใช้ภาษาสร้างความจริงว่าการรัฐประหารคือการที่อำมาตย์ถูกไพร่

ความหมายนั้น ผู้วิจัยเห็นนัยที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกแก่ชาวเสื้อแดงผู้รับเอาความหมายว่า “ยังจะกดขี่ดูถูกว่าต่ำทรามเป็นไพร่อีกหรือ ทั้งที่โลกที่เจริญแล้วเขาเชิดชูประชาชนว่าเป็นส่วนสำคัญในการปกครอง ชาวเสื้อแดงเป็นไพร่ที่ท่านดูถูก แต่เราคือประชาชนที่มีความเจริญมาเรียกร้องประชาธิปไตยให้ท่านรู้” ลักษณะเช่นนี้เป็นการให้คุณค่าแก่ชาวเสื้อแดงด้วยตนเอง และดูถูกอำมาตย์ว่าล้าหลังกว่าไพร่ ความรู้สึกเช่นนี้เอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรมในทางก้าวร้าวต่อเป้าหมายที่ถูกเรียกว่าเป็นอำมาตย์ นอกจากนั้นการที่ชาวเสื้อแดงใช้คำว่าไพร่ต่อตนเองเป็นการประชดประชันว่าตนถูกกดขี่ ดูถูกรังแก ไม่ได้รับความยุติธรรม เป็นการสร้างความรู้สึกกดดันคนเสื้อแดงเอง ความรู้สึกเช่นนี้เอื้ออำนวยต่อการชิงชังก้าวร้าวต่อเป้าหมาย

จากการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ตามขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้พบว่ากลุ่มสนับสนุนทักษิณ มักจะเป็นฝ่ายเคลื่อนไหวมวลชนเคลื่อนไหวมวลชนเข้าไปแสดงความก้าวร้าวต่อฝ่ายตรงกันข้ามเช่นชมชู้สำนักข่าวเนชั่นด้วยการเข้าปิดล้อม⁴⁴ ไล่ตีมวลชนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่ตามจับไล่ทักษิณบางช่วงมีความถี่ถึง 2 ครั้งใน 3 วัน⁴⁵ ประชาชนที่สนับสนุนรัฐบาลสมัครได้รวมตัวกันต่อต้านพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่ชุมนุมใหญ่อยู่ ณ บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย โดยเดินขบวนไปชุมนุมที่สะพานมัฆวาน ระหว่างเดินขบวนมีการปะทะกันมีผู้บาดเจ็บหลายคน⁴⁶ กลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาลสมัครเคลื่อนไหวออกจากสนามหลวงไปปิดล้อมกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย แล้วเกิดการปะทะกันที่บริเวณแยกจปร. และหน้ากองบัญชาการกองทัพบก จนเป็นเหตุให้นายณรงค์ศักดิ์ กรอบโธสง ถูกตีถึงแก่ความตาย⁴⁷ เป็นต้น

สรุปได้ว่า มีการใช้กลยุทธ์ข้อนี้ในการสร้างความหมายเชิงคุณค่าให้เกิดความรู้สึกกดดันจนเอื้ออำนวยให้เกิดความชิงชังก้าวร้าวต่อเป้าหมายที่แน่นอน

⁴⁴ คำพิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ คดีหมายเลขดำที่ ด.1877/2550

⁴⁵ กรุงเทพธุรกิจ. ทักษิณชด คนมีบารมี ทำบ้านเมืองวุ่น [ออนไลน์]. วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549. แหล่งที่มา : <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q2/2006june30p7.htm> [2012, Mar 25].

⁴⁶ อุเชนทร์ เชียงเสน และชัยวิช ตูลาธน, บรรณารักษ์. 19-19 ภาพ ชีวิต และการต่อสู้ของคนเสื้อแดง จาก 19 กันยายน 49 ถึง 19 พฤษภาคม 53, หน้า 66.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 71.

หลักการที่ 12 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องอำนวยการให้ผู้นำได้รับการเชิดชูด้วยเกียรติศักดิ์ ทั้งนี้เนื่องจากอุดมการณ์ของนาซีนั้น เน้นความสำคัญของผู้นำ ผู้นำมีฐานะเป็นอภิมนุษย์ การสื่อสารของผู้นำจะต้องถูกรับฟังด้วยความศรัทธา

นอกจากการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณตามขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้ จะสร้างความหมายเชิงคุณค่าให้ฝ่ายตรงกันข้ามให้ถูกก้าวร้าวชิงชังแล้ว ในอีกข้างหนึ่งของความหมายคู่ตรงกันข้ามคือผู้นำของตนจะต้องถูกสร้างความหมายเชิงคุณค่าว่ามีเกียรติศักดิ์นำยกย่องเชิดชูอีกด้วย

การเชิดชูที่มักปรากฏในโฟนิน มักจะปรากฏในลักษณะของการใช้คำนำหน้านาม โดยมักจะใช้คำนำหน้านามในลักษณะเปรียบเทียบ เช่น การใช้คำนำหน้านามฝ่ายตรงกันข้ามว่า “ไอ้” ส่วนผู้นำของตนจะเรียกว่า “ท่าน” สำหรับการใช้คำนำหน้านามว่าท่านนั้นมีปรากฏว่ามี การนำมาใช้ดังนี้

ณัฐวุฒิ : ท่านนายกครับ ผมขออนุญาตเรียนท่านนายกฯ ว่า
ท่านนายกฯ หายไป 2 วัน หลังเวทีปั่นป่วนมากครับ เพราะบรรดากอง
เชียร์ทั้งหลายมาเดินตลະห้อย แล้วบอกว่าคิดถึงคิดถึงครับ” (ให้ร้อง)⁴⁸

จะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่เรียกว่าท่านเท่านั้นยังเรียกว่า “ท่านนายก” การเรียกเช่นนี้ เป็นการสร้างความหมายว่าทักษิณยังคงเป็นนายกฯ ในสายตาของเขาอยู่แม้ตามกฎหมายทักษิณ จะพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก็ตาม และในเชิงเปรียบเทียบยังมีนัยยะที่แสดงการไม่ยอมรับนายกที่ ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายอีกด้วย จากการดูความหมายโดยรวมจากข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าเป็นการ เปรียบเทียบสร้างความหมายทักษิณว่าเป็นผู้นำประชาธิปไตย แต่ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมาย เป็นผู้นำที่มาจากเผด็จการ การกระทำลักษณะนี้เป็นการสร้างความหมายเชิงคู่ตรงกันข้ามเพื่อยกย่องทักษิณและเป็นการให้เกียรติเชิดชูเป็นอย่างสูง

นอกจากจะสร้างความหมายด้วยการใช้คำนำหน้านามเปรียบเทียบแล้ว ยังมี การสร้างความหมายด้วยการเปรียบเทียบการกระทำอีกด้วย ซึ่งพอยกตัวอย่างได้ดังนี้

วีระ : “พี่น้องที่เคารพทั้งหลาย บัดนี้คนที่จะกู้บ้านกู้เมือง ได้
โทรศัพท์เข้ามาแล้ว (เสียงเฮ และปรบมือจากผู้ชุมนุม) เขาจะกู้บ้านกู้

⁴⁸ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2552

เมืองจริงๆ นะครับ กู้เงินนี่เป็นเรื่องของ อภิลิทธิ เวชชาชีวะ ผู้เดียว
ตั้งนั้นต่อไปนี่ผมจะทำหน้าที่แทนพี่น้อง แล้วก็ขอความสงบมิตเดียว เพื่อ
ตกลงกติกาบางประการนะครับ เพราะว่าวันนี้ทำจะได้ฟังทั้งเสียง ท่านจะ
ได้เห็นทั้งรูปไปพร้อมๆ กัน (เสียงเฮ และปรบมือจากผู้ชุมนุม)

ดังนั้น เราจำเป็นจะต้องเปิดฉากกัน ทักทายกันนิดหน่อย แล้ว
ตกลงกันกับท่านผู้ที่เราคิดถึง สวัสดิ์ครับท่านนายกฯ ครับ”⁴⁹

จะเห็นได้ว่า วีระ ได้เปรียบเทียบสร้าง ความหมายเชิงคู่ตรงกันข้ามว่า ทักษิณเป็น
ผู้ที่มากู้บ้านกู้เมือง แต่อภิสิทธิ์กู้เงิน การเปรียบเทียบในลักษณะนี้เป็นการให้คุณค่าแก่ทักษิณ
เพื่อเพื่อยกย่องทักษิณและเป็นการให้เกิดริตติเชิดชู

นอกจากนั้นยังมีการสร้าง ความหมายโดยการเปรียบเทียบเชิงคู่ตรงกันข้ามเพื่อ
ยกย่องความสามารถซึ่งพอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

ก๊อแก้ว : “แต่ด้วยความเก่ง ความรวย ความมีความสามารถ
นั้น ก็เกิดความอิจฉาริษยา จากผู้คนกลุ่มหนึ่ง (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) ใ้พวกนี้
ชีวิตไม่เคยสร้างผลงานให้กับประเทศชาติ มีแต่ขี้จกตาาร้อน ปากคอกมา
พูดต่อสังคมว่าตัวเองเป็นคนดีอย่างไ้กันอย่างจ้ออย่างงั้น แต่ไม่เคยทำอะไร
เลย มันเป็นเวรกรรมของประเทศไทยครับพี่น้อง มีคนดีมีความสามารถ
บริหารบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง จนนานาประเทศเขาก็กลัวว่าประเทศ
ไทยนั้นจะเติบโตมากกว่าเขาเยอะ แต่มีแต่คนไทยเท่านั้นแหละที่ทำลาย
กันเอง ประเทศไทยเลยย่อยยับมาถึงทุกวันนี้ล่ะครับ”⁵⁰

ก๊อแก้วได้เปรียบเทียบความรวยซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการมีอำนาจ ความเก่ง
ความมีความสามารถ และการมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ในทางที่ให้คุณค่าแก่ทักษิณ โดย
เปรียบเทียบกับ การไม่เคยสร้างผลงาน ไม่เก่ง ไม่มีอำนาจที่จะแก้ไขปัญหา ของฝ่ายตรงกันข้าม
โดยกล่าวถึงอย่างไม่ให้คุณค่าว่าเป็นคนขี้จกตาาร้อน และความขี้จกจากลัวคนอื่นจะเจริญนี้ทำ

⁴⁹ เนื้อความ จากการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552 ชุมชุมปราศรัย ณ
จังหวัดเชียงใหม่ และถ่ายทอดสดผ่านเว็บไซต์ www.dstation.tv

⁵⁰ การปราศรัยใหญ่ในกิจกรรมความจริงวันนี้ลัฏจครั้งที่ 1 จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ณ
ธันเดอร์โดม เมืองทองธานี

ให้บ้านเมืองย่อยยับ การเปรียบเทียบลักษณะนี้เป็นการสร้างความหมายว่าทักษิณมีคุณค่ามีเกียรติศักดิ์น่ายกย่องเชิดชู

และยังมีการสร้างความหมายของการรับฟังของผู้ฟังด้วยว่าเป็นการรับฟังด้วยความศรัทธา พอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

วีระ : “ผมจะให้ท่านนายกรัฐมนตรีได้พูดกับประชาชนผู้ซึ่งมีความรักและความศรัทธาได้พูดจากัน ผมจะไม่ขัดจังหวะจนกว่าท่านพูดจบเรียบร้อยแล้ว นั่นแหละครับ ผมถึงจะกลับมาพบกับพี่น้องอีกสักครั้งหนึ่ง ตอนนี้อยู่ที่ท่านพบกับท่าน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้แล้วครับ”⁵¹

จากตัวอย่าง วีระได้ให้ความหมายการพูดของทักษิณว่าเป็นการพูดกับ “ประชาชนผู้ซึ่งมีความรักและความศรัทธา” การกระทำนี้เป็นการสร้างความหมายของการรับฟังว่าเป็นการรับฟังด้วยความรักและความศรัทธา และเป็นนัยยะว่าทักษิณมีคุณค่ามีเกียรติศักดิ์น่ายกย่องเชิดชูอยู่ในตัวอีกด้วย นอกจากนี้การที่วีระพูดว่า “จะไม่ขัดจังหวะจนกว่าท่านจะพูดจบ” ยังเป็นการแสดงความควรที่จะเคารพศรัทธาการรับฟังอีกด้วย

หลักการที่ 14 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องแสดงสัญลักษณ์เหตุการณ์ หรือบุคคลด้วยวลีหรือสโลแกนที่เด่น กล่าวคือ ผู้ชี้ชวนให้เชื่อจะต้องให้สัญลักษณ์แก่เหตุการณ์หรือบุคคลให้เด่นพอที่จะใช้เป็นเครื่องหมายทางศีลธรรมผูกมัดผู้ฟัง

อันดับแรก	จะต้องปลุกกระตมความต้องการตอบสนองของผู้ฟังโดยเข้าถึงอย่างรวดเร็ว
อันดับที่สอง	จะต้องสามารถเข้าใจได้ง่าย
อันดับที่สาม	จะต้องสามารถใช้ได้ซ้ำแล้วซ้ำอีกในเหตุการณ์ที่เหมาะสม
อันดับที่สี่	จะต้องพิสูจน์แล้วว่าไม่มีผลย้อนกลับ

เมื่อการสร้างความหมายเพื่อกำหนดเป้าหมายให้ชิงชังก้าวร้าวหรือให้เกียรติศักดิ์เชิดชูแก่ผู้นำตนเองแล้วจึงนำความหมายนั้นมาให้ความหมายแก่เหตุการณ์ บุคคล ด้วยวลี หรือสโลแกน เพื่อแสดงไว้ให้เห็นเป็นสัญลักษณ์ ผู้วิจัยแบ่งการให้ความหมายในลักษณะนี้ของการสื่อสารทางการเมืองภายใต้ขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้เป็น 4 ลักษณะดังนี้

⁵¹ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2552

1. การให้ความหมายโดยเปรียบเทียบในเชิงคู่ตรงกันข้าม การให้ความหมายในลักษณะนี้จะมีคู่กรณีทั้งสองฝ่ายอยู่ในวลีหรือสโลแกนเดียวกัน โดยวลีหรือสโลแกนจะให้คุณค่าแก่คู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายในทางกันข้ามกัน กล่าวคือจะให้คุณค่าแก่ฝ่ายตนมีคุณค่าเป็นบวกและจะให้ความหมายแก่คู่ขัดแย้งว่าด้อยค่าเป็นที่น่ารังเกียจมีคุณค่าเป็นลบ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังนี้

“ทำกับข้าวถูกปลดเป็นกบฏถูกปล่อย” สโลแกนนี้เปรียบเทียบความหมายเชิงคุณค่าของการทำกับข้าวของนายสมัคร กับ การเป็นกบฏของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ให้เห็นว่าการทำกับข้าวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะทำให้ได้ทานอาหารแต่กลับทำให้ผู้ทำต้องถูกให้พ้นจากตำแหน่งแต่การเป็นกบฏ ซึ่งเป็นการกระทำที่ชั่วช้าทรยศต่ออุดมการณ์ของสังคมผู้กระทำกลับถูกปล่อยตัวไป สโลแกนนี้เป็นการให้ความหมายแก่การถูกปลดของนายสมัครว่าเป็นความอยุติธรรมของสังคมที่ถูกปกครองภายใต้อำนาจเผด็จการซึ่งเป็นฝ่ายตรงกันข้ามของผู้ใช้สโลแกนนี้ และเป็นผู้ที่ถูกการสื่อสารทางการเมืองนี้ให้ความหมายเชิงคุณค่าในทางลบในลักษณะเป็นคู่ตรงกันข้ามกับผู้ใช้สโลแกน

“คมช. ออกไปเอาประชาธิปไตยคืนมา” สโลแกนนี้เปรียบเทียบความหมายเชิงคุณค่าของการกระทำของ ค.ม.ชกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยว่า ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ส่วนการกระทำของคมช.นั้นเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ฝ่ายผู้ใช้สโลแกนเป็นฝ่ายประชาธิปไตย เป็นฝ่ายมีความสำคัญส่วนฝ่าย คมช. ซึ่งเป็นคู่ตรงกันข้ามเป็นฝ่ายที่สังคมไม่ต้องการ สโลแกนนี้มุ่งหมายที่จะให้ความหมายในทางลบแก่ คมช.

“2000 บาทคืนไปทักษิณคืนมา” สโลแกนนี้เปรียบเทียบความหมายเชิงคุณค่าของเงิน 2000 บาท ตามนโยบายของรัฐบาลอภิสิทธิ์ที่พยายามแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้วยการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการฉีดเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจโดยแจกเงินแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย กับ ทักษิณ โดยให้ความหมายว่าทักษิณมีคุณค่ากว่า

“สองมาตรฐาน” วลีนี้ให้ความหมายความไม่เสมอภาคระหว่างคู่ตรงกันข้ามสองฝ่าย ฝ่ายที่มีอำนาจใช้อำนาจเพื่อประโยชน์แก่ฝ่ายของตน ปฏิบัติต่อฝ่ายตนเองในมาตรฐานที่สูงกว่าฝ่ายผู้ใช้อำนาจ การกระทำดังกล่าวเป็นการเอารัดเอาเปรียบ และเป็นสิ่งที่ไร้ค่าสังคมไม่ต้องการ ฝ่ายผู้ใช้อำนาจมีคุณค่าเป็นผู้เจริญเพราะเป็นฝ่ายที่สนับสนุนการมีความเสมอภาค

“คนรักทักษิณไม่เอาเผด็จการ” สโลแกนนี้เปรียบเทียบความหมายเชิงคุณค่าของฝ่ายคนรักทักษิณกับคู่ตรงกันข้ามเพื่อให้ความหมายว่า คู่ตรงกันข้ามกับฝ่ายคนรักทักษิณคือเผด็จการไร้ค่าสังคมไม่ต้องการ ส่วนฝ่ายทักษิณมีคุณค่ารักประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการและฝ่ายทักษิณเป็นฝ่ายดี

“รับทักษิณแต่ไม่รับรัฐธรรมนูญ 50” สโลแกนนี้เปรียบเทียบความหมายเชิงคุณค่าของฝ่ายคนรักทักษิณกับคู่ตรงกันข้าม เพื่อให้ความหมายว่า ทักษิณมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับแต่รัฐธรรมนูญ 50 น่ารังเกียจไม่เป็นที่ยอมรับ ดังนั้นฝ่ายคนรักทักษิณจะไม่รับรัฐธรรมนูญ 50

2. การให้ความหมายแก่ตนเอง นอกผู้สื่อสารการเมืองตามขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้จะใช้ความหมายที่สร้างขึ้นเพื่อให้ความหมายแก่คู่ตรงกันข้ามทั้งสองฝ่ายในวลี หรือ สโลแกนเดียวกันแล้ว ยังใช้ความหมายที่สร้างขึ้นให้ความหมายแก่ฝ่ายตนเองด้วย ซึ่งโดยทั่วไปมักให้ความหมายแก่ตนเองว่ามีคุณค่าในลักษณะการตั้งชื่อของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองของตน โดยจะให้ความหมายไว้ในชื่อกลุ่ม ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังนี้

- กลุ่ม “เครือข่าย 19 กันยาต้านรัฐประหาร” เป็นการให้ความหมายว่ากลุ่มตนเป็นฝ่ายประชาธิปไตยและเป็นฝ่ายต่อต้านการรัฐประหารซึ่งเป็นฝ่ายเผด็จการ

- กลุ่ม “อิสระโดมแดง” เป็นการให้ความหมายว่ากลุ่มตนเป็นกลุ่มโดมซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และเป็นอิสระไม่ขึ้นกับผู้ใด มีนัยยะว่ามาเรียกร้องประชาธิปไตย

- กลุ่ม “คนวันเสาร์ไม่เอาเผด็จการ” เป็นการให้ความหมายว่ากลุ่มของตนที่รวมตัวทุกวันเสาร์เป็นกลุ่มที่ไม่เอาเผด็จการ“

- กลุ่ม “คนไทพิทักษ์ประชาธิปไตย” เป็นการให้ความหมายว่ากลุ่มตนเป็นกลุ่มคน “ไท” ซึ่งหมายถึงเป็นผู้มีอิสระ และเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อพิทักษ์ประชาธิปไตย

นอกจากนั้นยังมักจะให้คำอธิบายแก่ตนเอง โดยให้ความหมายไว้ในชื่อของกิจกรรมต่างๆ ที่ตนได้จัดขึ้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังนี้

- กิจกรรม “อริยะชัดขึ้นภาคปฏิบัติคัดค้านคณะรัฐประหาร” เป็นการให้ความหมายกิจกรรมการรณรงค์ให้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในลักษณะอริยะชัดขึ้นว่าเป็นการกระทำเพื่อต้านรัฐประหาร

- กิจกรรม” ชุมนุมครบรอบ 6 เดือน 1 ปี 2 ปี ...รัฐประหาร” เป็นการให้ความหมายการรัฐประหารว่าเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์ และตอกย้ำทุกๆ ช่วงเวลา
  - กิจกรรม “ความจริงวันนี้ ความจริงประเทศไทย” เป็นการให้ความหมายแก่กิจกรรมนี้ว่าเป็นกิจกรรมเปิดเผยความจริง
  - กิจกรรม “รำลึก 24 มิถุนายน 2475” เป็นการให้ความหมายการปฏิวัติ 2475 ว่ามีคุณค่าควรจดจำ
  - กิจกรรม “แดงทั้งแผ่นดิน” เป็นการให้ความหมายกิจกรรมนี้ว่าเป็นการลุกขึ้นสู้ของคนเสื้อแดงที่มีอยู่ทั้งแผ่นดิน
  - กิจกรรม “โค่นล้มอำมาตยาธิปไตย” เป็นการให้ความหมายว่ากิจกรรมนี้เป็นการต่อสู้เพื่อล้มล้างความไม่เสมอภาคกันทางชนชั้น
  - กิจกรรม “เวทีประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ” เป็นการให้ความหมายกิจกรรมนี้ว่าเป็นกิจกรรมของฝ่ายประชาธิปไตยที่สร้างขึ้นเพื่อขับไล่เผด็จการ
- ความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดในข้อนี้ เป็นการให้คุณค่าแก่ฝ่ายตนเองว่าเป็นฝ่ายดี เป็นฝ่ายประชาธิปไตยที่ต่อต้านเผด็จการ

3. การให้ความหมายแก่ฝ่ายตรงกันข้าม นอกจากจะให้ความหมายแก่คู่ตรงกันข้ามไว้ในวลีหรือสโลแกนเดียวกัน และให้ความหมายแก่ฝ่ายตนเองแล้ว ยังมีการให้ความหมายแก่ฝ่ายตรงกันข้ามอีกด้วย ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเช่น

- “เปรมไม่ใช่ฟ้า ปากก็แค่คน” เป็นการให้ความหมายว่าบุคคลคนย่อมเสมอภาคกัน
- “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” เป็นการให้ความหมายว่ามีผู้ที่ใช้บารมีเข้ามาใช้อำนาจโดยปราศจากการรับรองของกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรืออีกนัยยะหนึ่งคือมีผู้ใช้บารมีเหนือกฎหมาย
- “เปื้อนมือบพันมิตร” เป็นการให้ความหมายว่ามือบพันมิตรไม่น่าสนใจน่าเบื่อไม่ควรมีอีกต่อไป
- “ไฉ่เด็กอัปรีย์ ชันธีเดรัจฉาน” เป็นการให้ความหมายว่าฝ่ายตรงกันข้ามเป็นเหมือนเด็กไร้ประสบการณ์แต่ทำตัวไม่ดี และผู้ใหญ่ที่สนับสนุนเด็กให้ทำไม่ดีก็ไม่ดีด้วย
- “ยุติธรรมไร้สมองสองมาตรฐานรัฐบาลปัญญาอ่อน” เป็นการให้ความหมายแก่การยุติธรรมว่าไม่มีคุณภาพขาดวิจรรย์ญาณไม่มีความยุติธรรมปฏิบัติต่อฝ่ายในความขัดแย้งเป็นสองมาตรฐาน และรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหารก็ไม่มีความสามารถในการคิด

- “มาร์ค ม.7” เป็นการให้ความหมายผู้นำฝ่ายตรงกันข้ามว่าหวังที่จะได้อำนาจตามมาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 โดยคำนึงถึงเสียงที่มาจากกรเลือกตั้ง ทั้งที่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจที่จะดำเนินการแต่งตั้งผู้นำของฝ่ายตรงกันข้ามเข้าสู่อำนาจ
- “อำมาตย์” เป็นการให้ความหมายแก่ชนชั้นนำที่พยายามใช้อำนาจปกครองว่าเป็นกลุ่มคนที่แอบแฝงใช้บารมีเพื่อปกครองประเทศอย่างไม่เป็นประชาธิปไตย ไม่มีความเสมอภาค ฉ้อฉลอำนาจ
- “รัฐบาลراب 11” / “ตั้งรัฐบาลในค่ายทหาร” เป็นการให้ความหมายรัฐบาลว่าได้อำนาจมาภายใต้บารมีของอำนาจทหาร จึงมีลักษณะเป็นรัฐบาลของเผด็จการทหาร
- “นายกหนีทหาร” เป็นการให้ความหมายนายกกว่านายกฯ หลีกเลี่ยงการทำหน้าที่รับราชการทหารซึ่งเป็นหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แสดงถึงการไม่ทำหน้าที่ของพลเมืองที่ดี
- “เด็กชายมาร์ค” เป็นการให้ความหมายผู้นำฝ่ายตรงกันข้ามว่าไร้เดียงสาอ่อนหัด ไร้ประสบการณ์ หากปล่อยให้ปฏิบัติหน้าที่บริหารประเทศจะทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้
- “รัฐบาลงูเห่า” เป็นการให้ความหมายว่ารัฐบาลเป็นรัฐบาลที่เกิดจากความร่วมมือของผู้เนรคุณการอุปถัมภ์ โดยผู้เนรคุณการอุปถัมภ์ทรยศต่อผู้ที่อุปถัมภ์ให้อำนาจมาสมรู้กับฝ่ายเสียงข้างน้อยที่ไม่เป็นที่ยอมรับของเสียงประชาชน การสร้างวลีนี้เป็นการนำเอาสุภาษิตตามนิทานเรื่องชวานากับงูเห่าซึ่งเป็นความเชื่อที่ฝังอยู่ในความคิดของคนไทยมาเป็นเวลานาน ขึ้นมาเปรียบเทียบ
- “ล้มรัฐธรรมนูญ50 หยุคสี่บทอดเผด็จการ คมช.” “โหวตล้มรัฐธรรมนูญคือล้มรัฐประหาร” เป็นการให้ความหมายว่ารัฐธรรมนูญ50 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีไว้เพื่อสืบทอดอำนาจจากการทำรัฐประหารของ คมช.ซึ่งการรัฐประหารดังกล่าวเป็นการกระทำที่เป็นเผด็จการ ไม่เป็นประชาธิปไตย จึงต้องโค่นล้มโดยการโหวตไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว
- “คมช. โกงก่อสร้างประชาธิปไตยภายใต้เผด็จการ” เป็นการให้ความหมายว่าเหตุผลในการทำรัฐประหารของ คมช.ที่ยกขึ้นมาอ้างว่าการทำรัฐประหารเพื่อการสร้างประชาธิปไตยนั้นเป็นเรื่องโกหก เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้วการกระทำรัฐประหารเป็นการกระทำของเผด็จการ หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการให้ความหมายว่าวาทกรรมเรื่องเหตุผลของการทำรัฐประหารไม่เป็นระบบ เกิดการย้อนแย้ง (Paradox) ประชาธิปไตยจะเกิดจากเผด็จการได้อย่างไรเพราะเป็นความหมายคู่ตรงกันข้ามกัน
- “ถอยหลังลงคลอง” เป็นการให้ความหมายการทำรัฐประหารของคมช.ว่าเป็นการทำให้ประเทศ ก้าวถอยหลังไปสู่ความเสียหาย โดยกลับไปสู่ยุคเผด็จการ

ความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นการให้ความหมายเชิงคุณค่าแก่ฝ่ายตรงกันข้ามว่าเป็นผู้ฝ่ายไม่ดี ไม่ประชาธิปไตย เป็นฝ่ายเผด็จการ ล้าหลัง ไร้เดียงสา ชั่วร้าย

4. การให้ความหมายทั่วไป นอกจากจะมีการให้ความหมายตามลักษณะใหญ่ๆ ทั้งสามข้อดังกล่าวแล้วยังมีการให้ความหมายแก่เรื่องทั่วไป ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังนี้

- “ประชาธิปไตยที่แท้จริง” เป็นการให้ความหมายว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่แฝงเร้นไปด้วยการปกครองของอำมาตย์หรือชนชั้นนำที่ใ้บารมีเหนือกฎหมายในการปกครอง ประเทศไทยยังไม่ได้มีการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง ประชาธิปไตยที่แท้จริงประชาชนเป็นผู้ปกครอง

- “ไพร่” เป็นการให้ความหมายชาวเสื้อแดงเองในลักษณะประชดประชันว่าเป็นประชาชนคนชั้นล่าง เป็นคนชั้นต่ำ ไร้ค่า ไม่มีสิทธิไม่มีเสียง ถูกปกครองอย่างเหี้ยมหยามเอา รัดเอาเปรียบโดยอำมาตย์หรือชนชั้นสูง

- “รัฐธรรมนูญ 40 ฉบับประชาชน” / “เอารัฐธรรมนูญประชาชนคืนมา” เป็นการให้ความหมายรัฐธรรมนูญ 40 ว่า เป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย เป็นฉบับประชาชน ประชาชนจะต้องเอาคืนมา

- “ประชาธิปไตยกินได้” เป็นการให้ความหมายว่าการปกครองระบบประชาธิปไตยจะนำมาซึ่งความเจริญ ประชาชนจะได้รับความสะดวก และรัฐบาลที่มาจากประชาชนจะเพื่อประชาชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี

- “จนเครียดคิดถึงทักษิณ” เป็นการให้ความหมายว่าปัญหาความยากจนเกิดจากการที่ทักษิณถูกยึดอำนาจ ความจนนี้ทำให้เกิดความเครียดถ้าจะกำจัดความเครียดนี้ให้พ้นไปต้องเอาทักษิณคืนมา ดังนั้นถ้าจนเครียดต้องไปประท้วงเอาทักษิณกลับบ้าน

- “ไม่กลัวเผด็จการแต่รำคานอนาธิปไตย” เป็นการให้ความหมายว่าอำนาจเผด็จการไม่มีค่าพอที่จะกลัว และมวลชนที่ต่อต้านทักษิณเป็นมวลชนที่ไม่มีค่าไม่มีความสำคัญแต่นำรำคานอยากไปให้พ้น นอกจากนั้นยังมีนัยยะว่าตนเหนือกว่าทั้งเผด็จการและอนาธิปไตย

- “นมทอง ไพรวัลย์ นักสู้เพื่อประชาธิปไตย” เป็นการให้ความหมายว่าการเสียชีวิตของนายนมทอง ไพรวัลย์ เป็นการเสียชีวิตที่มีค่าอย่างนักสู้เพื่อประชาธิปไตย

- “เซ็นยอมให้เมียซื้อที่ก๊มิด” เป็นการให้ความหมายว่าทักษิณถูกรังแกอย่างไม่เป็นธรรมเพียงเซ็นยินยอมให้ภรรยาซื้อที่ดินก็เป็นความผิดแล้ว

- “แดงไม่รับ” / “รวมพลไม่รับร่างรัฐธรรมนูญคณะรัฐประหาร” / “ We Vote No.” เป็นการให้ความหมายร่างรัฐธรรมนูญที่กำลังจะถูกนำมาลงประชามติว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนและชาวเสื้อแดงไม่ยอมรับ

- “คิดถึงแม่่ว” เป็นการให้ความหมายที่กษิณว่าเป็นคนที่มีค่า มีคนรักและคิดถึง

- “ทักษิณสู้ๆ” เป็นการให้ความหมายว่าทักษิณเป็นคนที่มีค่า มีคนให้กำลังใจทักษิณ

- “อิสระภาพของ 9 แกนนำคือเสรีภาพของประชาชน” เป็นการให้ความหมายว่าการควบคุมตัว 9 แกนนำที่ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยไม่เพียงแต่คุกคามเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองของ 9 แกนนำเท่านั้นแต่ยังเป็นการคุกคามเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนเพราะการแสดงออกทางการเมือง โดยการเคลื่อนไหวที่กระทำอยู่นั้นเป็นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนไม่ได้เป็นเพียงการแสดงออกทางการเมืองของ 9 แกนนำ

- “นิติธรรมต้องคืนมา” เป็นการให้ความหมายว่าสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวปราศจากหลักนิติธรรมและประชาชนต้องเอาหลักนิติธรรมกลับคืนสู่ประเทศ

- “จำเลยมะเขือเทศ” เป็นการให้ความหมายว่าจำเลย (หุ่นรูปปั้นตำรวจที่ตั้งวางไว้ให้ประชาชนที่ใช้อธิปไตยในระดับระบอบประชาธิปไตยไม่กระทำผิดกฎหมาย ลักษณะเดียวกับหุ่นไล่กา) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของตำรวจเป็นตำรวจมะเขือเทศ หรือหมายความรวมว่าตำรวจไทยเป็นชาวเสื้อแดง

- “หยุดสองมาตรฐาน” เป็นการให้ความหมายว่าสังคมไทยมีความไม่เสมอภาค ฝ่ายทักษิณ พรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน ชาวเสื้อแดง โป๊ว หรือฝ่ายประชาธิปไตย ซึ่งเป็นฝ่ายดีถูกรังแกและได้รับการปฏิบัติในทางไม่ดีแต่ฝ่ายเดียวทำอะไรก็ผิด ส่วนฝ่ายอำมาตย์ พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย พรรคประชาธิปัตย์ ทหาร คมช. หรือฝ่ายเผด็จการ ซึ่งเป็นฝ่ายไม่ดีชอบรังแก ได้รับการปฏิบัติเป็นในทางดีแต่ฝ่ายเดียว การปฏิบัติที่แตกต่างกันเป็นสองมาตรฐานอย่างนี้จะทำให้ประเทศชาติไม่เจริญ ดังนั้นต้องหยุดการกระทำในลักษณะสองมาตรฐาน

- “ด้านรัฐประหารซ่อนรูป” เป็นการให้ความหมายการจัดตั้งรัฐบาลอภิสิทธิ์ว่าเป็นการจัดตั้งโดยอำมาตย์ใช้อำนาจทหาร ซึ่งเป็นอำนาจนอกกฎหมายแอบเข้ายึดอำนาจรัฐในลักษณะของการทำรัฐประหารอย่างเงิบๆ จึงเป็นรัฐประหารอย่างหนึ่งประชาชนต้องออกมาต่อต้าน

- “สงกรานต์เลือด” เป็นการให้ความหมายเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน 2552 ว่าเป็นสงกรานต์ที่ไม่ได้สาดกันด้วยน้ำอย่างมีความสุข แต่เป็นสงกรานต์ที่ทุกกระทมไปด้วยเลือด

การให้ความหมายดังที่กล่าวทั้ง 4 ข้อนี้ เป็นการให้ความหมายแก่ บุคคล เหตุการณ์ต่างๆ เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์และมีลักษณะที่เด่นพอที่จะใช้เป็นเครื่องหมายทางศีลธรรม ผู้ก่อดูฟัง นอกจากนั้นยังประกอบไปด้วยคุณลักษณะต่างๆ ที่ Goebbels ใช้ คือ

อันดับแรก จะต้องปลุกกระตุ้นความต้องการตอบสนองของผู้ฟังโดยเข้าถึงอย่างรวดเร็ว จะเห็นว่าวลีหรือสโลแกนต่างๆ มีลักษณะที่ยืนอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมและความเชื่อของผู้ฟังซึ่งมีความเชื่อในเรื่องต่างๆ อยู่ก่อนแล้ว เช่น การต่อต้านรัฐประหารมาจากการต่อสู้ในช่วงพฤษภาทมิฬ ความเชื่อเกี่ยวกับตัวทักษิณจากการที่เขาได้สร้างขึ้นในระหว่างที่เขามีอำนาจ ความเชื่อในประชาธิปไตยแบบตะวันตก ความเชื่อเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ หรือความรู้สึกต่ำต้อยของคนเสื้อแดงเองเนื่องจากเป็นชนชั้นล่างที่ถูกรังแกอยู่เสมอ และจะรู้สึกแค้นเมื่อทักษิณผู้ที่เขาตั้งความหวังไว้ว่าจะเป็นผู้นำความเจริญมาสู่พวกเขาถูกรังแก สิ่งเหล่านี้ทำให้ความหมายที่ให้แก่นักสัญลักษณ์ต่างๆ เข้าถึงผู้ฟังได้อย่างรวดเร็ว

อันดับที่สอง จะต้องสามารถเข้าใจได้ง่าย จะเห็นได้ว่าวลีที่ใช้ส่วนใหญ่สั้น ง่าย และตรง แต่ได้ซ่อนข้อผูกมัดทางศีลธรรมไว้อย่างแนบเนียนเชื่อมโยง และเลื่อนความหมายได้เป็นอย่างดี เช่น คำว่า “รัฐประหาร” เดิมใช้กับการใช้กำลังทหารเข้ายึดอำนาจรัฐ แต่ในบางวลีได้เลื่อนความหมายเป็น “รัฐประหารซ่อนรูป” ก็เรียกความเข้าใจได้ทันที

อันดับที่สาม จะต้องสามารถเข้าใจได้ซ้ำแล้วซ้ำอีกในเหตุการณ์ที่เหมาะสม จะเห็นว่าวลีหรือสโลแกนของการสื่อสารทางการเมืองนี้ยืนอยู่บนพื้นฐานของความหมายคู่ตรงกันข้ามที่ถูกถักทออย่างเป็นระบบ กล่าวคือข้อความข้างหนึ่งของคู่ตรงกันข้าม เช่น ทักษิณ เสื้อแดง ไพร่ ประชาธิปไตย ความเสมอภาค พรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน ความเจริญก้าวหน้า ความทันสมัย ความดีงาม หรือข้อความอื่นในฝ่ายทักษิณ มีคุณค่าเป็นบวก ขณะที่ข้อความอีกข้างหนึ่งของคู่ตรงกันข้ามเช่น พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ประชาธิปไตย ทหาร คมช. ศาล อำมาตย์ เผด็จการ ความล้มล้าง ความชั่ว หรือข้อความอื่นของฝ่ายตรงกันข้ามมีค่าเป็นลบ หากนำเอาคู่ตรงกันข้ามมาคู่กันมาเปรียบเทียบกันก็จะมีความหมายที่ให้คุณค่าแก่ฝ่ายทักษิณอย่างคงที่ เช่น “จะทันสมัยต้องไร้เผด็จการ” “คนมันชั่วรังแกทักษิณ” หรือหากนำความหมายในข้างใดข้างหนึ่งมาเรียงกันก็จะให้คุณค่าที่คงที่เช่นกันเช่น “ลงคลองกับประชาธิปไตย” “ทหารไดโนเสาร์” “ก้าวทันโลกกับทักษิณ” “ทักษิณผู้สถาปนาประชาธิปไตยไทย” เป็นต้น การวางระบบความหมายคู่ตรงกันข้ามที่ชัดเจนทำให้การถักทอความหมายทำได้ง่าย และใช้ได้ง่ายๆ อีกในเหตุการณ์ที่เหมาะสม เมื่อผู้ใดมีความรู้ที่มีทัศนคติในทางบวกแก่สิ่งใดผู้นั้น ก็มีแนวโน้มจะนำเอาทัศนคติที่

ตมึนั้นไปอธิบายเหตุการณ์ต่างในทางบวกแกสิ่งนั้น หากผู้ให้ความรู้จัดวางทัศนคติเชิงคู่ตรงกันข้ามได้อย่างเหมาะสมวลีหรือสโลแกนจะถูกร่างได้ง่ายและใช้ได้ซ้ำๆ กับเหตุการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม ผู้ฟังอาจมีส่วนร่วมสร้างวลีได้โดยไม่ขัดกับแนวทางของผู้ให้ความรู้ได้

อันดับที่สี่ จะต้องพิสูจน์แล้วว่าไม่มีผลย้อนกลับ การสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายทักษิณวางความหมายคู่ตรงกันข้ามได้ดีทำให้โอกาสที่จะเกิดผลย้อนกลับมีน้อย การเกิดผลย้อนกลับอาจเกิดขึ้นได้จากการเปลี่ยนข้างของความหมายบางตัวในคู่ตรงกันข้าม เช่น หากทหารเปลี่ยนข้างไปอยู่ข้างทักษิณและทำรัฐประหารให้ทักษิณกลับสู่อำนาจ วลีหรือสโลแกนที่ให้คุณค่าแก่ทหารในทางลบก็จะเสียไป ต้องแก้คุณค่าทางบวกแก่ทหารใหม่เช่นใช้วลีว่า “ทหารกลับมาอยู่ข้างประชาชนแล้ว” แต่จะได้ผลเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคุณค่าที่ให้กับทักษิณมีค่ามากกว่าความรังเกียจการที่ทหารกระทำรัฐประหารเพียงใด

หลักการที่ 2 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูกวางแผน และถูกกระทำโดยผู้มีอำนาจเพียงคนเดียว หลักการนี้เป็นหลักการรวมศูนย์อำนาจของการชี้ชวนให้เชื่อไว้ที่คนๆ เดียว ซึ่งผู้มีอำนาจแต่ผู้เดียวในคราวนั้น ได้แก่ รัฐมนตรี Goebbels โดยตัวเขาเองได้ใช้อำนาจใน 3 ลักษณะ คือ

อันดับแรก จะต้องเป็นผู้กำหนดประเด็นอันเป็นทิศทางของการชี้ชวนให้เชื่อ
 อันดับที่สอง ต้องเป็นผู้อธิบายทิศทางของการชี้ชวนให้เชื่อให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงที่เกี่ยวข้อง และให้ค่าทางศีลธรรม ของการชี้ชวนให้เชื่อนั้นแก่พวกเขา
 อันดับที่สาม จะต้องเป็นผู้คอยสอดส่องดูแลเจ้าหน้าที่ ที่จะเป็นผู้ปฏิบัติชี้ชวนให้เชื่อต่อไป

ในการวางความหมายเชิงคู่ขัดแย้ง เรา/เขา นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางโครงสร้างของภาษาให้รองรับความหมายของคำว่า “เรา” ได้อย่างมั่นคงชัดเจน การวางโครงสร้างที่มั่นคงชัดเจนนั้น กระทำได้โดยสร้างระบบภาษาที่เป็นระเบียบแน่นอนชุดหนึ่งขึ้นเป็นอุดมการณ์ยึดเหนี่ยวกลุ่มบุคคลที่ร่วมอุดมการณ์นั้นไว้ และอุดมการณ์นี้เองจะเป็นความหมายของคำว่า “เรา”

โดยสภาพของคำว่า “เรา” นั้นมีความหมายในลักษณะเป็นกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันหนึ่งเดียวด้วยอุดมการณ์หนึ่ง การสร้างกลุ่มเราที่มั่นคงชัดเจนจึงต้องมีการทำให้กลุ่มผู้ร่วมอุดมการณ์รับรู้อุดมการณ์อันเดียวกัน ทำให้การชี้ชวนให้เชื่อเผยแพร่อุดมการณ์ที่มีประสิทธิภาพจึงต้องทำโดยรวมศูนย์อำนาจ

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้มีความมุ่งหมายที่จะเข้าถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรของสถาบันที่ทำการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ แต่มุ่งหมายที่จะอ่านการสื่อสารทางการเมืองนี้จากเนื้อความที่สื่อสาร ดังนั้นการวิเคราะห์การรวมศูนย์อำนาจจึงจะพิจารณาจากเนื้อความที่สื่อสารเท่านั้น

ในการพิจารณาว่า การสื่อสารทางการเมืองมีการรวมศูนย์อำนาจหรือไม่ ผู้วิจัยจะพิจารณาจากเนื้อความของวาทกรรมที่ผู้สื่อสารการเมืองรายย่อยๆ ทำการสื่อสารว่าสอดคล้องกับความกรรมาหลักที่ทักษิณกล่าวในโฟนอินหรือไม่ โดยจะเทียบวาทกรรมของผู้สื่อสารการเมืองบางท่านในกลุ่มเสื้อแดงนี้ดังต่อไปนี้

ก่อแก้ว พิถุลทอง เขาเป็นผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ความรู้หรือวาทกรรมที่ไหลเวียนผ่านเขาจึงเป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเจริญทางวัตถุจากการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่นับวันจะซับซ้อนขึ้นไปอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาต่างๆ ก็อยู่ภายใต้การแข่งขัน ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันคือการมีทุนที่มากพอที่จะรวบรวมบุคคลากรและเทคโนโลยีต่างๆ ไม่ว่าจะเพื่อทำการวิจัยพัฒนาสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ หรืออย่างน้อยก็ต้องมีทุนหรือบุคคลากรและเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจซึ่งต้องมีขนาดการผลิตที่การประหยัดต่อขนาดเพียงพอที่จะแข่งขันได้ ด้วยเหตุที่วาทกรรมที่ไหลเวียนผ่านเขาเป็นเช่นนี้ เขาก็เป็นผู้หนึ่งที่มีความเหมาะสมที่จะมีบทบาทเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณซึ่งมีวาทกรรมสอดคล้องกัน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเนื้อความคำกล่าวของเขาเพื่อความชัดเจนในการวิเคราะห์ดังนี้

“ที่พูดถึงคุณทักษิณ ผมไม่ได้มีเจตนามายกย่องคุณทักษิณหรอกครับ เพียงแต่ว่าคุณทักษิณทำให้เห็นมาแล้ว ทุกคนประจักษ์กันดีใช่ใหมครับ? นานาประเทศเขาก็ต่างยกย่อง ประเทศในเอเชียต่างก็เอารูปแบบของคุณทักษิณนั้นไปใช้ในประเทศเขาครับพี่น้อง ในยุคคุณทักษิณ นานาประเทศเขามองว่าประเทศไทยนั้นกำลังจะแข่งหน้าสิงคโปร์รับพี่น้อง (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน) มันเป็นความภาคภูมิใจเล็กๆ ที่ยุคนั้นคนไทยมีผู้นำที่เก่งกาจ แต่นั่นละครับพี่น้อง คนไหนที่เก่งมาก คนไหนที่พี่น้องรักมาก ก็จะมีคนอิจฉา ใช่ไหมครับพี่น้อง? (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน) ประเทศไทยนี้มันไม่ไปไหนเพราะพวกขี้จิกฉานะครับพี่น้อง (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน) ประเทศไทยนี้กำลังล้มจมเพราะไอ้พวกขี้จิกฉาที่เห็นอยู่ที่นั่นแหละครับพี่น้อง นะครับ (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน) เพราะฉะนั้นวันนี้พี่น้องเรา

ต้องช่วยกันทุกไม้ทุกมือ ไม่ให้มีการยึดอำนาจอีกต่อไป ในขณะที่เดียวกันเราเอง ก็ต้องช่วยกันประคับประคองรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง รัฐบาลที่มาจากประชาธิปไตย ให้ท่านนั้นสามารถทำงาน แก้ไขปัญหาของพี่น้องประชาชนได้อีกต่อไป ไซ้ใหม่ครับพี่น้อง? (กลัองแพนไปที่บรรดาแกนนำที่กำลังรอรปราศรัย เช่น จักรภพ เพ็ญแข แรมโบ้อีสาน จุดพร พรหมพันธุ์ วีระ มุสิกพงศ์ วิภูแถลง พัฒนภูมิไทย อติศร เพียงเกศ และอีกมากมาย)⁵²

ผู้วิจัยขอแยกแยะเปรียบเทียบวาทกรรมตามเนื้อความที่ยกมานี้ กับวาทกรรมของทักษิณดังนี้

วาทกรรมชุดอุดมมนุษย์ จากเนื้อความจะเห็นว่าก่อแก้วกล่าวถึงสิ่งที่ “ประจักษ์” ซึ่งคำดังกล่าวแฝงด้วยการให้ความหมายเชิงคุณค่าแก่ทุน ประสิทธิภาพ ความมั่งคั่ง ทั้งนี้เนื่องจากคนส่วนหนึ่งประจักษ์คุณค่าของทักษิณทาไปกับทุน ประสิทธิภาพ ความมั่งคั่ง และเป็นภาพลักษณ์เป้าหมายของทักษิณแทบจะทุกครั้ง ดังนั้นการให้ความหมายดังกล่าวจึงสอดคล้องกับความเชื่อในระบบทุนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวาทกรรมชุดอุดมมนุษย์ของทักษิณ นอกจากนั้นการยกย่องทักษิณว่า “เก่งกาจ” จนนานาชาติเอาอย่าง ซึ่งคำกล่าวนี้แฝงด้วยการให้ความหมายเชิงคุณค่าในลักษณะเดียวกับวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ ซึ่งประกอบอยู่ในวาทกรรมชุดอุดมมนุษย์ของทักษิณ อีกด้วย

วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าก่อแก้วกล่าวถึง “รัฐบาลที่มาจากประชาธิปไตย” คำกล่าวดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเป็นนักประชาธิปไตยของทักษิณ คำกล่าวนี้สอดคล้องกับวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยของทักษิณเป็นอย่างดี

วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าก่อแก้วกล่าวถึง “ประเทศไทยกำลังล่มจมเพราะไอ้พวกขี้ฉ้อที่เห็นอยู่ที่นั่นแหละครับ” คำกล่าวดังกล่าวแฝงด้วยนัยยะว่าทักษิณถูกรังแกด้วยความอิจฉา ซึ่งคำว่าอิจฉาเป็นความหมายที่มีคุณค่าเป็นลบในสังคมไทย ดังนั้นฝ่ายทักษิณมีความชอบธรรมที่จะต่อสู้เพื่อป้องกันตัวจากความอิจฉา

⁵² เนื้อความตอนหนึ่ง จากกิจกรรม ของ รายการความจริงวันนี้สัปดาห์ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ณ สยามราชมั่งคลาภิฟ้าสถาน

จะเห็นได้ว่าเนื้อความของก่อกำที่หยิบยกมาข้างต้นสอดคล้องกับวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกันของทักษิณ

วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย จากเนื้อความจะเห็นได้ว่า ก่อกำกล่าวถึง “เพราะฉะนั้นวันนี้พี่น้องเราต้องช่วยกันทุกไม้ทุกมือ ไม่ให้มีการยึดอำนาจอีกต่อไป ในขณะที่เดียวกันเราเอง ก็ต้องช่วยกันประคับประคองรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง” คำกล่าวดังกล่าวเป็นการให้ค่าทางศีลธรรมว่า “พี่น้องเราต้องช่วยกัน”⁵³ หรืออีกนัยหนึ่งคือ “พี่น้องต้องเสียสละเพื่อประชาธิปไตย” จะเห็นได้ว่าเนื้อความของก่อกำที่หยิบยกมาข้างต้นสอดคล้องกับวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตยของทักษิณ

วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าก่อกำกล่าวถึง “ในยุคคุณทักษิณ... นานาประเทศเขามองว่าประเทศไทยนั้นกำลังจะแซงหน้าสิงคโปร์รับพี่น้อง (ผู้ซุ่มนุมนุสย ลั่นต่อเนืองยาวนาน) มันเป็นความภาคภูมิใจลึกๆ” คำกล่าวนี้ให้คุณค่าแก่การแข่งขันและมีนัยยะที่ให้คุณค่าแก่ความเป็นผู้มีชัยซึ่งเหนือกว่าผู้แพ้ จะเห็นได้ว่าเนื้อความของก่อกำที่หยิบยกมาข้างต้นให้คุณค่าสอดคล้องกับวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจของทักษิณ

จากเนื้อความทั้งหมดของก่อกำที่ได้หยิบยกมานั้น เห็นได้ว่าอาจรวมความได้ว่าประเทศจะชนะถ้ามีผู้นำที่เก่ง และผู้นำที่เก่งนั้นมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเห็นได้ว่าเป้าหมายที่มีคุณค่าสูงสุดคือชนะ ระบบวาทกรรมที่ผ่านก่อกำจึงมีความสัมพันธ์ของ ความเจริญก้าวหน้า ทุน การแข่งขัน ที่สุดคือชัยชนะ ซึ่งเป็นวาทกรรมที่ไหลเวียนในหมู่ผู้ที่ได้รับการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ดังที่กล่าวถึงก่อกำในข้างต้น⁵⁴ และเนื้อความของก่อกำที่ยกมาทั้งหมดสอดคล้องกับวาทกรรมของทักษิณเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามก่อกำเน้นวาทกรรมชุดอภิชนและวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจเป็นหลัก

มานิตย์ จิตต์จันทร์กลับ เขาเป็นอดีตผู้พิพากษาที่รับราชการนานถึง 41 ปี ความรู้หรือวาทกรรมที่ไหลเวียนผ่านเขาจึงเป็นเรื่องกฎหมายและความยุติธรรม คำกล่าวของเขา

⁵³ น่าสังเกตว่าใช้คำว่า “ต้อง” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายในเชิงบังคับมากกว่าคำว่า “ควร”

⁵⁴ ผู้วิจัยเห็นว่าระบบวาทกรรมของก่อกำที่สอดคล้องกับส่วนของวาทกรรมของทักษิณน่าจะเป็นที่รับรู้ได้ง่ายในหมู่ผู้ที่ได้รับการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์และน่าจะได้รับการยอมรับผู้ฟังจากสาขาวิชานี้เป็นจำนวนมาก

จึงอาจเหมาะที่จะมีบทบาทของวาทกรรมที่สนับสนุน หรือสอดคล้องกับวาทกรรมของทักษิณในบางส่วน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเนื้อความคำกล่าวของเขาเพื่อความชัดเจนในการวิเคราะห์ดังนี้

“ให้พี่น้องยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า ไม่ยอมให้โจรภทฏมาเขียนรัฐธรรมนูญของประเทศไทย (มานิตยน้ำเสียงแข็งกร้าว และผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนืองยาวนาน) คิดว่ามึงไม่มีโอกาสมาเขียนอีกแล้วละไอ้รัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้นนะ ขึ้นออกมานี่มึงดูสิ...นี่คนเสื้อแดงจะไปเหยียบมึง (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) มึงยิงตายได้ไม่กี่ศพหรอก แล้วศพมึงจะหาที่ทิ้งเนื้อไม่ได้...แม้แต่กระดุก แล้วไม่มีแผ่นดินจะอยู่ด้วยไซ้ใหม่ครับพี่น้อง!? (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) แค่นี้ยินเสียงส่งสัญญาณจากความจริงวันนี้เพื่อนพี่น้องที่คนรักประชาธิปไตย ว่ามีไอ้เหตุการณ์อย่างนั้นขึ้น ขอความกรุณานะครับ...โทรศัพท์บอกเพื่อนๆ ว่า เฮ้ย! พร้อมกันที่ท้องสนามหลวงนะเว่ย ขอบคุณครับ” (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนืองยาวนาน)⁵⁵

ผู้วิจัยขอแยกแยะเปรียบเทียบวาทกรรมตามเนื้อความที่ยกมานี้ กับวาทกรรมของทักษิณดังนี้

วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย จากเนื้อความจะเห็นได้ว่ามานิตยได้กล่าวหาผู้เขียนรัฐธรรมนูญ (ฉบับ 50) ซึ่งมีที่มาจากการรัฐประหาร โดยใช้คำว่า “โจรภทฏ” เป็นผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญที่มีที่มาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความเชื่อตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม และหลักนิติธรรม (The rule of law) ที่เชื่อว่า การปกครองโดยกฎหมายจะนั้นกระทำได้ดีก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจ การใช้กำลังเข้าทำการรัฐประหารยึดอำนาจเป็นการกระทำที่กฎหมายไม่รับรองและไม่ได้ให้อำนาจไว้ อีกทั้งยังเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา การใช้กำลังเข้าทำการรัฐประหารยึดอำนาจจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รัฐธรรมนูญที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ความเชื่อนี้สอดคล้องและเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อในวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยของทักษิณ

วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน จากเนื้อความจะเห็นได้ว่ามานิตยได้กล่าวอีกว่า “คิดวามึงไม่มีโอกาสมาเขียนอีกแล้วละไอ้รัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้นนะ ขึ้นออกมานี่มึงดูสิ...”

⁵⁵ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก กิจกรรม รายการความจริงวันนี้สัญจร ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.

นี่คนเสื้อแดงจะไปเหยียบมึง” ข้อความนี้มีนัยยะว่ารัฐธรรมนูญใดที่เขียนโดยคณะรัฐประหารจะขาดความชอบธรรมและประชาชนจะไม่ยอมรับ และชาวเสื้อแดงมีความชอบธรรมที่จะออกมาปกป้องไม่ให้คณะรัฐประหารทำเช่นนั้นอีก การกล่าวเช่นนี้เป็นวาทกรรมที่มีระบบคุณค่าในลักษณะเดียวกับส่วนหนึ่งของวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกันของทักษิณ

วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย จากเนื้อความจะเห็นได้ว่า มานิตย์ได้กล่าวไว้ว่า “ขอความกรุณานะครับ...โทรศัพท์บอกเพื่อนๆ ว่า เฮ้ย! พร้อมกันที่ท้องสนามหลวงนะเว้ย ขอขอบคุณครับ” มีนัยยะเป็นการเชิญชวนว่าควรจะมาเสียสละร่วมชุมนุม การกล่าวเช่นนี้เป็นวาทกรรมที่มีระบบคุณค่าในลักษณะเดียวกับส่วนหนึ่งของวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตยของทักษิณ

จากเนื้อความทั้งหมดของมานิตย์ที่หยิบยกขึ้นมา นั้น จะเห็นว่ามานิตย์ได้กล่าวข้อความที่สอดคล้องกับวาทกรรมหลักของทักษิณเพียงสามวาทกรรม คือ วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตยเท่านั้น เขาไม่กล่าว วาทกรรมชุดอภิชน วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจเลย อย่างไรก็ตามเขาไม่ได้กล่าวข้อความใดที่ขัดแย้งกับวาทกรรมของทักษิณเลยเช่นกัน พิจารณาได้ว่า บทบาทของเขาจำกัดอยู่เพียงเท่านั้น

จตุรนต์ ฉายแสง เขาเป็นอดีตนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยและเป็นนักการเมืองที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ความรู้และวาทกรรมที่ไหลเวียนผ่านเขาจึงเป็นเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมืองและการต่อสู้ทางการเมืองของนักการเมือง คำกล่าวของเขาจึงอาจเหมาะที่จะมีบทบาทของวาทกรรมที่สนับสนุนหรือสอดคล้องกับวาทกรรมของทักษิณในบางส่วน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเนื้อความคำกล่าวของเขาเพื่อความชัดเจนในการวิเคราะห์ดังนี้

“พี่น้องครับ สำหรับพวกเรา ผู้รักประชาธิปไตย อย่าให้วันนี้เป็นวันสุดท้ายของการต่อสู้ ให้วันนี้เป็นวันเริ่มต้นที่เราจะคัดค้านเผด็จการรัฐประหาร! (ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน) เป็นวันเริ่มต้นของการต่อสู้ที่ยาวนาน ที่เราจะร่วมกับประชาชนทั้งประเทศ สร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นได้ในประเทศนี้ ขอขอบคุณพี่น้องที่เคารพครับ!”
(ผู้ชุมนุมเฮลั่นต่อเนื่องยาวนาน)⁵⁶

⁵⁶ เนื้อความตอนหนึ่ง จากกิจกรรม รายการความจริงวันนี้ สัปดาห์ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.

วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าจาตุรนต์เรียกตนและผู้ชุมนุมว่า “ผู้รักประชาธิปไตย” เป็นการแสดงตนอย่างชัดแจ้งว่ากระทำการทั้งหลายนี้ด้วยความรักประชาธิปไตย ความเชื่อนี้สนับสนุนและสอดคล้องกับส่วนหนึ่งของความเชื่อในวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยของทักษิณ

วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าจาตุรนต์ได้กล่าวอีกว่า “ให้วันนี้เป็นวันเริ่มต้นที่เราจะคัดค้านเผด็จการรัฐประหาร!” คำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าระบบคุณค่าของเขาปฏิเสธการรัฐประหาร และเชื่อว่าตนมีความชอบธรรมที่จะคัดค้านเผด็จการรัฐประหาร การกล่าวเช่นนี้เป็นวาทกรรมที่มีระบบคุณค่าในลักษณะเดียวกับส่วนหนึ่งของวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกันของทักษิณ

วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าจาตุรนต์ได้กล่าวอีกว่า “เราจะร่วมกับประชาชนทั่วประเทศ สร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นได้ในประเทศนี้ ขอขอบคุณครับพี่น้องที่เคารพครับ!” มีนัยยะเป็นการเชิญชวนว่าควรจะมาเสียสละร่วมชุมนุม การกล่าวเช่นนี้เป็นวาทกรรมที่มีระบบคุณค่าในลักษณะเดียวกับส่วนหนึ่งของวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตยของทักษิณ

จากเนื้อความทั้งหมดของจาตุรนต์ที่หยิบยกขึ้นมา นั้น จะเห็นว่าจาตุรนต์กล่าวข้อความที่สอดคล้องกับวาทกรรมหลักของทักษิณเพียงสามวาทกรรม คือ วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย เท่านั้นเขาไม่กล่าว วาทกรรมชุดอภิชน วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจเลย อย่างไรก็ตามเขาไม่ได้กล่าวข้อความใดที่ขัดแย้งกับวาทกรรมของทักษิณเลยเช่นกัน พิเคราะห์ได้ว่าบทบาทของเขาจำกัดอยู่เพียงเท่านั้น

จากตัวอย่างผู้สื่อสารการเมืองรายย่อยๆ ทำการสื่อสารบนเวทีคนเสื้อแดงที่ยกมาข้างต้นนั้น จะเห็นว่าผู้สื่อสารทุกท่านสื่อสารสอดคล้องกับวาทกรรมหลักของทักษิณ โดยไม่พบความขัดแย้งเลย นอกจากนั้นจากการศึกษาทั้งหมดผู้วิจัยพบว่าเนื้อความที่กล่าวโดยผู้สื่อสารรายย่อยๆ ทั้งหมดในขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้สอดคล้องกับวาทกรรมหลักของทักษิณโดยไม่พบความขัดแย้งเลยเช่นกัน จึงสรุปว่าวาทกรรมทั้งหมดถูกการผลิตไว้ด้วยกันหรืออีกนัยหนึ่งคือมีการรวมอำนาจการสื่อสารทั้งหมดไว้ ณ ที่เดียวกัน อย่างไรก็ตามผู้สื่อสารแต่ละท่านก็มีความเป็นตัวของตัวเองอยู่พอสมควรที่จะกล่าวเน้นในส่วนที่ตนมีความเห็นพ้องด้วย ที่น่าสังเกตคือผู้สื่อสาร

ที่เป็นบุคคลสำคัญมีความเป็นตัวของตัวเองสูงและระมัดระวังในการวางจุดยืนของตน อาจละเว้นในการกล่าวเนื้อความของวาทกรรมบางชุดไปเลยทั้งชุด เช่น จาตุรนต์ ฉายแสง และมานิตย์ จิตต์จันทร์กลับ ที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างไป ทั้งสองท่านมักจะละเว้นการกล่าววาทกรรมชุดอภิมนุษย์ และวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ เสมอ

หลักการที่ 3 : การชี้ชวนให้เชื่อที่จะกระทำต้องถูกพิจารณาในการวางแผนปฏิบัติการ
ตามหลักการข้อนี้การชี้ชวนให้เชื่อที่จะทำขึ้นต้องถูกวางแผนก่อน จะปฏิบัติการขึ้นมาเองลอยๆ ไม่ได้

หลักการข้อนี้เป็นหลักการที่มีพื้นฐานเดียวกับหลักการที่ 2 ที่มีลักษณะการรวมศูนย์อำนาจ กล่าวคือ การสร้างกลุ่มอุดมการณ์ที่มั่นคงชัดเจนต้องมีการทำให้กลุ่มผู้ร่วมอุดมการณ์รับรู้อุดมการณ์อันเดียวกัน ดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงต้องมีทิศทางที่แน่นอนเป็นระเบียบที่สัมพันธ์กันกันเพื่อที่จะสร้างจังหวะที่เหมาะสมในการจะการตอบโต้กับฝ่ายตรงกันข้าม การจะทำให้เป็นได้ดังว่านั้น ต้องมีการประเมินสถานการณ์และวางแผนงานร่วมกันก่อนจะมีการปฏิบัติการ หากมีการปล่อยให้ผู้สื่อสารการเมืองรายย่อยๆ ต่างคนต่างปฏิบัติการกันเองขึ้นมาลอยๆ โดยไม่มีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้าจะเป็นการเสี่ยงที่การรับรู้จากผู้ฟังจะมีการรับรู้ที่ขัดแย้งไม่เป็นระเบียบเดียวกันและจะทำให้การรับรู้อุดมการณ์ที่จะใช้ยึดมั่นไม่มีความชัดเจน

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยมุ่งจะศึกษาการสื่อสารทางการเมืองนี้จากข้อความ เป็นสำคัญ และผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดองค์กรของสถาบันการเมืองที่ทำการสื่อสารได้ ผู้วิจัยจึงจะทำการวิเคราะห์การใช้หลักการข้อนี้จากเนื้อความ (Text) ที่ผู้สื่อสารการเมืองกล่าวในการปราศัยเท่านั้น

ในการปราศัยนอกจากผู้สื่อสารการเมือง จะสื่อสารอย่างมีเนื้อหาที่ไม่ขัดแย้งกันตามที่ได้อธิบายไปตามหลักการในข้อ 2 แล้ว ผู้สื่อสารยังมีการแบ่งหน้าที่ให้พูดในเรื่องที่เป็นเรื่องเฉพาะของตนเองโดยมีการวางแผนการพูดไว้ก่อน เพื่อไม่ให้ผู้สื่อสารพูดเรื่องอื่นใดที่ไม่ได้อยู่ในหน้าที่ของตนขึ้นมาลอยๆ อีกด้วย มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

“ก็ต้องกราบเรียนเพื่อนพี่น้องที่ที่มาชุมนุมกันอยู่ในสนามกีฬา
ยักษ์แห่งนี้ (ภาพClose ไปที่อัมมจรรย์และป้าย “เขตปลอดภัยพันธมิตร” ที่อยู่
ตามอัมมจรรย์) ให้ได้ทราบว่าผมได้รับมอบหมายจากทีมงานให้มาพูดจา

ปราศรัยในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย และก็เกี่ยวกับการต่อต้านปฏิวัติและ
รัฐประหารให้เพื่อนพ้องน้องพี่เข้าใจ แล้วก็คงจะไปถึงปวงชนชาวไทยทั่ว
ประเทศด้วย”⁵⁷

คำปราศรัยนี้เป็นของนายมานิตย์ จิตต์จันทร์กลับ ซึ่งเป็นอดีตผู้พิพากษาและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายเป็นอย่างดี จึงถูกวางแผนให้มาพูดเรื่องกฎหมายและเรื่องเกี่ยวกับการต่อต้านปฏิวัติ ซึ่งแน่นอนด้วยความเป็นนักกฎหมาย นายมานิตย์จะสามารถตอบคำถามการถกวิถึรัฐธรรมนูญได้อย่างชัดเจน

หลักการที่ 13 : การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องให้ความสำคัญกับจังหวะเวลา รัฐมนตรี Goebbels ให้ความสำคัญกับจังหวะเวลาในหลายมิติคือ

อันดับแรก การสื่อสารจะต้องถึงผู้ฟังก่อนการชี้ชวนให้เชื่อของผู้แย้ง รัฐมนตรี Goebbels เชื่อว่าใครก็ตามที่พูดก่อนคำพูดนั้น จะถูกผู้ฟังรับเอาไว้เป็นความรู้ไปบรรจุอยู่ก่อน หากผู้ฟังรับเอาความรู้นั้นไว้แล้วก็จะปิดกั้นการรับความรู้จากอีกฝ่ายหนึ่งในที่สุด

อันดับที่สอง การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องเริ่มในเวลาที่เหมาะสมที่สุด

อันดับที่สาม การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องถูกกล่าวซ้ำๆ แต่ไม่มากจนถึงจุดที่เกิดการลดน้อยถอยลงของประสิทธิผล

ความเชื่อเกี่ยวกับการตัดสินใจของมนุษย์นั้นมีอยู่หลายความเชื่อด้วยกัน แต่ก็มี ความเชื่อที่เป็นที่รู้จักและเป็นข้อถกเถียงที่แพร่หลายอยู่สองความเชื่อหลักคือ ความเชื่อที่ว่ามนุษย์มีเจตจำนงเสรีในการคิดและตัดสินใจ กับความเชื่อที่ว่ามนุษย์ไม่มีวิจารณญาณในการตัดสินใจ การตัดสินใจต่างๆ ของมนุษย์นั้นเป็นเพียงผลของข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนระบบคุณค่าซึ่งมีภาษาเป็นโครงสร้าง หรืออาจเรียกว่าผลของความรู้หรือวาทกรรมที่เคลื่อนไหวตัว แม้กระทั่งมุมมองต่างๆ ของมนุษย์ก็ถูกกำกับด้วยคำถามที่อยู่ภายใต้ระบบภาษาที่ตนรับรู้ได้เท่านั้น

หลักการข้อนี้ของ Goebbels มีพื้นฐานการคิดอยู่ภายใต้ความเชื่อที่ว่ามนุษย์ไม่มี วิจารณญาณ ระบบคุณค่า/ความรู้/วาทกรรม ⁵⁸ ของสังคมเกิดจากการที่สังคมได้เข้าไปให้ความหมายเชิงคุณค่าแก่เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นบริบทที่แวดล้อมสังคมนั้นอยู่ในเวลา

⁵⁷ เนื้อความตอนหนึ่ง จากกิจกรรม รายการความจริงวันนี้สัปดาห์ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ณ สนามราชมังคลาก็ฟ้าสถาน

⁵⁸ ต่อไปจะใช้คำว่าความรู้

นั่นๆ ความรู้ที่เข้าไปฝังตัวอยู่ก่อนมนุษย์ก็จะใช้ความรู้นั้นในการตัดสินใจว่าจะให้คุณค่า หรือปฏิเสธประสบการณ์ใหม่ที่ตนรับรู้ ผู้ที่จะใช้หลักการชี้ชวนให้เชื่อข้อนี้จึงต้องเข้าใจว่าผู้ฟังมีความรู้ อะไรอยู่เดิมแล้วจึงเข้าไปให้ความรู้ที่ตนต้องการถ่ายทอดเพื่อช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด การเข้าไป ให้ความรู้นี้ อาจทำโดยเข้าไปให้ความหมายเชิงคุณค่าหรือเปรียบเทียบเชื่อมโยงความหมายเพื่อ เคลื่อนความหมายในระบบคุณค่าของความรู้ที่มีอยู่เดิมไปสู่การช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด ซึ่งเป็น เป้าหมายที่ตนต้องการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือต้องเข้าใจวัฒนธรรม (culture) ของผู้ฟังก่อนแล้ว จึงเข้าไปเปรียบเทียบเพื่อเชื่อมโยงความหมาย แล้วจึงเคลื่อนความหมายเข้าสู่วัฒนธรรมที่ตน ต้องการถ่ายทอด

และด้วยเหตุที่ความรู้ของสังคมที่เกิดจากการที่สังคม ได้เข้าไปให้ความหมายเชิง คุณค่าแก่เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ซึ่งเป็นบริบทที่แวดล้อมสังคมนั้นอยู่ในเวลานั้นๆ แต่ เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ซึ่งเป็นบริบทที่แวดล้อมสังคม มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตาม กาละเทศะ (space and time) อยู่ตลอดเวลาจึงทำให้ความรู้เคลื่อนไหวตลอดเวลา ผู้สื่อสารที่ ต้องการประโยชน์จากการเคลื่อนไหวของความรู้นี้ อาจจับเอาจังหวะของกระแสการเคลื่อนไหวนั้น เป็นแรงขับโดยการเข้าไปให้ความหมายเชิงคุณค่าหรือเปรียบเทียบเชื่อมโยงความหมาย เพื่อ เคลื่อนความหมายในระบบคุณค่าของความรู้ที่มีอยู่เดิมไปสู่การช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด แล้วยึด เอาแรงขับของความรู้ที่มีอยู่เดิมนั้นเป็นแรงขับเคลื่อนความรู้ของตน นอกจากนั้น ควรตอกย้ำ ความรู้นั้นอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การครอบครองพื้นที่ทางความคิดนั้นเป็นไปอย่างมั่นคง

ดังนั้น Goebbels จึงเห็นว่าการชี้ชวนให้เชื่อจะต้องให้ความสำคัญกับจังหวะเวลา โดยควรเข้าไปชิงจังหวะให้ความรู้ไว้ก่อน หรือ หากไม่สามารถชิงจังหวะให้ความรู้ไว้ก่อนได้ก็ต้อง หาจังหวะในการชิงเข้าไปให้ความหมายในเวลาที่เหมาะสมที่สุด และ ควรตอกย้ำความคิดนั้นอย่าง สม่ำเสมอแต่ไม่มากจนถึงจุดที่เกิดการลดน้อยถอยลงของประสิทธิผล

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้สื่อสารการเมืองตามขอบเขตของงานวิจัยได้ สร้างวาทกรรมหลักไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแกนของความรู้หรืออุดมการณ์และเพื่อใช้ในการเข้าไป ให้ความหมายแก่เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ แล้วยึดเอากระแสความรู้สึกจากเหตุการณ์ มาเป็นแรงขับหรือตอกย้ำวาทกรรมหลักอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะแบ่งการอธิบายเป็นสอง ลักษณะคือ การใช้จังหวะในการสร้างวาทกรรมหลัก (บริบทของการสร้างวาทกรรม) กับ การเข้าไป ชิงการให้ความหมาย (หลักการก่อรูปทางวาทกรรม) แก่เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ และ ตอกย้ำวาทกรรมหลักอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

(1) การใช้จังหวะในการสร้างวาทกรรมหลัก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการสร้างวาทกรรมหลัก โดยได้ทำการย้อนกลับไปตรวจสอบว่าทักษิณได้ใช้จังหวะที่เขามีอำนาจสร้างวาทกรรมหลักไว้อย่างไร และเมื่อเขาสูญเสียอำนาจและทำการสื่อสารทางการเมืองตามขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้เขาได้ใช้ชุดความคิดเดิมและประกอบสร้างชุดความคิดเพิ่มเติมเข้าไปในวาทกรรมหลักอย่างไร ผู้วิจัยจะแบ่งการอธิบายเป็น การสร้างวาทกรรมเมื่อครั้งมีอำนาจ กับ การสร้างวาทกรรมเมื่อสูญเสียอำนาจ ดังนี้

การสร้างวาทกรรมเมื่อครั้งมีอำนาจ การย้อนกลับไปศึกษาการสร้างวาทกรรมของทักษิณเมื่อครั้งมีอำนาจผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยตรวจสอบวรรณกรรมจากเอกสารที่มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังนี้

งานวิจัยของ อัจฉรา ปัทมานวงศ์ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิจัยมายาคติ และอุดมการณ์ในโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 งานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ในโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ปรากฏอุดมการณ์ที่เป็นชุดความคิด 4 ชุด คือ อุดมการณ์ชาตินิยมใหม่ของพรรคไทยรักไทย อุดมการณ์การเมืองแบบอุปถัมภ์ อุดมการณ์ความเป็นคนอื่น อุดมการณ์ชนชั้นกลาง อย่างไรก็ตามอัจฉราได้สรุปว่า “เมื่อวิเคราะห์ให้ถึงที่สุดแล้ว ชนชั้นล่างกลับมิได้เป็นกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของโฆษณาไทยรักไทย เพราะเป็นเพียง “คนอื่น” หรือบุคคลที่สามที่กำลังถูกพูดถึง และผู้ที่กำลังพูดถึงหรือ “สนทนา” กันอยู่ในโฆษณาก็คือ “พวกเรา” ซึ่งเป็นชนชั้นนายทุนหรือชนชั้นกลางด้วยกันเอง แต่โฆษณาพยายามที่จะสร้างความหมายให้ดูเหมือนว่าค่านิยมต่างๆ เหล่านั้นเป็นค่านิยมและความคิดของชนชั้นล่างเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกสถานะภาพตนเองให้สูงขึ้นด้วยการศึกษา หรือสำนึกในความเป็นปัจเจก ความชื่นชมยินดีกับกระแสโลกาภิวัตน์ หรือการเชิดชูคุณค่าของสถาบันครอบครัว” ผู้วิจัยสรุปความเป็นความเดียวกันว่า วาทกรรมที่ปรากฏในรายงานของอัจฉรา มีภาพรวมคือ “พรรคไทยรักไทยอุปถัมภ์คนไทยไปแข่งในเวทีโลก กับ กระแสโลกาภิวัตน์เพื่ออนาคตของลูกหลานในครอบครัว”

งานวิจัยของ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิจัยรายการ นายกษ ทักษิณคุยกับประชาชน ซึ่งได้ออกกระจายเสียงทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2544 ถึงวันเสาร์ที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2546 ปรากฏวาทกรรมสามชุด คือ

- วาทกรรมชุดธุรกิจการเมืองซึ่งการนำเสนอวาทกรรมมักจะอยู่ภายใต้ฐานแนวคิดแบบนักธุรกิจที่มักอ้างอิงมาตรฐานในเรื่องของประสิทธิภาพ การวางแผนงานอย่างมีระบบ ความเบ็ดเสร็จจับไว้ในการบริหารจัดการ

- วาทกรรมชุดพ่อเมือง (พ่อขุน-ลูกขุน) การเสนอในเรื่องของการเป็นผู้เข้ามาจัดการดูแล ช่วยเหลือ สะสางปัญหา ตลอดจนการแสดงความเห็นห่วงเป็นใย ห่วงดีต่อประชาชน การแสดงความเข้าใจ เป็นตัวแทน เป็นพวกเดียวกัน

- วาทกรรมชุดนักข้อมูลข่าวสาร มีการใช้จุดเด่นในเรื่องของความเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ และมีความเป็นสากลมาใช้ในการนำเสนอ หรือประกอบแทรกอยู่ในตลอดการพูดคุย

ผู้วิจัยได้อ่านและแยกย่อยส่วนประกอบต่างๆ ของวาทกรรมทั้งสามเพื่อขุดค้นหาต้นรากของความคิดแล้วเห็นว่า หากนำวาทกรรมชุดธุรกิจการเมืองมารวมกับวาทกรรมชุดนักข้อมูลข่าวสารจะได้ชุดความคิดที่ประกอบด้วยความคิดย่อยๆ คือ “แนวคิดแบบนักธุรกิจที่มักอ้างอิงมาตรฐานในเรื่องของประสิทธิภาพ การวางแผนงานอย่างมีระบบ ความเบ็ดเสร็จจับไว้ในการบริหารจัดการ” ร่วมกับ “ความเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ และมีความเป็นสากลมาใช้ในการนำเสนอ หรือประกอบแทรกอยู่ในตลอดการพูดคุย” แล้วจะได้ว่ามีวาทกรรมลักษณะเดียวกับวาทกรรมโลกาภิวัตน์ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือชุดของอัลวิน ทอฟเลอร์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าชุดความคิดโลกาภิวัตน์ประกอบอยู่เป็นหลัก ส่วนวาทกรรมชุดพ่อเมือง (พ่อขุน-ลูกขุน) ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้ปกครองมีบารมีคอยดูแลห่วงใยปกป้องรักษาคนไทยนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าชุดความคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์อยู่ ผู้วิจัยจึงสรุปความเป็นความเดียวกันว่า วาทกรรมที่ปรากฏในรายงานของญาณิศภาคมีภาพรวมคือ “ทักษิณอุปถัมภ์คนไทยไปแข่งในเวทีโลกกับกระแสโลกาภิวัตน์”

เมื่อศึกษางานวิจัยทั้งสองชิ้นแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าวาทกรรมของทักษิณที่ปรากฏในงานวิจัยทั้งสองชิ้นมีลักษณะร่วมกันคือประกอบด้วย วาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ กับ วาทกรรมชุดการเมืองแบบอุปถัมภ์ เป็นหลัก⁵⁹

วาทกรรมชุดการเมืองแบบอุปถัมภ์ เป็นระบบคุณค่าที่ตกค้างอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานานแล้ว ตั้งแต่ยุคสมบูรณาญาสิทธิราชและระบบเจ้าขุนมูลนาย การที่ทักษิณนำวาท

⁵⁹ ดูอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากผลการอ่านวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองนี้ซึ่งปรากฏอยู่ในบทที่ 4 ของงานวิจัยฉบับนี้

กรรมชุดนี้มาใช้จึงไม่ใช่การใช้จังหวัดหวนำเอาระบบคุณค่าที่เคลื่อนตัวอยู่มาใช้ แต่การที่ทักษิณเข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นผู้ปกครองมีบารมี และมีโอกาสในการใช้สื่อของรัฐสื่อถึงประชาชนได้ตลอดเวลาจึงเป็นจังหวัดของเหตุการณ์ที่เหมาะสมที่จะใช้วาทกรรมชุดนี้ ซึ่งในที่สุดการใช้วาทกรรมชุดนี้มีประโยชน์ทั้งเพื่อเป็นภาพลักษณ์ของการมีอำนาจบารมี ซึ่งจะเป็นการสร้างความสะดวกในการปกครองและการเรียกร้องเอาบุญคุณในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งต่อไป

ส่วนวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ เป็นระบบคุณค่าที่เพิ่งเคลื่อนตัวเข้าครอบงำสังคมไทยได้ไม่นาน และเป็นกระแสความเชื่อที่กำลังคลั่งไคล้ของสังคมไทยในเวลานั้น การที่ทักษิณนำวาทกรรมชุดนี้มาเทียบกับตนแล้วใช้งาน จึงเป็นการใช้จังหวัดเกาะกระแสการเคลื่อนตัวของวาทกรรมชุดนี้ให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้การที่ทักษิณถูกรับรู้ในฐานะเป็นผู้ประสบความสำเร็จในระบอบทุนนิยมโดย และเป็นความสำเร็จจากการทำธุรกิจด้านการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นดาวเทียมหรือโทรศัพท์มือถือ มีภาพลักษณ์เป็นผู้กุมเส้นทางการข้อมูลข่าวสาร เป็นผู้รู้ เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ เป็นผู้มีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะเช่นนี้วาทกรรมโลกาภิวัตน์ให้ความหมายว่าเป็นอัศวินคลื่นลูกที่สาม และความหมายนี้ระบบคุณค่าของวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ให้คุณค่าสูงมาก การนำวาทกรรมนี้มาเทียบกับภาพลักษณ์ของเขา ทำให้เขาดูฉลาดเก่งกาจอย่างไม่มีใครเทียบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ยิ่งจะทำให้เขาดูมีอำนาจบารมีที่จะนำประเทศไทยแข่งขันยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับนานาชาติอย่างมีศักดิ์ศรี สิ่งเหล่านี้เป็นจังหวัดที่เหมาะสมของเหตุการณ์ที่ทักษิณจะนำเอากระแสวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์มาใช้ด้วย

กล่าวได้ว่า วาทกรรมชุดการเมืองแบบอุปถัมภ์ ไม่ได้เป็นระบบคุณค่าที่กำลังเคลื่อนตัวอยู่ในจังหวัดเวลาที่ทักษิณนำมาใช้ ทักษิณจึงไม่ได้ใช้ประโยชน์จากจังหวัดของการเคลื่อนตัวของระบบคุณค่านี้ แต่เขาได้ใช้จังหวัดของเหตุการณ์ที่ตนเป็นนายกรัฐมนตรีเอาประโยชน์จากวาทกรรมชุดนี้ ส่วนวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ที่ทักษิณใช้ทั้งจังหวัดการเคลื่อนตัวของวาทกรรมและจังหวัดของเหตุการณ์ได้เป็นประโยชน์

การสร้างวาทกรรมเมื่อสูญเสียอำนาจ

ในช่วงเวลาหลังถูกรัฐประหารสำเร็จช่วงแรกทักษิณมีปฏิกิริยาในทางยอมรับ และเรียกร้องให้มีความสมานฉันท์เพื่อที่จะได้มีการจัดให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว แต่ต่อมาท่าทีของเขาได้เปลี่ยนไป โดยในช่วงที่มีคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคไทยรักไทยเขาเริ่มมีท่าทีที่จะ

เรียกร่องความเป็นธรรมในคดีของตน และเรียกร่องความเป็นธรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยโดยเริ่มต้นสร้างวาทกรรมต่างๆ มากขึ้น

การที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักไทยนั้น ผู้วิจัยเห็นว่านับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่สุดที่ก่อความขัดแย้งทางการเมืองขึ้นในครั้งนั้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการยุบสถาบันทางการเมืองที่มีประชาชนเป็นสมาชิกจำนวนมาก และมีคำสั่งตัดสิทธิเลือกตั้งของนักการเมืองที่เป็นกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวถึง 111 คน ซึ่งโดยทั่วไปนั้นนักการเมืองที่จะมีตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคมักเป็นผู้ที่มีอำนาจและมีบทบาททางการเมืองอย่างมากแทบทั้งสิ้น การที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคดังกล่าว จึงสร้างผลกระทบทางการเมืองอย่างรุนแรง

ในจังหวัดที่คำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ สร้างผลกระทบทางการเมืองอย่างรุนแรงนี้เองเป็นจังหวัดที่เหมาะสมที่ทักษิณจะเริ่มต้นการสื่อสารทางการเมืองตอบโต้ฝ่ายรัฐประหาร โดยจังหวัดนี้เป็นจังหวัดที่จะสามารถใช้กระแสความรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมของประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยและนักการเมืองที่เป็นกรรมการบริหารพรรค และถูกตัดสิทธิทางการเมืองเป็นแรงขับเคลื่อนการสื่อสารทางการเมืองของตน

นอกจากนั้น ในการสื่อสารทางการเมืองตอบโต้ฝ่ายรัฐประหารของทักษิณคราวนี้ เขาได้อาศัยจังหวัดต่อเนื่องโดยหยิบเอาวาทกรรมที่ได้สร้างขึ้นเมื่อครั้งที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งยังคงเป็นกระแสที่ยังมีอำนาจครอบงำประชาชนอยู่อย่างต่อเนื่องขึ้นมาใช้ทั้งสองชุด คือวาทกรรมชุดอภิมนุษย์และวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ

และเขายังได้ใช้จังหวัดของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้เป็นประโยชน์โดยนำเอาเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาเปรียบเทียบับระบบคุณค่าที่มีอยู่เดิมเพื่อให้เกิดความหมาย แล้วจึงนำเอาความหมายเหล่านั้นมาจัดเรียงขึ้นเป็นระบบของวาทกรรมใหม่ เพื่อใช้ในการสื่อสารทางการเมืองในคราวนี้ โดยผู้วิจัยได้แยกแยะวาทกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ไว้ดังนี้

วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย   วาทกรรมชุดนี้เป็นรากของอุดมการณ์ประชาธิปไตยของทักษิณซึ่งจะเป็นจุดที่จะเชื่อมโยงความคิดออกไป วาทกรรมชุดนี้อาศัยจังหวัดของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเปรียบเทียบสร้างความหมาย ซึ่งผู้วิจัยพอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้ เมื่อมีการรัฐประหารก็ใช้ประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่ต่อสู้กับการรัฐประหารมาเปรียบเทียบ เมื่อมีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ก็ใช้แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมมาเปรียบเทียบ เมื่อมีตุลาการบางท่านมาเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลที่เกิดจากการรัฐประหารก็เปรียบเทียบว่าศาลทำรัฐประหารหรือตุลาการภิวัฒน์

เมื่อมีการยุบพรรคก็เปรียบเทียบศาลรัฐธรรมนูญว่าเป็นศาลที่มาจากการรัฐประหาร เป็นศาลเผด็จการและให้สัญลักษณ์ว่าเป็น “ศาลเอียง” การที่ทักษิณมาจากการเลือกตั้งเปรียบเทียบได้ว่าเป็นผู้นำนักประชาธิปไตย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าหากไม่มีเหตุการณ์เช่นรัฐประหารหรือทักษิณมาจากการเลือกตั้งเกิดขึ้นก็ไม่มีเปรียบเทียบเกิดขึ้น การเปรียบเทียบเหล่านี้ให้ความหมายในทางลบแก่การกระทำของฝ่ายตรงกันข้ามกล่าวคือ ใช้จังหวะเหตุการณ์ให้ความหมายลบแก่การกระทำของฝ่ายตรงกันข้าม

วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน วาทกรรมชุดนี้เป็นชุดที่โยงออกมาจากวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยและชุดอภิมนุษย์ โดยวาทกรรมทั้งสองชุดดังกล่าวให้คุณค่าแก่ผู้นำประชาธิปไตยที่อุปถัมภ์ประชาชนและประชาชนเป็นสำคัญ เมื่อมีผู้ใดทำให้สิ่งที่มีค่าเสียหายผู้นั้นต้องถูกรังเกียจ ผู้มีระบบคุณค่านี้อยู่ในตัวก็จะเห็นว่าตนมีความชอบธรรมที่จะตราหน้าผู้ที่ทำให้สิ่งที่มีค่าเสียหายเป็นคนเลว และเห็นว่าตนมีความชอบธรรมที่จะป้องกันหรือต่อต้านผู้ที่ทำให้สิ่งที่มีค่านั้นเสียหาย ซึ่งในกรณีนี้ผู้ที่ทำให้สิ่งที่มีค่าเสียหายคือการรัฐประหาร วาทกรรมชุดนี้อาศัยจังหวะของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเปรียบเทียบสร้าง ความหมายซึ่งผู้วิจัยพอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้ เปรียบเทียบการรัฐประหารว่าเหมือนกับการรังแกผู้นำประชาธิปไตยและประชาชน เปรียบเทียบว่า “ศาลเอียง” กรณียุบพรรคว่าเหมือนกับที่ตนไม่ได้รับความเป็นธรรมในคดีอาญาที่ถูกดำเนินคดี เป็นต้น จะเห็นได้ว่าหากไม่มีเหตุการณ์เช่นรัฐประหารหรือการที่ทักษิณถูกดำเนินคดีเกิดขึ้นก็ไม่มีเปรียบเทียบเกิดขึ้น การเปรียบเทียบเหล่านี้ให้ความหมายในทางลบแก่การกระทำของฝ่ายตรงกันข้ามกล่าวคือ ใช้จังหวะเหตุการณ์ให้ความหมายลบแก่การกระทำของฝ่ายตรงกันข้าม

วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย วาทกรรมชุดนี้เป็นชุดที่โยงมาจากวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน ทั้งนี้เมื่อทักษิณและประชาชนมีความชอบธรรมในการป้องกันประชาชนก็ต้องเสียสละเพื่อประชาธิปไตย วาทกรรมชุดนี้อาศัยจังหวะของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเปรียบเทียบสร้าง ความหมายซึ่งผู้วิจัยพอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้ เปรียบเทียบว่าการร่วมชุมนุมนั้นเหมือนกับเป็นการทำเพื่อลูกหลาน เปรียบเทียบว่าถ้าชุมนุมไม่สำเร็จเท่ากับว่ากลับบ้านมือเปล่า เป็นต้น จะเห็นได้ว่าหากไม่มีเหตุการณ์การชุมนุมเกิดขึ้นก็ไม่มีเปรียบเทียบเกิดขึ้น การเปรียบเทียบเหล่านี้ให้ความหมายในทางบวกแก่การกระทำของฝ่ายตนเองกล่าวคือ สร้างจังหวะเพื่ออธิบายเหตุการณ์ให้ความหมายบวกแก่การกระทำของฝ่ายตนเอง

(2) การเข้าไปชิงการให้ความหมายแก่เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ นอกจากทักษิณจะใช้จังหวะของการเคลื่อนไหวตัวของความรู้ และจังหวะของเหตุการณ์ในการ

สร้างวาทกรรมหลักแล้ว เขายังได้ใช้วาทกรรมหลักนั้นเองเข้าไปชิงการให้ความหมายแก่เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่ออธิบายหรือตอกย้ำวาทกรรมเหล่านั้นด้วย การอธิบายหรือตอกย้ำเหล่านี้จะให้ความรู้ซึ่งเป็นวาทกรรมหลักชัดเจนและจริงจังขึ้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการการเข้าไปชิงการให้ความหมายแก่เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ดังนี้

กรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ นายสมักร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทักษิณได้เปรียบเทียบว่าการที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายสมักร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นเปรียบเหมือนประเทศไทยเป็นตัวละครในสายตาต่างชาติ โดยเขาได้กล่าวในโฟนอินมีความตอนหนึ่งว่า

“เขาพูดภาษาอังกฤษว่า Thailand is a joke. บอกประเทศไทยวันนี้ตลกมาก ตลกไปเสียทุกเรื่อง ก็อยู่ๆ นายกฯ ทำกับข้าวออกทีวี รับประทานคำทำกับข้าวไม่กี่ตั้งค์ ปลดออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี”⁶⁰

การเปรียบเทียบให้ความหมายในลักษณะนี้ เป็นการตอกย้ำวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน โดยเห็นว่าคำสั่งขอศาลดังกล่าวเป็นการรังแกนายกที่มาจากพรรคเลือกตั้ง นอกจากนี้การอ้างว่าต่างชาติเห็นประเทศไทยเป็นตัวละคร ยังเป็นการตอกย้ำวาทกรรมโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นวาทกรรมย่อยวาทกรรมหนึ่งที่ประกอบอยู่ในวาทกรรมหลักอีกด้วย การกระทำเช่นนี้เป็นการชิงเข้าไปให้ความหมายเหตุการณ์ดังกล่าว

กรณีการประชุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในสนามบิณสูวรรณภูมิ ทักษิณได้เปรียบเทียบการประชุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในสนามบิณสูวรรณภูมิว่าการชุมนุมดังกล่าวเท่ากับเป็นการยึดสนามบิน ซึ่งการยึดสนามบินนั้นหากทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายก็จะเข้าข่ายเป็นการก่อการร้าย นอกจากนี้การยึดสนามบินยังก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและไม่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ เขาเคยไว้กล่าวตอนหนึ่งว่า

“วันนี้ผมอยากจะมาพูดเรื่องอยากจะนำว่า เออ เมื่อไตรมาสที่ 4 ของปีที่แล้ว GDP ตีลบไป 4% กว่าถ้าเทียบเท่ากับประมาณสี่แสนล้านหายไป ก็คงเป็นช่วงที่มีการยึดสนามบินเนี่ยแหละ นอกจากช่วงที่มี

⁶⁰ เนื้อความตอนหนึ่งจาก บันเทิงการโฟนอินของ ทักษิณ ชินวัตรเมื่อ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552 ชุมชุมปราศรัย ณ จังหวัดเชียงใหม่ และถ่ายทอดสดผ่านเว็บไซต์ www.dstation.tv

เหตุการณ์รอบโลกแล้ว ยึดสนามบินเนี่ยหนักที่สุด วันนี้นักท่องเที่ยว
หายไป GDP ที่หายไปเนี่ย เป็น GDP ที่เกิดจาก GDP ส่งออกที่ลดลง
แล้วนักท่องเที่ยวที่ลดลง ก็ส่วนหนึ่งมาจากสนามบิน”⁶¹

การเปรียบเทียบให้ความหมายในลักษณะนี้ เป็นการตอกย้ำว่าทฤษฎีชุด
ความชอบธรรมในการป้องกัน โดยเห็นว่าการชุมนุมในสนามบินเป็นการยึดสนามบินและการ
กระทำดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจของชาติเสียหายประมาณสี่แสนล้านเป็นการรังแกประชาชน
นอกจากนั้นการกล่าวว่าการท่องเที่ยวลดลงเป็นเพราะการยึดสนามบิน ยังแสดงให้เห็นการให้
ความสำคัญกับเรื่องการติดต่อถึงกันระหว่างนานาชาติซึ่งเป็นการตอกย้ำว่าทฤษฎีโลกาภิวัตน์ ซึ่ง
เป็นวาทกรรมย่อยวาทกรรมหนึ่งที่ประกอบอยู่ในวาทกรรมหลักอีกด้วย การกระทำเช่นนี้เป็นการชิง
เข้าไปให้ความหมายเหตุการณ์ดังกล่าว

กรณีการจัดตั้งรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ทักษิณได้เปรียบเทียบการ
จัดตั้งรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ว่าเหมือนรัฐบาลที่เกิดโดยกระบวนการงูเห่า จัดตั้งใน
ค่ายทหาร โดยเขาเคยกล่าวว่า “แต่มาปี 2551 ปลายปีเมื่อธันวาคมที่แล้ว ก็เกิดงูเห่าโดยการ
เริ่มต้นที่ยึดสนามบิน มีทหารเข้าไปปลอมปนพันมิตรกดดันรัฐบาล มีการยุบพรรคเพื่อสลายสส.
ถ้าเกิดกระบวนการงูเห่าโดยที่ทหารเข้ามากดดัน จัดตั้งรัฐบาลในค่ายทหาร แล้วก็ยังทำงานไม่เป็น
อีก แล้วเที่ยวกู้อีก เพราะฉะนั้นตรงนี้นี่มันทำให้คนไทยรับไม่ได้ต่อเนื่อง”⁶² การเปรียบเทียบให้
ความหมายในลักษณะนี้เป็นการตอกย้ำว่าทฤษฎีชุดนักประชาธิปไตยโดยเห็นว่าการจัดตั้ง
รัฐบาลโดยทหารและนักการเมืองงูเห่าซึ่งไม่เป็นประชาธิปไตย การกระทำเช่นนี้เป็นการชิงเข้าไปให้
ความหมายเหตุการณ์ดังกล่าว

หลักการที่ 7 : จะต้องทำให้เกิดการเชื่อถือฝ่ายตนแต่ฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะถูกหรือผิด
กล่าวคือ ฝ่ายตนเองจะต้องได้รับความเชื่อถือว่าพูดความจริงเสมอ และฝ่ายตรงกันข้ามจะต้องถูก
ทำให้ผู้ฟังเชื่อว่าโกหกเสมอไม่ว่าใครจะเป็นฝ่ายถูกหรือผิดก็ตาม

หลังจากให้ความรู้ไว้ก่อนหรือในจังหวะเวลาที่เหมาะสมตามหลักการที่ 13 แล้วก็
อาจใช้หลักการข้อนี้ผูกขาดความรู้ไว้แต่ผู้เดียวเพื่อผูกมัดผู้ฟัง การผูกขาดความรู้อาจทำโดยสร้าง

⁶¹ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

⁶² เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2552

การปิดกั้นด้วยการเปรียบเทียบให้ความหมายสื่อฝ่ายตรงกันข้ามว่า พุดไม่จริงหรือทำลายความน่าเชื่อถือด้วยวิธีการใดๆ แต่ฝ่ายตนเป็นผู้พูดความจริง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำกล่าวของทักษิณ ดังนี้ “สถานี D-Station วันนี้ เขาเรียกว่า ความจริงวันนี้ ต้องขอบคุณคุณสมัครที่ตั้งชื่อนี้ ดีมาก เพราะมันเป็นสถานีที่เอาความจริงให้ประชาชนได้รู้ได้ทราบ ถ้าสถานีอีกอันหนึ่งคือ ASTV เขาเรียกว่าสถานีโกหกรายวัน ถ้ายังฟังนิยายน้ำเน่าโกหกให้ไปดู ASTV ถ้าอยากดูความจริงให้ดู DSTV D-Station โทษ เรียกชื่อก็คงไม่ค่อยถูก มาอยู่เมืองนอกชะนานครับ สถานีนี้เกิดตอนผมยังไม่อยู่เมืองไทยพี่น้องครับ พฤษภาทมิฬ สาเหตุที่คนเต็มถนนราชดำเนินก็เพราะปิดข่าว วันที่ 8 คนจะเต็มราชดำเนินอีกครั้งหนึ่งก็เพราะปิดข่าวอีกเช่นกันครับ”⁶³ จะเห็นว่าทักษิณให้ความหมายแก่สื่อของตนว่าน่าเชื่อถือเปรียบเทียบกับสื่อฝ่ายตรงกันข้ามว่าไม่น่าเชื่อถือให้ประชาชนปิดกั้น และยังแสดงความน่าสงสารอีกว่าตนถูกปิดกั้น แล้วเปรียบเทียบการปิดกั้นตนกับการปิดกั้นสื่อในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ลักษณะนี้เป็นการชิงการปิดกั้นฝ่ายตรงกันข้าม

หลักการที่ 10 : วัตถุประสงค์ของการชี้ชวนให้เชื่อของฝ่ายตรงกันข้าม อาจจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ในการปฏิบัติการลดทอนเกียรติศักดิ์ของฝ่ายตรงกันข้าม หรือยืมมาสนับสนุนเป้าประสงค์ของนักชี้ชวนให้เชื่อ หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นการนำเอาสิ่งที่ฝ่ายตรงกันข้ามอ้างนั่นเองมาให้ความหมายเพื่อลดความน่าเชื่อถือเกียรติศักดิ์ของเขาเอง

หลักการข้อนี้เป็นการเอาความรู้หรือผู้รู้ที่ฝ่ายตรงกันข้ามให้ความเชื่อถือมาใช้ตอบโต้ฝ่ายตรงกันข้ามกลับไป ผู้วิจัยขอแยะแยะอธิบายเป็นสองลักษณะคือ

เอาความรู้ที่ฝ่ายตรงกันข้ามให้ความเชื่อถือมาใช้ตอบโต้ฝ่ายตรงกันข้ามกลับไป
 อาจทำโดยเอาเนื้อหาที่ฝ่ายตรงกันข้ามให้ความหมายด้านลบแก่ฝ่ายตนมาให้ความหมายใหม่ให้เป็นความหมายด้านลบแก่ฝ่ายตรงกันข้ามเองกลับไป เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งให้นายสมัคร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งโดยในคำสั่งส่วนหนึ่งได้ใช้พจนานุกรมอธิบายความหมาย ฝ่ายทักษิณตอบโต้ด้วยการเปรียบเทียบให้ความหมายการอธิบายความหมายนั้นของศาลกลับไปว่า คือการใช้พจนานุกรมตัดสินคดี ซึ่งมีนัยว่าใช้วิจารณ์ญาณอย่างตื่นเขิน เขาเคยกล่าวว่า “พี่น้องครับ ฝรั่งเนี่ยะ คำบอกว่าเป็น ประชาธิปไตยเนี่ยเค้า...เค้าอ่านว่า Democracy แต่บอกว่าเอ...เมืองไทยระยะหลังเนี่ย มันอ่านเป็น Democrazy แปลว่า แสดงความบ้า สองมาตรฐาน อยู่ๆ มีคนมายึดสนามบิน และก็ไม่มีอะไร เกิดขึ้น คำก็ขำกันไปหมด อยู่ๆ

⁶³ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2552

นายกรัฐมนตรีที่มาจากทางเลือกตั้งได้เสียง มากที่สุด ไปทำกับข่าวออกทีวี ศาลก็เปิดครับ เปิดพจนานุกรม สั่งปลดซะเลย (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) เขาถึง...เขาถึงพูดว่า Democracy ไม่ใช่ Democracy”⁶⁴ จะเห็นได้ว่าการให้ความหมายการตัดสินคดีของศาลกลับไปว่าเป็นการใช้พจนานุกรมตัดสินคดีนั้นเป็นการตอบโต้โดยการตั้งคำถามกลับไปแต่ไม่ชี้แจงเนื้อหาเลย

เอาผู้รู้ที่ฝ่ายตรงกันข้ามให้ความเชื่อถือมาใช้ตอบโต้ฝ่ายตรงกันข้าม

กลับไป อาจทำโดยนำเอาผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่คนทั่วไปเห็นเป็นฝ่ายตรงกันข้ามมาอ้างว่าให้ข้อมูลแก่ตน เช่นกรณี พลเอกพัลลภ ปิ่นมณี เคยถูกสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางระเบิดลอบสังหารทักษิณ และผู้คนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นฝ่ายรัฐประหารซึ่งเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับทักษิณได้เดินทางไปพบทักษิณที่ประเทศจีน หลังจากนั้นทักษิณได้อ้างว่าพลเอกพัลลภได้ไปเปิดโปงกระบวนการรัฐประหารให้ตนรู้อ่าง ทักษิณเคยกล่าวว่า

“แต่ว่าพอมมาถึง ลับ ลวง พราง เล่มที่ 2 คราวนี้ล่ะครับ เปิดโปงเกือบล่อนจ้อน ใครทำอะไรกันบ้าง ในวันที่ 19 กันยายน 2549 ที่เชิญชวนให้อ่านก็เพราะว่า มันจะไปสอดรับกับข่าวคราวที่พี่น้องติดตามอยู่ในระยะนี้ว่า 1) พ.ต.ท. ทักษิณ พุดมาจากต่างประเทศ 2) พลเอกพัลลภ ปิ่นมณี พุดยืนยันข้อความนั้น ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อในประเทศไทย และพัลลภ ปิ่นมณี ก็พร้อมที่จะมาพบพี่น้องในคืนวันพรุ่งนี้ ตรงนี้! (ผู้ชุมนุมเฮลั่น) 3) พี่น้องจะได้ฟังหรือได้อ่านคำให้สัมภาษณ์ของบุคคลที่ว่า เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เป็นตัวกุญแจสำคัญของเรื่องราวคือ นายปิยะ มาลากุล เจ้าของบ้านถนนสุขุมวิท ที่สมัคร สุรินทร์ เคยเรียกว่า “ไอ้หัวเด็กเบอร์ 1””⁶⁵

ทั้งนี้พลเอกพัลลภไม่เคยออกมาปฏิเสธคำกล่าวของทักษิณ

หลักการที่ 11 : เมื่อเสื่อมความเชื่อถือหรือมีสภาพไม่พึงประสงค์ การชักชวนให้เชื่อดำ (black propaganda) เหมาะกว่าการใช้การชักชวนให้เชื่อขาว การชักชวนให้เชื่อดำ หมายถึง การชักชวนให้เชื่อที่มีการปกปิดแหล่งข่าวไม่ให้ผู้ฟังทราบ

⁶⁴ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2552

⁶⁵ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ในบางสถานการณ์ผู้สื่อสารการเมืองอาจไม่สามารถเปิดเผยแหล่งข่าวได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเมื่อเปิดเผยไปแหล่งข่าวไปแล้วแหล่งข่าวอาจปฏิเสธว่าตนไม่ได้ให้ข่าวนั้น การปฏิเสธของแหล่งข่าวนั้นอาจเป็นโดยแหล่งข่าว อาจได้รับความเสียหายจากการยอมรับหรือเหตุผลอื่นใดก็ตาม หรือในบางสถานการณ์ผู้สื่อสารการเมืองอาจแต่งเรื่องโกหกขึ้นมาเอง สถานการณ์เหล่านี้จึงผู้สื่อสารการเมืองอาจเลือกใช้การชักชวนให้เชื่อดำ (Black propaganda)

ในการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้ ทักษิณได้มีการใช้การชักชวนให้เชื่อดำอยู่ด้วยซึ่งพอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

“อยู่มาวันหนึ่งก็มีรัฐมนตรีกลาโหมของผมนีเยาะละของรัฐบาลนั้น มาบอกผมว่า “ท่านครับ สงสัยเราจะเหนื่อยละ ผมได้ฟังจากน้องๆ สื่อมวลชนว่า ประชาธิปไตยฝ่ายค้านอ่อนแอไม่มีกำลัง เพราะคะแนนเสียงน้อย สื่อมวลชนจะรวมกันทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน” ซึ่งผมก็งงๆ ว่าเฮ้...ทำไมต้องสื่อมวลชนต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน สื่อมวลชนมีหน้าที่เสนอความจริง ผิดเป็นผิดถูกเป็นถูก เสร็จแล้วต่อมาผมก็ทราบว่าได้ทราบจากลูกชายเจ้าของหนังสือพิมพ์คนหนึ่ง ผมบอกว่า “เฮ้...นี่หนุ่ม...ทำไม ทำไม่เอาถึงหนังสือพ้อถึงตีอ่าจ้งเลย ตีรัฐบาลจ้งเลย โดยไม่มีเหตุผล” เขาก็มาบอกผมว่า “คุณอาครับ ช่วยเหลืออะไรไม่ได้จริงๆ เพราะว่ามีองคมนตรีท่านหนึ่ง ไปกินข้าวกับพ้อ” เดี่ยวผมจะบอกชื่ออะ...ไปกินข้าวกับพ้อแล้วบอกว่า...อ้างว่าอะอะแอบอ้างว่า “ทางวังไม่เอาผมแล้ว ต้องการให้ผมพ้นจากตำแหน่งไป” ผมก็งงมาก ตอนนั้นผมยังเป็นนายกฯ อยู่นะครับ แล้วต่อมาผมก็ยังไม่ทราบว่าอะไรเกิดขึ้น มีข่าวเรื่องการลอบสังหารผม แล้วจนในที่สุดมีเรื่องคาร์บอมบ์เมื่อเดือนสิงหาคม”⁶⁶

จะเห็นว่าเนื้อหาของเรื่องมีนัยว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ไม่อาจเปิดเผยแหล่งข่าวได้อยู่แล้วเพราะการเปิดเผยจะต้องถูกแหล่งข่าวปฏิเสธอย่างแน่นอน ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับอาจทำให้แหล่งข่าวเสียหายเอง แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องที่ทักษิณแต่งขึ้นเอง ไม่ว่าจะข้อเท็จจริงจะอย่างไรการกล่าวเช่นนี้ ชวนให้ผู้ฟังสนใจความลึกลับดำมืดของเรื่องดังกล่าว และเมื่อนำมาต่อความกับเรื่องราวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคาร์บอมบ์ เรื่องรัฐประหาร หรือเรื่องอื่นๆ ก็ชวนให้จินตนาการได้อย่างต่อเนื่องและชวนให้เชื่อ

⁶⁶ ถอดเทป เนื้อความ การโฟนอิน/วิดีโอลิงค์ ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552
 ชุมชุมปราศรัย ณ จังหวัดเชียงใหม่ และถ่ายทอดสดผ่านเว็บไซต์ www.dstation.tv

หลักการที่ 6 : เพื่อทำให้เกิดการรับรู้การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องกระตุ้นผู้ฟังสนใจและจะต้องส่งข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่ผู้รับสามารถรับรู้ได้ ครั้งนั้นรัฐมนตรี Goebbels พยายามใช้วิทยุและภาพยนตร์ ซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่สมจริงในสมัยนั้น เป็นสื่อเพื่อให้เกิดการรับรู้

เนื่องจากการรับรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้รับสารมีความสนใจในสิ่งที่จะรับรู้ การสร้างความสนใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการสื่อสารใดๆ รวมทั้งการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารทางการเมือง ในการต่อสู้ทางการเมืองที่มีการต่อสู้กันเป็นเวลายาวนาน ผู้สื่อสารการเมืองจึงต้องตระหนักที่จะคงความน่าสนใจของตนไว้ตลอดเวลา ในกรณีการสื่อสารทางการเมืองในขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้ จะวิเคราะห์การกระตุ้นหรือคงความสนใจในการสื่อสารทางการเมือง ของทักษิณในสองลักษณะคือ การคงความน่าสนใจอย่างต่อเนื่อง กับ การกระตุ้นความสนใจของผู้ฟังในการโฟนอิน ผู้วิจัยจะได้พรรณนาเป็นสองส่วนดังนี้

ในส่วนแรก การคงความสนใจอย่างต่อเนื่อง การต่อสู้ทางการเมืองในครั้งนี้เป็น การปะทะกันของอำนาจขนาดใหญ่ทำให้การต่อสู้มีความยาวนานการสร้าง และคงความสนใจจึงต้องมีแนวทางที่ชัดเจนและรัดกุม การสร้างความสนใจแรกๆ ที่สำคัญของฝ่ายทักษิณในการสื่อสารทางการเมืองนี้ได้แก่การให้ข่าวกรณีคาร์บอม ซึ่งเป็นข่าวว่ามีการมุ่งทำร้ายทักษิณซึ่งมีฐานะเป็นผู้นำประเทศ ในครั้งนั้นนายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี ได้ให้ข่าวไว้นำสนใจมากโดยได้อธิบายความรุนแรงหากระเบิดทำงานไว้ว่าจะมีรัศมีการทำลายล้างถึงหนึ่งตารางกิโลเมตร การทำร้ายผู้นำประเทศด้วยอาวุธที่ร้ายแรงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าห่วงใยเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ประชาชนหันมาสนใจ หลังจากนั้นก็มีข่าวการจับผู้วางระเบิดได้และการชกทอดเกี่ยวโยงไปถึง “จ่ายักษ์” และมีข่าวว่า “จ่ายักษ์” ได้ให้การว่าหากการลอบสังหารไม่สำเร็จจะมีการรัฐประหารตามมาจนเกิดข่าวลือรัฐประหารไปทั่ว ซึ่งข่าวเหล่านี้ก็มีส่วนในการดึงความสนใจของประชาชนเข้าสู่เรื่องการเมือง ต่อมาจึงมีการรัฐประหารขึ้น หลังจากการรัฐประหาร ฝ่ายทักษิณมีท่าทีที่จะทำให้เกิดความสมานฉันท์ทำให้การเป็นข่าวน้อยลง อย่างไรก็ตามหลังจากการมีคำพิพากษายุบพรรคไทยรักไทยและเกิดปัญหากับคดีความของทักษิณ ก็มีกระแสความไม่พอใจว่าพรรคไทยรักไทยและทักษิณไม่ได้รับความยุติธรรมและจะออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องความเป็นธรรม หลังจากนั้นทักษิณเริ่มสร้างความน่าสนใจอีกครั้งโดยเป็นข่าวในสื่อต่างๆ ในหลายลักษณะ เช่น การให้สัมภาษณ์สื่อต่างชาติบ่อยๆ การไปปาฐกถาเชิงวิชาการในสถาบันการศึกษาของประเทศต่างๆ การไปเป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจให้แก่บางประเทศ การไปทำธุรกิจใหญ่โตในต่างประเทศ เป็นต้น ข่าวเหล่านี้ปรากฏตามสื่ออยู่เสมอตลอดระยะเวลาของการสื่อสารทางการเมือง นอกจากนั้นเขายังใช้สื่อตัวแทนในการเขียนหนังสือถึงเขาเช่นหนังสือ THAKSIN WHERE ARE YOU เป็นต้น ที่

สำคัญเขาได้สนับสนุนการเคลื่อนไหวของมวลชนกลุ่มต่างๆ ซึ่งในที่สุดได้รวมตัวเป็น “คนเสื้อแดง” ในการต่อสู้กับการรัฐประหารและความไม่เป็นธรรมในคดีความต่างๆ ของตน โดยเขามักจะโฟนอินเข้ามาสร้างความสนใจให้แก่มวลชนอย่างสม่ำเสมอ การกระทำในลักษณะนี้เป็นการกระตุ้นความสนใจประชาชนได้อย่างสม่ำเสมอ และเรียกร้องความสนใจได้เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาของการสื่อสารทางการเมือง⁶⁷

ส่วนที่สอง การกระตุ้นความน่าสนใจในการโฟนอิน การที่ทักษิณทำการสื่อสารทางการเมืองภายใต้ข้อจำกัดที่ว่าตนไม่ได้อยู่ในประเทศไทยนั้น ทำให้เขาต้องหาช่องทางสื่อสารที่สามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้สมบูรณ์ที่สุดเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกสมจริงและจริงจัง เขาได้เลือกเอาการโฟนอินที่ให้ทั้งภาพและเสียงซึ่งจะสามารถแสดงความหมายต่างๆ ผ่านทั้งน้ำเสียงและอากัปกริยาอันเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเนื้อความไปพร้อมๆ กัน ทำให้ผู้ฟังเกิดความรับรู้ได้อย่างดี แม้จะขาดสัมผัสของมนุษย์ (Human touch) ไปบ้างแต่ก็เป็นทางที่ดีที่สุดที่มีแล้ว ในการโฟนอินทักษิณได้มีการกระตุ้นความสนใจผู้ฟังอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ระบบและขั้นตอนต่างๆ ของการกระตุ้นความสนใจในโฟนอินแล้วจึงขอพรรณนาเป็นส่วนๆ ดังนี้

ขั้นแรก “เรียก” ในขั้นนี้เป็นการดึงความสนใจความสนใจที่ตนเองโดยการทักทาย โดยเขามักจะเรียกคนด้วยภาค ชื่อจังหวัด อาชีพ ที่สำคัญคือจะรวมเรียกว่าเสื้อแดง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อความดังนี้

“สวัสดิ์ครับ สวัสดิ์พี่น้องชาวเสื้อแดงผู้รักประชาธิปไตยทุกท่านครับ พี่น้องครับไม่มีประวัติศาสตร์ครั้งใดในประเทศไทยแล้ว ที่พี่น้องจะพร้อมใจกันมากขนาดนี้ วันนี้เรามาร่วมกันด้วยหัวใจจริงๆ ผมชื่นใจที่สุดพี่น้องครับ

เมื่อเข้านี้พอเหตุการณ์บอกว่า ทหารและตำรวจจะสลายพวกเรา พอใครรู้ข่าวก็มาทั้งหมด ไม่ใช่มาเฉพาะในกรุงเทพ มาทั่วไปหมดทุกจังหวัด ในภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคกลาง ผมขอขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง

พี่น้องที่อีสาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ยโสธร อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด มุกดาหาร มหาสารคาม ชัยภูมิ บุรีรัมย์ โครราช อุตรธานี ตอนนี้ อุตรธานีหมื่นกว่าคนอยู่ที่นั่นพร้อมกัน ครับสวัสดิ์ครับพี่น้องที่หนองคายอีกหมื่นกว่าคน ภาคเหนือที่เชียงใหม่ สวัสดิ์ครับพี่น้องภาคเหนือครับ เชียงราย ลำพูน แม่ฮ่องสอน ลำปาง พิจิตร พิษณุโลก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ ภาคกลาง นครสวรรค์ ชลบุรี และมีพัทธยาด้วย ลพบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี อ่างทอง

⁶⁷ รอดูผลจากท้ายบทนี้ประกอบ

อยุธยา นครปฐม อุทัยธานี และปทุมธานี ขาดไม่ได้และสำคัญที่สุด คือพี่น้องที่อยู่ในกรุงเทพและปริมณฑลที่มาอยู่ ณ ที่นี้ ขอได้รับคำขอบคุณ และกราบงามๆ จากผมด้วยครับ"⁶⁸ (ไม่มีการไหว้)

การเรียกจังหวัดของผู้ฟังในลักษณะนี้ จะทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณผู้พูดให้ความสนใจตนเองและพูดกับตน เป็นการให้ความหมายแก่ผู้ฟังว่าเป็นคู่สนทนา ผู้ฟังจึงมักให้ความสนใจตอบกลับไปโดยหันไปฟัง การกระทำเช่นนี้เป็นขั้นต้นของการกระตุ้นความสนใจของผู้ฟัง

ขั้นที่สอง “เพื่อน” ทักษะนี้มักจะดึงความสนใจผู้ฟังให้มากขึ้นไปอีกโดยการแสดงความ เป็นเพื่อนพ้องหรือพวกเดียวกัน โดยเขาจะให้ความหมายตนเองว่าเป็นเพื่อนกับผู้ฟังด้วยการ แสดงว่าตนอยู่ในวัฒนธรรมหรือท้องถิ่นเดียวกัน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อความดังนี้

“สวัสดีครับพี่น้องชาวจังหวัดเชียงใหม่ครับ พี่น้องจาวจังหวัด ไกลเคียง พี่น้องเสื้อแดงทุกคนครับ ผมกะเต็งหาพี่น้องเนื้อ ผมก่อนมา เนี่ยะนะครับ ผมหนึ่งข้าวเหนียวหยังก่อน หนึ่งข้าวหนึ่งนี่ก่อน กลัวอยู่เมืองบ่ ถอก เพราะรู้ว่าจะต้องอยู่เมืองครับ ใจดีว่ามันยังมีเอ๋อ...อาหารเหนือกิน พ้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งของวันสนั่นที่เป็นทำแพ็คส่งมาก็เลยมีโอกาสซื้อ กินพ้องแถวนี้ะครับ พี่น้องครับฝากกราบพระธาตุดอยสุเทพ ฝากกราบ ครุบาศรีวิชัย ฝากกราบอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ฝากกราบพระพุทธรูปสิหิงค์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดภาคเหนือทุกๆ ที่ รวมทั้งพระธาตุดอยกอง พระธาตุหริภุญไชย และพระธาตุหลวงลำปาง

ก็วันนี้ต้องยอมฮับว่า จิตใจบางครั้งมันก็บ่ค่อยสบาย แต่บางที มันก็ต้องอยู่ ผมแก่ไปนักแล้วครับ ผมว่าผมเฒ่าไปจักนักแล้วเดี๋ยวนี้อ แล้ว ก็ตุ้ยก่อ ก่อว่าผมมันก็เหมือนเก่าครับ จะหกลีบแล้วนะครับ เตือน กรกฎานี้จะหกลีบแล้วนะครับ เพราะว่าวันที่ชาวเจ็ดกรกฎาสงสัยจะต้อง ไปเข้าแถวฮับเงินห้าร้อยบาทกับเขานะ เพราะมันแจกบ่ดูตาม้าตาเรืออะ เวลานี้ผมตั้งเป็นก็ว่าเขาไปฮับหมดนะ เขาว่าเขาไปฮักษาสีหิงค์ บ่เจ็อบ บ่เจ็อลงไปถามเจ้าดวงเดือนผ่อ เจ้าก็ไปเข้าแถวฮับโดย สดางค์มีน้อย แต่แจกสุรุษสุร่าย ไปไหนบ่รอดดอก”⁶⁹

⁶⁸ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

⁶⁹ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2552

การแสดงความเป็นเพื่อนในกรณีที่ยกตัวอย่างนี้เป็นการแสดงการเป็นเพื่อนพ้องหรือพวกเดียวกันโดยการพูดในภาษาท้องถิ่นเพื่อแสดงให้เห็นถึงการมีวัฒนธรรมทางภาษาเดียวกัน การกระทำเช่นนี้จะดึงให้ผู้ฟังสนใจมากขึ้นโดยรู้สึกว่าเป็นการพูดของคนที่มีความใกล้ชิดเป็นเพื่อนฝูงกัน การกระทำเช่นนี้เป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้ฟังให้มีมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้ฟังเริ่มเปิดรับตนเอง

ขั้นที่สาม “ปรับทุกข์” ทักษะนี้มักจะกระชับกระชับความเป็นหนึ่งเดียวของเพื่อนด้วยการปรับทุกข์โดยมักจะแสดงความเอาใจใส่ในทุกข์สุขของผู้ฟังและเล่าความทุกข์สุขของตนเอง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อความดังนี้

“ขอบคุณครับ คุณวีระ ครับ สวัสดิ์พี่น้องที่เคารพทุกท่านครับ บางท่าน อาจจะได้ฟังผมที่เชียงใหม่แล้ว บางท่านอาจจะยังไม่ได้ฟังก็วันนี้โทรมากกว่าตอนเชียงใหม่ครับ เพราะว่าเพิ่งได้เดินทางไปเมื่อคืนนี้เดินทางวันเดียวอยู่ 3 ประเทศ ก็เหนื่อยนิดหน่อยครับ แต่ก็ได้ผลดีครับ ได้ผลเพื่อความสัมพันธ์ระยะยาวกับประเทศไทยต่อประเทศต่างๆ ที่ผมได้ไปพูดคุยด้วย

พี่น้องครับเหนื่อยไหมครับ ผมเข้าใจว่าเหนื่อย ร้อน ก็บางคนอาจจะหิว แต่ว่าท่านก็ยกอดทนรอคอยให้ผมได้มีโอกาสได้พูดจาทักทายกับท่าน ก่อนอื่นผมต้องกราบขอบคุณพี่น้องทุกๆ ท่าน พี่น้องชาวเสื้อแดงผู้รักประชาธิปไตย พี่น้องผู้รักความเป็นธรรมทุกท่านครับ ที่ได้มาร่วมตัวกันตั้งแต่เมื่อวานนี้และวันนี้”⁷⁰

จากข้อความตัวอย่างจะเห็นว่าการปรับทุกข์เปิดใจตนเองและมีการแสดงความเข้าใจและเห็นใจในทุกข์สุขของผู้ชุมนุม การเปิดใจนี้เป็นการเพิ่มความไว้วางใจให้กับผู้ฟังและเพิ่มพูนความเข้าใจกัน เป็นการทำให้ผู้ฟังเปิดรับมากขึ้นและกระตุ้นความสนใจผู้ฟังได้

ขั้นที่สี่ “รู้” หลังจากกระตุ้นความสนใจผู้ฟังให้เกิดการเปิดรับแล้วทักษะนี้จะเริ่มให้ความรู้โดยแสดงว่าตนเป็นผู้รู้ผู้เห็น และกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้ฟังเพื่อให้เห็นใจที่จะรับฟังอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อความดังนี้

⁷⁰ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2552

“เพราะสิ่งที่ผมไปเรียนมาจากตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นนักปราชญ์ อย่างมองเตสกิเออ รุสโซ โธมัส ฮอบส์ จอห์น ล็อค ทุกคนพูดถึงว่า ประชาธิปไตยเป็นของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน แต่พอมาทำงานเข้าจริงๆ ผมถึงรู้ว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงยังไม่เกิด วันนี้ผม เดินทางไปที่ไหนทั่วโลก เจอบรรดาผู้นำทางการเมืองหรือผู้นำทางธุรกิจ เขาบอกว่า Thailand needs change. เพราะฉะนั้นเราต้องการการเปลี่ยนแปลงให้เป็นประเทศไทยมีประชาธิปไตยที่แท้จริงซะใหม่ครับ”⁷¹

จากข้อความจะเห็นว่าเขาได้แสดงตัวว่า รู้เห็นประชาธิปไตยมาจากการที่ไปเรียน มาจากตะวันตก และได้รู้เห็นจากการทำงานจริง จึงรู้ว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงยังไม่เกิด ผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางธุรกิจต่างชาติก็รู้เช่นเดียวกับเขา การกล่าวเช่นนี้สร้างความสนใจให้ผู้ฟังได้ เป็นอย่างดีเพราะผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางไม่มีโอกาสไปเรียนต่างประเทศ เป็นนายก พบปะ ผู้นำทางการเมืองและผู้นำเศรษฐกิจต่างชาติ เมื่อผู้ฟังเห็นว่าเพื่อนที่ไว้วางใจรู้เห็นสิ่งต่างๆ แล้ว นำมาเล่าให้ฟังก็จะให้ความสนใจ จะเห็นได้ว่าทักษิณได้ใช้ความอยากรู้อยากเห็นของผู้ฟังเอง กระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจการพูดของเขา

ขั้นที่ห้า “พวกเรามีปัญหา” หลังจากผู้ฟังกระตุ้นความสนใจด้วยการทำให้เกิด ความอยากรู้อยากเห็นแล้วการเปิดรับของผู้ฟังก็จะกว้างขวางขึ้นแล้ว ทักษิณมักจะชี้ปัญหาเพื่อ กระตุ้นความสนใจต่อไปอีก ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อความดังนี้

“พลพวงก็คือว่า มองย้อนหลังนะครับ ประมาณ 50 กว่าปีแล้ว เราจะแข่งกับญี่ปุ่น เวลานี้ไม่ต้องพูดอะเขาไปไหนแล้ว ประมาณ 40 กว่าปีที่แล้วเราจะแข่งกับไต้หวัน ประมาณ 30-40 ปีที่แล้วเราแข่งกับสิงคโปร์ 20 ปีที่แล้วแข่งกับมาเลเซีย นี่เราแข่งแล้วลดระดับมาเรื่อยๆนะฮะ ปัจจุบัน เราแข่งใครรู้ไหมครับ...แข่งกับเวียดนาม เพิ่งยุติสงครามไปเมื่อไม่กี่ปีนี่เอง และเราสู้เขาไม่ได้มาทีละชั้น ตกชั้นมาเรื่อย เพราะการเมืองของเรามันไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงครับพี่น้องครับ เดี่ยวปฏิวัติๆ ทำไมละครับ ไม่สภารมณอำมาตย์ การเมืองจึงเป็นการเมืองเพื่ออำมาตย์ เพื่อชนชั้นใน กรุงเทพฯ ไม่เป็นไม่ได้เป็นการเมืองเพื่อประชาชน”⁷²

⁷¹ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

⁷² เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2552

การที่ปัญหาหลังจากถูกกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นจะทำให้ผู้ฟังสนใจที่จะขบ
คิดปัญหาที่เกิดขึ้น

ขั้นที่หก “ผมรู้ทางแก้” ขณะที่ผู้ฟังกำลังขบคิดปัญหาทักซิณมักจะเสนอตัวเข้า
แก้ไขโดยเขามักจะแสดงความเป็นผู้รู้เห็นและมีความสามารถในการปฏิบัติให้เป็นผล ทำให้ผู้ฟังมี
ความสนใจ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อความดังนี้

“พีวีระเชื้อใหม่ วันนี้เนี่ยนะ ผมนี่มันเดินทางมากเห็นอะไรเยอะ
เห็นเขาเนรมิตอะไรต่อมิอะไร แหมเนี่ยอยากจะเนรมิตให้ประเทศไทยจัง
เลย (ผู้ชุมนุมเฮ) ผมว่ามันง่ายนะ นี่เนรมิตรถไฟฟ้า 10 สาย เบ๊ยง!
เรียบร้อย เนรมิตรถไฟเชื่อมจากกรุงเทพฯ ไปหัวเมืองใหญ่ เบ๊ยง! จบ
เนรมิตน้ำเพื่อการเกษตร เบ๊ยง! จบ เนรมิตการศึกษาเพื่ออนาคตของ
ลูกหลาน เบ๊ยง! จบ มันใช้เงินมาก แต่มันถ้าหาเงินเป็น มันไม่ยากเลยนะ
ครับ เพราะเงินมันนี่ มันเอาอนาคตมาใช้ได้ ไม่ต้องไปเอาของปู่ย่าตายาย
มาใช้ นี่เอาอนาคตมาใช้

คุณวีระชะ ผมนี่นะครับ เมื่อก่อนตอนเป็นนายกรัฐมนตรีนะเนี่ย ก็
ยังสัมผัสโลก ผมว่าผมเป็นคนทีอื่นเตอร์ไปต่างประเทศเยอะแล้วนะ มัน
ยังไม่มากเท่าตอนนี้ ตอนนี่เนี่ยมันทั้งภาวะจำเป็น หรือมันมีเวลาด้วยก็ได้
เนี่ย มันเห็นหมด ได้พูดได้คุยกับผู้นำประเทศ ได้คุยกับนักธุรกิจใหญ่ๆ
แหมที่ตะวันออกกลางเวลานั้นนะ ไร่บริษัทใหญ่ๆ ของตะวันตกไปไม่รอดก็
หนีมาซุกแถวนี้หมด และถ้าเรารู้วิธีเจรจาเขาทำยังไงอะ...ไอ้สนุกมาก
เสียตาย! ถ้ามีเวลาแล้วก็จะทำให้มันเลยนะ”⁷³

เขาใช้ความเข้าใจของผู้ฟังที่มีความหมายความเป็นนายกฯ ที่มาจากการเลือกตั้ง
และคนอินเตอร์ของเขาอยู่ในใจเชื่อมโยงให้เห็นว่า เขารู้เห็นวิธีแก้ปัญหาและสร้างความเจริญมา
จากทั่วโลกกระตุ้นให้ผู้ฟังเห็นความสามารถในการเนรมิตสิ่งต่างๆ ด้วยความสนใจ และผูก
ความหวังในอนาคตไว้ที่ตัวเขา

ขั้นที่เจ็ด “ผมทำเพื่ออนาคตของท่าน” เมื่อให้ความหวังแก่ผู้ฟังแล้วเขามักจะ
กระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจที่จะทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อความดังนี้

⁷³ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักซิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

“พี่น้องครับผมแพ้ไม่ได้ เพราะว่าผมแพ้เนี่ยะ ตัวพี่น้อง
ประชาชนแพ้ อนาคตลูกหลานแพ้ ประเทศไทยแพ้ มันไม่ใช่เพื่อผม
บังเอิญว่าผมเป็นคนซึ่งนำการต่อสู้”⁷⁴

จากข้อความข้างต้น ทักษิณทำเพื่อประชาชน ความหมายของความพ่ายแพ้ของ
ทักษิณจึงผูกอยู่กับความพ่ายแพ้ของชาวเสื้อแดง การใช้คำว่าแพ้เป็นการกระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจที่จะ
วิตกกังวลในอนาคตของตนเองและลูกหลาน และจะรู้สึกด้อยค่าหากพ่ายแพ้ คำว่า “อนาคตของ
ตนเองและลูกหลาน” ก็ผูกกับอยู่กับคุณค่าของความเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้ฟังจะ
ผูกพันกับการต่อสู้ด้วยความรับผิดชอบ หากได้รับความพ่ายแพ้จะเป็นการล้มเหลวในการทำหน้าที่
ผู้ฟังจึงถูกกระตุ้นให้ต่อสู้จนถึงที่สุด

หลักการที่ 16 : การชี้ชวนให้เชื่อแก่ฝ่ายตนเองจะต้องสร้างความกังวลอย่างเหมาะสม
ความกังวลเป็นดาบสองคม หากมีมากเกินไปจะเกิดความตื่นกลัว หากมีน้อยไปก็จะไม่ตื่นตัว กล
ยุทธ์ที่จะทำให้เกิดความกังวลอย่างสมดุล รัฐมนตรี Goebbels เห็นว่า

ประการแรก การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องปลุกความกังวลในการพ่ายแพ้หากเกิดใน
อนาคต เช่น รัฐมนตรี Goebbels เคยพูดว่า “ประชาชนเยอรมันยังคงเชื่อโดยความจริงที่รับประกัน
ได้ว่าสงครามนี้กระทบต่อทุกๆ ชีวิต และความเป็นไปได้ในการพัฒนาชาติบ้านเมืองของเรา เราจะ
สู้ด้วยกำลังทั้งหมดที่มี”

ประการที่สอง การชี้ชวนให้เชื่อจะต้องลดทอนความกังวลอื่นนอกจากความกังวล
ที่จะพ่ายแพ้ที่มีสูงเกินกว่าประชาชนจะสามารถลดทอนได้ด้วยตนเอง

เมื่อวางระบบคุณค่าจนผู้ฟังเชื่อว่าระบบคุณค่านั้นเป็นความจริง และยึดมั่นระบบ
คุณค่านั้นไว้เป็นอุดมการณ์ของตนแล้ว ผู้ฟังก็จะเชื่อว่าตนมีความชอบธรรมที่จะได้รับสิทธิ
ประโยชน์ต่างๆ ตามที่ระบบคุณค่านั้นให้ความหมาย และเมื่อใดก็ตามที่เห็นว่าตนยังไม่ได้รับ
ประโยชน์ตามความหมายของระบบคุณค่านั้นผู้ฟังก็จะรู้สึกว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกกดขี่
ถูกเอารัดเอาเปรียบ และมีความชอบธรรมที่จะต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ของตน

⁷⁴ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552
ถ่ายทอดผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต และออกอากาศสดโดยสถานีโทรทัศน์ ดีเอสเอ็น

จากแนวคิดข้างต้น ผู้สื่อสารการเมืองจะต้องกระตุ้นอย่างเหมาะสมให้ผู้ฟังตระหนักถึงความไม่เป็นธรรม การถูกกดขี่ การถูกเอารัดเอาเปรียบ เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกกดดันและทုံพลังทั้งหมดของตนเพื่อต่อสู้เรียกร้องให้ได้ไปซึ่งอุดมการณ์ตามระบบคุณค่าที่ผู้สื่อสารวางไว้ หากผู้ฟังไม่สามารถบรรลุข้อเรียกร้องที่ผู้สื่อสารวางระบบคุณค่าไว้ผู้ฟังก็จะเป็นผู้พ่ายแพ้ไร้คุณค่า

หลักการข้อนี้ Goebbels เห็นว่าการกระตุ้นให้เกิดความกังวลว่าหากพ่ายแพ้แล้วตนเองจะไร้คุณค่าจะทำให้ผู้ฟังสู้จนสุดชีวิต มีตัวอย่างดังนี้

“พี่น้องครับผมแพ้ไม่ได้ เพราะว่าผมแพ้เนี่ยะ ตัวพี่น้องประชาชนแพ้ อนาคตลูกหลานแพ้ ประเทศไทยแพ้ มันไม่ใช่เพื่อผม บังเดี๋ยวว่าผมเป็นคนซึ่งนำการต่อสู้”⁷⁵

จะเห็นได้ว่าทัศนคติกระตุ้นให้ผู้ฟังกังวลว่าหากไม่สู้อย่างถึงที่สุดผู้ฟังและลูกหลานจะพ่ายแพ้ไร้คุณค่า ดังนั้นผู้ฟังที่รับเอาระบบคุณค่าของทัศนคติเข้าไปจะสู้อย่างถึงที่สุดที่จะทำได้โดยเชื่อว่าเป็นการกระทำเพื่อตัวผู้ฟังเองและลูกหลาน นอกจากนั้นทัศนคติยังออกตัวว่าที่ตกลงไปนั้นไม่ใช่เพื่อตัวเขา การออกตัวเช่นนี้เป็นทำให้คุณค่าแก่ตนเองว่าเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งการกระตุ้นเช่นนี้จะทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณค่าตนทำเพื่อส่วนรวมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ผู้ฟังที่เชื่อว่าสิ่งที่ตนรับรู้เป็นความจริงจะไม่คำนึงว่าเลยคนที่ไม่ได้ร่วมชุมนุมจะไม่ได้มีอุดมการณ์เดียวกับตน

นอกจากผู้สื่อสารจะต้องกระตุ้นให้ผู้ฟังกังวลในเรื่องที่ตนต้องการให้กังวลแล้ว ยังต้องลดความกังวลของผู้ฟังในเรื่องที่ผู้สื่อสารไม่ต้องการให้กังวลอีกด้วย เช่น ในการชุมนุมผู้ชุมนุมอาจกังวลเรื่องการถูกปราบปรามผู้สื่อสารจะต้องลดความกังวลนั้นลง มีตัวอย่างที่ทัศนคติลดความกังวลของผู้ชุมนุมดังนี้

“เผื่อตอนนั้นเขาจับคุณวีระ จับคุณณัฐภูมิ อะไรไปจะได้มาช่วยกัน แถวหนึ่งถูกจับ แถวสองพร้อมลูก แถวสองถูกจับ แถวสาม

⁷⁵ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552 ถ่ายทอดผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต และออกอากาศสดโดยสถานีโทรทัศน์ ดีเอสเอ็น

พร้อมลูกขึ้น เราจะยอมไม่ได้ เพราะเขากำลังลากประชาธิปไตยเราไป
พี่น้องครับมาเถอะครับ มาร่วมกันอยู่ที่นี่”⁷⁶

“พี่น้องครับ วันนี้พี่น้องไม่ต้องห่วงผม หลายคนเป็นห่วง ไม่
ต้องห่วงครับผมเอาตัวรอด ผมห่วงพี่น้องครับ บอกพี่น้องผมบอกได้เลย
นะครับ ถ้าเมื่อไหร่ เสียงปืนแตก ทหารยิงประชาชน ผมจะเข้าไปนำพี่
น้องเดินเข้ากรุงเทพมหานคร ผมจะไม่ยอมอีกแล้วสำหรับเผด็จการแบบนี้”⁷⁷

จะเห็นว่าทักษิณลดความกังวลโดยวางแผนล่วงหน้าว่าหากเกิดปัญหาขึ้นจะ
จัดการกับปัญหาอย่างไรเมื่อผู้ชุมนุมรับรู้และเข้าใจก็จะสู้ต่อโดยเห็นว่าการรวมตัวกันจะทำให้ได้
ชัยชนะและมีคุณค่า

3. การใช้กลยุทธ์เชิงปฏิบัติการของวาทกรรม

ในการสื่อสารทางการเมืองนั้น ผู้สื่อสารจะต้องมีวาทกรรมที่มีระบบตรรกะของความจริงที่
สามารถกำหนดคุณค่าของสิ่งต่างๆ ในสังคมและสามารถวางกรอบความคิดและอุดมการณ์ให้แก่
สังคมนั้นได้ แล้วจึงทำให้เกิดการปฏิบัติการของวาทกรรมซึ่งจะเป็นการผลักดันให้อุดมการณ์ทำ
หน้าที่ของมัน สำหรับกลยุทธ์ในการออกแนววาทกรรมให้สามารถปฏิบัติการต่อผู้ฟังได้อย่างมี
ประสิทธิภาพนั้นผู้สื่อสารการเมืองจะต้องเข้าใจหน้าที่ต่างๆ ของวาทกรรมแล้วออกแบบให้วาท
กรรมที่ตนสร้างขึ้นนั้นทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม กาญจนา แก้วเทพ ซึ่งสรุปไว้ว่าอุดมการณ์นั้นมี
หน้าที่ ดังนี้

3.1 สร้างความชอบธรรมให้แก่สังคม หรือกลุ่มที่ยึดถืออุดมการณ์ หน้าที่นี้
มองเห็นได้ง่าย การสร้างความชอบธรรมด้วยการอ้างอิงว่า สังคมกลุ่มนั้นยังอยู่กับหลักการ คุณค่า
ต่างๆ ที่ยอมรับกัน

3.2 ตอกย้ำเรื่องหลัก เรื่องกฎของสังคม หรือ กฎของกลุ่มเพื่อไม่ให้เกิดข้อกังขา
ตั้งคำถามโต้แย้งได้มากนัก เช่น เรื่องการพัฒนา เสรีภาพ ความเป็นธรรม ความมั่นคงของชาติ

⁷⁶ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552
ถ่ายทอดผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต และออกอากาศสดโดยสถานีโทรทัศน์ สีเสเตชั่น

⁷⁷ เนื้อความตอนหนึ่ง จาก บันทึกการโฟนอิน ของ ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

3.3 เป็นวาทกรรมที่มีระบบระเบียบ มีการตอกย้ำหลักการบางอย่าง แน่นอน เด็ดขาด ตายตัว มีผลต่อการชักนำความคิด ความรู้สึก และการประพฤติตัวของคน ในบางครั้งจะมีแบบจำลองเอาไว้ตอบคำถามทั้งหลาย

3.4 เป็นวาทกรรมที่มีลักษณะทางศีลธรรม ใช้หลัก “ควร” เป็นเครื่องชี้ว่า เราควรจะทำอะไร และไม่ควรจะทำอะไร

3.5 มีลักษณะวิวาทะ (Polemic) กับฝ่ายตรงข้าม

3.6 เป็นตัวให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น⁷⁸

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยขอนำมาวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณและนำมาพรรณนาเป็นข้อๆ เรียงตามลำดับดังนี้

3.1 สร้างความชอบธรรมให้แก่สังคม หรือกลุ่มที่ยึดถืออุดมการณ์ ตามความหมายที่ผู้วิจัยได้วางไว้เป็นกรอบของงานวิจัยชิ้นนี้นั้นเป็นการสื่อสารทางการเมืองหมายถึง “การใช้การสื่อสารเพื่อกำหนดพลวัตของอำนาจ” ซึ่งอำนาจโดยทั่วไปแล้วหมายถึงความสามารถในการครอบงำหรือบงการ ในยุคสังคมดั้งเดิมการใช้อำนาจของผู้ปกครองเป็นไปโดยการใช้กำลังในการทำการข่มขู่บงการให้ผู้อยู่ใต้ปกครองกระทำตามอำเภอใจที่ตนต้องการ การข่มขู่ให้ผู้อยู่ใต้ปกครองกระทำตามอำเภอใจที่ผู้ปกครองต้องการนั้นแม้ผู้ใต้ปกครองจะเกรงกลัวและยอมตาม แต่ผู้ใต้ปกครองก็ไม่อาจแน่ใจได้ว่าเมื่อใดผู้ปกครองจะมีอำเภอใจอย่างไรเมื่อใด ทำให้ผู้ใต้ปกครองไม่สามารถรู้ล่วงหน้าว่าตนจะต้องกระทำการใดเมื่อใดจึงไม่สามารถทำตามการบงการนั้นได้อย่างเหมาะสม จนในที่สุดอาจก่อให้เกิดความคับข้องใจลุกฮือขึ้นโค่นล้มผู้ปกครองได้ การปกครองภายใต้อำเภอใจของผู้ปกครองจึงเป็นการปกครองที่ไม่มีเสถียรภาพและเต็มไปด้วยความขัดแย้งต่อสู้กันด้วยกำลัง ต่างกับการปกครองในสังคมสมัยใหม่ที่ปกครองโดยการปล่อยให้มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนไหลเวียนระบบคุณค่า จนเกิดค่านิยมต่างๆ ขึ้นในสังคมและเกิดวิถีปฏิบัติต่างๆ ของสังคมตั้งแต่เป็นจารีตประเพณีจนไปถึงกฎหมายซึ่งสังคมยอมรับปฏิบัติร่วมกัน ในการไหลเวียนระบบค่านิยมนั้นก็เป็นไปโดยมีประชาชนหรือกลุ่มอุดมการณ์ต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นสังคมนั้นเป็นตัวขับเคลื่อน โดยต่างฝ่ายต่างผลักดันอุดมการณ์ของตนให้กลายเป็นระบบคุณค่าของสังคม เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่การกระทำที่ตนเห็นว่ามีคุณค่า หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือใช้อุดมการณ์ในการครอบงำสร้างความชอบธรรมนั่นเอง หรือจะเรียกว่า “การใช้การสื่อสารเพื่อกำหนดพลวัต

⁷⁸ กาญจนา แก้วเทพ, การศึกษาสื่อสารมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory): แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย, (กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2541), หน้า 65.

ของอำนาจ” ก็ได้ การต่อสู้ในสมัยนี้จึงเป็นเรื่องของการแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดมากกว่าใช้กำลัง เขาครอบครองพื้นที่อย่างสมัยดั้งเดิม ผู้ที่จะเป็นผู้ปกครองในสังคมยุคนี้ จึงต้องรู้จักการใช้อุดมการณ์ในการครอบงำสร้างความชอบธรรมในการปกครองมากกว่าการใช้กำลังบงการ

สำหรับการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี้ มีการใช้อุดมการณ์ในการครอบงำเพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครองอยู่อย่างไร ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์แยกแยะอธิบายเป็นสองส่วนคือ ในส่วนแรกจะย้อนไปวิเคราะห์การใช้อุดมการณ์ในการครอบงำสร้างความชอบธรรมในการปกครองของทักษิณเมื่อครั้งมีอำนาจ ในส่วนที่สองจะวิเคราะห์การใช้อุดมการณ์ในการครอบงำสร้างความชอบธรรมในช่วงชิงอำนาจหลังการรัฐประหาร

การใช้อุดมการณ์ในการครอบงำสร้างความชอบธรรมในการปกครองของทักษิณเมื่อครั้งมีอำนาจ

การย้อนไปศึกษาว่า ทักษิณใช้อุดมการณ์ในการครอบงำสร้างความชอบธรรมในการปกครองของทักษิณเมื่อครั้งมีอำนาจอย่างไรนั้น จะกระทำเพียงพอสังเขปเท่าที่จะทำให้เห็นว่าอุดมการณ์เดิมในครั้งมีอำนาจมีอยู่อย่างไร และมีความเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไรเมื่อต้องช่วงชิงอำนาจหลังรัฐประหาร

ผู้วิจัยได้อธิบายไว้ในการวิเคราะห์หลักการที่ 13 ของ Goebbels ว่า เมื่อศึกษางานวิจัยของนางสาวอัจฉรา ปัทมทรานวงศ์ และงานวิจัยของนางสาวญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ แล้วพบว่างานวิจัยทั้งสองชิ้นมีลักษณะร่วมกันคือประกอบด้วยวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ กับ วาทกรรมชุดการเมืองแบบอุปถัมภ์ เป็นหลัก และผู้วิจัยยังได้แยกแยะวาทกรรมทั้งสองเป็นส่วนๆ แล้วประกอบขึ้นใหม่เป็นสองส่วนแล้วเรียกชื่อว่า “วาทกรรมชุดอภิมนุษย์” และ “วาทกรรมชุดไผ่อำนาจ”

วาทกรรมชุดอภิมนุษย์ นั้นเป็นอุดมการณ์ในส่วนของภาพลักษณ์ที่ให้คุณค่าแก่บุคคลผู้มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้รู้กุมข้อมูลข่าวสารไว้ในมือ มีลักษณะเป็นบุคคลเป็นสากล มีความสามารถติดต่อกับนานาชาติได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีลักษณะอื่นๆอีกหลายอย่างที่วาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ของหนังสือชุดที่ประพันธ์โดยอัลวิน ทอฟเลอร์เรียกว่า “อัลวินคลีนลูกที่สาม” ด้วยการที่ทักษิณซึ่งมีความเป็นมาจากการเป็นนักธุรกิจสื่อสาร จึงเป็นโอกาสที่เหมาะสมที่ทักษิณจะหยิบเอาความหมายดังกล่าวมาเทียบให้คุณค่าแก่ตนเองแล้วสื่อสารการเมืองออกไป

เพื่อสร้างความชอบธรรมในการเป็นผู้ปกครองที่มีคุณค่า นอกจากนั้นด้วยความที่เขากำลังมีอำนาจอยู่ในขณะนั้นเขาจึงสามารถหยิบยกคุณประโยชน์ต่างๆ ที่เขากำลังทำขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้อุปถัมภ์ คอยดูแล ปกป้อง ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้แนะนำแก่ประชาชน ซึ่งตามความเชื่อของสังคมไทยผู้ที่อุปถัมภ์ผู้อื่นควรจะได้รับยกย่องว่าเป็นคนดีมีคุณค่า ควรได้รับการเชิดชู และผู้ถูกปกครองควรที่จะต้องตอบแทนคุณไม่ว่าจะโดยการเลือกตั้งเข้ามาอีกในครั้งหน้าหรือประการใดก็ตาม การกระทำเช่นนี้เป็นการใช้อุดมการณ์การเมืองแบบอุปถัมภ์ในการสร้างความชอบธรรมในการปกครอง

วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ นั้นเป็นอุดมการณ์ในส่วนของกรกระทำที่ให้คุณค่าแก่ความเป็นผู้เหนือกว่าหรือการเป็นผู้ชนะในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันกับนานาชาติ ในกระแสโลกาภิวัตน์ การที่ทักษิณเทียบภาพลักษณ์ตนเองกับอัครวินคลีนลูกที่สามทำให้เขามีฐานะที่จะเป็นผู้นำคนไทยไปแข่งขันกับนานาชาติ และเขาจะเป็นผู้นำที่พาคนไทยในการชิงความเป็นผู้เหนือกว่าหรือการเป็นผู้ชนะในการแข่งขัน เขาจึงเป็นผู้ที่มีคุณค่าตามอุดมการณ์นี้และมีความชอบธรรมที่จะปกครองประชาชนชาวไทย

จะเห็นได้ว่าทักษิณได้สร้างวาทกรรมที่มีอุดมการณ์ ซึ่งสามารถทำหน้าที่สร้างความชอบธรรมในการเป็นผู้ปกครองของเขาได้เป็นอย่างดี และอุดมการณ์ดังกล่าวเป็นอุดมการณ์ที่คนไทยจำนวนมากเชื่อ

การใช้อุดมการณ์ในการครอบงำสร้างความชอบธรรมในช่วงชิงอำนาจหลังการรัฐประหาร

หลังการรัฐประหารทักษิณก็ไม่ได้ละทิ้งทั้ง “วาทกรรมชุดอภิมนุษย์” และ “วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ” ทั้งนี้เนื่องจากอุดมการณ์ของวาทกรรมทั้งสองชุดยังคงยังคงมีอำนาจครอบงำคนไทยจำนวนหนึ่งอยู่เขาจึงยังคงธำรงรักษาอำนาจของวาทกรรมเหล่านั้นไว้อย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามอุดมการณ์ของวาทกรรมเหล่านั้นยังมีระบบคุณค่าที่ไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะให้ความหมายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่การรัฐประหารเป็นต้นมา เขาจึงยังคงอาศัยความชอบธรรมจากวาทกรรมทั้งสองชุดและใช้วาทกรรมทั้งสองชุดเป็นตัวนำในการสร้างวาทกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาเชื่อมโยงเพื่อช่วงชิงอำนาจอยู่เสมอ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเอาวาทกรรมที่ประกอบสร้างขึ้นใหม่หลังการรัฐประหาร มาวิเคราะห์ว่าได้มีการประกอบสร้างโดยใช้กลยุทธ์ให้อุดมการณ์ที่ทำหน้าที่สร้างความชอบธรรม ในการช่วงชิงอำนาจคืนอย่างไร โดยผู้วิจัยจะอธิบายเป็นรายละเอียดตามลำดับดังนี้

วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเพิ่มเติมภายหลังการรัฐประหารเพื่อให้คุณค่าในด้านภาพลักษณ์แก่ทักษิณเพิ่มเติมจากวาทกรรมชุดอภิชนุษย์ โดยวาทกรรมที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่นี้จะเป็นการแสดงคุณค่าของผู้นำประชาธิปไตยที่มีความชอบธรรมที่จะช่วงชิงอำนาจคืน การที่วาทกรรมชุดนี้ให้คุณค่าแก่ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นสิ่งที่ทักษิณเป็นอยู่ก่อนการรัฐประหาร ดังนั้นเขาจึงมีความชอบธรรมที่จะต่อสู้ช่วงชิงอำนาจคืน นอกจากนั้นวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยนี้ ยังใช้สำหรับการแสดงว่าตัวเขาเป็นผู้รู้อุดมการณ์ประชาธิปไตยที่แท้จริง โดยอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่เขารู้มาจากการไปศึกษาต่างประเทศมีอุดมการณ์โดยย่อหลายประการเช่น ประชาธิปไตยเป็นรูปธรรม กินได้ ปลูกกล้าได้ ไม่แบ่งข้าง (ไม่เอา binary opposition) ประชาธิปไตยต้องการความจริง ประชาธิปไตยต้องเปิดรับกัน ผู้ชนะการเลือกตั้งต้องได้อำนาจไปเป็นผู้นำ⁷⁹ เป็นต้น การแสดงว่าตัวเขาเป็นผู้รู้อุดมการณ์ประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นเป็นการให้คุณค่าแก่ตนเองว่ามีคุณค่าสมควรที่จะได้รับการเชิดชูให้เป็นผู้นำอย่างชอบธรรม วาทกรรมชุดนี้จึงให้อุดมการณ์ได้ปฏิบัติหน้าที่สร้างความชอบธรรมที่จะต่อสู้ช่วงชิงอำนาจคืนได้เป็นอย่างดี

วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน วาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเพิ่มเติมภายหลังการรัฐประหาร เพื่อให้คุณค่าในด้านภาพลักษณ์เพิ่มเติมเข้าไปอีก โดยเขาได้อธิบายว่าเขาถูกกระทำหลายประการเช่น ถูกรังแก ถูกลอบสังหาร ถูกใส่ร้าย ถูกปิดกั้นไม่ให้ออกสื่อ ต้องขัดเซพเนจร ครอบครัวยึดทรัพย์ ขอบเป็นเหยื่อรายสุดท้าย เป็นต้น การอธิบายเช่นนี้ทำให้ภาพลักษณ์ออกมาในลักษณะน่าสงสารสมควรได้รับความช่วยเหลือ ให้ลุกขึ้นสู้เพื่อความชอบธรรม ดังนั้นเขาจึงมีความชอบธรรมที่จะลุกขึ้นสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจคืน วาทกรรมชุดนี้จึงให้อุดมการณ์ได้ปฏิบัติหน้าที่สร้างความชอบธรรมที่จะต่อสู้ช่วงชิงอำนาจคืนได้เป็นอย่างดี และเป็นวาทกรรมชุดหลักที่สร้างความชอบธรรมให้การต่อสู้ของเขา

⁷⁹ เขาใช้ทฤษฎีสัญญาประชาคมในแบบของ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) คือสัญญาที่ประชาชนมอบอำนาจให้ผู้ปกครองโดยไม่ว่าจะโดยความสมัครใจ ถูกหลอกลวง หรือถูกกำลังบังคับ เมื่อมอบอำนาจแล้วผู้ปกครองย่อมมีอำนาจเด็ดขาดในฐานะองค์อธิปัตย์

วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย วาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่ ถูกประกอบสร้างขึ้นเพิ่มเติมภายหลังการรัฐประหาร เพื่อให้คุณค่าแก่การลุกขึ้นมาต่อสู้เรียกร้อง ประชาธิปไตยของประชาชน โดยเขาได้กล่าวในลักษณะต่างๆ เช่น ประชาธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนต้องลุกขึ้นสู้เอาประชาธิปไตยกลับคืนมา การ ชุมนุมเป็นการชุมนุมที่เสียสละ ทำเพื่อลูกหลาน จะกลับบ้านมือเปล่าไม่ได้ เป็นต้น การกล่าวใน ลักษณะที่เป็นการให้คุณค่าแก่การลุกขึ้นมาต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชนเช่นนี้ เป็น การสร้างความชอบธรรมให้ประชาชนที่ลุกขึ้นมาต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตย และช่วงชิงอำนาจคืน วาทกรรมชุดนี้ จึงให้อุดมการณ์ได้ปฏิบัติหน้าที่สร้างความชอบธรรมที่จะต่อสู้ช่วงชิงอำนาจคืนได้ เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าทักษิณได้สร้างวาทกรรมที่มีอุดมการณ์ซึ่งสามารถทำหน้าที่สร้าง ความชอบธรรมให้การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจของเขาได้เป็นอย่างดี และเป็นที่ยึดเหนี่ยวผู้ฟังของเขาว่า ยังอยู่กับหลักการ คุณค่าต่างๆ ที่ยอมรับกันได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

3.2 ตอกย้ำเรื่องหลัก เรื่องกฎของสังคม หรือ กฎของกลุ่มเพื่อไม่ให้เกิดข้อ กังขา ตั้งคำถามโต้แย้งได้มากนัก เมื่ออุดมการณ์ของกลุ่มได้ถูกประกอบสร้างขึ้นเพื่อเป็น ความหมาย เป็นที่ยึดเหนี่ยวของสมาชิกของกลุ่ม และเป็นเครื่องแสดงความชอบธรรมของกลุ่ม แล้ว อุดมการณ์นั้นก็ต้องทำหน้าที่เป็นหลักการของกลุ่มสำหรับใช้ให้ความหมายเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ การนำอุดมการณ์ของกลุ่มไปใช้เหล่านี้จะเป็นการตอกย้ำอุดมการณ์ให้มี ความชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ปราศจากข้อกังขาและไม่เป็นที่โต้แย้ง

สำหรับการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณได้ปรากฏว่า มีการใช้อุดมการณ์ให้ ทำหน้าที่เป็นหลักการในการการตอกย้ำเรื่องหลัก หรือเรื่องกฎของกลุ่มในหลายลักษณะซึ่งผู้วิจัย จะได้แยกแยะอธิบายดังนี้

การตอกย้ำโดยการตั้งชื่อกลุ่มย่อย ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี้ได้ มีกลุ่มพลังมวลชนกลุ่มย่อยๆ ถูกจัดตั้งขึ้น กลุ่มเหล่านี้มักจะแสดงอัตลักษณ์ว่าตนเป็นกลุ่ม การเมืองที่เป็นแนวร่วมของทักษิณด้วยการนำเอาอุดมการณ์ส่วนต่างๆ ที่ถูกนำมาประกอบสร้าง เป็นอุดมการณ์หลักของการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้มาตั้งชื่อกลุ่ม เช่น กลุ่ม “เครือข่าย 19 กันยา ต้านรัฐประหาร” กลุ่ม “คนวันเสาร์ไม่เอาเผด็จการ” กลุ่ม “คนไทพิทักษ์ประชาธิปไตย” เป็นต้น การตั้งชื่อกลุ่มโดยแสดงความหมายของอุดมการณ์ไว้ในชื่อกลุ่มนี้ถือเป็นการตอกย้ำอุดมการณ์ ต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของการประกอบสร้างอุดมการณ์หลัก

การตอกย้ำโดยการตั้งชื่อกิจกรรม ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี้ได้มีการจัดกิจกรรมย่อยๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก กิจกรรมเหล่านี้มักจะแสดงอัตลักษณ์ว่าตนเองเป็นกิจกรรมของกลุ่มการเมืองที่เป็นแนวร่วมของทักษิณด้วยการนำเอาอุดมการณ์ส่วนต่างๆ ที่ถูกนำมาประกอบสร้างเป็นอุดมการณ์หลักของการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้มาตั้งชื่อกิจกรรม เช่น กิจกรรม “อริยะชาติขึ้นภาคปฏิบัติคัดค้านคณะรัฐประหาร” กิจกรรม “ชุมนุมครบรอบ 6 เดือน 1 ปี 2 ปี... รัฐประหาร” กิจกรรม “ความจริงวันนี้ ความจริงประเทศไทย” กิจกรรม “รำลึก 24 มิถุนายน 2475” กิจกรรม “แดงทั้งแผ่นดิน” กิจกรรม “โค่นล้มอำมาตยาธิปไตย” กิจกรรม “เวทีประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ” เป็นต้น การตั้งชื่อกิจกรรมโดยแสดงความหมายของอุดมการณ์ไว้ในชื่อกิจกรรมนี้ ถือเป็นการตอกย้ำอุดมการณ์ต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของการประกอบสร้างอุดมการณ์หลัก

การตอกย้ำด้วยสโลแกน ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี้ได้มีการคิดสโลแกนขึ้นเป็นจำนวนมาก สโลแกนเหล่านี้มักจะแสดงอัตลักษณ์ว่าตนเองเป็นสโลแกนของกลุ่มการเมืองที่เป็นแนวร่วมของทักษิณด้วยการนำเอาอุดมการณ์ส่วนต่างๆ ที่ถูกนำมาประกอบสร้างเป็นอุดมการณ์หลักของการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้มาเป็นส่วนหนึ่งของสโลแกน เช่น “ทำกับข้าวถูกปลดเป็นกบฏถูกปลดอย” “คมช. ออกไปเอาประชาธิปไตยคืนมา” “2000 บาทคืนไปทักษิณคืนมา” “คนรักทักษิณไม่เอาเผด็จการ” “รับทักษิณแต่ไม่รับรัฐธรรมนูญ 50” “เปรมไม่ใช่ฟ้า ปากก็แค่คน” “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” “เป็่อม็อบพันธมิตร” “ไอ้เด็กอัปรีย์ ชันธิ เดรัจฉาน” “ยุติธรรมไว้สมองสองมาตรฐานรัฐบาลปัญญาอ่อน” “มาร์ค ม.7” “รัฐบาลราว 11” “ตั้งรัฐบาลในค่ายทหาร” “นายกหนีทหาร” “เด็กชายมาร์ค” “รัฐบาลงูเห่า” “ล้มรัฐธรรมนูญ 50 หยุดสืบทอดเผด็จการ คมช.” “โหวตล้มรัฐธรรมนูญคือล้มรัฐประหาร” “คมช. โกหกสร้างประชาธิปไตยภายใต้เผด็จการ” “จนเครียดคิดถึงทักษิณ” “ไม่กลัวเผด็จการแต่รำคานอนาธิปไตย” “นวมทอง ไพรวัลย์นักสู้เพื่อประชาธิปไตย” “เสนยอมาให้เมียซื้อที่ก็ผิด” “แดงไม่รับ” “รวมพลไม่รับร่างรัฐธรรมนูญคณะรัฐประหาร” “We Vote No.” “คิดถึงแม่่ว” “ทักษิณสู้ๆ” “อิสระภาพของ 9 แกนนำคือเสรีภาพของประชาชน” “นิติธรรมต้องคืนมา” “หยุดสองมาตรฐาน” “ต้านรัฐประหารซ่อนรูป” “สงกรานต์เลือด” เป็นต้น การใช้สโลแกนโดยแสดงความหมายของอุดมการณ์ไว้ในสโลแกนนี้ถือเป็นการใช้สโลแกนตอกย้ำอุดมการณ์ต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของการประกอบสร้างอุดมการณ์หลัก ซึ่งการตอกย้ำโดยใช้สโลแกนนี้เป็นวิธีที่ทำการตอกย้ำได้อย่างมากเพราะสั้นง่ายพูดได้บ่อยๆ

การตอกย้ำโดยการชิงเข้าไปให้ความหมายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้เป็นการต่อสู้ที่ยาวนานมากทำให้มีเหตุการณ์เกิดขึ้นในระหว่างนั้นมากมาย จึงมีการตอกย้ำอุดมการณ์ของกลุ่ม โดยการชิงเข้าไปให้ความหมายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหลายครั้งเช่น

กรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายสมักร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทักษิณได้เปรียบเทียบว่าการที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายสมักร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นเปรียบเหมือนประเทศไทยเป็นตัวละครในสายตาต่างชาติ การเปรียบเทียบให้ความหมายในลักษณะนี้เป็นการตอกย้ำวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน โดยเห็นว่าคำสั่งศาลดังกล่าวเป็นการรังแกนายกที่มาจากพรรคเลือกตั้ง นอกจากนั้นการอ้างว่าต่างชาติเห็นประเทศไทยเป็นตัวละครยังเป็นการตอกย้ำวาทกรรมโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นวาทกรรมย่อยวาทกรรมหนึ่งที่ประกอบอยู่ในวาทกรรมหลักอีกด้วย

กรณีการประชุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในสนามบึงสุวรรณภูมิ ทักษิณได้เปรียบเทียบการประชุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในสนามบึงสุวรรณภูมิ ว่าการประชุมดังกล่าวเท่ากับเป็นการยึดสนามบึงซึ่งการยึดสนามบึงนั้นหากทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายก็จะเข้าข่ายเป็นการก่อการร้าย นอกจากนั้นการยึดสนามบึงยังก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและไม่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ การเปรียบเทียบให้ความหมายในลักษณะนี้เป็นการตอกย้ำวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกันโดยเห็นว่าการชุมนุมในสนามบึงเป็นการยึดสนามบึงและการกระทำดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจของชาติเสียหายประมาณสี่แสนล้าน เป็นการรังแกประชาชน นอกจากนั้นการกล่าวว่า การท่องเที่ยวลดลงเป็นเพราะการยึดสนามบึงยังแสดงให้เห็นการให้ความสำคัญกับเรื่องการติดต่อกันระหว่างนานาชาติซึ่งเป็นการตอกย้ำวาทกรรมโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นวาทกรรมย่อยวาทกรรมหนึ่งที่ประกอบอยู่ในวาทกรรมหลักอีกด้วย

กรณีการจัดตั้งรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ทักษิณได้เปรียบเทียบการจัดตั้งรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ว่าเหมือนรัฐบาลที่เกิดโดยกระบวนการงูเห่า จัดตั้งในค่ายทหาร การเปรียบเทียบให้ความหมายในลักษณะนี้เป็นการตอกย้ำวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยโดยเห็นว่าการจัดตั้งรัฐบาลโดยทหารและนักการเมืองงูเห่าซึ่งไม่เป็นประชาธิปไตย

การตอกย้ำบนเวทีปราศัยหรือในโฟนอิน การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี้ มีการจัดเวทีปราศัยตลอดจนมีการชุมนุมของพลังมวลชนจำนวนมาก ในการปราศัยทุกครั้งจะมีการนำเอาอุดมการณ์ทั้งหมดออกมาตอกย้ำ นอกจากนั้นทักษิณก็มักจะโฟนอินเข้ามาร่วมในการปราศัยอยู่บ่อยครั้งซึ่งในการโฟนอินแต่ละครั้งก็จะหยิบเอาอุดมการณ์ต่างๆมาตอกย้ำอยู่อย่างสม่ำเสมอ

การตอกย้ำผ่านสื่อสารมวลชนที่เป็นกระบอกเสียงของเสื้อแดง การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณมีการสร้างสื่อสารมวลชนไว้เป็นกระบอกเสียงจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นสถานีโทรทัศน์ D-station สถานีวิทยุชุมชนต่างๆ หนังสือที่จัดทำโดยนักเขียนที่สนับสนุนการสื่อสารทางการเมืองนี้ กระบอกเสียงเหล่านี้ได้นำเอากิจกรรมต่างๆ มาผลิตซ้ำแล้วสื่อสารออกไปเพื่อตอกย้ำอุดมการณ์ต่างๆ อยู่อย่างสม่ำเสมอ

3.3 เป็นวาทกรรมที่มีระบบระเบียบ มีการตอกย้ำหลักการบางอย่าง
แน่นอน เด็ดขาด ตายตัว มีผลต่อการชักนำความคิด ความรู้สึก และการประพฤติตัวของ
คน ในบางครั้งจะมีแบบจำลองเอาไว้ตอบคำถามทั้งหลาย วาทกรรมที่เหมาะสมแก่การใช้ครอบงำต้องเป็นวาทกรรมที่มีระบบที่แน่นอน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่รับเอาวาทกรรมนั้นไปจะต้องนำเอาระบบคุณค่าในวาทกรรมนั้นไปสู่การปฏิบัติจริง หากวาทกรรมไม่มีระบบที่แน่นอนผู้ที่รับเอาวาทกรรมนั้นแม้เชื่อที่จะปฏิบัติตามแต่อาจไม่สามารถปฏิบัติตามได้เนื่องจากเกิดความสับสนย้อนแย้งกันไปมา

สำหรับวาทกรรมที่ปรากฏในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี้ ผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์ความเป็นระบบของวาทกรรมโดยจะแยกแยะอธิบายเป็นรายชุดตามลำดับดังนี้

- วาทกรรมชุดอภิมนุษย์ วาทกรรมชุดนี้ถูกประกอบสร้างขึ้นตั้งแต่ครั้งทักษิณดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จากการศึกษาวิจัยของ นางสาวญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ และ นางสาวอัจฉรา ปันทรานวงค์ ผู้วิจัยพบว่าในการสื่อสารทางการเมืองผ่านทางการจัดรายการรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน หรือการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 มีลักษณะร่วมกันคือมีการประกอบสร้าง ความหมายของวาทกรรมในการสื่อสารดังกล่าวขึ้นด้วย วาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ กับ วาทกรรมชุดการเมืองแบบอุปถัมภ์ เป็นหลัก ผู้ขอแยกแยะวิเคราะห์ระบบของวาทกรรมทั้งสองดังนี้

วาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ เป็นวาทกรรมที่มีรากฐานมาจากแนวคิด เศรษฐศาสตร์ในยุคคลาสสิกซึ่งมี อดัม สมิท เป็นผู้สถาปนาขึ้น แนวคิดดังกล่าวมีระบบของวาทกรรมเป็นแบบเสรีนิยมที่เห็นว่าระบบการแข่งขันแบบเสรีจะเป็นระบบที่ให้ประสิทธิภาพในการผลิตที่สูงที่สุด ซึ่งการมีประสิทธิภาพสูงที่สุดนี้จะเป็นไปได้ก็ด้วยการมีโรงงานขนาดที่ประหยัดต่อขนาด มีการแบ่งงานกันทำตามความเชี่ยวชาญ ทำให้ได้ผลผลิตจำนวนมากๆ การใช้ทรัพยากรต่อหน่วยต่ำๆ การผลิตจำนวนมากๆ ทำให้ต้องมีตลาดรองรับที่มีขนาดใหญ่หรือมีตลาดในระดับนานาชาติ นั่นหมายความว่าหากต้องการให้เกิดความประหยัดต่อขนาดมากๆ ประเทศต่างๆ ก็ต้องเปิดเสรีทางการค้า ระบบวาทกรรมของ อดัม สมิท ดังกล่าวมีอิทธิพลกว้างขวางในหมู่ประเทศตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและประเทศเหล่านี้ก็พยายามผลักดันแนวคิดดังกล่าวให้เป็นอุดมการณ์ของโลก การศึกษาเศรษฐศาสตร์กระแสหลักของประเทศตะวันตกก็ตกอยู่ใต้วาทกรรมนี้เกือบทั้งสิ้น จนกระทั่งความก้าวหน้าทางการสื่อสารและคมนาคมได้ก้าวไปถึงจุดที่ติดต่อถึงกันได้อย่างฉับไว อัลวิน ทอฟเลอร์ ก็ได้นำเอาระบบวาทกรรมของสมิทมาใช้ในแบบจำลองที่การสื่อสารและคมนาคมเป็นไปอย่างฉับไว จึงได้ระบบวาทกรรมที่ให้คุณค่าแก่บุคคลที่มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้รู้กุมข้อมูลข่าวสารไว้ในมือ มีลักษณะเป็นบุคคลเป็นสากล มีความสามารถติดต่อกับนานาชาติได้อย่างมีศักดิ์ศรี เป็นต้น และเขาได้เรียกบุคคลที่มีคุณค่าตามระบบวาทกรรมของเขาว่า “อัลวินคลีนลูกที่สาม”

วาทกรรมชุดการเมืองแบบอุปถัมภ์ เป็นวาทกรรมที่เป็นความเชื่อดั้งเดิมของคนไทยและเป็นวาทกรรมที่ค้ำจุนระบบเจ้าขุนมูลนายในสังคมไทยมาช้านาน ระบบวาทกรรมนี้ให้คุณค่าแก่ผู้ปกครองที่เป็นผู้อุปถัมภ์ คอยดูแล ปกป้อง ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้และแนะนำแก่ประชาชน และประชาชนก็ต้องตอบแทนด้วยการเชื่อฟังและยินยอมให้ปกครอง หรือจะเรียกว่า “พ่อเมือง (พ่อขุน-ลูกขุน)” อย่างเดียวกับที่ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์ เรียกในงานวิจัยของเขาก็ได้ ระบบของวาทกรรมนี้จึงเป็นระบบที่ผู้ถูกปกครองให้อำนาจผู้ปกครองและผู้ปกครองก็ตอบแทนผู้ถูกปกครองด้วยการใช้อำนาจที่ตนได้รับมาปฏิบัติต่อผู้ถูกปกครองอย่างเมตตาปรานีตอบแทน⁸⁰

⁸⁰ ไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตยในแบบของรัฐที่ประชาชนปกครองตนเองด้วยเจตจำนงร่วมกัน แต่มีลักษณะคล้ายสัญญาประชาคมแบบของ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) คือสัญญาที่ประชาชนมอบอำนาจให้ผู้ปกครองโดยไม่ว่าจะโดยความสมัครใจ ถูกหลอกลวง หรือถูกกำลังบังคับ เมื่อมอบอำนาจไปแล้วผู้ปกครองย่อมมีอำนาจเด็ดขาดในฐานะองค์อธิปัตย์ (ตามบริบทของวาทกรรมของโทมัส ฮอบส์ เป็นวาทกรรมที่ใช้สร้างความชอบธรรมให้กษัตริย์ในสมัยนั้นในการใช้อำนาจเด็ดขาดในการปกครอง)

การนำวาทกรรมทั้งสองชุด มาประกอบสร้างความหมายโดยเอา ความหมายของ “อัครวินคลิ้นลูกที่สาม” มาเปรียบเทียบกับลักษณะความเป็นนักธุรกิจสื่อสาร มีสัมปทานดาวเทียมเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นภาพของบุคคลที่มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้กุมข้อมูลข่าวสารไว้ในมือ มีลักษณะเป็นบุคคลเป็นสากล มีความสามารถติดต่อกับนานาชาติได้อย่างมีศักดิ์ศรี แล้วมาประกอบสร้างกับวาทกรรมชุดการเมืองแบบอุปถัมภ์ในบริบทที่ทักษิณมีฐานะเป็น นายกรัฐมนตรี เป็นผู้อุปถัมภ์ คอยดูแล ปกป้อง ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้แนะนำแก่ประชาชน และประชาชนก็ต้องตอบแทนด้วยการเชื่อฟังและยินยอมให้ปกครอง จะได้ระบบวาทกรรมที่มีลักษณะ มีนายกรัฐมนตรีเป็นอัครวินคลิ้นลูกที่สามคอยผู้อุปถัมภ์ คอยดูแล ปกป้อง ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้แนะนำแก่ประชาชน ดังนั้นประชาชนก็ต้องตอบแทนด้วยการเชื่อฟังและยินยอมให้ปกครอง

- วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย เป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่หลังการรัฐประหารมีลักษณะเป็นการอธิบายภาพลักษณ์ของทักษิณเพิ่มเติมและเป็นการอธิบายถึงอุดมการณ์ของทักษิณ โดยระบบของวาทกรรมนี้เริ่มต้นที่การอธิบายภาพลักษณ์ของทักษิณว่าเป็นผู้นำที่มาจากทางเลือกตั้งประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีผู้นำมาจากการเลือกตั้งเท่านั้น ที่จะมีความเจริญ ประกอบสร้างขึ้นกับการอธิบายถึงอุดมการณ์ของทักษิณซึ่งพอสรุปได้ว่าประชาธิปไตยเป็นรูปธรรม กินได้ สัมผัสคลำได้ เอากลับบ้านได้ ประชาธิปไตยคือการปกครองที่มาจากประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ต้องมีการเปิดรับกัน ต้องไม่มีการครอบงำกัน ต้องการความจริง ต้องปกครองภายใต้กฎหมาย ผู้นำประชาธิปไตยต้องมีอำนาจเข้มแข็งรัฐบาลควรมีโอกาสบริหารงานต่อเนื่อง เมื่อประกอบสร้างแล้วมีระบบเป็นดังนี้ เขาคือผู้นำประชาธิปไตยที่ประชาธิปไตยควรจะเป็นรูปธรรมมีอำนาจเข้มแข็งรัฐบาลควรมีโอกาสบริหารงานต่อเนื่อง

- วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน เป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่หลังการรัฐประหารมีลักษณะเป็นการอธิบายภาพลักษณ์ของทักษิณเพิ่มเติม และอธิบายความไม่ชอบธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจนทักษิณและประชาชนเกิดความชอบธรรมในการป้องกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงระบบของวาทกรรมนี้ผู้วิจัยขอแยกแยะอธิบายดังนี้

วาทกรรมชุดนี้อธิบายภาพลักษณ์ของทักษิณหลังรัฐประหารเพิ่มเติมอย่างเป็นระบบว่า ผู้นำประชาธิปไตยถูกรังแก ถูกลอบสังหาร ถูกใส่ร้าย ถูกปิดกั้นไม่ให้ออกสื่อ ต้องซัดเซพเนจร ครอบครัวยากลำบาก ขอเป็นเหยื่อรายสุดท้าย การอธิบายเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการถูกรังแกน่าสงสารซึ่งตามแนวคิดในทางพุทธศาสนาเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ

วาทกรรมชุดนี้อธิบายความไม่ชอบธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมหลังรัฐประหาร อย่างเป็นระบบว่า ประชาชนถูกรังแก ถูกกดขี่โดยอำนาจ การรังแกเป็นไปโดยอำนาจที่ไม่เป็น ธรรมสร้างเรื่องโกหก การรัฐประหารเกิดจากความขัดแย้งในเรื่องส่วนตัวไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ สาธารณะ กระทำโดยอำนาจเผด็จการล้าสมัย ผลที่เกิดขึ้นตามมาเปรียบเสมือนผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ การอธิบายเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงสังคมถูกรังแกด้วยเผด็จการที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ซึ่ง ตามความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เชื่อว่าการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยคือการปกครองโดยประชาชนร่วมกันตนเองเพื่อประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น การที่เผด็จการกระทำรัฐประหารขึ้นจึงเป็นการรังแกประชาชนเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

ความชอบธรรมในการป้องกันเป็นความเชื่อที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคม มนุษย์แม้กระทั่งปรากฏอยู่ในกฎหมายของทุกประเทศหรือกฎหมายระหว่างประเทศว่าการป้องกัน ตัวจากการรุกรานนั้นเป็นสิ่งที่ชอบธรรม การที่วาทกรรมอธิบายอย่างเป็นระบบถึงการที่ทักษิณถูกรังแกหรือประชาชนถูกรังแกด้วยอำนาจเผด็จการที่ไม่คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะนั้นเป็นการ ประกอบสร้างวาทกรรมขึ้นอย่างมีระบบและสามารถใช้การอธิบายถึงความชอบธรรมในการ สื่อสารทางการเมืองได้อย่างดี

- วาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย เป็นวาทกรรมที่ถูก สร้างขึ้นใหม่หลังการรัฐประหาร มีลักษณะเป็นการอธิบายเหตุผลที่ประชาชนต้องเสียสละออกมา ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยที่แท้จริง มีลักษณะของระบบของวาทกรรมดังนี้ ประชาธิปไตยเป็นของ ประชาชน ประชาชนต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง การชุมนุมเป็นการชุมนุมที่เสียสละ ประชาชน ต้องลุกขึ้นสู้เอาประชาธิปไตยกลับคืนมา ทำเพื่อลูกหลาน จะกลับบ้านมือเปล่าไม่ได้ หรือจะกล่าว อีกนัยหนึ่งคือ ประชาธิปไตยเป็นของประชาชนแต่ถูกแย่งเอาไปต้องไปเอาคืน

- วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ วาทกรรมชุดนี้ถูกประกอบสร้างขึ้นตั้งแต่ครั้งทักษิณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เช่นเดียวกับวาทกรรมชุดอภิชน และมีความฐานของระบบวาท กรรมมาจากวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ในเรื่องการแข่งขันอย่างเสรี ซึ่งทักษิณได้นำเอาความหมาย ต่างๆ ของวาทกรรมดังกล่าวมาประกอบสร้างระบบวาทกรรมของเขาโดยมีระบบ ดังนี้ เราต้อง แข่งขัน ผู้นำประชาธิปไตยจะนำความสุขความเจริญสู่สังคม ผู้นำประชาธิปไตยจะทำให้ ประเทศชาติแข่งขันกับชาติอื่นได้ ความเจริญแข็งแกร่งกว่าเท่านั้นที่จะทำให้อยู่รอด

นอกจากนั้นวาทกรรมทั้งห้าชุดยังนำมาประกอบสร้างอย่างเป็นระบบได้ดังนี้

ทักษิณผู้มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ เป็นผู้กุมการเชื่อมต่อของข้อมูลข่าวสาร เขามีลักษณะเป็น “อัครวินคลิ้นลูกที่สาม” ตามจินตนาการของวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ การที่เขาเป็นอัครวินคลิ้นลูกที่สามที่มีคุณความดี เมื่อเขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเขาจึงอุปถัมภ์ประชาชนด้วยการ คอยดูแล ปกป้อง ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้และแนะนำแก่ประชาชน และประชาชนก็ต้องตอบแทนด้วยการเชื่อฟังและยินยอมให้ปกครอง ยิ่งกว่านั้นเขามาจากการเลือกตั้งเขาจึงมีความชอบธรรมเป็นอย่างยิ่งที่จะได้อำนาจในการปกครองอย่าง “พอขุน” เขามีอุดมการณ์ประชาธิปไตยซึ่งอุดมการณ์ของเขาคือ ประชาธิปไตยเป็นรูปธรรม กินได้ สัมผัสได้ จับต้องได้ เอากลับบ้านได้ ประชาธิปไตยคือการปกครองที่มาจากประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ต้องมีการเปิดรับกัน ต้องไม่มีการครอบงำกัน ต้องการความจริง ต้องปกครองภายใต้กฎหมาย ผู้นำประชาธิปไตยต้องมีอำนาจเข้มแข็งรัฐบาลควรมีโอกาสบริหารงานต่อเนื่อง ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ แต่บัดนี้เขาถูกรังแก ถูกลอบสังหาร ถูกใส่ร้าย ถูกปิดกั้นไม่ให้ออกสื่อ ต้องขัดเซฟเนเจอร์ ครอบครัวเดือดร้อน ขอเป็นเหยื่อรายสุดท้าย การอธิบายเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการถูกรังแกนำสงสารซึ่งตามแนวคิดในทางพุทธศาสนา เห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ นอกจากนี้ประชาชนถูกรังแก ถูกกดขี่โดยอำมาตย์ การรังแกเป็นไปโดยอำนาจที่ไม่เป็นธรรมสร้างเรื่องโกหก การรัฐประหารเกิดจากความขัดแย้งในเรื่องส่วนตัวไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ กระทำโดยอำนาจเผด็จการล้าสมัย ผลที่เกิดขึ้นตามมาเปรียบเสมือนผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ ด้วยเหตุที่ประชาธิปไตยเป็นของประชาชน และประชาชนต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง ดังนั้นประชาชนต้องลุกขึ้นสู้เอาประชาธิปไตยกลับคืนมา การชุมนุมเป็นการชุมนุมที่เสียสละ ทำเพื่อลูกหลาน จะกลับบ้านมือเปล่าไม่ได้ เหตุที่ต้องกระทำทั้งหมดที่กล่าวมาเพราะเราอยู่ในโลกาภิวัตน์ เราต้องแข่งขัน ผู้นำประชาธิปไตยจะนำความสุขความเจริญสู่สังคม ผู้นำประชาธิปไตยจะทำให้ประเทศชาติแข่งขันกับชาติอื่นได้ ความเจริญแข็งแกร่งกว่าเพื่อนที่ช่วยให้อยู่รอด

จะเห็นได้ว่าวาทกรรมทั้งห้าชุดถูกประกอบสร้างจากอุดมการณ์ต่างๆ และมีการเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบ

3.4 เป็นวาทกรรมที่มีลักษณะทางศีลธรรม ใช้หลัก “ควร” เป็นเครื่องชี้ว่าเราควรจะทำอะไร และไม่ควรจะทำอะไร ด้วยเหตุที่คำนิยามศัพท์ของงานวิจัยฉบับนี้ให้ความหมายวาทกรรมไว้เพื่อความชัดเจนว่า วาทกรรมหมายถึงชุดของความหมายเชิงคุณค่าที่ให้และถูกประกอบสร้างขึ้นให้เป็นเนื้อหาโดยผู้สร้างวาทกรรม ซึ่งการเชื่อมโยงความหมายที่ให้และการประกอบสร้างนี้กระทำโดยความสัมพันธ์ที่มีกระบวนการทางตรรกะเป็นรูปแบบเฉพาะของ

ตนเอง และสามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยตัวเองว่ามีอัตลักษณ์ของระบบความจริง ก่อให้เกิดระบบของคุณค่าและวิถีปฏิบัติที่มีลักษณะบังคับ ทั้งนี้โดยสภาพเป็นการสร้างการปิดกั้นครอบงำจำกัดขอบเขตการรับรู้ไว้ภายใต้ระบบความจริงของวาทกรรมนั่นเอง มุ่งหมายให้เกิดอำนาจบังคับ ตามความหมายนี้อำนาจบังคับของวาทกรรมเกิดจากคุณค่าที่กำกับอยู่ในความหมายภายใต้โครงสร้างของภาษา ดังนั้นการให้ความหมายแทบทั้งหมดจึงต้องมีคุณค่ากำกับแสดงให้เห็นว่าสิ่งใดควรกระทำสิ่งใดไม่ควรกระทำ

ในการสร้างความหมายของทัศนคติในการสื่อสารทางการเมืองของเขาเริ่มต้นจากการตั้งคำถาม⁸¹ โดยการตั้งคำถามนั้นผู้ถามทราบอยู่ดีแล้วว่าระบบคุณค่าหรือวัฒนธรรมของผู้ตอบมีอยู่อย่างไร แล้วจึงตั้งคำถามที่เมื่อผู้ตอบใช้ระบบคุณค่าของตนตอบแล้วคำตอบจะมีคุณค่าไปในทางที่ผู้ตอบควรหรือไม่ควรกระทำสิ่งใดตามที่ผู้ถามต้องการ การกระทำเช่นนี้เป็นการสร้างจุดเริ่มต้นของความหมายว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ

นอกจากนั้นยังมีการให้ความหมายกลุ่มของตน โดยเปรียบเทียบกับฝ่ายตรงกันข้ามด้วยการสร้างความหมายคู่ตรงกันข้าม⁸² ทั้งนี้โดยการให้ความหมายกลุ่มของตนว่าเป็นฝ่ายที่มีอุดมการณ์ที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับฝ่ายตรงกันข้ามว่าเป็นฝ่ายไม่ดี⁸³ ผู้ฟังจึงควรกระทำตามอุดมการณ์ของฝ่ายตน

แม้ผู้วิจัยจะบรรยายในหัวข้อนี้ไม่มาก ทั้งนี้เนื่องจากได้บรรยายไว้ในการวิเคราะห์ในหัวข้อ Goebbels' Principles of Propaganda แล้ว แต่มีปรากฏการณ์ให้คุณค่าแก่ความหมายของการกระทำต่างๆ ว่าควรหรือไม่ควรในวาทกรรมทั้งหมดแทบทั้งสิ้น

3.5 มีลักษณะวิวาทะ (Polemic) กับฝ่ายตรงข้าม ในการสื่อสารทางการเมืองผู้สื่อสารย่อมมีอุดมการณ์ของตนที่จะเผยแพร่อยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นผู้สื่อสารการเมืองควรสื่อสารเนื้อหาของอุดมการณ์ของตนไปเลยไม่ควรกังวลกับเนื้อหาการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายตรงกันข้าม

⁸¹ อ่านเพิ่มเติมได้จากที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการวิเคราะห์ หลักการที่ 8 ของ Goebbels' Principles of Propaganda

⁸² อ่านเพิ่มเติมได้จากที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการวิเคราะห์ หลักการที่ 18 ของ Goebbels' Principles of Propaganda

⁸³ อ่านเพิ่มเติมได้จากที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการวิเคราะห์ หลักการที่ 12 และ หลักการที่ 14 ของ Goebbels' Principles of Propaganda

และไม่จำเป็นต้องวนเวียนตอบคำถามข้อกล่าวหาที่มาจากอุดมการณ์ของฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งอาจทำให้หลงไปตามอุดมการณ์ของฝ่ายตรงกันข้ามได้ การตอบคำถามของฝ่ายตรงกันข้ามไม่เป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่อุดมการณ์ของตนแต่อย่างใดเลย ดังนั้นวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองจึงต้องมีลักษณะวิวาทะกับฝ่ายตรงกันข้าม กล่าวคือปิดคำถามของฝ่ายตรงกันข้ามทิ้งแล้วปิดกันจากนั้นจึงตั้งคำถามกล่าวหาได้ตอบกลับไป นอกจากนี้ควรสร้างความหมายคู่ตรงกันข้ามเพื่อกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนให้เกลียดชัง

ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี่เขาได้สื่อสารทั้งสองลักษณะ คือ ปิดคำถามของฝ่ายตรงกันข้ามทิ้งแล้วปิดกัน จากนั้นจึงตั้งคำถามกล่าวหาได้ตอบกลับไปเป็นจำนวนมาก⁸⁴ นอกจากนี้เขายังสร้างความหมายคู่ตรงกันข้ามเพื่อกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนให้เกลียดชัง⁸⁵ ได้อย่างดี

แม้ผู้วิจัยจะบรรยายในหัวข้อนี้ไม่มาก ทั้งนี้เนื่องจากได้บรรยายไว้ในการวิเคราะห์ในหัวข้อ Goebbels' Principles of Propaganda แล้ว แต่มีปรากฏการสื่อสารทางการเมืองด้วยการวิวาทะฝ่ายตรงกันข้ามเป็นจำนวนมาก

3.6 เป็นตัวให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ระบบคุณค่าต่างๆ จะมีความหมายได้อย่างจริงจังน่าเชื่อถือนั้น จะเป็นไปได้ก็แต่โดยจะต้องถูกทำให้เชื่อว่ามีความสัมพันธ์กับข้อเท็จจริง ซึ่งการจะทำให้เชื่อว่ามีสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงอาจทำโดยใช้วาทกรรมเหล่านั้น อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เมื่อระบบคุณค่านั้นน่าเชื่อถือแล้วก็จะกลายเป็นอุดมการณ์ของผู้ฟังที่จะถือปฏิบัติ

ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี่ เขาได้ใช้ระบบคุณค่าอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ในหลายรูปแบบ ดังนี้ การเข้าไปชิงการให้ความหมายเหตุการณ์ต่างๆเพื่อ

⁸⁴ อ่านเพิ่มเติมได้จากที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการวิเคราะห์ หลักการที่ 8 ของ Goebbels' Principles of Propaganda

⁸⁵ อ่านเพิ่มเติมได้จากที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการวิเคราะห์ หลักการที่ 18 ของ Goebbels' Principles of Propaganda

อธิบายเหตุการณ์เหล่านั้น⁸⁶ การอธิบายความหมายคู่ตรงกันข้ามเพื่อกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน
ให้เกิดภัยพิบัติ⁸⁷ การให้ความหมายบุคคลหรือเหตุการณ์ด้วยสโลแกน⁸⁸

แม้ผู้วิจัยจะบรรยายในหัวข้อนี้ไม่มาก ทั้งนี้เนื่องจากได้บรรยายไว้ใน
วิเคราะห์ในหัวข้อ Goebbels' Principles of Propaganda แล้ว แต่มีปรากฏการใช้อุดมการณ์เป็น
ตัวอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ในการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้อยู่ตลอดเวลา

---

⁸⁶ อ่านเพิ่มเติมได้จากที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการวิเคราะห์ หลักการที่ 13 ของ Goebbels' Principles of Propaganda ในงานวิจัยฉบับนี้

⁸⁷ อ่านเพิ่มเติมได้จากที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการวิเคราะห์ หลักการที่ 18 ของ Goebbels' Principles of Propaganda ในงานวิจัยฉบับนี้

⁸⁸ อ่านเพิ่มเติมได้จากที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการวิเคราะห์ หลักการที่ 14 ของ Goebbels' Principles of Propaganda ในงานวิจัยฉบับนี้

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2552” ครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อทราบเนื้อหาของ การสื่อสารทางการเมืองดังกล่าวและทราบกลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2552 เท่าที่มีผลให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 ภายใต้ปัญหานำวิจัยดังนี้

1. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับการใช้แบบจำลองการสื่อสารของ Gurevitch & Blumler มาใช้หรือมีการปรับปรุงแบบจำลองนี้มาใช้หรือไม่อย่างไร

2. เนื้อหาของวาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้อยู่อย่างไรและมีการปรับปรุงไปจากเนื้อหาเดิมครั้งที่เขามีอำนาจหรือไม่อย่างไร

3. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับแนวคิดเรื่องการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นกับการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration) ของ Ellul หรือไม่อย่างไร

4. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda) หรือไม่อย่างไร

5. มีการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกับการใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์ ของ กาญจนา แก้วเทพ หรือไม่อย่างไร

6. ทักษิณได้ปรับกลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองหลังจากถูกต่อต้านจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและการรัฐประหารหรือไม่

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกรอบทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์งานวิจัยชิ้นนี้มีดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1: ประกอบการวิเคราะห์การสร้างความหมายวาทกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา
2. แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม

กลุ่มที่ 2: ประกอบการวิเคราะห์ การปฏิบัติการทางวาทกรรมในการสื่อสารทางการเมือง

3. แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler
4. แนวคิดเรื่องการชักชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นกับการชักชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี
(Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration)
5. หลักการชักชวนให้เชื่อของเกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda)
6. แนวคิดเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์

แหล่งข้อมูลแหล่งข้อมูลที่จะนำมาใช้สำหรับการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล 2 ประการ ประกอบด้วย ข้อมูลประเภทเอกสาร - ข้อมูลประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูล

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่หนังสือพิมพ์ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเขียนโดยสื่อบุคคลของ ทักษิณ และจำหน่ายทั่วไปในบริเวณที่ชุมนุม

แหล่งข้อมูลประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูล ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูลประเภทที่เป็นวาทกรรม ได้แก่ VCD บันทึกวาทกรรมผ่านอินเทอร์เน็ต ของ ทักษิณ ชินวัตร และ VCD บันทึกการแสดงวาทกรรมของกลุ่มแกนนำ ที่ดำเนินกระบวนการสื่อสารทางการเมืองให้กับ ทักษิณ ชินวัตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการทำการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

การเก็บข้อมูลประเภทเอกสาร ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ที่ปรากฏในการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณที่สื่อสารออกมาด้วยตนเองและสื่อบุคคล และผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ซึ่งเขียนโดยสื่อบุคคล ของ ทักษิณ และจำหน่ายทั่วไปในการชุมนุมตามที่ปรากฏในแหล่งข้อมูล และเอกสารการวิจัยที่แนบไว้ในทำยงานวิจัยฉบับนี้

การเก็บข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มข้อมูลที่ปรากฏในช่วงที่มีการปลูกข้าวเพื่อให้เกิดเหตุการณ์วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 เท่านั้น ได้แก่ VCD บันทึกการโฟนอินของทักษิณ VCD บันทึกการปราศรัยหรือวาทกรรมต่างๆ ที่แกนนำและแนวร่วมของกลุ่ม นปช. (แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ) ได้ดำเนินกระบวนการสื่อสารทางการเมืองให้กับ ทักษิณ ชินวัตร ตามที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลและเอกสารการวิจัยแนบท้ายโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปและอภิปรายผลผลการวิจัยเรียงลำดับตามคำถามนำวิจัยดังนี้

1. การใช้แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ

การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นสามารถทำได้สะดวก ทั้งนี้เนื่องจากเขามีอำนาจในการ ครอบงำ แทรกแซง และควบคุม สื่อสารมวลชน ดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 กล่าวคือเขามีทั้งอำนาจของรัฐในการใช้และจัดการทรัพยากรสื่อสาร และเขายังมีอำนาจทุนในธุรกิจของครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญในสถานนีโทรทัศน์ ITV ดังนั้นเขาจึงมีความสะดวกที่จะทำการสื่อสารทางการเมืองโดยใช้แบบจำลองของ Gurevitch & Blumler ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ใช้ได้ดีในภาวะปกติ แต่ต่อมาเมื่อถูกรัฐประหารเขาจึงหมดอำนาจในฐานะนายกรัฐมนตรีทำให้เขาไม่สามารถใช้สื่อสารมวลชนต่างๆ ในการสื่อสารทางการเมืองของเขาได้ดังเดิม นอกจากเขาจะหมดอำนาจแล้วเขายังถูกดำเนินคดีและต้องหลบหนีไปอยู่ต่างประเทศ อีกทั้งถูกปิดกั้นจาก คมช.จากการใช้สื่อสารมวลชนทั้งหลาย ทำให้เขาหมดศักยภาพที่จะสื่อสารการเมืองตามแบบจำลองของ Gurevitch & Blumler ด้วยเหตุนี้เขาจึงต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองใหม่ โดยเขาได้ใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารการเมืองในลักษณะเดียวกับแบบจำลองของ Gurevitch & Blumler ที่มีการปรับปรุงไปดังที่กล่าวไว้แล้วในงานวิจัยฉบับนี้ การปรับกลยุทธ์นี้มีการปรับโดยหันมาใช้สื่อตัวแทน ซึ่งได้แก่ บุคคล และกลุ่มมวลชนต่างๆ การใช้วิทยุชุมชน การใช้สื่อยุคใหม่ไม่ว่าจะเป็นการใช้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต การใช้โทรทัศน์ผ่านดาวเทียมหรือเคเบิลทีวี การใช้โฟนอิน ซึ่งการปรับกลยุทธ์ในลักษณะนี้ เป็นการทำให้การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณมีความสะดวก และมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นการใช้สื่อยุคใหม่ยังทำให้ผู้ฟังได้สัมผัสประสบการณ์ในการรับฟังแบบใหม่ๆ และรู้สึกทันสมัย ความรู้สึกนี้เป็น

ผลดีต่อภาพลักษณ์การเป็นนักการสื่อสารหรือ “อัศวินคลื่นลูกที่สาม” อันเป็นการเพิ่มพูนอำนาจของวาทกรรมชุดอภิมนุษย์ของเขาอีกด้วย

2. เนื้อหาของการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ

เมื่อครั้งที่มิอำนาจ ทักษิณ ได้ใช้การสื่อสารมวลชนที่อยู่ภายใต้อำนาจของเขาสร้างวาทกรรมขึ้นสองชุดที่เรียกตามระบบการพรรณนาของผู้วิจัยว่า “ชุดอภิมนุษย์” และ “ชุดไฟอำนาจ” วาทกรรมทั้งสองชุดมีลักษณะเป็นความเชื่อที่อาศัยอำนาจของวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์และวาทกรรมชุดการเมืองในระบบอุปถัมภ์ ในการสร้างประกอบสร้างความหมาย

ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ในช่วงหลังการรัฐประหารซึ่งทักษิณหมดอำนาจ ทักษิณได้ปรับกลยุทธ์ในด้านเนื้อหา โดยธำรงรักษาอำนาจของวาทกรรมทั้งสองชุดไว้ โดยการต่อยอดอยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยได้อาศัยอำนาจของวาทกรรมสองชุดเดิมสร้างความหมายเป็นวาทกรรมใหม่ดังนี้

1. เขาได้อาศัยอำนาจของวาทกรรมชุดอภิมนุษย์ซึ่งได้ให้ความหมายว่าทักษิณเป็นผู้รู้ คนเก่ง คนดี ผู้อุปถัมภ์ มาสร้างความหมาย โดยใช้ฐานะของทักษิณตามความหมายที่ว่าทักษิณเป็นคนเก่งผู้รู้ คนเก่ง คนดี ผู้อุปถัมภ์ มาประกอบกับการให้ความหมายเพิ่มเติมว่าการรัฐประหารเป็นการรังแกเขา ส่งผลให้เขาต้องตกอยู่ในฐานะผู้รู้ที่ถูกรังแกน่าสงสาร แต่แม้จะถูกรังแกแต่เขาก็มีความเมตตาให้ความรู้ด้านประชาธิปไตยแก่ประชาชน โดยความรู้ที่เขาให้กับประชาชนนั้นได้ประกอบสร้างขึ้นเป็นวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย ชุดความชอบธรรมในการป้องกัน ชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตยขึ้น

2. เขาได้อาศัยอำนาจของวาทกรรมชุดไฟอำนาจซึ่งให้คุณค่าแก่การแข่งขัน การเป็นผู้ชนะ มาประกอบสร้างความหมายของประชาธิปไตยว่าประชาธิปไตยทำให้เกิดความเจริญแข่งขันได้กับนานาชาติในโลกาภิวัตน์ หากไม่มีประชาธิปไตยแล้วจะไม่เจริญและพ่ายแพ้ในที่สุด การประกอบสร้างดังกล่าวเป็นการประกอบสร้างวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย

ในการประกอบสร้างวาทกรรมดังที่กล่าวข้างต้น เขายังได้นำเอาวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์และวาทกรรมชุดการเมืองในระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นโครงสร้างของวาทกรรมเดิมมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างด้วย โดยปรากฏระบบคุณค่าของวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์และวาทกรรมชุดการเมืองใน

ระบบอุปถัมภ์กระจายตัวอยู่ในวาทกรรมทั้ง 5 ชุด ข้อสังเกตที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบ คือ เขาได้ใช้ความหมายของสัญญาประชาคมของโทมัส ฮอบส์ ซึ่งได้ให้ความหมายของสัญญาประชาคมว่าเป็นสัญญาที่ให้อำนาจแก่ตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้นำโดยไม่มีเงื่อนไข มาประกอบสร้างกับวาทกรรมชุดการเมืองในระบบอุปถัมภ์ ได้วาทกรรมซึ่งผู้วิจัยอ่านแล้วได้ความว่าสัญญาประชาคมตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยของทักษิณ หมายถึง สัญญาที่ให้อำนาจแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้นำภายใต้เงื่อนไขว่า ผู้นำต้องตอบแทนบุญคุณประชาชนที่เลือกตนเป็นผู้นำ และเมื่อผู้นำทำงานตอบแทนบุญคุณประชาชนแล้ว ประชาชนต้องระลึกถึงและตอบแทนบุญคุณผู้นำกลับไป โดยประชาชนจะเลือกผู้นำกลับมาอีก ผู้วิจัยได้เรียกสัญญาประชาคมแนวคิดใหม่ของทักษิณว่า “ทฤษฎีสัญญาประชาคมแบบอุปถัมภ์”

การใช้วาทกรรมที่ได้สร้างไว้เมื่อครั้งมีอำนาจ (Discourse of power) และวาทกรรมนั้นยังคงมีอำนาจ (Power of Discourse) ในขณะที่ทำการสื่อสารทางการเมืองมาสร้างวาทกรรมใหม่ในการสื่อสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง จะทำให้วาทกรรมที่ได้มีลักษณะที่เป็นระบบกลมกลืนกัน นอกจากนั้นการนำเอาโครงสร้างของวาทกรรมเดิมมาร่วมประกอบสร้างวาทกรรมใหม่ จะทำให้วาทกรรมใหม่มีแนวคิดที่เป็นไปในแนวทางเดียวกับวาทกรรมเดิมได้ดี ทำให้ผู้ฟังรู้สึกวาทกรรมทั้งหมดเป็นระบบและน่าเชื่อถือซึ่งจะทำให้เกิดอำนาจของวาทกรรม (Power of Discourse) ทั้งหมด

อย่างไรก็ตามระบบของวาทกรรมนี้ก็มิจุดอ่อนอยู่บ้างกล่าวคือ วาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์เป็นวาทกรรมที่กำลังอ่อนกำลังลง¹ หากยังคงอาศัยอำนาจของวาทกรรมนี้ในการสื่อสารทางการเมืองต่อไป อาจทำให้วาทกรรมของการสื่อสารทางการเมืองที่ทำอยู่อ่อนอำนาจลงไปด้วย นอกจากนั้นการใช้วาทกรรมชุดการเมืองในระบบอุปถัมภ์ซึ่งเป็นระบบคุณค่าที่มีความเก่าแก่นับได้ถึงยุคพ่อขุน และเป็นวาทกรรมที่ทำให้สังคมไทยอยู่ภายใต้ระบบเจ้าขุนมูลนายมาเป็นเวลานานมาใช้ก่อรูป (Discursive Formation) วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยนั้น แม้จะทำให้วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตยมีอำนาจได้ง่ายเพราะประชาชนอยู่ภายใต้อำนาจของวาทกรรมชุดการเมืองในระบบอุปถัมภ์มาเป็นเวลานานแล้ว แต่ก็สุ่มเสี่ยงต่อการย้อนแย้งเพราะจะเป็นการผูกแรงแปรถนาของ

¹ อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการอ่อนกำลังลงของโลกาภิวัตน์ก็ไม่อาจมีผลต่อผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายหลัก (กลุ่มชนชั้นล่าง) ของการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ชินวัตร ในครั้งนี้ได้ เพราะมีความเป็นไปได้ยากที่กลุ่มชนชั้นล่างนี้จะเข้าถึงข้อเท็จจริงนี้ และตราบใดที่กลุ่มชนชั้นล่างยังมีความคิด ความเชื่อ และทัศนคติด้านบวกแก่แนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์อยู่ วาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ก็ยังคงมีผลแก่การชี้ชวนให้เชื่ออยู่เสมอ

ประชาชนไว้ภายใต้ระบบบุญคุณ โดยประชาชนจะถูกระบบบุญคุณกดทับแรงปรารถนาเอาไว้จึงไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้ ซึ่งการแสดงออกทางการเมืองนับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของระบอบประชาธิปไตย แต่ในที่สุดแม้จะสู้มเสี่ยงต่อการการยื้อแย่งแต่ประชาชนจะรู้สึกถึงการยื้อแย่งนี้น้อยมากเพราะคุ้นเคยกับการอยู่ใต้อำนาจของวาทกรรมชุดการเมืองในระบบอุปถัมภ์มานานแล้ว หรืออีกนัยหนึ่ง คือ อำนาจของวาทกรรมชุดการเมืองในระบบอุปถัมภ์มีอำนาจทำให้การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณนี้มีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังเห็นอีกว่า ยังมีจุดอ่อนอีกเล็กน้อยในส่วนของการสร้างความหมายอีก คือ ทักษิณมักจะหยิบยกนักคิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น รุสโซ จอห์น ล็อก โทมัส ฮอบส์ หรือเซ็น ขึ้นมาทำการลดทอนความหมาย (Reduction) แล้วใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อสร้างความหมาย การหยิบยกดังกล่าวแม้จะมองได้ว่าเป็นการสร้างความหมาย โดยทำให้ความคิดของเขาเป็นปกติธรรมดา (common sense) กล่าวคือใครๆก็คิดอย่างนั้น และเป็นการสร้างความหมายว่านักปราชญ์ที่หยิบยกมาเป็นพวกประชาธิปไตยพวกเดียวกับทักษิณและผู้ฟัง ซึ่งหากมองในลักษณะดังกล่าวจะเห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณเปรียบเทียบสร้างความหมายได้ดีมาก

แต่อย่างไรก็ตามหากผู้ฟังเป็นผู้ที่เคยอ่านวาทกรรมของนักปราชญ์เหล่านั้น หรือผู้ฟังที่เมื่อฟังทักษิณพูดแล้วไปอ่านวาทกรรมเหล่านั้นแล้ว เห็นว่าวาทกรรมเหล่านั้นไม่ได้มีระบบคุณค่าอย่างที่ทักษิณพูด และวาทกรรมเหล่านั้นไม่ได้มีระบบเดียวกันกับระบบของวาทกรรมของทักษิณ ผู้ฟังเหล่านั้นอาจหมดความเชื่อถือทักษิณหรือเห็นว่าทักษิณเป็นผู้ไม่รู้ไปเลย หรือในกรณีการที่ทักษิณกล่าววาระระบบกฎหมายไทยเป็นระบบไต่สวนโดยกล่าวว่า “ระบบไต่สวนก็คืออะไร ก็คือภาระการนำสืบเป็นของฝ่ายจำเลย” ซึ่งผู้เคยอ่านวาทกรรมของระบบกฎหมายไทยจะเห็นว่า ตั้งแต่ประเทศไทยใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาระบบกฎหมายไทยเชื่อว่า “ผู้ใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดผู้นั้นมีหน้าที่พิสูจน์” มาตลอด ซึ่งฝ่ายโจทก์ในคดีที่ดิเรชดาซึ่งได้แก่ัยการได้พิสูจน์ความผิดของทักษิณแล้วแต่ทักษิณไม่มาต่อสู้อัยการ ผู้ที่เคยอ่านวาทกรรมระบบกฎหมายไทยจึงอาจเสียความเชื่อถือทักษิณจากการพูดนี้ การเปรียบเทียบสร้างความหมายในลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะให้ผลลบถ้าผู้ฟังได้อ่านวาทกรรมของบุคคลหรือระบบกฎหมายที่ทักษิณหยิบยกขึ้นมาพูด

อย่างไรก็ตามผู้ฟังเป้าหมายของทักษิณ คือ ชนชั้นล่างที่ต้องการความรู้จากทักษิณซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีโอกาสน้อยมากที่พวกเขาจะได้อ่านวาทกรรมเหล่านี้ จุดอ่อนนี้จึงมีผลเสียต่อ

การเปรียบเทียบการสร้างความหมายของทักษิณน้อยมาก ในที่สุดการสร้างความหมายเพื่อสื่อสารการเมืองของทักษิณจึงสร้างความรู้ให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี

3. การใช้แนวคิดเรื่องการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น กับ การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration)

การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณ ในช่วงก่อนที่จะถูกต่อต้านจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นการสื่อสารทางการเมืองที่มีลักษณะให้ผู้ฟังดูดซับความรู้ไปทีละน้อยด้วยความสงบเรียบร้อยเป็นการสื่อสารการเมืองเพื่อให้การปกครองเป็นไปได้อย่างมีเสถียรภาพหรือการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Integration)

แต่หลังจากที่ถูกพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยต่อต้าน ทักษิณได้ปรับกลยุทธ์ใหม่ โดยได้ปรากฏว่ามวลชนฝ่ายสนับสนุนทักษิณ กระทำการในลักษณะคุกคามฝ่ายตรงข้ามหลายประการเช่น เข้าทำการปิดล้อมสำนักข่าวเนชั่น ไล่ตีมีอบพันธมิตร นอกจากนี้เมื่อมีข่าวคาร์บอมบ์ คณะรัฐมนตรีก็ให้ความสำคัญโดยให้โฆษกรัฐบาลออกมาแถลงข่าวหลายครั้ง จนในที่สุดก็มีการจับ “จ่ายักษ์” แล้วเกิดข่าวลือว่ามีแผนการลอบสังหารทักษิณและหากลอบสังหารไม่สำเร็จจะมีการรัฐประหาร ทักษิณเองก็ได้มีการกล่าวในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการว่ามี “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” คอยขัดขวางการทำงานของเขายู่ ที่น่าสนใจ คือ ทักษิณได้เขียนจดหมายถึงประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเพื่อรายงานปัญหาการเมืองไทยให้ทราบ การกระทำในลักษณะเหล่านี้ย่อมสร้างควมวิตกกังวลให้แก่สังคมไทยและเห็นได้ว่าเป็นปรับกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองเป็นการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation)

หลังการเกิดรัฐประหารทักษิณได้ลดการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ลง โดยเขาได้แสดงการยอมรับการรัฐประหารและต้องการให้มีการจัดให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว การสื่อสารทางการเมืองของเขาในช่วงนี้จัดเป็นการให้ความร่วมมือกับ คมช. ในการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Integration) และมีการต่อรองทางอำนาจแบบประนีประนอม

หลังจากมีการยุบพรรคไทยรักไทยและมีการตัดสิทธิทางการเมืองของนักการเมืองถึง 111 คน จึงเกิดกระแสต่อต้านการยุบพรรคดังกล่าวอย่างรุนแรง (ฝ่ายตรงข้ามไม่ต่อรอง และไม่ยอมประนีประนอมด้วย) ทักษิณจึงได้เริ่มปรับกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง โดยเริ่ม

เรียกร้องความเป็นธรรมทั้งทางการเมืองและคดีความส่วนตัว หลังจากนั้นก็มี การสร้างมวลชน สนับสนุนทักษิณ เคลื่อนไหวในลักษณะการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) จนถึงวันที่ 13 เมษายน 2552 ซึ่งเป็นขอบเขตของงานวิจัยฉบับนี้

ที่น่าสนใจเมื่อมองจากแนวคิดของ Ellul เรื่องการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่นกับการชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Agitation and Propaganda of Integration) คือ ทักษิณทำการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ในขณะที่ฝ่ายตนมีอำนาจถึงสองระยะคือ ระยะที่เขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและถูกพันธมิตรต่อต้าน กับระยะที่รัฐบาลพรรคพลังประชาชนซึ่งโดยพฤตินัยแล้วเป็นกลุ่มการเมืองของเขาเป็นรัฐบาล ที่น่าสนใจที่สุด คือ กำเนิดของคนเสื้อแดงเกิดในสมัยนายสมัคร สุนทรเวชเป็นนายกรัฐมนตรี โดยเริ่มจากการจัดรายการความจริงวันนี้ และนายสมัครประกาศให้เสื้อเหลืองข้าง จนในที่สุดจึงเกิดการใช้เสื้อแดงเป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งตามแนวคิดของ Ellul ผู้ที่มีอำนาจและต้องการรักษาเสถียรภาพของอำนาจน่าจะทำ การชี้ชวนให้เชื่อเพื่อความสามัคคี (Propaganda of Integration)

ในส่วนของเกิดขึ้นของเสื้อแดงนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะยังมีมวลชนที่เคลื่อนไหวอยู่ในฝ่ายทักษิณบางกลุ่มมีวัตถุประสงค์ที่ไกลกว่าการที่กลุ่มการเมืองของตนเข้าสู่อำนาจ โดยมีนายสมัครเป็นนายกรัฐมนตรีและยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจจึงยังผลักดันให้มีการทำการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ประกอบกับมีการนำเอาแนวคิดแบบอรรถประโยชน์นิยมมาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองนี้ด้วย กล่าวคือ แนวคิดแบบอรรถประโยชน์นิยมเชื่อว่าบุคคลใดๆ ย่อมตัดสินใจภายใต้การประเมินโดยการเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่จะได้รับและความเสียหายที่จะเกิดแก่ตน หากประโยชน์ที่จะได้รับไม่คุ้มกับความเสียหาย บุคคลนั้นๆ ก็จะยับยั้งชั่งใจไม่ในการลงมือกระทำดังกล่าว ในกรณีนี้ การที่ฝ่ายต่อต้านทักษิณถูกรุกกลับจากฝ่ายที่สนับสนุนทักษิณ จะทำให้ฝ่ายที่ต่อต้านทักษิณเปรียบเทียบความเสียหายไม่ว่าจะในทางชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สิน กับ ประโยชน์ที่ตนจะได้รับ และยับยั้งชั่งใจไม่ทำการต่อต้านทักษิณอีกต่อไป เป็นที่น่าสังเกตว่ามีการยิงระเบิดเอ็ม 79 เข้าไปในกลุ่มผู้ชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยบ่อยครั้งแต่ไม่เคยมีการจับคนร้ายได้เลย

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า กลยุทธ์ที่ฝ่ายทักษิณใช้ในการทำการชี้ชวนให้เชื่อด้วยการปลุกปั่น (Propaganda of Agitation) ที่ทำขึ้นแม้ในขณะที่ตนมีอำนาจเป็นกลยุทธ์ที่เกิดจากการประกอบสร้างแนวคิดของ Ellul เข้ากับแนวคิดอรรถประโยชน์นิยมและมวลชนบางส่วนมีเป้าหมายไกลกว่า

การเข้าสู่อำนาจกล่าวคือยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงระบอบของอำนาจ และการใช้ Propaganda แต่ละแบบอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการต่อรองทางอำนาจด้วย

การใช้หลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล (Goebbels' Principles of Propaganda)

กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองตามหลักการชี้ชวนให้เชื่อของเกิบเบิล ที่ทำการศึกษานี้อาจแบ่งได้เป็นสองส่วนหลักคือส่วนที่เป็นเรื่องของวาทกรรมของอำนาจ (Discourse of Power) ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักการที่ 9 กับส่วนของอำนาจของวาทกรรม (Power of Discourse) ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักการที่ 2 3 6 7 8 9 10 11 12 13 14 16 และ 18 และเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความหมาย

เมื่อครั้งที่ทักษิณมีอำนาจเขาสามารถใช้กลยุทธ์ทั้งสองส่วน ในการทำการสื่อสารทางการเมืองกล่าวคือ เขาได้ใช้อำนาจแทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อสารมวลชนดังปรากฏตามงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 วาทกรรมที่ปรากฏออกมาจากสื่อสารมวลชนที่เขาได้แทรกแซง ควบคุม ชี้นำ จึงเป็นวาทกรรมของอำนาจ กล่าวคือ ช่วงที่ทักษิณยังอยู่ในอำนาจ เขามีแหล่งของอำนาจ (sources of power) มากมาย เช่น อำนาจรัฐ (จากตำแหน่งทางการเมือง) อำนาจเศรษฐกิจ อำนาจสื่อสารมวลชน เป็นต้น เขาจึงไม่ต้องใช้อำนาจของวาทกรรมมากนัก

แต่หลังจากเขาสูญเสียอำนาจรัฐ แหล่งของอำนาจอื่นๆ ก็หมดลงไปด้วย เขาจึงไม่อาจสร้างวาทกรรมของอำนาจได้อีกต่อไป เขาจึงต้องปรับกลยุทธ์โดยหันมาใช้อำนาจของวาทกรรมที่เขาได้สร้างไว้ขณะมีอำนาจผ่านการใช้พื้นที่สื่อที่ยังมีความเป็นอิสระ เพื่อสร้างความหมายในการสื่อสารทางการเมือง สำหรับวาทกรรมที่มีอำนาจที่เขาสร้างทิ้งไว้และถูกนำมาใช้มีความหมายในลักษณะที่ว่า ทักษิณเป็นผู้รู้ คนเก่ง คนดี ผู้อุทิศตน และเขายังตั้งคำถามเกี่ยวกับความชอบธรรมของการรัฐประหารไว้ก่อนที่เขาจะถูกรัฐประหาร ซึ่งคำถามนี้ได้ถูกนำมาต่อย้ำเสมอในโฟนอิน คำถามนี้เป็นคำถามที่สำคัญที่สุดและเป็นคำถามแรกสุดในการเปิดมุมมองเพื่อสร้างความหมายสรุปได้ว่าฐานะที่เปลี่ยนไปของทักษิณทำให้เขาต้องปรับกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองตามหลักของเกิบเบิลใหม่

การปรับกลยุทธ์มาเป็นการใช้อำนาจของวาทกรรมที่สร้างไว้เมื่อครั้งที่มีอำนาจ มาสร้างความหมายเพื่อเป็นวาทกรรมใหม่ของการสื่อสารทางการเมือง เมื่อสูญเสียอำนาจนั้นทำให้ทักษิณ

จะต้องให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาที่จะนำเอาอำนาจของวาทกรรมที่สร้างไว้เมื่อครั้งที่มีอำนาจ มาสร้างความหมาย

สำหรับหลักการด้านภาษาที่ผู้วิจัยเห็นว่า มีความสำคัญที่สุดในหลักการชี้ชวนให้เชื่อของ เกิบเบิลคือหลักการที่ 8 หลักการนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของการสร้างความหมาย กล่าวคือ การสร้างความหมายที่เป็นระบบของตนเอง ผู้สร้างความหมายไม่ควรเปิดรับระบบภาษาของอีก ฝ่ายหนึ่งเพราะการเปิดรับระบบภาษาของฝ่ายตรงกันข้ามจะทำให้ระบบภาษาของฝ่ายตรงกันข้าม เข้ามาปะปนยุ่งยากแก่การสร้างระบบที่เป็นตัวของตัวเอง ผู้สื่อสารจะต้องบรรจุมุมมองของตนเข้าไป ในระบบภาษาที่จะสร้างขึ้นนั้น ดังนั้นผู้สร้างความหมายพึงเพิกเฉยหรือปิดเนื้อหาของฝ่าย ตรงกันข้ามทิ้งเพื่อปิดกั้น แล้วใช้คำถามเพื่อเปิดมุมมองตามระบบภาษาของตนแก่ผู้ฟังเพื่อเริ่มต้น ในการสร้างความหมาย

ในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณมีการตอบคำถาม หรือข้อกล่าวหาของฝ่ายตรงกัน ข้ามน้อยมาก การตอบคำถามหรือข้อกล่าวหาของฝ่ายตรงกันข้ามส่วนใหญ่ทำตั้งแต่ครั้งดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นผู้นำต้องดูแลประโยชน์สาธารณะ ย่อมต้องยอมรับการตรวจสอบ แต่ก็นับว่าทำน้อย นอกจากนั้นจะเห็นว่าทักษิณไม่ค่อยตอบกระทู้ ในสภา ไม่เปิดกว้างให้อภิปรายไม่ไว้วางใจที่น่าสนใจคือทักษิณมักไม่ตอบโต้หรือแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับคู่แข่งทางการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งหรือการดีเบต (Debate)² เขามักจะพูด ฝ่ายเดียวแบบในรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยเห็นว่าเนื่องจาก ต้องการสร้างระบบความหมายของตนเองขึ้นนั่นเอง และเป็นการสื่อสารทางการเมืองเชิงรุก มากกว่าตั้งรับ

การตอบโต้กับฝ่ายต่อต้านทักษิณครั้งที่เขายังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มวลชนฝ่ายที่ สนับสนุนเขาก็ตั้งคำถามกล่าวหาฝ่ายต่อต้านในลักษณะที่ว่าชุมนุมกีดขวางทางจราจร ถ่วงความ เจริญ กลับไป แต่เพิกเฉยหรือปิดข้อกล่าวหาของฝ่ายตรงกันข้ามทิ้ง

² นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพลตำรวจเอกพงษ์พัชร์ พงษ์เจริญ ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกันก็ไม่มี การดีเบต และรู้ว่ากลุ่มคนชนชั้นล่างไม่ชอบรูปแบบการตอบโต้หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่แข่งทางการเมือง

หลังการยุบพรรคไทยรักไทยทักษิณปิดข้อกล่าวหาของ คมช. ingsว่าเขาไม่ได้รับความเป็นธรรม จากนั้นก็ตั้งคำถามกล่าวหาเรื่องความชอบธรรมของการรัฐประหารตัดข้ามข้อกล่าวหาของฝ่ายต่อต้านเขาไปเลย การตั้งคำถามนี้เป็นการเปิดมุมมองด้านความไม่เป็นประชาธิปไตยของการรัฐประหารให้แก่ผู้ฟังซึ่งหากผู้ฟังตอบคำถามนี้ตามความเชื่อของคนไทยที่ผ่านารัฐประหารมานับครั้งไม่ถ้วนก็จะรู้สึกถึงความไม่ชอบธรรมของการรัฐประหาร และจุดนี้คือจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการสร้างความหมาย

หลังจากเริ่มต้นของการสร้างความหมายด้วยการตั้งคำถามแล้วทักษิณก็ได้ใช้หลักการต่างๆ ของเกิบบิลอย่างสอดคล้องกัน

การใช้แนวคิดเรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์ ของ กาญจนา แก้วเทพ

กลยุทธ์เรื่องหน้าที่ของอุดมการณ์เป็นการเป็นกลยุทธ์ในด้านปฏิบัติการของวาทกรรม กล่าวคือ วาทกรรมที่สร้างจะปฏิบัติการอย่างไรต้องพิจารณาว่าวาทกรรมนั้นได้ทำหน้าที่อย่างไรในกรณี queศึกษานี้วาทกรรมได้ถูกใช้ให้ทำหน้าที่ในหลายประการคือ

1. การทำหน้าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่สังคม หรือกลุ่มที่ยึดถืออุดมการณ์

วาทกรรมชุดอุดมการณ์เป็นวาทกรรมด้านภาพลักษณ์ของทักษิณ ที่แสดงให้เห็นว่าทักษิณเป็นคนดี คนเก่ง และเป็นผู้รู้ วาทกรรมนี้จึงให้ความชอบธรรมแก่ทักษิณในการให้ความรู้แก่ประชาชนผู้ซึ่งอยู่ใต้อำนาจของวาทกรรมหรือกลุ่มที่ยึดอุดมการณ์ตามวาทกรรมนี้ การที่ทักษิณมีความชอบธรรมในการให้ความรู้นี้ทำให้เขาสามารถใช้วาทกรรมชุดนี้เป็นฐานในการสร้างวาทกรรมชุดอื่นๆ โดยวาทกรรมชุดนี้ได้สร้างวาทกรรมชุดประชาธิปไตยซึ่งวาทกรรมชุดนี้เป็นวาทกรรมที่ส่วนหนึ่งได้สร้างภาพลักษณ์ให้แก่ทักษิณโดยให้ความหมายทักษิณว่าเป็นนักประชาธิปไตย และอีกส่วนหนึ่งในวาทกรรมชุดนี้ได้ปรากฏอุดมการณ์ประชาธิปไตยของทักษิณ และอุดมการณ์ประชาธิปไตยของทักษิณที่สร้างขึ้นนี้ จะเป็นที่ยึดถือของกลุ่มอุดมการณ์ที่อยู่ใต้อำนาจของวาทกรรมเพื่อสร้างความชอบธรรมในการเรียกร้องทางการเมือง

นอกจากนั้นวาทกรรมทั้งสองชุดยังเป็นส่วนประกอบของวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน โดยวาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกันถูกสร้างขึ้นให้มีความหมายมีนัยว่าคนดี คนเก่ง นักประชาธิปไตยถูกรังแกและปล้นประชาธิปไตยไป ประชาธิปไตยเป็นของ

ทักษิณและประชาชน ทักษิณและประชาชนจึงมีความชอบธรรมที่จะไปแย้งชิงเอาประชาธิปไตย กลับคืนมา และในที่สุดวาทกรรมทั้งสามชุดที่กล่าวข้างต้นได้สร้างวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละ เพื่อประชาธิปไตย โดยวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตยมีนัยว่า ประชาธิปไตย เป็นของประชาชนเมื่อถูกแย้งชิงไป ประชาชนมีหน้าที่ต้องเป็นผู้เสียสละไปแย้งชิงกลับคืนมา วาทกรรมชุดนี้จึงทำหน้าที่สร้างความชอบธรรมให้การเรียกร้องให้ประชาชนละจากการเห็นแก่ตัว ลูกขึ้นมาเรียกร้องประชาธิปไตยเพื่อส่วนรวม

นอกจากนั้น วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจที่ให้คุณค่าแก่ความเจริญก้าวหน้าและชัยชนะจากการการแข่งขันนั้น ส่วนหนึ่งได้ให้คุณค่าแก่การต่อสู้ทางการเมืองครั้งนี้ว่าหากชนะจะมีคุณค่าแต่ถ้าหากพ่ายแพ้จะไร้ค่า การให้ความหมายเช่นนี้เป็นการให้ความหมายเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่การต่อสู้ อีกส่วนหนึ่งของวาทกรรมชุดนี้ได้เข้าไปเพิ่มเติมความหมายของประชาธิปไตยในวาทกรรมชุดอื่นๆ โดยทำให้คำว่าประชาธิปไตยมีความหมายเป็นความเจริญก้าวหน้าและจะทำให้แข่งขันกับชาติอื่นๆ ได้ การให้ความหมายในลักษณะนี้เป็นการสร้างความชอบธรรมให้แก่การเรียกร้องประชาธิปไตยในครั้งนี้

วาทกรรมชุดอภิมนุษย์ และชุดใฝ่อำนาจซึ่งเป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อครั้งยังมีอำนาจเพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง วาทกรรมเหล่านี้ได้ถูกใช้ และได้เคลื่อนความหมายไปตามเหตุการณ์รัฐประหาร และได้สร้างวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน และวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย เพื่อเป็นอุดมการณ์หลักที่เป็นที่ยึดถือและสร้างความชอบธรรมให้แก่การสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้

2. การทำหน้าที่ตอกย้ำเรื่องหลัก เรื่องกฎของสังคม

ในการสื่อสารทางการเมืองตามกรอบงานวิจัยฉบับนี้ อุดมการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นได้ถูกผู้สื่อสารการเมืองนำมาตอกย้ำในหลายลักษณะคือ การตอกย้ำโดยการตั้งชื่อกลุ่มย่อย การตอกย้ำโดยการตั้งชื่อกิจกรรม การตอกย้ำด้วยสโลแกน การตอกย้ำโดยการชิงเข้าไปให้ความหมาย เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การตอกย้ำบนเวทีปราศรัยหรือในโฟนอิน การตอกย้ำผ่านสื่อสารมวลชนที่เป็นกระบอกเสียงของเสื้อแดง จะเห็นว่ามี การตอกย้ำในแทบจะทุกโอกาส

ที่สำคัญในการตอกย้ำ มีการใช้คำที่มีความหมายเชิงวัฒนธรรมที่บาดลึกเข้าถึงความรู้สึกผู้ฟังได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ฟังเห็นจริงตามความจริงที่สร้างขึ้นได้อย่างชัดเจน

นอกจากนั้น การตอกย้ำโดยการชิงเข้าไปให้ความหมายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ยังสามารถเข้าไปให้ความหมายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมโดยสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความจริงที่สร้างขึ้นได้เป็นอย่างดี

3. การทำหน้าที่เป็นวาทกรรมที่มีระบบระเบียบ

วาทกรรมที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้นั้น ส่วนหนึ่งเป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อครั้งทักษิณมีอำนาจได้แก่วาทกรรมชุดอภิชนและวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ วาทกรรมทั้งสองชุดนี้ถูกสร้างขึ้นอย่างมีระบบโดยการมีความเชื่อตามวาทกรรมชุดโลกาภิวัตน์ และวาทกรรมชุดอุปถัมภ์เป็นโครงสร้าง

อีกส่วนหนึ่งถูกสร้างขึ้นภายหลังการรัฐประหาร ซึ่งได้แก่ วาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย ชุดความชอบธรรมในการป้องกัน และชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย วาทกรรมทั้งสามชุดนี้ถูกสร้างขึ้นด้วยอำนาจของวาทกรรมชุดอภิชนและวาทกรรมชุดใฝ่อำนาจ จึงรับเอาความมีระบบของวาทกรรมทั้งสองชุดที่สร้างขึ้นเมื่อครั้งทักษิณมีอำนาจไว้ด้วย อีกทั้งวาทกรรมทั้งสามที่สร้างขึ้นหลังการรัฐประหารยังมีโครงสร้างเดียวกับวาทกรรมทั้งสองชุดที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อครั้งทักษิณมีอำนาจ วาทกรรมทั้งหมดจึงมีระบบที่สอดคล้องกันเป็นอย่างดี

วาทกรรมในการสื่อสารทางการเมืองของทักษิณตามกรอบงานวิจัยนี้จึงทำหน้าที่ของวาทกรรมที่มีระบบที่แน่นอน ไม่ขัดแย้งในตัวเอง และถูกใช้ได้อย่างสะดวกไม่ติดขัด

4. ทำหน้าที่เป็นวาทกรรมที่มีลักษณะทางศีลธรรม

การสื่อสารทางการเมืองตามกรอบงานวิจัยนี้ เป็นไปเพื่อการใช้สื่อสารเพื่อกำหนดพลวัตรของอำนาจ การสื่อสารที่จะขับเคลื่อนให้อำนาจมีพลวัตรเคลื่อนตัวไปสู่เป้าหมายที่ผู้สื่อสารต้องการจะต้องมีคุณค่าบังคับ ดังนั้นการทำการสื่อสารทางการเมืองตามกรอบงานวิจัยนี้จึงต้องมีการให้ค่าทางศีลธรรมกำหนดว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร เพื่อครอบงำบังคับให้มวลชนเคลื่อนไปเปลี่ยนแปลงระบอบอำนาจตามและผู้สื่อสารต้องการ การวางระบบคุณค่าทางศีลธรรมของการสื่อสารทางการเมืองนี้ทำโดยนำเอาระบบคุณค่าของวาทกรรมเดิม คือ วาทกรรมชุดอภิชนและ

วาทกรรมชุดใฝ่อำนาจที่ยังคงมีอำนาจอยู่ในสังคม เคลื่อนความหมายผ่านเหตุการณ์รัฐประหาร โดยการตั้งคำถาม และการเปรียบเทียบสร้างระบบคุณค่าที่มีอำนาจบังคับเกิดเป็นวาทกรรมชุดนักประชาธิปไตย วาทกรรมชุดความชอบธรรมในการป้องกัน และวาทกรรมชุดประชาชนผู้เสียสละเพื่อประชาธิปไตย เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนมวลชน วาทกรรมที่ปรากฏในการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้จึงเต็มไปด้วยค่านิยมทางศีลธรรมและได้ทำหน้าที่นี้ได้อย่างสมบูรณ์

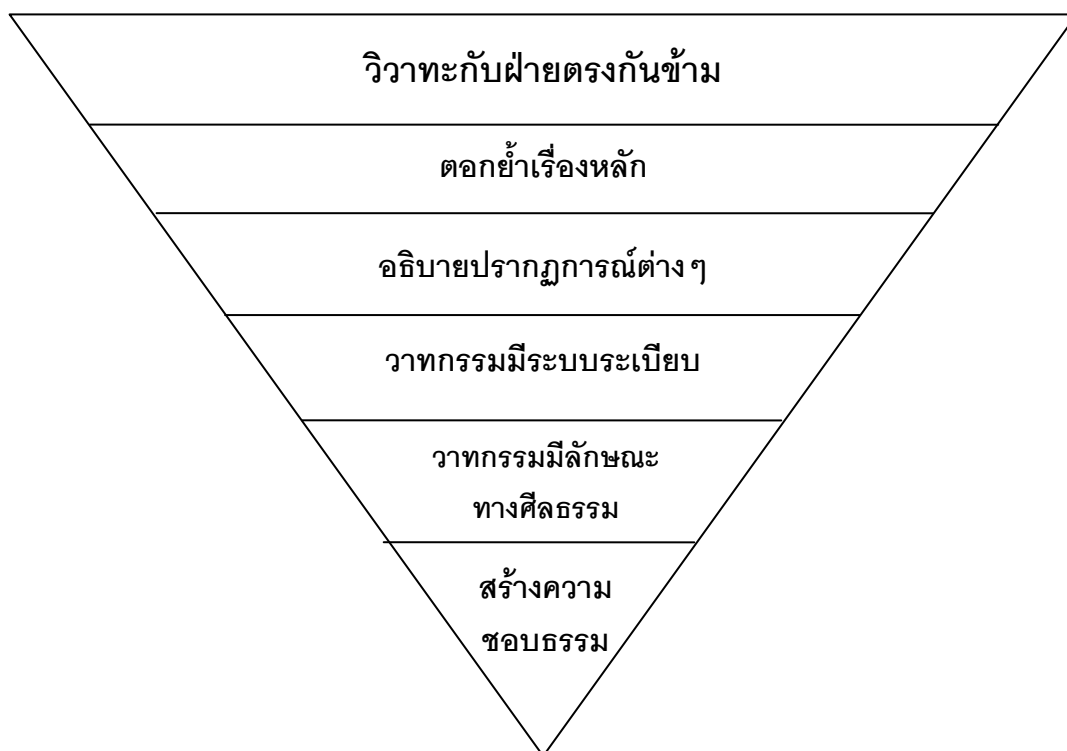
5. ทำหน้าที่วิวาทะ (Polemic) กับฝ่ายตรงข้าม

จากการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองตามกรอบงานวิจัยฉบับนี้ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าผู้วิจัย ผู้วางกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของการสื่อสารทางการเมืองนี้มีความคิดแบบ อัจฉริยะนิยม (existentialism) กล่าวคือมนุษย์มีความรู้ความเห็นแตกต่างไปตามภาวะที่ตนรู้เห็น ความจริงของมนุษย์แต่ละคนจึงแตกต่างกัน ผู้ที่จะสื่อสารการเมืองก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งจึงสื่อสารออกไปตามอัตภาวะของตนซึ่งเป็นมุมมองเฉพาะตัว การสื่อสารทางการเมืองตามแนวคิดนี้จึงทำโดยการเสนอเนื้อหาของตนออกไปโดยเพิกเฉย หรือปิดสาระการสื่อสารของฝ่ายตรงข้ามทิ้งแล้วข้ามไปตั้งคำถามกล่าวหาฝ่ายตรงข้ามข้ามกลับไป รูปแบบของความคิดนี้ปรากฏอยู่ในหลักการที่ 8 ของเกิบเบิลที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไปแล้ว การกระทำในลักษณะนี้คือการใช้อำนาจวิวาทะกับฝ่ายตรงข้ามอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

6. ทำหน้าที่เป็นตัวให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ผู้สื่อสารการเมืองได้นำเอาวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้น ไปโยงเข้ากับเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่ออธิบายความจริงที่สร้างขึ้นอยู่อย่างสม่าเสมอ จนทำให้ผู้ฟังเห็นจริงไปตามความจริงที่ถูกสร้างขึ้นนั้น ลักษณะเช่นนี้เป็นการใช้อำนาจวิวาทะทำหน้าที่เป็นตัวให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์

โดยสรุปได้เป็นแผนภาพดังนี้ (โปรดดูหน้าถัดไป)

สรุปผลการวิจัยทั้งหมด

จากผลการวิจัยทั้งหมดสรุปได้ว่า ทักษิณได้ปรับกลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมือง หลังจากถูกต่อต้านจากพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและการรัฐประหาร

ข้อเสนอแนะ

ในส่วนของข้อเสนอแนะนี้ผู้วิจัยขอออกตัวก่อนว่า ผู้วิจัยไม่ได้ผูกมัดตนเองกับกรอบความคิดอัตถภาวะนิยม (existentialism) ซึ่งเป็นรูปแบบความคิดของผู้ที่กำหนดสื่อสารการเมืองที่ผู้วิจัยศึกษานี้แต่อย่างใด การที่ผู้วิจัยวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองนี้ภายใต้กรอบความคิดอัตถภาวะนิยมนั้น เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงระบบคุณค่าของวาทกรรม กลยุทธ์ ตลอดจนชุดความคิดของกลยุทธ์ของการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ ไปตามรูปแบบความคิดของผู้ที่กำหนดสื่อสารทางการเมืองที่ผู้วิจัยศึกษานี้เท่านั้น นอกจากนั้นการศึกษาดังกล่าวนี้ก็เป็นการศึกษากลยุทธ์เท่านั้นไม่ได้พิจารณาถึงความชอบธรรมแต่อย่างใด และผู้วิจัยมีความเห็นในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ดังนี้

ประการแรก การที่ทัศนคติอันถึงความคิดของมองเตสกีเออ จอห์น ล็อค ฌอง ฌาคส์ รูสโซ โทมัส ฮอบส์ อมาตี เช่น ตลอดจนการอ้างถึงระบบไต่สวนตามกฎหมายไทยนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าขัดต่อข้อเท็จจริงและย้อนแย้งไปมาขาดความสมเหตุสมผล ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสงสัยในข้อเท็จจริงในส่วนอื่นๆ ที่ทัศนคติกล่าวอ้างทั้งหมด เป็นเหตุให้ผู้วิจัยสูญเสียความเชื่อถือคำกล่าวใดๆ ของทัศนคติในโฟนิน และเห็นว่าจำเป็นจะต้องหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีเหตุผลไม่ย้อนแย้งเสียก่อน

ประการที่สอง จากเนื้อหาของโฟนินทัศนคติได้แสดงให้เห็นว่าตนมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบปรองดองสมานฉันท์ แต่วิธีที่ทัศนคติใช้ในการสื่อสารทางการเมืองกลับเป็นการแข่งขันสร้างความจริง โดยพยายามช่วงชิงการปิดกั้นทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าทัศนคติมีความเชื่อในอุดมการณ์ใดกันแน่

ประการที่สาม หลักการที่ 8 ของเกิบเบิลที่ให้เพิกเฉยหรือปิดกั้นเนื้อหาของฝ่ายตรงกันข้ามนั้นเป็นหลักที่จะไม่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประชาชน ขัดกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบปรองดองสมานฉันท์ซึ่งจากเนื้อหาของโฟนินอ่านได้ว่าทัศนคติอ้างว่าเป็นอุดมการณ์ของตน

ประการที่สี่ หลักการที่ 8 ของเกิบเบิลหากถูกใช้ในขณะและผู้สื่อสารทางการเมืองเป็นฝ่ายรัฐบาลจะปิดกั้นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลของประชาชน เพราะหากรัฐบาลเพิกเฉยหรือปิดกั้นคำถามที่ประชาชนหรือฝ่ายค้านตั้งขึ้นเพื่อตรวจสอบผลประโยชน์สาธารณะ รัฐบาลก็สามารถทำงานตามอำเภอใจโดยไม่ถูกตรวจสอบและอาจฉกฉวยประโยชน์สาธารณะต่างๆ ของรัฐไปเป็นของตนได้อย่างง่ายดาย ผู้ที่ต้องได้รับการสูญเสียจากการถูกฉกฉวยประโยชน์สาธารณะไปก็ไม่อาจตรวจสอบได้เลยว่าตนเสียหายจากการหลงเชื่อนั้นอย่างไร

ประการที่ห้า แน่นนอนที่สุดที่ว่าประชาชนมีสิทธิที่จะเชื่อและมีสิทธิที่จะแสดงออกถึงความเชื่อของตน แต่ผู้สื่อสารการเมืองจะอ้างสิทธินี้ของประชาชนเพื่อที่จะพูดในสิ่งที่ตนไม่ได้เชื่อเพื่อให้ประชาชนเชื่อในสิ่งนั้น แล้วฉกฉวยผลประโยชน์จากความเชื่อของประชาชนไปหรือ การกระทำนี้มีลักษณะเป็นการขโมยอำนาจเช่นเดียวกับการขโมยอำนาจประชาชนอย่างแซร์แมงม้อย แซร์ชาร์เตอร์ หรือการปั่นหุ้่น กล่าวคือประชาชนที่หลงเชื่อในแซร์ทั้งหลาย หรือการปั่นหุ้่นเหล่านั้นมีสิทธิที่จะเชื่อ แต่ผู้ตั้งแซร์หรือผู้ปั่นหุ้่นมีสิทธิที่จะพูดในสิ่งที่ตนไม่เชื่อเพื่อให้คนเชื่อตนแล้วดักตวงเอาประโยชน์ไปหรือ

ประการที่หก หลักการข้อที่ 9 ของเกิบบิลมีลักษณะเป็นเผด็จการ กล่าวคือมีการให้ใช้อำนาจตรวจพิจารณา แทรกแซง ควบคุม ชี้นำสื่อ ปิดหูปิดตาประชาชน ซึ่งในโพธิ์นอุดมการณ์ประชาธิปไตยของทักษิณเองก็ไม่ยอมรับแต่กลับปรากฏการณ์หลักฐานดังที่ปรากฏในรายงานการวิจัยฉบับนี้ใน บทที่ 1 และบทที่ 5 ว่ามีการใช้กลยุทธ์นี้ในขณะที่ทักษิณมีอำนาจ

ดังนั้นในข้อเสนอแนะผู้วิจัยจะไม่ปิดกั้นผู้อ่านไว้กับรูปแบบความคิดต่างๆ ที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้แต่จะเปิดมุมมองของผู้อ่านให้กว้างออกไปดังนี้

ข้อเสนอแนะต่องานวิจัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะต่อนักวิจัยที่อยู่ในกลุ่มที่มีความนิยมในลัทธิมาร์กซ์ชิสม์ (Marxism)

ผู้ที่นิยมในลัทธิมาร์กซ์ชิสม์มีความเชื่อว่า เป็นที่แน่นอนว่าการค้นพบความจริงแท้ที่สัมบูรณ์ยังอยู่อีกไกล แต่สังคมนุชย์ก็ได้วิวัฒนาการมาไกลมากจากยุคดั้งเดิมที่มนุษย์แต่ละคนวนเวียนอยู่กับอติภาวะของตนโดยห่างไกลต่อความรู้อันเป็นสากล จนการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ยุคดั้งเดิมนั้นเต็มไปด้วยความขัดแย้งที่มีใช้กำลังอย่างขาดความเข้าใจต่อความรู้ที่จะอยู่ร่วมกันโดยสงบ จริงอยู่แม้ความรู้จริงของมนุษย์จะจำกัดอยู่เพียงประสบการณ์ที่ตนได้พบเห็น แต่ประสบการณ์นั้นก็อาจแบ่งได้เป็นประสบการณ์เชิงอัตวิสัย (subjective) และเชิงวัตถุวิสัย (objective) แม้ประสบการณ์เชิงอัตวิสัยจะมีความไม่แน่นอนไปตามอติภาวะทำให้หาความจริงที่แน่นอนไม่ได้ แต่ประสบการณ์เชิงวัตถุวิสัยเป็นสิ่งที่แน่นอนและหาความจริงได้ ความจริงเชิงวัตถุวิสัยนี้ก็ได้วิวัฒนาการสังคมนุชย์จนมีความก้าวหน้าทางกฎหมายที่การระงับข้อพิพาทต่างๆ ทำด้วยการหาข้อเท็จจริงเชิงวัตถุวิสัยจนเกิดความสงบ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่หาความจริงทางวัตถุวิสัยจากการทดลองต่างๆ จนเกิดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างที่เราเห็นในปัจจุบัน ความคิดโดยสังเขปที่กล่าวนี้หากนำไปเป็นกรอบความคิดในการตั้งคำถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้โดยไม่มีเพิกเฉยหรือปิดบังซึ่งคำถามของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาความจริงทั้งหมดผู้วิจัยเห็นว่ามีมุมมองต่างๆ ที่จะตั้งคำถามเพื่อหาความจริงดังนี้

1. ทักษิณได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และ คมช.จริงหรือไม่

2. การรัฐประหารทำไปเพื่อรักษาอำนาจของเผด็จการโดยการใช้อำนาจนั้นก่อกำเนิดระบอบทักษิณตามที่ทักษิณกล่าวหาจริงหรือไม่
3. การรัฐประหารเป็นการละเมิดต่อประชาชนและหลักรัฐธรรมนูญนิยมจริงหรือไม่
4. หากไม่ทำรัฐประหารข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของทักษิณตามที่ถูกกล่าวหาจะถูกกดทับอำพรางไว้จริงหรือไม่
5. การใช้ทุนของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในการต่อต้านมีจำนวนเท่าใด
6. การใช้ทุนของทักษิณในการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้มีจำนวนเท่าใด
7. การใช้อำนาจของ คมช.เป็นอย่างไรชอบธรรมหรือไม่
8. อำนาจและทุนไม่ว่าจะเป็นของ ทักษิณ หรือฝ่ายตรงกันข้าม อำพรางข้อเท็จจริง ล่อลวงทำให้เกิดจิตสำนึกที่ผิดพลาดหรือไม่
9. สังคมจะได้บทเรียนอะไรเป็นความรู้จากเหตุการณ์นี้
10. ในอนาคตหากผู้ที่มีอำนาจเด็ดขาดกระทำความผิดจะนำผู้นั้นมาลงโทษได้อย่างไร

คำถามเหล่านี้เป็นคำถามที่เมื่อหาคำตอบโดยองค์รวมแล้ว คงจะได้คำตอบที่ซับซ้อนและอาจย้อนแย้งไป มาทำให้ผู้วิจัยไม่ได้คาดหวังว่าจะมีผู้ใดนำไปทำงานวิจัย ผู้วิจัยคาดหวังเพียงว่าคำถามเหล่านี้จะเป็นแรงบันดาลใจสำหรับการตั้งคำถามของท่านเพื่อการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อนักวิจัยที่อยู่ในกลุ่มที่มีความนิยมในลัทธิมนุษยนิยม (Humanism)

ผู้ที่มีความนิยมในลัทธิมนุษยนิยมเชื่อว่า การตระหนักรู้ได้ในตนเองของมนุษย์ทำให้พวกเขามีความสามารถในการมีส่วนร่วมในการปกครอง อย่างไรก็ตามการตัดสินใจใดๆของพวกเขาจะกระทำได้ดีต่อเมื่อพวกเขามีเจตจำนง กล่าวคือ การตัดสินใจของพวกเขาจะทำได้โดยต้องมีความสมัครใจที่จะทำการนั้นๆ โดยไม่ถูกข่มขู่บังคับหรือครอบงำใดๆ นอกจากนั้นการตัดสินใจของพวกเขา

เขาจะทำได้โดยต้องมีความเข้าใจในข้อเท็จจริงต่างๆ ในส่วนของความเข้าใจในข้อเท็จจริงนั้นเป็นความจริงที่เป็นวัตถุวิสัยดังนั้นการตั้งคำถามในแบบมาร์กซิสม์ ที่กล่าวไว้ในข้อก่อนนั้นก็เป็นมุมมองที่นำสนใจ แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับความสมัครใจที่จะทำการใดๆ โดยไม่ถูกข่มขู่บังคับหรือครอบงำนั้นเป็นเรื่องอัตวิสัยซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีมุมมองต่างๆ ที่จะตั้งคำถามเพิ่มเติมดังนี้

1. เมื่อครั้งที่ทักษิณดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเขาได้แทรกแซง ควบคุม ชี้นำ สื่อสารมวลชนเพื่อครอบงำประชาชนหรือไม่
2. การรัฐประหารละเมิดเจตจำนงของประชาชนหรือไม่
3. การสื่อสารทางการเมืองของทักษิณตามกรอบงานวิจัยนี้เป็นการโฆษณาชวนเชื่อที่ครอบงำหรือหลอกหลวงประชาชนหรือไม่

คำถามเหล่านี้เป็นคำถามที่เมื่อหาคำตอบโดยองค์รวมแล้ว คงจะได้คำตอบที่ซับซ้อนและย้อนแย้งไปมาทำให้ผู้วิจัยไม่ได้คาดหวังว่าจะมีผู้ใดนำไปทำงานวิจัย ผู้วิจัยคาดหวังเพียงว่าคำถามเหล่านี้จะเป็นแรงบันดาลใจสำหรับการตั้งคำถามของท่านเพื่อการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อผู้อ่านทั่วไป

สำหรับท่านผู้อ่านทั่วไป ผู้วิจัยขอเสนอให้ท่านลองใช้วิธีการอ่านการสื่อสารทางการเมืองของงานวิจัยฉบับนี้เป็นทางเลือกหนึ่งในการอ่านการสื่อสารทางการเมืองของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าเป็นอย่างไรแล้วนำไปเปรียบเทียบหาความแตกต่างทางความคิดของกลุ่มแนวคิดทางการเมืองต่างๆ ว่ามีอยู่อย่างไร แล้วจึงใช้วิจารณ์ญาณว่าท่านต้องการแสดงออกทางการเมืองอย่างไร จุดที่ผู้วิจัยขอเน้นให้ท่านสังเกตที่สุดในการเปรียบเทียบก็คือ “การตั้งคำถาม” เพราะเป็นจุดที่เริ่มต้นที่สำคัญในการเปิดมุมมอง กลุ่มการเมืองไหนตั้งคำถามอย่างไร จะเป็นสิ่งที่แสดงมุมมองของกลุ่มการเมืองนั้น อย่างไรก็ตามหากท่านกังวลว่าท่านจะเป็นการเป็นวัตถุ (Object) ของการรณรงค์ของกลุ่มการเมืองใดๆ ท่านอาจนำเอาคำถามของทุกกลุ่มการเมืองมาคิดแบบองค์รวมเป็นการคิดในเบื้องต้นก็ได้ และหากท่านผู้อ่านท่านใดมีความประสงค์ที่จะมีความเป็นมนุษย์ที่สร้างสรรค์ (subjectivity) ท่านอาจฝึกหัดตั้งคำถามด้วยตัวท่านเอง ในการฝึกหัดตั้งคำถามนั้นหากท่านยังไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นอย่างไรผู้วิจัยขอเสนอให้ท่านลองศึกษา การตั้งคำถามแบบโสเครติส (Socrates questioning) และวิธีการแบบโสเครติส (Socratic method) เป็นเบื้องต้น แล้วจึงศึกษาการตั้ง

คำถามของลัทธิศาสนาหรือความเชื่อของนักคิดต่างๆ ซึ่งจะมีส่วนเปิดโลกทางความคิดของท่านให้กว้างขวางขึ้นและจะเป็นตัวอย่างของการฝึกหัดตั้งคำถามอีกด้วย แต่ในที่สุดท่านคงต้องพัฒนาที่จะตั้งคำถามด้วยตัวท่านเอง ไม่ว่าจะอย่างไรสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ท่านต้องทำอย่างระมัดระวังเพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นวัตถุ (Object) ของความจริงที่ถูกสร้างขึ้นก็คือท่านต้องสำรวจตนเองเสมอว่า “คำถามที่ท่านตั้งขึ้นอยู่ภายใต้จินตนาการใด”

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค. โครงการเมธีวิจัยอาวุโส ฝ่ายวิชาการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.). คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์, 2552.
- กาญจนา แก้วเทพ. การศึกษาสื่อสารมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory): แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์, 2541.
- กาญจนา แก้วเทพ. แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา. โครงการเมธีวิจัยอาวุโส ฝ่ายวิชาการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.). คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์, 2553.
- กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและ วัฒนธรรมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรส โปรดักส์, 2549.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. สายธารแห่งนักคิดทฤษฎี: เศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์, 2551.
- กรุงเทพธุรกิจ. ทักษิณซัด คนมีบารมี ทำบ้านเมืองวุ่น [ออนไลน์]. 2549. แหล่งที่มา: <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q2/2006june30p7.htm> [2012, Mar 25]
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2551.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะ และความ เป็นอื่น. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรามหาวิทยาลัยเกริก, 2543.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. สัญวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยม กับการศึกษารัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: วิภาษา, 2545.
- ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์. กระบวนการสร้างความหมาย และบทบาทวาทกรรม “รายการ นายกษ ทักษิณคุยกับประชาชน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ สื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

- ฐิตารีย์ บุญธรรมสามิสร. การประเมินสถานภาพและหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ในช่วง
 รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544 – 2547). วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหามบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- ดวงกมล ปาลวัฒน์วิไชย. การแทรกแซงสื่อมวลชนของรัฐบาลทักษิณ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหามบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะ
 รัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ทีมข่าวอาชญากรรม. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. คุก 2 ปี! แกนนำคาราวานคนจน-ลี้ภัยแม่ผู้
 ปิดล้อมเนชั่น [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา:
<http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9520000145332>
 [2012, May 7]
- ธีรยุทธ บุญมี. การปฏิวัติสังคมศาสตร์ของไซเบอร์เส้นทางสู่โพสต์โมเดิร์นนิสึม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 วิชา, 2551.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. มติชนรายวัน. เพราะ “มนุษย์ไม่ได้กินแกลบ” [ออนไลน์]. ปีที่ 29 ฉบับที่ 10418.
 2549. แหล่งที่มา:
<http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q3/2006september18p1.htm>
 [2013, Mar 4]
- นินนาฏ ราชนิยม. การแทรกแซงสื่อมวลชนของรัฐบาลทักษิณ การปฏิบัติที่สวนทางกับหลัก
 ธรรมมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหามบัณฑิต, ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์. การก่อเกิดรัฐบาลพรรคเดียวในการเมืองไทย: ศึกษากรณีพรรคไทยรัก
 ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหามบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ประชาไท. มีอบชนมีอบ ครั้งที่ 2 ในรอบ 3 วัน เจ็บจนต้องส่งโรงพยาบาล [ออนไลน์]. 2549.
 แหล่งที่มา: <http://prachatai.com/journal/2006/08/9387> [2012, May 10]
- เพ็ญฤดี ธีรพรสกุล. “ธุรกิจการเมือง” กับการควบคุมสื่อมวลชน: ศึกษากรณีสถานีโทรทัศน์ไอทีวี.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาามหามบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง คณะ
 รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- มติชนรายวัน. เปิด จ.ม.โต้ตอบ ทักษิณ-บุช [ออนไลน์]. ปีที่ 29 ฉบับที่ 10350. 2549.
 แหล่งที่มา: <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q3/2006july12p7.htm>
 [2012, Mar 10]

- มลิสา ธนมิตรามณี. บทบาทการโฆษณาชวนเชื่อของพรรคนาซีในเยอรมนี ระหว่าง ค.ศ. 1933 – 1945. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- รัตตภูมิ นิลศิริ. การบริหารจัดการองค์กรข่าวในสภาวะวิกฤต กรณีศึกษา: การเปลี่ยนผ่าน สถานีโทรทัศน์ไอทีวีสู่สถานีโทรทัศน์ไอทีวี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- สิริลักษณ์ พัฒนลีลาวาศ. การควบคุมของรัฐและการแทรกแซงสื่อมวลชนในรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544-2545). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สุกัญญา ตรีทิเพนทร์. วาทกรรมการสร้างความจริงเชิงรัฐศาสตร์กับนิเทศศาสตร์ของหนังสือพิมพ์ใน คดีปิดทรัพย์สิน ของ ทักษิณ ชินวัตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สุจิตรา วรคุณโณ. การใช้พื้นที่ของแหล่งข่าวและการปิดกั้นการแทรกแซงทางการเมืองหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2552.
- อนันต์ อมรรตัย และกীরติ เกียรติยากร. 2543-2549 ทักษิณ ชินวัตร ทำชาติวิกฤติ. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์จดหมายเหตุ, 2550.
- อัจฉรา ปันทรานวงศ์. มายาคติและอุดมการณ์ในโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548: การวิเคราะห์ด้วยวิธีสัญวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- เอเอสทีวีผู้จัดการออนไลน์. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. “หมอเลียบ” ยันชั่วคราว! แผนสังหาร “ทันผู้นำ” [ออนไลน์]. 2549. แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9490000108183> [2012, May 7]
- อุเชนทร์ เชียงแสน และชัยวัช ตุลาธน, บรรณาธิการ. 19-19 ภาพ ชีวิต และการต่อสู้ของคนเสื้อแดง จาก 19 กันยา 49 ถึง 19 พฤษภาคม 53. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน, 2554.

อรวรรณ ปิณฑน์ไธวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. 2000 เล่ม, พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ซูแบร์ตุส ซู เลอเวนสไตน์. ประวัติศาสตร์เยอรมัน. แปลโดย นิธิ เอียวศรีวงศ์. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2511.

ภาษาอังกฤษ

Barbara Johnstone. Discourse Analysis. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishers, 2002.

Jacques Ellul. Propaganda: the formation of men's attitudes. Translated by Konrad Kellen and Jean Lerner. New York: Vintage Books, 1973.

Leonard W. Doob. Propaganda: its psychology and technique. New York: Henry Holt, 1935.

ภาคผนวก

ทักษิณชัต คนมีบาร์มี ทำบ้านเมืองวุ่น

กรุงเทพฯ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549

"ทักษิณ" ลั่นกลางที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ ระบุบุคคลที่มีบาร์มีนอกรัฐธรรมนูญ เข้ามาทำให้บ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย ยันปกป้องประชาธิปไตยด้วยชีวิต และต้องมีการเลือกตั้ง ไม่สนใจจะได้เป็นนายกฯ หรือไม่ อ้างที่ผ่านมา ปัญหาการเมืองขาดความมั่นใจลงทุนต่างชาติตกต่ำ

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รักษาการนายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน ในช่วงรัฐบาลรักษาการ โดยมีรัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการระดับปลัดกระทรวง อธิบดี และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม วานนี้ (29 มิ.ย.) ว่า เหตุการณ์บ้านเมืองขณะนี้ทำให้เกิดความเสียหาย จึงต้องการเน้นย้ำถึงสิ่งที่ควรหรือไม่ควรกระทำในช่วงนี้ ขอยกพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 9 มิถุนายนที่ผ่านมา ว่าทุกคนต้องรู้หน้าที่ของตัวเอง คิดดี ทำดี พูดดี และตัดสินใจดี อยู่ในระเบียบแบบแผน จริยธรรม คุณธรรม เพราะหากคนไทยทุกคน โดยเฉพาะหัวหน้าส่วนราชการ รวมทั้งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกระทำเช่นนี้ คงไม่มีเรื่องยุ่งๆ เหมือนทุกวันนี้

"เรื่องยุ่งๆ ที่เกิดขึ้น เพราะหลายคนไม่รู้หน้าที่ของตนเอง ไม่ทำหน้าที่ของตัวเอง หลายคนไปยุ่งกับหน้าที่ของคนอื่น หลายคนไม่มีอำนาจหน้าที่ แต่ชอบไปสั่งการเรื่องของคนอื่น ก็เป็นสิ่งที่ทำให้วุ่นวายไปหมด" รักษาการนายกฯ กล่าว

ทั้งนี้ ขอให้ยึดรัฐธรรมนูญมาตรา 70 ที่กำหนดให้ข้าราชการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน แต่วันนี้ หลายคนไม่ทำหน้าที่ของตัวเองรวมทั้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 215 กรณีรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง จากการยุบสภา หรือหมดวาระ ก็ยังต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่า คณะรัฐมนตรีชุดใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ซึ่งรัฐธรรมนูญใช้คำว่าต้อง ดังนั้นถึงไล่ ก็ไปไม่ได้ ต้องอยู่ เพราะนี่คือระบบประชาธิปไตย

"ผมไม่อยากให้ท่านต้องวิตกกับความสับสนวุ่นวายทางการเมืองวันนี้ ไม่ใช่หน้าที่ของราชการ ที่จะไปห่วงความวุ่นวายทางการเมือง หน้าที่หลักคือทำหน้าที่ตามมาตรา 70 และรับพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใสเกล้าฯ ทุกอย่างจะเรียบร้อย คนที่ไม่รู้จักหน้าที่ต้องจัดการให้รู้จักหน้าที่ ทุกอย่างจะจบ วันนี้ยุ่งๆ กัน เพราะเราไปสนใจและให้ความสำคัญข่าวลือ ไม่เคารพกติกาเท่าที่ควร จึงอยากขอว่า ให้ทุกคนตระหนัก และช่วยกันทำงานต่อไป" พ.ต.ท.ทักษิณกล่าว

ระบุคนมีบาร์มีนอกรัฐธรรมนูญสร้างความวุ่นวายบ้านเมือง

พ.ต.ท.ทักษิณ กล่าวอีกว่า ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นวันนี้ เพราะเกิดขึ้นจากหลายอย่าง เมื่อใดที่องค์กร ปกติ ฎกองค์กรนอกระบบครอบงำ หรือมีอิทธิพลมากกว่าปกติบ้านเมืองจะวุ่นวาย หรือแปดซัดๆ คือ องค์กรนอกรัฐธรรมนูญหรือบุคคลที่มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญเข้ามาวุ่นวายในรัฐธรรมนูญมากเกินไป ไม่ทำหน้าที่ของตัวเอง ไม่เคารพกติกา หลายฝ่ายหลายองค์กร ไม่ทำหน้าที่ของตัวเองตามหน้าที่ บางคนไม่พอใจกติกา จะขอให้แก้กติกา นอกระบบประชาธิปไตย นอกระบบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นไป ไม่ได้ ผู้เสียผลประโยชน์ใช้กฎหมาย แต่ไม่มีคนบังคับใช้กฎหมาย ในที่สุด ก็กลายเป็นเรื่องการสร้างความวุ่นวาย

รักษาการนายกฯ กล่าวด้วยว่า มีคนต้องการเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญ ทั้งๆ ที่มีกระแสพระราชดำรัสไว้แล้วว่า มาตรา 7 ไม่เป็นประชาธิปไตย ก็ทำให้เกิดความวุ่นวาย นอกจากนี้ ดร.วิษณุ เครืองาม อดีตรักษาการรองนายกรัฐมนตรี และดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อดีตเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ก็เคยมาพูดกับตนถึงแรงจูงใจลาออก และพูดถึงการมีรัฐบาลชั่วคราวเข้ามาทำหน้าที่แก้ไขรัฐธรรมนูญ ก่อนเลือกตั้ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่เป็นประชาธิปไตย บางองค์กรก็ทำตามผู้ที่ร้องขอจนทำให้เกิดความเสียหาย

"ปัจจุบันสังคมมีข่าวลือ มีการปล่อยข่าวมาก ตอนแรกมีข่าวลือ 2-3 เรื่อง ผมก็รู้สึกเครียด พอมี 4 5 6 ข่าวลือก็รู้สึกเฉยๆ พอมี 8 9 10 ก็รู้สึกข่าวว่าจะบ้ากันไปแล้ว ซึ่งฝรั่งก็บอกว่าประเทศไทยเป็นสังคมข่าวลือ วิธีทำร้ายกัน คือปล่อยข่าวลือทุกรูปแบบ นอกจากนั้น วันนี้เกิดผู้รู้ แต่ไม่รู้แยกแยะ ความจริงต่อตัวเลขและการวิจัย ติดอยู่กับความเป็นความรู้สึก จนไม่รู้ความถูกต้องคืออะไร" พ.ต.ท.ทักษิณย้ำ

ยันปัญหาทางการเมืองไม่น่าห่วง

อย่างไรก็ตาม พ.ต.ท.ทักษิณ ยืนยันว่า ไม่ต้องห่วงการเมือง เพราะอย่างไรระบบการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จะทำได้ในโลกยุคปัจจุบัน คือต้องผ่านกระบวนการทางประชาธิปไตยเท่านั้น ตนจะไม่ยอมให้การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่ไม่ผ่านกระบวนการประชาธิปไตยเด็ดขาด ตนจะปกป้องประชาธิปไตยของชาติ เพราะถือว่าโลกยุคใหม่ให้คุณค่ากับคำว่าประชาธิปไตยสูงมาก เมื่อเราเป็นประชาธิปไตยมาขนาดนี้

"ใครก็ตามจะนำพาประเทศถอยหลังเข้าคลอง โดยทิ้งประชาธิปไตยผมไม่ยอมเด็ดขาด ผมจะปกป้องประชาธิปไตยด้วยชีวิต เพราะฉะนั้น ความพยายามใดๆ ที่จะทำให้ประชาธิปไตยของประเทศไทย สูญเสียในขณะที่ตนเป็นนายกรัฐมนตรี ผมไม่ยอมเด็ดขาด ดังนั้น ข้าราชการทุกคนไม่ต้องวิตกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแบบไม่เป็นประชาธิปไตยในช่วงนี้" รักษาการนายกรัฐมนตรีระบุ

ปฏิเสธยึดติดตำแหน่งแค่มุ่งมั่นไทยเป็นปชต.

โดยเชื่อว่าคนที่พูดเช่นนี้ไม่ใช่เพราะยึดติดกับตำแหน่งนายกฯ แต่เป็นเพราะตนมุ่งมั่นให้ประเทศไทย เป็นประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ลัทธิอื่น ระบบอื่นเกิดไม่ได้ตราบดีที่ตน ยังอยู่ ดังนั้น ระบบการปล่อยข่าวว่า จะมีคนมาเป็นนายกฯ มาตรา 7 นั้นไม่ต้องวิตกหรือเกรงว่าการ ทำงานจะไปขัดใจใคร ขอให้ทุกคนทำงานไปตามหน้าที่ ไม่ต้องหวังว่า ตนจะเป็นนายกฯ หรือไม่ ไม่ สำคัญแต่ระบบประชาธิปไตย ต้องอยู่กับประเทศไทย และต้องมีการเลือกตั้ง

"รัฐธรรมนูญฉบับนี้ใครไม่ชอบ เพราะแพ้การแข่งขัน ถ้าอยากจะทำ ก็ต้องแก้ด้วยระบบ ประชาธิปไตย ไม่ใช่จะแก้ด้วยวิธีอะไรก็ได้ เหมือนฟุตบอลถ้าแพ้แล้ว แก้กติกาอยู่เรื่อยๆ การแข่ง ฟุตบอลคงไม่ถึงขนาดนี้ และคงไม่มีใครเล่นด้วย เพราะฉะนั้น ประเทศต้องมีกติกาที่เป็นสากล เป็นที่ยอมรับและเคารพ แต่ถ้ามันมีปัญหาที่ต้องแก้อย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับ ปัจจุบันมีข้อตำหนิที่จะต้องได้รับการแก้ไขแน่นอน แต่ต้องผ่านกระบวนการทางรัฐสภา"

ระบุเศรษฐกิจส่งสัญญาณน่าห่วง

สำหรับปัญหาเศรษฐกิจนั้น ในช่วง 4 เดือนแรก มีสัญญาณบางอย่างเริ่มน่าเป็นห่วง และหาก เศรษฐกิจไหลลง จะต้องใช้แรงดึงมาก โดย 4 เดือนแรกของปีนี้ ขาดดุลการค้า 525 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ แต่โชคดีที่การท่องเที่ยวเกินดุล ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 1,373 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ ก็ยังมีสัญญาณที่ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจเริ่มอ่อนแอ โดยเฉพาะการใช้กำลังการผลิตของภาคเอกชนที่ ลดลง และการถดถอยของภาคก่อสร้าง รวมถึงการบริโภคของประชาชนตกต่ำ ดังนั้น จึงขอให้ ข้าราชการเร่งรัดเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณ โดยเฉพาะงบในการจัดซื้อจัดจ้าง

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาราคาน้ำมันแพง และอัตราดอกเบี้ยที่สูง และถ้าอัตราดอกเบี้ยปรับขึ้นมาก ก็ จะทำให้เกิดปัญหาเหมือนในอดีต ส่วนการลงทุนของเอกชนต่างประเทศก็ลดลงอย่างมาก เพราะสิ่ง ที่เกิดขึ้นในไทย เป็นสิ่งที่อธิบายไม่ได้ เพราะหลังจากมีการยุบสภาแล้วจนถึงขณะนี้ ยังไม่มีการ เลือกตั้ง และไม่แน่ใจว่าจะเกิน 1 ปีหรือไม่ โดยเฉพาะการพิจารณาอุปสรรคการเมืองของศาล รัฐธรรมนูญ และเมื่อนักลงทุนไม่มีความเชื่อมั่นเงินต่างประเทศก็ไหลออก โดยเฉพาะในตลาดหุ้น เราจึงต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น ซึ่งความเชื่อมั่นที่ประเทศพัฒนาเชื่อถือคือประชาธิปไตย จึง ต้องเร่งหาข้อยุติให้จบ เพื่อจัดการเลือกตั้งให้เสร็จ แล้วความอึมครึมจะหมดไป

ย้ำเศรษฐกิจปีนี้ขยายตัวกว่า 4%

อย่างไรก็ตาม อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในไตรมาส 1 ที่ผ่านมา ขยายตัว 6% แต่คิดว่าทั้งปี น่าจะขยายตัวกว่า 4% แต่บางคนบอกว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) ไม่สำคัญ คนที่บอกเช่นนั้น เป็นการพูดความจริงครึ่งเดียว เพราะจีดีพีต้องสร้างความสมดุลในประเทศ ต้องทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้น ต้องอุ้มชูคนที่อ่อนแอในระบบทุนนิยม

ส่วนงบประมาณรายจ่ายในปี 2550 ที่ยังไม่สามารถออกพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายได้นั้น ในส่วนของงบประจำ เงินเดือนค่าจ้าง และงบลงทุนที่ได้มีการตั้งผูกพันโครงการไว้แล้วจะไม่มีปัญหา จะมีเฉพาะในส่วนของงบลงทุนใหม่ประมาณ 2 แสนล้านบาทเท่านั้นที่ยังไม่สามารถใช้ได้ แต่ในปี 2550 จำนวน 1.1 ล้านล้านบาท จะสามารถใช้ได้ จึงไม่ต้องวิตกมากนัก และรัฐบาลเองก็จะแก้ไขในส่วนของงบลงทุน โดยให้รัฐวิสาหกิจนำการลงทุนไปก่อน อย่างไรก็ตาม หากปล่อยให้ประเทศไทยยังไม่มีค่าน้ำเชื้อถืออยู่ ก็อาจจะกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ และอาจจำเป็นต้องทำงบประมาณขาดดุล หรือปรับลดวงเงินงบประมาณรายจ่ายลง

กระตุ้นชรก. ดำเนินตามนโยบายรัฐต่อเนื่อง

พ.ต.ท.ทักษิณ ยังย้ำ ให้ข้าราชการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลในเรื่องต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งการดำเนินการตามนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค การสร้างบ้านให้คนจน ในโครงการบ้านเอื้ออาทร และบ้านมั่นคง การแจกเอกสารสิทธิที่ดินทำกิน ให้แก่ประชาชน การช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้าย จากเหตุการณ์ภัยพิบัติ การผลักดันราคาสินค้าเกษตร การส่งเสริมพลังงานชีวภาพชีวมวล โครงการเอทานอล ไบโอดีเซล การป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วม น้ำแล้ง การปราบปรามปัญหา ยาเสพติด ปัญหาเด็กเยาวชน การปราบปรามผู้มีอิทธิพล ปัญหาการติดตามทวงหนี้จากการพนันฟุตบอล การก่อสร้างโครงการระบบขนส่งมวลชน แก้ไขปัญหาจราจร นอกจากนี้ ก็ยืนยันว่าจะเปิดใช้สนามบินสุวรรณภูมิด้วยว่า จะเปิดใช้ในวันที่ 28 กันยายนนี้อย่างแน่นอน เพราะมีความพร้อมในด้านต่างๆ แล้ว

ส่วนการบริหารราชการในช่วงที่ยังไม่มีคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) แต่ปรากฏว่ายังมีปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน เกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็ต้องใช้มาตรการทางการบริหารเข้ามาดำเนินการ โดยให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการ ส่วนการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการระดับสูงนั้น จะต้องส่งให้คณะรัฐมนตรีภายในเดือนกรกฎาคม เพื่อให้ ครม. พิจารณาแต่งตั้งให้เสร็จภายในสัปดาห์แรกของเดือนสิงหาคม

แหล่งที่มา: <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q2/2006june30p7.htm> [2012, Mar 25]

คุก 2 ปี! แกนนำคาราวานคนจน-ลี้ล้อแม่่ว เดือนปิดล้อมเนชั่น

โดย ทีมข่าวอาชญากรรม 30 พฤศจิกายน 2552 12:09 น.

วันนี้ (30 พ.ย.) เมื่อเวลา 10.00 น. ศาลอาญารุงเทพฯใต้ ถ.เจริญกรุง 63 ศาลอ่านคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ด.1877/2550 ที่พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญารุงเทพฯใต้ 3 และนายจักรกฤษ เพิ่มพูน บรรณารักษารัฐสภาหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ผู้เสียหายร่วมกันเป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายคำตา แคนบุญจันทร์ อดีตแกนนำสมัชชาเกษตรกรรมรายย่อยภาคอีสาน (สกยอ.), นายอรรถฤทธิ์ สิงห์ลอล เลขาธิการคาราวานคนจน, นายชูพงษ์ ถี่ถ้วน, นายธนวิษณุ ปาละกะวงศ์ ณ ออยุธยา แกนนำร่วม คาราวานคนจน, นายชินวัฒน์ หาบุญพาด แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และนายกสมาคมพิทักษ์ผลประโยชน์ผู้ขับรถแท็กซี่ที่กรุงเทพฯ และ นายสำเร็จ อติชะ แกนนำร่วมคาราวานคนจน ซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี เป็น จำเลยที่ 1-6 ในความผิดฐานข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใดโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อ ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สิน หรือใช้กำลังประทุษร้ายให้จำยอมกระทำการใด โดยร่วมกัน ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปกระทำความผิด, กักขังหน่วงเหนี่ยวผู้อื่นให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย เพื่อให้ผู้อื่นกระทำการใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309, 310 ทวิ ประกอบมาตรา 83 และ 91 และ พ.ร.บ.ควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องกระจายเสียง พ.ศ.2493

โดยคดีนี้อัยการยื่นฟ้องเมื่อวันที่ 16 มี.ค.2550 สรุปว่า เมื่อวันที่ 30 มี.ค.2549 เวลากลางวัน จำเลยทั้ง 6 กับพวก ซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัด เรียกตัวเองว่า คาราวานคนจน เป็นผู้นำกลุ่มมวลชน ร่วมกันใช้ไมโครโฟนพร้อมลำโพงหลายตัว ประกาศให้ประชาชนประมาณ 1,000-3,000 คน มา ร่วมกับจำเลยทั้ง 6 กับพวก ทำการปิดล้อมอาคารเนชั่นทาวเวอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต และร่วมกัน กระทำความผิดตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป นำประชาชนมาทำการปิดล้อมทางเข้า-ออกของอาคาร ด้วยการร่วมกันใช้ไมโครโฟน โฆษณาประกาศบนหลังคารถบรรทุกขนาดเล็ก ให้ประชาชนดังกล่าว ปิดล้อมอาคารดังกล่าวข้างต้น เพื่อเรียกร้องให้ นายประเสริฐ ศรีสีบ, นายจักรกฤษ เพิ่มพูน และ นายภาคภูมิ เตมะสิริ ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ส่งตัวผู้สื่อข่าวที่รายงานข่าว ซึ่งกลุ่มของ จำเลยทั้งหมดกับพวกอ้างว่า หมิ่นเบี่ยงสูงออกมาพบ เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงที่ได้มีการตีพิมพ์ใน นสพ.คม ชัด ลึก ฉบับลงวันที่ 24 มี.ค. 2549 หากไม่ยินยอมตามข้อเรียกร้องดังกล่าว จำเลยกับ พวกจะทำการปิดล้อมอาคารดังกล่าวข้างต้น เพื่อไม่ให้บุคคลซึ่งทำงานในอาคาร เข้า-ออก อีกทั้ง พวกจำเลย ยังร่วมกันข่มขืนใจและขู่เข็ญ นายจักรกฤษ เพิ่มพูน ผู้เสียหายที่ 1 และ นายสุรัชย์ มู ฮาหมัด ผู้เสียหายที่ 2 กับพวกอีกประมาณ 211 คน ไม่สามารถเข้า-ออกอาคาร อันเป็นการหน่วง เนี่ยวกักขังให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ทำให้เกิดความกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต

ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งสองกับพวก และสำนักพิมพ์คม ชัด ลึก ตลอดจนผู้บริหารหนังสือพิมพ์ดังกล่าว จำต้องยอมกระทำตามข้อเรียกร้องของจำเลยทั้ง 6 กับพวก

ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์และจำเลยทั้ง 6 คน นำสืบแล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า วันเวลาเกิดเหตุตามฟ้องจำเลยทั้ง 6 คนร่วมกันชุมนุมปิดล้อมอาคารเนชั่นทาวเวอร์ โดยใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อเรียกร้องให้ผู้บริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก นำผู้สื่อข่าวที่ดีพิมพ์บทความหมิ่นพระบรมเดชานุภาพออกมายืนยันข้อเท็จจริง โดยเวลาต่อมาจำเลยทั้ง 6 คนและผู้บริหารหนังสือพิมพ์ได้พบและตกลงกันโดยหนังสือพิมพ์คมชัดลึกยินยอมออกประกาศข้อผิดพลาดการตีพิมพ์บทความจำเลยทั้ง 6 กับพวกจึงได้แยกย้ายกลับออกไป

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่าจำเลยทั้ง 6 กระทำผิดตามฟ้องหรือไม่โดยโจทก์มีนายจักรกฤษ เพิ่มพูน โจทก์ร่วม นายประเสริฐ ศรีสืบ, นายภาคภูมิ เตมะสิริ และพนักงานบริษัทเนชั่นฯ ผู้เสียหายในคดีนี้อีกจำนวนหนึ่งและเจ้าหน้าที่ตำรวจสน.บางนา 2 นาย ซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์การชุมนุมดังกล่าว เบิกความทำนองเดียวกันว่าในการชุมนุมมีการใช้เครื่องขยายเสียงประกาศให้ประชาชนมารวมตัวชุมนุมที่บริเวณหน้าอาคารเนชั่นทาวเวอร์ จนพนักงานไม่สามารถเข้าออกได้ ซึ่งแม้ว่าพยานโจทก์จะมีจำนวนมาก แต่ก็เบิกความไปทำนองเดียวกัน สอดคล้องต้องกันในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและภาพนิ่งรวมทั้งภาพและเสียงเคลื่อนไหวต่อเนื่องที่ถูกบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ขณะที่พยานโจทก์ก็เป็นผู้ประสบเหตุด้วยตนเอง จึงน่าเชื่อว่าพยานโจทก์ไม่ได้ปรักปรำหรือปรุงแต่งข้อเท็จจริงขึ้นเพื่อให้จำเลยรับโทษ

ขณะเดียวกันการชุมนุมยังปรากฏว่ามีการใช้เครื่องขยายเสียงประกาศปราศรัยให้การชุมนุมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อให้ผู้บริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึกส่งตัวผู้สื่อข่าวยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบทความ ซึ่งแสดงให้เห็นเจตนาของพวกจำเลยว่าต้องการขู่บังคับให้ผู้เสียหายทำตามข้อเรียกร้องของกลุ่มจำเลย โดยการปิดล้อมทำให้พนักงานไม่สามารถเข้า-ออก ได้ตามปกติ จนกระทั่งผู้บริหารหนังสือพิมพ์ได้นำตัวผู้สื่อข่าวมายืนยันข้อเท็จจริง พร้อมลงประกาศที่ผู้บริหารหนังสือพิมพ์และจำเลยทั้ง 6 ตกลงร่วมกัน

ส่วนที่จำเลยทั้ง 6 เบิกความเป็นพยานด้วยตนเองว่า การชุมนุมไม่ได้มีการนัดหมายล่วงหน้าและไม่ได้ปิดล้อมทางเข้า-ออก แต่การชุมนุมเพียงส่งผลให้พนักงานเข้า-ออกไม่ได้โดยสะดวก ส่วนการที่หนังสือพิมพ์คมชัดลึกยอมรับข้อผิดพลาดยอมตีพิมพ์บทความและงดการนำเสนอข่าวเป็นเวลา 5 วัน ตามที่ผู้บริหารหนังสือพิมพ์และจำเลยทั้ง 6 ตกลงร่วมกันก็เกิดขึ้นโดยไม่ได้มีการ

ชมชู้แต่อย่างใดนั้น ศาลเห็นว่าจำเลยทั้ง 6 กับพวกจัดชุมนุมในสถานที่ส่วนบุคคล ซึ่งเป็น บริษัทเอกชนโดยคาดหมายอยู่แล้วว่าจะมีการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิบุคคลอื่น ซึ่ง กฎหมายก็ให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลไว้

ดังนั้น การชุมนุมดังกล่าวจึงไม่ใช่การใช้สิทธิชุมนุมโดยสงบตามกฎหมาย ส่วนเหตุที่ว่ามีการหมิ่น สถาบันนั้นหากปรากฏว่ามีกรกระทำใดเกิดขึ้น สามารถที่จะใช้วิถีทางกระบวนการยุติธรรม ดำเนินการได้ แต่การกระทำของพวกจำเลยไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางดังกล่าว พยานจำเลยจึงเป็น เพียงการกล่าวอ้างลอย ๆ ไม่อาจหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ จำเลยจึงมีความผิดฐานข่มขืน ใจผู้อื่นฯ และกักขังหน่วงเหนี่ยวฯ โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตราย

ส่วนความผิดการใช้เครื่องขยายเสียงตาม พ.ร.บ.ควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องกระจายเสียง พ.ศ. 2493 นั้น โจทก์มีผู้เสียหายหลายปาก ซึ่งเป็นประจักษ์พยานเบิกความการชุมนุมดังกล่าวมี การใช้เครื่องขยายเสียงและชั้นพิจารณาคดีผู้เสียหายยังสามารถชี้ตัวจำเลยได้ถูกต้อง ขณะที่ โจทก์ยังมีเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตบางนา ซึ่งรับผิดชอบการขออนุญาตใช้เครื่องขยายเสียงเบิก ความสอดคล้องต้องกันว่า ในวันเกิดเหตุพวกจำเลยไม่ได้ขออนุญาตใช้เครื่องขยายเสียง ดังนั้น การกระทำของพวกจำเลยจึงเป็นความผิดฐานใช้เครื่องขยายเสียงโดยไม่ได้รับอนุญาต เชื่อว่า พยานโจทก์ได้เบิกความอย่างที่รู้เห็นตามหน้าที่จึงไม่มีเหตุปรับจำเลยให้ต้องได้รับโทษ

พิพากษาว่าจำเลยที่ 1-6 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 วรรคหนึ่งและสอง และมาตรา 310 ทวิประกอบมาตรา 83 และพ.ร.บ.ควบคุมการโฆษณาฯ ซึ่งการกระทำของพวก จำเลยเป็นความผิดหลายกรรมให้เรียกกระทงลงโทษ จำคุกคนละ 3 ปี และ ปรับคนละ 180 บาท แต่ชั้นพิจารณาคำเบิกความของจำเลย มีประโยชน์อยู่บ้างเห็นควรลดโทษให้ 1 ใน 3 ให้จำคุก จำเลยทั้ง 6 คนละ 2 ปี ซึ่งคำเบิกความของ จำเลยที่ 2 และ 5 มีประโยชน์ต่อการพิจารณา ความผิดตามพ.ร.บ.ควบคุมการโฆษณาฯ จึงลดโทษค่าปรับ ให้ 1 ใน 3 เหลือคนละ 120 บาท

ภายหลังฟังคำพิพากษาแล้ว ทนายความของนายคำตากับพวก ได้ยื่นหลักทรัพย์เป็นเงินสด คน ละ 1 แสนบาทขอประกันตัว

ด้านน.ส.กันตา กำลิ่งเอก ทนายความของนายจักร์กฤษ ผู้เสียหาย กล่าวว่า อัตราโทษที่ศาล พิพากษาจำคุกจำเลยคนละ 3 ปี ฐานข่มขืนใจฯ ถือว่าเป็นโทษสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ซึ่งฝ่ายของผู้เสียหายจะมีการยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลไม่ลดโทษหรือไม่ ต้องรอหารือกันต่อไป

ส่วนนายความของนายคำตากับพวก ทั้ง 6 คน กล่าวว่า จะใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์ตามกฎหมายต่อไป โดยขอให้ศาลลดโทษเหลือเพียงแค่การรอลงอาญา ขณะที่การยื่นอุทธรณ์จะมีเวลา 30 วัน

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า วันนี้มีกลุ่มญาติและกลุ่มเสื้อแดงประมาณ 20 คน ซึ่งนำโดยนายจรัล ดิษฐาอภิชัย 1 ในแกนนำ นปช. ได้เดินทางมาให้กำลังใจนายคำตากับพวกด้วย

แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9520000145332>
[2012, May 7].

เพราะ "มนุษย์ไม่ได้กินแกลบ"

โดย นิธิ เอียวศรีวงศ์ มติชนรายวัน วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10418

ผมเห็นใจคุณประชัย เลี้ยวไพร่ตบนั้นครับ ที่ถูก "ข่าว" (ซึ่งตำรวจไม่ยอมรับว่าเป็นทางการ) ลือว่า อาจถูกชดทอดว่าเกี่ยวข้องกับคดี "คาร์บอนบับ"

เพราะทุกคนในเมืองไทย (หรืออาจรวมมหาอำนาจต่างชาติด้วย) ก็อาจถูกชดทอดได้ทั้งนั้น ชะตาชีวิตของทุกคน แขนงไว้กับคำสารภาพของจำเลยคนเดียว

ด้วยเหตุผลที่ไม่มีใครอธิบายได้ (นอกจากคุณประชัยเพียงคนเดียว) คุณประชัยตัดสินใจร่วมลงทุนในพรรคประชาราช (ซึ่งโดยศัพท์แล้ว ไม่รู้จะแปลว่าอะไรดี) และดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรค ใครๆ ก็รู้ว่าพรรคนี้เป็นพรรคฝ่ายค้านคุณทักษิณแน่ คุณประชัยจึงเอาตัวไปวางไว้ในที่ซึ่งประกาศตัวอย่างชัดเจนว่า เป็นศัตรูของเหยื่อ "คาร์บอนบับ"

คนอื่น ๆ อีกมากที่ไม่ได้ไปเป็นสมาชิกพรรคใดทั้งสิ้น แต่ประกาศชัดเจนว่าไม่เอาคุณทักษิณ ย่อมขึ้นไปยืนในจุดเดียวกับคุณประชัย และอาจถูก "ข่าว" ลือทำนองเดียวกันได้

แล้วแต่จำเลยจะลิขิตให้เป็นไป

คนที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทยเวลานี้ ผมจึงไม่เห็นใครเกินจำเลยไปได้ คนที่ประกาศตัว

ต่อต้านคุณทักษิณก็ตาม ระบบบทักษิณก็ตาม จึงพากันร้อนท้องไปทั่วด้วยความกลัวพี่จ๋า
ไม่ว่าจะได้กินปูนหรือไม่ก็ตาม

จ่ายักษ์นั้นเป็นจ่าก็จริง แต่ก็เป็นยักษ์ด้วย มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ผิดแผกจากจ่าอื่นๆ ใน
กองทัพไทย อย่างน้อยตะแก็ก็เป็นยักษ์ในคดี "คาร์บอมบ์" ของตำรวจเวลานี้ เพราะอะไร
ต่อมิอะไรที่ตำรวจรู้ ก็ล้วนมาจากยักษ์ตนนี้ทั้งนั้น หลักฐานอะไรที่ตะแก็รายงานไว้ ก็ยังหา
ไม่ได้สักชิ้น ไม่วารถปิดข้อลับรอนซ์, หรือจรวดอาร์พีจี, แดงการณณ์ฉบับที่หนึ่งของคณะ
ปฏิวัติ, หรือหลักฐานอื่นใดซึ่งควรจะค้นได้ในเคหสถานของคนที่ตะแก็ขัดทอดถึง แม้แต่
เป้าหมายของ "คาร์บอมบ์" คืออะไรแน่ ก็เพิ่งรู้จากตะแก็เอง

แต่ความเป็นยักษ์ของพี่จ๋านั้นมีเหนือกว่านี้มากนัก

แก็เป็นจ่าคนเดียวในกองทัพไทย (ซึ่งมีประสบการณ์การทำรัฐประหารสูงที่สุดในโลก) ที่
ผู้นำรัฐประหาร ต้องบอกแผนการให้รู้โดยละเอียด ต้องบอกแม้แต่ว่าได้ร่างแก็การณณ์ไว้
แล้วหรือยัง จะให้ตำแหน่งรัฐมนตรีแก่ใครเป็นบำเหน็จ

แม้แต่แผนการสังหารผู้นำรัฐบาล (ในฐานะบุคคลคณะครับ ไม่ใช่สถาบันของชาติแน่ เพราะ
ไม่มีใครคิดทำลายตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) ก็ต้องรายงานให้พี่จ๋าทุกชั้นทุกตอน ระเบิดไม่
สำเร็จ ก็ถล่มด้วยอาร์พีจี ไม่สำเร็จอีกก็ปฏิวัติ "แม่ง" มันเสียเลย

เรื่องทางการทหารนี่ผมถือว่าเกินสติปัญญาผมจะเข้าใจได้ครับ เช่นการเรียงลำดับ
ก่อนหลังของปฏิบัติการตามที่พี่จ๋าทักเล่านี้ ผมรู้สึกว่ามันน่าจะกลับขั้นตอนกันนะครับ
ถ้า "ปฏิวัติ" ง่ายเหมือนยิงอาร์พีจีเช่นนี้ ก็น่าจะมาก่อนไม่ใช่หรือครับ แต่ถ้าทำไม่ได้ง่าย ๆ
จึงน่าจะค่อยคิดถึงการถล่มด้วยอาร์พีจี ซึ่งหวังผลได้มากกว่าระเบิด และก่อให้เกิดความ
เสียหายแก่ชีวิตคนที่ไม่เกี่ยวข้องน้อยกว่า

แต่ที่เขาเริ่มกันที่ปฏิบัติการ ซึ่งไม่แน่เลยว่าคนที่เขาหมายชีวิตจะถึงตายได้จริง (มีฝรั่งคน
หนึ่งเขียนจดหมายบอกหนังสือพิมพ์ฝรั่งฉบับหนึ่งว่า ใน ค.ศ.1998 มีการใช้ระเบิด มุ่ง
สังหารหัวหน้ามาเฟียคนหนึ่งในอิตาลี ใช้ระเบิดถึง 500 ก.ก. แต่หมอนั้นไม่ตายทันที ไป
ตายโรงพยาบาล ฉะนั้นระเบิดระดับที่พบในรถแดวูจึงแทบไม่เกิดผลแก่เป้าหมายซึ่งนั่งใน
รถกันกระสุนสักเท่าไร) คงเป็นเหตุผลทางการทหารซึ่งคนอย่างผมไม่มีวันเข้าใจได้เลย

อย่างไรก็ตาม คำว่า "ปฏิวัติ" ซึ่งหลุดจากปากของยักษ์ตนนี้ ให้ประโยชน์ทางการเมืองแก่

รัฐบาลรักษาการไม่น้อยเลย

ผู้นำรัฐบาลเองปลุกกระแสต่อต้านรัฐประหาร (ทั้งโดยอาวุธ หรือโดยการประท้วง, ทั้งผ่านข่าวเปิดเผย หรือข่าวซุบซิบ) มานานแล้ว แต่ปลุกไม่ขึ้น เพราะกลืนไม่ให้ คือกไม่มีที่ท่าที่จะคิดไปอย่างนั้นได้ ส่วนการรัฐประหารด้วยการอ่านรัฐธรรมนูญแบบ "มั่ว" กลับมีคนเห็นด้วยมาก

คำ "ปฏิวัติ" ของพี่จ๋าจึงทำให้กระแสมีความเป็นรูปธรรมขึ้น ด้วยความหวังว่าคนที่ไม่เอาทักษิณทั้งหลายจะผงะ เพราะการไม่เอาทักษิณไม่ได้แปลว่าไม่เอารัฐธรรมนูญ แต่อาจเป็นด้วยผงะไม่แรงพอกระมัง รัฐมนตรีจึงต้องออกมาเรียกร้องให้ช่วยกันรักษาระบอบประชาธิปไตยจากการรัฐประหาร คราวนี้เรียกร้องโดยไม่ต้องกรีดน้ำตา (ซึ่งไม่เคยไหลให้แก่วิตคนไทยที่สูญเสียไปโดยไม่จำเป็นภายใต้ระบอบทักษิณกว่า 3,000 ศพ... อ้าว) จะเลือกอะไร ระหว่างระบอบทักษิณกับระบอบรัฐประหาร

คราวนี้จะสมประสงค์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับจำยกษ์ว่า พี่จ๋าแกเป็นยักษ์ของประชาชนด้วยหรือไม่ ถ้าเป็นกระแสต่อต้านคุณทักษิณ ก็อาจเบาบางลง แต่ถ้าไม่เป็นยักษ์ของใครนอกจากตำรวจ กระแสต่อต้านก็ยังมีเหมือนเดิม มีแต่จะแรงขึ้น และคลื่นเหียนมากขึ้นเท่านั้น

อันที่จริง นับตั้งแต่รัฐสมัยใหม่รวบอำนาจมากมัวไว้ในมือหมด เครื่องมือที่รัฐสมัยใหม่ ใช้เพื่อเรียกความยินยอมจากประชาชน ก็คือศัตรูแห่งชาติ ต่างฝ่ายต่างสมมุติศัตรูแห่งชาติขึ้นมาคุกคามตน แล้วก็ปลุกกระดมให้ประชาชน สละซึ่งสิทธิเสรีภาพนานาประการ เพื่อร่วมกันต่อสู้ภัยคุกคามที่มาจากศัตรูแห่งชาติ

สิ้นสงครามเย็น เกิดสภาพมหาอำนาจเดี่ยว รัฐสมัยใหม่จะรวบอำนาจไว้ได้อย่างไร โชคดีที่ปฏิบัติการของฝ่ายต่อต้านใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือ จึงทำให้รัฐทั้งหลายได้ศัตรูแห่งชาติใหม่ไว้ต่อสู้ นั่นคือการก่อการร้าย

แต่ภัยอันตรายที่ผู้คนรับการก่อการร้ายไม่ได้ก็คือ ผู้ก่อการร้ายปฏิบัติการโดยไม่เลือกเหยื่อ ถ้าหมายหัวเหยื่อกันจะๆ เช่นนี้ น่าจะเรียกว่าการลอบสังหาร อันเป็นสิ่งที่ทำกันมาแต่สมัยพระเจ้าเหา

ที่สำคัญกว่าจะเรียกว่าอะไรก็คือ ปลุกกระดมใครว่าเป็นศัตรูแห่งชาติไม่ได้ เป็นวิธีการเมืองที่

สกปรก ไม่น่าสนับสนุน และไม่น่าปล่อยให้เกิดขึ้น แต่อย่า... อย่าเพิ่งรวบอำนาจไปยึดไว้
อย่างที่เคยทำมา เพราะผู้ก่อการร้ายกลุ่มนี้ไม่ได้มุ่งประทุษร้ายใครเท่ากับผู้นำ

ฉะนั้น ตอนนี้เสียงเรียกร้องว่าอย่าวิจารณ์จะทำให้สับสนก็ตาม, ระวังละเมิดกฎหมายก็
ตาม, ทำให้ถูกกดดันก็ตาม จึงไม่มีใครฟัง เพราะชาวใหญ่นานาชาติ จะห้ามไม่ให้มีปฏิริยาที่
เป็นอิสระของตนเอง จนกว่าจะกดปุ่ม คงไม่ได้ นี่เป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่ง
ไม่มีใครเห็นว่าตัวถูกคุกคามถึงขนาดที่จะต้องสละมันทิ้งไปเสีย

เมื่อ 56 ปีมาแล้ว ศรีบูรพาได้เขียนบทความในชื่อว่า "มนุษย์ไม่ได้กินแกลบ" น่าจะเป็นชื่อ
เรื่องที่น่าสยดสยองกว่า จะใช้ในเมืองไทยหลังจากครึ่งศตวรรษได้ผ่านไปแล้ว แต่น่า
ประหลาดที่ยังใช้ได้ดื้ออยู่

หน้า 6

แหล่งที่มา : <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q3/2006september18p1.htm> [2013,
Mar 4]

มีอบชนมีอบ ครั้งที่ 2 ในรอบ 3 วัน เจ็บจนต้องส่งโรงพยาบาล

Tue, 2006-08-22 01:00

ประชาไท - 22 ส.ค.49 หลังจาก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รักษาการนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิด
"อุทยานเรียนรู้เสมือน" หรือ "Digital TK park" เมื่อเวลา 15.00-16.00 น. ของวันที่ 21 ส.ค. ณ ส่วน
บริการ ชั้น 8 โซน D อาคารเซ็นทรัลเวสต์ แล้วก็ได้หลบกลุ่มผู้ชุมนุมต่อต้านที่รออยู่บริเวณทางลง
โดยใช้ทางออกด้านหลัง และให้เจ้าหน้าที่กันไม่ให้รถของสื่อมวลชนติดตาม

อย่างไรก็ตาม ระหว่างที่สื่อมวลชนวิ่งออกมาขึ้นรถบริเวณด้านหลังติดกับวัดปทุมวนาราม กลุ่ม
ต่อต้านพ.ต.ท.ทักษิณ ได้วิ่งตามมาและตะโกนขับไล่ พ.ต.ท.ทักษิณ โดยที่กลุ่มหนูน พ.ต.ท.ทักษิณก็
วิ่งตามออกมาเช่นกันและเข้าล้อมกลุ่มต่อต้านซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าไว้ ทำให้ทั้งสองฝ่ายทะเลาะและ
มีการปะทะกันขึ้น

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้บาดเจ็บจนต้องถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลตำรวจ 3 ราย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตรวจชั้นผู้ใหญ่สั่งการทางวิทยุสื่อสารว่า ถ้าพบเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มด้านและหนูน ให้จับตัวส่งสถานีตำรวจทุกคนเพื่อสอบสวน

ผู้บาดเจ็บ 3 คน ถูกส่งตัวมาที่โรงพยาบาลตำรวจ ประกอบด้วย น.ส.วศุพร บุญมี นายอิทธิพล ศรีวิเศษกุล และนายขวัญชัย จัยมณี โดยน.ส.วศุพร กล่าวว่า ได้ถูกชายฉกรรจ์ตรงเข้ามาชกต่อยบริเวณโหนกแก้มด้านขวา ขณะกำลังจะเข้าไปช่วยนายอิทธิพล อายุ 70 ปี ซึ่งถูกรุมทำร้ายบาดเจ็บสาหัสจนเสียหลักล้มหัวกระแทกพื้น แพทย์ได้ทำการเย็บแผลให้ 2 เข็ม

น.ส.วศุพรเล่าเหตุการณ์ต่อว่า ก่อนเกิดเหตุกลุ่มผู้สนับสนุนนายกรัฐมนตรียุบายามพูดคุยอยู่ตลอดเวลา ยืนยันว่า มาครั้งนี้เพื่อแสดงจุดยืนเท่านั้นและจะมีการเคลื่อนไหวต่อไป อีกทั้งจะเข้าแจ้งความดำเนินคดีให้ถึงที่สุด

ด้าน พ.ต.อ.มานิต วงศ์สมบุญ รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล 6 เปิดเผยความคืบหน้าผู้ต่อต้านและสนับสนุนระบบทักษิณที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทในห้างเซ็นทรัลเวิลด์ว่า มีผู้ก่อเหตุรุนแรงถูกควบคุมตัวมาที่สถานีตำรวจนครบาลปทุมวันคือ นายวิชัย เอื้อศิริพันธ์ และนายฤทธิณรงค์ ลิขิตประเสริฐ ซึ่งเป็นผู้คัดค้านระบบทักษิณ เบื้องต้นแจ้งข้อหาส่งเสียงอื้ออึงในที่สาธารณะสร้างความเดือดร้อนและรำคาญให้ผู้อื่นแต่ทั้ง 2 คนปฏิเสธข้อหาโดยระบุเป็นการแสดงออกตามรัฐธรรมนูญจึงขอสู้คดีในชั้นศาล ขณะนี้นายการุณ ไสงาม รักษาการ ส.ว.บุรีรัมย์ได้เสนอตัวเป็นทนายให้กับทั้ง 2 คน

ส่วนนายมงคล บุญเต็ม อายุประมาณ 19 ปี ให้ปากคำโดยระบุว่า ไม่พอใจที่มีการต่อว่านายกรัฐมนตรียิ่งเข้าทำร้ายร่างกายผู้อื่น แต่เจ้าหน้าที่เสียหายไม่ได้ ทั้งนี้เบื้องต้นเจ้าหน้าที่แจ้งข้อหาทำร้ายร่างกายและกำลังตามตัวผู้เสียหายอย่างไรก็ตามตำรวจสอบปากคำทั้ง 3 คนเสร็จแล้วก็จะปล่อยตัวกลับบ้าน

ภายหลังเหตุการณ์ นายเมธา มาสขาว ผู้ประสานงานคณะทำงานปกป้องนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและประสานศูนย์ประสานงานเยาวชนเพื่อประชาธิปไตย (YPD) กล่าวว่า เหตุการณ์ที่หน้าเซ็นทรัลเวิลด์พลาซ่าเริ่มรุนแรงขึ้นเรื่อยๆต่อจากเหตุการณ์ที่สยามพารากอนซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ชัดเจนของจลาจลทางการเมือง ภายใต้การบงการของอำนาจรัฐ

คณะทำงานปกป้องนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนขอประณามเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้น ซึ่งเลวร้าย และเริ่มรุนแรงเทียบเท่า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ยังเลือกปฏิบัติเหมือนที่ 3 จังหวัดภาคใต้โดนเลือกปฏิบัติ เหตุการณ์นี้จึงสมควรประณาม 3 ฝ่ายคือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ตัวปัญหา ไม่ยอมลาออก สอง สน.ปทุมวันที่เลือกปฏิบัติและไม่สามารถระงับเหตุรุนแรงได้ และสามารถกลุ่มคนที่รับใช้ระบอบทักษิณโดยการก่อสถานการณ์ความรุนแรงกับฝ่ายตรงข้าม ซึ่งปรากฏว่าบางคนเป็น หัวคะแนน บางคนเป็นคนที่กดดันหน้าศาลซึ่งถูกภาคทัณฑ์ไว้

เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องจับและนำมาสอบสวนตามกระบวนการยุติธรรม เพราะถ้ามีการเลือกปฏิบัติ และสนับสนุนให้มีการคุกคามที่ชัดเจนต่อไปจะนำไปสู่เงื่อนไขของความรุนแรงแบบตีกลับเหมือนที่ประชาชนถูกกดขี่สมัยเผด็จการจนเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น

นอกจากนี้ยังกล่าวด้วยว่า พรรคการเมืองทุกพรรค นักการเมืองทุกคน ต้องบอยคอตเรื่องนี้ อายายอมให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะสิทธิในการแสดงออกทางการเมืองเช่นนี้ใจกลาง กรุงเทพมหานครอีกเด็ดขาด เรื่องนี้องค์กรสิทธิกำลังหารือกันเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติ เพื่อรณรงค์สิทธิมนุษยชนในระดับนโยบายเร็วๆ นี้

เหตุการณ์ปะทะกันครั้งนี้ เป็นครั้งที่ 2 หลังจากเหตุการณ์ครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 19 ส.ค. ในช่วงที่ พ.ต.ท.ทักษิณ เดินทางไปเปิดนิทรรศการหนังสือและวิดิทัศน์เฉลิมพระเกียรติ ณ ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน โดยเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยติดตามตัว พ.ต.ท.ทักษิณ ได้ทำร้ายประชาชนที่ตะโกนขับไล่

แหล่งที่มา : <http://prachatai.com/journal/2006/08/9387> [2012, May 10]

เปิด จ.ม.โต้ตอบ ทักษิณ-บุช

มติชนรายวัน วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10350

Office of the Prime Minister,
Government House,
BANGKOK.

23 June B.E. 2549 (2006)

Dear Mr. President,

I write to you on the basis of my high personal regard for you and for your leadership to explain the current political situation in Thailand, where I recently assumed responsibilities as caretaker Prime Minister. It is my goal to prepare the best possible democratic path for the next government following new national elections this fall.

There has been a threat to democracy in Thailand since early this year. Key democratic institutions, such as elections and the observance of Constitutional limitations on government, have been repeatedly undermined by interests that depend on creating chaos and mounting street demonstrations in Bangkok as a means to acquire political power that they cannot gain through winning elections. Having failed to provoke violence and disorder, my opponents are now attempting various extra-Constitutional tactics to co-opt the will of the people. If our democratic institutions prove strong over the next several months, these too will be unsuccessful.

On April 2nd, my Party, Thai Rak Thai, won a convincing majority in country-wide elections. Having led Thailand's government for over five years and won decisive victories in two previous national elections, I was confident of strong popular support and the voters confirmed that view. My political opponents, because they knew they would again lose, boycotted the April elections and left the political situation in Thailand in deadlock. With the imminent celebration of the 60th Anniversary of our King's coronation, I could not responsibly allow this political stalemate to mar this historic occasion. In order to restore calm so that preparations for the royal celebration could proceed, I stepped aside to take a leave of absence, assigning my Deputy Prime Minister with acting executive responsibilities.

In keeping with their independent status, Thai courts have since annulled the April elections on technical considerations and ruled that a new national vote be scheduled, probably in mid-October. Most objective observers believe that my Party will again receive the people's mandate to form a government. In the meantime, I could not allow my country to drift without leadership. Our on-going war on terror must be prosecuted, our economy must be managed, and the basic functions of government must be carried out. For these reasons, I have heeded the calls of many Thais - both within my Party and among the opposition as well - to resume an active role as caretaker Prime Minister.

During this period, I want to assure you that I will take steps to help get the country ready for free and fair elections, and to work to shift the national debate from one that is emotionally charged to one that reasonably discusses the central questions of Thailand's future, including whether the country's political governance will be decided through the ballot box or in the street. The answer to that question, Mr. President, will have an important impact on the future course of democracy in Asia. I know that you agree with me that the rule of law and Constitutional order in Thailand and in Asia more broadly must prevail over demagoguery and mob action.

Finally, Mr. President, please accept my enduring confidence that the relationship between Thailand and the United States, based on shared democratic values and vital national interests, will only grow in the months and years ahead.

Yours sincerely,

(Thaksin Shinawatra)
Prime Minister of Thailand

หมายเหตุ - หลังจากที่นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ รักษาการ ส.ว.นครราชสีมา ได้ออกมาเปิดเผยว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ส่งจดหมายถึงนายจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ประธานาธิบดี สหรัฐ เกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองไทย โดยตั้งข้อสังเกตและสงสัยว่าเนื้อหาในจดหมายดังกล่าว เป็นการสร้างความเสียหายแก่ประเทศไทยหรือไม่ รวมทั้งมีการพาดพิงถึงผู้มีบาบมีนอกรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น "มติชน" ขอเสนอรายละเอียดของจดหมายที่นายกรัฐมนตรีของไทยส่งถึงผู้นำสหรัฐ และจดหมายที่ผู้นำสหรัฐตอบกลับมา

จดหมาย พ.ต.ท.ทักษิณถึง"บุช"

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล

กรุงเทพมหานคร

23 มิถุนายน 2549 (2006)

เรียนท่านประธานาธิบดี

ข้าพเจ้าเขียนจดหมายมายังท่านบนพื้นฐานของความนับถือเป็นการส่วนตัวที่มีต่อท่าน ประธานาธิบดีและต่อภาวะผู้นำของท่าน เพื่อใช้โอกาสนี้อธิบายถึงสถานการณ์การเมืองปัจจุบันในประเทศไทย ซึ่งข้าพเจ้าได้กลับมารับผิดชอบเมื่อเร็วๆ นี้ในฐานะรักษาการนายกรัฐมนตรี เป้าหมายของข้าพเจ้าก็คือเพื่อเตรียมการตามแนวทางประชาธิปไตยให้ดีที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับให้รัฐบาลชุดต่อไป ที่จะมีขึ้นหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปในปลายปีนี้

นับตั้งแต่ต้นปีนี้เป็นต้นมาได้เกิดมีภัยคุกคามต่อประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทย สถาบันหลักของประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง และธรรมเนียมปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยข้อจำกัดของรัฐบาล ได้ถูกทำลายลงแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่าโดยกลุ่มผลประโยชน์ที่ต้องพึ่งพาการสร้างความปลอดภัย และการชุมนุมประท้วงตามท้องถนนในกรุงเทพฯ เป็นวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองที่กลุ่มเหล่านี้ ไม่อาจได้รับด้วยการได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง เนื่องจากล้มเหลวในอันที่จะกระพือให้เกิดความรุนแรงและความปั่นป่วนขึ้นมาได้ ฝ่ายตรงกันข้ามของข้าพเจ้าในเวลานี้ ก็กำลังพยายามหันมาใช้ยุทธวิธีนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญหลายรูปแบบ เพื่อบิดเบือนเจตนารมณ์ของประชาชน หากสถาบันประชาธิปไตยของเรามีความเข้มแข็งจริงในช่วงอีกหลายเดือนต่อไปนี้แล้ว ความพยายามดังกล่าวเหล่านี้ก็คงล้มเหลวไปด้วยเช่นเดียวกัน

ในวันที่ 2 เมษายน ไทยรักไทย พรรคการเมืองของข้าพเจ้า ได้ชัยชนะได้รับเสียงข้างมากอย่างน่าพอใจ ในการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการสนับสนุนจากความนิยมชมชอบอย่างแรงกล้า เนื่องจากได้ทำหน้าที่ผู้นำรัฐบาลไทยมาเป็นเวลากว่า 5 ปี และได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดในการเลือกตั้ง 2 ครั้งก่อนหน้านี้ และผู้มีสิทธิออกเสียงก็ตอกย้ำพรรคชนะดังกล่าวนั้นของข้าพเจ้า ฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองของข้าพเจ้าบอยคอตการเลือกตั้ง ในเดือนเมษายน เพราะพวกเขาเชื่อว่า จะได้รับความพ่ายแพ้อีกครั้ง ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์ทางการเมืองในไทย อยู่ในสภาพชะงักงัน ข้าพเจ้าไม่อาจปล่อยให้สภาวะชะงักงันทางการเมืองดังกล่าว ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อวโรกาสอันเป็นประวัติศาสตร์ อันเนื่องมาจากวาระเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกำลังใกล้จะมาถึงได้ เพื่อให้เกิดความสงบขึ้นอีกครั้งและเปิดโอกาสให้การเตรียมงานพระราชพิธีเฉลิมฉลองดังกล่าวดำเนินต่อไปได้ ข้าพเจ้าจึงถอยออกมาโดยการลาพักจากการปฏิบัติหน้าที่ มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีของข้าพเจ้ารักษาการบริหารแทน

ในการรักษาสถานภาพความเป็นอิสระของตน ศาลไทยได้ประกาศให้การเลือกตั้งเมื่อเดือนเมษายนเป็นโมฆะ ด้วยข้อพิจารณาเชิงเทคนิค และมีคำสั่งให้จัดการเลือกตั้งใหม่ขึ้นอีกครั้ง ที่อาจจะเป็นในราวกลางเดือนตุลาคมนี้ นักสังเกตการณ์ที่เป็นกลางส่วนใหญ่เชื่อว่า พรรคการเมืองของข้าพเจ้าจะได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนอีกครั้งหนึ่ง ให้จัดตั้งรัฐบาล ในระหว่างช่วงเวลานั้น ข้าพเจ้าไม่อาจปล่อยให้ประเทศของข้าพเจ้าถดถอยต่อไปโดยไร้ผู้นำ การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของเราจำเป็นต้องดำเนินไป เศรษฐกิจของเราจำเป็นต้องได้รับการบริหารจัดการ และภารกิจพื้นฐานของรัฐบาลต้องดำเนินต่อไป ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าได้ดำเนินการตามคำเรียกร้องของคนไทยหลายคน ทั้งในพรรคของข้าพเจ้าเองและในหมู่พรรคการเมืองฝ่ายค้านด้วยเช่นเดียวกัน เพื่อเข้ารับหน้าที่อีกครั้งหนึ่งในฐานะรักษาการนายกรัฐมนตรี

ระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะให้ความมั่นใจต่อท่านว่า ข้าพเจ้าจะดำเนินขั้นตอนต่างๆ เพื่อช่วยให้ประเทศนี้มีความพร้อมสำหรับการเลือกตั้งที่เป็นเสรีและยุติธรรม และจะทำงานเพื่อเปลี่ยนแปลงการถกเถียงโต้แย้งกันในระดับชาติจากการถกเถียงกัน ด้วยข้อกล่าวหาที่เต็มไปด้วยอารมณ์เป็นการถกเถียงหาหรือกันด้วยเหตุผลว่าด้วยปัญหาที่เป็นหัวใจสำคัญ คือเรื่องอนาคตของประเทศไทย ซึ่งรวมถึงประเด็นที่ว่า การเมืองการปกครองของประเทศนี้ควรจะถูกตัดสินชี้ขาดกันด้วยการลงคะแนนเสียงในหีบบัตรเลือกตั้ง หรือด้วยการประท้วงตามท้องถนน คำตอบของคำถามดังกล่าวนี้จะมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อเส้นทางประชาธิปไตยในเอเชียในอนาคต ข้าพเจ้ารู้ว่าท่านประธานาธิบดีคงเห็นพ้องกับข้าพเจ้าที่ว่า การปกครองโดยกฎหมาย และรัฐธรรมนูญทั้งในไทยและในเอเชียโดยรวมจำเป็นต้องได้รับชัยชนะเหนือการกระทำของมือบอดและการปลุกกระดมทั้งหลาย

ในท้ายที่สุดนี้ ท่านประธานาธิบดีโอบามาได้รับความมั่นใจไม่มีที่สิ้นสุดของข้าพเจ้าไว้เถิดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทย และสหรัฐอเมริกาบนพื้นฐานของค่านิยมประชาธิปไตยร่วมกันและผลประโยชน์สำคัญระดับชาติร่วมกัน จะเติบโตใหญ่ต่อไปในอนาคต

ขอแสดงความนับถือ

(ลายเซ็น)

(พ.ต.ท.) ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทย

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

July 3, 2006

His Excellency
Thaksin Shinawatra
Prime Minister of the Kingdom of Thailand
Bangkok

Mr. Prime Minister:

Thank you for your letter, and your optimism about the road ahead in Thailand. The United States has watched events in your country with some concern, and as an ally and a friend it is my sincere hope that all parties can find a way forward that respects the great achievements of Thai democracy and sees a fully vested government up and running in Bangkok as soon as possible.

Our two nations' friendship remains strong, and I appreciate your assurance that our good cooperation on issues of vital importance to us both will continue. Free and open political systems can be unpredictable, but the Thai people are resilient and Thai democracy is strong, and I know that your country will emerge from the current situation with a renewed focus on that which makes Thailand great.

Sincerely,

George W. Bush

จดหมาย"บุช"ตอบ"ทักษิณ"

ทำเนียบขาว

วอชิงตัน

3 กรกฎาคม 2006

ฯพณฯ ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย

กรุงเทพฯ

ท่านนายกรัฐมนตรี

ขอขอบคุณสำหรับจดหมายของท่าน และความคาดหวังในทางที่ดีเกี่ยวกับเส้นทางในอนาคตของประเทศไทย สหรัฐอเมริกาได้จับตามองเหตุการณ์ในประเทศของท่านด้วยความกังวลอยู่บางส่วน และในฐานะพันธมิตรและมิตรประเทศ ข้าพเจ้าขอแสดงความหวังอย่างจริงจังว่าทุกฝ่ายจะสามารถพบหนทางที่จะก้าวไปข้างหน้า อันเป็นหนทางที่จะเคารพต่อความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของประชาธิปไตยไทยในอดีตที่ผ่านมา และได้เห็นการจัดตั้งรัฐบาลที่มีอำนาจเต็มขึ้นมาปกครองประเทศได้ในเวลาอันรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ความเป็นมิตรระหว่างประเทศทั้งสองของเรายังคงเข้มแข็ง และข้าพเจ้าขอชื่นชมคำรับประกันของท่าน ต่อความร่วมมืออันดีระหว่างเรา ในประเด็นที่มีความสำคัญๆ อย่างยิ่งต่อเราทั้งสองจะยังคงดำเนินต่อไป ระบอบการเมืองที่เปิดกว้างและมีเสรีอาจกลายเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดการณ์ขึ้นมาได้ แต่ประชาชนชาวไทยมีความสามารถในการปรับตัวที่ดี และประชาธิปไตยในไทยก็เข้มแข็ง และข้าพเจ้ารู้ว่าประเทศของท่าน จะผ่านพ้นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ไปได้โดยที่มีความมุ่งมั่นใหม่อีกครั้งในอันที่จะทำให้ประเทศไทยยิ่งใหญ่อต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลายเซ็น)

จอร์จ ดับเบิลยู. บุช

(ประธานาธิบดีสหรัฐ)

หน้า 2

แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9490000108183>

[2012, May 7].

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวปวีณัฐ หาญชนะนะ เกิดเมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2528 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ ภาควิชาภาษาและสังคม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในปีการศึกษา 2550 และได้ประกอบธุรกิจส่วนตัว ต่อมาจึงได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552

Turnitin Originality Report

การสื่อสารทางการเมืองของ ทักษิณ ชินวัตร ใน
ช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 by Paveenoch
Harnchana

From วิทยาลัยพนธ์ (บัณฑิตศึกษา)

Similarity Index	Similarity by Source	
	Internet Sources:	0%
0%	Publications:	0%
	Student Papers:	0%

Processed on 15-May-2013 17:37 ICT

ID: 330202830

Word Count: 113333

sources:

There are no matching sources for this report.

paper text:

บทที่ 1 บทนำ "The victor will never be asked if he told the truth ...." Adolf Hitler (20th April, 1889 – 30th April, 1945) ที่ มา และความสำคัญของปัญหา ทักษิณ ชินวัตร ก้าวขึ้นสู่อำนาจ 'แห่งนายกรัฐมนตรี ภายใต้สภาวะที่ตนเองต้องเผชิญหน้ากับ คดีจางใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ดำเนิน การ ตรวจสอบทรัพย์สิน และร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หรือที่เรียก กันทั่วไปว่า "คดีชุกหนุ" " ต่อมาเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2543 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยด้วยมติ 8 ต่อ 7 พิพากษาให้ยกคำร้องทำให้ทักษิณหลุดพ้นจากความผิดในคดีดังกล่าว และหลังจากหลุดพ้น จากความผิดในคดีดังกล่าว ทักษิณได้ให้สัมภาษณ์จนเกิดวาทกรรม "ความบกพร่องโดยสุจริต" ขึ้น คดีดังกล่าวได้ก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงหลักที่ศาลนำมาใช้ในการพิจารณาคดี ว่าศาลควรใช้หลักนิติศาสตร์หรือหลักรัฐศาสตร์เป็นหลักในการพิจารณาคดี ทั้งนี้เนื่องจากหากใช้หลักนิติศาสตร์ เป็นหลักในการพิจารณาคดี ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายจะถูกนำมาใช้อย่างเคร่งครัด จะทำให้มี ความเป็นไปได้อย่างมากว่าทักษิณจะถูกตัดสินโทษทางการเมือง และต้องพ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี แต่หากใช้หลักรัฐศาสตร์เป็นหลักในการพิจารณาคดี การประนีประนอม การมอง ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และผลประโยชน์ของชาติ จะเป็นหลักสำคัญในการพิจารณา ซึ่งหากสังคมเห็นว่า ทักษิณเป็นบุคคลคนเดียวที่จะสามารถนำพาประเทศไทยให้ หลุดพ้นวิกฤตได้ ทักษิณก็มีโอกาสที่จะหลุดพ้นจากคดีได้ การที่ต่อมาศาลได้พิพากษาให้ยกคำร้องทำให้ทักษิณ หลุดพ้นจากความผิดในคดีดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการใช้หลักรัฐศาสตร์ของศาลใน การพิจารณาคดี สักัญญา ตรีทิเพนทร์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "วาทกรรมเชิงรัฐศาสตร์กับนิติศาสตร์ ของหนังสือพิมพ์ในคดีปกปิดทรัพย์สินของ ทักษิณ ชินวัตร" โดยทำการศึกษาการรายงานข่าวและ บทความของหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ คือ ประชาชาติธุรกิจ มติชน ไทยรัฐ และไทยโพสต์ แล้วเห็นว่า "สรุปโดยรวมแล้ว ลักษณะประเด็นข่าวที่ถูกนำเสนอของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ นั้น มีการนำเสนอด้วยวาทกรรมรัฐศาสตร์มากกว่าวาทกรรมนิติศาสตร์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อผลการ ตัดสินของป.ป.ช. และการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญปรากฏ ได้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากภาค การเมือง (ทั้งฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน และฝ่ายพลังสนับสนุน) อย่างรุนแรง ทำให้เกิดกระแสข่าว และ วาระสาธารณะเกิดขึ้นหลังผลการตัดสิน ซึ่งเน้น หนักไปที่แง่มุมการเมืองจนทำให้หนังสือพิมพ์ต่าง เน้นวาทกรรมรัฐศาสตร์มากกว่านิติศาสตร์ ทำให้ความเข้าใจในแง่มุมของกฎหมายน้อยลง"¹ ความเห็นดังกล่าวพิจารณาได้ว่าเมื่อประชาชนมีความเข้าใจในแง่มุมกฎหมายน้อยลงจาก ประเด็นข่าวที่ถูกนำเสนอของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ และศาลได้ใช้หลักรัฐศาสตร์ในการตัดสิน คดี แสดงให้เห็นได้ว่าหากใช้หลักรัฐศาสตร์ในการพิจารณาคดีตัดสินคดีทางการเมืองการนำเสนอข่าวของ สื่อมวลชนจะเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างยิ่งต่อการพิจารณาพิพากษาของศาล หรือในอีกนัยหนึ่งคือ วาทกรรมของสื่อมวลชนมีอำนาจเหนือศาลหากใช้หลักรัฐศาสตร์พิจารณาพิพากษาคดี ความเห็นดังกล่าวชวนให้ตั้งคำถามว่า อำนาจของวาทกรรมของสื่อมวลชนจะมี อิทธิพลเหนือสถาบันอื่น เช่น องค์การอิสระ ศาลยุติธรรม เป็นต้น อีกหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากการเป็น อิสระในการใช้ดุลยพินิจของศาลได้รับการคุ้มครองเหนือกว่าสถาบันอื่นใด และน่าสนใจต่อไปอีก ว่าหากผู้ใด สามารถแทรกแซงควบคุมชี้นำสื่อมวลชนได้เขาจะมีอำนาจเพียงใด หลังจากทักษิณพ้นจากข้อกล่าวหา และได้ดำเนิน การบริหารประเทศต่อมาในฐานะ นายกรัฐมนตรีก็ปรากฏข้อครหาเกี่ยวกับการแทรกแซงควบคุมชี้นำสื่อมวลชน ดังปรากฏใน งานวิจัยหลายชิ้น สิริลักษณ์ พัฒนลีลาวศ์ (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเอาไว้โดยอธิบายไว้ว่า "สำหรับสาเหตุสำคัญที่รัฐบาลปัจจุบัน (ขณะนั้นเป็นรัฐบาลทักษิณ) เข้ามาแทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชน เนื่องจากพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะที่ยังมี คดีปกปิดทรัพย์สิน และรอคำตัดสินของตุลาการศาล